វិសុទ្ធិមគ្គប្បែ

ភាគ ទី២

ប្រែដោយ

សាស្ត្រាចារ្យ រស់-សាវ៉ែន

រៀបរៀងដោយ

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ឡឿន

ផ្សាយជាធម្មទានចេញពី

វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា

សហរដ្ឋអាមេរិច

លើកទី១

ចំនួន ៥,០០០ ក្បាល

រក្សាសិទ្ធិ

ព. ស. ២៥៥៦

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ស្មូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ បំពោះ **ព្រះភិក្ខុនីសង្ឃ វត្តបញ្ញា** ស្ថិតនៅក្នុងសង្កាត់ក្រាំងធ្នង់ ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ រាជធានីភ្នំពេញនិង ពុទ្ធបរិស័ទជនជាតិតៃវ៉ាន់ ដែលបានជួយទទួលបោះពុម្ពសៀវភៅ **វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ** នេះ ដើម្បីចែកផ្សាយជាធម្មទាន ដល់សិក្ខាកាមទាំងឡាយ ។

ស្មូមធម្មទាននេះ បានសម្រេចផល ដល់លោកអ្នកដែលបានចែកហានទៅហើយ មួយបំណែកផង ។

មួយបំណែកទៀត ស្មូមព្រះភិក្ខុនីសង្ឃ ជនជាតិបិនដែលមានទីស្នាក់ការ នៅប្រទេសកម្ពុជា និង ពួកពុទ្ធបរិស័ទដែលបានជួយឧបត្ថម្ភ ក្នុងធម្មទាននេះ បានសម្រេចប្រយោជន៍ តាមសេចក្តីប្រាថ្នា កុំបីខានឡើយ ។

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាបិន-ឡឿន

វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា

2630 N. Grand Ave.
Santa Ana, CA 92705
U. S. A

ថ្ងៃអាទិត្យ ៨ កើត ខែបុស្ស ឆ្នាំថោះ ត្រីស័ក ព.ស. ២៥៥៦
ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ១៩ ខែមករា គ.ស. ២០១២

បកប្រែវិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

ភាគទី ២ នេះ

សម្រាប់តម្កល់ទុកជាសម្បត្តិសង្ឃ

ក្នុងបណ្ណាល័យ

វត្ត.....

ភូមិ.....

ឃុំ.....

ស្រុក.....

ខេត្ត.....

នៅថ្ងៃ..... កើត..... រោច ខែ.....

ឆ្នាំ..... ព.ស. ២៥៥.....

អ្នកចែក ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ឆឿន

អ្នកទទួល .....

រូបំ ជីវតិ មច្ចានំ នាមគោត្តំ ន ជីវតិ

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ឆឿន

កើតថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៥២

ភូមិទួលព្រំ ស្រុកមោងឫស្សី ខេត្តបាត់ដំបង

សាស្ត្រាចារ្យ រស់-សាវេង

កើតថ្ងៃទី០៦ ខែ០១ ឆ្នាំ១៩២៨

នៅភូមិកោះសូទិន ស្រុកកោះសូទិន ខេត្តកំពង់ចាម

រូបកាយ របស់សត្វទាំងឡាយ តែងចាស់គ្រាំគ្រា
ចំណែកឯនាមនិងគោត្រ មិនដែលចាស់ជរាឡើយ ។

អារម្ភកថា

(របស់អ្នករៀបរៀង)

សៀវភៅ “**បកវណ៌វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គប្រៃ**” *ដែលសាធុជនអ្នកស្រឡាញ់ព្រះធម៌ កំពុងតែអានជាប់នឹងដៃនេះ បានកើតឡើងដោយព្រះពរជយោបល់នៃ* **សម្តេចព្រះមហាឃោសានន្ទ** (វ៉ា-យ៉ាវ) *នៅពេលដែលខ្ញុំ* (ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-នឿន) *បានយកគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនីប្រៃ ទាំងបួនភាគ ទៅថ្វាយសម្តេច នៅវត្តសំពៅមាស ខែវិសាខ ឆ្នាំ កុរ ឆស័ក ព. ស. ២៥៣៩ គឺ ឆ្នាំ ១៩៩៥ នោះ ។ សម្តេចទ្រង់បានមានព្រះពរជបន្ទូលថា “សៀវភៅមង្គលត្ថទីបនីប្រៃ ទាំង ៤ ភាគនេះ ជួយជាប្រយោជន៍ ដល់ពុទ្ធបរិស័ទខ្មែរយើងបានច្រើនណាស់... បើអាចប្រែ គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ទាំងបីភាគ* [1] *ដែលនៅជាភាសាបាលី មកជាភាសាសំរាយខ្មែរយើងបានទៀតនោះ គឺជាការប្រសើរណាស់ ព្រោះខ្មែរយើង សព្វថ្ងៃនេះ មានការខ្វះខាតក្បួនច្បាប់ ខាងផ្នែកព្រះពុទ្ធសាសនា ច្រើនណាស់ សូមបកប្រែនិងរៀបរៀងសៀវភៅ វិសុទ្ធិមគ្គទាំងបីភាគ ឲ្យបាន ជាបន្តទៅទៀត ដើម្បីជួយដល់ខ្មែរយើង...” ។*

ហេតុនេះ ខ្ញុំក៏បានទទួលថា នឹងប្រែហើយរៀបរៀងធ្វើសៀវភៅ វិសុទ្ធិមគ្គ នេះ ឲ្យបានសម្រេច សមតាមព្រះពរជយោបល់នៃសម្តេច

១- គម្ពីរ វិសុទ្ធិមគ្គទាំងបីភាគ មានលោកអ្នកប្រែពីមុនមកខ្លះៗ ហើយដែរ ប៉ុន្តែមិនបានប្រែឲ្យចប់សព្វគ្រប់ទាំងអស់ទេ ប្រែកាត់ចោលបាលីភាគច្រើន គឺប្រែជ្រើសរើសយកតែសេចក្តីបែបខ្លីៗ មករៀបរៀងតែប៉ុណ្ណោះឯង ពុំបានចប់សព្វគ្រប់ទេ ។

ព្រះ មហាយោសានន្ទ ។ នៅក្នុងឆ្នាំកុរ ឆស័ក ព.ស ២៥៣៩ ដដែល នោះ ខ្ញុំក៏បានជួបប្រឹក្សាជាមួយលោកសាស្ត្រាចារ្យជាច្រើនរូប ដែល កំពុងតែបង្រៀនសមណនិស្សិត នៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ នាទីក្រុងភ្នំ ពេញ រួមមានលោកសាស្ត្រាចារ្យ រស់-សារ៉ែន, លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជិត-ជន (ហៅ យិន-សូត្រ) និង សាស្ត្រាចារ្យ ខែន-សុខន ជាដើម ដើម្បីរួមដៃគ្នា បកប្រែគម្ពីរបកវណ៌វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែល នៅជាភាសាបាលី មកជាភាសាសម្រាយខ្មែរយើង ឲ្យបានចប់សព្វ គ្រប់ទាំង ៣ ភាគ ហើយក៏បានសំរេចគ្នាជាឯកច្ឆន្ទថា ឲ្យលោក សាស្ត្រាចារ្យ ជិត-ជន ទទួលប្រែភាគ ទី១ លោកសាស្ត្រាចារ្យ រស់-សារ៉ែន ប្រែភាគទី២ [1] និង ឲ្យ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ខែន-សុខន ទទួលប្រែភាគ ទី៣ ហើយបានសំរេចឲ្យខ្ញុំជាអ្នកកែសំរួល ត្រួតពិនិត្យ ផ្ទៀងផ្ទាត់ និង រៀបរៀង ព្រមទាំងកែនូវថវិកាដើម្បីបោះ ពុម្ពផង ។ បន្ទាប់ពីបានប្រឹក្សាគ្នារួចស្រេចហើយ យើងទាំងអស់ គ្នា មានសេចក្តីរំភើបខ្លាំងណាស់ ចំពោះកិច្ចការធម្មទាននេះ ។

នៅពេលដែលលោកសាស្ត្រាចារ្យទាំង ៣ បានបកប្រែមកជា ភាសាខ្មែរយើងខ្លះៗ ហើយ ក៏បានបញ្ជូនទូរសំណៅ ដែលសរសេរ ជាអក្សរដៃ ទៅឲ្យខ្ញុំ ដើម្បីកែសំរួល ផ្ទៀងផ្ទាត់ និង រៀបរៀង ជាបណ្តើរៗ ពេលដែលខ្ញុំបានទទួលសំណៅនោះហើយ ខ្ញុំ បាន យកទៅពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ ជាមួយនឹងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ជាភាសាបាលី

๑- សាស្ត្រាចារ្យជិត-ជនប្រែតពីសាស្ត្រាចារ្យរស់-សារ៉ែនពីអនុស្សតិនិទ្ទេសដល់ចប់ ។

ដែលព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ បានរៀបរៀងជាឯមួយពាន់ឆ្នាំ កន្លងមក ហើយនោះ ដើម្បីកុំឲ្យមានការខុសភ្លាំងភ្លាត់ពីភាសាបាលីដើមនោះ ដោយបានយកចិត្តទុកដាក់បំផុត... (តែបើមានការភ្លាំងភ្លាត់ដោយ អចេតនា សូមលោកអ្នកអានជួយកែតម្រូវ ដើម្បីស្ថាបនាផង) ។

ជូរច្នេះ ការដែលលោកសាស្ត្រាចារ្យទាំងនោះ បកប្រែនេះ ខ្ញុំ ឃើញថា បានប្រែតាមព្រះត្រៃបិដកខ្លះ ប្រែផ្សេងពីព្រះត្រៃបិដកខ្លះ តែសេចក្តី និង អត្ថន័យ មិនជាខុសគ្នាទេ ។ លុះខ្ញុំឃើញដូច្នេះ ខ្ញុំក៏ បានកែសំរួល ឲ្យត្រូវតាមព្រះត្រៃបិដកជាភាសាខ្មែរយើង ហើយខ្ញុំ បានដាក់ជាលេខយោង ដើម្បីបញ្ជាក់ប្រាប់គម្ពីរ (ភាគ និង ទំព័រ) ឲ្យ បានច្បាស់ និង ដើម្បីងាយស្រួល ក្នុងការស្រាវជ្រាវបន្ថែម សំរាប់ សមណានិសង្សិត និង អ្នកបតិបត្តិ ។ ខ្ញុំបានយកសំណៅវិសុទ្ធិមគ្គ ប្រៃ ភាគទី១ ដែលលោកសាស្ត្រាចារ្យ ជិត-ជន បានប្រែហើយ នោះ មកកែសំរួល និង រៀបរៀង មុនគេបង្អស់ នៅក្នុងខែមាឃ ព.ស. ២៥៣៩ (១២ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៦) ហើយបានចប់សព្វគ្រប់ នៅថ្ងៃចន្ទ ៣ កើត ខែផល្គុណ ឆ្នាំជូត អដ្ឋស័ក ព.ស. ២៥៤០ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ១៩៩៧ ។

បន្ទាប់ពីរៀបរៀងនូវភាគទី១ ចប់ហើយ ទើបខ្ញុំចាប់ផ្តើមកែ សំរួលផ្សៀងផ្ងាត់ភាគទី៣ ... ដែលលោកសាស្ត្រាចារ្យ ខែន-សុខន បានបកប្រែខ្លះៗ ហើយ ចន្លោះទៀត ។ ជាអកុសល គួរឲ្យសោក ស្តាយខ្លាំងណាស់ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ខែន-សុខន ប្រែបានតែពាក់

កណ្តាលប៉ុណ្ណោះ លោកក៏បានអនិច្ចកម្មទៅ បន្សល់ទុកនូវភារៈនេះ ឲ្យទៅលោកសាស្ត្រាចារ្យ នូ-ជឹម ទទួលប្រែ បន្តទៅទៀត ប៉ុន្តែ លោកសាស្ត្រា នូ-ជឹម ប្រែបានតែបីបួនទំព័រ ក៏ឈប់ទៅវិញ ព្រោះមានការរវល់ខ្លាំងពេក ដូច្នេះ ភារៈនេះ ត្រូវធ្លាក់មកលើខ្ញុំ អ្នករៀបរៀងទៅវិញ ហើយខ្ញុំក៏បានចាប់ផ្តើមប្រែ... និង បានចប់សព្វគ្រប់ នៅក្នុងថ្ងៃពុធ ៨ រោច ខែកត្តិក ឆ្នាំខាល សំរឹទ្ធិស័ក ព. ស. ២៥៤២ ត្រូវនឹង ថ្ងៃទី ១១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។ ហើយបានឲ្យ កិក្ខុអឿ-សៅ ជួយរាយចម្ងង... តែពុំទាន់បានសំរេចទេ ខ្ញុំ ត្រូវកែសាឡើងជាថ្មី ម្តងទៀត ។

ចំណែកឯ សំណៅ វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ភាគទី២ វិញនោះ កិក្ខុ មហាសម-យស វត្តម៉ាក់ស៊ី នៅប្រទេសជប៉ាំង ទទួលយកទៅកែសំរួល និង រៀបរៀង តែលោករវល់ខ្លាំងពេក ក៏បានប្រគល់មកឲ្យខ្ញុំកែសំរួល និង រៀបរៀង នៅឯប្រទេសសហរដ្ឋអាមេរិកវិញ ខ្ញុំ ក៏បានទទួលសំណៅវិសុទ្ធិមគ្គ ភាគទី២ ដែលលោកសាស្ត្រា រស់-សាវេន បកប្រែនោះ មកចាប់ផ្តើមកែសំរួល និង រៀបរៀង នៅថ្ងៃចន្ទ ៥ កើត ខែកទ្របទ ឆ្នាំច អដ្ឋស័ក ព.ស. ២៥៥០ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០៦ ហើយបានចប់សព្វគ្រប់ នៅថ្ងៃអង្គារ ៣ កើត ខែចេត្រ ឆ្នាំជូត នព្វស័ក ព.ស. ២៥៥១ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ៨ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០៨ ។

គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ទាំង ៣ ភាគនេះ ដែលក្របានចោះពុម្ពផ្សាយ

នោះ មកពីវង់ចាំកាគ ទី២ ផង និង ព្រោះពុំទាន់មានថវិកាគ្រប់គ្រាន់ផង ។

ក្នុងការប្រែ និង រៀបរៀងនេះ ខ្ញុំ សូមខន្តីអភ័យទោស អំពីសំណាក់ព្រះតេជៈព្រះគុណ ព្រះថេរានុថេរៈ អស់លោក ដែលធ្លៀវធ្លាតក្នុងភាសាខ្មែរ និងភាសាបាលី ហើយសូមមេត្តាអនុគ្រោះដល់អ្នករៀបរៀងផង ។ ខ្ញុំ សូមទទួលនូវការរិះគន់ពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងអស់ ដែលបានឃើញកំហុស ត្រង់កន្លែងណានីមួយនោះ ហើយផ្តល់ជាយោបល់ ដើម្បីនឹងជួយកែលំអ គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ទាំងបីភាគនេះ ឲ្យបានល្អប្រសើរឡើង និង ដើម្បីជួយទ្រទ្រង់នូវអាយុជីវិត នៃព្រះពុទ្ធសាសនា របស់អង្គព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ នៃយើង ឲ្យបានវីកចំរើន រុងរឿង រៀងតទៅមុខទៀត ។

សូមអរព្រះគុណ និង សូមអរគុណទុកជាមុន ។

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ធឿន

វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា សហរដ្ឋអាមេរិក

សេចក្តីថ្លែងអំណារគុណ

ខ្ញុំ អ្នកវៀបវៀង សូមថ្លែងអំណារគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ
-ចំពោះលោកសាស្ត្រាចារ្យទាំង ៤ រូប ដែលបានលះបង់ពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ របស់លោក ហើយបានប្រឹងប្រែងប្រែគម្ពីរបកប្រាយវិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គទាំង ៣ ភាគនេះ ឲ្យបានសម្រេច សមដូចសេចក្តីប៉ងប្រាថ្នា តាំងតែពីដើមវៀងមក រហូតដល់ទីបញ្ចប់ ។
-ចំពោះកិក្ខុ ជ្រាជ្ជ-សាវន និង កិក្ខុ ហួត-ង៉ែត ព្រមទាំងសហការី ដែលបានជួយយកសំណៅវិសុទ្ធិមគ្គប្រៃ អំពីលោកសាស្ត្រាចារ្យ ជិត-ជន មកឲ្យខ្ញុំ ដើម្បីកែសំរួល និង វៀបវៀង ។
-ចំពោះកិក្ខុ អឿ-សៅ ដែលបានយកចិត្តទុកដាក់ ជួយវាយចម្លងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រៃ ភាគទី៣ ។
-ចំពោះព្រះមហា សម-យស ដែលបានផ្តល់ជាយោបល់ និង គំនិតដ៏ល្អៗ ។
-ចំពោះសមណានិសិ្សត និង សាស្ត្រាចារ្យ មួយចំនួនទៀត ជាពិសេស គឺលោកសាស្ត្រាចារ្យ នៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ អឹង-ជួង វត្តពោធិវាល ទីរួមខេត្តបាត់ដំបង ដែលត្រូវការគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រៃទាំងបីភាគនេះ ជាងគេ ហើយទន្ទូចចង់បាន និង ជំរុញ... ឲ្យខ្ញុំប្រញាប់វៀបវៀង ដើម្បីទុកជាប្រយោជន៍ដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាផង និង ដល់សមណានិសិ្សត ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទផង... ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យខ្ញុំរឹងរឹតតែមានកម្លាំងកាយ-ចិត្ត ខិតខំកែសំរួល និពិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ និង

រៀបរៀង ដើម្បីឲ្យបានសំរេចជា គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ទាំងបីភាគនេះ ឡើង ។

-ចំពោះព្រះថេរានុថេរៈ ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទ គ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងអស់ ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភ ក្នុងធម្មទាននេះ ទាំងថវិកា ទាំងកម្លាំងប្រាជ្ញា និង ស្មារតី តាំងតែពីដើមមក រហូតដល់គម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រែនេះ បានចប់សម្រេចជាស្តាពរ ។

ឧទ្ទិសកថា

ខ្ញុំ សូមឧទ្ទិសព្រះរាជកុសល ដែលកើតពីធម្មទាន ដ៏ថ្លៃថ្លានេះ ថ្វាយ

-សម្តេចព្រះមហាឃោសានន្ទ **ព៉ា-យ៉ាវ** សូមទ្រង់សោយនូវព្រះរាជមហាកុសលនេះ សមតាមព្រះរាជហឫទ័យ ។

-សម្តេចព្រះសង្ឃរាជទាំងពីរគណៈ ទាំងមហានិកាយ ទាំងធម្មយុត្ត ដែលទ្រង់សោយនូវព្រះទិវង្គត កន្លងទៅហើយនោះ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់សោយព្រះរាជមហាកុសលនេះ ។

សូមឧទ្ទិសកុសលនៃធម្មទានានិសង្សនេះ ប្រគេន

-ចំពោះព្រះថេរានុថេរៈ ព្រះសង្ឃ សមណានិសង្សិត ដែលបានបូជាជីវិត ដើម្បីព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ទុកឲ្យព្រះសង្ឃជំនាន់ក្រោយ បានយកធ្វើជាគំរូដ៏ល្អៗ ... សូមបានទទួលបុណ្យកុសលនេះ កុំបី

ខានឡើយ ។

-ចំពោះលោកសាស្ត្រាចារ្យ ខែន-សុខន ដែលបានកសាងធម្មទាន ទិតខំប្រែគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ភាគ ទី៣ ទោះជាពុំទាន់បានចប់ចុងចប់ដើមក៏ដោយ នេះជាស្នាដៃមួយដ៏ល្អ សំរាប់ព្រះពុទ្ធសាសនា... សូមលោកសាស្ត្រាចារ្យ បានទទួលនូវកុសលនេះ ហើយបានទៅកើតក្នុងសុគតិភព សមតាមមនោរថទៅហោង ។

-ចំពោះអ្នកជីកនាំ ពួកបញ្ជូវន្ត អ្នកស្នេហាជាតិ យុវជនយុវតី ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ទាំងអស់ ដែលបានបូជាជីវិត ដើម្បីមាតុភូមិ ដោយទឹកចិត្តដ៏ស្មោះត្រង់ សូមឲ្យវិញ្ញាណក្ខន្ធអ្នកទាំងនោះបានទទួលនូវកុសលនេះ សូមបានទៅកើត ក្នុងទីសុខទីសួគ៌ កុំបីខានឡើយ ។

សូមប្រគេនមគ្គផលដែលកើតអំពីធម្មទាននេះ ចំពោះព្រះតេជៈព្រះគុណ ព្រះថេរានុថេរៈ ព្រះសង្ឃគ្រប់អង្គ ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភក្នុងការចោះពុម្ពគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ទាំងបីភាគនេះ ឲ្យបានសំរេចជាស្ថាពរ សូមព្រះអង្គមានព្រះជន្មាយុយឺនយូរជាងរយព្រះវស្សា ដើម្បីជាម្លប់ដ៏ត្រជាក់ និង ជាទីពឹងពាក់ពំនាក់អាស្រ័យ ដល់ពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយតរៀងទៅ ។

សូមញាតិញោម ជាពុទ្ធបរិស័ទ អស់លោក លោកស្រី លោកយាយ លោកតា កុមារ កុមារីទាំងអស់ ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភផងដែរនោះ បានទទួលនូវកុសល ដែលកើតពីធម្មទាននេះស្មើៗ គ្នា

ជ្រាបថ្វាយយ៉ាងណាៗ សូមឲ្យបានសំរេច សមដូចសេចក្តីជ្រាបថ្វា ទៅ ហោង ។

សូមជូនបុណ្យកុសលនេះផងដែរ ដល់អ្នកដឹកនាំខ្មែរ គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ គ្រប់គណបក្សទាំងអស់ សូមដឹកនាំប្រទេសជាតិ ប្រកបដោយជោគជ័យ ដើម្បីប្រយោជន៍សុខ ដល់ប្រជាជនដែលសង្ឃឹមទាំងស្រុង ទៅលើមាគ៌ា នៃការដឹកនាំដ៏ត្រឹមត្រូវ សុចរិត យុត្តិធម៌ និងសាមគ្គីភាព ... តាមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ។

មានយុត្តិធម៌ មានសន្តិភាព, មានសាមគ្គីភាព មានសេចក្តីសុខ ។

អ្នកដឹកនាំប្រទេសជាតិ ដែលបេះគោរពច្បាប់ជាធំ
ស្រឡាញ់យុត្តិធម៌ បេះគោរពសិទ្ធិប្រជាជន
មិនប្រើអំណាចផ្តាច់ការ មិនរំលោភសិទ្ធិសេរីភាពប្រជាជន
រមែងធ្វើឲ្យប្រទេសជាតិ បានរីកចំរើនរុងរឿង
ធ្វើឲ្យប្រជាពលរដ្ឋ បានសេចក្តីសុខសប្បាយផងដែរ ។

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ឧត្តរ

វត្តខ្មែរសាន់តាអាណា សហរដ្ឋអាមេរិក

ថ្ងៃចន្ទ ១៥ កើត ខែវិសាខ ឆ្នាំជូត សំរឹទ្ធិស័ក ព.ស. ២៥៥២
ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ១៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨

❋ ❋ ❋

អានិសង្សនៃការផ្សាយមេត្តាចិត្ត

ចូរសាធុជនទាំងប្រុសទាំងស្រី ប្រញាប់ឃ្លាតខ្មីផ្សាយមេត្តាចិត្ត
ជាវៀងរាល់ថ្ងៃប្រពៃពេកពិត ឱ្យបានដែបនិត្យនៅក្នុងចិត្ត ។

អានិសង្ស ១១ ដែលព្រះទ្រង់ញាណ ទេសនាទុក្ខានប្រសើរអស្ចារ្យ
ផ្សាយមេត្តាចិត្តគេងលក់សុខជា ភ្ញាក់ឡើងដួចគ្នាសប្បាយពេកក្រៃ ។
យល់សប្តិបំផ្លែកអាក្រក់ទាំងឡាយ វិនាសខ្ចាត់ខ្ចាយទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ
ពួកមនុស្សស្រឡាញ់មិនឱ្យមានភ័យ បិត្តាថ្លាថ្លៃរាប់អានរកគ្នា ។

ទាំងពួកអមនុស្សមានចិត្តស្រឡាញ់ មិនមានចិត្តខ្មាញ់មកជួយការពារ
ទាំងពួកទេវតារក្សាដួចគ្នា ឱ្យបានសុខជាប្រសើរថ្លៃថ្លា ។
ភ្លើង និង ថ្នាំពិស ទាំងសស្ត្រាវុធ មិនអាចប៉ះមុតត្រូវដល់កាយា
បិត្តកើតសមាធិស្ងប់ស្អាអស្ចារ្យ ទឹកមុខថ្លៃថ្លាស្រស់ល្អប្រិមប្រិយ ។
នឹងមិនវង្វេងនៅពេលទៀបស្លាប់ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ប្រាប់ថាមានស្មារតី
បើមិនទាន់បានគុណធម៌ប្រពៃ ជាព្រះអរិយបុគ្គលថ្លៃថ្លា ។
នឹងបានទៅកើតនៅឯព្រហ្មលោក រំសាយទុក្ខសោកសប្បាយក្រៃណា
ព្រោះមេត្តាចិត្តអាណិតដល់គ្នា កំចាត់វេរាឲ្យបាទបង្រៃ ។
ផ្សាយឱ្យខ្លួនឯងនិងមនុស្សទាំងឡាយ ឱ្យបានសប្បាយរៀងរាល់យប់ថ្ងៃ
កុំបងកម្មពៀរនឹងគ្នាធ្វើអ្វី រំលត់ទុក្ខភ័យដោយចិត្តមេត្តា ។

♣ ♣ ♣

ភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន-ឧទ្ទេស

មាតិកាធម៌

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

អារម្ភកថា របស់អ្នករៀបរៀង ..... ក

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ ..... ច

ឧទ្ទិសកថា ..... ឆ

មាតិកាធម៌ ..... ជ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯកទ្វេស ទី ៨

មរណស្សតិ ១

វិធីចំរើនមរណស្សតិ ៣

ការរំលឹកដោយអាការ ៨ ..... ៤

អធិប្បាយអាការ ទី១ ..... ៥

អធិប្បាយអាការ ទី២ ..... ៨

អធិប្បាយអាការ ទី៣ ..... ១០

យសមហត្តគោ ១០

បុញ្ញមហត្តគោ ១១

ថាមមហត្តគោ ១២

ឥទ្ធិមហត្តគោ ១២

បញ្ញាមហត្តគោ ១៣

បច្ចេកពុទ្ធគោ ១៣

សម្មាសម្ពុទ្ធគោ ១៤

អធិប្បាយអាការ ទី៤ ..... ១៦

អធិប្បាយអាការ ទី៥ ..... ១៨

អធិប្បាយអាការ ទី៦ ..... ១៩

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
និគមគាថា	២២
អធិប្បាយអាការ ទី៨	២៥
មរណស្សតិដ្ឋាន	២៦
អានិសង្សនៃការចំរើនមរណស្សតិ	២៧
កាយគតាសតិ	២៨
កាយគតាសតិដែលលោកប៉ង់ក្នុងទីនេះ	៣០
អធិប្បាយបាលីកាយគតាសតិ	៣២
ភាវនានិទ្ទេសនៃកាយគតាសតិ	៣៣
ឧគ្គហកោសល	៣៤
ផរណាបា	៣៤
វិធីស្វាធ្យាយ	៣៥
ចិត្ត, ពណ៌, ទ្រង់ទ្រាយ, ទិស, ឱកាស, បរិច្ឆេទ	៣៨
កិច្ចដែលគួរជើងមុននឹងប្រាប់ឧគ្គហកោសល	៣៩
មនសិការកោសល	៤០
មនសិការដោយលំដាប់	៤០
មនសិការដោយមិនលឿនពេក	៤១
មនសិការដោយមិនសន្សឹមពេក	៤១
មនសិការដោយការការពារសេចក្តីពយមាយ	៤២
មនសិការដោយរំលង់នូវបញ្ញត្តិ	៤២
មនសិការដោយការលះបង់នូវលំដាប់	៤៣
មនសិការដោយអប្បនា	៤៧
អធិចិត្តសូត្រ	៤៧

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
សីតិភាវសូត្រ	៤៩
ពោជ្ឈង្គកោសល្យសូត្រ	៥០
មុននីវរណ្តើមកម្មដ្ឋាន	៥០
សក់	៥២
រោម	៥៦
ក្រចក	៥៧
ធ្មេញ	៥៧
ស្បែក	៥៨
សណ្ឋាននៃស្បែកផ្សេងៗ	៥៩
វិធីកំណត់ស្បែក	៦០
សាច់	៦១
សរសៃ	៦២
ឆ្អឹង	៦៤
ខួរក្នុងឆ្អឹង	៦៨
តំរងបស្សាវៈ	៦៩
បេះដូង	៦៩
ថ្លើម	៧០
ភរ	៧១
ក្រពះ	៧២
សួត	៧២
ពោះវៀនធំ	៧៣
ពោះវៀនតូច	៧៤

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ
អាហារថ្មី ๗๕
ពោះ ๗๕
អាហារចាស់ ๗๗
ខួរក្បាលក្បាល ๗๘
ប្រមាត់ ๗๙
ស្លេស្ម ๘๐
ខ្ទុះ ๘๑
ឈាម ๘๒
ញើស ๘๓
ខ្លាញ់ខាប់ ๘๔
ទឹកភ្នែក ๘๕
ខ្លាញ់រាវ ๘๖
ទឹកមាត់ ๘๗
ទឹកសំបោរ ๘๘
ទឹកលំអិល ๘๙
ទឹកមូត្រ ๙๐
និមិត្ត និង អប្បនា ๙๒
ហេតុដែលហៅថាកាយគតាសតិ ๙๓
អានិសង្សនៃការចំរើនកាយគតាសតិ ๙๓
អានាបាណសូត្រ ๙๔
ចតុក្ក: ទី๑ ..... ๙๕
ចតុក្ក: ទី๒ ..... ๙๖

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ
ចតុក្កៈ ទី៣ ..... ៩៦
ចតុក្កៈ ទី៤ ..... ៩៧
ពង្រីកសេចក្តីនៃបាឡីពាក្យសួរ ៩៨
កែសន្តោ បណិតោ ៩៩
កែអសេចនតោ ១០០
ពន្យល់សេចក្តីនៃបាឡីឆ្លើយ ១០២
កែឥធសព្ទ ១០២
ហេតុដែលត្រាស់អញ្ញគតោ ។លៗ នយ ទី១ ..... ១០២
ហេតុដែលត្រាស់អញ្ញគតោ ។លៗ នយ ទី ២ ..... ១០៤
ហេតុដែលត្រាស់អញ្ញគតោ ។លៗ នយ ទី៣ ..... ១០៥
កែអត្ថបទផ្សេងៗ នៃបាឡីពាក្យឆ្លើយ ១០៦
សតោការី ១០៨
កែសព្ទអស្សាសបស្សាសៈ ១០៩
កែសព្ទកាយប្បដិសំវេទី ១១៤
កែបស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ ១១៧
នយផ្លូវសមថៈ ១១៩
នយផ្លូវវិបស្សនា ១២០
អត្ថាធិប្បាយក្នុងបដិសម្ភិទាមគ្គ ១២១
វិធីហ៊ឹកហាក់ធ្វើ ១២៥
បញ្ហសន្ធិ ១២៦
វិធីមនសិការ ១២៧
គណនា (វិធីរាប់) ១២៨

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

ការពាប់យឺតៗ ១២៨

វិធីពាប់រហ័ស ១២៩

អនុពន្ធនា (វិធីពាប់តាមខ្យល់) ១៣១

លក្ខណៈដែលផ្សេងចាកកម្មដ្ឋានដទៃ ១៣៩

ឧបាយនាំខ្យល់ ១៤០

និមិត្តប្រាកដផ្សេងគ្នា ១៤៣

ធម៌ ៣ ប្រការ ១៤៥

និមិត្តប្រាកដហើយតើធ្វើយ៉ាងណា ១៤៦

វិធីចំរើនវិបស្សនា (ត) ១៤៨

កំណត់នាមរូប ១៤៨

ការពណ៌នាចតុក្កៈ ទី២ ..... ១៥០

ចតុក្កៈ ទី៣ ..... ១៥៣

ចតុក្កៈ ទី៤ ..... ១៥៥

អនិច្ចានុបស្សី ១៥៥

វិរាគានុបស្សី ... និរោធានុបស្សី ១៥៦

បដិនិស្សគ្គានុបស្សី ១៥៧

អានិសង្សអានាបាណសូត្រ ១៥៩

ឧបសូ្សមានុសូ្សត្រ ១៦៤

កែអត្ថបាឡី ៦១៤

អានិសង្សឧបសូ្សមានុសូ្សត្រ ១៦៧

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស ទី ៩

មេត្តាព្រហ្មវិហារ ១៧០

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
បុគ្គលដែលមានទោសដល់ភាវនា	១៧១
ចំរើនមេត្តាក្នុងខ្លួនឯងជាមុន	១៧៣
ចំរើនមេត្តារួមដែន	១៧៦
ទូន្មានខ្លួនពេលកើតបដិឃៈ	១៧៧
ទូន្មានខ្លួន នយទី១ នឹកដល់ទោសនៃសេចក្តីក្រោធ	១៧៧
ទូន្មានខ្លួន នយទី២ នឹកដល់សេចក្តីល្អរបស់គេ	១៨១
ទូន្មានខ្លួន នយទី៣ សេចក្តីក្រោធធ្វើសេចក្តីទុក្ខឲ្យខ្លួនឯង	១៨៤
ទូន្មានខ្លួន នយទី៤ ពិចារណាកម្មរបស់ខ្លួន	១៨៧
ទូន្មានខ្លួន នយទី៥ ពិចារណាដល់បុព្វចរិយារបស់ព្រះពុទ្ធ	១៨៩
សីលវជាតក	១៩០
ខន្តិវាទីជាតក	១៩១
ចូឡធម្មបាលជាតក	១៩១
ឆទ្ទន្តជាតក	១៩២
មហាកបិជាតក	១៩៣
ភូរិទត្តជាតក	១៩៤
ចម្បេយ្យជាតក	១៩៤
សង្ខបាលជាតក	១៩៥
ទូន្មានខ្លួន នយទី៦ ពិចារណាការទាក់ទងក្នុងវដ្តសង្សារ	១៩៦
ទូន្មានខ្លួន នយទី៧ ពិចារណាអានិសង្សនៃមេត្តា	១៩៨
ទូន្មានខ្លួន នយទី៨ ប្រើវិធីបំបែកធាតុ	១៩៩
ទូន្មានខ្លួន នយចុងក្រោយ ធ្វើការញ្រកនូវទាន	២០០
សីមសម្ភេទ រួមដែន	២០២

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
មេត្តាឈាន	២០៤
កែថាឡីអប្បមញ្ញា	២០៥
អត្ថនៃវិកុព្វនា	២០៧
អនោធិសោផរណា ៥	២០៨
ឱធិសោផរណា ៧	២០៩
ទិសាផរណា ១០	២១០
អប្បនា ៥២៨	២១៥
កែអត្ថមេត្តានិសង្ស	២១៦
រឿងព្រះវិសាខត្ថេរ	២១៨
ករុណាព្រហ្មវិហារ	២២៣
មុទិតាព្រហ្មវិហារ	២២៧
ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ	២៣០
បកិណ្ណកកថា	២៣២
វិនិច្ឆ័យដោយសេចក្តី	២៣២
វិនិច្ឆ័យដោយលក្ខណៈជាដើម	២៣៤
ប្រយោជន៍នៃព្រហ្មវិហារ	២៣៥
សត្រូវជិត និង ឆ្ងាយរបស់ព្រហ្មវិហារ	២៣៦
ខាងដើម... និង ការចំរើនអារម្មណ៍នៃព្រហ្មវិហារ	២៣៩
ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារជាផលនៃព្រហ្មវិហារ ៣ ខាងដើម	២៤០
ព្រហ្មវិហារ ៣ ខាងដើម សំរេចបានត្រឹមតែតតិយជ្ឈាន	២៤៥
អប្បមញ្ញា មានអានុភាពផ្សេងគ្នា	២៥១
អប្បមញ្ញា ធ្វើកល្យាណធម៌ឲ្យបរិបូរ	២៥៥

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

អារុប្បនិទ្ទេស ទី ១០

អាកាសានញ្ចាយតនៈ ២៥៨
បើកកសិណ ២៦១
ឧបចារៈ និង អប្បនា ២៦២
សេចក្តីផ្សេងគ្នាក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ២៦៣
កែសព្វសោ, កែរូបសញ្ញានំ ២៦៤
កែសមតិក្កមា ២៦៥
កែបដិឃសញ្ញានំ អត្តង្គមា ២៦៦
កែនានត្តសញ្ញានំ អមនសិការ ២៦៩
សេចក្តីផ្សេងនៃបាឋៈ ២៧០
សេចក្តីដោយសង្ខេប, កែអនន្តោ អាកាសោ ២៧១
កែអាកាសានញ្ចាយតនៈ ២៧២
វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ២៧៣
កែអត្ត ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ២៧៤
អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ២៧៧
កែអត្ត ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ២៧៩
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ២៨២
កែអត្ត ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ២៨៣
អារូប្បៈ ៤ ឧបមាដោយបុរស ៤ នាក់ ២៩៤

សមាធិនិទ្ទេស ទី ១១

អាហារេបដិកូលសញ្ញា ២៩៩
ភ័យកើតអំពីអាហារជាហេតុ ២៩៩
អាហារដែលគ្រប់ថ្នាក្នុងកម្មដ្ឋាននេះ ៣០០
បដិកូលដោយដំណើរដើរ ៣០១

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
បដិកូលដោយការស្វែងរក	៣០៤
បដិកូលដោយការបរិភោគ	៣០៦
បដិកូលដោយទីអាស្រ័យ	៣០៧
បដិកូលដោយកន្លែងតម្កល់នៅក្នុងផ្ទៃ	៣០៨
បដិកូលដោយភាពដែលមិនទាន់រលួយ	៣០៩
បដិកូលដោយភាពដែលរលួយហើយ	៣១០
បដិកូលដោយផល	៣១០
បដិកូលដោយការហូរចេញ	៣១១
បដិកូលដោយប្រឡាក់ប្រឡូស	៣១២
អាហារេបដិកូលសញ្ញាឈាន	៣១៤
អានិសង្សនៃអាហារេបដិកូលសញ្ញា	៣១៤
ចតុធាតុវវដ្ឋាន	៣១៥
ពាក្យអធិប្បាយបទមាតិកា	៣១៥
ចតុធាតុវវដ្ឋាន ២ យ៉ាង	៣១៦
ចតុធាតុវវដ្ឋានដោយសង្ខេប	៣១៦
ពន្រ្យល់សេចក្តីនៃព្រះសូត្រ	៣១៦
អធិប្បាយក្នុងមហាហត្ថិបទុបមសូត្រ	៣២០
អាបោ	៣២១
តេជោ	៣២២
វាយោ	៣២៣
ភាវនានយ យ៉ាងសង្ខេប	៣២៤
វិធីចំរើនធាតុកម្មដ្ឋានសំរាប់កិកូអ្នកមានបញ្ញាក្លា	៣២៦

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
វិត្ថារនយ	៣២៨
ចំរើនដោយសសម្ភារសង្ខេប	៣២៩
ចំរើនដោយសសម្ភារវិកត្តិ	៣២៩
បឋវីកោដ្ឋាស	៣៣០
កេសា	៣៣០
លោមា, នខា	៣៣១
ទន្តា	៣៣២
តចោ, មំសំ	៣៣៣
នហារូ	៣៣៤
អដ្ឋី	៣៣៥
អដ្ឋិមិញ្ជំ	៣៣៦
វក្កំ, ហទយំ	៣៣៧
យកនំ	៣៣៨
កិលោមកំ	៣៣៩
បិហកំ, បប្ផាសំ	៣៤០
អន្តំ	៣៤១
អន្តគុណំ, ឧទរិយំ	៣៤២
ករីសំ	៣៤៣
មត្ថលុង្គំ	៣៤៤
អាបោកោដ្ឋាស	៣៤៤
បិត្តំ	៣៤៤
សេម្ហំ	៣៤៥
បព្ភោ	៣៤៦
លោហិតំ	៣៤៧

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
សេរេទា	៣៤៨
មេរេទា	៣៤៩
អស្សុ	៣៥០
វសា, ខេរឡា	៣៥១
សិង្ឃាលិកា	៣៥២
លសិកា	៣៥៣
មុត្តំ	៣៥៤
តេជោកោដ្ឋាស	៣៥៤
វាយោកោដ្ឋាស	៣៥៥
ចំរើនដោយសលក្ខណសង្ខេប	៣៥៧
ចំរើនដោយសលក្ខណវិភត្តិ	៣៥៩
មនសិការ ដោយអាការ ១៣ ក៏បាន	៣៦០
វចនដ្ឋតោ	៣៦១
កលាបតោ	៣៦១
ចុណ្ណតោ	៣៦២
កែបទ លក្ខណាទិតោ	៣៦៤
កែបទ សមុដ្ឋានតោ	៣៦៤
កែបទ នានត្តេកត្តតោ	៣៦៥
កែបទ មហន្តបាតុភាវទីហិ	៣៦៦
កែបទ មហន្តបាតុភាវតោ	៣៦៦
កែបទ មហាកូតសាមញ្ញតោ	៣៦៧
កែបទ មហាបរិហារតោ	៣៦៩
កែបទ មហាវិការតោ	៣៦៩
កែបទ មហត្តា កូតត្តា ច	៣៧១

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

កែបទ វិនិព្ភោគាវិនិព្ភោគតោ ៣៧២
កែបទ សភាគវិសភាគតោ ៣៧២
កែបទ អជ្ឈត្តិកពាហិរវិសេសតោ ៣៧៣
កែបទ សង្គហតោ ៣៧៣
កែបទ បច្ចយតោ ៣៧៤
កែបទ អសមន្នាហារតោ ៣៧៤
កែបទ បច្ចយវិភាគតោ ៣៧៥
ជាតុវវដ្ឋាន ធ្វើឲ្យសំរេចឧបចារសមាធិ ៣៨០
អានិសង្សនៃជាតុវវដ្ឋាន ៣៨០
សរុបសមាធិនិទ្ទេស ៣៨១
អានិសង្សនៃការចំរើនសមាធិ ៣៨២
មានការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នជាអានិសង្ស ៣៨២
មានវិបស្សនាជាអានិសង្ស ៣៨៣
មានអភិញ្ញាជាអានិសង្ស ៣៨៣
មានកពវិសេសជាអានិសង្ស ៣៨៤
មាននិរោធជាអានិសង្ស ៣៨៥
បទសរុបនិទ្ទេសដែលបានពោលមកហើយ ៣៨៦

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស ទី ១២

លោកិយអភិញ្ញា ៥ ..... ៣៨៧
វិធីអប់រំចិត្ត ៣៨៨
ចូលតាមលំដាប់កសិណ ៣៩០
ចូលបញ្ច្រាសកសិណ ៣៩០

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
ការចូលដោយអនុលោម និង បដិលោមនៃកសិណ	៣៩០
ការចូលតាមលំដាប់នៃឈាន	៣៩០
ការចូលច្រាសឈាន	៣៩១
ការចូលឈានទាំងតាមលំដាប់ទាំងបញ្ច្រាស	៣៩១
ការចូលផ្ទោះរំលងឈាន	៣៩១
ការចូលរំលងនូវកសិណ	៣៩២
ការចូលរំលងទាំងឈានទាំងកសិណ	៣៩២
ការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអង្គ	៣៩២
ការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអារម្មណ៍	៣៩២
ការប្រព្រឹត្តិកន្ទងទាំងអង្គទាំងអារម្មណ៍	៣៩៣
ការកំណត់អង្គឈាន	៣៩៣
ការកំណត់អារម្មណ៍	៣៩៣
ការធ្វើឫទ្ធិ ជាការៈធ្ងន់	៣៩៤
វិធីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម	៣៩៧
ឫទ្ធិ ១០ យ៉ាង	៤០២
១- អធិដ្ឋានឫទ្ធិ	៤០៣
២- វិកុព្វនឫទ្ធិ	៤០៣
៣- មនោមយឫទ្ធិ	៤០៤
៤- ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ	៤០៤
ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះពាកុលៈ	៤០៥
ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះសំកិច្ចៈ	៤០៦
ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះភូតបាល	៤០៦

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

៥- សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ ៤០៧
សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ របស់ព្រះសារីបុត្រ ៤០៧
សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ របស់ព្រះសញ្ជីវៈ ៤០៨
សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ របស់ព្រះខាណុកោណ្ឌញ្ញោត្តរ .. ៤០៩
សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ របស់ឧត្តរឧបាសិកា ៤០៩
សមាធិវិជ្ជាវប្ញទ្ធិ របស់ព្រះនាង៍សាមាវតី ៤១០
៦- អរិយប្ញទ្ធិ ៤១១
៧- កម្មវិបាកជប្ញទ្ធិ ៤១៣
៨- បុញ្ញវតោប្ញទ្ធិ ៤១៣
៩- វិជ្ជាមយប្ញទ្ធិ ៤១៥
១០- តត្ត តត្ត ... ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិ ៤១៦
កែអត្តបទបាឡី ៤១៧
ពហុការវបាជិហាយ្យ ៤១៧
ឥទ្ធិវិធី ៤១៨
ភូមិ ៤ នៃប្ញទ្ធិ ៤១៨
បាទនៃប្ញទ្ធិ ៤ ..... ៤១៩
បទ ៨ នៃប្ញទ្ធិ ៤២១
មូល ១៦ នៃប្ញទ្ធិ ៤២២
អធិដ្ឋានដោយញាណ ៤២៥
រឿងព្រះចុល្លបន្ថក ៤២៧
ឯកការវបាជិហាយ្យ ៤៣២
អារិការវបាជិហាយ្យ តិរោការវបាជិហាយ្យ ៤៣៣

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ
អាវិភាវបាដិហារ្យ ៤៣៣
តិរោភាវបាដិហារ្យ ៤៤០
ដើរទំលុះវត្ថុបិទបាំងមានជញ្ជាំងជាដើមបាន ៤៤៤
ងើបនិងមុជក្នុងដីបាន ៤៤៧
ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយបាន ៤៤៩
ទៅទាំងភ្នែនក្នុងអាកាសបាន ៤៥០
យកដៃស្ទាបអង្អែលព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យបាន ៤៥៣
រឿងនន្ទោបនន្ទនាគរាជ ៤៥៥
ប្រើអំណាចដោយកាយទៅព្រហ្មលោកក៏បាន ៤៦៣
អធិប្បាយសេចក្តីនៃបាឡី ៤៦៥
ធ្វើទីធ្លាយឲ្យទៅជាទីជិតបាន ៤៦៦
ធ្វើទីជិតឲ្យទៅជាទីធ្លាយបាន ៤៦៨
ធ្វើវត្ថុច្រើនឲ្យទៅជាតិចបាន ៤៦៨
ធ្វើវត្ថុតិចឲ្យទៅជាច្រើនបាន ៤៦៨
ធ្វើវត្ថុមិនធ្ងាញ់ឲ្យទៅជាធ្ងាញ់បាន ៤៦៩
បង្អោនចិត្តទៅដោយអំណាចកាយក៏បាន ៤៧០
ទៅដោយអទិស្សមានកាយបាន ៤៧១
វិកុព្វនឫទ្ធិ ៤៧៤
ឫទ្ធិ សម្រេចអំពីចិត្ត ៤៧៥

អភិញ្ញាឆឌ្ឋេស ទី ១៣

ទិព្វសោតធាតុកថា ៤៧៨
អធិប្បាយសព្ទបាឡី ៤៧៨
វិធីធ្វើទិព្វសោត ៤៨០

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
ចេតោបរិយញ្ញាណកថា	៤៨៣
អធិប្បាយសព្ទជាឡីចេតោបរិយញ្ញាណ	៤៨៣
វិធីធ្វើចេតោបរិយញ្ញាណ	៤៨៣
អធិប្បាយចិត្ត ១៦ ប្រភេទ	៤៨៥
បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណកថា	៤៨៧
បុគ្គល ៤ ពួក រលឹកបុព្វេនិវាសៈ បាន	៤៨៨
រលឹកបានផ្សេងគ្នា	៤៨៩
ប្រៀបអានុភាពនៃញាណ	៤៩១
វិធីធ្វើនូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិ	៤៩២
ការដឹងក្នុងបុព្វេនិវាសញ្ញាណ	៤៩៥
អត្ថនៃជាតិ និង កប្ប	៤៩៦
សំវដ្តកប្ប វិវដ្តកប្ប	៤៩៦
សំវដ្តកប្ប	៤៩៧
ព្រំដែននៃសេចក្តីវិនាស	៤៩៧
ពុទ្ធក្ខេត្ត ៣	៤៩៨
តេជោសំវដ្តកប្ប	៤៩៩
ព្រះអាទិត្យ ៧ កើតឡើង	៥០២
រយៈពេលដែលវិនាស	៥០៤
អាកស្សរព្រហ្មសោយរសផែនដីជាអាហារ	៥០៦
ព្រះចន្ទ កើតឡើង	៥០៦
នក្ខត្តឫក្ស កើតមាន	៥០៧
អាហារដ៏ប្រណីតក៏ជាត់ទៅ	៥០៨
មូត្រ, ករីស, ទ្វារ និង មេឃុន កើតមាន	៥០៩

ឈ្មោះធម៌	ទំព័រ
អទិន្នាទាន កើតមាន	៥១០
ព្រះរាជាដំបូង កើតមាន	៥១០
រយៈកាលនៃអសង្ខ្យេយ្យកប្បក្នុងតេជោសំវដ្តៈ	៥១២
អាបោសំវដ្តៈ	៥១២
រយៈកាលនៃអសង្ខ្យេយ្យកប្បក្នុងអាបោសំវដ្តៈ	៥១៤
វាយោសំវដ្តៈ	៥១៤
រយៈកាលនៃអសង្ខ្យេយ្យកប្បក្នុងវាយោសំវដ្តៈ	៥១៦
លោកវិនាសដោយអកុលមូលជាហេតុ	៥១៧
កែអត្តបាឡីដែលសំដែងអាការលើក	៥១៨
ចតូបបាតញ្ញាណកថា	៥២១
កែអត្តបាឡីក្នុងចតូបបាតញ្ញាណ	៥២១
ទិព្វចក្ខុ	៥២២
យថាកម្មូបគញ្ញាណ	៥២៥
ទុច្ចរិត	៥២៦
អរិយុបវាទ	៥២៧
រឿងកិក្ខកំលោះតិះដៀលព្រះអរិយៈ	៥២៨
វិធីខមាទោស	៥២៩
មិច្ឆាទិដ្ឋិ	៥៣១
អបាយ, ទុគ្គតិ, វិនិបាត, និរយៈ	៥៣២
សុគតិ	៥៣៥
ចាប់ផ្តើមធ្វើទិព្វចក្ខុ	៥៣៥
កាលបើទិព្វចក្ខុកើតឡើង	៥៣៨
ទិព្វចក្ខុ ជាអន្តរាយដល់បុថុជ្ជន	៥៣៩

ឈ្មោះធម៌ ទំព័រ

លំដាប់នៃការកើតឡើងនៃទិព្វចក្ខុ ៥៣៩

បកិណ្ណកកថា ៥៤០

ឥទ្ធិវិធញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៧ ..... ៥៤១

ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៤ ..... ៥៤៤

ចេតោបរិយញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨ ..... ៥៤៤

បច្ចុប្បន្នចិត្ត ៣ ..... ៥៤៥

សន្តតិបច្ចុប្បន្ន ៥៤៦

អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន ៥៤៧

បុព្វេនិវាសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨ ..... ៥៥០

ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៤ ..... ៥៥៣

អនាគតំសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨ ..... ៥៥៤

យថាកម្មូបគញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៥ ..... ៥៥៥

អក្សរសង្ខេប ប្រើក្នុងលេខយោង

អភិ.	ធា.	គឺ	អភិធម្មបិដក ធាតុកថា
អភិ.	ប.	គឺ	អភិធម្មបិដក បដ្ឋាន
អភិ.	វិ.	គឺ	អភិធម្មបិដក វិភង្គ
អភិ.	សំ.	គឺ	អភិធម្មបិដក សង្គណិ
សុ.		គឺ	សុត្តន្តបិដក
អំ.	អ.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ អដ្ឋកនិបាត
អំ.	ឯ.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ ឯកនិបាត
អំ.	ឯក.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ ឯកាទសកនិបាត
អំ.	ច.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ ចតុក្កនិបាត
អំ.	ឆ.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ ឆកនិបាត
អំ.	តិ.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ តិកនិបាត
អំ.	ទ.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ ទសកនិបាត
អំ.	ន.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ នវកនិបាត
អំ.	ប.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត
អំ.	ស.	គឺ	អង្គុត្តរនិកាយ សត្តកនិបាត
ខុ.	ឥ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តក:
ខុ.	ឧ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ឧទាន
ខុ.	ខុ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកបាឋ
ខុ.	ចុ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ចុឡនិទ្ទេស
ខុ.	ជា. ឯ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក ឯកនិបាត
ខុ.	ជា. តិ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក តិកនិបាត
ខុ.	ធម្ម.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទ
ខុ.	បដិ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ភិទាមគ្គ

ខុ.	មហា.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ មហានិទ្ទេស
ខុ.	សុ.	គឺ	ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត
ទី.	បា.	គឺ	ទីឃនិកាយ បាដិកវគ្គ
ទី.	ម.	គឺ	ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ
ទី.	សី.	គឺ	ទីឃនិកាយ សីលក្ខន្ធវគ្គ
ម.	ឧ.	គឺ	មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសក
ម.	ម.	គឺ	មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក
ម.	មូ.	គឺ	មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសក
វិ.	ម.	គឺ	វិន័យបិដក មហាវិភង្គ
វិ.	ប.	គឺ	វិន័យបិដក បរិវារ
វិ.	ម. ម.	គឺ	វិន័យបិដក មហាវិភង្គ មហាខន្ធក
សំ.	ខ.	គឺ	សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ
សំ.	និ.	គឺ	សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ
សំ.	ម.	គឺ	សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គ
សំ.	សគ.	គឺ	សំយុត្តនិកាយ សគាថវគ្គ
សំ.	ស.	គឺ	សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

♣ ♣ ♣

ឯកសារជំនួយ

១- ព្រះត្រៃបិដកខ្មែរ ។

២- វិសុទ្ធិមគ្គបាលី ភាគទី ១-២-៣ ។

៣- វិសុទ្ធិមគ្គសង្ខេប អាចារ្យអ៊ុច-រស់ និង អាចារ្យឈឹម-ទូច

៤- សទ្ទានុក្រមបាលី-ខ្មែរ ចេញថ្មី ព. ស. ២៥៥១

៥- បទានុក្រមធម្មបទ ភាគ ១-២-៣ ។

៦- អភិធានប្បបទីបិកា មឹង-សេស

៧- វិធីប្រែបាលី

៨- មង្គលត្ថទីបនីប្រែ ភាគទី ១-២-៣-៤

៩- វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគ ១-២ សម្តេចជួន-ណាត

១០- ធាតុប្បទីបិកា

១១- ប្រជុំភាណវារៈ បាលី-ប្រែ ពិសេស

១២- សម្ពន្ធមាលា និង ឯកសារផ្សេងៗ មួយចំនួនទៀត ។

-អ-

ចូរកុំភ្លេចខ្លួនរកធម៌អាថ៌

សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងទាត់ *កើតហើយវិបត្តិវិនាសសូន្យ*
កើតចាស់ឈឺស្លាប់ធម៌ទាំងបួន *មាននៅគ្រប់ខ្លួនគ្រប់អាត្មា ។*
គ្មានសត្វណាមួយនឹងចៀសផុត *លុះដល់កំណត់ត្រូវមរណា*
ព្រាត់ប្រាសគ្មានសល់សព្វសង្ខារ *គ្រប់ជនជីវ៉ាទាំងអស់គ្នា ។*
ចូរកុំភ្លេចខ្លួនរកធម៌អាថ៌ *ពីងត្រៃរតនាចិត្តសទ្ធា*
យកសីលសមាធិនិងបញ្ញា *ទីពឹងថ្កៃថ្លាសុខសាន្តអើយ ។*

♣ ♣ ♣

អ្នកណា ក្រោធតបនឹងបុគ្គលដែលក្រោធហើយ, អ្នកនោះឯង នឹងមានសេចក្តីអាក្រក់ ព្រោះសេចក្តីក្រោធនោះឯង, ឯបុគ្គលមិនក្រោធតបនឹងបុគ្គលដែលក្រោធហើយ រមែងឈ្នះនូវសង្គ្រាម ដែលគេឈ្នះបានដោយកម្រ, អ្នកណាដឹងថា អ្នកដទៃក្រោធនឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី រម្ងាប់សេចក្តីក្រោធបាន, អ្នកនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ ដល់ជនទាំងពីរនាក់ គឺ ខ្លួន និង អ្នកដទៃ [1] ។

---

១ សុត្តន្តបិដក ភាគទី ៣០ ទំព័រទី ៨៩ ។

បករណ៍វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

ភាគ ទី២

អនុស្សតិកម្មដ្ឋាននិទ្ទេស

មរណស្សតិ

(១៤១) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ការសំដែងចេញ នូវកិរិយាចំរើននូវមរណស្សតិ បន្ទាប់អំពីទេវតានុស្សតិនេះ ដល់ហើយតាមលំដាប់ ។ ការចូលទៅផ្តាច់បង់ នូវជីវិតិន្ទ្រិយ ដែលលោកវាប់បញ្ចូលហើយក្នុងកពមួយ ឈ្មោះថា មរណៈ ក្នុងពាក្យថា “មរណ-ស្សតិ” នោះ ។ ចំណែកខាង មរណៈ នេះណា ពោលគឺកិរិយាចូលទៅផ្តាច់បង់នូវទុក្ខ ក្នុងវដ្ត នៃព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មរណស្សតិ នោះ ឈ្មោះថា សមុច្ឆេទមរណៈ, មរណៈ ណា ពោលគឺកិរិយាបែកធ្លាយក្នុងខណៈ នៃសង្ខារទាំងឡាយ មរណៈនោះ ឈ្មោះថា ខណិកមរណៈ, មរណៈ ណា ក្នុងប្រយោគទាំងឡាយ មានប្រយោគដូច្នេះជាដើមថា “ឈើងាប់ លោហៈងាប់” មរណៈ នោះ ឈ្មោះថា សម្មុតិមរណៈ ។ មរណៈ ៣ ប្រការនោះ គឺព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់ព្រះបំណងយកហើយ ក្នុងនិទ្ទេសនេះ ។ ចំណែកឯ មរណៈ នេះណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះបំណងយកហើយ មរណៈ នោះ មាន ២ ប្រការ គឺៈ កាលមរណៈ ១ អកាលមរណៈ ១ ។ បណ្តាមរណៈទាំង ២ ប្រការនោះ កាលមរណៈ រមែងមាន ព្រោះកិរិយាអស់បុណ្យខ្លះ ព្រោះអស់អាយុខ្លះ ព្រោះអស់បុណ្យ និងអាយុទាំង ២ ខ្លះ, អកាលមរណៈ រមែងមាន ដោយអំណាចនៃកម្ម

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

ដែលចូលទៅផ្តាច់បង់នូវកម្ម ។ ក៏បណ្តាមរណៈ ទាំង ២ នោះ មរណៈ ណា នាកាលកិរិយាជល់ព្រម នៃបច្ច័យជាគ្រឿងតនូវអាយុ ទុកជាកាលមាន រមែងមាន ព្រោះភាវៈនៃកម្ម ដែលញុំាងបដិសន្ធិ ឲ្យកើត ជាកម្មមានវិបាកឆ្ងិន ដោយវិសេសតែប៉ុណ្ណោះ មរណៈ នេះ ឈ្មោះថា មរណៈ ព្រោះអស់បុណ្យ ។ មរណៈណា រមែងមាន ដោយអំណាចនៃកិរិយាអស់ទៅនៃអាយុ មានប្រមាណត្រឹមតែមួយ រយឆ្នាំ បីដូចជាអាយុរបស់បុរស ក្នុងពេលសព្វថ្ងៃនេះ ព្រោះកិរិយា មិនមាននៃសម្បត្តិ មានគតិ កាល និង អាហារ ជាដើម មរណៈ នេះ ឈ្មោះថា មរណៈ ព្រោះអស់អាយុ ។ ចំណែក មរណៈ ណា មាន ដល់បុគ្គលទាំងឡាយ អ្នកមានបច្ច័យជាគ្រឿងត (នូវអាយុ) ត្រូវកម្មដែលអាច ក្នុងកិរិយាញុំាងសត្វ ឲ្យច្យាតចាកទី ក្នុងខណៈ នោះឯង ចូលទៅផ្តាច់បង់ ដូចជាមនុស្សពុាលទាំងឡាយ មានព្រះ បាទទុសីមារ និង ព្រះបាទកលាពុ ជាដើមក្តី ដល់បុគ្គលទាំងឡាយ អ្នកមានបច្ច័យជាគ្រឿងត (នូវអាយុ) ចូលទៅផ្តាច់បង់ ដោយ សេចក្តីព្យាយាម មានកិរិយាប្រើនូវគ្រឿងសស្ត្រាជាដើម ដោយ អំណាចនៃកម្មដែលមាន ក្នុងកាលមុនក្តី មរណៈ នេះ ឈ្មោះថា អកាលមរណៈ ។ មរណៈ ទាំងអស់នោះ គឺ លោកសង្គ្រោះហើយ ដោយកិរិយាចូលទៅផ្តាច់បង់ នូវជីវិតិន្ទ្រិយ មានប្រការដូចពោល មកហើយ ។ សេចក្តីរលឹកនូវសេចក្តីស្ងាប់ ពោលគឺកិរិយាចូលទៅ ផ្តាច់បង់នូវជីវិតិន្ទ្រិយ ដូចថ្លែងមកនេះ ឈ្មោះថា ***មរណស្សតិ*** *។*

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(វិធីបំរើនមរណស្សតិ)

ព្រះយោគាវចរ អ្នកមានបំណង ដើម្បីចំរើនមរណស្សតិ នោះ គប្បីទៅក្នុងទីស្ងាត់ គេចចេញចាកអារម្មណ៍ សម្ងំនៅ ទោះបីញ៉ាំងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា ថា "សេចក្តីស្លាប់នឹងមាន ជីវិតិន្ទ្រិយ នឹងដាច់សូន្យ" ដូច្នេះក្តី ឬថា "មរណៈៗ" ដូច្នេះក្តី ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគាវចរ ញ៉ាំងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយឧបាយមិនជាប្រាជ្ញា, សេចក្តីសោក រមែងកើតឡើង ក្នុងកិរិយារលឹកវៀយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់នៃជនជាទីស្រឡាញ់ ដូចជាសេចក្តីសោក កើតឡើង ក្នុងកិរិយារលឹកវៀយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់ នៃកូនជាទីស្រឡាញ់ របស់មាតាបង្កើត យ៉ាងដូច្នោះឯង, សេចក្តីប្រាមោជ្ជ រមែងកើតឡើង ក្នុងការរលឹកវៀយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់ នៃជនមិនជាទីស្រឡាញ់ ដូចជាសេចក្តីប្រាមោជ្ជ កើតឡើង ដល់ជនអ្នកមានពៀរទាំងឡាយ ក្នុងការរលឹកវៀយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់ នៃជនអ្នកមានពៀរទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ, សេចក្តីសង្វេគ នឹងមិនកើតឡើង ក្នុងកិរិយារលឹកវៀយៗ នូវសេចកស្តីស្លាប់ នៃជនជាកណ្តាល ដូចជាសេចក្តីសង្វេគ មិនកើតឡើង ដល់ជនអ្នកជុត នូវសាកសព ក្នុងកិរិយាឃើញ នូវសាកសពនៃខ្មោច ដូច្នោះ, សេចក្តីតក់ស្លុត រមែងកើតឡើង ក្នុងកិរិយារលឹកវៀយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់របស់ខ្លួន ដូចជាសេចក្តីតក់ស្លុត កើតឡើង ដល់ជនអ្នកប្រកបដោយជាតិជាអ្នកខ្លាច ព្រោះឃើញនូវពេជ្ឈឃាត ដែលមានដាវងាប

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទេស

ឡើង ។ ការកើតឡើងនៃសេចក្តីសោក ជាដើម ទាំងអស់នេះនោះ រមែងមាន ដល់បុគ្គលអ្នកដែលនៅប្រាសចាកសតិ សង្វេគៈ និង ញាណ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរ គប្បីរមិលមើលនូវសត្វ ដែលត្រូវគេសម្លាប់ និង សត្វដែលស្លាប់ហើយ ក្នុងទីនោះៗ ហើយ ពិចារណា នូវសេចក្តីស្លាប់ របស់ពួកសត្វដែលស្លាប់ហើយ មាន សម្បត្តិដែលខ្លួនផ្គាប់ឃើញហើយ ហើយប្រកបនូវសតិ សង្វេគៈ និង ញាណ ហើយញុំាងមនសិការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយនយជាដើម ថា "សេចក្តីស្លាប់នឹងមាន" ដូច្នេះ ។ ព្រោះថា ព្រះយោគាវចរ កាល ញុំាងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយឧបាយនៃប្រាជ្ញា អធិប្បាយថា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយឧបាយ ។ ពិតមែនហើយ កាលព្រះយោគាវចរ ពួកខ្លះ ញុំាងមនសិការ ឲ្យ ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូច្នេះឯង, នីវរណៈទាំងឡាយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់, សតិ ដែលមានមរណៈជាអារម្មណ៍ រមែងតាំងនៅព្រម, កម្មដ្ឋាន រមែងដល់នូវឧបចារៈមែនពិត ។

(ការរលឹកដោយអាការ ៨)

តែថា កម្មដ្ឋាន មិនមាន ដល់ព្រះយោគាវចរ ណា ដោយ ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ព្រះយោគាវចរនោះ គប្បីរលឹករឿយៗ នូវសេចក្តីស្លាប់ ដោយអាការ ៨ នេះ គឺ៖

ដោយកិរិយាប្រាកដដូចជាពេលឃាត ១,

ដោយវិបត្តិនៃសម្បត្តិ ១,

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ដោយសេចក្តីប្រៀបធៀប ១,

ដោយកាយជាសាធារណៈដល់សត្វប្រើន ១,

ដោយអាយុមានកម្លាំងខ្សោយ ១,

ដោយជីវិតមិនមានគ្រឿងសម្គាល់ ១,

ដោយកិរិយាកំណត់ស្លាប់កាល ១,

ដោយជីវិតមានខណៈតិច ១ ។

(អធិប្បាយអាការទី ១)

*(១៤២) បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "**វធកប្បច្ចុបដ្ឋានតោ**" មានសេចក្តីថា ដោយកិរិយាជ្រោកជដូចជាពេជ្ឈឃាត ។ អធិប្បាយថា ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកវឿយៗ ថាៈ ពេជ្ឈឃាត គិតថា "អញនឹងកាត់នូវក្បាលនៃបុរសនេះ" ដូច្នេះហើយ ចាប់យកដាវមកផ្គាប់ត្រង់-ក ឈរនៅជ្រោកជ យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ជ្រោកជ យ៉ាងនោះដែរ ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ឆ្លើយថា ព្រោះសេចក្តីស្លាប់មកហើយ ជាមួយនឹងជាតិផង ព្រោះវានាំយកនូវជីវិតទៅផង ។ ដូចជាផ្សិតក្បាលពស់ នៅក្រពុំ ទូលយកអាចម៍ដី ផុសឡើង យ៉ាងណា, សត្វទាំងឡាយ តែងនាំយកនូវជរា និង មរណៈហើយ កើតឡើង ក៏យ៉ាងជូច្នោះដែរ ។ ពិតជូច្នោះមែន បជិសន្ធិចិត្តនៃសត្វទាំងឡាយនោះ ក៏រមែងដល់ នូវសេចក្តីគ្រាំគ្រា ក្នុងលំដាប់នៃកិរិយាកើតឡើងនោះឯង ហើយបែកធ្លាយ មួយអន្ទៀដោយខន្ធដែលប្រកបព្រមហើយទាំងឡាយ ដូចជាដុំថ្ម ដែលរមៀលធ្លាក់ចុះ*

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

មកពីលើកំពូលភ្នំ (បែក) យ៉ាងនោះដែរ ។ ខណិកមរណៈ មកហើយ មួយអន្ទើដោយជាតិ មុន យ៉ាងនេះឯង ។ តែសូម្បីមរណៈដែលលោកបំណងយកហើយ ក្នុងមរណសូត្រនេះ ក៏មកហើយ មួយអន្ទើដោយជាតិ ព្រោះសត្វដែលកើតមកហើយ ត្រូវតែស្លាប់មែនពិត ។ ព្រោះហេតុនោះ សត្វនេះ ចាប់ដើមអំពីកាលដែលកើតមកហើយ ក៏មានមុខផ្ងោះទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់ ទៅមិនត្រឡប់មកវិញឡើយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច ប្រៀបបាននឹងព្រះអាទិត្យ ដែលរះឡើងហើយ មានមុខផ្ងោះទៅកាន់ទីតាំងនៅមិនបាន ចេះតែទៅ មិនត្រឡប់វិញ អំពីទីដែលខ្លួនទៅហើយៗ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចជាស្ទឹងតូចហូរធ្លាក់ចុះអំពីភ្នំ មានខ្សែទឹកលឿន នាំយកនូវវត្ថុដែលគួរនាំយកទៅ ចេះតែហូរទៅ ចេះតែទ្រេាញ់ទៅតែម៉្យាង មិនត្រឡប់មកវិញឡើយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះអយោឃកុមារពោធិសត្វ ពោលថា ៖

> សត្វ នៅក្នុងគភ៌ អស់រាត្រីណាមួយ ជាជំបួង សត្វនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដូចជាពពកដែលតាំងឡើង សត្វនោះ បេះតែទៅរឿយៗ មិនដែលត្រឡប់វិលវិញឡើយ [1] ។

មួយទៀត កាលសត្វនោះ ចេះតែទៅ យ៉ាងដូច្នេះ, សេចក្តីស្លាប់ ចេះតែមកជិតបង្កើយ ដូចជាកិរិយារឹងស្ងួត នៃស្ទឹងតូចទាំងឡាយ ដែលត្រូវកំដៅថ្ងៃ ក្នុងគិម្ហរដូវផង ដូចជាការធ្លាក់ចុះ នៃផ្លែ

๑- សុ. ខុ. ភាគទី ๖๐ ទំព័រ ๑๔๒ ។

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

ឈើទាំងឡាយដែលមានទង្គប្រព្រឹត្តទៅតាមរសនៃអាបោ ក្នុងពេលព្រឹកផង ដូចជាការបែកធ្លាយ នៃភាជន:ដីទាំងឡាយ ដែលត្រូវគេវាយបំបែកហើយ ដោយដំបងបួនជ្រុងផង និង ដូចជាការកំចាត់បង់នូវតំណក់នៃទឹកសន្សើមទាំងឡាយ ដែលត្រូវស្មៅព្រះអាទិត្យពាល់ត្រូវហើយផង ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់គាថា ๓ ជាដំបូង និង ព្រះពោធិសត្វ ពោលគាថា ទី ๔ ថា ៖

ថ្លៃ និង យប់ បេះតែកន្លងទៅ, ជីវិត បេះតែឋិយបុះមក, អាយុ របស់សត្វទាំងឡាយ បេះតែអស់ទៅ ដូចជាទឹកស្ទឹងតូច បេះតែរីងស្ងួតទៅយ៉ាងនោះឯង [๑] ។

ផ្លែឈើទាំងឡាយ ដែលទុំហើយ តែងភ័យអំពីការជ្រុះបុះចាកដើម អំពីព្រលឹម យ៉ាងណាមិញ, សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតមកហើយ តែងភ័យអំពីសេចក្តីស្លាប់អស់កាលជានិច្ច ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

ភាជន៍ដី ដែលនាយស្មូនធ្វើហើយ ទោះតូចក្តី ធំក្តី ឆ្អិនក្តី ឆៅក្តី សុទ្ធតែមានការបែកធ្លាយទៅជាទីបំផុត ទាំងអស់ យ៉ាងណាមិញ, ជីវិត របស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ [๒] ។

ទឹកសន្សើម លើបុងស្មៅ តែងជ្រុះធ្លាក់ ព្រោះកិរិយារះឡើងនៃព្រះអាទិត្យ យ៉ាងណាមិញ, អាយុ របស់មនុស្ស

๑- សំ. សគ. ភាគទី๒๔ ទំព័រ ๒๔๗ ។ ๒- សុ. ទី. ម. ភាគទី ๑๖ ទំព័រទី ๒๕๖ ។

ទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ, បពិត្រម៉ែ សូមអ្នកម៉ែ កុំ
ហាមឃាត់ខ្ញុំឡើយ ។

*មរណៈ មកហើយជាមួយនឹងជាតិ ដូចជាពេជ្ឈឃាត មានដាវ
ងាឡើងហើយ យ៉ាងនេះ ។ មួយទៀត មរណៈនេះនោះ ចេះតែនាំ
យកនូវជីវិតទៅ តែម្យ៉ាង លុះនាំយកទៅហើយ ក៏មិននាំយកមក
វិញឡើយ ដូចជាពេជ្ឈឃាតនោះ នាំយកដាវដាក់ត្រង់-ក ដូច្នោះ
ឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីស្លាប់ ឈ្មោះថា ជាធម្មជាតប្រាកដ
មែនពិត ដូចពេជ្ឈឃាត ដែលមានដាវងាឡើងហើយ ព្រោះមរណៈ
មកហើយ ជាមួយនឹងជាតិផង ព្រោះនាំយកនូវជីវិតទៅជាមួយផង
ដូច្នេះឯង ។ ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយ
កិរិយាប្រាកដ ដូចជានាយពេជ្ឈឃាត យ៉ាងដូច្នេះឯង ។*

(អធិប្បាយអាការ ទី ២)

*(១៤៣) បទថា "**សម្បត្តិវិបត្តិតោ**" អធិប្បាយថា ជរាបណា
វិបត្តិ មិនគ្របសង្កត់នូវសម្បត្តិនោះ ជរាបនោះ ឈ្មោះថា សម្បត្តិ
ក្នុងលោកនេះ តែងនៅល្អស្អាត ។ តែថា ឈ្មោះថា សម្បត្តិ ដែល
កន្ធងនូវវិបត្តិទៅបាននោះ ពិតជាមិនមានសោះឡើយ ។ ពិតយ៉ាង
ដូច្នោះមែន*

សូម្បីព្រះបាទអសោក ទ្រង់មានសេចក្តីសុខ ទ្រង់គ្រប់គ្រង
សម្បត្តិ លើផែនដីទាំងមូល ទ្រង់ចាយព្រះរាជទ្រព្យ ១០០
កោដិ ទ្រង់ដល់នូវភាពជាធំ ក្នុងទីបំផុត នៃវត្តត្រឹមតែផ្លែ

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

កន្លួតព្រៃ ពាក់កណ្តាលប៉ុណ្ណោះ, នាកាលបុណ្យ មកដល់ កិរិយាអស់ហើយ ដោយបំណង គឺរាងកាយនោះឯង ព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្រះភក្ត្រ ឆ្ពោះទៅរកសេចក្តីស្លាប់ ទ្រង់ដួបនូវសេចក្តីសោកសៅ ។

មួយទៀត សេចក្តីមិនមានរោគទាំងអស់ មានព្យាធិជាទីបំផុត វ័យទាំងអស់ មានជរាជាទីបំផុត ជីវិតទាំងអស់ មានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុត លោកសន្និវាសទាំងអស់ហ្នឹងឯង គឺជាតិទៅតាមហើយ គឺជរាដេញតាមហើយ ត្រូវព្យាធិគ្របសង្កត់ហើយ ត្រូវមរណៈកំចាត់បង់ហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា៖

ភ្នំទាំងឡាយ ដែលជាឋិតាន់ដ៏ធំ មានកំពូលខ្ពស់ ទល់នឹងអាកាស កាលបើរបើកធ្លាក់មក ក៏គប្បីរមៀលសង្កត់ នូវសត្វទាំងឡាយ ដោយជុំវិញ គ្រប់ទិសទាំងបួន យ៉ាងណាមិញ, ជរា និង មរណៈ តែងគ្របសង្កត់នូវសត្វទាំងឡាយ ទោះជាក្សត្រក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី អ្នកជំនួញក្តី អ្នកគ្រួក្តី ទោះជាមនុស្សបណ្ឌាល និង អ្នកចោលសំរាមក្តី តែងញាំញីទាំងអស់ មិនមានលើកលែងសត្វណាមួយ សោះឡើយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង [1] ។ ក្នុងជរា និង មរណៈនោះ ភូមិនៃពលដំរី មិនមាន ភូមិនៃពលរថ មិនមាន ភូមិនៃពលថ្មើរជើង មិនមាន, មួយទៀត ឥតមានអ្នកណាមួយ អាប

១- សំ. សគ. ភាគទី ២៩ ទំព័រទី ២៩៧ ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

យកឈ្នះ (ស្ងួរជីវា និង មរណៈនោះ) ដោយសង្គ្រាម ដោយអាថ៌កំបាំង ឬ ដោយទ្រព្យបានឡើយ ។

វិបត្តិ គឺមរណៈ ជាទីបំផុតនៃសម្បត្តិ គឺជីវិត ដូចពោលមកនេះ ។ ព្រះយោគាវចរ កាលកំណត់ការៈនៃជីវិត មានសេចក្តីស្លាប់ជាទីបំផុតនោះ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយវិបត្តិ ចាកសម្បត្តិ ។

(អធិប្បាយអាការទី ៣)

*(១៤៤) បទថា "**ឧបសំហរណាតោ**" គឺ ដោយការប្រៀបធៀបខ្លួនជាមួយនឹងពួកជនដទៃ ។ ក្នុងរឿងនោះ ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយការប្រៀបធៀប ដោយអាការ ៧ គឺ ៖*

យសមហត្តតោ *ដោយភាពជាអ្នកមានយសធំ,*

បុញ្ញមហត្តតោ *ដោយភាពជាអ្នកមានបុណ្យច្រើន,*

ថាមមហត្តតោ *ដោយភាពជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើន,*

ឥទ្ធិមហត្តតោ *ដោយភាពជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន,*

បញ្ញាមហត្តតោ *ដោយភាពជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន,*

បច្ចេកពុទ្ធតោ *ដោយភាពជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ,*

សម្មាសម្ពុទ្ធមហត្តតោ *ដោយភាពជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ,*

(យសមហត្តតោ)

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយភាព

ជាអ្នកមានយសធំ យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយភាព ជាអ្នកមានយសធំ យ៉ាងនេះជាមុនថា: សេចក្តីស្លាប់នេះ មិនមាន សេចក្តីសង្ស័យឡើយ ធ្លាក់ចុះលើព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ផ្តើមអំពី ស្តេចទ្រង់ព្រះនាមមហាសម្មត: ស្តេចទ្រង់ព្រះនាមមន្ធាតុ ស្តេច ទ្រង់ព្រះនាមមហាសុទស្សន: ស្តេចទ្រង់ព្រះនាមទុឡ្ហនេមិ អ្នក មានយសធំ មានបរិវារច្រើន មានទ្រព្យ និង មានពាហន:ច្រើន ចាំ បាច់ពោលទៅថ្ងៃ សេចក្តីស្លាប់ នឹងមិនធ្លាក់មកលើខ្លួនអញ ។

អ្នកមានយសធំទាំងឡាយ មានស្តេចទ្រង់ព្រះនាម មហា-
សម្មត: ជាដើម ជាស្តេចប្រសើរ អម្បាលយ៉ាងស្តេចទាំង
នោះ គង់ដល់ហើយនូវអំណាចនៃមច្ចុ ចាំបាច់ពោលទៅថ្ងៃ
ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូចជាអញ ដូច្នេះ ។

(បុញ្ញមហត្តគោ)

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានបុណ្យច្រើន យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានបុណ្យច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖

សេដ្ឋីទាំងឡាយនេះ គឺ សេដ្ឋី ឈ្មោះជោតិយ: ឈ្មោះ
ជដិល: ឈ្មោះឧគ្គ: ឈ្មោះមេណ្ឌក: ពុំនោះសោត សេដ្ឋី
ឈ្មោះបុណ្ណ: និង ជនទាំងឡាយឯទៀត ដែលសុទ្ធតែល្បីៗ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

ឋា ជាអ្នកមានបុណ្យធំប្រើន ក្នុងលោក អ្នកទាំងអស់នោះ
សុទ្ធតែដល់ហើយ នូវសេចក្តីស្លាប់ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី
ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូចជាអញ *ដូច្នេះ* ។

(ឋាមមហត្តគោ)

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើន យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖

ព្រះវាសុទេព ព្រះពលទេព ព្រះភីមសេន: ព្រះយុទ្ធិល:
សូម្បីហនុរ: អ្នកចំបាប់ធំៗ ដល់ហើយនូវអំណាច នៃ
សេចក្តីស្លាប់ អ្នកទាំងនោះឯង ដែលសុទ្ធតែជាអ្នកល្បីៗ
ដល់ហើយនូវភាពជាអ្នកមានកម្លាំង ក្នុងលោក យ៉ាងនេះ
ដល់ហើយនូវសេចក្តីស្លាប់ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ក្នុងបុគ្គល
ប្រាកដដូចអញ *ដូច្នេះ* ។

(ឥទ្ធិមហត្តគោ)

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់ ដោយ ភាពជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ព្រះអគ្គសាវ័ក ទី២ ណា ជាអ្នកប្រសើរ ជាងបុគ្គលអ្នក
មានឫទ្ធិទាំងឡាយ កាលញុំងវេជយន្តប្រាសាទ មិនឲ្យ
កម្រើក ដោយត្រឹមតែបុងមេជើង ព្រះអគ្គសាវ័ក ទី២
នោះ គង់ចូលទៅកាន់មាត់នៃមច្ចុ ដែលគួរឲ្យព្រឺខ្លាច មួយ
អន្លើដោយអ្នកមានឫទ្ធិទាំងឡាយ ដ្ឋិចជាម្រឹគចូលទៅកាន់
មាត់នៃសីហៈ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ
ប្រាកដដ្ឋិចជាអញ *ដូច្នេះ* ។

(បញ្ញាមហត្តគោ)

*សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយ
ភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន យ៉ាងដូចម្តេច? ។*

*ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយ
ភាពជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖*

លើកលែងតែព្រះលោកនាថបេញ្ញ សត្វទាំងឡាយ ណា
ដទៃទៀត ដែលមានសត្វទាំងឡាយនោះ មិនដល់នូវ
បំណិត ទី១៦ ដែលគេចែកហើយ អស់ហ៊ាន: ១៦ ដង នៃ
បញ្ញារបស់ព្រះសារីបុត្រ, ព្រះអគ្គសាវ័ក ទី១ ឈ្មោះថាជា
អ្នកមានបញ្ញាប្រើន យ៉ាងនេះ ដល់ហើយ នូវអំណាចនៃ
សេចក្តីស្ងាប់ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ
ប្រាកដដ្ឋិចជាអញ *ដូច្នេះ* ។

(បច្ចេកពុទ្ធគោ)

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯកទ្វេស

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយភាពជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយភាពជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ យ៉ាងដូច្នេះថា សូម្បីពុទ្ធបុគ្គលទាំងឡាយនោះណា ធ្វើនូវកិរិយាញាំញីសត្រូវគឺកិលេសទាំងពួង ដោយពល: គឺញាណ និង វីរិយៈរបស់ខ្លួន បានដល់នូវបច្ចេកសម្ពោធិ ជាព្រះសយម្ភូ ដូចជាកុយរមាស, សូម្បីពុទ្ធបុគ្គលទាំងនោះ ក៏មិនរួចផុតហើយអំពីសេចក្តីស្ងាប់ ចុះយើងនឹងរួចផុតអំពីទីណាបាន ។

ព្រះមហេសីទាំងឡាយ ឯណា អាស្រ័យ នូវនិមិត្តនោះៗ
ពិចារណា ដល់ហើយ នូវកិរិយាអស់ទៅ នៃអាសាវៈ
ដោយតេជៈនៃញាណជាព្រះសយម្ភូ ប្រៀបដូចជាកុយ
រមាស ព្រោះកិរិយាត្រាច់ទៅ និង នៅតែម្នាក់ឯង, សូម្បី
ព្រះមហេសីទាំងឡាយនោះ ក៏កន្លងនូវមច្ចុ ពុំបានឡើយ
បាំបាច់ពោលទៅថ្ងៃ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូចជា
អញ ដូច្នេះ ។

(សម្មាសម្ពុទ្ធតោ)

សួរថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយភាពជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយភាពជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ យ៉ាងដូច្នេះថា សូម្បីព្រះមានព្រះភាគនោះ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ណា មានព្រះរូបកាយវិចិត្រ ដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ប្រដាប់ហើយ ដោយអនុព្យញ្ជនៈ ៨០ មានព្រះធម្មកាយ សំរេចហើយ ដោយគុណរតនៈមានសីលក្ខន្ធដ៏បរិសុទ្ធស្អាត ដោយអាការទាំងពួងជាដើម ដល់ហើយនូវត្រើយ នៃភាពជាអ្នកមានយសធំ ភាពជាអ្នកមានបុណ្យច្រើន ភាពជាអ្នកមានកម្លាំងច្រើន ភាពជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន និង ភាពជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន មិនមានបុគ្គលស្មើ ស្មើដោយបុគ្គលមិនមានបុគ្គលស្មើ មិនមានបុគ្គលប្រៀប មានបុគ្គលប្រៀបមិនមាន ជាព្រះអរហន្ត ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ, សូម្បីព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដោយហេតុៈ ដោយកិរិយាធ្លាក់ចុះនៃតំណក់ទឹកភ្លៀង គឺមរណៈ ប្រៀបដូចជាគំនរភ្លើងដ៏ធំ រលត់ ដោយកិរិយាធ្លាក់ចុះនៃគ្រាប់ភ្លៀងគឺទឹក ។

ធម្មតាសេចក្តីស្លាប់នោះណា ផ្សាយអំណាចមកដល់ ព្រះមហេសី អ្នកមានអានុភាពប្រើន យ៉ាងនេះ ដោយមិនមានសេចក្តីខ្លាច ដោយមិនមានសេចក្តីខ្មាសឡើយ សេចក្តីស្លាប់នេះនោះ ដៃលមិនមានសេចក្តីខ្មាស មិនមានកោតញញើត ញាំញីនូវសត្វទាំងអស់ នឹងមិនមកគ្របសង្កត់នូវសត្វ ប្រាកដដូចជាអញ ដូចម្តេចបាន *ដូច្នេះ* ។

កាលព្រះយោគាវចរនោះ ប្រៀបធៀបខ្លួន មួយអន្ទៀដោយជនទាំងឡាយដទៃ ដែលបរិបូរដោយភាពជាធំ មានភាពជាអ្នកមានយសធំជាដើម ដោយភាពជាអ្នកមានមរណៈស្មើគ្នា ដូច្នេះហើយ

រលឹកវៀយៗ ថា "សេចក្តីស្ងាប់ នឹងមានដល់អញដែរ ដូចមានដល់ពួកសត្វ វិសេសទាំងឡាយនោះ" ដូច្នេះហើយ កម្មដ្ឋាន នឹងដល់ឧបចារៈពិត ។ ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់ ដោយការប្រៀបធៀបយ៉ាងនេះ ។

(អធិប្បាយអាការទី៤)

*(១៤៥) បទថា "**កាយពហុសាធារណាតោ**" សេចក្តីថាទូទៅដល់សត្វច្រើន គឺទូទៅដល់ហ្វូងដង្កូវទាំងឡាយ ៨០ ពួក ដោយពិតៗ បណ្តាហ្វូងដង្កូវទាំងនោះ ដង្កូវដែលអាស្រ័យ នូវស្បែកសម្បុរថ្លៃតែងស៊ីនូវស្បែកសម្បុរថ្លៃ ដែលអាស្រ័យនូវស្បែក តែងទំពាស៊ីនូវស្បែកដែលអាស្រ័យនូវសាច់ តែងទំពាស៊ីនូវសាច់ ដែលអាស្រ័យនូវសរសៃ តែងទំពាស៊ីនូវសរសៃ ដែលអាស្រ័យនូវឆ្អឹង តែងទំពាស៊ីនូវឆ្អឹង ដែលអាស្រ័យខួរក្នុងឆ្អឹង តែងទំពាស៊ីនូវខួរក្នុងឆ្អឹង រាកើតចាស់ ស្លាប់ បន្ទោបង់ឧច្চារៈ និង បស្សាវៈ ជាក់ក្នុងសរីរប្រទេសនោះឯង ។ ក៏រាងកាយ ជាផ្ទះសំរាប់កើត ជាមន្ទីរពេទ្យ ជាសាកសព ជាព្រៃស្មសាន ជាបង្គន់ និង ជាស្នូកសំរាប់បន្ទោបង់បស្សាវៈ នៃហ្វូងដង្កូវទាំងឡាយនោះ រាងកាយនេះនោះ រមែងដល់នូវសេចក្តីស្ងាប់ ដោយកិរិយាកំរើក នៃហ្វូងដង្កូវទាំងឡាយនោះឯង ។*

មួយទៀត កាយនេះ ជាទូទៅដល់ហ្វូងដង្កូវទាំងឡាយ ៨០ ហ្វូង យ៉ាងណាមិញ, (កាយនេះ) ក៏ជាទូទៅដល់បច្ចយទាំងឡាយនៃសេចក្តីស្ងាប់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ឰដ៏ខាងក្នុងហ្នឹងឯង បានដល់រោគ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ច្រើនរយជំពូក ដែលមានក្នុងខាងក្រៅ គឺសត្វមានពិសទាំងឡាយ មានពស់ និង ខ្លួយជាដើម ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ប្រៀបដូចជាគ្រឿងប្រហារទាំងឡាយ មានកូនសរ លំពែង ផ្តាក់ និង ដុំថ្មជាដើម ដែលមកហើយអំពីទិសទាំងពួង រមែងធ្លាក់ចុះ ក្នុងវង់ជាគ្រឿងកំណត់ដែលគេតម្កល់ទុកហើយ លើផ្លូវធំ បែកជាបួន យ៉ាងណា, ឧបទ្រពទាំងពួងទាំងឡាយ ក៏ធ្លាក់ចុះលើកាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ កាយនេះនោះ រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ដោយកិរិយាធ្លាក់ចុះ នៃឧបទ្រព្យទាំងឡាយនោះ មែនពិត ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ [1] កាលបើថ្ងៃ កន្លងទៅហើយ យប់មកដល់វិញ តែងពិចារណាដូច្នេះថា: ហេតុនៃសេចក្តីស្លាប់ របស់អាត្មាអញ មានច្រើនណាស់តើ (ដូចជា) ពស់ចឹកអាត្មាអញក្តី ខ្លួយទិចអាត្មាអញក្តី ក្អែបខាំអាត្មាអញក្តី អាត្មាអញ នឹងស្លាប់ អន្តរាយនោះ នឹងមានដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុតែពស់ចឹកជាដើមនោះ អាត្មាអញ ភ្លាត់ជួលក្តី កត្តដែលអាត្មាអញបរិភោគហើយហាល់ក្តី ប្រមាត់របស់អាត្មាអញកំរើកក្តី ស្លេស្មរបស់អាត្មាអញកម្រើកក្តី កងខ្យល់ដូចសស្ត្រាវុធ របស់អាត្មាអញ កម្រើកក្តី ពួកមនុស្ស ព្យាយាមសម្លាប់អាត្មាអញក្តី ពួកអមនុស្ស ព្យាយាមសម្លាប់អាត្មាអញក្តី អាត្មាអញ នឹងស្លាប់ អន្តរាយនោះ នឹង មាន

๑- សុ. អំ. អ. ភាគទី ៤៨ ទំព័រទី ៣១៧ ។

ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុតែភ្ញាត់ដួលជាដើមនោះ” ។

ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយកាយជាទូទៅ ដល់សត្វ និង បច្ច័យ នៃសេចក្តីស្លាប់ ច្រើនប្រការយ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(អធិប្បាយអាការទី៤)

(១៤៦) បទថា “**អាយុទុព្ពលតោ**” សេចក្តីថា ធម្មតាអាយុនុ៎ះ មិនមានកំឡាំង មានកំឡាំងខ្សោយ ។ ពិតដូច្នោះមែន ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ជាប់ទាក់ទង ដោយខ្យល់ដកដង្ហើមចូលចេញ ១ ជាប់ទាក់ទង ដោយឥរិយាបថ ១ ជាប់ទាក់ទង ដោយត្រជាក់ក្តៅ ១ ជាប់ទាក់ទង ដោយមហាភូតរូប ១ ជាប់ទាក់ទង ដោយអាហារ ១ ។

ជីវិតនេះនោះ កាលបាននូវភាពប្រព្រឹត្តិទៅស្មើនៃខ្យល់ដកដង្ហើមចូល និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញហ្នឹងឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ កាលបើខ្យល់ក្នុងច្រមុះ ដែលចេញទៅខាងក្រៅហើយ មិនចូលមកខាងក្នុងវិញក្តី កាលបើខ្យល់ដែលចូលទៅហើយ មិនចេញមកវិញក្តី បុគ្គល ឈ្មោះថា ស្លាប់ហើយ ។

មួយទៀត ជីវិតនេះ កាលបាននូវភាពនៃកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅស្មើ នៃឥរិយាបថទាំងឡាយបួនហ្នឹងឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ប៉ុន្តែ ព្រោះភាវៈនៃឥរិយាបថណាមួយៗ (ប្រព្រឹត្តទៅ) ហួសប្រមាណអាយុសង្ខារ ទើបជាប់សូន្យ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មួយទៀត ជីវិតនេះ កាលបាននូវភាពនៃកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅស្មើ នៃត្រជាក់ និង ក្តៅទាំងឡាយហ្នឹងឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ប៉ុន្តែ កាលបើបុគ្គលត្រូវត្រជាក់ក្រៃពេកក្តី ក្តៅក្រៃពេកក្តី គ្របសង្កត់ហើយ រមែងវិនាស ។

មួយទៀត ជីវិតនេះ កាលបាននូវភាពនៃកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅស្មើ នៃមហាភូតរូបទាំងឡាយហ្នឹងឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ប៉ុន្តែ ព្រោះបណ្តាបឋវីធាតុ ឬ បណ្តាធាតុទាំងឡាយ មានអាបោធាតុជាដើម ធាតុ ណាមួយ កម្រើក បុគ្គលសូម្បីបរិបូរហើយ ដោយកំឡាំង ក៏ជាអ្នកមានកាយរឹងក្រញ៉ាំង់ខ្លះ មានកាយរលួយស្អុយសៅហ្មង ដោយអំណាចនៃរោគ មានរោគជ្រាក់ឈាម ជាដើមខ្លះ មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជ័ំធំ គ្របសង្កត់ខ្លះ ជាអ្នកមានតំណ និងចំណងជាច់ខ្លះ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃជីវិត ។

មួយវិញទៀត កាលបើបុគ្គល បាននូវភវឡិង្គាវហារ ក្នុងកាលដ៏សមគួរប៉ុណ្ណោះ ជីវិត ទើបប្រព្រឹត្តទៅបាន ប៉ុន្តែកាលបើមិនបាននូវអាហារ វាក៏ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅតែម្តង យ៉ាងនេះឯង ។

ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់រឿយៗ ដោយអាយុមានកំឡាំងខ្សោយ ដូចបានរៀបរាប់មកនេះឯង ។

(អធិប្បាយអាការ ទី ៦)

*(១៤៧) បទថា "**អនិមិត្តតោ**" គឺ ដោយមិនមានកំណត់សេចក្តីថា ដោយមិនមាននៃការកំណត់ ។ មែនពិត*

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្ទេស

ធម៌ទាំងឡាយ ៥ នេះ គឺ ជីវិត ១ ព្យាធិ ១ កាល ១ កន្លែងសំរាប់ដាក់ចុះ នូវរាងកាយ ១ គតិ ១ របស់សត្វទាំងឡាយ ក្នុងជីវលោក មិនមានឥមិត្ត គឺអ្នកណាមួយ ក៏ដឹងមិនបានដែរ ។

បណ្តាធម៌ទាំង៦ឡាយ ៥ នោះ ឈ្មោះថា ជីវិត មិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនមានការកំណត់ ថា "សត្វ គប្បីរស់នៅ អស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង មិនគប្បីរស់នៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីនេះទេ" ដូច្នេះជាដើម ។ ជ្បិតថា សត្វទាំងឡាយ ស្លាប់ ក្នុងកាលដែលខ្ចួននៅជាកលលៈក៏មាន ក្នុងកាលនៅជាអម្ពុទ: ជាបេសិ ជាឃន: នៅក្នុងគភ៌បាន ១ ខែ បាន ២ ខែ បាន ៣ ខែ បាន ៤ ខែ បាន ៥ ខែ និង៦ បាន ១០ ខែ ក៏មាន ក្នុងសម័យដែលចេញចាកផ្ទៃ ក៏មាន បន្ទាប់ពីនោះមក ស្លាប់ ខាងក្នុង ១០០ ឆ្នាំ ក៏មាន ខាងក្រៅ (លើសអំពី) ១០០ ឆ្នាំ ក៏មាន ដូចគ្នាដែរ ។

ឯព្យាធិ ឈ្មោះថា មិននិមិត្ត ព្រោះមិនមានកិរិយាកំណត់ ថា "សត្វទាំងឡាយ ស្លាប់ ដោយព្យាធិនេះតែប៉ុណ្ណោះ មិនស្លាប់ដោយព្យាធិដទៃទៀតទេ" ។ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ ស្លាប់ដោយរោគក្នុងភ្នែក ក៏មាន ដោយរោគណាមួយ ក្នុងចំណោមរោគទាំងឡាយ មានរោគក្នុងត្រចៀកជាដើមក៏មាន ។

សូម្បីកាល ក៏ឈ្មោះថា មិននិមិត្ត ព្រោះមិនមានការកំណត់ យ៉ាងនេះថា សត្វគប្បីស្លាប់ ក្នុងកាលនេះឯង៦ មិនស្លាប់

ក្នុងកាលដទៃទៀតឡើយ ។ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ ស្លាប់ ក្នុងពេលព្រឹកក៏មាន ស្លាប់ ក្នុងពេលណាមួយ ក្នុងចំណោមពេលថ្ងៃត្រង់ ជាដើមក៏មាន ។

ឯការដាក់ចុះនូវរាងកាយ ក៏ឈ្មោះថា មិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនមានការកំណត់ យ៉ាងនេះថា "កាលសត្វទាំងឡាយ ស្លាប់ទៅ រាងកាយ គប្បីធ្លាក់ចុះ ក្នុងទីនេះតែប៉ុណ្ណោះ មិនធ្លាក់ចុះទៅ ក្នុងទីដទៃទៀតឡើយ" ។ ដ្បិតថា អត្តភាព របស់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ ខាងក្នុងផ្ទះ ធ្លាក់ចុះខាងក្រៅផ្ទះក៏មាន អត្តភាព របស់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ ខាងក្រៅផ្ទះ តែងធ្លាក់ចុះទៅ ខាងក្នុងផ្ទះក៏មាន ។ ដោយនយ ដូចគ្នានោះដែរ បណ្ឌិត គប្បី (ពណ៌នា) ឲ្យបានពិស្តារ ដោយប្រការជាច្រើន ដូច្នេះជាដើមថា អត្តភាព របស់សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ លើគោក ធ្លាក់ចុះ ក្នុងទឹកក៏មាន ឬថា អត្តភាព របសស់ត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ ក្នុងទឹក ធ្លាក់ចុះ លើគោកក៏មាន ។

ឯគតិ ក៏ឈ្មោះថា មិននិមិត្ត ព្រោះមិនមានការកំណត់ យ៉ាងនេះថា សត្វ ដែលច្យុតចាកគតិនេះ គប្បីកើត ក្នុងគតិនេះ ។ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុតចាកទេវលោក កើតក្នុងមនុស្ស-លោក ក៏មាន ដែលច្យុតចាកមនុស្សលោក កើតក្នុងលោកណាមួយ ក្នុងចំណោមលោកទាំងឡាយ មានទេវលោកជាដើម ក៏មាន ព្រោះហេតុនេះ យ៉ាងដូច្នេះ លោកតែងវិលវល់ទៅ ក្នុងគតិ ៥ ដូច

ជាគោដែលគេទឹមហើយ ក្នុងយន្ត ដើរវិលវល់ ដូច្នោះឯង ។ ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយជីវិតមិនមាននិមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤៨) បទថា "***អទ្ធានបរិច្ឆេទោ***" សេចក្តីថា ធម្មតាកាលនៃជីវិត របស់មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងពេលឥឡូវនេះ មានប្រមាណតិច, មនុស្សណា រស់នៅអស់កាលដ៏យូរ មនុស្សនោះ រស់នៅត្រឹមតែ ១០០ ឆ្នាំ រស់នៅជាង ១០០ ឆ្នាំនេះ ក៏មានខ្លះដែរ តែតិចទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយនេះតិចណាស់ សត្វដែលត្រូវទៅកាន់បរលោក គួរធ្វើកុសល គួរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ សត្វដែលកើតមកហើយ ឈ្មោះថា មិនស្លាប់មិនមានឡើយ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនុស្សណា រស់នៅ អស់កាលដ៏យូរ មនុស្សនោះ រស់នៅបានត្រឹមតែ ១០០ ឆ្នាំ ឬ ចយចុះមកក៏មាន លើសជាងបន្តិចក៏មាន [1] " ព្រោះហេតុដូច្នេះ

(និគមគាថា)

អាយុ របស់មនុស្សទាំងឡាយ មានតិច សប្បុរសគួរខ្ពើមឆ្អើមអាយុនោះ បុគ្គលគួរទំប្រព្រឹត្តសុចរិត ដូចបុគ្គលដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្បាល ព្រោះដំណើរមិនមក នៃសេចក្តីស្លាប់ មិនមានទេ ដូច្នេះ ។

១- សុ. សំ. សគ. ភាគទី ២៩ ទំព័រទី ២៩៥ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៀតថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងជ្រាប់មានមកហើយ មានគ្រូឈ្មោះអរកៈ" ដូច្នេះជាដើម ។

ព្រះសូត្រ ដែលប្រដាប់ដោយឧបមា ៧ ប្រការ ទាំងពួងបណ្ឌិត គប្បី (នាំយកមកពណ៌នា) ឲ្យបានពិស្តារ ។

ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រដទៃទៀត ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ អស់យប់ទិវាថ្ងៃ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើកិច្ចការ ឲ្យបានច្រើន ដូច្នេះក្តី, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ អស់ ១ ថ្ងៃ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញគប្បីធ្វើកិច្ចការឲ្យបានច្រើនដូច្នេះក្តី, ភិក្ខុណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ ត្រឹមឆាន់ចង្ហាន់បិណ្ឌបាតម្តង អាត្មាអញ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើកិច្ចការ ឲ្យបានច្រើន ដូច្នេះក្តី, ភិក្ខុណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ ត្រឹមខណៈទំពាំនូតបាយ ៤ ឬ ៥ ពំនូតលេបចូលទៅ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើកិច្ចការ ឲ្យបានច្រើន ដូច្នេះក្តី, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអម្បាលនេះ ហៅថា មានសេចក្តីប្រមាទនៅឡើយ ចំរើនមរណស្សតិ ដើម្បីធ្វើឲ្យអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ យឺតយូរទេ ដូច្នេះក្តី, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកភិក្ខុណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ ត្រឹមខណៈទំពាំនូតបាយ ១ ពំនូត លេបចូលទៅ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើកិច្ចការឲ្យបានច្រើន ដូច្នេះក្តី, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ណា ចំរើនមរណស្សតិ ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យអាត្មាអញ គប្បីរស់នៅ ត្រឹមខណៈដែលដកដង្ហើមចូល ហើយចេញ ឬ ដកដង្ហើមចេញហើយចូល អាត្មាអញគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគ អាត្មាអញ គប្បីធ្វើកិច្ចការ ឲ្យបានច្រើន ដូច្នេះ ក្តី, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអម្បាលនេះ ហៅថា មិនមានសេចក្តីប្រមាទនៅ ចំរើនមរណស្សតិ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ យ៉ាងធាន់រហ័ស [1] " ដូច្នេះឯង ។

កាលនៃជីវិត តិចណាស់ គឺបុគ្គលមិនគួរទុកចិត្ត ត្រឹមតែកិរិយាទំពាស៊ីនូវពំនូតបាយ ៤ ឬ ៥ ពំនូត យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្ងាប់រឿយៗ ដោយជីវិត

១- សុ. អំ. អ. ភាគទី ៤៨ ទំព័រទី ៣១៤ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មានកាលកំណត់ យ៉ាងនេះឯង ។

(អធិប្បាយអាការទី ៨)

*(១៤៩) បទថា "**ខណបរិត្តោ**" សេចក្តីថា បើតាមបរមត្ថ ខណៈនៃជីវិត របស់សត្វទាំងឡាយ តិចពេកណាស់ ត្រឹមតែការ ប្រព្រឹត្តិទៅនៃចិត្តតែមួយប៉ុណ្ណោះឯង ។ ប្រៀបដូចជាកង់រថ សូម្បី កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយប្រទេសនៃខ្នងកង់តែម្នាង ប៉ុណ្ណោះ សូម្បីកំពុងឋិតនៅ ក៏រមែងឋិតនៅ ដោយប្រទេសនៃខ្នង កង់ម្នាងប៉ុណ្ណោះដែរ យ៉ាងណាមិញ, ជីវិត របស់សត្វទាំងឡាយ ប្រកបដោយខណៈ នៃចិត្តតែមួយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ កាលបើចិត្ត នោះ រលត់ហើយ សត្វ គេសន្មតឲ្យឈ្មោះថា រលត់ហើយ ។ សម ដូចជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ក្នុងខណៈ នៃចិត្តជាអតីត: សត្វ ឈ្មោះថា រស់នៅហើយ មិនរស់នៅ នឹងមិនរស់នៅ ក្នុងខណៈ នៃចិត្តជាអនាគត សត្វ មិនរស់នៅហើយ មិនកំពុងរស់នៅ (តែ) ឈ្មោះថា នឹងរស់នៅ ក្នុងខណៈនៃចិត្តជាបច្ចុប្បន្ន សត្វ មិនរស់នៅ ហើយ (តែ) ឈ្មោះថា កំពុងរស់នៅ នឹងមិនរស់នៅ*

> ជីវិត អត្តភាព សុខ និង ទុក្ខ ទាំងអស់ ប្រកបដោយខណៈ បិត្តតែមួយ ព្រោះខណៈប្រព្រឹត្តរហ័ស, ខន្ធទាំងឡាយណា របស់បុគ្គលដែលស្លាប់ទៅក្តី រស់នៅក្តី រលត់ហើយ ក្នុង លោកនេះ ខន្ធទាំងអស់នោះ ក៏ដូចគ្នា ទៅបដិសន្ធិទៀត មិនបាន, សត្វលោក មិនមែនកើតហើយ ដោយខន្ធជា

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

អនាគត ដែលមិនទាន់កើតហើយ មិនមែនរស់នៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ សត្វលោក ស្លាប់ ដោយការបែកធ្លាយនៃចិត្ត (នេះគឺ) ជាបញ្ញត្តិ ប្រកបដោយបរមត្ថ [១] " ដូច្នេះ ។

ព្រះយោគាវចរ គប្បីរលឹកសេចក្តីស្លាប់រឿយៗ ដោយជីវិតមានខណៈតិចតួច យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(មរណាសុត្តិដ្ឋាន)

កាលបើព្រះយោគាវចរ សូម្បីរលឹករឿយៗ ដោយអាការណាមួយ ក្នុងចំណោមអាការទាំង ៨ នេះ យ៉ាងដូច្នេះ ចិត្ត រមែងបាននូវអាសេវនៈ (ការសេព) ដោយអំណាចនៃការធ្វើទុកក្នុងចិត្តរឿយៗ សតិ ដែលមានសេចក្តីស្លាប់ជាអារម្មណ៍ រមែងតាំងនៅមាំ នីវរណធម៌ទាំងឡាយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ អង្គឈានទាំងឡាយ រមែងកើតប្រាកដ ។ ប៉ុន្តែព្រោះអារម្មណ៍ (របស់ឈាននេះ) ជាសភាវធម៌ផង ព្រោះអារម្មណ៍ជាធម្មជាតគួរសង្វេគផង ឈាននេះ ជាឈានមិនដល់នូវអប្បនា ដល់ត្រឹមតែឧបចារៈប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកលោកុត្តរជ្ឈាន និង អារុប្បជ្ឈាន ទី២ និង ទី៤ ដល់អប្បនា សូម្បីក្នុងសភាវធម៌ ព្រោះជាភាវនាពិសេស ។ មែនពិត លោកុត្តរជ្ឈាន ដល់នូវអប្បនា ដោយអំណាចលំដាប់នៃវិសុទ្ធិភាវនា ។ អារុប្បជ្ឈាន ដល់អប្បនា ដោយអំណាចនៃភាវនា ដែលកន្ទងនូវអារម្មណ៍ ។ ព្រោះថា ក្នុងអារុប្បជ្ឈាននោះ មានត្រឹមតែកិរិយាកន្ទងនូវអារម្មណ៍ នៃឈាន

១- សុ. ខុ. មហា. ភាគទី ៦៤ ទំព័រទី ៧៨ ។

ដែលដល់ហើយ នូវអប្បនាប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងមរណស្សតិនេះ (វិសុទ្ធិការនានុក្កមៈ និង អារម្មណសមតិក្កមៈ) ទាំងពីរនោះឯង មិនមាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបជាឈានដល់ត្រឹមតែឧបចារៈប៉ុណ្ណោះ ។ ឈាន នេះនោះ ដល់នូវការរាប់ថា មរណស្សតិ មែនពិត ព្រោះការៈនៃឈាននោះ ជាធម្មជាតកើតឡើង ដោយកម្លាំងនៃការលើកដល់សេចក្តីស្លាប់ ។

(អានិសង្សនៃការបំពេនមរណស្សតិ)

ក៏ភិក្ខុ ដែលប្រកបរឿយៗ នូវមរណស្សតិនេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ ជាប់ជានិច្ច បាននូវអនភិរតិសញ្ញា ក្នុងភពទាំងពួង លះបង់នូវសេចក្តីអាឡោះអាល័យ ក្នុងជីវិត ជាអ្នកតិះដៀលបាប ជាអ្នកមិនច្រើន ដោយការសន្សំ ជាអ្នកមានមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងបរិក្ខារទាំងឡាយ ទៅជ្រាសហើយ ។ សូម្បីអនិច្ចសញ្ញា ក៏ដល់នូវការស្គាត់ជំនាញ សំរាប់ភិក្ខុនោះ ។ មួយទៀត ទុក្ខសញ្ញា និង អនត្ត-សញ្ញា រមែងប្រាកដ (ដល់ភិក្ខុនោះ) តាមលំអាននៃអនិច្ចសញ្ញានោះឯង ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលមិនបានអប់រំអំពីសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងវេលាជិតស្លាប់ រមែងដល់នូវសេចក្តីខ្លាច សេចក្តីតក់ស្លុត សេចក្តីរង្វើង ដូចមនុស្សដែលត្រូវម្រឹគកាច យក្ខ ពស់ ចោរ និងពេជ្ឈឃាត គ្របសង្កត់ហើយ ភ្លាមៗ យ៉ាងណាមិញ, ភិក្ខុនោះ មិនដល់ថ្នាក់យ៉ាងនេះទេ ជាអ្នកមិនភ័យ ជាអ្នកមិនរង្វើង ធ្វើមរណកាល ។ ប្រសិនបើភិក្ខុនោះ មិនត្រេកអរនូវព្រះនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហ្នឹងទេ

លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ជាអ្នកមានសុគតិនៅខាងមុខ ។

ព្រោះហេតុនោះឯង បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អ គប្បីធ្វើ នូវ
សេចក្តីមិនប្រមាទ ក្នុងមរណស្សតិ ដែលមានអានុភាព
ប្រើនយ៉ាងនេះ សព្វៗ កាល ។

នេះជាកថាមុខ ដោយពិស្តារ ក្នុងមរណស្សតិ ។

(កាយគតាសតិ)

(១៥០) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន នោះ ណា មិនធ្លាប់ប្រព្រឹត្តទៅហើយ រៀរចាកពុទ្ធុប្បាទ មិនមែនជាវិស័យ នៃពួកតិរ្ថីយ៍ទាំងពួង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សរសើរ ហើយ ក្នុងព្រះសូត្រទាំងឡាយនោះៗ ដោយអាការច្រើនជាអនេក យ៉ាងនេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ [1] ធម៌មួយយ៉ាង ដែលបុគ្គល បានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី សេចក្តីសង្វេគច្រើន តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីចំរើនច្រើន តែង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីក្សេមចាកយោគៈច្រើន តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសតិ និង សម្បជញ្ញៈច្រើន តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបានចំពោះ នូវញាណទស្សនៈ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវវិជ្ជា (បញ្ញាដ៏សម្បយុត្ត ដោយមគ្គ) វិមុត្តិ (សម្បយុត្តធម៌ដែលកើតរលត់ជាមួយគ្នា ដោយ មគ្គប្បញ្ញានោះ) និង ផល (អរហត្តផល) ។ ធម៌មួយយ៉ាង គឺអ្វី?

១- សុ. អំ. ឯក. ភាគទី ៤០ ទំព័រទី ៩៥ ។

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

គឺកាយគតាសតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណា បរិភោគនូវកាយគតាសតិ ពួកភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាបរិភោគនូវព្រះនិព្វាន, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណា មិនបរិភោគ នូវកាយគតាសតិ ពួកភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មិនបរិភោគនូវព្រះនិព្វាន, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគតាសតិដែលពួកភិក្ខុណាបរិភោគហើយ ព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ បរិភោគដែរ, កាយគតាសតិ ដែលពួកភិក្ខុណា មិនបរិភោគហើយ ព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនបរិភោគដែរ, កាយគតាសតិ របស់ពួកភិក្ខុណា សាបសូន្យហើយ ព្រះនិព្វាន របស់ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថាសាបសូន្យដែរ, កាយ-គតាសតិ របស់ពួកភិក្ខុណា មិនសាបសូន្យហើយ ព្រះនិព្វាន របស់ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ឈ្មោះថា មិនសាបសូន្យដែរ, កាយគតាសតិ ដែលពួកភិក្ខុណាបោះបង់ហើយ ព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាពួកភិក្ខុទាំងនោះ បោះបង់ដែរ, កាយគតាសតិ ដែលពួកភិក្ខុណា ប្រារព្ធហើយ ព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ប្រារព្ធដែរ” ដូច្នេះជាអាទិ៍ ទ្រង់សំដែងចេញហើយ ដោយអំណាចនៃបព្វៈទាំងឡាយ ១៤ យ៉ាងនេះ គឺអានាបាណបព្វៈ ១ ឥរិយាបថបព្វៈ ១ ចតុស្សម្បជញ្ញបព្វៈ ១ បដិកូលមនសិការបព្វៈ ១ ធាតុមនសិការបព្វៈ ១ សីវដ្ឋិកបព្វៈ ៩ ដោយនយជាអាទិ៍ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាយគតាសតិ ដែលភិក្ខុចំរើនហើយ តើដូចម្តេច? ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ តើដូចម្តេច? ទើបមានផលច្រើន ទើបមានអានិសង្សច្រើន, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ទៅហើយកាន់ព្រៃឬ” ដូច្នេះ ។ និទ្ទេស នៃការចំរើនកាយគតាសតិនោះ ដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ។

(កាយគតាសតិដែលលោកបំណងក្នុងទីនេះ)

បណ្តាបទ: ១៤ នោះ បទ:ទាំងឡាយ ៣ នេះ គឺ ឥរិយាបថ-បទ: ចតុស្សម្បជញ្ញបទ: ជាតុមនសិការបទ: ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃវិបស្សនា សិវដ្ឋិកបទ: ៩ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃអាទីនវានុបស្សនា ក្នុងវិបស្សនាញាណទាំងឡាយ ហ្នឹងឯង មួយទៀត សូម្បីសមាធិភាវនាណា គប្បីសំរេច ក្នុងអសុភកម្មដ្ឋានទាំងឡាយ មានឧទ្ធុមាតក-កម្មដ្ឋាន ជាដើម ក្នុងសិវដ្ឋិកបទ:ទាំងនោះ សមាធិភាវនានោះ គឺ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសហើយ ក្នុងអសុកនិទ្ទេសឯណោះ, ចំណែក បទ: តែពីរប៉ុណ្ណោះ គឺ អានាបាណបទ: និង បដិកូលបទ: គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាច នៃសមាធិ (ភាវនា) ក្នុងអនុស្សតិនិទ្ទេសនេះ, បណ្តាបទ:ទាំង ២ នោះ អានា-បាណបទ: ចាត់ជាកម្មដ្ឋានផ្សេង ដោយអំណាចអានាបាណស្សតិ (កម្មដ្ឋាន) ហ្នឹងឯង ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ចំណែកឯទុតីសាភាវកម្មដ្ឋាន នោះណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអំណាចនៃបដិកូលមនសិការ សង្គ្រោះយកខ្លួនក្នុងក្បាល ដោយខ្លួនក្នុងឆ្អឹង យ៉ាងនេះថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (๑) ពាក្យ

๑- សុ. ទី. ម. ភាគទី ๑๗ ទំព័រទី ๒๕๒ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ខាងមុខនៅមានទៀត កិក្ខុ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវកាយនេះឯង ខាងលើតាំងអំពីបាតជើងឡើងទៅ ខាងក្រោមតាំងអំពីចុងសក់ចុះមក មានស្បែកបិទបាំងជុំវិញ ពេញទៅដោយវត្ថុមិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ គឺ សក់ទាំងឡាយ មាននៅក្នុងកាយនេះ រោមមាននៅក្នុងកាយនេះ ក្រចកមាននៅក្នុងកាយនេះ ធ្មេញ មាននៅក្នុងកាយនេះ ស្បែកមាននៅក្នុងកាយនេះ សរសៃ មាននៅក្នុងកាយនេះ ឆ្អឹង មាននៅក្នុងកាយនេះ ខួរក្នុងឆ្អឹង មាននៅក្នុងកាយនេះ តំរងនោម មាននៅក្នុងកាយនេះ បេះដូង មាននៅក្នុងកាយនេះ ថ្លើម មាននៅក្នុងកាយនេះ ភរ មាននៅក្នុងកាយនេះ ក្រពះ មាននៅក្នុងកាយនេះ សួត មាននៅក្នុងកាយនេះ ពោះវៀនធំ មាននៅក្នុងកាយនេះ ពោះវៀនទូច មាននៅក្នុងកាយនេះ អាហារថ្មី មាននៅក្នុងកាយនេះ អាហារចាស់ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកប្រមាត់ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកស្លេស្ម មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកខ្ទុះ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកឈាម មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកញើស មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកដំបាខ្ញាញ់ខាប់ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកភ្នែក មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកខ្ញាញ់រាវមាននៅ ក្នុងកាយនេះ ទឹកមាត់ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកសំបោរ មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹករំអិល មាននៅក្នុងកាយនេះ ទឹកមូត្រ មាននៅក្នុងកាយនេះ” ដូច្នេះ, ទុត្តីសាការកម្មដ្ឋាន នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះបំណងយកហើយថា កាយគតាសតិ ក្នុងអនុស្សតិនិទ្ទេសនេះ ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯកទេស

(អធិប្បាយបាលីកាយគតាសតិ)

នេះ គឺជាការសំដែងនូវការចំរើន ក្នុងកាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន នោះ ដែលមានការពណ៌នាបាលីនាំមុន ដូចតទៅនេះ ។

*បាឋៈថា "**ឥមេវ កាយំ**" សេចក្តីថា នូវកាយស្អុយដែលជាទីអាស្រ័យនៃមហាភូតរូបនេះ ។ បាឋៈថា "**ឧទ្ធំ បាទតលា**" សេចក្តីថា ខាងលើអំពីផ្ទៃនៃជើង ។ បាឋៈថា "**អធោ កេសមត្ថកា**" សេចក្តីថា ខាងក្រោមអំពីចុងសក់ ។ បទថា "**តចបរិយន្តំ**" សេចក្តីថា មានស្បែកពុំព័ទ្ធដោយជុំវិញ ។ បាឋៈថា "**បូរន្នានប្បការស្ស អសុចិនោ បច្ចវេក្ខតិ**" សេចក្តីថា កាយនេះ ពេញដោយរបស់មិនស្អាត មានសក់ជាដើម មានប្រការផ្សេងៗ ។ មានសំណួរថា គឺដោយប្រការដូចម្តេច? ឆ្លើយថា គឺ **អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា លោមា នខា** ។បេ។ **មុត្តំ** ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "**អត្ថិ**" គឺ **សំវិជ្ជតិ** ប្រែថា មាននៅ ។ បទថា "**ឥមស្មិំ**" គឺ ក្នុងកាយដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ខាងលើអំពីបាតជើងឡើងទៅ ខាងក្រោមអំពីចុងសក់ចុះមក មានស្បែកព័ទ្ធជុំវិញ ពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ។ បទថា "**កាយេ**" គឺ ក្នុងសរីរៈ ។ សេចក្តីថា សរីរៈ លោកហៅថា **កាយ** ព្រោះជាទីកើតនៃកោដ្ឋាសទាំងឡាយមានសក់ជាដើម និង នៃរោគរាប់រយ មានរោគក្នុងភ្នែកជាដើម ដែលបណ្ឌិតគួរខ្ពើម ព្រោះកើតមកពីរបស់ដែលមិនស្អាត ។ បទទាំងឡាយថា "**កេសា លោមា**" ជាដើមនេះ គឺ អាការ ๓๒ មានសក់ ជាដើម ។*

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសម្ពន្ធ ក្នុងបទថ្កាលីនោះ យ៉ាងនេះថា "**អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ លោមា** សក់ទាំងឡាយមាននៅក្នុងកាយនេះ រោមទាំងឡាយ មាននៅក្នុងកាយនេះ" ដូច្នេះជាតួយ៉ាង ។

មែនពិត បុគ្គលណាមួយ កាលពិនិត្យមើល ក្នុងកលេវរៈដែលមានប្រវែង ១ ព្យាម មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះនេះ គឺ ខាងលើចាប់ដើមតាំងអំពីបាតជើងទៅ ខាងក្រោមចាប់ដើមអំពីចុងសក់ចុះមក ដោយទីបំផុត ជុំវិញ ចាប់ដើមអំពីស្បែក សូម្បីដោយអាការ សព្វយ៉ាង ក៏មិនឃើញនូវភោពជារបស់ស្អាតណាមួយ ទោះជាកែវមុត្តាក្តី កែវមណីក្តី កែវវិទូរ្យក្តី ខ្លឹមក្រឹស្នាក្តី ខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហមក្តី ការបូរក្តី ទោះជាវត្ថុដទៃ មានលំអិត នៃគ្រឿងអប់ជាដើមក្តី សូម្បីត្រឹមតែជាអណ្តូឡើយ, តាមពិត ឃើញសុទ្ធតែជារបស់មិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ផ្សេងដោយកោដ្ឋាស មានសក់ និង រោមជាដើម គន់មើលទៅ មិនមានសេរី ដែលមានក្លិនស្អុយ និង គួរខ្ពើមក្រៃលែង តែប៉ុណ្ណោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា "**អត្ថិ ឥមស្មិំ កាយេ កេសា លោមា** ។បេ។ **មុត្តំ** សក់ទាំងឡាយ មាននៅក្នុងកាយនេះ រោមទាំងឡាយ មាននៅក្នុងកាយនេះ ។ល។ ទឹកមូត្រ មាននៅក្នុងកាយនេះ" ដូច្នេះជាដើម ។

នេះជាការពណ៌នា ដោយបទសម្ពន្ធ ក្នុងបាលីនោះ ។

(ភាវនាវិធីទ្វេសនៃកាយគតាសតិ)

ក៏ឯ អាទិកម្មិកកុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីចំរើនកម្មដ្ឋាននេះ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្ទេស

គប្បីចូលទៅរកកល្យាណមិត្រ មានប្រការដូចពោលមកហើយៗ រៀនយកនូវកម្មដ្ឋាននេះ ។ ចំណែកឯ កល្យាណមិត្រនោះ កាលពោលនូវកម្មដ្ឋាន ដល់កុលបុត្រនោះ គប្បីច្រាប់ខគ្គហកោសល្យ ដោយចំណែក ៧ និង៦ មនសិការកោសល្យ ដោយចំណែក ១០ ។

(ខគ្គហកោសល្យ)

ក្នុងកោសល្យ ទាំង ២ នោះ អាចារ្យគប្បីច្រាប់ខគ្គហកោសល្យ ដោយវិធី ៧ បែប យ៉ាងដូច្នេះ គឺ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដោយពណ៌ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ដោយទិស ដោយឱកាស (និង) ដោយបរិច្ឆេទ ។

(ផ្លូវវិាចា)

ក៏ក្នុងបដិកូលមនសិការកម្មដ្ឋាននេះ ព្រះយោគាវចរ សូម្បីជាអ្នកទ្រទ្រង់ព្រះត្រៃបិដក ក៏គប្បីធ្វើការស្វាធ្យាយ ដោយវាចាជាមុនសិន ក្នុងកាលដែលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគាវចរពួកខ្លះ ធ្វើការស្វាធ្យាយនោះឯង កម្មដ្ឋាន រមែងប្រាកដ ដូចកម្មដ្ឋាន ប្រាកដដល់ព្រះថេរៈពីរព្រះអង្គដែលបានរៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសំណាក់នៃព្រះមហាទេវត្ថេរ អ្នកអាស្រ័យនៅ ក្នុងស្រុកឈ្មោះ មលយៈ ។ បានឮមកថា ព្រះថេរៈ ត្រូវព្រះថេរៈទាំងពីរអង្គនោះ សូមរៀននូវកម្មដ្ឋានហើយ បានឲ្យនូវបាលី ក្នុងទុត្តីសាការកម្មដ្ឋាន ដោយច្រាប់ថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើនូវការស្វាធ្យាយនេះឯង រហូត ៤ ខែ" ។ ថ្ងៃបើព្រះថេរៈទាំង២ រូបនោះ សូត់ជំនាញពីរ បី និកាយ ក៏ពិតមែនហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ព្រះថេរៈ ទាំងពីររូបនោះ (នៅតែទិតទំ)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ស្វាធ្យាយនូវទុត្តិសាការៈ អស់ ៤ ខែ ទើបបាន (សំរេច) ជាសោតា-បន្នបុគ្គល ព្រោះលោកជាអ្នកទទួលយក (នូវឱវាទ) ដោយគោរព មែនពិត ។ ព្រោះហេតុនោះ អាចារ្យអ្នកពោលនូវកម្មដ្ឋាន គប្បីប្រាប់អន្តេវាសិកថា "គ្រាដំបូង ចូរអ្នកធ្វើការស្វាធ្យាយ ដោយវាចាជាមុន" ។

(វិធីស្វាធ្យាយ)

ក៏កាលអន្តេវាសិកធ្វើ គប្បីកំណត់នូវតចបញ្ចកកម្មដ្ឋាន ជាដើម(កម្មដ្ឋានដែលមានស្បែកជាគម្រប់ប្រាំ) ហើយធ្វើការស្វាធ្យាយ ដោយអំណាចនៃអនុលោម និង បដិលោម ។ គឺ គប្បីពោល ថា "**កេសា លោមា នខា ទន្តា ចតោ** សក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក" ដូច្នេះហើយ ពោលដោយបដិលោមទៀត ថា "**តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា** ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់" ដូច្នេះ ។

បន្ទាប់អំពីនោះមក អន្តេវាសិក គប្បីពោល ក្នុងវក្កបញ្ចក: (មានតំរងនោមជាគម្រប់ប្រាំ) ថា "**មំសំ នហារូ អដ្ឋី អដ្ឋិមិញ្ជំ វក្កំ** សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង តំរងនោម" ដូច្នេះហើយ ពោលដោយបដិលោមទៀតថា "**វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋី នហារូ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា** តំរងនោម ខួរក្នុងឆ្អឹង ឆ្អឹង សរសៃ សាច់ ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់" ដូច្នេះ ។

បន្ទាប់ពីនោះមក អន្តេវាសិកគប្បីពោល ក្នុងបប្ផាសបញ្ចក: (មានសួតជាគម្រប់ប្រាំ) ថា "**ហទយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ**

បច្ឆាសំ *បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត” ដូច្នេះហើយ ពោលដោយបដិលោម ទៀតថា “**បច្ឆាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋី នហារូ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា** សួត ក្រពះ វាវ ថ្លើម បេះដូង តំរងនោម ខួរក្នុងឆ្អឹង ឆ្អឹង សរសៃ សាច់ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់ ” ដូច្នេះ ។*

*បន្ទាប់ពីនោះ អន្តេវាសិក គប្បីពោល ក្នុងមត្តលុង្គបញ្ចក: (មានខួរក្នុងក្បាលជាគម្រប់ប្រាំ) ថា “**អន្តំ អន្តគុណំ ឧទរិយំ ករីសំ មត្តលុង្គំ** ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ខួរក្នុងក្បាល” ដូច្នេះហើយ ពោលដោយបដិលោមទៀតថា “**មត្តលុង្គំ ករីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បច្ឆាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អដ្ឋិមិញ្ជំ អដ្ឋី នហារូ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា** ខួរក្នុងក្បាល អាហារចាស់ អាហារថ្មី ពោះវៀនតូច ពោះវៀនធំ សួត ក្រពះ វាវ ថ្លើម បេះដូង តំរងនោម ខួរក្នុងឆ្អឹង ឆ្អឹង សរសៃ សាច់ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់ ” ដូច្នេះ ។*

*បន្ទាប់អំពីនោះមក អន្តេវាសិក គប្បីពោល ក្នុងមេទច្ឆក្ក: (មានទឹកដំបារខ្ចាញ់ខាប់ជាគម្រប់ប្រាំមួយ) ថា “**បិត្តំ សេម្ហំ បុព្ពោ លោហិតំ សេាទោ មេទោ** ទឹកប្រមាត់ ទឹកស្លេស្ម ទឹកខ្ទុះ ទឹកឈាម ទឹកញើស ទឹកដំបារខ្ចាញ់ខាប់” ដូច្នេះហើយពោលដោយបដិលោម ទៀតថា “**មេទោ សេាទោ លោហិតំ បុព្ពោ សេម្ហំ បិត្តំ មត្តលុង្គំ ករីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បច្ឆាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ***

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អជ្ជមិញ្ចំ អជ្ជ នហារូ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា ទឹកដំបាវ ខ្វាញ់ខាប់ ទឹកញើស ទឹកឈាម ទឹកខ្ទុះ ទឹកស្លេស្ម ទឹកប្រមាត់ ខួរក្នុងក្បាល អាហារចាស់ អាហារថ្មី ពោះវៀនតូច ពោះវៀនធំ សួត ក្រពះ ភាវ ថ្លើម បេះដូង តំរងនោម ខួរក្នុងឆ្អឹង ឆ្អឹង សរសៃ សាច់ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់ " ដូច្នេះ ។

បន្ទាប់អំពីនោះមក អន្តេវាសិក គប្បីពោល ក្នុងមុត្តច្ចក្កៈ (មានទឹកមូត្រជាគម្រប់ប្រាំមួយ)ថា "***អស្សុ វសា ខេឡោ សិង្ឃាលិកា លសិកា មុត្តំ*** ទឹកភ្នែក ទឹកខ្វាញ់ភាវ ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ" ដូច្នេះហើយ ពោលដោយបដិលោមទៀតថា "***មុត្តំ លសិកា សិង្ឃាលិកា ខេឡោ វសា អស្សុ មេទោ សេទោ លោហិតំ បុព្ពោ សេម្ហំ បិត្តំ មត្ថលុង្គំ កវីសំ ឧទរិយំ អន្តគុណំ អន្តំ បក្ខាសំ បិហកំ កិលោមកំ យកនំ ហទយំ វក្កំ អជ្ជមិញ្ចំ អជ្ជ នហារូ មំសំ តចោ ទន្តា នខា លោមា កេសា*** ទឹកមូត្រ ទឹករំអិល ទឹកសំបោរ ទឹកប្រមាត់ ទឹកខ្វាញ់ភាវ ទឹកភ្នែក ទឹកជំបាវខ្វាញ់ខាប់ ទឹកញើស ទឹកឈាម ទឹកខ្ទុះ ទឹកស្លេស្ម ទឹកប្រមាត់ ខួរក្នុងក្បាល អាហារចាស់ អាហារថ្មី ពោះវៀនតូច ពោះវៀនធំ សួត ក្រពះ ភាវ ថ្លើម បេះដូង តំរងនោម ខួរក្នុងឆ្អឹង ឆ្អឹង សរសៃ សាច់ស្បែក ធ្មេញ ក្រចក រោម សក់ " ដូច្នេះ ។

អន្តេវាសិក គប្បីធ្វើការស្វាធ្យាយ ដោយវាចា យ៉ាងដូច្នេះ អស់ពេល ១០០ ដងក្តី ១,០០០ ដងក្តី ១០០,០០០ ដងក្តី ។ ព្រោះថា ដោយការស្វាធ្យាយ ដោយវាចា (យ៉ាងនេះ) រមៀបកម្មដ្ឋាន

រមែងស្គាត់ជំនាញ ចិត្ត មិនស្ទុះទៅ ខាងនោះផង ខាងនេះផង កោដ្ឋាសទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ គឺប្រាកដ ដូចជាជួរនៃម្រាមដៃផង ដូចជាជួរនៃជើងរបងផង យ៉ាងនោះឯង ។

(បិត្ត-ពណ៌-ទ្រង់ទ្រាយ-ទិស-ឱកាស-បរិច្ឆេទ)

ក៏ព្រះយោគី ធ្វើការស្វាធ្យាយ ដោយវាចា យ៉ាងណា, សូម្បីដោយចិត្ត ក៏គប្បីធ្វើការស្វាធ្យាយ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ព្រោះថា ការស្វាធ្យាយដោយវាចា ក៏ជាបច្ច័យនៃការស្វាធ្យាយ ដោយចិត្តដែរ ។ ការស្វាធ្យាយដោយចិត្ត ក៏ជាបច្ច័យនៃការចាក់ផ្ទុះនូវលក្ខណៈ ។

(១៥១) ពាក្យថា "**វណ្ណតោ** ដោយពណ៌" គឺព្រះយោគីគប្បីកំណត់ពណ៌នៃកោដ្ឋាស (ចំណែក) ទាំងឡាយមានសក់ជាដើម ។

ពាក្យថា "**សណ្ឋានតោ** ដោយទ្រង់ទ្រាយ" គឺព្រះយោគីគប្បីកំណត់ទ្រង់ទ្រាយ នៃកោដ្ឋាសទាំងនោះឯង ។

ពាក្យថា "**ទិសតោ** ដោយទិស" អធិប្បាយថា ក្នុងសរីរៈនេះ ខាងលើផ្ចិតឡើងទៅ ជាទិសខាងលើ ខាងក្រោមផ្ចិតចុះមក ជាទិសខាងក្រោម ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីគប្បីកំណត់ទិស ថា "កោដ្ឋាសនេះ មាន ក្នុងទិសឈ្មោះនេះ" ។

ពាក្យថា "**ឱកាសតោ** ដោយឱកាស" សេចក្តីថា ព្រះយោគីគប្បីកំណត់ឱកាស នៃកោដ្ឋាសនោះៗ យ៉ាងនេះថា "កោដ្ឋាសនេះ បិតនៅហើយ ក្នុងឱកាសឈ្មោះនេះ" ។

ពាក្យថា "**បរិច្ឆេទតោ** ដោយបរិច្ឆេទ" អធិប្បាយថា ការ

កំណត់ពីរ គឺការកំណត់នូវចំណែកស្មើគ្នា ១ ការកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ១ ។ បណ្តាការកំណត់ទាំង ២ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបការកំណត់នូវចំណែកស្មើគ្នា យ៉ាងនេះថា "កោដ្ឋាសនេះ គឺលោកបានកំណត់ហើយ ដោយចំណែកឈ្មោះនេះ ទាំងខាងក្រោម ទាំងខាងលើ ទាំងទទឹង" ដូច្នេះ ។ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបការកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ដោយអំណាចនៃភាពមិនលាយគ្នា យ៉ាងនេះថា "សក់ទាំងឡាយ គឺមិនមែនជារោម សូម្បី រោមទាំងឡាយ ក៏មិនមែនជាសក់ដែរ" ដូច្នេះជាតួយ៉ាង ។

(កិច្ចដែលគួរដឹងមុនធឹងប្រាប់ឧគ្គហកោសល្យ)

(១៥២) ក៏ឯអាចារ្យ កាលប្រាប់ឧគ្គហកោសល្យ ដោយវិធី ៧ យ៉ាង ដូចពោលមកនេះ គប្បីដឹងថា "កម្មដ្ឋាននេះ គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចជារបស់បដិកូលហ្នឹងឯង ក្នុងសូត្រឯនោះ ត្រាស់ដោយអំណាចជាធាតុ ក្នុងសូត្រឯនោះ" ហើយប្រាប់ចុះ ។ មែនពិត កម្មដ្ឋាននេះ ក្នុងមហាសតិបដ្ឋានសូត្រ ទ្រង់ត្រាស់ ដោយអំណាចជារបស់បដិកូលហ្នឹងឯង ក្នុងមហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ក្នុងមហារាហុលោវាទសូត្រ និង ក្នុងធាតុវិភង្គសូត្រ ទ្រង់ត្រាស់ ដោយអំណាចជាធាតុ ។ ចំណែកក្នុងកាយគតាសតិសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចំណែកឈាន ៤ ព្រោះសំដៅយកបុគ្គល ដែលកោដ្ឋាសមានសក់ជាដើមជ្រាកដច្បាស់(ដល់គេ)ដោយពណ៌ ។ ក្នុងកម្មដ្ឋាន ២ យ៉ាងនោះ កម្មដ្ឋានដែលព្រះអង្គត្រាស់

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្ទេស

ដោយអំណាចជាធាតុ ចាត់ជាវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដែលទ្រទ្រង់ត្រាស់ដោយអំណាចជារបស់បដិកូល ចាត់ជាសមថកម្មដ្ឋាន កម្មដ្ឋាន ក្នុងបដិកូលមនសិការបព្វៈនេះនុ៎ះ ចាត់ជាសមថកម្មដ្ឋាន មែន អាចារ្យគប្បីជ្រាប់ឧគ្គហកោសល្យ ដោយវិធី ៧ បែប ដូចពោលមកនេះ ។

(មនសិការកោសល្យ)

អាចារ្យគប្បីជ្រាប់មនសិការកោសល្យ ដោយវិធី ១០ យ៉ាង ដូច្នេះ គឺ ដោយលំដាប់ ដោយមិនលឿនពេក ដោយមិនសន្សឹមពេក ដោយកិរិយាការពារនូវសេចក្តីរាយមាយ ដោយការកន្ទង់នូវបញ្ញត្តិ ដោយការលះបង់នូវលំដាប់ ដោយអប្បនា និង ដោយសូត្របី ។

(មនសិការដោយលំដាប់)

បទថា "**អនុបុព្ពតោ** ដោយលំដាប់" ក្នុងមនសិការកោសល្យ ១០ នោះ អធិប្បាយថា កម្មដ្ឋាននេះ ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយលំដាប់លំដោយ ចាប់ដើមពីការធ្វើនូវការស្វាធ្យាយ មិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការផ្ចោះរំលង ១ ឡើយ ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការផ្ចោះរំលង ១ នឹងមានចិត្តលំបាក រមែងធ្លាក់ចុះ ព្រោះកិរិយាមិនបាននូវសេចក្តីរីករាយ ដែលខ្លួនត្រូវបាន ដោយអំណាចនៃការនាសម្បត្តិ មិនញុំាងការនា ឲ្យសំរេច ប្រៀបដូចជាបុរសដែលមិនឈ្លាសវៃ កាលឡើងកាន់បង្អោង មាន កាំ ៣២ ដោយការផ្ចោះរំលង ១ កាំ មានកាយលំបាក រមែងធ្លាក់ចុះ មិនញុំាងការឡើង ឲ្យបានសំរេចឡើយ ក៏ដូច្នោះឯង ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(មនសិការដោយមិនលឿនពេក)

ក៏សូម្បីព្រះយោគី កាលធ្វើការទុកក្នុងចិត្ត ដោយលំដាប់ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយមិនឲ្យលឿនពេកដែរ ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគី ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយលឿនហួសពេក កម្មដ្ឋាន រមែងដល់នូវទីបំផុតភ្លាម ក៏ពិតមែនហើយ ក៏ប៉ុន្តែ កម្មដ្ឋាន មិនប្រាកដ មិននាំគុណវិសេសមកឲ្យ ប្រៀបដូចជាបុរសកាលដើរផ្លូវ អស់ចម្ងាយ ៣ យោជន៍ មិនបានកំណត់នូវការឈានចុះទៅ និង ការលះបង់ ហើយធ្វើគមនាគមន៍ សូម្បីអស់ វារៈ ៧ ដង ដោយសន្ទុះយ៉ាងលឿន ផ្លូវក៏ដល់នូវទីបញ្ចប់ ក៏ពិតមែនហើយ ក៏ប៉ុន្តែថា បុរសនោះ ត្រូវតែសួរផ្លូវ (គេ) ជាមុនសិន សឹមទៅ ក៏ដូច្នោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីគប្បីធ្វើការស្ងាត់ស្ងៀម ដោយមិនលឿនហួសពេក ។

(មនសិការដោយមិនសន្សឹមហួសពេក)

មួយទៀត ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយមិនសន្សឹមហួសពេក ប្រៀបដូចជាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយមិនលឿនហួសពេក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយសន្សឹមហួសពេក កម្មដ្ឋាន មិនដល់នូវទីបំផុត មិនជាបច្ច័យឲ្យបានសម្រេចនូវគុណវិសេស ដូចជាកាលបុរសប្រាថ្នា ដើម្បីដើរទៅកាន់ផ្លូវប្រវែង ៣ យោជន៍ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង នៅបង្អែរបង្អង់ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានដើមឈើ ភ្នំ និង ស្រះ ជាដើម ក្នុងចន្លោះផ្លូវ, ផ្លូវមិនដល់នូវទីបំផុត ដោយពីរបីថ្ងៃ ទើបដល់ទីបំផុត ដូច្នោះឯង ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯកទ្ទេស

(មនសិការដោយការការពារសេចក្តីរាយមាយ)

*បទថា "**វិក្ខេបប្បដិពាហនតោ** ដោយការការពារនូវសេចក្តីរាយមាយ" សេចក្តីថា ការដែលចិត្តលះបង់នូវកម្មដ្ឋាន ហើយរាយមាយ ក្នុងអារម្មណ៍ដ៏ក្រៅស្ទួយខាងក្រៅ ព្រះយោគីគប្បីការពារ ។ ព្រោះថា កាលបើមិនការពារទេ កាលបើសេចក្តីរាយមាយ ឮដ៏ខាងក្រៅមាន កម្មដ្ឋាន រមែងសាបសូន្យ រមែងបាត់បង់ទៅ ប្រៀបដូចជាកាលបុរសដើរទៅកាន់ផ្លូវក្បែរជ្រោះ ជាផ្លូវដើរទៅតែជើងម្ខាង មិនកំណត់ជើងដែលត្រូវឈានទៅ រវល់តែបែរមើលទៅ ខាងនុ៎ះផង ខាងនេះផង វាស់នៃជើង រមែងភ្លាត់ធ្លាក់, (ជើង)គប្បីភ្លាត់អំពីផ្លូវនោះធ្លាក់ចុះទៅ ក្នុងជ្រោះដែលមានជម្រៅ ១០០ សន្ធឹងបុរស យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការការពារសេចក្តីរាយមាយផង ។*

(មនសិការដោយរំលងនូវបញ្ញត្តិ)

*បទថា "**បណ្ណត្តិសមតិក្កមនតោ** ដោយរំលងនូវបញ្ញត្តិ" សេចក្តីថា បញ្ញត្តិ ថា "**កេសា លោមា**" ដូច្នេះជាដើម នេះណា ព្រះយោគាវចរ គប្បីរំលងបញ្ញត្តិនោះហើយ តម្កល់ចិត្តថា "បដិកូល" ។ ដូចជាក្នុងពេលដែលទឹកភក់បានដោយកលំបាក មនុស្សទាំងឡាយឃើញអណ្តូងទឹក ក្នុងព្រៃហើយ ចងនូវវត្ថុណាមួយ មានស្មៅគ្នោតជាដើមហ្នឹងឯង ទុកជាគ្រឿងសំគាល់ ក្នុងទីនោះ ហើយក៏មកតាមគ្រឿងសំគាល់នោះ ងូតផង ផឹកផង, តែក្នុងពេលណា ដោយការ*

*គ្រាច់ទៅជារឿយៗ នៃមនុស្សទាំងឡាយនោះ ស្នាមជើងមនុស្ស ដែលមកហើយៗ រមែងប្រាកដ, ក្នុងពេលនោះ មិនមានកិច្ចដោយ គ្រឿងសំគាល់ទៀតទេ, មនុស្សទាំងឡាយ តែងទៅងូត និង ផឹក ទឹក ក្នុងពេលដែលខ្ជនត្រូវការហើយៗ យ៉ាងណាមិញ, កាលព្រះ យោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃបញ្ញត្តិ ថា "**កេសា លោមា**..." ដូច្នេះ ក្នុងចំណែកខាងដើម, ភាពជាបដិកូល រមែង ប្រាកដ បន្ទាប់មក ព្រះយោគាវចរ គប្បីរំលងចោលនូវបញ្ញត្តិ ថា "**កេសា លោមា**" ដូច្នេះហើយ តម្កល់ចិត្តទុក ក្នុងភាពជាបដិកូល តែម៉្យាង យ៉ាងនោះឯង ។*

(មនសិការដោយការលះបង់នូវលំដាប់)

*បទថា "**អនុបុព្វមុញ្ចនតោ** ដោយលះបង់លំដាប់" មាន សេចក្តីថា កោដ្ឋាស ណាៗ មិនប្រាកដ ។ ព្រះយោគាវចរ អ្នកលះ បង់ចោលនូវកោដ្ឋាស (ចំណែក) នោះៗ ឈ្មោះថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយលះបង់នូវលំដាប់ ។ ក៏កាលអាទិកម្មិកបុគ្គល ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា "**កេសា**" មនសិការ ក៏ទៅទល់នឹងកោដ្ឋាសទីបំផុត គឺ "**មុត្តំ**" នេះតែម្តង ឋិតនៅ និង កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "**មុត្តំ**" មនសិការ ក៏ទៅទល់នឹងកោដ្ឋាសខាងដើម គឺ "**កេសា**" នេះដូចគ្នា ។ គ្រានេះ កាលព្រះយោគាវចរនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តៗ កោដ្ឋាសទាំង ឡាយខ្លះ រមែងប្រាកដ កោដ្ឋាសទាំងឡាយខ្លះ រមែងមិនប្រាកដ ។ កោដ្ឋាសទាំងឡាយណាៗ ប្រាកដ, ព្រះយោគាវចរ គប្បីធ្វើការងារ*

ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងឡាយនោះៗ រហូតដល់កាលកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ពីរ ប្រាកដ បណ្តាកោដ្ឋាសទាំងពីរនោះ កោដ្ឋាសណាមួយ ប្រាកដ ជាក់ច្បាស់ដោយប្រពៃ ។ ក៏កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តជារឿយៗ នូវកោដ្ឋាសនោះឯង ដែលប្រាកដហើយយ៉ាងនេះ គប្បីញុំាងអប្បនា ឲ្យកើតឡើងបាន ។

នេះជាឧបមា ក្នុងការលះបង់នូវលំជាប់នោះ ប្រៀបដូចជានាយព្រាន ប្រាថ្នាដើម្បីនឹងចាប់សត្វស្វា ដែលរស់នៅក្នុងព្រៃត្នោត ដែលមានដើមត្នោត ៣២ ដើម យកសរបាញ់ស្មឹកត្នោត ដែលឋិតនៅខាងដើម ហើយធ្វើនូវសំឡេងសង្ឃឹក, កាលបើដូច្នោះ សត្វស្វានោះក៏លោតទៅ លើដើមត្នោតនោះៗ តាមលំជាប់ រហូតលោតទៅដល់ដើមត្នោត ជាទីបំផុតតែម្តង, កាលបើដើមត្នោតទាំងនោះ ព្រានទៅធ្វើយ៉ាងនោះដដែល ក្នុងទីនោះ, សត្វស្វា ក៏មកកាន់ដើមត្នោតខាងដើម ដោយនយ័នោះឯង ម្តងទៀត សត្វស្វានោះ ទៅតាមលំជាប់រឿយៗ យ៉ាងនេះ លោតឡើង ក្នុងទីដែលព្រានសង្ឃឹកៗ ហ្នឹងឯងលបៗ ទៅក្រោប លើដើមត្នោតមួយដើម ហើយចាប់ស្មឹកត្នោតក្រពុំត្រង់កណ្តាលដើមត្នោតនោះ យ៉ាងមាំល្អ ទោះជាត្រូវព្រានបាញ់ ក៏មិនលោតឡើង យ៉ាងណា, ពាក្យឧបមេយ្យ ជាគ្រឿងញុំាងពាក្យឧបមាឲ្យដល់ព្រមនេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាពាក្យគ្រឿងប្រៀបធៀប ដោយសេចក្តីឧបមា ក្នុងអធិការនេះ ។

កោដ្ឋាសទាំងឡាយ ៣២ ក្នុងកាយនេះ ដូចជាដើមត្នោត ៣២

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ដើម ក្នុងព្រៃស្មោត យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ចិត្ត ដូចជាសត្វស្វា ។ ព្រះយោគាវចរ ដូចជានាយព្រាន ។ កិរិយាត្រាច់ទៅ តាមលំដាប់ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍ ក្នុងកាយដែលមានចំណែក ៣២ នៃចិត្ត របស់ព្រះយោគី ដូចជាការរស់នៅក្នុងព្រៃស្មោតដែលមានដើមស្មោត ៣២ ដើម នៃសត្វស្វា ។ ការដែល កាលព្រះយោគី ចាប់ផ្តើមប្រារព្ធធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "**កេសា**" ហើយ ចិត្ត ត្រាច់ទៅ តាមលំដាប់ ឋិតនៅក្នុងចំណែកជាទីបំផុតហ្នឹងឯង ដូចជាការដែល កាលព្រានយកសរជាញ់ស្វឹកស្មោត ដែលឋិតនៅ ខាងដើម ហើយធ្វើសំឡេងស្រែកសង្ឃឹក ស្វា ក៏លោត លើដើមស្មោតនោះៗ ហើយទៅកាន់ដើមស្មោតជាទីបំផុត ។ នយសូម្បីក្នុងការត្រឡប់វិញទៀត ក៏ដូចនយនេះដែរ ។ ការដែល កាលព្រះយោគី ធ្វើទុកក្នុងចិត្តរឿយៗ នាកាលកោដ្ឋាសទាំងឡាយខ្លះៗ ប្រាកដហើយ លះបង់កោដ្ឋាសទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់ប្រាកដ ហើយធ្វើនូវបរិកម្ម ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ដែលប្រាកដហើយ ដូចជាការដែលសត្វស្វា ទៅតាមលំដាប់ (ដើមស្មោត) រឿយៗ លោតឡើង ក្នុងទីដែលព្រានស្រែកសង្ឃឹកហើយៗ ។ ការដែល កាលកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ២ ប្រាកដហើយ ក្នុងទីបំផុតកោដ្ឋាសណា ប្រាកដជាក់ច្បាស់ដោយល្អ ព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកោដ្ឋាសនោះឯងរឿយៗ ហើយញុាំងអប្បនា ឲ្យកើតឡើង ដូចជាការដែលសត្វស្វាក្រាប លើដើមស្មោតមួយដើម តាមលំដាប់ហើយ ចាប់នូវស្វឹកស្មោតក្រពុំ ត្រង់កណ្តាលដើមស្មោតនោះ

យ៉ាងមាំស្អ ទោះជាព្រានបាញ់ ក៏មិនលោតឡើង ដូច្នោះឯង ។

ឧបមាដទៃទៀត ប្រៀបដូចជាកិក្ខុ អ្នកមានការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតជាប្រក្រតី ចូលទៅអាស្រ័យ នូវស្រុកមានត្រកូល ៣២ បានកិក្ខា ២ ក្នុងផ្ទះជាដំបូងហ្នឹងឯង ហើយគប្បីលះបង់នូវកិក្ខា ១ ក្នុងផ្ទះខាងមុខ ស្អែកឡើង បានកិក្ខា ៣ ហើយគប្បីលះបង់នូវកិក្ខា ២ ក្នុងផ្ទះខាងមុខ ក្នុងថ្ងៃ ទី៣ បានកិក្ខាពេញបាត្រ ក្នុងផ្ទះខាងដើមនោះឯង ទៅកាន់អាសនសាលា ហើយឆាន់ យ៉ាងណាមិញ, ពាក្យឧបមេយ្យ ជាគ្រឿងញុំាងឧបមា ឲ្យដល់ព្រមនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ក៏អាការ ៣២ ដូច ជាស្រុកមានត្រកូល ៣២ ។ ព្រះយោគាវចរ ដូចជាបិណ្ឌបាតិកកិក្ខុ ។ ការដែលព្រះយោគាវចរ ធ្វើការបរិកម្ម នូវអាការ ៣២ ដូចជាការចូលទៅនៅអាស្រ័យស្រុកនោះ នៃកិក្ខុនោះ ។ ការដែល កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តៗ លះបង់នូវកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ដែលមិនជ្រាកដ ហើយធ្វើនូវការបរិកម្ម ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ដែលជ្រាកដហើយៗ រហូតដល់កោដ្ឋាស ២ ដូចជាការដែលកិក្ខុ អ្នកមានកិរិយាត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតជាប្រក្រតី បានកិក្ខា ២ ក្នុងផ្ទះជាដំបូងហើយ លះបង់នូវកិក្ខា ១ ក្នុងផ្ទះខាងមុខ និង ដូចជាក្នុងថ្ងៃទី២ បាននូវកិក្ខា ៣ ហើយលះបង់នូវកិក្ខា ២ ក្នុងផ្ទះខាងមុខ ។ ការដែល បណ្តាកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ២ កោដ្ឋាសណា ជ្រាកដជាក់ច្បាស់ដោយល្អ ព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកោដ្ឋាសនោះឯងរឿយៗ ហើយញុំាងអប្បនា ឲ្យកើត

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ឡើង ដូចជាក្នុងថ្ងៃទី៣ ការដែលភិក្ខុអ្នកមានការត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ជាប្រក្រតី បាននូវភិក្ខាពេញបាត្រ ក្នុងផ្ទះខាងដើមហ្នឹងឯង ហើយ គង់ធាន់ លើអាសនសាលា យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(មនសិការដោយអប្បនា)

បទថា "**អប្បនាតោ** ដោយអប្បនា" គឺ ដោយកោដ្ឋាសដែល នាំឲ្យកើតអប្បនា ។ នេះគឺជាអធិប្បាយ ក្នុងបទនោះ ថា "បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងឡាយមានសក់ជាដើម អប្បនា មាន ក្នុងកោដ្ឋាសមួយៗ" ដូច្នេះ ។

(១៥៣) នេះ ជាអធិប្បាយ ក្នុងបទថា "ក៏សូត្រ ៣" នោះ សូត្រ ៣ នេះ គឺ អធិចិត្តសូត្រ សីតិការសូត្រ ពោជ្ឈង្គកោស-លសូត្រ ព្រះយោគាវចរ គប្បីជ្រាប ដើម្បីប្រកបវិរិយសមាធិ ។

(អធិចិត្តសូត្រ)

បណ្តាសូត្រទាំង ៣ នោះ សូត្រនេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវអធិចិត្តហើយ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង ក្នុងកាលដ៏គួរ គឺ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ត្រូវធ្វើទុកក្នុង ចិត្តនូវឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាធិនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី ខ្ជិលច្រអូស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវ

អធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបគ្គាហនិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរាយមាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបេក្ខានិមិត្ត តែមួយចំណែក ហេតុនោះ គប្បីនាំចិត្តមិនឲ្យតាំងមាំ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា ភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវអធិចិត្តរមែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្ត បគ្គាហនិមិត្ត ឧបេក្ខានិមិត្ត ក្នុងកាលដ៏គួរ ទើបចិត្តនោះ ក៏ទន់ គួរដល់ការងាកម្ម ជាចិត្តភ្លឺផ្លេក មិនរឹង តាំងមាំ ដោយប្រពៃ ដើម្បីអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងមាស ក្តី សិស្សជាងមាស ក្តី ចាត់ចែងបាវ លុះចាត់ចែងបាវរួចហើយ ក៏ជុតមាត់បាវ លុះជុតនូវមាត់បាវរួចហើយ ក៏យកដង្កៀបថ្កៀបមាសជាក់ ក្នុងមាត់បាវ ហើយសប់ ក្នុងកាលដ៏គួរ បំព្រំទឹក ក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើល ក្នុងកាលដ៏គួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី សិស្សជាងមាសក្តី គប្បីសប់តែមាសនោះមួយចំណែក ហេតុនោះ ជាហេតុធ្វើឲ្យមាសឆេះរលួយទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី សិស្សជាងមាសក្តី បំព្រំតែមាសនោះដោយទឹកមួយចំណែក ហេតុនោះ ជាហេតុធ្វើឲ្យមាសត្រជាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជាងមាសក្តី សិស្សជាងមាសក្តី សំឡឹងមើលតែមាសនោះ មួយចំណែក ហេតុនោះ ជាហេតុធ្វើមិនឲ្យមាសឆ្អិនសព្វសាច់បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលណា ជាង

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មាសក្តី សិស្សជាង៥មាសក្តី សប់មាសនោះ ក្នុងកាលដ៏គួរ បំព្រំ ដោយទឹក ក្នុងកាលដ៏គួរ សំឡឹងមើល ក្នុងកាលដ៏គួរហើយ ទើប មាសនោះទៅជាមាសដ៏ទន់ គួរដល់ការងារ ជាមាសមានសម្បុរភ្លឺ ផ្ចែក មិនស្រួយ គួរបង្អោនទៅ ដើម្បីការងារ ដោយប្រពៃផង, បើគេ ប្រាថ្នាគ្រឿងប្រដាប់ប្លែកៗ ណាៗ ទោះជាដំបារមាសក្តី កណ្ឌលក្តី គ្រឿងប្រដាប់-ក ក្តី កម្រងមាសក្តី រមែងសម្រេចប្រយោជន៍នោះៗ បាន យ៉ាងណាមិញ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ៣ យ៉ាង ក្នុងកាលដ៏គួរ ។លៗ ចិត្តនោះ រមែងតាំងមាំ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ, បុគ្គលបង្អោនទៅនូវចិត្ត ដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ណាៗ កាលបើហេតុមាន រមែងដល់នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងធម៌នោះៗ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម[1] " ដូច្នេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ថា ឈ្មោះអធិចិត្តសូត្រ ។

(សីពិភាវិស្សជ្ជនា)

សូត្រនេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ប្រកបព្រមដោយ ធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសេចក្តីត្រជាក់ចិត្ត ដ៏ឧត្តម ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ចិត្ត ដែលគួរសង្កត់សង្កិន ក្នុងពេលណា ក៏សង្កត់សង្កិនចិត្ត ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្ត ដែលគួរផ្គងឡើង ក្នុងពេលណា

១- សុ. អំ. តិ. ភាគ ៤១ ទំព័រ ៣៨៥ ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្ទេស

ក៏ផ្គងចិត្តឡើង ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្ត ដែលគួរធ្វើឲ្យរីករាយ ក្នុងពេលណា ក៏ធ្វើឲ្យចិត្តរីករាយ ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្ត ដែលគួរធ្វើឲ្យព្រងើយ ក្នុងពេលណា ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យព្រងើយ ក្នុងពេលនោះ ១ ជាអ្នកស្ងប់ចុះទៅ ក្នុងធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា ១ ត្រេកអរ ក្នុងព្រះនិព្វាន ១, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសេចក្តីត្រជាក់ចិត្តដ៏ឧត្តម [១] " ដូច្នេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ឈ្មោះសីតិភាវសូត្រ ។

(ពោជ្ឈង្គកោសល្លសូត្រ)

ចំណែកសត្តពោជ្ឈង្គសូត្រ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ហើយហ្នឹងឯង ក្នុងអប្បនាកោសល្លកថា ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្ត ជាធម្មជាតិរួញរា ក្នុងសម័យណា កាលនោះ ជាកាលមិនគួរ ដើម្បីចំរើន នូវបស្សទ្ធិពោជ្ឈង្គ ក្នុងសម័យនោះ យ៉ាងនេះឯង..." ដូច្នេះជាដើម ។

កម្មដ្ឋាន គឺព្រះយោគីនោះ ធ្វើនូវឧគ្គហកោសល្យ ៧ ប្រការនេះ ឲ្យបានយ៉ាងល្អហើយផង កំណត់មនសិការកោសល្យ ១០ ប្រការនេះ ដោយប្រពៃផង តាមន័យដែលបានពោលមកនេះហើយ គប្បីរៀន ឲ្យបានល្អប្រសើរ ដោយអំណាចនៃកោសល្យទាំងពីរប្រការ ។

(មុនធឹងផ្តើមកម្មដ្ឋាន)

១- អំ. ឆ. ភាគ ៤៦ ទំព័រ ៣០៩ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ក៏ប្រសិនណាបើ ព្រះយោគាវចរនោះ មានសេចក្តីសប្បាយក្នុងវត្តតែមួយហ្នឹងឯងជាមួយនឹងអាចារ្យ, ព្រះយោគាចរនោះ ក៏មិនត្រូវឲ្យអាចារ្យសំដែងប្រាប់ ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឡើយ ប្រកបកម្មដ្ឋានរឿយៗ បាននូវគុណវិសេសស្រេចហើយ សឹមឲ្យលោកអាចារ្យសំដែងប្រាប់ ក្នុងថ្នាក់ខ្ពស់ឡើងៗ ។ (ប៉ុន្តែ) ព្រះយោគាវចរមានប្រាថ្នាចង់នៅក្នុងទីជនៃ ត្រូវឲ្យអាចារ្យដំដែងប្រាប់ឲ្យបានពិស្តារដោយវិធីដូចដែលយើងពោលមកហើយ ប្រែប្រួលរឿយៗ កាត់ផ្តាច់នូវទីដែលសង្ស័យ ទាំងអស់ចេញហើយ លះបង់នូវសេនាសនៈដែលមិនសមគួរ តាមន័យដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងបុរីកសិណនិទ្ទេស ឯណោះ រួចហើយ នៅក្នុងវត្តដែលសមគួរ ធ្វើការផ្តាច់បង់នូវបលិពោធតូចតាចចោលហើយ ធ្វើបវិកម្ម ដោយកិរិយាធ្វើទុកក្នុងចិត្តជាបដិកូល ។

ក៏ព្រះយោគាវចរ កាលធ្វើ ត្រូវកាន់យកនូវនិមិត្ត ក្នុងសក់ទាំងឡាយជាមុនសិន ។ សួរថា: ត្រូវកាន់យកនូវនិមិត្ត ក្នុងសក់ទាំងឡាយ ជាមុន យ៉ាងដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា: ព្រះយោគាវចរ គប្បីដកសក់មួយសរសៃ ឬ ២ សរសៃ ដាក់លើបាតដៃហើយ កំណត់ពណ៌ជាដំបូង ។ កិរិយាដែលព្រះយោគី រមិលមើលនូវសក់ទាំងឡាយ សូម្បីក្នុងទីនៃសក់ ដែលជាច់ហើយក៏គួរ ។ សូម្បីព្រះយោគី រមិលមើលនូវសក់ទាំងឡាយ ដែលជ្លាក់ហើយ ក្នុង(កែវ)ទឹក ឬ ដែលជ្លាក់ហើយ ក្នុង(ចាន)បបរ រឹតតែគួរណាស់ទៅទៀត ។ ព្រះយោគីឃើញ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

ក្នុងពេលដែលសក់ខ្មៅហើយ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា សក់ទាំងឡាយ ខ្មៅ, ឃើញក្នុងពេលដែលសក់ស ហើយគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា សក់ទាំងឡាយ-ស ។ តែព្រះយោគី (ឃើញ) ក្នុងកាលនៃសក់លាយគ្នា ក៏គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃសក់ក្រាស់ ។ ក៏ព្រះយោគី ឃើញក្នុងសក់ទាំងឡាយហើយ កាន់យកនូវនិមិត្ត យ៉ាងណា, សូម្បីក្នុងកោដ្ឋាស ដែលមានក្រចក ជាគម្រប់ ៥ ទាំងមូល គ្រាន់តែឃើញហើយ ក៏គប្បីកាន់យកនិមិត្ត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ លុះព្រះយោគី កាន់យកនូវនិមិត្ត យ៉ាងនេះហើយ គប្បីកំណត់នូវចំណែក ទាំងពួងទាំងឡាយ ដោយអំណាចពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ទិស ឱកាស និង បរិច្ឆេទ ហើយ កំណត់ភាពនៃអាការ ថា ជារបស់បដិកូល ៥ ប្រការ ដោយអំណាចនៃពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ក្ងិន ទីនៅអាស្រ័យ និង ឱកាស ។

អនុបុព្វិកថា ក្នុងការកំណត់នូវលក្ខណៈ និង ភាពបដិកូលនោះ ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងពួងទាំងឡាយ មានដូចតទៅនេះ ។

(សក់)

(១៥៤) ជាដំបូង សក់ទាំងឡាយ ដោយពណ៌ជាប្រក្រតី ពណ៌ខ្មៅ មានពណ៌ដូចជាផ្លែផ្តាំ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ វែង មូល មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាជងនៃជញ្ជីង ។ ដោយទិស កើតក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស លោកកំណត់ហើយ ក្នុងខាងទាំងឡាយទាំង ២ តាមគុម្ពត្រចៀកទាំងឡាយ ខាងមុខ តាមទីបំផុតនៃថ្ងាស់ ខាងក្រោយ តាមកញ្ចឹង-ក ។ ស្បែកស្រស់ សំរាប់ស្រោបលលាដ៍ក្បាល ជា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ឱកាសនៃសក់ទាំងឡាយ ។ ដោយបរិច្ឆេទ សក់ទាំងឡាយ លោកកំណត់ហើយ ខាងក្រោម ដោយផ្ទៃនៃឫសរបស់ខ្លួន ដែលចូលទៅអស់ទីត្រឹមតែចុងស្រូវ ក្នុងស្បែកសំរាប់រុំ នូវក្បាលហើយ តាំងនៅខាងលើ កំណត់ ដោយអាកាស ទទឹង កំណត់ ដោយសរសៃសក់ជាមួយគ្នា ។ ការកំណត់ ដោយនយថា “សក់ទាំងឡាយ ពីរសរសៃមិនអាចមាន ក្នុងទីជាមួយគ្នាបានទេ” នេះ ឈ្មោះថា ការកំណត់ដោយចំណែករបស់ខ្លួន (សភាគបរិច្ឆេទ) ។ ធម្មតាសក់ទាំងឡាយដែលលោកមិនបានធ្វើឲ្យលាយគ្នា ដោយចំណែក ៣១ ដ៏សេសទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ ថា “សក់ទាំងឡាយ មិនមែនរោម រោមទាំងឡាយក៏មិនមែនសក់” ដូច្នេះ ។ ការកំណត់នេះ ថា “ចំណែកនុ៎ះ ជាចំណែកដោយឡែកៗ” ឈ្មោះថា វិសភាគបរិច្ឆេទ ។ នេះ គឺជាការកំណត់ដោយលក្ខណៈ មានពណ៌ជាដើម នៃសក់ទាំងឡាយ ។ ឯនេះជាការកំណត់ ដោយបដិកូល ៥ ប្រការ ដោយអំណាចនៃលក្ខណៈ មានពណ៌ជាដើម នៃសក់ទាំងឡាយនោះ ។ ធម្មតាសក់ទាំងឡាយនេះ ជារបស់បដិកូល ដោយពណ៌ខ្លះ បដិកូល ដោយទ្រង់ទ្រាយខ្លះ បដិកូល ដោយក្លិនខ្លះ បដិកូល ដោយទីនៅអាស្រ័យខ្លះ បដិកូល ដោយឱកាសខ្លះ ។ ដ្បិតថា ជនទាំងឡាយឃើញវត្ថុអ្វីមួយ ដែលមានពណ៌ដូចជាសក់ ក្នុងភាជន៍នៃបបរក្តី ក្នុងភាជន៍នៃបាយក្តី សូម្បីជាទីគាប់ចិត្ត ហើយខ្ពើមរអើមថា វត្ថុនេះ លាយដោយសក់ ចូរអ្នកទាំងឡាយនាំយកវាចេញទៅ” ។ សក់ទាំងឡាយ ជារបស់បដិកូល ដោយពណ៌

ខ្លះ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត ជនទាំងឡាយសូម្បីបរិភោគ ក្នុងវេលាយប់ ទុកជាពាល់ត្រូវហើយ នូវសារសៃនៃសូត្រ ឬ ឬថា នូវសារសៃនៃក្រចៅ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាសក់ ហើយខ្ចីមរអើម យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សក់ទាំងឡាយ ជារបស់បដិកូល ដោយទ្រង់ទ្រាយ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត កិនិនៃសក់ទាំងឡាយ ដែលប្រាសចាកការតាក់តែង មានការលាបប្រេង ផ្កា និង ធូបជាដើម ជាកិនដែលបុគ្គលខ្ចីមក្រៃពេក ។ កិនិនៃសក់ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលជាក់ក្នុងភ្លើង ជាកិនគួរខ្ចីមក្រៃលែង ជាងនោះទៅទៀត ។ មែនពិត សក់ទាំងឡាយ ដោយពណ៌ និង ទ្រង់ទ្រាយ មិនគួរជារបស់បដិកូលទេ្បីយ ប៉ុន្តែ ដោយកិនិជារបស់បដិកូលហ្នឹងឯង ។ ដូចជាលាមក នៃកុមារដែលនៅក្មេង ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជារមៀត សូម្បីដោយទ្រង់ទ្រាយ ក៏មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាដុំរមៀត, មួយទៀត សាកសពឆ្កែខ្មៅ ដែលហើមប៉ោងឡើង ត្រូវគេបោះចោល លើទីកន្លែងចោលសំរាម ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាស្នោតទុំ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយបីដូចជាទ្រង់ទ្រាយសំភោរ ដែលគេលះបង់ចោលហើយ, សូម្បីចង្កូមទាំងឡាយ នៃឆ្កែនោះ ក៏មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាផ្កាម្ទិះក្រពុំ ព្រោះហេតុនោះ លាមកនៃកុមារ និង សាកសពនៃឆ្កែខ្មៅទាំងពីរ ដោយពណ៌ និង ទ្រង់ទ្រាយ មិនគួរជារបស់បដិកូលទេ ប៉ុន្តែ ដោយកិនិ ជារបស់បដិកូលហ្នឹងឯង យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីសក់ទាំងឡាយ ក៏យ៉ាង

ដូច្នោះដែរ ដោយពិណ និង ទ្រង់ទ្រាយ មិនគួរជារបស់បដិកូលទេ ប៉ុន្តែ ដោយកិន ជារបស់បដិកូល ពិតមែនហ្នឹងឯង ។

មួយទៀត បន្ទែ ជាប្រយោជន៍ដល់សម្ង ដែលដុះហើយ ដោយការហូរចេញ នៃទឹកជ្រាំអំពីស្រុក ក្នុងទីមិនស្អាត ជាវត្ថុគួរខ្ពើម មិនគួរនឹងបរិភោគ នៃមនុស្សអ្នកក្រុងទាំងឡាយ យ៉ាងណា, សូម្បីសក់ទាំងឡាយ ក៏ឈ្មោះថា ជារបស់គួរខ្ពើម ព្រោះភាពនៃសក់នោះដុះហើយ ដោយកិរិយាហូរចេញ នៃវត្ថុមិនស្អាត មានខ្ទុះ ឈាម ទឹកមូត្រ អាហារចាស់ ប្រមាត់ និង ស្លេស្ម ជាដើម ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ នេះ ជាភាពបដិកូល ដោយទីនៅអាស្រ័យ នៃសក់ទាំងឡាយនោះ ។

មួយទៀត ធម្មតាសក់ទាំងឡាយនេះ ដុះហើយ ក្នុងគំនរ នៃចំណែក ៣១ ដូចបន្ទែដែលដុះហើយ ក្នុងគំនរនៃលាមក, សក់ទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជារបស់គួរខ្ពើម យ៉ាងក្រៃលែង ព្រោះភាពនៃសក់នោះ ដុះហើយ ក្នុងទីដែលមិនស្អាត ដូចជាបន្ទែដែលដុះហើយ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានព្រៃស្មសាន និង ទីចោលសំរាមជាដើមផង ដូចជាផ្កាឈូក និង ផ្កា លំចង់ជាដើម ដែលដុះហើយ ក្នុងទីទាំងឡាយដែលមិនស្អាត មានស្មាមភ្លោះជាដើមផង ដូច្នេះឯង ។ នេះជាភាពបដិកូលដោយឱកាស នៃសក់ទាំងឡាយនោះ ។

ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ភាពបដិកូល នៃសក់ទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ, ក៏គប្បីកំណត់ភាពបដិកូល ដោយចំណែក ៥ យ៉ាង ដោយអំណាចនៃពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ទិស ឱកាស និង បរិច្ឆេទ នៃចំណែក

ទាំងពួង ក៏ឃ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ តែព្រះយោគី គប្បីកំណត់ចំណែកទាំងឡាយទាំងពួង ផ្សេងៗ គ្នា ដោយអំណាច (លក្ខណៈគឺ) ពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ទិស ឱកាស និង បរិច្ឆេទ ។

(រោម)

បណ្តាចំណែកទាំងឡាយនោះ រោមទាំងឡាយ គប្បីកំណត់មុន រោមតាមប្រក្រតី មាន ៩០,០០០ រណ្តៅ ដោយពណ៌ប្រក្រតី ជា រោម មានពណ៌មិនខ្មៅ ដូចជាសក់ទេ តែជារោមមានពណ៌លឿងលាយខ្មៅបន្តិច ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ រោមទាំងឡាយ មានចុងឱនចុះ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាឫសស្មោត ។ ដោយទិស រោម កើតក្នុងទិសទាំង ២ ។ ដោយឱកាស រោមទាំងឡាយ លើកលែងនូវឱកាស នៃសក់ទាំងឡាយ ដែលតាំងនៅហើយផង នូវជាតដៃ ជាតជើងទាំងឡាយចេញផង ភាគច្រើន ដុះហើយ ក្នុងស្បែកដែលស្រោបសរីរៈដ៏សេស ។ ដោយបរិច្ឆេទ រោមទាំងឡាយ លោកកំណត់ហើយ ខាងក្រោម ដោយឫសរបស់ខ្លួន ដែលចូលទៅ អស់ទីត្រឹមតែមួយលិខាក្នុងស្បែកដែលស្រោបសរីរៈ ហើយតាំងនៅ ខាងលើ ដោយឱកាសខាងទទឹង កំណត់ ដោយសរសៃរោមគ្នាឯង ។ កិរិយាកំណត់ ដោយន័យថា “រោមទាំងឡាយ ២ សរសៃ មិនមាន ក្នុងទីជាមួយគ្នាបានទេ” នេះ ជាការកំណត់នូវចំណែក របស់ខ្លួន នៃរោមទាំងឡាយនោះ ។ កិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ជ្រុកជស្មើ ដោយ (ការកំណត់) សក់ដូចគ្នាដែរ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(ក្របក)

ពាក្យថា "ក្រចកទាំង៦ឡាយ" ជាឈ្មោះនៃត្របក នៃក្រចក ទាំង៦ឡាយ ២០ ។ ក្រចកទាំងអស់នោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌-ស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្រែកាត្រី ។ ដោយទិស ក្រចកទាំង៦ឡាយ ដុះហើយ ក្នុង៦ទិសទាំង៦ឡាយពីរ គឺ ក្រចកជើង ដុះ ក្នុង៤ទិសខាងក្រោម ក្រចកដៃ ដុះក្នុង៤ទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ក្រចកទាំង៦ឡាយ តាំងនៅហើយ លើខ្នង៤ខាងចុង នៃម្រាមដៃទាំង ៦ឡាយ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ក្នុង៤ទិសទាំង ៣ លោកកំណត់ហើយ ដោយ សាច់ខាង៤ចុងនៃម្រាមទាំង៦ឡាយ ខាងក្នុង កំណត់ដោយសាច់ខ្នង៤នៃ ម្រាមដៃ ខាងក្រៅ និង ខាង ចុង កំណត់ដោយឱកាស ខាង៤ទិន កំណត់ដោយក្រចកដូចគ្នា ។ ការកំណត់ ដោយន័យថា "ក្រចកទាំង ពីរ មិនមាន ក្នុង៤ទីជាមួយគ្នាបានទេ" នេះ ជាការកំណត់នូវចំណែក របស់ខ្នង៤នៃក្រចកទាំង៦ឡាយនោះ ។ ឯការកំណត់ នូវចំណែកដែល មិនស្មើ ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ធ្មេញ)

(១៥៥) ពាក្យថា "ធ្មេញទាំង៦ឡាយ" គឺ ឆ្អឹង៤ធ្មេញ ៣២ នៃ បុគ្គល អ្នកមានធ្មេញគ្រប់គ្រាន់ ។ ធ្មេញទាំង ៣២ នោះឯង ដោយ ពណ៌ មានពណ៌-ស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយច្រើន ប្រការ ។ មែនពិត បណ្តាធ្មេញទាំង៤នោះ ធ្មេញទាំង៦ឡាយ ៤ ត្រង់ កណ្តាល ធ្មេញជួរក្រោម មុន មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគ្រាប់ឃ្លោក

ដែលគេតម្រៀប តាមលំដាប់ លើដុំដីស្អិត ។ ទាំងសងខាង នៃធ្មេញ កណ្តាលទាំង ៤ នោះ ធ្មេញមួយៗ មានឫសមួយ មានចុងមួយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្តាម្ជិះក្រពុំ ។ បន្ទាប់មក ធ្មេញមួយៗ មានឫស ២ មានចុង ២ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាឈើទល់រនេះ ។ បន្ទាប់ពីនោះ ធ្មេញទាំងឡាយពីរៗ មានឫស ៣ មានចុង ៣ ។ បន្ទាប់ពីនោះ ធ្មេញទាំងឡាយពីរៗ មានឫស ៤ មានចុង ៤ ដូច្នេះឯង ។ សូម្បីក្នុងជួរធ្មេញខាងលើ ក៏មានន័យដូច្នេះដែរ ។ ដោយទិស ធ្មេញទាំងនោះ ជុះហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ធ្មេញទាំងនោះ តាំងនៅហើយ ត្រង់ឆ្អឹងចង្កាទាំង ២ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ធ្មេញទាំងនោះ លោកកំណត់ហើយ ខាងក្រោម ដោយឫសរបស់ខ្លួន ដែលតាំងនៅហើយលើឆ្អឹងចង្កា ខាងលើ កំណត់ដោយឱកាស ខាងទទឹង កំណត់ ដោយគ្នានិងគ្នា ។ កិរិយាកំណត់ ដោយនយថា “ធ្មេញទាំងឡាយ ២ មិនមាន ក្នុងទីជាមួយគ្នាបានទេ” នេះជាការកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃធ្មេញទាំងនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់នោះឯង ។

(ស្បែក)

ពាក្យថា “ស្បែក” គឺ ស្បែកដែលរុំព័ទ្ធសរីរៈទាំងមូល បិតនៅ ។ ស្បែកសម្បុរថ្លៃណា ដែលបុគ្គលទាញមក អំពីសរីរៈទាំងមូល ជាស្បែកសម្បុរថ្លៃ មានទំហំប៉ុនគ្រាប់ពុទ្រា ស្បែកសម្បុរថ្លៃនោះមានពណ៌ខ្មៅ ពណ៌សណ្តែកបាយ និង ពណ៌លឿងជាដើម

ខាងលើស្បែកនោះ ។ ប៉ុន្តែ ស្បែក ដោយពណ៌ មានពណ៌-ស តែម៉្យាង ។ ក៏ភាពនៃស្បែកនោះ ជាស្បែកពណ៌-ស នឹងជ្រុកដ កាលបើស្បែកសម្បុរថ្លៃដែលរលាកហើយ ដោយវត្ថុទាំងឡាយ មានការរលាក ដោយអណ្តាតភ្លើង និង ការប្រហារ ដោយគ្រឿងប្រហារជាដើម ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ស្បែក មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចសរីរៈដែរ ។ នេះជាសេចក្តីសង្ខេប ក្នុងអធិការនៃទ្រង់ទ្រាយនេះ ។

(សណ្ឋានស្បែកផ្សេងៗ)

តែបើពោលដោយពិស្តារ ស្បែកនៃម្រាមជើង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាសំបុកដង្កូវនាង ។ ស្បែកខ្នងជើង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាស្បែកជើងកែងចោទ ។ ស្បែកស្មង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាស្បែកគ្នោតខ្ចប់បាយ ស្បែកភ្លៅ មានទ្រង់ទ្រាយដូចថង់វែង ដែលពេញទៅដោយអង្ករ ស្បែកត្រគាក មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាសំពត់តម្រង ដែលពេញដោយទឹក ស្បែកខ្នង មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្បែកដែលស្រោបបន្ទះក្តារ ស្បែកពោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្បែក ដែលគេពាសស្នូកពិណ ស្បែកទ្រូង ភាគច្រើន មានទ្រង់ទ្រាយរាងបួនជ្រុង ស្បែកជើងដៃទាំងពីរ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាស្បែកដែលគេស្រោបនូវស្ងាបធ្នូ ស្បែកខ្នងដៃ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្រោមកាំបិទកោរខ្ទះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខែលខ្ទះ ស្បែកម្រាមដៃ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្រោមកូនសោ ស្បែក-ក មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកអាវ ស្បែកមុខ មានប្រហោងតូច-ធំ មានទ្រង់ទ្រាយដូចសំបុកកណ្តុប ស្បែកក្បាល មាន

ទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្លាកបាត្រ ដូច្នេះឯង ។

(វិធីកំណត់ស្បែក)

ក៏ឯព្រះយោគាវចរអ្នកកំណត់ស្បែក គប្បីបញ្ជូនញាណ មានមុខទៅខាងលើ ចាប់ដើមអំពីបបូរមាត់ខាងលើទៅ ហើយកំណត់នូវស្បែកដែលរុំព័ទ្ធមុខហើយតាំងនៅ មុនជំបូងបង្អស់ បន្ទាប់អំពីនោះមក គប្បីកំណត់ស្បែកនៃឆ្អឹងថ្ងាស បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះយោគី កាលបញ្ជូនញាណទៅ តាមចន្លោះឆ្អឹងក្បាល និង ស្បែកក្បាល ដូចជាបុគ្គលលូកដៃទៅ តាមចន្លោះនៃបាត្រ ដែលបុគ្គលច្រកហើយ ក្នុងស្លាក និង តាមចន្លោះនៃស្លាក យ៉ាងដូច្នោះដែរ ហើយញែកនូវភាពនៃស្បែកជាប់គ្នាតែមួយ ជាមួយនឹងឆ្អឹង គប្បីកំណត់ស្បែកក្បាលបន្ទាប់ពីនោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ស្បែក-ក តអំពីនោះ គប្បីកំណត់ស្បែកដៃខាងស្តាំ ដោយអនុលោម និង បដិលោម កាលបើមានប្រការដូច្នោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ស្បែកដៃខាងឆ្វេង តាមន័យនោះដូចគ្នា តអំពីនោះមក គប្បីកំណត់ ស្បែកខ្នងនោះហើយ កំណត់ស្បែកជើងខាងស្តាំ ដោយអនុលោម និង បដិលោម កាលបើមានប្រការដូច្នោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ស្បែកជើងខាងឆ្វេង តាមន័យនោះដូចគ្នា តអំពីនោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ ស្បែកក្រពះបស្សាវៈ ស្បែកពោះ ស្បែកបេះដូង និង ស្បែក-ក តាមលំដាប់ហ្នឹងឯង កាលបើមានប្រការដូច្នោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ នូវស្បែកចង្កាដែលមានខាងក្រោម ក្នុងលំដាប់អំពីស្បែក-ក រួចហើយ ញុំងទី

បំផុតនៃបបូរមាត់ខាងក្រោម ឲ្យដល់ហើយឲ្យសម្រេច ។ កាលព្រះយោគី កំណត់នូវស្បែក ដ៏គ្រោតគ្រោតៗ យ៉ាងនេះ សូម្បីស្បែក ដ៏ល្អិត ក៏រមែងប្រាកដ ។ ដោយទិស ស្បែកកើតហើយ ក្នុងទិសទាំង ឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ស្បែករុំព័ទ្ធសរីរៈទាំងមូលហើយ តាំង នៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខាងក្រោម កំណត់ហើយ ដោយផ្ទៃដែលតាំង នៅហើយ ខាងលើ កំណត់ហើយ ដោយអាកាស ។ នេះជាកិរិយា កំណត់នូវចំណែក របស់ខ្លួន នៃស្បែកនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវ ចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(សាប៉)

(១៥៦) ពាក្យថា "សាច់" គឺសាច់ ៩០០ ដុំ ។ សាច់ទាំងអស់ នោះឯង ដោយពណ៌ ក្រហមប្រហែលគ្នានឹងផ្កាចារ ។ ដោយទ្រង់ ទ្រាយ សាច់កំភួនជើង មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាថាយ ដែលគេខួប ហើយ ដោយស្លឹកត្នោត ។ សាច់ទ្រូង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាកូនឫ សំលៀងកាំបិត ។ សាច់ត្រគាក មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាឃ្នោះជើង ក្រាន ។ សាច់ខ្នង មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផែននៃស្មារត្នោត ។ សាច់ ប្រជុំនៃឆ្អឹងជំនីរពីរ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាការលាបដោយដីស្អិត ដ៏ ស្តើង ត្រង់ផ្ទៃនៃជង្រុក ។ សាច់ដោះ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាដុំនៃ ដីស្អិត ដែលបុគ្គលសូន្យហើយព្យួរទុក ។ សាច់ប្រជុំនៃដើមដៃទាំង ពីរ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកណ្តុរដ៏ធំ មិនមានស្បែក ដែលបុគ្គលធ្វើជា ពីរជាន់ហើយ តម្កល់ទុក ។ កាលព្រះយោគី កំណត់នូវសាច់ដ៏គ្រោត

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

គ្រាតៗ យ៉ាងនេះ សូម្បីសាច់ដ៏ល្អិត ក៏រមែងជ្រាកដ ។ ដោយទិស សាច់នោះ កើតហើយ ក្នុងទិសទាំង ២ ។ ដោយឱកាស សាច់ អែប នូវឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ មិនលើស ហើយឋិតនៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខាងក្រោម លោកកំណត់ហើយ ដោយផ្ទៃដែលតាំងនៅហើយ ក្នុង គ្រោងឆ្អឹង ខាងលើ កំណត់ហើយ ដោយស្បែក ទទឹង កំណត់ហើយ ដោយសាច់ដូចគ្នា ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃ សាច់នោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ចំណែកមិនស្មើគ្នា ជ្រាកដស្មើ ដោយ សក់ដែរ ។

(ឆហារូ)

ពាក្យថា "សរសៃ" បានដល់ សរសៃ ៩ រយ ។ ដោយពណ៌ សរសៃទាំងអស់ ជាពណ៌-ស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ សរសៃទាំង ឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយផ្សេងៗ ។ មែនពិត បណ្តាសរសៃទាំងនោះ សរសៃធំទាំងឡាយ ដែលរួមរឹតនូវសរីរៈ ចាប់ដើមអំពីផ្នែកខាងលើ នៃក ឆ្ងងចុះហើយ តាមផ្នែកខាងមុខ មាន ៥, សរសៃធំទាំងឡាយ តាមផ្នែកខាងក្រោយ ៥, តាមផ្នែកខាងស្តាំ ក៏ ៥, តាមផ្នែកខាងឆ្វេង ក៏ ៥, សរសៃធំទាំងឡាយ សូម្បីដែលរួមរឹតនូវដៃខាងស្តាំ តាមផ្នែក ខាងមុខ នៃដៃ ក៏ ៥, តាមផ្នែកខាងក្រោយ នៃដៃ ក៏ ៥, សរសៃធំ ទាំងឡាយ សូម្បីដែលរួមរឹតនូវដៃខាងឆ្វេង ក៏ដូចគ្នាដែរ, សូម្បីដែល រួមរឹតនូវជើង ខាងស្តាំ តាមផ្នែកខាងមុខនៃជើង ក៏ ៥, តាមផ្នែកខាង ក្រោយជើង ក៏ ៥, សរសៃធំទាំងឡាយ សូម្បីដែលរួមរឹតនូវជើងខាង

ឆ្វេង ក៏ដូច្នោះដែរ យ៉ាងដូច្នេះឯង សរសៃធំទាំងឡាយ ៦០ ឈ្មោះថា សរសៃទ្រទ្រង់ នូវសរីរៈ រួមតែនូវកាយ ឆ្លងចុះហើយ ។ សរសៃទាំងឡាយណា ដែលលោកហៅថា សរសៃពួរ ដូច្នេះក៏មាន, សូម្បីសរសៃទាំងអស់នោះ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាលំពង់នៃដើមរុន ។ ចំណែកខាងសរសៃទាំងឡាយដទៃ គ្របសង្កត់ នូវប្រទេសនោះៗ ហើយឋិតនៅ ។ សរសៃទាំងឡាយ ដែលល្អិត ដោយវិសេសជាងសរសៃនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខ្សែអំបោះ ។ សរសៃទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលល្អិតដោយវិសេសជាងសរសៃនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាវល្លិ៍ផោមហ្នឹងឯង ។ សរសៃទាំងឡាយ ដទៃទៀត ល្អិតដោយវិសេសជាងសរសៃនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខ្សែពិណដ៏ធំ ។ សរសៃទាំងឡាយដទៃទៀត មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាអំបោះថ្ងាស ។ សរសៃទាំងឡាយ ត្រង់ខ្នងដៃ និង ខ្នងជើងទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាជើងសត្វស្វាប ។ សរសៃទាំងឡាយ លើក្បាល មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាសំណាញ់លើក្បាល នៃទារកទាំងឡាយ ។ សរសៃទាំងឡាយ ត្រង់ខ្នង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាសំណាញ់ទទឹក ដែលគេត្រដាង ឰដ៏កំដៅថ្ងៃ ។ សរសៃទាំងឡាយ ដែលទៅតាមអវយវៈតូច-ធំ នោះៗ ដ៏សេស មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាអាវស្រែះ ដែលគេពាក់ហើយ លើសរីរៈ ។ ដោយទិស សរសៃទាំងឡាយ កើតហើយក្នុងទិសទាំងពីរ ។ ដោយឱកាស សរសៃទាំងឡាយ ចងនូវឆ្អឹងទាំងឡាយ ក្នុងសរីរៈទាំងមូល ឋិតនៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខាងក្រោម

លោកកំណត់ហើយ ដោយផ្ទៃដែលវាតាំងនៅហើយ ខាងលើ នៃឆ្នឹង ៣០០ កំណាត់ ខាងលើ កំណត់ហើយ ដោយប្រទេសដែលវាឋិតនៅទល់នឹងសាច់ និង សែ្បកទាំងឡាយ ។ ទទឹង កំណត់ ដោយសរសៃជូចគ្នា ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃសរសៃនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ឆ្អឹង)

ពាក្យថា "ឆ្អឹងទាំងឡាយ" គឺ លើកលែងតែឆ្អឹងធ្មេញ ៣២ ចេញ ឆ្អឹងដ៏សេស មានចំនួន ៣០០ យ៉ាងដូច្នេះ គឺ ឆ្អឹងដៃទាំងឡាយ ៦៤ ឆ្អឹង ជើងទាំងឡាយ ៦៤ ឆ្អឹងទន់ទាំងឡាយដែលអាស្រ័យនូវសាច់ ៦៤ ឆ្អឹង កែងទាំងឡាយ ២ ត្រង់ជើងនីមួយៗ ឆ្អឹងក្អែកគោទាំងឡាយពីរ ។ ឆ្អឹងស្មងទាំងឡាយ ២ ឆ្អឹងជង្គង់ ១ ឆ្អឹងក្តៅ ១ ឆ្អឹងចង្កេះ ២ ឆ្អឹងទ្រនុងខ្នងទាំងឡាយ ១៨ ឆ្អឹងជំនីរទាំងឡាយ ២៤ ឆ្អឹងទ្រូងទាំងឡាយ ១៤ ឆ្អឹងបេះដូង ១ ឆ្អឹងជងកាំបិតទាំងឡាយ ២ ឆ្អឹងច្បាក់ទាំងឡាយ ២ ឆ្អឹងដើមដៃទាំងឡាយ ២ ឆ្អឹងចុងដើមដៃពីរ ។ ឆ្អឹង-ក ៧ ឆ្អឹងចង្កា ២ ឆ្អឹងច្រមុះ ១ ឆ្អឹងក្អែក ២ ឆ្អឹងស្វ័កត្រចៀក ២ ឆ្អឹងថ្ងាស ១ ឆ្អឹងបង្ខើយ ១ ឆ្អឹងអំបែងក្បាល ៩ ។

ឆ្អឹងទាំងអស់នោះ ដោយពណ៌ គឺពណ៌-ស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ឆ្អឹងទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយផ្សេងៗ ។ មែនពិត បណ្តាឆ្អឹងទាំងនោះ ឆ្អឹងម្រាមនៃចុងជើងទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគ្រាប់ឈូក ។ ឆ្អឹង ថ្នាំងត្រង់កណ្តាល លំដាប់អំពីឆ្អឹងម្រាមជើងនោះ

មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគ្រាប់ខ្នុរ ។ ឆ្អឹងថ្ពាំងត្រង់គល់ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខ្ទុយ ។ ឆ្អឹងខ្នងជើងទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគំនរ នៃឫសរុនដែលគេជំហើយ ។ ឆ្អឹងកែង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគ្រាប់ផ្លែគ្នោត មានគ្រាប់មួយ ។ ឆ្អឹងក្អែកគោ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្លែអង្គុញសំរាប់លេងដែលគេចងហើយ ។ ទីនៃ ឆ្អឹងស្មងទាំងឡាយ ដែលតាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងក្អែកគោទាំងឡាយ មាន ទ្រង់ទ្រាយដូចជាលំពង់ផ្តៅ ដែលបុគ្គលសកសំបកចេញហើយ ។ ឆ្អឹង ស្មងតូច មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាដងធ្នូតូច ។ ឆ្អឹងស្មងធំ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាខ្នងពស់ស្តម ។ ឆ្អឹងជង្គង់ មានទ្រង់ទ្រាយដូចពពុះទឹកតែបម្វាង ។ ទីនៃឆ្អឹងស្មងដែលតាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងជង្គង់ទាំងឡាយនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្នែងគោ ដែលមានចុងជាប់គ្នាលហើយ ។ ឆ្អឹងភ្លៅ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចដងកាំបិត និង ប៉ូវថៅ ដែលគេច្រាសហើយមិនបានស្អាត ។ ទីតាំងនៃឆ្អឹងភ្លៅនោះ តាំងនៅហើយ ត្រង់ឆ្អឹងចង្កេះ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាផ្លែអង្គុញសំរាប់លេង ។ ទីនៃឆ្អឹងចង្កេះដែលឆ្អឹងភ្លៅនោះតាំងនៅ មាន ទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្លែក្រូច ដែលគេចិតហើយត្រង់ក្បាល ។ ឆ្អឹងចង្កេះទាំងឡាយ ២ ជាប់គ្នាតែមួយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាចង្រ្កានស្នូនឆ្នាំង ផ្សេងដោយឡែក មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាក្រចាប់ជាងមាស ។ ឆ្អឹងត្រគាក ដែលតាំងនៅ ត្រង់ខាងចុង មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាពពារពស់ដែលបុគ្គលចាប់ ធ្វើឲ្យមានមុខ ចុះក្រោមហើយ មានប្រហោងតូច-ធំ ក្នុងទី ៧ ឬ ៨ កន្លែង ។ ឆ្អឹង

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

ទ្រនុងខ្នងទាំងឡាយ ឰដ៏ខាងក្នុង មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាដុំ នៃផ្ទាំងសំណាកក់ ដែលបុគ្គលជាក់ខាងលើៗ ខាងក្រៅ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខ្សែលួសដែលមូល ។ ក្នុងចន្លោះៗ នៃឆ្អឹងទ្រនុងខ្នងទាំងនោះ ឆ្អឹងទ្រនុងខ្នងពីរបី ប្រាកដស្មើ ដោយធ្មេញរណារ ។ បណ្តាឆ្អឹងជំនីរទាំងឡាយ ២៤ ឆ្អឹងជំនីរ ដែលមិនពេញ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកណ្តៀវឆៃប ឆ្អឹងជំនីរទាំងឡាយដែលពេញ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកណ្តៀវពេញ. ឆ្អឹងជំនីរទាំងអស់ មានទ្រង់ទ្រាយដូចស្ថាបកាងនៃមាន់ស ។ ឆ្អឹងទ្រូងទាំងឡាយ ១៤ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគ្រែស្នែងស្ថាបគ្រុឌចាស់ ។ ឆ្អឹងបេះដូង មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្លែវែក ។ ឆ្អឹងដងកាំបិតទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចដងកាំបិតតូច ជាវិការៈនៃលោហៈ ។ ឆ្អឹងច្បាក់ទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាចបកាប់នៃសីហឡៈ ដែលឆៃបហើយមួយចំហៀង ។ ឆ្អឹងដើមដៃទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាក្របនៃកញ្ចក់ ។ ឆ្អឹងចុងនៃដើមដៃទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាឫសត្នោតទាំងគូ ។ ឆ្អឹងនៃកដៃទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាដុំនៃបន្ទះសំណាកក់ ដែលបុគ្គលរំលាយ ក្នុងទីជាមួយគ្នា ហើយតម្កល់ទុក ។ ឆ្អឹងខ្នងដៃទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគំនរ នៃឫសារុនដែលគេដំហើយ ។ ឆ្អឹងថ្ពាំង នៃគល់ម្រាមដៃទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាខ្ទុយ ។ ឆ្អឹងត្រង់ថ្ពាំងកណ្តាលទាំងឡាយមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគ្រាប់ខ្នុរឆៃប ។ ឆ្អឹងត្រង់ថ្ពាំងខាងចុងទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាគ្រាប់ឈូក ។ ឆ្អឹងកទាំងឡាយ ៧ កង់ មានទ្រង់ទ្រាយ

ដូចជាកង់នៃទំពាំង ដែលបុគ្គលដោត ដោយកំណាត់ឈើ ហើយតម្កល់ទុក តាមលំដាប់ ។ ឆ្អឹងចង្កា ខាងក្រោម មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាក្រចាប់ដែកនៃពួកជាងមាស ។ ឆ្អឹងចង្កា ខាងលើ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកាំបិតសំរាប់លួសនូវអំពៅ ។ ឆ្អឹងប្រហោងក្អែក និង ប្រហោងច្រមុះទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគ្រាប់ខ្នោតខ្វិត្រូវគេយកសាច់ចេញអស់ហើយ ។ ឆ្អឹងថ្ងាស មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាអំបែងនៃសំបកខ្យងដែលគេផ្តាប់ហើយតម្កល់ទុក ។ ឆ្អឹងគុម្ពត្រចៀកទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាស្រោមកាំបិតកោរ នៃខ្មាន់ព្រះកេស ។ ឆ្អឹង ក្នុងឱកាសដែលជាប់គ្នា ពួដ៏ខាងលើនៃថ្ងាស និង គុម្ពត្រចៀកទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាក្អេងនៃក្អមមានទឹកពេញ ដែលបុគ្គលផ្តាប់ចុះហើយ ។ ឆ្អឹងបង្ហើយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាលលាដ៍វែក ដែលមានមាត់ផ្តាប់ហើយ ។ ឆ្អឹងក្បាលទាំងឡាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចលលាដ៍ឃ្មោកចាស់ ដែលគេដេរហើយតម្កល់ទុក ។

ដោយទិស ឆ្អឹងទាំងឡាយ កើតហើយ ក្នុងទិសទាំងពីរ ។ ដោយឱកាស ឆ្អឹងទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ ក្នុងសរីរៈទាំងមូល ដោយមិនប្លែកគ្នា ។ ប៉ុន្តែដោយសេចក្តីប្លែកគ្នា បណ្តាឆ្អឹងទាំងឡាយ នុ៎ះ ឆ្អឹងក្បាល តាំងនៅហើយ ត្រង់ឆ្អឹងកទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងកទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងទ្រនុងខ្នងទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងទ្រនុងខ្នងទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងចង្កេះទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងចង្កេះទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងភ្លៅទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងភ្លៅទាំងឡាយ

តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងជង្គង់ទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងជង្គង់ទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងស្មងទាំងឡាយ ឆ្អឹងស្មងទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងក្អែកគោទាំងឡាយ ។ ឆ្អឹងក្អែកគោទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើឆ្អឹងខ្នងជើងទាំងឡាយ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខាងក្នុង លោកកំណត់ហើយ ដោយខួរក្នុងឆ្អឹង ខាងលើ កំណត់ ដោយសាច់ ត្រង់ចុង និងត្រង់គល់ កំណត់ ដោយឆ្អឹងដូចគ្នា ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃឆ្អឹងទាំងនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ខួរក្នុងឆ្អឹង)

ពាក្យថា "**ខួរក្នុងឆ្អឹង**" គឺ ខួរដែលតាំងនៅហើយ ខាងក្នុងនៃឆ្អឹងទាំងឡាយនោះៗ ។ ខួរក្នុងឆ្អឹងនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌-ស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ខួរក្នុងឆ្អឹងនោះ តាំងនៅ ខាងក្នុង នៃឆ្អឹងទាំងឡាយធំៗ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាចុងផ្តៅដ៏ធំ ដែលបុគ្គលពោលហើយ ជាក់ចូល ក្នុងបំពង់ឫស្សី តាំងនៅហើយ ខាងក្នុង នៃឆ្អឹងទាំងឡាយតូចៗ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាចុងផ្តៅដ៏តូច ដែលគេពោលហើយ ជាក់ចូលទៅ ក្នុងថ្នាំងនៃឫស្សីទាំងឡាយ ។ ដោយទិស ខួរក្នុងឆ្អឹង កើតហើយក្នុងទិសទាំងពីរ ។ ដោយឱកាស ខួរក្នុងឆ្អឹង តាំងនៅហើយ ពួជ៏ខាងក្នុងនៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ។ ដោយបរិច្ឆេទ លោកកំណត់ហើយ ដោយផ្ទៃខាងក្នុង នៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃខួរក្នុងឆ្អឹងនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា

ជ្រាកជស្មើដោយសក់ដែរ ។

(តំរងបស្សាវៈ)

(១៥៧) ពាក្យថា "**វង្កំ** តំរងបស្សាវៈ" គឺជុំសាច់ទាំងឡាយ ២ មានទងតែមួយ ។ តំរងបស្សាវៈនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ក្រហមទន់ ដូចពណ៌គ្រាប់រលួសចាយ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាគ្រាប់ផ្លែអង្គុញសំរាប់លេងទាំងគូ នៃក្មេងទាំងឡាយ ឬ ឬថាមានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្លែស្វាយព្រៃក ដែលជាប់នៅនឹងទងតែមួយ ។ ដោយទិស កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស តំរងបស្សាវៈនោះ ជាធម្មជាតជាប់ជាមួយគ្នា ដោយសរសៃដ៏ថ្លាសដែលលៀនចេញមក អំពីបំពង់ក ហើយទៅបន្តិច ដោយគល់តែមួយ ហើយបែកទៅជាពីរ រុំព័ទ្ធសាច់នៃបេះដូង ហើយឋិតនៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ តំរងបស្សាវៈ លោក កំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃតំរងបស្សាវៈ ។ នេះជាកិរិយាកំណត់នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃតំរងបស្សាវៈនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ជ្រាកជស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(បេះដូង)

ពាក្យថា "**បេះដូង**" គឺ សាច់បេះដូង ។ សាច់បេះដូងនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌ក្រហម មានពណ៌ដូចជាពណ៌ខ្នងត្របកឈូក ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ បេះដូងនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាក្រពុំផ្កាឈូក ដែលគេបកនូវសំបកខាងក្រៅទាំងឡាយ ចេញហើយតម្កល់ទុក ឲ្យ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទេ្ទស

មានមុខទៅខាងក្រោម មានខាងក្រៅលើង ខាងក្នុង ដូចជាខាងក្នុងនៃផ្លែនោង សំរាប់បុគ្គលទាំងឡាយដែលមានប្រាជ្ញា រីកបន្តិច សំរាប់បុគ្គលទាំងឡាយ អ្នកមានប្រាជ្ញាទន់ ក្តោបទៅវិញហ្នឹងឯង ។ មួយទៀត ខាងក្នុងបេះដូងនោះ មានរណ្តៅ ទំហំអាចជាក់គ្រាប់បុស្សនាគបាន ជាទីដក់នៅ នៃឈាម ប្រមាណកន្ទុះទូកដៃ ដែលមនោធាតុ និងមនោវិញ្ញាណធាតុ អាស្រ័យហើយប្រព្រឹត្តទៅ, ក៏ឈាមនេះនោះ សំរាប់មនុស្សរាគចរិត ជាឈាមពណ៌ក្រហម សម្រាប់មនុស្សទោសចរិត ជាឈាមពណ៌ខ្មៅ សំរាប់មនុស្សមោហចរិត ជាឈាមពណ៌ដូចជាទឹកសំរាប់លាងសាច់ សំរាប់មនុស្សវិតក្កចរិត ជាឈាមមានពណ៌ដូចជាសាច់ពពាយជ្រុង សំរាប់មនុស្សសទ្ធាចរិត ជាឈាមមានពណ៌ដូចជាផ្កាកណិការ សំរាប់មនុស្សបញ្ញាចរិត ជាឈាមមិនល្អក់ ស្អាត ថ្លា ស បរិសុទ្ធ ឬ មានពន្លឺប្រាកដ ដូចជាកែវមណីជាតិដែលបុគ្គលថ្នៃហើយ ។ ដោយទិស បេះដូងនោះ កើតហើយក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស បេះដូងនោះ ឋិតនៅហើយ ត្រង់កណ្តាលនៃដោះទាំងឡាយពីរ ខាងក្នុងនៃសរីរៈ ។ ដោយបរិច្ឆេទ បេះដូងលោក កំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃបេះដូង ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃបេះដូងនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ប្លើម)

*ពាក្យថា "**ប្លើម**" គឺ ជំពារនៃសាច់ទាំងគូ ។ ដោយពណ៌ ប្លើម*

នោះ មានពណ៌ក្រហម ប្រកបដោយជាតុមានពណ៌លឿង ជាពណ៌មិនក្រហមក្រៃពេក មានពណ៌ដូចជាខ្នង នៃត្របកផ្កាឈូកក្រហម ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ត្រង់គល់ មួយជុំ ត្រង់ចុងជាគូ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាស្លឹករលួសផ្អុង ។ មួយទៀត ថ្ងៃមនោះ សំរាប់មនុស្សល្ងង់ទាំងឡាយ ជាធម្មជាតធំ មានតែមួយគត់ប៉ុណ្ណោះឯង ។ សំរាប់មនុស្សមានបញ្ញាទាំងឡាយ ជាដុំតូចៗ មានពីរ ឬ បី ក៏មាន ។ ដោយទិស ថ្ងៃមនោះ កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ថ្ងៃមនោះ តាំងនៅហើយ អាស្រ័យនូវផ្នែកខាងស្តាំ ខាងក្នុងនៃដោះទាំងពីរ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ថ្ងៃម លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃថ្ងៃម ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃថ្ងៃមនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(វារ)

(១៥៨) ពាក្យថា "**វារ**" បានដល់ សាច់សម្រាប់រុំព័ទ្ធ មាន ២ យ៉ាង ដោយប្រភេទដែលបិទបាំង និង មិនបិទបាំង ។ វារទាំងពីរនោះឯង ដោយពណ៌ ជាពណ៌ស មានពណ៌ដូចជាកំណាត់សំពត់ពីរជាន់ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាឱកាសរបស់ខ្លួន ។ ដោយទិស វារដែលបិទបាំង កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ វារក្រៅនេះ កើតហើយ ក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស វារដែលបិទបាំង បិទបាំងនូវបេះដូង និង តំរងបស្សាវៈហើយតាំងនៅ, វារដែលមិនបិទបាំង រុំព័ទ្ធនូវសាច់ អំពីទីខាងក្រោមនៃស្បែក ក្នុងសរីរៈទាំង

មូល ហើយតាំងនៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខាងក្រោម លោកកំណត់ ហើយ ដោយសាច់ ខាងលើ កំណត់ដោយស្បែក ទទឹង កំណត់ ដោយចំណែកនៃភាវ ។ នេះគឺជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃភាវនោះ ។ រីឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ក្រពះ)

*ពាក្យថា "**ក្រពះ**" បានដល់ សាច់មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជា អណ្តាត ក្នុងពោះ ។ ក្រពះនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌ខៀវ មានពណ៌ ដូចជាផ្កាដើមគន្ធីស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជា អណ្តាតកូនគោខ្មៅ មានទង្ផប្រវែង ៧ ជ្នាប់ ។ ដោយទិស ក្រពះនោះ កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ក្រពះនោះ ឋិតនៅ អាស្រ័យនូវខាងជាទីបំផុត នៃដំបារពោះ ក្នុងផ្នែកខាងឆ្វេងនៃបេះ ដូង ។ កាលបើក្រពះលៀន ចេញមកខាងក្រៅ ព្រោះការប្រហារ ដោយគ្រឿងប្រហារហើយ សត្វទាំងឡាយ ក៏ទីងអស់ជីវិត ។ ដោយ បរិច្ឆេទ លោកកំណត់ដោយចំណែកនៃក្រពះ ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃក្រពះនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិន ស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។*

(ស្លួត)

*ពាក្យថា "**ស្លួត**" គឺ សាច់សួតមានប្រភេទ ៣២ កំណាត់ ។ សួតនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌ក្រហម មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាផ្លែ*

ឧទុម្ពរ ដែលនៅស្រគាល ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ សួតនោះ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាជុំនៃនុំដ៏ក្រាស់ ដែលគេកាត់ហើយមិនស្មើ វាមិនមានរសជាតិ មិនមានឱជា ដូចជាជុំ នៃស្វឹកឈើ ដែលបុគ្គលទំពាហើយ ព្រោះភាពនៃសួតនោះ ជាវត្ថុដែលចំហាយនៃតេជោធាតុ ដែលកើតអំពីកម្ម ផុសឡើងហើយ កំចាត់បង់ចោល ព្រោះឰដ៏ខាងក្នុង វាមិនមានវត្ថុដែលត្រូវស៊ីចូលទៅ និង វត្ថុដែលត្រូវផឹកចូលទៅឡើយ ។ ដោយទិស សួត កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស សួតនោះ បិទបាំងនូវបេះដូង និង ថ្លើម ខាងលើ ហើយតាំងនៅសំយុងចុះត្រង់ចន្លោះ នៃដោះទាំងពីរ ឰដ៏ខាងក្នុងនៃសរីរៈ ។ ដោយបរិច្ឆេទ សួត លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃសួត ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃសួតនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ពោះវៀនធំ)

ពាក្យថា "**ពោះវៀនធំ**" បានដល់ ខ្សែពោះវៀនធំ របស់មនុស្សប្រុស មានប្រវែង ៣២ ហត្ថ របស់ស្ត្រី មានប្រវែង ២៨ ហត្ថ បត់វៀន ចុះឡើង ក្នុងទីទាំងឡាយ ២១ ផ្នត់ ។ ពោះវៀនធំនេះនោះ ដោយពិណ ជាពណ៌ស មានពណ៌ដូចជាកំបោរ លាយដោយក្រួស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ពោះវៀនធំ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាពស់ ដែលជាប់ក្បាល ត្រូវគេបំពេនហើយ តម្កល់ទុក ក្នុងស្នូកនៃឈាម ។ ដោយទិស កើតហើយ ក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ពោះវៀនធំ

តាំងនៅ ខាងក្នុងសរីរៈ ក្នុងទីបំផុតនៃបំពង់ក និង ផ្លូវនៃការសៈ ព្រោះខាងលើពោះវៀនធំនោះ ជាប់នៅត្រង់បំពង់កផង ខាងក្រោម ត្រង់ផ្លូវនៃការសៈផង ។ ដោយបរិច្ឆេទ លោក កំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃពោះវៀនធំ ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃពោះវៀនធំនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ពោះវៀនតូច)

(១៥៩) ពាក្យថា "**ពោះវៀនតូច**" គឺ ពោះវៀនជាគ្រឿងចងក្នុងទីនៃចង្វាយពោះវៀនធំទាំងឡាយ ។ ពោះវៀនតូចនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌ស មានពណ៌ដូចជាឫសនៃចង្កុលណី ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាឫសនៃចង្កុលណីហ្នឹងឯង ។ ដោយទិសកើតហើយក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ពោះវៀនទូចនោះ ចងហើយនូវចង្វាយពោះវៀនធំ ឲ្យមានទីបំផុតខាងចុង ក្នុងទីជាមួយគ្នា ដូចជាខ្សែនៃយន្ត ចងនូវផែនក្តារ នៃយន្តទាំងឡាយ ក្នុងពេលដែលពួកជាងធ្វើកិច្ចការទាំងឡាយ មានការងារកាប់ដោយចប និងប៉ូវថៅជាដើម ទាញនូវយន្ត តាំងនៅហើយ ក្នុងចន្លោះ នៃចង្វាយពោះវៀនធំទាំង ២១ ចង្វាយ ដូចជាខ្សែតូច ដែលដេរនូវពោះវៀនធំនោះ ក្នុងចន្លោះនៃមណ្ឌលទ្រនាប់ សំរាប់ជូតជើង យ៉ាងនោះឯង ហើយតាំងនៅ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ពោះវៀនទូចនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែក នៃពោះវៀនទូច ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវ

ចំណែកវបស់ខ្លួននៃពោះវៀនតូចនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(អាហារឬី)

វត្ថុ ដែលបុគ្គលស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី និង លិឍ មាននៅ ក្នុងពោះ ឈ្មោះថា អាហារឬី ។ អាហារឬីនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាអាហារដែលលេបចូលទៅ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាអង្ករ ដែលបុគ្គលវេចហើយយ៉ាងធូរ ក្នុងសំពត់តំរងទឹក ។ ដោយទិស តាំងនៅ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ឋិតនៅ ក្នុងពោះ ។

(ពោះ)

ឈ្មោះថា ពោះ គឺអវយវៈដែលរុំព័ទ្ធ នូវពោះវៀនធំ ប្រាកដស្មើដោយការប៉ោង ដែលកើតព្រម ត្រង់កណ្តាលនៃសំពត់ទទឹក ដែលបុគ្គលរួមខាងទាំងពីរ ខាងក្រៅ រលីង ខាងក្នុង ប្រាកដស្មើដោយសំពត់ដែលខ្ចប់នូវទឹករដូវ ប្រឡាក់ដោយគ្រឿងរុំនូវកាកសាច់ ការពោលថា “(ខាងក្នុងខនរនោះ) ប្រាកដស្មើដោយខាងក្នុង នៃសំបកខ្នុរដែលស្អុយ” ដូច្នេះ ខ្លះ ក៏គួរ ។ ដង្កូវទាំងឡាយ មាន ៣២ ហ្មូង មានជាអាទិ៍ យ៉ាងនេះដូច្នេះ គឺ ដង្កូវទាំងឡាយ ឈ្មោះតក្កោដក: ១ ឈ្មោះគណ្ឌុប្បាទក: ១ ឈ្មោះតាលហីរក: ១ ឈ្មោះសូចិមុខក: ១ ឈ្មោះបដតន្តូ ១ ឈ្មោះសុត្តក: ១ ជាសត្វពពាក់ពពូនលើគ្នា ត្រេចទៅជាពួកៗ នៅអាស្រ័យក្នុងពោះ, ពួកដង្កូវ កាលបើវត្ថុមានជាយ និង ទឹកជាជើម មិនមាន ក៏កញ្ជ្រោលឡើង ស្រែកជញ្ជក់នូវសាច់បេះ

ដូង និង ក្នុងពេលដែលបុគ្គលលេបនូវអាហារ មានទឹក និង ភោជន ជាដើមចូលទៅ វាមានមាត់ទៅ ព្ងដ៏ខាងលើ រវើម រវាម ជញ្ជែងគ្នា នូវ ពំនូតពីរបីពំនូត ដែលបុគ្គលលេបចូលទៅ ជាដំបូង, ពោះ ដូចជាផ្ទះ ជាទីកើត ជាវច្ចកុដិ ជាមន្ទីរពេទ្យ និង ជាព្រៃស្មសាន របស់ជង្ឃវាំង ឡាយនោះ, ក្នុងពោះ វត្ថុមានទឹក និង ភោជន ជាដើម មានប្រការ ផ្សេងៗ ដែលអង្រែ គឺធ្មេញលំអិតហើយ ដែលដៃ គឺអណ្តាតផាត់ ប្រមូលហើយ ព័ន្ធព័ទ្ធហើយ ដោយដុំទឹកមាត់ ក្នុងខណៈនោះ វាជា របស់ជល់ព្រមដោយវត្ថុមានពណ៌ ក្លិន និង រស ជាដើម ទៅជ្រាស ហើយ ដូចទឹកបាយនៃជាងតម្បាញ និង កំអួតឆ្អែ ធ្លាក់ចុះហើយ ជា វត្ថុរុំព័ទ្ធ ដោយប្រមាត់ ស្លេស្ម និង ខ្យល់ ជាវត្ថុពុះហើយ ដោយ កម្លាំងនៃកំដៅភ្លើង ក្នុងពោះ រឹកវរ ដោយហូរជង្ឃវ បញ្ចេញនូវពពុះ និង កំពេញទាំងឡាយ ព្ងដ៏ខាងលើៗ ជល់នូវភាវៈជាកាកសំណល់ ដែលមានក្លិនអាក្រក់ និង គួរខ្ពើមក្រៃពេក ឋិតនៅ (ក្នុងពោះ) មាន ឧបមាដូចជា កាលបើភ្លៀងមាន គ្រាប់ដ៏ថ្លោស បង្អុរចុះ ក្នុងនិទាឃ-សម័យ (រដូវក្តៅ) ជាសាកសពផ្សេងៗ ចាប់ដើមអំពីមូត្រ ករីសៈ កំណាត់ស្បែក កំណាត់ឆ្អឹង កំណាត់សរសៃ ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ និង ឈាម គឺទឹកបន្សាត់មក ធ្លាក់ចុះ ក្នុងរណ្តៅជ្រាំ ក្បែរទ្វារស្រុក នៃ មនុស្សចណ្ឌាល ប្រឡូកប្រឡាក់ហើយ ដោយភក់ និង ទឹក អំណ៉ះ ពីរបីថ្ងៃមក មានហូរជង្ឃវ កើតព្រមឡើង ពុះហើយ ដោយកម្លាំងនៃ កំដៅព្រះអាទិត្យជុតហើយ បញ្ចេញនូវពពុះ និង កំពេញទាំងឡាយ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ឰដ៏ខាងលើ មានពណ៌ខៀវក្រៃពេក មានក្លិនស្អុយក្រៃលែង គឺបុគ្គលគួរខ្ពើម ដល់នូវភាពជារូបមិនគួរដើរចូលទៅជិត មិនគួរដើម្បីឃើញឡើយ តាំងនៅ នឹងចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់ការហិត ឬ ការលិឍជូរច្នោះឯង ។ ភាពនៃការមិនគាប់ចិត្ត ក្នុងវត្ថុទាំងឡាយ មានទឹក និងភោជនជាដើម រមែងកើតឡើង ព្រោះឮនូវពោះ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ព្រោះពិចារណាឃើញ ដោយបញ្ញាចក្ខុ ។ មួយទៀត វត្ថុមានទឹក និងភោជនជាដើម ដែលធ្លាក់ចូលហើយ ក្នុងពោះ ដល់នូវការបែងចែកជា ៥ ចំណែក គឺពួកសត្វទំពាស៊ីមួយចំណែក ភ្លើងក្នុងពោះជុតមួយចំណែក ចំណែកមួយជាទឹកមូត្រ ចំណែកមួយជាកវីសៈ ចំណែកមួយដល់នូវភាពជារស ហើយចូលទៅ ទំនុកបំរុងនូវវត្ថុ មានឈាម និង សាច់ជាដើម ។ ដោយបរិច្ឆេទ ពោះនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយជំពារនៃពោះហ្នឹងឯង និង ដោយចំណែកនៃអាហារថ្មីផងដែរ ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃពោះនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ច្រាកជស្មើដោយសក់ដែរ ។

(អាហារចាស់)

ឧច្ចារៈ ឈ្មោះថា អាហារចាស់ ។ អាហារចាស់នោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាអាហារ ដែលបុគ្គលលេបចូលទៅហើយហ្នឹងឯង ដោយច្រើន ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាឱកាស ។ ដោយទិស កើតហើយ ក្នុងទិសខាងក្រោម ។ ដោយឱកាស ឋិតនៅហើយ ក្នុងក្រពះនៃអាហារចាស់ ។ ឈ្មោះថា ក្រពះនៃអាហារចាស់

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

ប្រាកដស្មើដោយបំពង់ឫស្សី កំពស់ប្រវែង ៨ អង្គុលី បិតនៅ ក្នុងទីបំផុតនៃពោះវៀនធំ ក្នុងចន្លោះ នៃផ្ចិតខាងក្រោម និង គល់នៃទ្រនុងខ្នងទាំងឡាយ, វត្ថុ មានទឹក និង កោជនជាដើមឯណាមួយ ដែលធ្លាក់ចុះហើយ ក្នុងក្រពះនៃអាហារថ្មី ដែលក្លេីងក្នុងពោះចំអិនហើយៗ ឲ្យផុសឡេីងជាពពុះ ដល់ហើយ នូវភាពជារបស់ល្អិត ដូចជាកិនដោយថ្មកិន ហើយហូរចុះ តាមរន្ធនៃពោះវៀនធំ សង្កត់នៅលើគ្នា ដូចជាជីស្អិតពណ៌លឿង ដែលបុគ្គលច្រចាច់ ដាក់ចូលទៅ ក្នុងថ្នាំងឫស្សី តាំងនៅក្នុងក្រពះនៃអាហារចាស់ ដូចជាទឹកក្លៀងដែលធ្លាក់ចុះហើយ ក្នុងភូមិភាគ ពួជខាងលើ ហូរចុះហើយ ញាំងភូមិភាគខាងក្រោម ឲ្យពេញព្រៀបហើយតាំងនៅ យ៉ាងនោះឯង ។

ដោយបរិច្ឆេទ អាហារចាស់នោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយជំហរនៃក្រពះ នៃអាហារចាស់ផង ដោយចំណែកនៃកវីសៈផងដែរ ។ នេះ ជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃអាហារចាស់នោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ខ្លួរក្នុងក្បាល)

គំនរ នៃខ្លួរដែលតាំងនៅ ក្នុងលលាដ៍ក្បាល ឈ្មោះថា ខ្លួរក្នុងក្បាល ។ ខ្លួរក្នុងក្បាលនោះ ដោយពណ៌ ជាពណ៌ស មានពណ៌ដូចជាដុំ នៃផ្សិតក្បាលពស់ ។ ការពោលថា “មានពណ៌ដូចជាទឹកដោះស្រស់ខូច ដែលមិនដល់នូវភាពជាទឹកដោះជូរ” ដូច្នេះខ្លះ ក៏គួរដែរ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស។ ដោយទិស កើតក្នុង

ទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ខួរក្នុងក្បាលនោះ អាស្រ័យសង្រែក ទាំងឡាយ ៤ តាំងនៅជុំគ្នាហើយ ខាងក្នុងនៃលលាដ៍ក្បាល បីដូចជា ជុំនៃមេរៀ ៤ ជុំ ដែលគេប្រមូលទុកជុំគ្នា យ៉ាងនោះឯង ។ ដោយ បរិច្ឆេទ ខួរក្នុងក្បាល លោកកំណត់ ដោយផ្ទៃខាងក្នុង នៃលលាដ៍ ក្បាល និង ដោយចំណែកនៃខួរក្នុងក្បាលផង ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃខួរក្នុងក្បាលនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវ ចំណែកមិនស្មើគ្នា ច្រោកជស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ប្រមាត់)

(១៦០) ពាក្យថា "**ប្រមាត់**" គឺ ប្រមាត់ មាន ២ គឺ ប្រមាត់ មានស្រោម ១ ប្រមាត់មិនមានស្រោម ១ ។ បណ្តាប្រមាត់ទាំងនោះ ប្រមាត់មានស្រោម ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាប្រេងស្រគំខាប់ ប្រមាត់មិនមានស្រោម មានពណ៌ដូចជាផ្កាពកុលស្វិត ។ ដោយទ្រង់ ទ្រាយ ប្រមាត់ទាំង ២ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស ប្រមាត់មានស្រោម កើត ក្នុងទិសខាងលើ ប្រមាត់ឥតស្រោម កើត ក្នុងទិសទាំងឡាយ ២ ។

ដោយឱកាស ប្រមាត់មិនមានស្រោម លើកលែងនូវទីដែល ផុតស្រឡះ ចាកសាច់ នៃសក់ រោម ធ្មេញ និង ក្រចកទាំងឡាយផង នូវស្បែកទាំងរឹង ទាំងស្តួតផង ជ្រួតជ្រាបទៅកាន់សរីរៈ ដ៏សេស ហើយតាំងនៅ ដូចជាតំណក់ប្រេង ជ្រួតជ្រាបនូវទឹក យ៉ាងនោះឯង កាលបើប្រមាត់មិនមានស្រោម កំរើកហើយ ភ្នែកទាំងឡាយ នៃសត្វ

ទាំងឡាយ ជាធម្មជាតលៀង ស្រាំង ខ្ជួនញាប់ញ័រ រមាស់ ។ ប្រមាត់មានស្រោម ឋិតនៅហើយ ក្នុងស្រោមប្រមាត់ ដែលដូចជាសំបកនទោងព្រៃដ៏ធំ អាស្រ័យនូវសាច់ថ្លើម ហើយតាំងនៅ ក្នុងចន្លោះ នៃបេះដូង និង សួត កាលបើប្រមាត់ដែលមានស្រោម កំរើកហើយ សត្វទាំងឡាយ នឹងទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ លះបង់ចោលនូវហិរិ និង ឱត្តប្ប: ធ្វើនូវអំពើដែលគេមិនគួរធ្វើ និយាយពាក្យដែលគេមិនគួរនិយាយ គិតនូវរឿងដែលបុគ្គលមិនគួរគិត ។ ដោយបរិច្ឆេទ ប្រមាត់នោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃប្រមាត់ ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃប្រមាត់នោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ជ្រាកជស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ស្លេស្ម)

ពាក្យថា "**ស្លេស្ម**" គឺ ស្លេស្មដែលមានប្រមាណពេញមួយជាត្រ ខាងក្នុងនៃសរីរៈ ។ ស្លេស្មនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ស មានពិណបីដូចជាទឹកនៃស្លឹកខ្ទឹមខាប់ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស កើត ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស តាំងនៅហើយ ក្នុងជំបាវនៃពោះ ស្លេស្ម ក្នុងពេលបុគ្គលលេបនូវអាហារមានទឹក និង ភោជនជាដើម កាលបើទឹក និង ភោជនជាដើម ធ្លាក់ចូលទៅ វាបែកទៅជាពីរចំណែក គ្របជិតជុំវិញ ឋិតនៅតាមដើម មានឧបមាដូចជាសាវាយ និង ចក ក្នុងទឹក កាលបើកំណាត់ឈើ ឬ ក្បឿង ធ្លាក់ចុះទៅ ក៏បែកជាពីរចំណែក គ្របជុំជិតហើយ

តាំងនៅ ដូចដើមវិញដូច្នោះឯង ។ មួយទៀត កាលបើស្លេស្ម មានតិចតួច ពោះ ជាធម្មជាត មានក្លិនដូចជាសាកសព ដែលគួរខ្ពើមក្រៃលែង ដូចជាបូសដែលទុំធ្លាយផង ដូចជាពងមាន់ស្អុយផង មានក្លិនស្អុយគួរខ្ពើម យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ មួយទៀត ព្រោះក្លិនដែលកើតឡើងហើយ អំពីពោះនោះ ទាំងការកើរឡើង ទាំងមាត់ ក៏មានក្លិនស្អុយ ដូចជាសាកសពដែលមានក្លិនស្អុយ ។ មួយទៀត បុរសនោះ នឹងដល់នូវភាពជាអ្នកគឺគេពោល(ដេញ) ថា "ចូរអ្នកចៀសចេញទៅ អ្នកផ្សាយនូវក្លិនមិនល្អ" ដូច្នេះ ។ មួយទៀត ស្លេស្ម ចំរើនឡើង ដល់នូវភាពជារបស់ខាប់ បិទក្លិននៃសាកសពជិត ឮជ៏ខាងក្នុង នៃដំបារពោះហ្នឹងឯង ហើយបិតនៅ ដូចជាក្តារគម្របរបេះកុដិ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ស្លេស្មនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃស្លេស្ម ។ នេះជាកិរិយាកំណត់នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃស្លេស្មនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ខ្ទុះ)

ពាក្យថា "**ខ្ទុះ**" គឺ ខ្ទុះនោះ មានពណ៌ដូចជាស្ងួតឈើលឿង ។ តែក្នុងសរីរៈមនុស្សដែលស្លាប់ហើយ ខ្ទុះមានពណ៌ ដូចជាទឹកជ្រាយផ្អូមខាប់ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស មានក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ បើពោល តាមឱកាស ធម្មតាឱកាសនៃខ្ទុះ ជាប់ជានិច្ច មិនមាន ខ្ទុះនោះ ឥតហើយបិតនៅ ក្នុងឱកាស ។ ក៏កាលបើសរីរប្បទេស ដែលវត្ថុទាំងឡាយ មានជង្គត់

បន្ទា គ្រឿងប្រហារ និង អណ្តាតភ្លើងជាដើម បះទង្គិចហើយ ឈាម ដោរហើយពង ឬក៏ ពកទាំងឡាយ មានបូស និង ផ្តួច ជាដើម កើត ឡើង ក្នុងសរីរប្បទេសណាៗ ខ្ទុះក៏តាំងនៅក្នុងសរីរប្បទេសនោះៗ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខ្ទុះនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃខ្ទុះ ។ នេះជាការកំណត់នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃខ្ទុះនោះ ។ ឯការកំណត់នូវ ចំណែកមិនស្មើគ្នា ច្រាកជស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ឈាម)

ពាក្យថា "**ឈាម**" គឺ ឈាមមាន ២ យ៉ាង គឺ ឈាមខាប់ ១ ឈាមរាវ ១ ។ បណ្តាឈាមទាំងពីរនោះ ឈាមខាប់ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាទឹកល័ក្ខ ដែលបុគ្គលចំអិនខាប់ ឈាមរាវ មានពណ៌ ដូចជាទឹកល័ក្ខដ៏ថ្លា ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ឈាមទាំងពីរ មានទ្រង់ ទ្រាយ តាមឱកាស ។ ដោយទិស ឈាមខាប់ កើតហើយ ក្នុងទិស ខាងលើ ឈាមក្រៅនេះ កើតក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ឈាមរាវ លើកទុកនូវទីបំផុត ចាកសាច់ នៃសក់ រោម ធ្មេញ និង ក្រចកទាំងឡាយផង នូវស្បែកទាំងរឹងទាំងស្ងួតផង ផ្សាយទៅកាន់ ឧបាទិន្នកសរីរៈទាំងអស់ហើយ តាំងនៅតាមខ្សែបណ្តាញនៃសរសៃ ឈាមខាប់ ញុាំងចំណែកខាងក្រោមនៃទីតាំងនៃថ្លើម ឲ្យពេញហើយ មានប្រមាណពេញមួយជាត្រ ហូរចេញបន្តិចៗ ខាងលើ នៃតំរង បសា្វៈ បេះដូង ថ្លើម និង សួត ញុាំងតំរងបសា្វៈ បេះដូង ថ្លើម និង សួតទាំងឡាយ ឲ្យសើម ឋិតនៅ ព្រោះថា កាលបើឈាមនោះ

មិនញ៉ាំងអាការទាំងឡាយ មានតំរេងបស្សាវៈ បេះដូង ជាដើម ឲ្យ សើមទេ សត្វទាំងឡាយ ក៏នឹងស្រេកឃ្លាន ។ ដោយបរិច្ឆេទ ឈាម នោះ លោកកំណត់ហើយដោយចំណែកនៃឈាម ។ នេះ ជាកិរិយា កំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃឈាមនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវ ចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ញើស)

*ពាក្យថា "**ញើស**" គឺ ជាតុទឹក ដែលហូរចេញ អំពីរន្ធទាំង ឡាយ មានរន្ធរោមជាដើម ។ ញើសនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូច ជាប្រេងល្ង ដ៏ថ្លា ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស កើត ក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ញើសនោះ គប្បីឋិតនៅ សព្វៗកាល ដូចជាឈាម ក្នុងឱកាសណា ធម្មតាឱកាស នៃញើស ជាប់ជានិច្ចនោះ មិនមាន ។ ក៏ក្នុងកាលណា សរីរៈ ស្ទុះ ស្ទាប់អំពីហេតុទាំងឡាយ មានកំដៅភ្លើង កំដៅព្រះអាទិត្យ និង ការ ប្រែប្រួលរដូវជាដើម ក្នុងកាលនោះ ញើស ក៏ហូរចេញ អំពីចន្លោះ នៃរន្ធសក់ និង រោមទាំងពួង ដូចជាចាប់នៃទង ឈូក គ្រាន់តែបុគ្គលដក ហើយអំពីទឹក មានក្រអៅ និង ឫស ជាច់មិនស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីទ្រង់ទ្រាយនៃញើសនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយអំណាចនៃ ចន្លោះនៃរន្ធសក់ និង រោមហ្នឹងឯង ។ ក៏ព្រះយោគី អ្នកកំណត់នូវ ញើស គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវញើស ដោយអំណាចញើសដែលញ៉ាំង ចន្លោះនៃរន្ធសក់ និង រោម ឲ្យពេញហើយ ឋិតនៅហ្នឹងឯង ។ ដោយ*

បរិច្ឆេទ ញើស លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃញើស ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃញើសនោះ ។ ឯការកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ខ្លាញ់ខាប់)

*ពាក្យថា "**ខ្លាញ់ខាប់**" គឺ ជ័រ ដែលខាប់ ។ ខ្លាញ់ខាប់នោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជារមៀតដែលបុគ្គលចិតហើយ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ ខ្លាញ់ខាប់ សំរាប់មនុស្សជាត់ មុន មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកំណាត់សំពត់ពីរជាន់ មានពណ៌ដូចជារមៀត ដែលបុគ្គលតម្កល់ទុកហើយ ក្នុងចន្លោះនៃស្បែក និង សាច់ សំរាប់មនុស្សស្គម មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាកំណាត់សំពត់ពីរជាន់ មានពណ៌ដូចជារមៀត ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យទៅជាពីរបីជាន់ ហើយតម្កល់ទុក ព្រោះអាស្រ័យ នូវសាច់ទាំងឡាយនេះ គឺ សាច់ស្មង សាច់ក្លៅ សាច់ខ្នង ដែលអាស្រ័យនូវទ្រនុងខ្នង សាច់កណ្តាប់ពោះ ។ ដោយទិស ខ្លាញ់ខាប់កើតហើយក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ខ្លាញ់ខាប់ ផ្សាយទៅកាន់សរីរៈទាំងមូល របស់មនុស្សជាត់ អាស្រ័យនូវសាច់ផ្សេងៗ មានសាច់ស្មង់មនុស្សស្គមជាដើមបិតនៅ ជនទាំងឡាយ មិនកាន់យកនូវខ្លាញ់ខាប់ សូម្បីដល់ហើយនូវការពាប់ថា ជាប្រេង ដើម្បីប្រយោជន៍ធ្វើជាប្រេង (សំរាប់លាបនូវសក់) លើក្បាល មិនកាន់យក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់វត្ថុទាំងឡាយ មានប្រេងសំរាប់ហិត តាមច្រមុះ ជាដើម ព្រោះខ្លាញ់ខាប់នុ៎ះ ជារបស់ដែលគួរខ្ពើមក្រៃពេក ។ ដោយ*

បរិច្ឆេទ ខាងក្រោម ខ្លាញ់ខាប់នោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយសាច់ខាងលើ កំណត់ដោយស្បែក ទទឹង កំណត់ដោយចំណែក នៃខ្លាញ់ខាប់ ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃខ្លាញ់ខាប់នោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ទឹកភ្នែក)

ពាក្យថា "**ទឹកភ្នែក**" គឺ ជាតុទឹក ដែលហូរចេញពីភ្នែកទាំងឡាយ ។ ទឹកភ្នែកនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាប្រេងល្ងជ័ថ្លា ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ឋិតនៅហើយ ក្នុងរន្ធភ្នែកទាំងឡាយ ។ ប៉ុន្តែ ទឹកភ្នែកនេះ មិនបានជក់នៅ សព្វៗ កាល ក្នុងរន្ធភ្នែកទាំងឡាយ ដូចជាទឹកប្រមាត់ជក់នៅ ក្នុងស្រោមប្រមាត់ទេ ។ ក៏ក្នុងកាលណា សត្វទាំងឡាយ កើតសោមនស្ស សើចយ៉ាងខ្លាំង កើតទោមនស្ស យំខ្សឹកខ្សួល ឬក៏ លេបអាហារមិនស្មើ មានសភាពដូច្នោះ មួយទៀត ក្នុងកាលណា ភ្នែកទាំងឡាយ នៃសត្វទាំងឡាយនោះ ខ្ចាំងខ្ចប់ ដោយវត្ថុទាំងឡាយ មានផ្សែងធូលី និង អាចម៍ជី ជាដើម ក្នុងកាលនោះ ទឹកភ្នែកនោះ ក៏កើតឡើង ព្រោះសោមនស្ស និង ទោមនស្ស អាហារ និង រដូវដែលមិនស្មើ ទាំងឡាយនេះហើយ ឋិតនៅ ពេញរន្ធភ្នែកខ្លះ ហូរចេញមកខ្លះ ។ ក៏ព្រះយោគី អ្នកកំណត់នូវទឹកភ្នែក គប្បីកំណត់ ដោយអំណាចនៃទឹកភ្នែក ដែលញាំងរន្ធភ្នែកទាំងឡាយ ឲ្យពេញហើយ ឋិតនៅហ្មឺងឯង ។ ដោយបរិច្ឆេទ ទឹក

ភ្នែក លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃទឹកភ្នែក ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួននៃទឹកភ្នែកនោះ ។ ឯកិរិយាកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ច្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ខ្លាញ់ភវ)

(១៦១) ពាក្យថា "**ខ្លាញ់ភវ**" ប្រែថា ជរាភវ ។ ខ្លាញ់ភវនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចប្រេងដូង ។ ការពោលថា "មានពណ៌ដូចជាប្រេងដែលគេស្រោចហើយ ក្នុងទឹកថ្មាយ" ដូច្នេះខ្លះក៏គួរ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយដូចតំណក់ប្រេង ដែលស្រក់ចុះ អណ្តែតពួដ៏ខាងលើ នៃទឹកដែលថ្លា ក្នុងវេលាដែលងូត ។ ដោយទិស កើតក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ភាគច្រើន ខ្លាញ់ខាប់នោះ ឋិតនៅហើយ លើផ្ទៃដៃ ខ្នងដៃ ផ្ទៃជើង ខ្នងជើង ក្តោងច្រមុះ ថ្ងាស និង ចង្កេះស្មាទាំងឡាយ ។ ប៉ុន្តែ ខ្លាញ់ខាប់នេះ មិនមែនជាធម្មជាតរលាយ ឋិតនៅ ក្នុងឱកាសទាំងនេះ សព្វៗ កាល បានទេ ក៏ក្នុងពេលណា ប្រទេស គឺ រាងកាយទាំងនោះ ជាសភាវៈមានចំហាយកើតហើយ ព្រោះកំដៅភ្លើងកំដៅព្រះអាទិត្យ រដូវមិនស្មើ និង ជាតុមិនស្មើទាំងឡាយ ក្នុងពេលនោះ ខ្លាញ់ខាប់នោះ សញ្ឆរទៅ ខាងខ្ទុះផង ខាងនេះផង ក្នុងសរីរប្បទេសទាំងឡាយនោះ ដូចជាតំណក់ប្រេងដែលស្រក់ចុះទៅ លើទឹកដែលថ្លា ក្នុងពេលដែលងូតដូច្នោះឯង ។ ដោយបរិច្ឆេទ ខ្លាញ់ភវនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃខ្លាញ់ភវ ។ នេះជាកិរិយាកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃខ្លាញ់ភវនោះ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ឯការកំណត់នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ច្រោកដ ស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ទឹកមាត់)

ជាតុទឹក លាយដោយពពុះ ព្ងដ៏ខាងក្នុងមាត់ ឈ្មោះថា ទឹកមាត់ ។ ទឹកមាត់នោះ ដោយពណ៌ គឺពណ៌ស មានពណ៌ដូចពពុះទឹក ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ការពោលថា “មានទ្រង់ទ្រាយដូចជាពពុះទឹក” ដូច្នេះខ្លះ ក៏គួរ ។ ដោយទិស កើតហើយក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ទឹកមាត់នោះ ហូរចុះ តាមខាងនៃថ្ពាល់ទាំងពីរ ហើយឋិតនៅ លើអណ្តាត ។ ប៉ុន្តែទឹកមាត់នោះ មិនដែលជក់នៅក្នុងទីនុ៎ះ សព្វៗកាលទេ ក៏ក្នុងពេលណា សត្វទាំងឡាយ ឃើញ ឬ រលឹកដល់នូវអាហារ យ៉ាងដូច្នោះ ឬក៏ ជាក់នូវអាហារណាមួយ ក្នុងចំណោម អាហារដែលមានរសក្តៅ ល្វីង ហឺរ ប្រៃ និង ជូរ ទាំងឡាយ ក្នុងមាត់ ឬក៏ ក្នុងពេលណា បេះដូង របស់សត្វទាំងឡាយនោះ រមួល ឬ សេចក្តីខ្ពើម កើតឡើង ក្នុងវត្ថុណាមួយហ្នឹងឯង ក្នុងពេលនោះ ទឹកមាត់ កើតឡើងហើយ ហូរចុះ តាមខាងនៃថ្ពាល់ទាំងឡាយពីរ ហើយឋិតនៅលើអណ្តាត ។ មួយទៀត ទឹកមាត់នោះ លើចុងអណ្តាត មានតិច លើគល់អណ្តាត មានច្រើន ។ មួយទៀត អណ្តាតនុ៎ះ មិនដល់នូវការអស់ទៅសោះឡើយ ដូចជាទឹកអណ្តូងដែលបុគ្គលជីកហើយ លើដីខ្សាច់ ក្បែរស្ទឹង មិនដល់នូវការអស់ទៅដូច្នោះឯង ជាទឹកមាត់អាច ដើម្បីនឹងញាំងអំបុក ឬ អង្ករ ឬក៏ ញាំងខាទនីយៈ ដទៃណាមួយ ដែលគេដាក់ចូលទៅហើយ ក្នុងមាត់ ឲ្យ

សើមបាន ។ ដោយបរិច្ឆេទ ទឹកមាត់នោះ លោក កំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃទឹកមាត់ ។ នេះជាការកំណត់នូវចំណែក របស់ខ្លួន នៃទឹកមាត់នោះ ។ ឯការកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើ ដោយសក់ដែរ ។

(ទឹកសំបោរ)

ទឹកមិនស្អាត ដែលហូរចេញមក អំពីខួរក្នុងក្បាល ឈ្មោះថា ទឹកសំបោរ ។ ទឹកសំបោរនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ប៊ីដូចជាខួរ ក្នុងគ្រាប់ត្នោតខ្ចី ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ ដោយទិស កើតហើយ ក្នុងទិសខាងលើ ។ ដោយឱកាស ឋិតនៅពេញក្តោងច្រមុះ ។ ប៉ុន្តែ ទឹកសំបោរនោះ មិនឋិតនៅ ក្នុងក្តោងច្រមុះនុ៎ះ សព្វៗកាលទេ ។ តាមពិត ក្នុងពេលណា សត្វទាំងឡាយឃំ ឬក៏ជាអ្នកមានការកំរើកនៃធាតុ ដែលកើតឡើង ដោយអំណាចអាហារនិង រដូវ មានចំណែកមិនស្មើ ក្នុងពេលនោះ ខួរក្នុងក្បាល ដែលជល់ហើយនូវភាពជាស្អេះស្អុយ ហូរចេញអំពីខាងក្នុងក្បាល ហើយធ្លាក់ចុះ តាមចន្លោះទីបំផុតក្រអូមមាត់ហើយ ញាំងក្តោងច្រមុះ ឲ្យពេញហើយឋិតនៅខ្លះ ហូរចេញខ្លះ ដូចជាបុរសខ្ចប់នូវទឹកដោះជូរ ក្នុងស្វិកឈូកហើយ យកបន្ទាចាក់ ព្ងដ៏ខាងក្រោម កាលបើដូច្នោះ ទឹកដោះជូរវាវ ក៏ហូរចេញមក តាមប្រហោងនោះហើយ គប្បីធ្លាក់ចុះមកខាងក្រៅ យ៉ាងនោះឯង ។ ក៏ព្រះយោគី អ្នកកំណត់នូវទឹកសំបោរ គប្បីកំណត់ ដោយអំណាចទឹកសំបោរ ដែលជក់នៅពេញក្តោងច្រមុះហ្នឹង

ឯង ។ ដោយបរិច្ឆេទ ទឹកសំបោរនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែកនៃទឹកសំបោរ ។ នេះជាការកំណត់ នូវចំណែក របស់ខ្លួននៃទឹកសំបោរនោះ ។ ឯការកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ទឹករំអិល)

សាកសព ជារំអិល ឮជ័ខាងក្នុងនៃតំណ ក្នុងសរីរៈ ឈ្មោះថា ទឹករំអិល ។ ទឹករំអិលនោះ ដោយពណ៌ មានពណ៌ដូចជាជ័រនៃផ្កាកណិការ ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយតាមឱកាស ។ កើត ក្នុងទិសទាំងឡាយពីរ ។ ដោយឱកាស ទឹករំអិលនោះ ឋិតនៅខាងក្នុងនៃតំណ ១៨០ ញ្ជាំងកិច្ចគឺការបត់នូវតំណ នៃឆ្អឹងទាំងឡាយឲ្យសំរេច ។ ក៏ទឹករំអិលនុ៎ះ នៃបុគ្គលណា មានតិច កាលបើបុគ្គលនោះ ក្រោកឡើង អង្គុយចុះ ឈានទៅមុខ ឈានថយក្រោយ បត់ចូល លាចេញ ឆ្អឹងទាំងឡាយ ក៏រមែងលាន់ឮសូរសំឡេងកដៈកដៈ ដូចជាបុគ្គលដើរផ្ទាត់ម្រាមដៃ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ កាលបុគ្គលនោះ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ អស់ទីត្រឹម ១ យោជន៍ និង ២ យោជន៍ វាយោធាតុ ក៏កំរើក ខ្លួនទាំងឡាយ ក៏លំបាក ។ តែថា ទឹករំអិល នៃបុគ្គលណា មានច្រើន ឆ្អឹងទាំងឡាយ នៃបុគ្គលនោះ មិនលាន់ឮសូរសំឡេងកដៈកដៈ ក្នុងការកំរើកទាំងឡាយ មានការក្រោក និង ការអង្គុយជាដើមទេ កាលបើបុគ្គលនោះ សូម្បីដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ វាយោធាតុ ក៏មិនកំរើក ខ្លួនទាំងឡាយ ក៏មិនលំបាក ។ ដោយបរិច្ឆេទ ទឹក

រំអិលនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយចំណែក នៃទឹករំអិល ។ នេះជាការកំណត់ នូវចំណែក របស់ខ្លួន នៃទឹករំអិលនោះ ។ ឯការកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា ប្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(ទឹកមូត្រ)

ពាក្យថា "**ទឹកមូត្រ**" គឺ ដោយពណ៌ ទឹកមូត្រនោះ មានពណ៌ដូចជាទឹកក្បុង នៃសណ្តែករាជមាស ។ ដោយទ្រង់ទ្រាយ មានទ្រង់ទ្រាយ ដូចជាទឹកដែលបិតនៅ ខាងក្នុងក្អមទឹក ដែលបុគ្គលជាក់ផ្តាប់មាត់ទៅខាងក្រោម ។ ដោយទិស កើតក្នុងទិសខាងក្រោម ។ ដោយឱកាស បិតនៅខាងក្នុង នៃក្រពះបស្សាវៈ ។ ផ្ទៅកនៃក្រពះបស្សាវៈ លោកហៅថា ឈ្មោះថា ក្រពះបស្សាវៈ ។ ទឹកមូត្រ អំពីសរីរៈ ក្នុងក្រពះបស្សាវៈ តែងហូរចូល តែថា ផ្លូវជាទីហូរចូលទៅ នៃទឹកមូត្រនោះ មិនប្រាកដទេ ប្រាកដតែផ្លូវជាទីហូរចេញ ដូចជាទឹកជ្រាំ ហូរចូលទៅ ក្នុងក្អមដែលស្រាំ មានមាត់ចុះក្រោម ដែលបុគ្គលជាក់ហើយ នៅក្បែរៗណាទឹកជ្រាំ តែផ្លូវជាទីហូរចូលទៅ នៃទឹកជ្រាំនោះ មិនប្រាកដ យ៉ាងនោះឯង ។ មួយទៀត កាលបើក្រពះបស្សាវៈ ពេញហើយ ដោយទឹកមូត្រ សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយថា "យើងទាំងឡាយ បន្ទោបង់នូវបស្សាវៈ" តែងមានដល់សត្វទាំងឡាយ ។ ដោយបរិច្ឆេទ ទឹកមូត្រនោះ លោកកំណត់ហើយ ដោយខាងក្នុង នៃក្រពះបស្សាវៈផង ដោយចំណែក នៃទឹកមូត្រផងដែរ ។ នេះជាការកំណត់ នូវចំណែករបស់ខ្លួន នៃទឹកមូត្រនោះ ។ ឯការកំណត់ នូវចំណែកមិនស្មើគ្នា

ជ្រាកដស្មើដោយសក់ដែរ ។

(សរុប)

(១៦២) ក៏កាលព្រះយោគីកាលកំណត់នូវចំណែកទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ដោយអំណាចនៃពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ទិស ឱកាស និង បរិច្ឆេទ យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "**បជិកូលៗ**" ដោយចំណែក ៥ ដោយអំណាយពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ កិន ទីនៅអាស្រ័យ និង ឱកាស តាមន័យថា "ដោយលំដាប់ ដោយមិនលឿនពេក" ដូច្នេះជាដើម ក្នុងទីបំផុតនៃការឈានកន្ធងនូវបញ្ញត្តិ ពិចារណា នូវកាយនេះថា "**សក់ទាំងឡាយ មាន ក្នុងកាយនេះ**" ដូច្នេះជាអាទិ៍ ធម៌ទាំងឡាយទាំងពួងនោះ ជាធម៌ជ្រាកដ មិនមុន មិនក្រោយ ប្រៀបដូចជាកាលបុរសមានចក្ខុ ក្រឡេកមើលនូវផ្កាកម្រង ដែលគេក្រងផ្កា មានពណ៌ ៣២ ប្រការ ដោយអំបោះមួយសរសៃរួមគ្នា ផ្កាទាំងពួងទាំងឡាយជាផ្កាជ្រាកដ មិនមុន មិនក្រោយ ដូច្នោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោលទុក ក្នុងមនសិការកោសល្យកថា ថា: ក៏អាទិកម្មិកបុគ្គលកាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "**កេសា**" ដូច្នេះ មនសិការទៅទល់នឹងចំណែកជាទីបំផុតនេះថា "**មុត្តំ**" ហើយឋិតនៅ ។ ក៏ប្រសិនបើព្រះយោគីនោះប្រមូលមកនូវមនសិការ សូម្បីខាងក្រៅ កាលបើដូច្នេះ នាកាលកោដ្ឋាសទាំងពួងទាំងឡាយជ្រាកដ ដល់ព្រះយោគីនោះ យ៉ាងនេះ សត្វទាំងឡាយ មានមនុស្ស និង តិរច្ឆាន ជាដើម ដែលដើរមក លះបង់នូវអាការ របស់សត្វ រមែងជ្រាកដ ដោយអំណាចនៃគំនរ នៃ

កោដ្ឋាសតែម៉្យាង ក៏វត្ថុ មានទឹក និង កោជន ជាដើម ដែលសត្វទាំងឡាយ មានមនុស្ស និង តិរច្ឆាន ជាដើមនោះ លេបចូលទៅ រមែងជ្រាកដ បីដូចជាវត្ថុដែលគេដាក់ចូលទៅ ក្នុងគំនរនៃកោដ្ឋាស ។

(និមិត្ត និង អប្បនា)

*ក្នុងលំដាប់នោះ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តរឿយៗ ថា "**បដិកូលៗ**" ដោយអំណាចនៃមនសិការកោសល្យវិធី មានការលះបង់នូវលំដាប់ជាដើម អប្បនា រមែងកើតឡើង តាមលំដាប់ ។ ក្នុងកិរិយាកើតឡើង នៃអប្បនានោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា: កិរិយាជ្រាកដ ដោយអំណាចនៃពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ទិស ឱកាស និង បរិច្ឆេទ នៃចំណែកទាំងឡាយមានសក់ជាដើម ឈ្មោះថា ឧគ្គហនិមិត្ត កិរិយាជ្រាកដ (នៃកោដ្ឋាសទាំងនោះ) ដោយអំណាចនៃបដិកូល ដោយអាការគ្រប់យ៉ាង ឈ្មោះថា បដិភាគនិមិត្ត ។ កាលព្រះយោគី សេពធ្វើឲ្យច្រើន នូវបដិភាគនិមិត្តនោះ អប្បនា រមែងកើតឡើង ដោយអំណាចនៃបឋមជ្ឈាន បីដូចជា អប្បនា ក្នុងអសុភកម្មដ្ឋាន តាមនយដែលយើងពោលមកហើយ ។ ព្រះយោគាវចរ ណា មានចំណែកមួយគត់ ជ្រាកដ ឬ ព្រះយោគាវចរណា ដល់នូវអប្បនា ក្នុងចំណែកមួយហើយ មិនធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកប ក្នុងចំណែកដទៃ បន្តែមទៀត អប្បនា តែមួយគត់ រមែងកើតឡើង ដល់ព្រះយោគាវចរនោះ ។ ចំណែកព្រះយោគាវចរណា មានចំណែកដ៏ច្រើន ជ្រាកដ ឬថា ព្រះយោគាវចរ ណា ដល់នូវឈាន ក្នុងចំណែកមួយហើយ ក៏ធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប សូម្បីក្នុងចំណែក*

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ដទៃ បន្តទៅទៀត បឋមជ្ឈានទាំងឡាយ ដោយកិរិយាពាប់នូវចំណែក រមែងកើតឡើង ដល់ព្រះយោគាវចរនោះ ។ ដូចជាបឋមជ្ឈាន ទាំងឡាយ កើតឡើង ដល់ព្រះមល្លកត្ថេរ ដូច្នោះឯង ។

បានឮថា លោកអ្នកមានអាយុនោះ ចាប់ដៃព្រះអភយត្ថេរ អ្នកពោលគម្ពីរទីឃនិកាយហើយ ពោលថា "ម្នាលអភ័យ ដ៏មានអាយុ បន្តអំពីនេះ ចូរអ្នករៀននូវបញ្ហានេះមុន" ហើយពោលថា "ព្រះមល្លកត្ថេរ ជាអ្នកបាននូវបឋមជ្ឈាន ៣២ ក្នុងចំណែក ៣២ ប្រសិនបើលោកចូលនូវឈានមួយ ក្នុងវេលាយប់ ឈានមួយ ក្នុងវេលាថ្ងៃ លោកសំរេច នូវឈាននោះ ម្តងទៀត ដោយកន្ទុះនៃខែ ដ៏ក្រៃលែង ប្រសិនបើលោកចូលឈានមួយ រាល់ៗ ថ្ងៃ លោកក៏សំរេច ម្តងទៀត ដោយខែមួយ ដ៏ក្រៃលែង" ដូច្នេះឯង ។

(ហេតុដែលហៅថាកាយគតាសតិ)

ក៏កម្មដ្ឋាននេះ សូម្បីសំរេច ដោយអំណាចបឋមជ្ឈាន យ៉ាងដូច្នេះ ក៏លោកហៅថា "**កាយគតាសតិ**" ព្រោះសំរេច ដោយកម្លាំងនៃសតិ ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ មានពណ៌ និង ទ្រង់ទ្រាយ ជាដើម ។

(អានិសង្សបំរើនកាយគតាសតិ)

ក៏ឯកិក្ខុដែលប្រកបរឿយៗ នូវកាយគតាសតិនេះ ជាអ្នកគ្របសង្កត់សេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរបាន ទាំងសេចក្តីមិនត្រេកអរ ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវកិក្ខុនោះឡើយ កិក្ខុនោះ តែងគ្របសង្កត់ហើយៗ នូវសេចក្តីមិនត្រេកអរ ដែលកើតហើយ ១, ជាអ្នក

គ្របសង្កត់នូវភ័យ និង សេចក្តីខ្វាចបាន ឯភ័យ និង សេចក្តីខ្វាច គ្របសង្កត់ នូវភិក្ខុនោះពុំបានឡើយ ភិក្ខុនោះ តែងគ្របសង្កត់ហើយ នូវភ័យ និង សេចក្តីខ្វាចដែលកើតហើយ ១, ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះ ត្រជាក់ កំដៅ [1] ។បេ។ ជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះគន្ធង់ពាក្យ ដែលគេ ពោលអាក្រក់... ដែលអាចនាំ នូវជីវិតចេញបាន ១, ជាអ្នកបាន ឈាន ៤ ចាក់ធ្លុះនូវអភិញ្ញា ៦ ព្រោះអាស្រ័យនូវពណ៌ផ្សេងៗ នៃ កោដ្ឋាសទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ។

ព្រោះហេតុដូច្នោះឯង ភិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញា គប្បីជាអ្នកមិន ប្រមាទ ប្រកបរឿយៗ នូវកាយគតាសតិនេះ ដែលមាន អានិសង្សប្រើន ដូចបានពោលមកនេះឯង ។

នេះជាកថាមុខ ដោយពិស្តារ ក្នុងកាយគតាសតិ ។

♣ ♣ ♣

អានាបាណស្សតិ

(១៦៣) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អានាបាណស្សតិ នោះណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សរសើរ យ៉ាងនេះ ថា "ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ អានាបាណស្សតិសមាធិ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន ហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ជាធម៌ល្អិតផង ជាធម៌ដ៏ឧត្តមផង ជា ធម៌មិនច្រឡូកច្រឡំ ដោយ(តណ្ហានិងឧបាទាន) ផង ជាធម៌ជាគ្រឿង

---

[1]- សុ. ម. ភាគទី ២៦ ទំព័រទី ៣៩៧ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

គ្រឿងនៅ នាំមកនូវសេចក្តីសុខផង តែងញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយៗ ឲ្យអន្តរធាន ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ដោយហេតុដ៏សមគួរ” យ៉ាងដូច្នេះហើយ ទ្រង់សំដែងចេញឲ្យជាកម្មដ្ឋានមានវត្ថុ ១៦ យ៉ាងដូច្នេះថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអានាបាណស្សតិសមាធិ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ជាធម៌ស្អិតផង ជាធម៌ដ៏ឧត្តមផង ជាធ៌មមិនច្រឡូកច្រឡំដោយ (តណ្ហានិងឧបាទាន) ផង ជាធម៌ជាគ្រឿងនៅនាំមកនូវសេចក្តីសុខផង តែងញុំាងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយៗ ឲ្យអន្តរធាន ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ដោយហេតុដ៏សមគួរតើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី អង្គុយពែនភ្នែន តាំងកាយឲ្យត្រង់ ផ្ចង់ស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរក (កម្មដ្ឋាន) ។ ភិក្ខុនោះមានសតិដកដង្ហើយចេញ មានសតិដកដង្ហើមចូល (មានវត្ថុ ១៦ គឺ:)

(បត្តុក្ក: ទី ១)

១- ភិក្ខុនោះ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញវែង ឬ កាលដកដង្ហើយចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូលវែង ។

២- ភិក្ខុនោះ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញខ្លី ឬ កាលដកដង្ហើយចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូលខ្លី ។

៣- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមចូលទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចូល ។

៤- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដកដង្ហើមចេញ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ គឺដកដង្ហើមចូល នឹងដកដង្ហើមចូល ។

(បតុក្ក: ទី ២)

៥- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវបីតិ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

៦- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីសុខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីសុខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

៧- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់ នូវចិត្តសង្ខារ គឺសញ្ញា និង វេទនា នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

៨- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ រម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ រម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

(បតុក្ក: ទី ៣)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

៩- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងនូវចិត្ត នឹងដកជង្ហើមចូល ។

១០- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្តឲ្យរីករាយ នឹងដកជង្ហើមចូល ។

១១- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្ត ឲ្យតាំងនៅក្នុងអារម្មណ៍ដ៏ស្មើ នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្តឲ្យតាំងនៅ ក្នុងអារម្មណ៍ដ៏ស្មើ នឹងដកជង្ហើមចូល ។

១២- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្ត ឲ្យរួចស្រឡះចាកនីវរណធម៌ជាដើម នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុាំងចិត្តឲ្យរួចស្រឡះ នឹងដកជង្ហើមចូល ។

(បតុ្តក្កៈទី ៤)

១៣- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវបញ្ចក្ខន្ធ ថា មិនទៀង នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវបញ្ចក្ខន្ធ ថា មិនទៀង នឹងដកជង្ហើមចូល ។

១៤- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌ប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកជង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម៌ប្រាសចាកតម្រេក នឹងដកជង្ហើមចូល ។

១៥- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវ

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទេ្ទស

ធម៌សំរាប់រំលត់នូវទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌សំរាប់រំលត់នូវទុក្ខ នឹងដកដង្ហើមចូល ។

១៦- កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌សំរាប់លះកិលេសចោល នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌សំរាប់លះកិលេសចោល នឹងដកដង្ហើម [1] ចូល" ដូច្នេះឯង ។

និទេ្ទស នៃការចំរើននូវអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន នោះ ដល់ហើយ តាមលំដាប់ ។ តែព្រោះនិទេ្ទសនោះ កាលបើពោលតាមលំអាន នៃការពណ៌នានូវបាឡីហ្នឹងឯង នឹងបរិបូរ ដោយអាការទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន នោះ និទេ្ទសនេះ គឺជានិទេ្ទសមានការពណ៌នានូវបាឡី ដល់មុន ។

(ពង្រីកសេចក្តីនៃបាឡីពាក្យស្លរ)

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ត្រង់បទទាំងឡាយនេះ ថា "***កថំ ភាវិតោ ច កិក្ខវេ អានាបាណស្សតិសមាធិ*** ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបាណស្សតិសមាធិ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច" ដូច្នេះជាដើម មុនសិន ។

ពាក្យថា "***កថំ***" ជាព្រះបុច្ឆា ដោយភាពនៃព្រះអង្គទ្រង់ប្រោថ្នាចង់សំដែងនូវការចំរើន នូវអានាបាណស្សតិសមាធិ ឲ្យបានពិស្តារ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ពាក្យថា "***ភាវិតោ ច កិក្ខវេ អានាបាណ-***

១- សុ. សំ. ម. ភាគទី ៣៩ ទំព័រទី ២៧ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

សត្យតិសមាធិ” ជាពាក្យជាគ្រឿងសំដែងចេញ នូវធម៌ដែលព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់សួរហើយ ព្រោះភាពនៃព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រាថ្នាចង់សំដែងនូវ ការចំរើននូវអានាបាណសត្យតិសមាធិ ឲ្យបានពិស្តារ ដោយប្រការ ផ្សេងៗ ។ នយ សូម្បីក្នុងពាក្យថា “***កថំ ពហុលីកតោ*** ។បេ។ ***វូបសមេតិ***” នេះ ក៏ដូចនយនេះដែរ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា “***ភាវិតោ***” គឺ ធ្វើឲ្យកើតឡើងផង ឲ្យចំរើនឡើងផង ។ បទថា “***អានាបាណសត្យតិសមាធិ***” សេចក្តីថា សមាធិ ដែលប្រកបព្រមហើយ ដោយសតិ ដែលកំណត់នូវខ្យល់ ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល មួយទៀត សមាធិ ក្នុង អានាបាណសត្យតិ ឈ្មោះថា អនាបាណសត្យតិសមាធិ ។ បទថា “***ពហុលីកតោ***” ប្រែថា ធ្វើឲ្យបានរឿយៗ ។

(កែសង្ខោ បណីតោ)

បទពីរថា “***សន្តោ ចេវ បណីតោ ច***” គឺ ជាធម៌ល្អិតផង ជា ធម៌ដ៏ឧត្តមផង ។ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបកិរិយាកំណត់ ក្នុងបទទាំង ពីរ ដោយ **ឯវ** សព្ទ ។ សួរថា: ពាក្យដូចម្តេចដែលព្រះមានព្រះ ភាគត្រាស់ហើយ ។ ឆ្លើយថា: ព្រះអង្គ ទ្រង់ត្រាស់ថា “មែនពិត អានាបាណសត្យតិសមាធិ នេះ មិនមែនជាធម៌មិនល្អិតផង ជាធម៌មិន ឧត្តមផង ដោយបរិយាយឯណាមួយ ដូចជាអសុភកម្មដ្ឋាន ដែលជា ធម៌ល្អិតផង ជាធម៌ឧត្តមផង ដោយអំណាចនៃការចាក់ធ្លុះតែម៉្យាង ប៉ុន្តែ ជាធម៌មិនល្អិតផង មិនឧត្តមផង ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍

ព្រោះអសុភកម្មដ្ឋាននោះ មានអារម្មណ៍ដ៏គ្រោតគ្រោតផង មានអារម្មណ៍ជាបដិកូលផង ដូច្នោះទេ ។ បើតាមពិតទៅ អានាបាណ-ស្សតិសមាធិ ឈ្មោះថា ជាធម៌ល្អិត គឺជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌រំលត់ ព្រោះអានាបាណស្សតិសមាធិនោះ ជាធម៌ដ៏ល្អិត ដោយអារម្មណ៍ខ្លះ ព្រោះជាធម៌ល្អិតដោយអង្គ ដែលវាប់បានថា ជាបដិវេធ ខ្លះ ឈ្មោះថា ជាធម៌ដ៏ឧត្តម គឺមិនធ្វើឲ្យឆ្អែត ព្រោះអានាបាណស្សតិសមាធិ នុ៎ះ ជាធម៌ដ៏ឧត្តម ដោយអារម្មណ៍ខ្លះ ជាធម៌ដ៏ឧត្តម ដោយអង្គខ្លះ" ដូច្នេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "(អានាបាណ-ស្សតិសមាធិ) ជាធម៌ល្អិតផង ជាធម៌ដ៏ឧត្តមផង" ។

(កែអសេបឧកោ)

ចំណែកក្នុងពាក្យនុ៎ះថា "***អសេចនកោ ច សុខោ ច វិហារោ*** ជាធម៌មិនច្រឡូកច្រឡំផង ជាធម៌ជាគ្រឿងនៅនាំមកនូវសេចក្តីសុខផង" មានអធិប្បាយថា: កិរិយាស្រោចស្រប់ មិនមាន ដល់អានាបាណស្សតិសមាធិនោះ ព្រោះហេតុនោះ អានាបាណស្សតិសមាធិនោះ ទើបឈ្មោះថា មិនមានការស្រោចស្រប់ គឺ មិនបាច់ប្រោះព្រំ មិនច្រឡូកច្រឡំ ញែកដោយឡែក មិនច្របូកច្របល់, សេចក្តីល្អិតក្នុងអានាបាណស្សតិសមាធិ នេះ មិនមានដោយបរិកម្ម ឬ ដោយឧបចារៈទេ អានាបាណស្សតិសមាធិ នេះ ជាធម៌ដ៏ល្អិតផង ជាធម៌ដ៏ឧត្តមផង ដោយភាវៈរបស់ខ្លួនមែនពិត ចាប់ដើមអំពីការប្រមូលចិត្តធ្វើកម្មដ្ឋានជាដំបូងមក ។ ចំណែកឯអាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា បទថា

“**អសេចនកោ**” សេចក្តីថា មិនជាប់ជ្រោះព្រំ ជារបស់មានរសឆ្ងាញ់តាមសភាវៈហ្នឹងឯង ។ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា អានាបាណស្សតិ-សមាធិនេះ ជាធម៌មិនមានការស្រោចស្រប់ហ្នឹងឯង ទើបជាធម៌ ជាគ្រឿងនៅ នាំមកនូវសេចក្តីសុខផង ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបានចំពោះនូវសេចក្តីសុខតាមផ្លូវកាយ និង សេចក្តីសុខតាមផ្លូវចិត្ត ក្នុងខណៈដែលដល់នូវអប្បនា ។

បទថា “**ខប្បន្ទុប្បន្នេ**” គឺ ដែលមិនទាន់បានសង្កត់សង្កិនហើយៗ ។ បទថា “**បាបកេ**” គឺដ៏អាក្រក់ ។ បទពីរថា “**អកុសលេ ធម្មេ**” គឺ ធម៌ដែលកើតអំពីសេចក្តីមិនឆ្លាត ។ បទពីរថា “**ឋានសោ អន្តរធាបេតិ**” គឺ ញុំាងធម៌ដែលជាបាបអកុសលឲ្យអន្តរធានទៅ គឺឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ដោយខណៈហ្នឹងឯង ។ បទថា “**វូបសមេតិ**” គឺ ឲ្យចូលទៅរម្ងាប់ ដោយល្អ មួយទៀត ព្រះយោគាវចរនោះ ដល់នូវសេចក្តីចំរើន ដោយអរិយមគ្គ តាមលំដាប់ រមែងផ្តាច់បង់ អធិប្បាយថា ធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះភាវៈនៃអានាបាណស្សតិសមាធិ នុ៎ះ ជាធម៌មានចំណែកនៃសេចក្តីទំលុះទំលាយ ។

ក៏ក្នុងព្រះបាឡីនៃពាក្យសួរនោះ មានសេចក្តីសង្ខេបដូចតទៅនេះ ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបាណស្សតិសមាធិ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ដោយអាការដូចម្តេច ដោយវិធីដូចម្តេច បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច... ទើបជាធម៌ដ៏ល្អិតផង ។បេ។ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ដោយហេតុដ៏សមគួរ” ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទេស

(ពន្យល់សេចក្តីនៃបាឡីឆ្លើយ)

(១៦៤) ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ញុំាងសេចក្តីនោះ ឲ្យពិស្តារ ទើបត្រាស់នូវពាក្យថា "**ឥធ ភិក្ខវេ**" ជូច្នេះជាដើម ។

(កែឥធសព្ទ)

ក្នុងពាក្យទាំងនោះ ពាក្យថា "**ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ**" សេចក្តីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ។ ព្រោះថា **ឥធ** សព្ទនេះ ក្នុងបទថា "**ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ**" នុ៎ះ ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវសាសនាដែលជាទីកកើតនៃបុគ្គលអ្នកញុំាងអានាបាណស្សតិសមាធិ មានប្រការទាំងពួង ឲ្យកើតផង ជាគ្រឿងបដិសេធ នូវភាពយ៉ាងដូច្នោះ នៃសាសនាដទៃផង ។ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ មាន ក្នុងសាសនានេះប៉ុណ្ណោះឯង ។ល។ លទ្ធិដទៃសូន្យចាកសមណៈទាំងឡាយដទៃ [1] " ជូច្នេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "**ឥមស្មឺ សាសនេ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ**" ជូច្នេះ ។

(ហេតុដែលត្រាស់អរញ្ញគតោ ។បេ។ ឥយំទី ១)

ពាក្យនេះ ថា "**នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី**" ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវការកំណត់ នូវសេនាសនៈ មានសភាពដ៏សមគួរ ដល់ការចំរើននូវអានាបាណស្សតិសមាធិ នៃព្រះយោគីភិក្ខុនោះ ។ ព្រោះថា ចិត្ត នៃភិក្ខុនេះ ផ្សាយទៅរឿយៗ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង

១- សុ. អំ. ច. ភាគទី ៤៣ ទំព័រទី ២៤៥ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ឡាយ មានរូបារម្មណ៍ជាដើម អស់កាលមានរាត្រីដ៏វែង មិនជ្រាបថា ដើម្បីឡើងកាន់អារម្មណ៍ គឺអានាបាណស្សតិសមាធិទេ រមែងសុះទៅ កាន់ផ្លូវខុសតែម៉្យាង ដូចរថដែលគេទឹម ដោយគោកៀច តែងសុះទៅ កាន់ផ្លូវខុសដូច្នោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ នាយគោបាល អ្នកជ្រាបថា ដើម្បីបង្ហាត់ នូវកូនគោកៀច ដែលផឹកទឹកដោះស្រស់ទាំងអស់ នៃមេគោកៀច បានធំធាត់ឡើងហើយ បំបែកចេញអំពីមេគោ ដាំនូវសសរដ៏ធំ ក្នុងទីដ៏សមគួរមួយហើយ យកខ្សែចង ត្រង់សសរនោះ កាលបើមានប្រការដូច្នោះ កូនគោ នៃនាយគោបាលនោះ ក៏មិនអាចដើម្បីនឹងរើបង្រែះ ទៅខាងនេះផង ខាងនុ៎ះផង ហើយរត់គេចទៅបានឡើយ គប្បីឈរជ្រប់ ឬ ដេកជ្រប់នៅត្រង់សសរធំនោះឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ សូម្បីកិក្ខុនេះឯង ជ្រាបថាដើម្បីនឹងទូន្មានចិត្តកំណាច ដែលចំរើន ដោយការផឹកនូវរសនៃអារម្មណ៍ មានរូបារម្មណ៍ជាដើម អស់កាលនៃរាត្រីដ៏វែង ក៏គប្បីនាំចេញអំពីអារម្មណ៍ មានរូបារម្មណ៍ជាដើមហើយ ចូលទៅកាន់ព្រៃក្តី ។ល។ កាន់ផ្ទះស្ងាត់ក្តីហើយ ចងត្រង់សសរ គឺខ្សែដកដង្ហើមចេញ និង ខ្សែដកដង្ហើមចូលនោះ ដោយខ្សែគឺសតិ កាលបើចងបានដូច្នោះ ចិត្ត នៃកិក្ខុនោះ សូម្បីសុះទៅ ខាងនេះ ផង ខាងនុ៎ះផង ក៏មិនបាននូវអារម្មណ៍ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន មិនអាចដើម្បីនឹងកាត់ផ្តាច់ខ្សែគឺសតិ ហើយរត់គេចបានឡើយ រមែងអែបនៅជ្រប់ និង ដេកនៅជ្រប់ជាប់នឹងអារម្មណ៍នុ៎ះឯង ដោយអំណាចឧបចារៈ និងអប្បនា ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបបោពាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលថា ៖
ឥរៈ កាលបង្ហាត់នូវកូនគោ គប្បីបងវា ត្រង់សសរ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ គប្បីបងនូវបិត្ត របស់ខ្លួន ឲ្យបានមាំ ក្នុងអារម្មណ៍ ដោយសតិ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

សេនាសនៈនោះ ជាទីសេនាសនៈដ៏សមគួរ ដល់ភាវនានៃព្រះយោគីនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំពោលហើយថា "ពាក្យនេះ ជាគ្រឿងបំភ្លឺនូវការកំណត់ នូវសេនាសនៈ ដ៏សមគួរដល់ការចំរើនូវអានាបាណស្សតិសមាធិ នៃព្រះយោគាវចរនោះ" ។

(ហេតុដែលត្រាស់អរញ្ញគតោ ។បេ។ ន័យទី ២)

ន័យមួយទៀត ព្រោះហេតុថា អានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន នេះជាកំពូល ក្នុងប្រភេទនៃកម្មដ្ឋាន ជាបទដ្ឋាន នៃកិរិយាបាននូវគុណវិសេស និង កិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន នៃព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និង សាវក នៃព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ គឺព្រះយោគាវចរ មិនមែនធ្វើបានដោយងាយ ដើម្បីមិនលះបង់នូវសេនាសនៈ ទីបំផុតនៃស្រុក ដែលវឹកវរ ដោយសំឡេង នៃស្ត្រី បុរស ដំរី និង សេះជាដើម ហើយចំរើនបានទេ ព្រោះភាពនៃឈានមានសំឡេងជាបន្ទា តែថា ក្នុងទីមិនមែនស្រុក គឺ ក្នុងព្រៃ ព្រះយោគាវចរ ធ្វើបានដោយងាយ ដើម្បីកាន់យកនូវកម្មដ្ឋាននេះ ហើយញុំាងអានាបាណចតុត្ថជ្ឈាន ឲ្យកើតឡើង ហើយធ្វើឈាននោះឯង ឲ្យជាជើង ពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ ហើយ សម្រេចនូវព្រះអរហត្ត ជាផលដ៏កំពូល ព្រោះហេតុនោះ ព្រះ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

*មានព្រះភាគ កាលទ្រង់សំដែង នូវសេនាសន:ដ៏សមគួរ ដល់ព្រះយោគាវចរនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "**អរញ្ញគតោ វា**" ជួរច្នេះជាដើម ។*

(ហេតុដែលត្រាស់អរញ្ញគតោ ។បេ។ ន័យទី ៣)

មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគ ប្រៀបដូចជាអាចារ្យ អ្នកចេះនូវភូមិសាស្ត្រ ។ អាចារ្យអ្នកចេះនូវភូមិសាស្ត្រនោះ ឃើញនូវទីនៃនគរហើយ ពិចារណា ដោយប្រពៃហើយ ចង្អុលប្រាប់ថា "ចូរអ្នកទាំងឡាយសាងនូវនគរ ក្នុងទីនេះ" យ៉ាងដូច្នេះ លុះដល់នគរបានសម្រេចដោយសួស្តីហើយ ក៏បាននូវសក្ការៈដ៏ច្រើន អំពីរាជត្រកូល យ៉ាងណាមិញ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ពិចារណា នូវទីសេនាសន: ដ៏សមគួរ ដល់ព្រះយោគាវចរ ហើយទ្រង់ចង្អុលប្រាប់ថា "ព្រះយោគីគប្បីប្រកបកម្មដ្ឋានរឿយៗ ក្នុងទីសេនាសន:នេះ" ដូច្នេះ តអំពីនោះទៅ កាលបើព្រះអរហត្តផល ដែលព្រះយោគី អ្នកប្រកបកម្មដ្ឋានរឿយៗ ក្នុងទីនោះ បានសម្រេចហើយ ដោយលំដាប់ រមែងទ្រង់បាននូវសក្ការៈដ៏ច្រើនថា "ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធពិតប្រាកដមែន" ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ចំណែក កិក្ខុនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ប្រាកដស្មើដោយខ្លាដំបង" ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបអធិប្បាយថា "ដូចជាស្តេចខ្លាដំបងដ៏ធំ ពួនអែបហើយ នូវស្បាតស្មៅក្តី ស្បាតព្រៃក្តី ស្បាតភ្នំក្តី ក្នុងព្រៃ ហើយចាប់ម្រឹគទាំងឡាយ មានក្របីព្រៃ រមាំង និង ជ្រូកព្រៃជាដើម យ៉ាងណាមិញ កិក្ខុ អ្នកប្រកបនូវកម្មដ្ឋានរឿយៗ ក្នុងទីសេនាសន: ដ៏សមគួរទាំងឡាយ មានព្រៃ

ជាដើមនេះ រមែងចាប់យកនូវសោតាបត្តិមគ្គ សកទាគាមិមគ្គ អនាគាមិមគ្គ និង អរហត្តមគ្គផង និង នូវអរិយផលផង តាមសមគួរតាមលំដាប់ យ៉ាងនោះដែរ” ។ ព្រោះហេតុនោះ ភោ ភណាចារ្យពោលថា

> ធម្មតាខ្លាដំបង ពួនសម្ងំហើយ ចាប់យកនូវម្រឹគទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ, ភិក្ខុនេះ ជាបុត្រព្រះពុទ្ធ អ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រកបហើយ ជាអ្នកឃើញច្បាស់ ចូលទៅកាន់ព្រៃហើយ តែងចាប់យក នូវផលដ៏ឧត្តម ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

*(១៦៥) ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សំដែងនូវទីសេនាសនៈក្នុងព្រៃ ដែលជាកន្លែងប្រកបសេចក្តីព្យាយាម នៃបុគ្គលអ្នកមានព្យាយាម និង អ្នកមានសេចក្តីសុះសូ ដល់ព្រះយោគីភិក្ខុនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា “**អរញ្ញគតោ វា**” ដូច្នេះជាដើម ។*

(កែអត្ថបទផ្សេងៗនៃបាឡីពាក្យឆ្លើយ)

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា “**អរញ្ញគតោ**” សេចក្តីថា ភិក្ខុ ទៅកាន់ព្រៃណាមួយ ដែលមានសេចក្តីសុខ កើតអំពីវិវេក បណ្តាព្រៃទាំងឡាយ មានលក្ខណៈដែលលោកពោលមកហើយ យ៉ាងនេះ ថា “ឈ្មោះថា ព្រៃ បានដល់ ព្រៃទាំងអស់នោះ ចេញទៅខាងក្រៅ អំពីសសរគោល” ដូច្នេះ ក្តី ថា “សេនាសនៈ មាន ក្នុងទីបំផុត ប្រវែង ៥០០ ជួរធ្នូ ឈ្មោះថា សេនាសនៈតាំងនៅក្នុងព្រៃ” ដូច្នេះក្តី ។ បទថា “**រុក្ខមូលគតោ**” គឺ ភិក្ខុទៅកាន់ទីជិតនៃគល់ឈើ ។ បទថា “**សុញ្ញ-**

គារគតោ *" គឺ ទៅកាន់ឱកាសដែលសូន្យ គឺ ឱកាសដែលស្ងាត់ ។ ក៏ក្នុងបាឡីថា "**សុញ្ញាគារគតោ** នេះ លើកទុកនូវព្រៃ និង គល់ឈើ ចេញ ភិក្ខុ សូម្បីទៅកាន់សេនាសនៈដ៏សេស មាន ៧ ប្រការ ។ ការពោលថា "**សុញ្ញាគារគតោ** ដូច្នេះក៏គួរ ។*

*ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលទ្រង់ចង្អុលប្រាប់ នូវសេនាសនៈ ដ៏សមគួរ ដល់ការចំរើននូវអានាបាណស្សតិ ដ៏សមគួរដល់រដូវផង ដ៏សមគួរដល់ធាតុ និង ចរិយាផង យ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់សំដែងប្រាប់នូវឥរិយាបថ ដ៏ស្ងប់ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពួក នៃការមិនរួញរា និង ការមិនអណ្តែតអណ្តូង ដល់ព្រះយោគីភិក្ខុនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ ថា "**និសីទតិ** *អង្គុយ" ដូច្នេះ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សំដែង នូវភាពនៃការអង្គុយនឹងធឹងផង នូវភាពនៃការប្រព្រឹត្តិទៅស្រួល នៃខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល និង នូវឧបាយគ្រឿងកំណត់ នូវអារម្មណ៍ផង ទើបទ្រង់ត្រាស់ ថា "**បល្លង្កំ អាភុជិត្វា** *ពែនភ្នែន" ដូច្នេះជាដើម ។*

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "**បល្លង្កំ**" គឺ អង្គុយបត់នូវភ្លៅដោយជុំវិញ ។ បទថា "**អាភុជិត្វា**" គឺបត់ចូលហើយ ។ ច្រើនបទថា "**ឧជុំ កាយំ បណិធាយ**" សេចក្តីថា តាំងសរីរៈខាងលើឲ្យត្រង់ហើយ ញ៉ាំងចុងដោយចុង ឲ្យរៀបរយ ត្រង់ទ្រនុងនៃខ្នង ១៨ ។ ព្រោះថា កាលបើព្រះយោគី អង្គុយយ៉ាងនេះ ស្បែក សាច់ និង សរសៃទាំងឡាយ នឹងមិនប្រយើតចុះ កាលបើមានប្រការដូច្នោះ វេទនាទាំង*

ឡាយណាគប្បីកើតឡើងរាល់ៗខណៈ ព្រោះការប្រយ័តចុះនៃស្បែក សាច់ និង សរសៃទាំងឡាយនោះ ជាបច្ច័យ វេទនាទាំងឡាយនោះ រមែងមិនកើតឡើង ដល់ព្រះយោគីនោះ កាលបើវេទនាទាំងឡាយ នោះ មិនកើតឡើង ចិត្ត ក៏ជាធម្មជាតមានអារម្មណ៍តែមួយ កម្មដ្ឋាន មិនថ្កោះថ្កាយ ចូលដល់សេចក្តីចំរើន សេចក្តីលូតលាស់ ។ ច្រើន បទថា "**បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្វា**" ប្រែថា តាំងសតិ ឲ្យមានមុខខ្ពោះ ទៅកាន់កម្មដ្ឋាន ។ នយមួយទៀត ត្រង់បទថា "**បរិមុខំ សតិ**" នេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីអធិប្បាយ តាមនយដែលព្រះសារីបុត្រ ពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទា យ៉ាងនេះថា ត្រង់ពាក្យថា "**បរិ**" មាន អត្ថថា កំណត់ ត្រង់ពាក្យថា "**មុខំ**" មានអត្ថថា ធម៌ជាគ្រឿងនាំចេញ ត្រង់បទថា "**សតិ**" មានអត្ថថា ប្រុងប្រយ័ត្ន ព្រោះហេតុនោះ ទើប លោកពោលថា "តាំងសតិឲ្យមាន មុខខ្ពោះទៅរក (កម្មដ្ឋាន) [1] " ដូច្នេះ ។ នេះ គឺជាសេចក្តីសង្ខេប ក្នុងបដិសម្ភិទានោះថា "ព្រះយោគី ធ្វើសតិ ឲ្យមានការនាំចេញ ចាកធម៌ដែលជាសត្រូវ ដែលខ្លួនកំណត់ ហើយ" ដូច្នេះ ។

(សង្ខេបកថា)

ពាក្យថា "**ភិក្ខុនោះ មានសតិ ដកដង្ហើមចេញ**" សេចក្តីថា ភិក្ខុ នោះ អង្គុយ យ៉ាងនេះហើយ និង តម្កល់សតិ យ៉ាងនេះហើយ កាល មិនលះបង់សតិនោះ ឈ្មោះថា មានស្មារតី ដកដង្ហើមចេញហ្នឹងឯង

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១១៩-១២០ ។

មានស្មារតី ជកដង្ហើមចូល ។ អធិប្បាយថា កិកូ អ្នកធ្វើនូវសតិ ។

*ឥទ្បូវនេះ ព្រះយោគីកិកូ ជាអ្នកធ្វើនូវសតិ ដោយអាការទាំង ឡាយណា ដើម្បីទ្រង់សំដែង នូវអាការទាំងឡាយនោះ ទើបទ្រង់ ត្រាស់ ថា "**ទីឃំ វា អស្សសន្តោ**" ដូច្នេះជាដើម ។ មែនពិត ក្នុង បដិសម្ភិទា ក្នុងវិភង្គនៃបាឡីនោះឯងថា "កិកូ នោះ មានស្មារតី ជក ដង្ហើមចេញ មានស្មារតីជកដង្ហើមចូល" ក៏លោកពោលពាក្យនេះ ថា "ព្រះយោគី ជាអ្នកធ្វើសតិ ដោយអាការ ៣២ គឺ កាលព្រះយោគី ដឹង ច្បាស់នូវភាព នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនរាយមាយ ដោយ អំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិ ក៏តម្កល់នៅមាំ ព្រះយោគីនោះ ធ្វើ នូវសតិ ដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាលព្រះយោគី ដឹង ច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនរាយមាយ ដោយ អំណាចនៃដង្ហើមចូលវែង សតិ ក៏តម្កល់នៅមាំ ព្រះយោគីនោះ ជា អ្នកធ្វើនូវសតិ ដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ ។ល។ កាល ព្រះយោគី ដឹងច្បាស់នូវភាព នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ មិនរាយ មាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ សម្រាប់អ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ចាកកិលេស ដោយអំណាចនៃដង្ហើម ចូល សម្រាប់អ្នកពិចារណាឃើញ នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ចាកកិលេស សតិ ក៏តម្កល់នៅមាំ ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកធ្វើនូវសតិ ដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ" ដូច្នេះ ។*

(កែសង្ខអស្សាសបស្សាសៈ)

បណ្តាបាឡីទាំងនោះ បាឡីថា "**ទីឃំ វា អស្សសន្តោ**" គឺញាំងខ្យល់ដកដង្ហើមចេញវែង ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្តី ។ ក្នុងអដ្ឋកថាព្រះវិនយ ក៏លោកពោលថា "ខ្យល់ ចេញទៅខាងក្រៅ ឈ្មោះថា អស្សាសៈ ខ្យល់ ចូលទៅខាងក្នុង ឈ្មោះថា បស្សាសៈ" ។ តែក្នុងអដ្ឋកថាព្រះសូត្រទាំងឡាយ មកហើយផ្ទុយគ្នា (នឹងអដ្ឋកថាព្រះវិនយ) ។ បណ្តាខ្យល់ទាំងពីរនោះ ក្នុងពេលដែលសត្វទាំងឡាយទាំងពួង អ្នកដេកនៅ ក្នុងគភ៌ ចេញមកអំពីផ្ទៃនៃមាតា ខ្យល់ពួជខាងក្នុង ចេញមកខាងក្រៅ មុនគេ ខ្យល់ ខាងក្រៅ នាំយកនូវធូលីដ៏ល្អិត ចូលទៅខាងក្នុងជាខាងក្រោយ លុះដល់ក្រអូមមាត់ ក៏រលត់ទៅ ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល យ៉ាងដូច្នេះ ជាមុន ។

ចំណែកភាពវែង និង ខ្លី នៃខ្យល់ទាំង ២ នោះឯណា ភាពវែង និង ខ្លី នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយអំណាចនៃអទ្ធានៈ (រយៈពេល) ។ ប្រៀបដូចជាទឹក ឬ ដីខ្សាច់ ដែលផ្សាយទៅ រហូតអទ្ធានៈគឺឱកាស (វែង ឬ ខ្លី) ហើយឋិតនៅ លោកហៅថា ទឹកវែង ដីខ្សាច់វែង ទឹកខ្លី ដីខ្សាច់ខ្លី យ៉ាងណាមិញ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល សូម្បីដែលល្អិតយ៉ាងក្រៃលែង ញាំងអទ្ធានៈ (គឺរយៈពេល) វែង ក្នុងរាងកាយនៃជំរី និង ក្នុងរាងកាយនៃពស់ ពោលគឺអត្តភាព នៃជំរី និង ពស់ទាំងពីរនោះ ឲ្យពេញជាសន្សឹមៗ ហើយចេញទៅ ក៏សន្សឹមៗ ផងដែរ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោល ថា ខ្យល់ដកដង្ហើម (នៃជំរី និង ពស់) វែង ។ ខ្យល់នោះ ញាំងអទ្ធានៈ

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

(គឺរយៈពេល) ខ្លី ពោលគឺអត្តភាព នៃសត្វទាំងឡាយ មានឆ្អែ និង ទន្សាយជាដើម ឲ្យពេញ យ៉ាងឆាប់រហ័ស ហើយចេញមក ក៏ឆាប់រហ័សផងដែរ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោល ថា ខ្យល់ដកដង្ហើម (នៃឆ្អែ និង ទន្សាយ) ខ្លី ។ ចំណែកក្នុងពួកមនុស្ស ដោយអំណាចនៃអទ្ធាន: គឺកាលមនុស្សទាំងឡាយខ្លះ ដកដង្ហើមចេញ និង ដកដង្ហើមចូលវែង ដូចជាសត្វទាំងឡាយ មានដំរី និង ពស់ជាដើម មនុស្សពួកខ្លះ ដកដង្ហើមចេញ និង ដកដង្ហើមចូលខ្លី ដូចជាសត្វតូចៗ ទាំងឡាយ មានឆ្អែ និង ទន្សាយជាដើម ព្រោះហេតុដូច្នោះ ខ្យល់ដកដង្ហើម នៃមនុស្សទាំងឡាយទុំ: កាលចេញក្តី កាលចូលក្តី អស់រយៈពេលវែង ក៏គប្បីជ្រាបថា វែង, កាលចេញក្តី កាលចូលក្តី អស់រយៈពេលខ្លី ក៏គប្បីជ្រាប ថា ខ្លី ដោយអំណាចនៃកាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(អានាបាណស្សតិជាកាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋាន)

ក្នុងកិរិយាដកដង្ហើមចេញ និង ដកដង្ហើមចូល វែង និង ខ្លី នោះ កិក្ខុ នេះ កាលដកដង្ហើមចេញ និង កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា "អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូលវែង" ដោយអាការទាំងឡាយ ៩ ។ ក៏កាលបើកិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងដូច្នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ថា "ការចំរើនកាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋាន រមែងសម្រេច ដោយអាការមួយ ។ សមដូចជាលោកពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទា ថា: សួរថា "កិក្ខុ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹង

ច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូលវែង តើដូចម្តេច” ។

ឆ្លើយថា “(១) កិក្ខុ ដកចេញ នូវដង្ហើមចេញវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង, (២) ដកចូល នូវដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង, (៣) ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ។

កាលកិក្ខុ ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង (ច្រើនដង) ឆន្ទៈ (ចំណង់ក្នុងអ្វីមួយ) រមែងកើតឡើង, (៤) កិក្ខុ ដកចេញ នូវដង្ហើមចេញវែងជ័ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ, (៥) ដកចូលនូវដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ, (៦) ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែងដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ ។

កាលកិក្ខុ ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែងដ៏ក្រៃលែងជាងនោះក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ (ច្រើនដង) បាមោជ្ជ (សេចក្តីរីករាយ) រមែងកើតឡើង, ((៧) កិក្ខុ ដកចេញ នូវដង្ហើមចេញវែង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃបាមោជ្ជ, (៨) ដកចូល នូវដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃបាមុជ្ជៈ, (៩) ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ

ឬ ដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃជាមោជ្ជ (សេចក្តីរីករាយ) ។

កាលភិក្ខុ ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី នូវដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាច នៃសេចក្តីរីករាយ (ច្រើនជង) ចិត្ត ក៏ឃ្លាតចេញអំពីដង្ហើមចេញ ឬ ដង្ហើមចូលវែង ឧបេក្ខា ក៏តាំងនៅស៊ប់ ។

នេះ កាយគឺដង្ហើមចេញ និង ដង្ហើមចូលវែង ដោយអាការ ៩ យ៉ាង ដែលឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថា អនុបស្សនាញាណ កាយ ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន មិនមែនឈ្មោះថា សតិ ទេ សតិ ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះថា សតិផង ភិក្ខុ ពិចារណាឃើញនូវកាយនោះ ដោយសតិនោះផង ដោយញាណនោះផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោល ថា "**កាយេ កាយានុបស្សនា** [1] **សតិប្បដ្ឋានភាវនា** (ការចំរើនសតិបដ្ឋាន គឺ ការពិចារណាឃើញ នូវកាយ ក្នុងកាយ)" យ៉ាងដូច្នេះ ។

នយសូម្បីក្នុងបទ គឺខ្យល់ដង្ហើមខ្លី ក៏នយដូចគ្នានេះដែរ ។ ប៉ុន្តែ នេះ គឺជាសេចក្តីប្លែកគ្នា ។ ពាក្យថា "**ទីឃំ អស្សាសំ អទ្ធាន-សង្ខាតេ** ខ្យល់ដង្ហើមចេញវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង" ដែលលោកបានពោលហើយ ក្នុងបទគឺខ្យល់ដង្ហើមវែងនុ៎ះ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងបទគឺខ្យល់ដង្ហើមខ្លីនេះ មកហើយថា "**រស្សំ អស្សាសំ ឥត្តរ-**

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១២១ ។

សង្ខាតេ អស្សសេតិ *កិក្ខុ ដកចេញ នូវដង្ហើមចេញខ្លី ក្នុងចំណែកនៃកាលខ្លី" ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត គប្បីប្រកបពាក្យ ដោយអំណាចនៃ **រស្ស** សព្ទ រហូតដល់ពាក្យថា "**តេន វុច្ចតិ កាយេ កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានភាវនា** ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា ការចំរើនសតិបដ្ឋាន គឺ ការពិចារណាឃើញច្បាស់នូវកាយ ក្នុងកាយ" ដូច្នេះ ។*

កិក្ខុនេះ កាលដឹងច្បាស់ នូវដង្ហើមចេញ និង ដង្ហើមចូល ដោយអាការទាំង៤ប្លាយ ៩ នេះ ដោយអំណាចនៃកាលវែង និង ដោយអំណាចនៃកាលខ្លី យ៉ាងដូច្នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "កិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញវែង ឬ កាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូលខ្លី" ដូច្នេះឯង ។ ក៏កាលបើកិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងដូច្នេះ

ខ្យល់ ៤ យ៉ាង គឺខ្យល់ដង្ហើមចេញវែង និង ខ្លី ស្មើ
ខ្យល់ដង្ហើមចូល ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ
ត្រង់បុងប្រមុះ នៃភិក្ខុនោះឯង ។

(កែសព្ទកាយប្បដិសំវេទី)

(១៦៦) ពាក្យថា "កិក្ខុនោះ សិក្សាថា អាត្មាអញ កំណត់ដឹងនូវកាយ គឺដង្ហើមចេញទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមចេញ... ដកដង្ហើមចូល" នោះ គឺ កិក្ខុនោះ សិក្សាថា "អាត្មាអញ កាលធ្វើនូវខាងដើម កណ្តាល និង ចុង នៃកាយ គឺដង្ហើមចេញទាំងអស់ ឲ្យជារបស់ដែល

ខ្ជួនបានដឹង គឺ ធ្វើ (ដង្ហើមនោះ) ឲ្យបានប្រាកដច្បាស់ ទើបដកដង្ហើមចេញ” ។ សិក្សា ថា “អាត្មាអញ កាលធ្វើនូវខាងដើម កណ្តាល និង ចុង នៃកាយ គឺ ដង្ហើមចូលទាំងអស់ ឲ្យជារបស់ដែលខ្ជួនបានដឹង គឺ ធ្វើ (ដង្ហើមនោះ) ឲ្យបានប្រាកដច្បាស់ ទើបដកដង្ហើមចូល” ។ កិរិយានោះ កាលធ្វើ (ដង្ហើមនោះ) ឲ្យជារបស់ដែលខ្ជួនបានដឹង គឺធ្វើឲ្យបានប្រាកដច្បាស់ យ៉ាងនេះ ក៏ឈ្មោះថា ដកដង្ហើមចេញ និង ដកដង្ហើមចូល ដោយចិត្តដែលប្រកបព្រមដោយញាណ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា “កិរិយានោះ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល” ដូច្នេះជាដើម ។

មែនពិត សម្រាប់កិរិយាអង្គខ្លះ ខាងដើម ក្នុងកាយ គឺដង្ហើមចេញក្តី ក្នុងកាយ គឺដង្ហើមចូលក្តី ដែលស្ទុះទៅយ៉ាងល្អិត រមែងប្រាកដ ត្រង់កណ្តាល និង ខាងចុង មិនប្រាកដទេ ។ កិរិយានោះ អាចកំណត់តែខ្យល់ ខាងដើមប៉ុណ្ណោះ តែងលំបាក ត្រង់ខ្យល់កណ្តាល និង ខាងចុង ។ សំរាប់កិរិយាអង្គខ្លះ ប្រាកដ ត្រង់កណ្តាល ប៉ុន្តែខាងដើម និង ចុង មិនប្រាកដ ។ សំរាប់កិរិយាអង្គខ្លះ ខាងចុង ប្រាកដ ប៉ុន្តែ ខាងដើម និង កណ្តាល មិនប្រាកដទេ ។ កិរិយានោះ អាចកំណត់ នូវខ្យល់ខាងចុងតែប៉ុណ្ណោះ តែងលំបាក ត្រង់ខ្យល់ខាងដើម និង កណ្តាល ។ សំរាប់កិរិយាអង្គខ្លះ ប្រាកដ គ្រប់ខ្យល់ទាំងអស់ កិរិយានោះ អាចកំណត់បានទាំងអស់ មិនលំបាក ត្រង់ខ្យល់ណាមួយឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សំដែង ថា “ព្រះយោគី គប្បីជាអ្នកប្រាកដដូច្នោះ”

ទើបទ្រង់ត្រាស់ ថា "កិកុ្ខ សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកកំណត់ដឹងនូវកាយ គឺដង្ហើមចេញទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមចេញ ។ល។ ទើបដកដង្ហើមចូល" ដូច្នេះជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "***សិក្សា***" គឺ ប្រឹងប្រែង ព្យាយាមយ៉ាងនេះ ។ ម៉្យាងទៀត សេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងបទនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "សេចក្តីសង្រួម ឯណា នៃកិកុ្ខអ្នកប្រាកដដូច្នោះ សេចក្តីសង្រួមនេះ ជាអធិសីលសិក្ខា ក្នុងបទនេះ សមាធិ ឯណា នៃកិកុ្ខអ្នកប្រាជដូច្នោះ សមាធិនេះ ជាអធិចិត្តសិក្ខា ក្នុងបទនេះ បញ្ញា ឯណា នៃកិកុ្ខអ្នកប្រាកដដូច្នោះ បញ្ញានេះ ជាអធិបញ្ញាសិក្ខា ក្នុងបទនេះ កិកុ្ខ សិក្សា គឺ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវសិក្ខាទាំង ៣ នោះ ដូចពោលមកហើយនេះ ក្នុងអារម្មណ៍នោះ ដោយសតិនោះ ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនោះ" ដូច្នេះ ។

ក្នុងចតុក្កៈ ទី១ នោះ ក្នុងនយមុន ព្រះយោគី គប្បីដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល តែម៉្យាងប៉ុណ្ណោះ និង មិនគួរធ្វើកិច្ចអ្វីៗ ទេ តែថា ចាប់ដើមពីនេះទៅ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងអាការទាំងឡាយ មានការញ៉ាំងញាណ ឲ្យកើតឡើងជាដើម ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ជាឪ ដោយអំណាចនៃបច្ចុប្បន្នកាល ថា ***អស្សាសាមីតិ បជានាតិ បស្សាសាមីតិ បជានាតិ*** កិកុ្ខដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចេញ ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូល ដូច្នេះ ក្នុងនយមុននោះ ហើយ

ទើបទ្រង់លើកយកជាឡើមក ដោយអំណាចពាក្យជាអនាគតកាល ដោយនយមានជាដើម ថា ***សព្វកាយប្បដិសំវេទី អស្សសិស្សាមិ*** អាត្មាអញ ជាអ្នកកំណត់ដឹង នូវកាយ គឺដង្ហើមចេញទាំងពួង នឹងដកដង្ហើមចេញ ដូច្នេះ ដើម្បីសំដែងនូវអាការមានការញុំាងញាណ ឲ្យកើតឡើងជាដើម ដែលគប្បីធ្វើ ចាប់ដើមពីនយមុននេះទៅ" ដូច្នេះ ។

(កែបស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ)

ពាក្យថា "ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញកាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចេញ ។ល។ ទើបដកដង្ហើមចូល" នោះ គឺ ភិក្ខុសិក្សាថា "អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់ពន្លត់ រំលត់ បង្ក្រាបកាយសង្ខារ (ពួកខ្យល់ដង្ហើមវែងខ្លីដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ) ដែលគ្រោតគ្រាត ទើបដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល" ដូច្នេះ ។

ក្នុងរឿងនេះ ភាពគ្រោតគ្រាត និង ភាពល្អិតក្តី សេចក្តីស្ងប់ក្តី បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដូចតទៅ ក៏កាយ និង ចិត្ត របស់ភិក្ខុនេះ ក្នុងកាលមុន ពេលដែលមិនទាន់បានកំណត់ (នូវអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាននោះ) ជាកាយចិត្ត មានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ គ្រោតគ្រាត ។ កាលបើភាពគ្រោតគ្រាត នៃកាយ និង ចិត្ត មិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ សូម្បីខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ក៏គ្រោតគ្រាត ប្រព្រឹត្តទៅមានកម្លាំងខ្លាំងក្លា ច្រមុះ មិនគ្រប់គ្រាន់ ឈរ ដកដង្ហើមចេញខ្លះ ដកដង្ហើមចូលខ្លះ តាមមាត់ ។ ក៏ក្នុងពេលណា ទាំងកាយ ទាំងចិត្ត របស់ភិក្ខុនោះ គឺខ្លួនបានកំណត់ហើយ ក្នុងពេលនោះ កាយ និង ចិត្តនោះ

ក៏ជាធម្មជាត ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ។ កាលបើកាយ និង ចិត្តទាំងនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ជាខ្យល់ដ៏ល្អិត រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ជាខ្យល់ដល់នូវអាការ ដែលគួរពិចារណាថា "មាន ឬ មិន មានហ្ន៎?" ។ ដូចជាខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល នៃបុគ្គលដែលរត់ចុះមកពីភ្នំ ឬ ទម្ងាក់ភារៈដ៏ធ្ងន់ចេញអំពីក្បាលហើយ ឈរ ជាខ្យល់គ្រោតគ្រោត ច្រមុះ មិនគ្រប់គ្រាន់ ក៏ឈរ ដកដង្ហើមចេញខ្លះ ដកដង្ហើមចូលខ្លះ តាមមាត់ ។ ក៏ក្នុងពេលណា បុគ្គលនោះ បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីនឿយហត់នោះហើយ ងូតទឹក និង ផឹកទឹកហើយ ដាក់សំពត់ទទឹកលើបេះដូង ហើយដេកនៅក្រោមម្លប់ដ៏ត្រជាក់ ក្នុងពេលនោះ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និងខ្យល់ដកដង្ហើមចូលទាំងនោះ នៃបុគ្គលនោះ ជាខ្យល់ដ៏ល្អិត ដល់នូវអាការគួរពិចារណាថា "មាន ឬ មិនមានហ្ន៎?" ដូច្នេះ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងកាលមុន ពេលដែលមិនទាន់បានកំណត់ (នូវអានាបាណស្សតិ-កម្មដ្ឋាននោះ) កាយ និង ចិត្ត នៃកិរិយានេះ ។ល។ ជាកាយ ដល់នូវអាការគួរពិចារណាថា "មាន ឬ មិនមានហ្ន៎" ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សួរថា "ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះហេតុអ្វី?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះសេចក្តីពិតថា ក្នុងកាលមុន ពេលដែលមិនទាន់បានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាននោះ) ការរំពឹងគិត ការប្រមូលចិត្ត ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ការពិចារណាថា "អាត្មាអញ រម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ដែលគ្រោតគ្រោត។" ដូច្នេះ មិនមាន ដល់កិរិយានោះ តែក្នុងពេលដែលបានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាននោះ)

ហើយ ទើបមាន ព្រោះហេតុនោះ កាយសង្ខារ នៃភិក្ខុនោះ ក្នុងពេលដែលបានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាន) ហើយ រមែងល្អិតជាងពេលដែលមិនទាន់បានកំណត់ហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាបោរាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលថា ៖

ក៏កាលបើកាយ និង បិត្ត ក្រវល់ក្រវាយហើយ កាយ-
សង្ខារ ក៏រមែងប្រព្រឹត្តទៅគ្រោតគ្រាតដែរ កាលបើ
កាយ និង បិត្ត មិនក្រវល់ក្រវាយហើយ កាយសង្ខារ
រមែងប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងល្អិត ។

(ន័យផ្លូវសមថៈ)

សូម្បីក្នុងពេលដែលបានកំណត់ (កម្មដ្ឋាន) កាយសង្ខារ ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រាត ក្នុងឧបចារៈ នៃបឋមជ្ឈាន ទើបល្អិត សូម្បីក្នុងឧបចារៈ នៃបឋមជ្ឈាននោះ ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រាត ក្នុងបឋមជ្ឈាន ទើបល្អិត ក្នុងបឋមជ្ឈាន និង ក្នុងឧបចារៈនៃទុតិយជ្ឈាន ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រាត ក្នុងទុតិយជ្ឈាន ទើបល្អិត ក្នុងទុតិយជ្ឈាន និង ក្នុងឧបចារៈនៃតតិយជ្ឈាន ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រាត ក្នុងតតិយជ្ឈាន ទើបល្អិត ក្នុងតតិយជ្ឈាន និង ក្នុងឧបចារៈ នៃចតុត្ថជ្ឈាន ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រាត ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ល្អិតក្រៃលែង ដល់នូវការប្រព្រឹត្តិទៅមិនបានមែនពិត" ។ ពាក្យដែលបានពោលមកនេះ ជាមតិ នៃព្រះទីឃភាណកៈ(អ្នកពោលគម្ពីរទីឃនិកាយ) និង ព្រះសំយុត្តភាណកៈ (អ្នកពោលគម្ពីរសំយុត្តនិកាយ) ។ តែព្រះមជ្ឈិមភាណកៈ (អ្នក

ពោលគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ) ទាំងឡាយ តែងប្រាថ្នា សូម្បីក្នុងឧបចារៈ នៃឈានថ្នាក់ខ្ពស់ៗ ថា ល្អិតក្រៃលែងជាងឈានថ្នាក់ក្រោមៗ យ៉ាងនេះ ថា "ក្នុងបឋមជ្ឈាន កាយសង្ខារ រាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ក្នុងឧបចារៈ នៃទុតិយជ្ឈាន ទើបល្អិត" ដូច្នេះ ។ ប៉ុន្តែ បើតាមមតិ នៃអាចារ្យទាំងឡាយ ទាំងពួងហ្នឹងឯង បានសេចក្តីថា "កាយសង្ខារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាលដែលមិនបានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាន) រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងកាលដែលបានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាន) កាយសង្ខារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាលដែលបានកំណត់ (នូវកម្មដ្ឋាន) រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងឧបចារៈ នៃបឋមជ្ឈាន ។ល។ កាយសង្ខារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឧបចារៈនៃចតុត្ថជ្ឈាន រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន" ។ នេះជានយ ក្នុងសមថៈមុន ។

(នយផ្លូវវិបស្សនា)

(១៦៧) ចំណែកក្នុងវិបស្សនា កាយសង្ខារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងកិរិយាកំណត់ ក៏នៅគ្រោតគ្រោត ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវមហាភូតរូប ទើបល្អិត សូម្បីកាយសង្ខារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវមហាភូតរូបនោះសោត ក៏រាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងការកំណត់នូវឧបាទាយរូប ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវឧបាទាយរូបនោះសោត ក៏រាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវរូបទាំងមូល ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវរូបទាំងមូលនោះសោត ក៏រាប់ថា

នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់នូវអរូប ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវអរូបនោះសោត ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់នូវរូប និង អរូប ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវរូប និង អរូបនោះសោត ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវបច្ច័យ ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាកំណត់ នូវបច្ច័យនោះសោត ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាឃើញ នូវនាមរូប ព្រមទាំងបច្ច័យ ទើបល្អិត កាយសង្ខារ ក្នុងកិរិយាឃើញ នូវនាមរូប ព្រមទាំងបច្ច័យនោះសោត ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងវិបស្សនាដែលមាន (ត្រៃ)លក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍ទើបល្អិត ។ កាយសង្ខារ ក្នុងវិបស្សនា ដែលមានកម្លាំងខ្សោយ ក៏ពាប់ថា នៅគ្រោតគ្រោត ក្នុងវិបស្សនា ដែលមានកម្លាំង ទើបល្អិត ។

ក្នុងវិបស្សនានោះ សេចក្តីរម្ងាប់ នៃកាយសង្ខារ ដែលមានក្នុងមុនៗ ដោយកាយសង្ខារ ដែលមានខាងចុងៗ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបតាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងកាលមុនហ្នឹងឯង ។

*សេចក្តីគ្រោតគ្រោត និង សេចក្តីល្អិតក្តី និង សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ក្តី បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ក្នុងបទនោះ ថា "**បស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមិ បស្សសិស្សាមិ**" ដូចបានពោលមកនេះឯង ។*

(អត្ថាធិប្បាយក្នុងបដិសម្ភិទាមគ្គ)

ចំណែកក្នុងបដិសម្ភិទា លោកពោលសេចក្តីនេះ នៃពាក្យថា

*"**ឋស្សម្ភយំ កាយសង្ខារំ**" ដូច្នេះនេះ មួយអន្ទើដោយការចោទ និង ការឆ្លើយ យ៉ាងដូច្នេះថា "សួរថា: កិកុ្ខ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ទើបជកដង្ហើមចេញ ។លៗ ទើបជកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច កាយសង្ខារ តើដូចម្តេច? " ។ ឆ្លើយថា "ធម៌ទាំងឡាយនេះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាយ គឺខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូលវែង ដែលជាធម៌ជាប់ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ ។ កិកុ្ខ កាលញ៉ាំងកាយសង្ខារទាំងឡាយនោះឲ្យរម្ងាប់ គឺថា ឲ្យរំលត់ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ឈ្មោះថា សិក្សាថា ។លៗ (គឺ) សិក្សាថា ការឌិន ការងាក ការទម្រេត ការឈម ការរញ្ជួយ ការអន្ទះសា ការកម្រើក ការញាប់ញ័រ ណា នៃកាយ ដោយកាយសង្ខារទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ មានសភាពយ៉ាងនោះ ទើបជកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់ នូវកាយសង្ខារ ទើបជកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ការមិនឌិន ការមិនងាក ការមិនទម្រេត ការមិនឈម ការមិនរញ្ជួយ ការមិនអន្ទះសា ការមិនកម្រើក ការមិនញាប់ញ័រ ណា នៃកាយ ដោយកាយសង្ខារទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារដ៏ល្អិតសុខុម មានសភាពយ៉ាងនោះ ទើបជកដង្ហើមចេញ ទើបជកដង្ហើមចូល ។*

បានឮថា កិកុ្ខ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់ នូវកាយសង្ខារ ទើបជកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់

នូវកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល ដោយអាការយ៉ាងនេះ ហើយ
កាលបើយ៉ាងនេះ ការប្រាកដ នៃការបាននូវខ្យល់ មិនទាន់មាន ការ
ប្រាកដ នៃដង្ហើមចេញ និង ចូល ក៏មិនទាន់មាន ការប្រាកដ នៃ
អានាបាណស្សតិ ក៏មិនទាន់មាន ទាំងការប្រាកដនៃអានាបាណស្សតិ
សមាធិ ក៏មិនទាន់មានទេ បណ្ឌិតទាំងឡាយ រមែងមិនចូលកាន់
សមាបត្តិនោះផង មិនចេញចាកសមាបត្តិនោះផង បានឮថា ភិក្ខុ
សិក្សាថា អាត្មាអញ កាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចេញ
សិក្សាថា អាត្មាអញកាលរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ទើបដកដង្ហើមចូល
ដោយអាការយ៉ាងនេះហើយ កាលបើយ៉ាងនេះ ការប្រាកដ នៃការ
បាននូវខ្យល់ ក៏មាន ការប្រាកដ នៃខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់
ដង្ហើមចូល ក៏មាន ការប្រាកដ នៃអានាបាណស្សតិ ក៏មាន ទាំង
ការប្រាកដ នៃអានាបាណស្សតិសមាធិ ក៏មាន ពួកបណ្ឌិត ទើប
ចូលកាន់សមាបត្តិនោះផង ចេញចាកសមាបត្តិនោះផង ដំណើរ
នោះប្រៀបដូចជាអ្វី ប្រៀបដូចជារគាំងដែលគេគោះ សំឡេងគ្រោត
គ្រោត រមែងប្រព្រឹត្តទៅជាដំបូង ព្រោះបុគ្គលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុកល្អ នូវនិមិត្ត នៃសំឡេង ដ៏គ្រោតគ្រោត
កាលបើសំឡេងដ៏គ្រោតគ្រោត រលត់ហើយ បន្ទប់មក សំឡេង ដ៏
ល្អិត រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ជាខាងក្រោយ ព្រោះបុគ្គលកាន់យកល្អ
ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុកល្អ នូវនិមិត្តនៃសំឡេង ដ៏ល្អិត
កាលបើសំឡេងដ៏ល្អិត រលត់ហើយ បន្ទាប់មក ចិត្ត ក៏រមែងប្រព្រឹត្ត

ទៅ ជាខាងក្រោយ ព្រោះចិត្តមាននិមិត្ត នៃសំឡេងដ៏ល្អិត ជាអារម្មណ៍ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចជាខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូល ដ៏គ្រោតគ្រាត រមែងប្រព្រឹត្តទៅជាដំបូង ព្រោះបុគ្គលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុកល្អ នូវនិមិត្ត នៃខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូលដ៏គ្រោតគ្រាត កាលបើខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូល ដ៏គ្រោតគ្រាត រលត់ហើយ បន្ទប់មក ខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូលដ៏ល្អិត រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ជាខាងក្រោយ ព្រោះបុគ្គលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុកល្អ នូវនិមិត្ត នៃខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូលដ៏ល្អិត កាលបើខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូលដ៏ល្អិត រលត់ហើយ បន្ទាប់មក ចិត្ត ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីវាយមាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ព្រោះចិត្តយកនិមិត្ត នៃខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ជង្ហើមចូល ដ៏ល្អិតជាអារម្មណ៍ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ការជ្រាកជ នៃការបាននូវខ្យល់ក៏មាន ការជ្រាកជនៃខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូល ក៏មាន ការជ្រាកជ នៃអានាបាណស្សតិ ក៏មាន ទាំងការជ្រាកជ នៃអានាបាណស្សតិសមាធិ ក៏មាន បណ្ឌិតទាំងឡាយ រមែងចូលកាន់សមាបត្តិនោះផង រមែងចេញចាកសមាបត្តិនោះផង កាយគឺខ្យល់ជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជង្ហើមចូល របស់ភិក្ខុកាលរម្ងាប់ នូវកាយសង្ខារ ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថា អនុបស្សនាញាណ កាយ

ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថា សតិ ទេ ចំណែកខាងសតិ ទើប ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋាន ផង ឈ្មោះថា សតិ ផង កិកូ រមែង ពិចារណា ឃើញនូវកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ព្រោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា ការពិចារណាឃើញនូវកាយ ក្នុងកាយ គឺការចំរើននូវសតិប្បដ្ឋាន [១] " ។

នេះជាការពណ៌នាបទ តាមលំដាប់នៃចតុក្កៈទី១ ដែលទ្រង់ ត្រាស់ ដោយអំណាចនៃកាយានុបស្សនា ក្នុងអានាបាណស្សតិ នោះ ជាដំបូង ។

(វិធីហ្វឹកហាត់ធ្វើ)

(១៦៨) ក៏ព្រោះថា ក្នុងចតុក្កៈទាំង ៤ នោះ ចតុក្កៈនេះឯង គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ដោយអំណាចនៃកម្មដ្ឋាន នៃអាទិ-កម្មិកយោគី ចំណែកចតុក្កៈទាំងឡាយ ៣ ក្រៅនេះ ព្រះអង្គទ្រង់ ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាច នៃវេទនានុបស្សនា ចិត្តានុបស្សនា និង ធម្មានុបស្សនា នៃព្រះយោគី អ្នកបាននូវឈានហើយ ក្នុង បឋមជ្ឈាននេះ ព្រោះហេតុនោះ អាទិកម្មិកកុលបុត្រ អ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីចំរើននូវកម្មដ្ឋាននេះ ហើយសម្រេចនូវព្រះអរហត្ត ព្រមទាំង បដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ដោយវិបស្សនា ដែលមានអានាបាណស្សតិ ចតុត្ថជ្ឈាន ជាបទដ្ឋាន គប្បីធ្វើនូវកិច្ចទាំងពួងទាំងឡាយ មានការ ជម្រះនូវសីល តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងកាលមុន

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១៤៥ ។

ហ្នឹងឯង ហើយរៀនយកនូវកម្មដ្ឋាន ដែលមានសន្ធិ (តំណ) ៥ ក្នុងសំណាក់នៃអាចារ្យមានប្រការដែលយើងពោលហើយ ។

(បញ្ចសន្ធិ)

នេះ ជាតំណ ៥ ក្នុងអានាបាណស្សតិនោះ គឺ: កិរិយារៀនយក កិរិយាសាកសួរ កិរិយាជ្រាកជ កិរិយាសំរេច កិរិយាកំណត់ ។ ក្នុងសន្ធិ ៥ យ៉ាងនោះ ការរៀនយកនូវកម្មដ្ឋាន ឈ្មោះថា ឧគ្គហៈ ។ ការសាកសួរនូវកម្មដ្ឋាន ឈ្មោះថា បរិបុច្ឆនា ។ ការជ្រាកជច្បាស់នៃកម្មដ្ឋាន ឈ្មោះថា ឧបដ្ឋានៈ ។ ការសំរេចនូវកម្មដ្ឋាន ឈ្មោះថា អប្បនា ។ ការកំណត់នូវកម្មដ្ឋាន អធិប្បាយថា: ការទ្រទ្រង់ទុកនូវសភាវៈនៃកម្មដ្ឋាន ថា "កម្មដ្ឋាននេះ មានលក្ខណៈយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា លក្ខណៈ ។

ព្រះយោគីកាលរៀនយកនូវកម្មដ្ឋានដែលមានសន្ធិ ៥ យ៉ាងនេះ មិនលំបាក ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងមិនបៀតបៀនអាចារ្យផង ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីញុំាងអាចារ្យ ឲ្យសំដែងបន្តិចហើយ ស្វាធ្យាយ អស់កាលច្រើន រៀនយកនូវកម្មដ្ឋាន ដែលមានសន្ធិ ៥ យ៉ាងនេះហើយ នៅក្នុងសំណាក់នៃអាចារ្យក៏បាន ក្នុងទីសេនាសនៈដទៃ មានប្រការដូចពោលមកហើយ ក្នុងកាលមុន ក៏បាន មានបលិពោធតូចៗ ផ្តាច់បង់ហើយ មានកត្តកិច្ចធ្វើហើយ បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីស្រវឹង ក្នុងកត្ត អង្គុយឲ្យស្រួល ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ដោយកិរិយារលឹកវៀយៗ នូវគុណព្រះរតនត្រៃហើយ កុំឲ្យ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ក្លេចក្លាំងសូម្បីបទមួយ អំពីការរៀនពីអាចារ្យ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ។

(វិធីមនសិការ)

(១៦៩) នេះជាវិធីមនសិការ ក្នុងអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន នោះ គឺ ៖

១- គណនា *ការរាប់,*

២- អនុពន្ធនា *ការចងក្រៀក,*

៣- ផុសនា *ការពាល់ត្រូវ,*

៤- ឋបនា *ការតម្កល់នូវចិត្ត,*

៥- សល្លក្ខណា *ការកំណត់ជាក់,*

៦- វិវដ្តនា *ការផ្ទាស់ប្តូរ,*

៧- បារិសុទ្ធិ *សេចក្តីបរិសុទ្ធិ,*

៨- តេសញ្ចូ បដិបស្សនា *និង ប្រាជ្ញាឃើញ នូវមគ្គ និង ផលទាំងនោះ ។*

ក្នុងបទទាំងនោះ ការរាប់ហ្នឹងឯង ឈ្មោះថា គណនា ។ ការនាំមក តាមលំដាប់ ឈ្មោះថា អនុពន្ធនា ។ ទីដែលពាល់ត្រូវ ឈ្មោះថា ផុសនា ។ ការសំរេច ឈ្មោះថា ឋបនា ។ ការឃើញច្បាស់ ឈ្មោះថា សល្លក្ខណា ។ មគ្គ ឈ្មោះថា វិវដ្តនា ។ ផល ឈ្មោះថា បារិសុទ្ធិ ។ ការពិចារណាឃើញច្បាស់ ឈ្មោះថា ការពិចារណាឃើញច្បាស់នូវមគ្គ និង ផលទាំងឡាយនោះ ។

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្ទេស

(គណនាវិធីរាប់)

ក្នុងមនសិការវិធីទាំងនោះ អាទិកម្មិកកុលបុត្រនេះ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកម្មដ្ឋាននេះ ដោយការរាប់ ជាមុន ។ ក៏កាលរាប់ មិនគប្បីបញ្ឈប់ ខាងក្រោម ចំនួន ៥ មិនគប្បីនាំទៅ ខាងលើ ចំនួន ១០ មិនគប្បីសំដែងការរាប់ជាច់ ត្រង់ចន្លោះ ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគីបញ្ឈប់ ខាងក្រោម ចំនួន ៥ ចិត្តុប្បាទ រមែងញាប់ញ័រ ក្នុងឱកាសដ៏ចង្អៀត ដូចជាហ្វូងគោដែលនាយគោបាលឃាំងទុកហើយ ក្នុងក្រោលដ៏ចង្អៀត ញាប់ញ័រដូច្នោះ ។ កាលព្រះយោគី នាំទៅខាងលើ ចំនួន ១០ ចិត្តុប្បាទ រមែងអាស្រ័យ នូវតែនឹងការរាប់ហ្នឹងឯង ។ កាលបើព្រះយោគី សំដែងការរាប់ជាច់ ក្នុងចន្លោះ ចិត្តរមែងកម្រើកញាប់ញ័រ ថា "កម្មដ្ឋាន របស់អាត្មាអញ ដល់ទីបំផុត ឬ ហ្ន៎ ឬ មិនទាន់ដល់ទីបំផុត" ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីវៀរនូវទោសទាំងឡាយនេះ ហើយរាប់ចុះ ។

(ការរាប់យឺតៗ)

ក៏អាទិកម្មិកកុលបុត្រ កាលរាប់ គប្បីរាប់ ដោយវិធីរាប់យឺតៗ គឺរាប់ដូចជាបុគ្គលអ្នកវាល់ស្រូវជាដំបូង ។ មែនពិត បុគ្គលអ្នកវាល់ស្រូវ ញ៉ាំងនាឡិឲ្យពេញហើយ ពោលថា "មួយ" ហើយក៏ចាក់ជារចុះ កាលបំពេញម្តងទៀត ឃើញនូវសំរាមណាមួយ ក៏ចោលនូវសំរាមនោះ ហើយពោលថា "មួយ មួយ" ដូច្នេះ ។ ក្នុងការរាប់ទាំងឡាយ មានការរាប់ថា "ពីរ ពីរ" ដូច្នេះ ក៏មានន័យដូចគ្នា

នេះដែ យ៉ាងណាមិញ សូម្បីអាទិកម្មិកកុលបុត្រនេះ ក៏គប្បីកាន់យកនូវខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូលដែលជ្រាកដ ហើយកំណត់នូវខ្យល់ដែលប្រព្រឹត្តទៅរឿយៗ នោះឯង ហើយរាប់ ចាប់ដើមតាំងពី "មួយ មួយ" រហូតទៅដល់ "ដប់ ដប់" ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(វិធីរាប់រហ័ស)

កាលអាទិកម្មិកកុលបុត្រនោះ រាប់យ៉ាងនេះ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ដែលកំពុងចេញ និង កំពុងចូល រមែងជ្រាកដ ។ បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនេះ គប្បីលះបង់ នូវការរាប់ឃើតគឺ ការរាប់ដូចជាបុគ្គលអ្នកវាល់ស្រូវនោះ ហើយរាប់ ដោយការរាប់យ៉ាងលឿន គឺរាប់ដូចជានាយគោបាល ។ មែនពិត នាយគោបាលដែលឆ្លាត ជាក់នូវក្រែសទាំងឡាយ នឹងថ្នក់ មានខ្សែ និង ដំបង ក្នុងដៃ ដើរទៅកាន់ក្រោល តាំងពីព្រលឹមស្រាង គោះគោទាំងឡាយត្រង់ខ្នង អង្គុយលើចុងនៃសសរ ក្បែរក្រោល ផ្ចាត់ទៅហើយៗ នូវក្រែស ហើយរាប់នូវមេគោដែលដល់ហើយៗ នូវទ្វារហ្នឹងឯង ហើយរាប់ថា "មួយ ពីរ" ដូច្នេះ ។ ហ្វូងគោ ដែលនៅ យ៉ាងលំបាក ក្នុងឱកាសដែលចង្អៀត អស់រាត្រី មានយាម ៣ កាលចេញមក ក៏ប្រជ្រៀតគ្នានឹងគ្នា មានសភាពជាហ្វូងៗ ចេញទៅ ដោយរហ័ស ។ នាយគោបាលនោះ ក៏រាប់ ដោយរហ័សៗ ថា "បី បួន ប្រាំ... ដប់" ដូច្នេះ ។ កាលព្រះយោគីនេះ រាប់ តាមនយមុន យ៉ាងនេះ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ជាសភាវៈជ្រាកដ សញ្ជរទៅ

រឿយៗ យ៉ាងលឿនៗ ។ បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនោះ គប្បីដឹងថា "ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល តែងសញ្ចរទៅរឿយៗ" ដូច្នេះហើយ មិនកាន់យក នូវខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ កាន់យកតែខ្យល់ដែលមកដល់នូវទ្វារប៉ុណ្ណោះ ហើយរាប់លឿនៗ ថា ៖

១ ២ ៣ ៤ ៥,

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦,

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧,

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨,

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩,

១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។ ព្រោះថា ក្នុងកម្មដ្ឋាន ដែលជាប់ទាក់ទង ដោយការរាប់ ចិត្ត ជាធម្មជាត មានអារម្មណ៍តែមួយ ដោយកម្លាំងនៃការរាប់ហ្នឹងឯង ដូចជាការចតនូវទូក ក្នុងខ្សែទឹកដ៏កំណាច ដោយអំណាចនៃការទប់ដោយថ្នោល យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ កាលព្រះយោគីនោះ រាប់លឿនៗ យ៉ាងនេះ កម្មដ្ឋាន រមែងប្រាកដ ដូចជាប្រព្រឹត្តទៅហើយ មិនមានចន្លោះ ។ បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនោះ គប្បីដឹងថា "កម្មដ្ឋាន រមែងប្រព្រឹត្តទៅមិនមានចន្លោះ" ដូច្នេះហើយ កុំកាន់យក នូវខ្យល់ខាងក្នុង និង ខ្យល់ខាងក្រៅ ហើយរាប់ ដោយរហ័សក្រៃពេក តាមន័យមុនហ្នឹងឯង ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគីបញ្ជូនចិត្តទៅ ជាមួយនឹង

ខ្យល់ដែលចូលទៅ ខាងក្នុង ចិត្ត ប្រៀបដូចជាត្រូវខ្យល់បក់ចោក ហើយ និង ដូចជាពេញហើយ ដោយខ្លាញ់ខាប់ឮជ៏ខាងក្នុង ។ កាល ព្រះយោគី នាំចិត្តចេញមក ជាមួយនឹងខ្យល់ដែលចេញមក ខាង ក្រៅ ចិត្ត រមែងរាយមាយក្នុងអារម្មណ៍ដែលក្រាស់ ឮជ៏ខាងក្រៅ ។ លុះដល់ព្រះយោគី តម្កល់នូវសតិ ក្នុងឱកាសដែលខ្យល់ពាល់ត្រូវ ហើយចំរើនហ្នឹងឯង ទើបការនា សម្រេច ។ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំ ម្ចាស់ ពោលថា "ព្រះយោគី កុំកាន់យកនូវខ្យល់ ទាំងខាងក្នុង ទាំង ខាងក្រៅ ហើយរាប់ដោយរហ័សក្រៃពេក តាមនយមុននោះឯង" ។

សួរថា "ក៏ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈនុ៎ះ តើព្រះយោគីគប្បី រាប់ យូរប៉ុន្មានទៅ?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រះយោគី គប្បីរាប់ រហូតវៀរ ចាកការរាប់ហើយ សតិ ក៏តាំងនៅព្រម ក្នុងអារម្មណ៍ គឺ ខ្យល់ ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល" ។ ព្រោះថា ការរាប់ ក៏ដើម្បី ធ្វើការកាត់ផ្តាច់នូវវិតក្កៈ ដែលរាលដាលទៅ ឮជ៏ខាងក្រៅហើយ តម្កល់នូវសតិ ក្នុងអារម្មណ៍ គឺ អស្សាសបស្សាសៈ ឲ្យបានហ្នឹង ឯង ។ ព្រះយោគី លុះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយវិធីរាប់ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការរាប់ តាមលំដាប់ (បន្តទៅទៀត) ។

(អនុពន្ធនា វិធីរាប់តាមខ្យល់)

កិរិយាផ្អាកទុកនូវការរាប់ ហើយបញ្ឈនសតិ ទៅតាមខ្យល់ ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល មិនឲ្យមានចន្លោះ ឈ្មោះថា អនុពន្ធនា ។ តែថា ការបញ្ឈននោះ មិនគប្បីធ្វើ ដោយអំណាច នៃ

ការបញ្ជូនទៅកាន់ខាងដើម កណ្តាល និង ខាងចុងទេ ។ ព្រោះថា សំរាប់ខ្យល់ចេញទៅ ខាងក្រៅ ផ្តឹត គឺខាងដើម បេះដូង គឺកណ្តាល ខាងចុង គឺច្រមុះ ។ សំរាប់ខ្យល់ដែលចូលទៅខាងក្នុង ចុងច្រមុះ ឈ្មោះថាខាងដើម បេះដូង ឈ្មោះថា កណ្តាល ផ្តឹត ឈ្មោះថា ខាងចុង ។ ក៏កាលព្រះយោគីនោះ បញ្ជូនទៅ នូវខ្យល់អស្សាស-បស្សាសៈនោះ ចិត្ត ដែលដល់នូវសេចក្តីរាយមាយ រមែងមានដើម្បីសេចក្តីរាយមាយផង ដើម្បីកិរិយាញាប់ញ័រផង ។ ដូចជាព្រះសារីបុត្រ ពោលថា “កាលភិក្ខុផ្ចង់ស្មារតីទៅកាន់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញខាងដើម កណ្តាល និង ខាងចុង កាយ និង ចិត្ត រមែងជាសភាវៈរញ្ជួយផង រំកើបផង ញាប់ញ័រផង ដោយសារចិត្តដែលបោះទៅ ក្នុងខ្យល់ដង្ហើមខាងក្នុង កាលភិក្ខុផ្ចង់ស្មារតី ទៅកាន់ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ខាងដើម កណ្តាល និង ខាងចុង កាយ និង ចិត្ត រមែងជាសភាវៈរញ្ជួយផង រំកើបផង ញាប់ញ័រផង ដោយសារចិត្តដែលបោះទៅក្នុងខ្យល់ដង្ហើមខាងក្រៅ [1] ” ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីកាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការជាប់តាម មិនគួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃខ្យល់ខាងដើម កណ្តាល និង ខាងចុងទេ ។ តែថា ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃការពាល់ត្រូវផង ដោយអំណាចនៃការតម្កល់ទុកផង ។

មែនពិត ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃការពាល់ត្រូវ

๑- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ๗๐ ទំព័រទី ๙๑ ។

និង ការតម្កល់ទុក មិនមានផ្សេង ដូចជាការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃការរាប់ និង ការជាប់តាមទេ ។ តែថា ព្រះយោគីកាលរាប់ ក្នុងទីដែលខ្យល់ពាល់ត្រូវហើយៗ ហ្នឹងឯង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការរាប់ និង ការពាល់ត្រូវ ផ្អាកការរាប់ក្នុងទីដែលខ្យល់ពាល់ត្រូវហើយៗ នោះឯង ផ្ចង់សតិទៅ តាមខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនោះ និង តម្កល់ចិត្ត ដោយអំណាចនៃអប្បនា លោកហៅថា “ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយអនុពន្ធនាផង ដោយផុសនាផង ដោយឋបនាផង” ដូច្នេះ ។ សេចក្តីនេះនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ដោយសេចក្តីឧបមា ដោយបុរសទ្វិន និង ឆ្នាំទ្វារ ដែលព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយ និង ដោយសេចក្តី ឧបមាដោយរណារ ដែលលោកពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទា ។

បណ្តាឧបមាទាំងនោះ នេះគឺជាសេចក្តីឧបមា ដោយបុរសទ្វិន ។ បុរសទ្វិន យោលទោង ដើម្បីមាតា និង បុត្រទាំងឡាយកំពុងលេងទោង អង្គុយទៀបជើងសសរទោង ក្នុងទីនោះឯង រមែងឃើញនូវទីបំផុតទាំងពីរផង នូវពាក់កណ្តាលផង នៃផែនក្តារទោង ដែលមកផងទៅផង តាមលំដាប់ តែថាជាអ្នកមិនខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីឃើញនូវទីបំផុតទាំងពីរ និង ត្រង់កណ្តាល យ៉ាងណាមិញ កិក្ខុឈរនៅក្បែរសសរដែលចូលទៅចង ដោយអំណាចនៃសតិ យោលនូវទោង គឺខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈហើយ អង្គុយ ក្នុងនិមិត្តនោះឯង ដោយសតិ កាលផ្ចង់ដោយសតិ តម្កល់ចិត្ត ត្រង់ទីដែលខ្យល់ពាល់

ត្រូវហើយៗ ហ្នឹងឯង ក៏រមែងឃើញ នូវខាងដើម ត្រង់កណ្តាល និង ខាងចុង នៃខ្យល់អស្សាសបស្សាស: ក្នុងទីដែលខ្យល់ទាំងនោះ មកផងទៅផង ពាល់ត្រូវហើយៗ ដោយលំដាប់ តែថា ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកមិនខ្វល់ខ្វាយ ដើម្បីឃើញ នូវខ្យល់អស្សាសបស្សាស: ទាំងនោះ ។ នេះជាឧបមា ដោយបុរសទ្វិន ។

ចំណែកឧបមាដោយអ្នកឆ្មាំទ្វារ មានដូចតទៅនេះ ។ ឆ្មាំទ្វារ មិនពិចារណា នូវបុរសទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ នៃនគរ ថា "អ្នកជាអ្នកណា ឬ អ្នកមកអំពីទីណា អ្នកទៅទីណា ឬក៏ អ្វីមាននៅ ក្នុងដៃអ្នក" ដូច្នេះ ព្រោះថា បុរសទាំងនោះ មិនមែនជាការ: នៃឆ្មាំទ្វារនោះទេ តែថា ឆ្មាំទ្វារពិចារណា នូវមនុស្សដែលមកដល់ទ្វារហើយ មកដល់ទ្វារហើយតែប៉ុណ្ណោះឯង យ៉ាងណាមិញ ខ្យល់ចូលទៅខាងក្នុងក្តី ខ្យល់ចេញទៅខាងក្រៅក្តី មិនមែនជាការ: នៃភិក្ខុនេះទេ ខ្យល់ដែលមកដល់ទ្វារហើយ មកដល់ទ្វារហើយហ្នឹងឯង ជាការ: នៃភិក្ខុនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ នេះជាឧបមាដោយអ្នកឆ្មាំទ្វារ ។

ចំណែកឧបមាដោយរណារ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាំងតែពីដើមដូច្នេះឯង ។ សមដូចជាពាក្យដែលព្រះសារីបុត្រ ពោលហើយថា:

> និមិត្ត ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ពុំមែនជាអារម្មណ៍ របស់បិត្តតែមួយទេ តែថា [1] កាលភិក្ខុមិនដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយ ៣ ភាវនា រមែងមិនបានសំរេច,

---

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១០៤ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

និមិត្ត ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូលមិនមែន
ជាអារម្មណ៍ របស់ចិត្តតែមួយទេ តែថា កាលភិក្ខុ ដឹងនូវ
ធម៌ទាំងឡាយ ៣ ភាវនា រមែងបានសំរេច ។

មានអធិប្បាយដូចម្តេច? ។ មានអធិប្បាយថា ធម៌ទាំងឡាយ ៣ នេះ មិនមែនជាអារម្មណ៍ របស់ចិត្តតែមួយទេ តែថា ធម៌ទាំងឡាយ ៣ នេះ មិនមែនជាធម៌ គឺភិក្ខុនោះមិនដឹងទេ ចិត្ត មិនដល់នូវសេចក្តីព្យាយាមផង បធាន(សេចក្តីព្យាយាម) រមែងប្រាកដផង ទាំងព្រះយោគី ក៏ញុំងប្រយោគ ឲ្យសម្រេចផង រមែងបាននូវគុណវិសេសប្រៀបបីដូចជាដើមឈើ ដែលគេជាំហើយ ក្នុងភូមិភាគដែលស្មៅ បុរស គប្បីកាត់នូវដើមឈើនេះនោះ ដោយរណា សតិ គឺបុរស(នោះ) តាំងទុកហើយ ដោយអំណាចនៃធ្មេញរណារដែលពាល់ត្រូវដើមឈើ បុរសនោះ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធ្មេញរណារដែលមកហើយផង ដែលទៅហើយផងទេ តែថា ធ្មេញរណារ ដែលមកហើយក្តី ដែលទៅហើយក្តី ក៏មិនមែនបុរសនោះ មិនដឹងនោះទេ បធាន (សេចក្តីព្យាយាម) រមែងប្រាកដផង បុរសនោះ រមែងញុំងប្រយោគឲ្យសម្រេចផង រមែងបាននូវគុណវិសេស យ៉ាងណាមិញ, និមិត្តជាគ្រឿងចូលទៅចងផ្តោប ប្រៀបដូចជាដើមឈើ ដែលគេជាំហើយ ក្នុងភូមិភាគដែលស្មៅ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ប្រៀបដូចជាធ្មេញរណារ, សតិ ជាធម្មជាតិ គឺបុរស តាំងទុកហើយ ដោយអំណាចនៃធ្មេញរណារ ដែលពាល់ត្រូវដើមឈើ តែថា បុរស

នោះ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធ្មេញរណារដែលមក ឬ ទៅឡើយ ទាំងធ្មេញរណារ ដែលមកហើយក្តី ដែលទៅហើយក្តី ក៏មិនមែនជាបុរសនោះ មិនជីងនោះទេ បធាន (សេចក្តីព្យាយាម) រមែងប្រាកដផង បុរសនោះ រមែងញុំងប្រយោគឲ្យសម្រេចផង រមែងបានគុណវិសេស យ៉ាងណាមិញ, ភិក្ខុ អង្គុយតាំងសតិ ត្រង់ចុងច្រមុះក្តី ត្រង់និមិត្តនៃមាត់ក្តី មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈដែលមកហើយ ឬ ដែលទៅហើយ តែថា ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈដែលមកហើយក្តី ដែលទៅហើយក្តី មិនមែនជាសភាវៈគឺភិក្ខុនោះមិនជីងនោះទេ បធាន (សេចក្តីព្យាយាម) រមែងប្រាកដផង ភិក្ខុនោះ រមែងញុំងប្រយោគឲ្យសម្រេចផង រមែងបាននូវគុណវិសេស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

*ពាក្យថា "**បធាន**" មានសំណួរថា បធាន តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ទាំងកាយទាំងចិត្ត នៃភិក្ខុអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ ជាធម្មជាតគួរដល់ការងារ នេះឈ្មោះថា បធាន ។*

សួរថា ប្រយោគ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ឧបក្កិលេសទាំងឡាយ គឺភិក្ខុអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ តែងលះបង់បាន វិតក្កៈទាំងឡាយ ក៏រម្ងាប់បាន នេះ ឈ្មោះថា ប្រយោគ ។

សួរថា គុណវិសេស តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា សំយោជនៈទាំងឡាយ គឺភិក្ខុអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធហើយ តែងលះបង់បានអនុស័យទាំងឡាយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាស នេះ ឈ្មោះថា គុណ

វិសេស ។

ធម៌ទាំង ៣ នេះ មិនមែនជាអារម្មណ៍ របស់ចិត្តតែមួយទេ តែថា ធម៌ទាំង ៣ នេះ មិនមែនជាធម៌ គឺព្រះយោគីនោះ មិនដឹងនោះទេ ចិត្ត ក៏មិនដល់នូវសេចក្តីរាយមាយផង បជាន រមែងប្រាកដផង ព្រះយោគី រមែងញុំាងប្រយោគឲ្យសម្រេចផង បាននូវគុណវិសេសដូច្នេះឯង ។

អានាបាណស្សតិ បុគ្គលណា បានបំពេញហើយ បំរើនហើយ ដោយប្រពៃ សន្សុំហើយ ដោយលំដាប់ ឱ្យដួចព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងទុកហើយ បុគ្គលនោះ រមែងញុំាងលោកនេះ ឱ្យភ្លឺប្បាស់ ដួចព្រះបន្ទ ដែលផុតស្រឡះចាកពពក ។

នេះ ជាឧបមាដោយរណារ ។

(១៧០) ក៏ហេតុត្រឹមតែព្រះយោគីនោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃខ្យល់អស្សាសបស្សាស:ប៉ុណ្ណោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ជាប្រយោជន៍ ក្នុងសេចក្តីឧបមាដោយរណារនេះ ។

ក៏និមិត្ត កើតឡើង និង បឋនា ពោលគឺអប្បនា ដែលប្រជាប់ដោយអង្គឈានដ៏សេស រមែងសំរេច ដោយកាលមិនយូរហ្នឹងឯង ដល់ព្រះយោគីពួកខ្លះ ដែលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកម្មដ្ឋាននេះ ។ តែសម្រាប់ព្រះយោគីពួកខ្លះ នាកាលសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយផ្លូវកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដោយអំណាចនៃការរំលត់ នូវខ្យល់អស្សាស-បស្សាស:ដ៏គ្រោតគ្រាត តាមលំដាប់ ចាប់ដើមអំពីកាលជាទីធ្វើទុក

ក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃការរាប់ កាយក្តី ចិត្តក្តី ជាធម្មជាតស្រាល សរីរៈ ប្រៀបបីដូចជាជល់នូវអាការអណ្តែតឡើង ឰដ៏អាកាស ។ កាលព្រះយោគីមានកាយក្រវល់ក្រវាយ អង្គុយ លើគ្រែក្តី លើតាំងក្តី គ្រែ និង តាំង រមែងទ្រុឌចុះ ឮក្រិបក្រៀប កំរាលចាប់ផ្តើមរួញ, តែថា កាលព្រះយោគីមិនមានកាយក្រវល់ក្រវាយ អង្គុយ លើគ្រែក្តី លើតាំងក្តី គ្រែ និង តាំង រមែងមិនទ្រុឌចុះ មិនឮក្រិបក្រៀបទេ គ្រឿងកំរាលមិនចាប់ផ្តើមរួញទេ គ្រែ និង តាំង ប្រៀបដូចជាពួកត្រូវគេញាត់ហើយដោយប៉ុយគ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះកាយដែលមិនក្រវល់ក្រវាយ រមែងជាធម្មជាតស្រាល ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ កាលសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនៃកាយ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដោយអំណាចនៃកិរិយារំលត់ នូវខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ដែលគ្រោតគ្រាត តាមលំដាប់ ចាប់ដើមអំពីកាលជាទីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃការរាប់ កាយក្តី ចិត្តក្តី ជាធម្មជាតស្រាល សរីរៈ ជាធម្មជាត ប្រៀបដូចជាជល់នូវអាការអណ្តែតឡើង ឰដ៏អាកាសក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កាលខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ដ៏គ្រោតគ្រាតរលត់ហើយ ចិត្ត របស់ព្រះយោគីនោះ មាននិមិត្តគឺខ្យល់អស្សាស-បស្សាសៈ ដ៏ល្អិត ជាអារម្មណ៍ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ។ សូម្បីនិមិត្តនោះ រលត់ហើយ ចិត្ត ដទៃៗ ទៀត ជាធម្មជាតមាននិមិត្ត គឺខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ជាអារម្មណ៍ រមែងប្រព្រឹត្តទៅហ្នឹងឯង ។ សួរថា ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

“បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ប្រៀបដូចបុរសគោះរគាំងសំរិទ្ធិ ដោយបន្ទះលោហៈដ៏ធំ សំឡេងដ៏ខ្លាំង គប្បីកើតឡើង ដោយការវាយតែម្តង ប៉ុណ្ណោះ ចិត្ត របស់បុរសនោះ ជាចិត្តមានសំឡេងគ្រោតគ្រោត ជាអារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ កាលសំឡេងដែលគ្រោតគ្រោត រលត់ហើយ គ្រានោះ ក្រោយមក ចិត្ត របស់បុរសនោះ ក៏មាននិមិត្តនៃសំឡេងដ៏ល្អិតជាអារម្មណ៍ សូម្បីកាលនិមិត្តនោះ រលត់ហើយ ចិត្តដទៃៗ ទៀត ជាធម្មជាតមាននិមត្តនៃសំឡេង ដ៏ល្អិតក្រៃលែងជាងនោះ ជាអារម្មណ៍ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូច្នោះឯង” ។ មែនពិត សូម្បីព្រះសារីបុត្រ ក៏បានពោលពាក្យនេះ (ក្នុងបដិសម្ភិទាមគ្គ) ថា “ប្រៀបដូចជា នាកាលរគាំង ត្រូវគេវាយហើយ...” ដូច្នេះជាដើម ។ សេចក្តីពិស្តារ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប(តាមន័យក្នុងបដិសម្ភិទានោះចុះ)។

(លក្ខណៈដែលធ្វើឲ្យចាកកម្មដ្ឋានដទៃ)

ជូចជាកម្មដ្ឋានទាំងឡាយដទៃ រមែងប្រាកដច្បាស់ ឮដ៏ខ្លាងលើៗ យ៉ាងណាមិញ កម្មដ្ឋាននេះ មិនដូច្នោះទេ ។ តែថា កម្មដ្ឋាននេះ កាលព្រះយោគីចំរើន ខ្ពស់ឡើងទៅៗ រមែងដល់នូវភាពដ៏ល្អិត មិនចូលទៅដល់ការប្រាកដឡើយ ។ តែថា កាលកម្មដ្ឋាននោះ មិនទាន់ប្រាកដ យ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ មិនត្រូវក្រោកចាកអាសនៈ ហើយ រលាស់នូវកំណាត់ស្បែក ដើរទៅឡើយ ។ សួរថា តើគប្បីធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ភិក្ខុ មិនគួរក្រោក ដោយគិតថា “អាត្មាអញនឹងសួរនូវអាចារ្យ” ដូច្នេះឬ ឬថា “ឥឡូវនេះ កម្មដ្ឋាន របស់អាត្មា

អញ្ញ វិនាសហើយ” ដូច្នេះឡើយ ព្រោះថា ព្រះយោគី កាលញុាំង ឥរិយាបថឲ្យកំរើកហើយទៅ កម្មដ្ឋាន ជាកម្មដ្ឋាននៅតែថ្មីៗ ដដែល ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី អង្គុយយ៉ាងណាហ្នឹងឯង គប្បីនាំមក ចាកទីកន្លែង ។

(ឧបាយតាំងរៀ)

នេះ ជាឧបាយនាំមក ក្នុងពាក្យនោះ ។ ភិក្ខុនោះ ជីងភាវៈ គឺកិរិយាមិនច្រាកដ នៃកម្មដ្ឋានហើយ គប្បីពិចារណា ដូច្នេះថា “ឈ្មោះថា ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនេះ រមែងមាន ក្នុងទីណា មិនមានក្នុងទីណា មានដល់បុគ្គលណា ឬ មិនមានដល់បុគ្គលណា” ដូច្នេះ ។ បន្ទាប់មក កាលព្រះយោគី ពិចារណាយ៉ាងនេះ ក៏ដឹងថា “ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនេះ មិនមានដល់សត្វទាំងឡាយ ពួជ ខាងក្នុងផ្ទៃនៃមាតា មិនមានដល់បុគ្គលទាំងឡាយដែលមុជចុះ ក្នុង ទឹក មួយវិញទៀត មិនមានដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជាអសញ្ញី-សត្វ មិនមាន ដល់បុគ្គលទាំងឡាយដែលស្លាប់ហើយ មិនមានដល់ អរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលចូលចតុត្ថជ្ឈាន មិនមាន ដល់អរិយ-បុគ្គលទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយរូបកព និង អរូបកព មិនមាន ដល់អរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលចូលនិរោធ” ដូច្នេះហើយ គប្បី ពិចារណាខ្លួន ដោយខ្លួនឯង យ៉ាងនេះថា “នែបណ្ឌិត ក្រែងអ្នកមិន មែនបិតានៅ ក្នុងផ្ទៃនៃមាតា មិនមែនមុជចុះ ក្នុងទឹក មិនមែនជា អសញ្ញីសត្វ មិនមែនជាអ្នកស្លាប់ មិនមែនជាអ្នកចូលចតុត្ថជ្ឈាន

មិនមែនជាអ្នកប្រកបព្រមដោយរូបកព និង អរូបកព មិនមែនជាអ្នកចូលនិវេធ ខ្យល់អស្សាសបស្សាស:ទាំងនោះ នៅតែមានដដែលហ្នឹងឯង តែអ្នកមិនអាចដើម្បីកំណត់បានទេ ព្រោះភាពនៃខ្លួនជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ទន់ខ្សោយ” ។ បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនោះគប្បីតាំងចិត្តដោយអំណាច នៃខ្យល់ដែលពាល់ត្រូវហើយ តាមប្រក្រតី ហើយញ៉ាំងមនសិការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក៏ខ្យល់អស្សាសបស្សាស:ទាំងនេះ សំរាប់បុគ្គលមានច្រមុះវែង ខ្ងប់នូវក្តោងច្រមុះ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ខ្យល់អស្សាសបស្សាស:ទាំងនេះ សំរាប់អ្នកមានច្រមុះខ្លី ខ្ងប់នូវបបូរមាត់ ឮដ៏ខាងលើ ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីនោះ គប្បីតម្កល់នូវនិមិត្តថា “ខ្យល់អស្សាសបស្សាស: ខ្ងប់នូវទីឈ្នោះនេះ” ។ មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អាស្រ័យនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍នេះទើបទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវការចំរើនអានាបាណស្សតិ ដល់បុគ្គលអ្នកភ្លេចភ្លាំងសតិ អ្នកមិនដឹងខ្លួន” ដូច្នេះជាដើម ។

មែនពិត កម្មដ្ឋាន ណានិមួយ រមែងសំរេច ដល់បុគ្គលអ្នកមានសតិ អ្នកដឹងខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ក៏ពិតមែនហើយ ក៏ប៉ុន្តែថា កម្មដ្ឋានដទៃក្រៅអំពីកម្មដ្ឋាននេះ រមែងប្រាកដច្បាស់ ដល់អ្នកដែលធ្វើទុកក្នុងចិត្តៗ ។ ឯ អានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាននេះធ្ងន់ ការភាវនា ក៏ធ្ងន់ជាកូមិនៃមនសិការនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និង បុត្ររបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលជាមហាបុរសប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាកម្មដ្ឋាន ថយ

ថោកទេ និង មិនមែនជាកម្មដ្ឋាន ដែលសត្វថ្នាក់ល្មមសេពបានទេ គឺធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រការណាៗ ក៏រមែងស្ងប់រម្ងាប់ និង ល្អិត ដោយប្រការនោះៗ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងកម្មដ្ឋាននេះ សតិ និង បញ្ញា ដ៏មានកម្លាំង គឺព្រះយោគីគប្បីប្រាថ្នា ។ ដូចជាក្នុងពេលដែលបុគ្គលធ្វើការជុល នូវសាជកសាច់ម៉ដ្ត សូម្បីម្ជុល ដ៏ធ្ងារ គឺបុគ្គលគប្បីប្រាថ្នា សូម្បីចេសសំរាប់ដោត នូវច្បាសនៃម្ជុល ដ៏ធ្ងារក្រៃលែងជាងនោះ ក៏បុគ្គលគប្បីប្រាថ្នាដែរ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងពេលចំរើននូវកម្មដ្ឋាននេះ ដែលប្រាកដស្មើ ដោយសាជកសាច់ម៉ដ្ត សតិ ដែលប្រៀបដូចជាម្ជុលផង បញ្ញា ដ៏សម្បយុត្ត ដោយសតិនោះផង ដែលប្រៀបដូចជាចេសសំរាប់ដោត នូវច្បាសនៃម្ជុលផង ដែលមានកម្លាំង គឺព្រះយោគីគប្បីប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ក៏កិកូអ្នកប្រកបដោយសតិ និង បញ្ញាទាំងនោះ មិនគួរស្វែងរកខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនោះ ក្នុងទីដទៃ អំពីឱកាសដែលខ្យល់ពាល់ត្រូវ តាមប្រក្រតីទេ ។ ប្រៀបដូចជាអ្នកស្រែ ភ្ជួរស្រែហើយ លែងគោចំរើនទាំងឡាយ ដេញឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទីគោចរ អង្គុយសំរាកនៅ ក្រោមម្លប់ កាលបើដូច្នោះ គោចំរើនទាំងនោះ របស់អ្នកស្រែនោះ គប្បីចូលទៅកាន់ដងព្រៃដោយលឿន អ្នកស្រែដែលជាអ្នកឆ្លាត ប្រាថ្នាចង់ចាប់គោទាំងនុ៎ះ យកមកទីមម្ដង ទៀត មិនបាច់ទៅតាមស្នាមជើងគោទាំងនោះទេ ដើរទៅកាន់ដងព្រៃគ្រាន់តែកាន់យកខ្សែ និង ជន្ធូញ ហើយដើរ តម្រង់ ត្រង់ទៅកាន់

កំពង់ទឹកដែលគោទាំងនោះ នៅផ្តុំគ្នាតែម្តង ហើយអង្គុយឬក៏ដេក ។ ក្រោយមក អ្នកស្រែនោះឃើញគោទាំងនោះត្រាច់ទៅ អស់ចំណែកនៃថ្ងៃហើយ ចុះកំពង់ទឹកជាទីប្រជុំគ្នា ត្រាំផងជីកផង ហើយឡើងមកឈរនៅ ក៏យកខ្សែចង ចាក់ទីងជន្ធូញ នាំយកទៅទឹម ធ្វើការងារ ម្តងទៀត យ៉ាងណាមិញ កិក្ខុរូបនោះ មិនគប្បីស្វែងរកខ្សល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនោះ ក្នុងទីដទៃ អំពីឱកាសដែលខ្សល់នោះពាល់ត្រូវហើយ តាមប្រក្រតី គ្រាន់តែកាន់យកនូវខ្សែ គឺសតិ និងជន្ធូញ គឺបញ្ញា តម្កល់ចិត្ត ក្នុងឱកាសដែលខ្សល់ពាល់ត្រូវហើយ តាមប្រក្រតី ហើយញុំាងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដ្បិតថា កាលកិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងដូច្នេះ មិនយូរប៉ុន្មានឡើយ ខ្សល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងនោះ រមែងប្រាកដ ដូចគោទាំងឡាយដែលប្រាកដ ត្រង់កំពង់ទឹក ដែលជាទីប្រជុំចុះ តអំពីនោះមក កិក្ខុនោះគប្បីយកខ្សែគឺសតិចង ទឹមក្នុងទីនោះឯង ស្រេចហើយចាក់ ដោយជន្ធូញ គឺបញ្ញា ប្រកបនូវកម្មដ្ឋានរឿយៗ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កាលកិក្ខុនោះ ប្រកបយ៉ាងនេះ មិនយូរប៉ុន្មាន និមិត្ត ក៏ប្រាកដ ។

(និមិត្តប្រាកដផ្សេងគ្នា)

ក៏អាចារ្យទាំងឡាយពួកខ្លះ ពោលថា "និមិត្ត នេះនោះ មិនមែនជានិមិត្តប្រាកដស្មើតែមួយ ដល់ព្រះយោគីទាំងពួងឡើយ ប៉ុន្តែថា និមិត្តនោះ រមែងប្រាកដ ដល់ព្រះយោគីពួកខ្លះ ដូចជាប៉ុយគ ក៏មាន ដូចជាប៉ុយកប្បាសក៏មាន ដូចជាផ្ការនៃខ្សល់ក៏មាន ដែលញុំាង

សុខសម្ផស្ស ឲ្យកើតទ្បើង ” ។

ចំណែកសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយ ដូចតទៅ នេះ ។ ក៏និមិត្តនេះ រមែងប្រាកដ ដល់ព្រះយោគីពួកខ្លះ ដូចជារូប ផ្កាយក៏មាន ដូចជាដុំកែវមណីក៏មាន ដូចជាដុំកែវមុក្តាក៏មាន សំរាប់ ព្រះយោគីពួកខ្លះ ជានិមិត្តមានសម្ផស្សរីង រមែងប្រាកដ ដូចជាគ្រាប់ កប្បាសក៏មាន ដូចជារនុកឈើដែលមានខ្ចីមក៏មាន សំរាប់ព្រះយោគី ពួកខ្លះ រមែងប្រាកដ ដូចជាខ្សែសង្វាដ៏វែងក៏មាន ដូចជាកម្រងផ្កា ក៏មាន ដូចជាអណ្តាតផ្សែងក៏មាន សំរាប់ព្រះយោគីពួកខ្លះ រមែង ប្រាកដ ដូចជាសរសៃពីងពាងដែលលាតហើយក៏មាន ដូចជាដំបារ ពពកក៏មាន ដូចជាផ្កាឈូកក៏មាន ដូចជាកង់រថក៏មាន ដូចជាមណ្ឌល នៃព្រះចន្ទក៏មាន និង ដូចជាមណ្ឌល នៃព្រះអាទិត្យក៏មាន ។ ក៏ឯ កម្មដ្ឋាននេះនោះ តែមួយគត់ រមែងប្រាកដដោយសេចក្តីផ្សេងគ្នា ក៏ ព្រោះភាពនៃព្រះយោគីមានសញ្ញាផ្សេងគ្នា ប្រៀបដូចជា កាលភិក្ខុ ទាំងឡាយច្រើនរូប អង្គុយស្វាធ្យាយនូវព្រះសូត្រ កាលភិក្ខុមួយរូប ពោលថា “ព្រះសូត្រនេះ ប្រាកដ ដល់លោកទាំងឡាយ ដូចជាអ្វី” ដូច្នេះ, ភិក្ខុ មួយរូប ក៏ឆ្លើយតបថា “ប្រាកដ ដល់ខ្ញុំ ដូចជាស្នឹងដ៏ធំ ដែលហូរចេញអំពីភ្នំ” ដូច្នេះ, ភិក្ខុ ដទៃទៀត ឆ្លើយថា “(និមិត្តនេះ) រមែងប្រាកដដល់ខ្ញុំ ដូចជាដងព្រៃមួយ” ដូច្នេះ, ភិក្ខុ មួយរូបទៀត ឆ្លើយថា “(និមិត្តនេះ) ប្រាកដ ដល់ខ្ញុំ ដូចជាដើមឈើ ដែលពេញ ហើយ ដោយទម្ងន់នៃផ្លែ ដែលបរិបូរទៅដោយមែក មានម្លប់ដ៏

ត្រជាក់” ដូច្នេះ ។ មែនពិត ព្រះសូត្រនោះតែមួយគត់ រមែងប្រាកដ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះផ្សេងគ្នា ព្រោះភិក្ខុទាំងនោះ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា យ៉ាងដូច្នោះ ។ ព្រោះថា កម្មដ្ឋាននេះ កើតអំពីសញ្ញា មានសញ្ញាជាហេតុ មានសញ្ញាជាដែនកើត ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា “រមែងប្រាកដ ដោយសេចក្តីផ្សេងគ្នា ព្រោះភាវៈនៃព្រះយោគីទាំងនោះ មានសញ្ញាផ្សេងគ្នា” ដូច្នេះឯង ។

(ធម៌ ៣ ប្រការ)

ក៏ក្នុងកម្មដ្ឋាននេះ ចិត្ត ដែលមានខ្សែដង្ហើមចេញ ជាអារម្មណ៍ ជាចិត្តមួយ ចិត្ត ដែលមានខ្សែដង្ហើមចូលជាអារម្មណ៍ ជាចិត្តមួយ ចិត្ត ដែលមាននិមិត្តជាអារម្មណ៍ ក៏ជាចិត្តមួយដែរ ។ មែនពិត ធម៌ទាំងឡាយបីនេះ មិនមាន ដល់បុគ្គលណា កម្មដ្ឋាន នៃបុគ្គលនោះ រមែងមិនដល់ នូវអប្បនាផង នូវឧបចារៈផង ។ ប៉ុន្តែ ធម៌ទាំងបីនេះ មានដល់បុគ្គលណា កម្មដ្ឋាន នៃបុគ្គលនោះឯង រមែងដល់នូវអប្បនាផង នូវឧបចារៈផង ។

សមដូចពាក្យដែលព្រះសារីបុត្រ ពោល (ក្នុងបដិសម្ភិទាមគ្គ) ថា៖

> និមិត្ត ខ្សែដង្ហើមចេញ និង ខ្សែដង្ហើមចូល ពុំមែនជាអារម្មណ៍ របស់ចិត្តតែមួយទេ តែថា កាលភិក្ខុ មិនដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយ ៣ ភាវនា រមែងមិនបានសំរេច, និមិត្ត ខ្សែដង្ហើមចេញ និង ខ្សែដង្ហើមចូល មិនមែនជាអារម្មណ៍ របស់ចិត្តតែមួយទេ តែថា កាលភិក្ខុ ដឹងនូវធម៌

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទេ្ទស

ទាំងឡាយ ៣ ភាវនា រមែងបានសំរេច [១] ។

(និមិត្តប្រាកដហើយដោយធ្វើយ៉ាងណា)

(១៧១) ព្រះទីឃភាណាចារ្យទាំងឡាយពោលហើយ យ៉ាងនេះ ថា: ក៏កាលនិមិត្ត ប្រាកដហើយ យ៉ាងដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ គប្បីទៅកាន់សំណាក់ នៃអាចារ្យ ហើយប្រាប់ថា "បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អារម្មណ៍ មានសភាពបែបនេះ រមែងប្រាកដ ដល់ខ្ញុំ" ។ ចំណែកអាចារ្យ គប្បីប្រាប់ថា "នុ៎ះគឺជានិមិត្ត" ឬថា "នុ៎ះមិនមែនជានិមិត្ត" ដូច្នេះទេ ភិក្ខុនោះ ត្រូវអាចារ្យប្រាប់ថា "ម្នាលអាវុសោ ហេតុនោះ មានយ៉ាងនេះឯង" ហើយពោលថា "អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះរឿយៗ ចុះ" ។ ព្រោះថា កាលអាចារ្យ ពោលថា "ជានិមិត្ត" ដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ រមែងដល់នូវទីបញ្ចប់ ។ កាលអាចារ្យ ពោលថា "មិនមែនជានិមិត្តទេ" ដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ ក៏អស់សេចក្តីសង្ស័យ គប្បីសោះអង្គើយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ គឺអាចារ្យមិនត្រូវប្រាប់ទាំងពីរយ៉ាងទៀយ គ្រាន់តែប្រកប ក្នុងមនសិការប៉ុណ្ណោះ ។

ចំណែកព្រះមជ្ឈិមភាណកាចារ្យទាំងឡាយ ពោលថា "ភិក្ខុនោះ គឺអាចារ្យ គប្បីពោលថា: ម្នាលអាវុសោ នេះជានិមិត្ត នៃសប្បុរស អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកម្មដ្ឋានរឿយៗ" ។

លំដាប់នោះ ព្រះយោគីនេះ គប្បីតម្កល់ចិត្ត ក្នុងនិមិត្តហ្នឹងឯង ។ ភាវនា រមែងសំរេច ដល់ព្រះយោគីនោះ ដោយអំណាច

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១០៤ ។

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

នៃឋបនា ចាប់ដើមអំពីបដិភាគនិមិត្តនេះទៅ យ៉ាងនេះឯង ។ សម ដូចព្រះបុរាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលថា ៖

អ្នកមានប្រាជ្ញា កាលបញ្ឈប់នូវបិត្ត ក្នុងនិមិត្ត ធ្វើឱ្យជាក់ ច្បាស់ នូវអាការផ្សេងៗ ឈ្មោះថា បងក្រៀកទុក នូវបិត្ត របស់ខ្លួន ក្នុងខ្យល់អស្សាសបស្សាស: ។

ចាប់ដើមអំពីការប្រាកដនៃនិមិត្ត យ៉ាងនេះ នីវរណធម៌ទាំងឡាយ ជាធម្មជាត គឺកិក្ខនោះ គ្របសង្កត់ហើយមែនពិត កិលេសទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងៀមហើយ សតិ ជាធម្មជាតប្រាកដពិត ចិត្ត ក៏តម្កល់នៅមាំ ដោយឧបចារសមាធិ ពិតមែន ។

លំដាប់នោះ និមិត្តនោះ ព្រះយោគីនេះ មិនគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយពណ៌ មិនគប្បីពិចារណា ដោយលក្ខណៈទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ព្រះយោគី គប្បីវៀរនូវអសប្បាយទាំង ៧ មានអាវាសជាដើម ហើយសេពនូវសប្បាយទាំង ៧ នោះឯង គប្បីរក្សាឲ្យបានល្អ ដូចជាព្រះមហេសី ថែរក្សានូវគភ៌នៃស្តេចចក្រពត្តិ និង ដូចជាអ្នកស្រែថែរក្សាកំផើមនៃស្រូវសាលី និង ស្រូវដំណើប ដូច្នោះឯង ។ បន្ទាប់មក លុះព្រះយោគី រក្សានូវនិមិត្តនោះ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីធ្វើឲ្យជាប់ នូវសេចក្តីចំរើនទូលំទូលាយ ដោយអំណាចនៃកិរិយាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជារឿយៗ ហើយញុំងអប្បនាកោសល្យ ១០ យ៉ាង ឲ្យជាប់ព្រមហើយ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាមឲ្យបានប្រពៃ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ព្យាយាមយ៉ាងនេះ ចតុក្កជ្ឈាន និង បញ្ចកជ្ឈាន រមែងកើត

ឡើង ក្នុងនិមិត្តនោះ តាមលំដាប់នៃពាក្យដែលយើងពោលហើយ ក្នុងបឋវីកសិណហ្នឹងឯង ។

(វិធីចំរើនវិបស្សនា ត)

(កំណត់នាមរូប)

(១៧២) ក៏ភិក្ខុ អ្នកមានចតុក្កជ្ឈាន និង បញ្ចកជ្ឈាន កើតហើយ យ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើនកម្មដ្ឋាន ដោយអំណាចនៃសល្លក្ខណា និង វិវដ្ដនា ហើយដល់នូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ក្នុងអានាបាណស្សតិភាវនា នេះ រមែងធ្វើឈាននោះឯង ឲ្យដល់នូវភាពស្ងាត់ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ យ៉ាងស្ងាត់ជំនាញ កំណត់នូវនាមរូបហើយ តាំងផ្តើមនូវវិបស្សនា ។ សួរថា តើតាំងផ្តើមដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ជ្រាបថា ព្រះយោគាវចរភិក្ខុនោះ ចេញចាកពីសមាបត្តិហើយ រមែងឃើញថា កាយកម្ម និង ចិត្ត ជាដែនកើតឡើងនៃខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយ ។ ដូចជាកាលស្នប់នៃជាងមាស គឺបុគ្គលសប់ ខ្យល់ដែលអាស្រ័យនូវស្នប់ផង នូវសេចក្តីព្យាយាម ដ៏សមគួរដល់ស្នប់នោះ នៃបុរសផង រមែងសព្វរទៅ យ៉ាងណាមិញ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយ អាស្រ័យនូវកាយ និង ចិត្ត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះយោគី កំណត់នូវខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយ នូវកាយផង ថា ជារូប នូវចិត្តផង នូវធម៌ដែលសម្បយុត្ត ដោយចិត្តនោះផង ថា ជាអរូប ។ នេះជាសេចក្តីសង្ខេប ក្នុងការកំណត់នាមរូបនុ៎ះ ។ ចំណែកឯការកំណត់

នាម និង រូប នឹងមានប្រាកដ ខាងមុខ ដោយសេចក្តីពិស្តារ ។

ព្រះយោគី លុះកំណត់នាមនិងរូប យ៉ាងនេះហើយ ស្វែងរកបច្ច័យនៃនាមនិងរូបនោះ ។ ក៏ព្រះយោគី កាលស្វែងរក ឃើញនាមនិងរូបនោះ ហើយប្រារព្ធ នូវកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ នៃនាមនិងរូប ក្នុងកាលទាំងឡាយបីហើយ ឆ្លងនូវសេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យឆ្លងផុតហើយ លើកឡើង (នូវនាមរូប) កាន់ត្រៃលក្ខណ៍ ដោយអំណាចនៃការពិចារណា នូវកលាប (ជាច់) ហើយលះបង់នូវវិបស្សនូបក្កិលេសទាំង ១០ មានឱភាសជាដើម ដែលកើតឡើងក្នុងបុព្វភាគ នៃឧទយព្វយានុបស្សនា (កិរិយាពិចារណាឃើញ នូវការកើត និង ការរលត់) ហើយកំណត់នូវបដិបទាញ្ញាណ ដែលផុតហើយ ចាកឧបក្កិលេសទាំងឡាយ ថា ជាមគ្គ ហើយលះបង់នូវការកើតឡើង សម្រេចដល់កង្ខានុបស្សនា (កិរិយាពិចារណាឃើញនូវការបែកធ្លាយ) ហើយក៏នឿយណាយ ធុញទ្រាន់ ក្នុងសង្ខារទាំងពួង ដែលប្រាកដឡើង ដោយភាពគួរភ័យខ្លាច ដោយអំណាចនៃភង្គានុបស្សនា មិនមានចន្លោះ រួចស្រឡះ ដល់នូវអរិយមគ្គ ៤ តាមលំដាប់ យ៉ាងណា តាំងនៅស៊ប់ ក្នុងអរហត្តផល ដល់ហើយនូវទីបំផុត នៃបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ១៩ ប្រភេទ ជាអគ្គទក្ខិណេយ្យនៃលោក ព្រមទាំងទេវលោក ។

ក៏ការចំរើនអានាបាណស្សតិសមាធិ នៃព្រះយោគីនោះដែលធ្វើការរាប់ជាខាងដើម មានបដិបស្សនា ជាទីបំផុត ជាធម្មជាតចប់ស្រេចហើយ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ នេះជាការ

ពណ៌នា នូវចតុក្កៈ ទី១ ដោយអាការទាំងពួង ។

(១៧៣) ចំណែកក្នុងចតុក្កៈទាំងបីក្រៅនេះ ឈ្មោះថា នយ នៃការចំរើនកម្មដ្ឋានផ្សេង មិនមាន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុ នោះ គប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃចតុក្កៈទាំងនោះឯង តាមនយនៃការ ពណ៌នាអនុបទហ្នឹងឯង ។

(ការពណ៌នាបតុក្កៈ ទី ២)

បទថា "**បីតិប្បដិសំវេទី**" សេចក្តីថា កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលធ្វើនូវបីតិ ឲ្យជាបីតិគឺខ្លួនដឹងច្បាស់ហើយ គឺធ្វើឲ្យប្រាកដ ដក ដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល ។ ត្រង់បទថា "**បីតិប្បដិសំវេទី**" នោះ មានសេចក្តីថា បីតិ ជាធម្មជាតគឺកិក្ខុដឹងច្បាស់ហើយ ដោយអាការ ទាំងឡាយ ២ គឺដោយអារម្មណ៍ ១ ដោយអសម្មោហៈ ១ ។ សួរថា បីតិ ជាធម្មជាត គឺកិក្ខុដឹងច្បាស់ហើយ ដោយអារម្មណ៍ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា កិក្ខុចូលឈាន ២ ដែលមានបីតិ ព្រោះកិរិយាបាននូវឈាន បីតិ ជាធម្មជាត គឺកិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ហើយ ដោយអារម្មណ៍ ព្រោះ ភាវៈនៃអារម្មណ៍ ជាធម្មជាត គឺកិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ហើយ ក្នុងខណៈ ដែលចូលសមាបត្តិ ។ សួរថា បីតិ ជាធម្មជាត គឺកិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ ហើយ ដោយអសម្មោហៈ តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា កិក្ខុចូលឈាន ២ ដែលមានបីតិ ចេញហើយ ពិចារណានូវបីតិ ដែលសម្បយុត្តដោយ ឈាន ដោយសេចក្តីអស់ទៅ ដោយសេចក្តីសូន្យទៅ បីតិ ជាបីតិ គឺ កិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ហើយ ដោយអសម្មោហៈ ព្រោះកិរិយាចាក់ធ្លុះនូវ

លក្ខណៈ ក្នុងខណៈនៃវិបស្សនា ។ សមដូចជាព្រះសារីបុត្រពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទាមគ្គ ថា: កាលភិក្ខុ ជីងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃជង្ហើមចេញវែង សតិ ក៏តម្កល់មាំ បីតិនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុជីងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលភិក្ខុជីងច្បាស់នូវភាព នៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃជង្ហើមចូលវែង... ដោយអំណាចនៃជង្ហើមចេញខ្លី... ដោយអំណាចនៃជង្ហើមចូលខ្លី... ដោយអំណាចនៃជង្ហើមចេញ និង ជង្ហើមចូលរបស់អ្នកកំណត់ជីង នូវកាយទាំងពួង... ដោយអំណាចនៃភាពជាអ្នករម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ជកជង្ហើមចេញ និង ជកជង្ហើមចូល សតិ ក៏តម្កល់មាំ បីតិនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុ ជីងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលភិក្ខុរំពឹង បីតិនោះ ឈ្មោះថា គឺភិក្ខុនោះជីងច្បាស់ហើយ កាលភិក្ខុនោះជីង... កាលឃើញ... កាលពិចារណា... កាលអធិដ្ឋានូវចិត្ត...កាលជឿស៊ប់ដោយសទ្ធា...កាលផ្គងសេចក្តីព្យាយាម... កាលប្រុងទុកនូវសតិ... កាលតម្កល់នូវចិត្ត... កាលជីងច្បាស់ ដោយបញ្ញា... កាលត្រាស់ជីង នូវធម៌ដែលគួរត្រាស់ជីង... កាលកំណត់ជីងនូវធម៌ដែលគួរកំណត់ជីង... កាលលះនូវធម៌ដែលគួរលះ... កាលចំរើននូវធម៌ដែលគួរចំរើន... កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់, បីតិនោះ ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះ ជីងច្បាស់ហើយ, បីតិនោះ ឈ្មោះថា គឺភិក្ខុនោះ ជីងច្បាស់ហើយ

យ៉ាងដូច្នេះឯង [1] ។

*សូម្បីបទដ៏សេសទាំងឡាយ ក៏បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយសេចក្តី តាមន័យនេះឯង ។ តែនេះគ្រាន់តែជាសេចក្តីប្លែកគ្នា ត្រង់បទនេះ ។ ភាពនៃព្រះយោគីជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវសុខ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយអំណាចនៃឈានទាំងឡាយ ៣ ភាពនៃព្រះយោគីជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយអំណាចឈានទាំងឡាយ ៤ ។ ខន្ធទាំងឡាយ ២ មានវេទនាជាដើម ឈ្មោះថា ចិត្តសង្ខារ ។ ក៏ក្នុងបទថា **សុខប្បដិសំវេទី** នេះ ព្រះសារីបុត្រ ពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទាថា ពាក្យថា "**សុខ**" បានដល់ សុខ ២ យ៉ាង គឺ កាយិកសុខ ១ ចេតសិកសុខ ១ ដើម្បីសំដែង នូវវិបស្សនាភូមិ ។*

*បទថា "**បស្សម្ភយំ ចិត្តសង្ខារំ**" សេចក្តីថា កាលរម្ងាប់ គឺ កាលរំលត់នូវចិត្តសង្ខារ ដែលគ្រោតគ្រាត ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីរលត់នូវចិត្តសង្ខារនោះ ដោយសេចក្តីពិស្តារ តាមន័យដែលលោកបានពោលហើយ ក្នុងកាយសង្ខារហ្នឹងឯង ។ មួយទៀត បណ្តាបទទាំងនោះ ក្នុងបទថា "**បីតិ**" លោកពោលវេទនា ដោយប្រជាន គឺបីតិ ត្រង់បទថា "**សុខ**" លោកពោលវេទនា ដោយរូបរបស់ខ្លួនហ្នឹងឯង ក្នុងបទថា "ចិត្តសង្ខារទាំង ២" លោកពោលវេទនា ដែលប្រកបព្រមហើយ ដោយសញ្ញា ព្រោះជាន្តីថា "សញ្ញា និង វេទនា ជាតួចេតសិក ធម៌ទាំងនុ៎ះ ជាប់ចំពោះដោយចិត្ត ឈ្មោះ*

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧០ ទំព័រទី ១៥១ ។

ថា ចិត្តសង្ខារ” ដូច្នេះឯង ។

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ចតុក្កៈនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ តាមន័យនៃវេទនានុបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

(បតុក្កៈ ទី ៣)

(១៧៤) សូម្បីក្នុងចតុក្កៈ ទី៣ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបភាព នៃព្រះយោគី ជាអ្នកជីងច្បាស់នូវចិត្ត ដោយអំណាចនៃឈានទាំង ឡាយ ៤ ។ ពីរបទថា “**អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ**” សេចក្តីថា ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ កាលញុំងចិត្តឲ្យរីករាយ ឲ្យរីករាយទូទៅ ឲ្យស្រស់ស្រាយ ឲ្យស្រស់ស្រាយទូទៅ នឹងដកដង្ហើមចេញ នឹងដកដង្ហើមចូល ។ ត្រង់បទថា “**អភិប្បមោទយំ ចិត្តំ**” នោះ សេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង តែងមាន ដោយអាការ ២ យ៉ាង គឺ ដោយអំណាចនៃសមាធិ ១ ដោយអំណាចនៃវិបស្សនា ១ ។ សួរថា សេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ដោយអំណាចនៃសមាធិ តើយ៉ាងដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ភិក្ខុ ចូលឈាន ២ ដែលមានបីតិ ភិក្ខុនោះ ញុំាងចិត្តឲ្យរីករាយ ឲ្យរីករាយទូទៅ ដោយបីតិ ដែលជាសម្បយុត្តធម៌ ក្នុងខណៈដែលចូលសមាបត្តិ ។ សួរថា សេចក្តីត្រេកអរដ៏ក្រៃលែង ដោយអំណាចនៃវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ភិក្ខុ ចូលឈាន ២ ដែលមានបីតិ ចេញហើយ ពិចារណាបីតិ ដែលសម្បយុត្តដោយឈាន ដោយសេចក្តីអស់ទៅ ដោយសេចក្តីសូន្យទៅ ភិក្ខុនោះ ធ្វើបីតិដែលសម្បយុត្តហើយដោយឈាន ឲ្យជាអារម្មណ៍ ញុំាងចិត្តឲ្យរីករាយ

ឲ្យរីកពាយទូទៅ ក្នុងខណៈនៃវិបស្សនា យ៉ាងនេះឯង ។

ព្រះយោគី អ្នកប្រតិបត្តិ យ៉ាងនេះ លោកហៅថា សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងញុំាងចិត្ត ឲ្យរីកពាយក្រៃលែង ជាកជង្ហើមចេញ ជាក ជង្ហើមចូល ។

បទពីរថា "**សមាទយំ ចិត្តំ**" សេចក្តីថា ព្រះយោគី កាល តម្កល់ចិត្តឲ្យស្មើ គឺ តាំងចិត្តឲ្យស្មើ ក្នុងអារម្មណ៍ ដោយអំណាច នៃឈាន មានបឋមជ្ឈានជាដើម ឬ ពុំនោះសោត ចូលឈានទាំង នោះហើយ ក៏ចេញ ហើយពិចារណានូវចិត្តដែលសម្បយុត្តហើយ ដោយឈាន ដោយសេចក្តីអស់ទៅ ដោយសេចក្តីសូន្យទៅ ភាព នៃចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខណៈ ជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ រមែង កើតឡើង ដោយការចាក់ផ្ទុះនូវលក្ខណៈ ក្នុងខណៈនៃវិបស្សនា កិកុ តម្កល់ចិត្តឲ្យស្មើ គឺតាំងចិត្តឲ្យស្មើ ក្នុងអារម្មណ៍ ដោយអំណាច នៃខណិកចិត្តេកគ្គតា ដែលកើតឡើងហើយ យ៉ាងនេះ លោកហៅ ថា សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹង ជាកជង្ហើមចេញ ជាក ជង្ហើមចូល ។

បទពីរថា "**វិមោចយំ ចិត្តំ**" សេចក្តីថា ព្រះយោគី កាលញុំាង ចិត្តឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកនីវរណៈទាំងឡាយ ដោយបឋមជ្ឈាន កាលញុំាងចិត្តឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកវិតក្កៈ និង វិចារៈទាំងឡាយ ដោយទុតិយជ្ឈាន កាលញុំាងចិត្តឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកបីតិ ដោយតតិយជ្ឈាន កាលញុំាងចិត្តឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកសុខ និង

ទុក្ខទាំងឡាយ ដោយចតុត្ថជ្ឈាន ម៉្យាងទៀត ព្រះយោគី ចូលឈាន ទាំងឡាយនោះ ចេញហើយ ក៏ពិចារណា នូវចិត្តដែលសម្បយុត្ត ហើយដោយឈាន ដោយសេចក្តីអស់ទៅ ដោយសេចក្តីសូន្យទៅ ព្រះយោគីនោះ ធ្វើចិត្ត ឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកនិច្ចសញ្ញា ដោយ អនិច្ចានុបស្សនា ក្នុងខណៈនៃវិបស្សនា ធ្វើចិត្តឲ្យរួច ឲ្យរួចស្រឡះ ចាកសុខសញ្ញា ដោយទុក្ខានុបស្សនា... ចាកអត្តសញ្ញា ដោយ អនត្តានុបស្សនា... ចាកសេចក្តីត្រេកត្រអាល ដោយនិព្វិទានុ-បស្សនា... ចាករាគៈ ដោយវិរាគានុបស្សនា... ចាកសមុទយៈ ដោយ និរោធានុបស្សនា... ចាកអាទានៈ (សេចក្តីប្រកាន់) ដោយបដិ-និស្សគ្គានុបស្សនា ជាកដង្ហើមចេញ និង ជាកដង្ហើមចូល ។ ព្រោះ ហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងធ្វើចិត្ត ឲ្យរួច ជាកដង្ហើមចេញ ជាកដង្ហើមចូល ។

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបចតុក្កៈនេះ ថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃចិត្តានុបស្សនា យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(បឋមចតុក្កៈ ទី ៤)

(អនិច្ចានុបស្សី)

*(១៧៥) ចំណែកក្នុងចតុក្កៈ ទី ៤ មានសេចក្តីវិនិច្ឆ័យថា ក្នុង បទថា "**អនិច្ចានុបស្សី**" នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបអនិច្ចំ (របស់មិន ទៀង) គប្បីជ្រាបអនិច្ចតា (ភាពជារបស់មិនទៀង) គប្បីជ្រាប អនិច្ចានុបស្សនា (ការពិចារណាឃើញថាមិនទៀង) គប្បីជ្រាប*

អនិច្ចានុបស្សី (អ្នកដែលពិចារណាឃើញថាជារបស់មិនទៀង) ជាមុនសិន ។

*ក្នុង ៤ បទនោះ បទថា "**អនិច្ចំ**" បានដល់ ខន្ធប្រាំ ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយថា ព្រោះភាវៈនៃខន្ធប្រាំនោះ មានការកើតឡើង អស់សូន្យទៅ និង ជារបស់ដទៃ ។ បទថា "**អនិច្ចតា**" បានដល់ភាពនៃបញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះឯង មានការកើតឡើង អស់សូន្យទៅ និង ជារបស់ដទៃ ឬថា ភាពនៃបញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះ មានហើយ បែរទៅជាមិនមានទៅវិញ ។ អធិប្បាយថា អនិច្ចតា ក៏គឺភាពនៃបញ្ចក្ខន្ធទាំងឡាយនោះ ដែលកើតឡើងហើយ មិនតាំងនៅ ដោយអាការនោះឯង ហើយបែកធ្លាយ ដោយការបែកធ្លាយគ្រប់ខណៈ ។ បទថា "**អនិច្ចានុបស្សនា**" គឺការពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ក្នុងខន្ធទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ដោយអំណាចនៃអនិច្ចតានោះ ។ បទថា "**អនិច្ចានុបស្សី**" បានដល់ ព្រះយោគី អ្នកប្រកបព្រម ដោយការពិចារណាឃើញនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ ជាអ្នកយ៉ាងដូច្នេះហើយ កាលដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ថា ឈ្មោះថា សិក្សាថា អាត្មាអញ ជាអ្នកពិចារណាឃើញថា មិនទៀង នឹងដកដង្ហើមចេញ នឹងដកដង្ហើមចូល ក្នុងទីនេះ ។*

(វិរាគានុបស្សី និរោធានុបស្សី)

*ចំណែកក្នុងបទថា "**វិរាគានុបស្សី**" នេះ វិរាគៈ (ការប្រាសចាកតម្រេក) មានពីរយ៉ាង គឺខយវិរាគៈ ១ អច្ចន្តវិរាគៈ ១ ។ បណ្តា*

វិភគៈ ទាំង ២ នោះ ការបែកធ្លាយគ្រប់ខណៈ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ខណវិភគៈ ។ ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា អច្ចន្តវិភគៈ ។ វិបស្សនា និង មគ្គ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចនៃវិភគៈទាំង ២ នោះ ឈ្មោះថា ***វិភគានុបស្សនា*** *។ ព្រះយោគី ជាអ្នកប្រកបព្រម ដោយអនុបស្សនាទាំង ២ នោះឯង កាលដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ឈ្មោះថា សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងជាអ្នកពិចារណាឃើញការជ្រាសចាកតម្រេក ដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល ។ នយ សូម្បីក្នុងបទថា "****និរោធានុបស្សី****" ក៏នយដូចគ្នានេះដែរ ។*

(បដិនិស្សគ្គានុបស្សី)

*សូម្បីក្នុងបទថា "****បដិនិស្សគ្គានុបស្សី****" នេះ បដិនិស្សគ្គៈ (ការរលាស់ចោល) មាន ២ គឺ បរិច្ចាគប្បដិនិស្សគ្គៈ (បដិនិស្សគ្គៈ គឺការលះបង់) ១ បក្ខន្ទនប្បដិនិស្សគ្គៈ (បដិនិស្សគ្គៈ គឺការសុះទៅ) ១ ។ អនុបស្សនា គឺបដិនិស្សគ្គៈ ឈ្មោះថា បដិនិស្សគ្គានុ-បស្សនា ។ ពាក្យថា "****បដិនិស្សគ្គានុបស្សនា****" នេះ ជាឈ្មោះនៃវិបស្សនា និង មគ្គ ទាំងឡាយ ។ មែនពិត វិបស្សនា រមែងលះបង់នូវកិលេសទាំងឡាយព្រមទាំងខន្ធ និង អភិសង្ខារទាំងឡាយ ដោយអំណាចនៃតទង្គប្បហានៈ ថែមទាំង រមែងសុះទៅ ក្នុងព្រះនិព្វាន ដែលផុយគ្នានឹងកិលេសនោះ ព្រោះភាវៈនៃវិបស្សនា ជិនទៅ ក្នុងផ្លូវនោះ ដោយកិរិយាឃើញនូវទោស ក្នុងសង្ខតធម៌ ព្រោះហេតុ*

ដូច្នោះ ទើបលោកហៅថា (បដិនិស្សគ្គៈ មាន ២) គឺ បរិច្ចាគប្បដិ-
និស្សគ្គៈ ១ បក្ខន្ទនប្បដិនិស្សគ្គៈ ១ ។ ចំណែកមគ្គ រមែងលះបង់
នូវកិលេសទាំងឡាយព្រមទាំងខន្ធ និង អភិសង្ខារទាំងឡាយ ដោយ
អំណាចនៃសមុច្ឆេទប្បហានៈ ថែមទាំងរមែងសុះទៅ ក្នុងព្រះនិព្វាន
ដោយកិរិយាធ្វើ (នូវព្រះនិព្វាន) ឲ្យជាអារម្មណ៍ ព្រោះហេតុដូច្នោះ
ទើបលោកហៅថា (បដិនិស្សគ្គៈ មាន ២ គឺ) បរិច្ចាគប្បដិនិស្សគ្គៈ ១
បក្ខន្ទនប្បដិនិស្សគ្គៈ ១ ។ ក៏វិបស្សនាញាណ និង មគ្គញ្ញាណទាំង
២ នេះ លោកហៅថា អនុបស្សនា ព្រោះកិរិយាឃើញរឿយៗ នូវ
ញាណ មាន ក្នុងខាងមុនៗ ទាំងឡាយ ។ ព្រះយោគីជាអ្នកប្រកប
ព្រម ដោយបដិនិស្សគ្គានុបស្សនា ទាំង ២ យ៉ាងនោះ កាលដក
ដង្ហើមចេញ និង កាលដកដង្ហើមចូល បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា សិក្សា
ថា អាត្មាអញ នឹងជាអ្នកពិចារណាឃើញរឿយៗ នូវកិរិយារលាស់
ចោល ដកដង្ហើមចេញ ដកដង្ហើមចូល ។

ចតុក្កៈ ទី ៤ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយ
អំណាចនៃវិបស្សនាសុទ្ធ ហ្នឹងឯង ។ ចំណែក ចតុក្កៈទាំង ៣ មាន
ក្នុងខាងមុន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃ
សមថៈ និង វិបស្សនា ។

(១៧៦) ការចំរើនអានាបាណស្សតិ មានវត្ថុ ១៦ បណ្ឌិត
គប្បីជ្រាប ដោយអំណាចនៃចតុក្កៈទាំង ៤ ដូចបានពណ៌នាមក
នេះឯង ។ ក៏អានាបាណស្សតិនេះ (ដែលភិក្ខុបានចំរើនហើយ)

ដោយអំណាចនៃវត្ថុ ១៦ យ៉ាងនេះ ទើបមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។

(អានិសង្សអានាបាណស្សតិ)

ក្នុងអានិសង្ស នៃអានាបាណស្សតិនោះ មានពណ៌នា ថា បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបការៈនៃអានាបាណស្សតិនោះ ជាធម្មជាតិមានអានិសង្សច្រើន សូម្បីដោយអំណាចនៃធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សរសើរ មានភាពជាធម៌ដ៏ល្អិតជាដើម ព្រោះព្រះបាឡីថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបាណស្សតិសមាធិ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ជាធម៌ដ៏ល្អិតផង ជាធម៌ដ៏ប្រណីតផង" ព្រោះការៈជាធម៌អាចក្នុងការកាត់ផ្តាច់នូវវិតក្ក: ។ មែនពិត អានាបាណស្សតិសមាធិ នេះ ព្រោះជាធម៌ដ៏ល្អិត ប្រណីត ជាធម៌ជាគ្រឿងនៅមិនច្របូកច្របល់ និង ជាសុខ ទើបកាត់ផ្តាច់នូវការស្ទុះទៅនៃចិត្ត ខាងនេះផង ខាងនោះផង ដោយអំណាចនៃវិតក្ក: ទាំងឡាយ ដែលធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ដល់សមាធិ ហើយធ្វើចិត្តឲ្យមានមុខខ្ពោះទៅរកអារម្មណ៍ គឺខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល តែប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយថា "អានាបាណស្សតិ គឺភិក្ខុគប្បីចំរើនដើម្បីចូលទៅកាត់ផ្តាច់នូវវិតក្ក: " ដូច្នេះ ។

មួយទៀត បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបភាពនៃអានាបាណស្សតិនោះ មានអានិសង្សច្រើន សូម្បីដោយភាពជាមូលនៃការបំពេញនូវវិជ្ជា

និង វិមុត្តិ ឲ្យបរិបូរ ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានាបាណស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងញុំាងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងញុំាងសម្ពោជ្ឈង្គ ទាំង ៧ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន ។ សម្ពោជ្ឈង្គ ទាំងឡាយ ៧ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងញុំាងវិជ្ជា និង វិមុត្តិ ឲ្យពេញបរិបូណ៌បាន [1] " ដូច្នេះ ។

ម៉្យាងវិញទៀត ភាវៈនៃអានាបាណស្សតិនោះ ជាធម្មជាតិមានអានិសង្សជ្រើនច្រើន បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប សូម្បីព្រោះការធ្វើនូវភាវៈនៃខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូលទាំងឡាយ ដែលមាន ក្នុងទីបំផុត ជាសភាវៈគឺខ្ជួនជីងបាន ។ សមដូចព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយថា "ម្នាលរាហុល កាលបើអានាបាណស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ យ៉ាងនេះ ខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ដង្ហើមចូល ទាំងឡាយ នោះណា ដែលមាន ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដង្ហើមចេញ និង ដង្ហើមចូលទាំងនោះឯង នឹងរលត់ទៅវិញជាប្រាកដ មិនមែនមិនរលត់ទៅវិញទេ [2] " ដូច្នេះ ។

ក្នុងអានាបាណស្សតិនោះ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ទាំង

១- សុ. ម. ឧ. ភាគទី ២៦ ទំព័រទី ៣៥៩ ។ ២- សុ. ម. ម. ភាគទី ២៣ ទំព័រទី ២៤៤ ។

ឡាយ ៣ គឺ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ មានក្នុងទីបំផុតនៃកព ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ មានក្នុងទីបំផុតនៃឈាន ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ មានក្នុងទីបំផុតនៃចុតិ ដោយអំណាចនៃកិរិយារលត់ ។ មែនពិត ខ្យល់ អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាមកព បណ្តាកពទាំងឡាយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងរូបកព និងអរូបកពទាំងឡាយទេ ព្រោះហេតុនោះ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា មានក្នុងទីបំផុតនៃកព ។ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈាន ៣ មានក្នុងទីបំផុត បណ្តាឈានទាំងឡាយ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈានទី៤ ព្រោះហេតុនោះ ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ ទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា មានក្នុងទីបំផុតនៃឈាន ។ ចំណែកខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយណា កើតឡើងហើយ ជាមួយនឹងចិត្ត ទី១៦ ក្នុងខាងមុន នៃចុតិចិត្ត រមែងរលត់ ជាមួយនឹងចុតិចិត្ត ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈទាំងឡាយនេះ ឈ្មោះថា មានក្នុងទីបំផុត នៃចុតិ ។ ខ្យល់ចុតិចរិមៈ ទាំងឡាយនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បំណងហើយ ថា “មានក្នុងទីបំផុត” ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ។

បានឮថា កាលភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវកម្មដ្ឋាននេះ ពិចារណានូវការកើតឡើង ក្នុងខណៈនៃការកើតឡើងនៃចិត្ត ទី១៦ ក្នុងខាងមុខ នៃចុតិចិត្ត ព្រោះភាវៈនៃខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ដែលភិក្ខុកំណត់ជាអារម្មណ៍ បានល្អប្រពៃហើយ សូម្បី

កិរិយាកើតឡើងនៃខ្យល់ទាំងនោះ រមែងប្រាកដ កាលពិចារណានូវកិរិយាតាំងនៅ សូម្បីកិរិយាតាំងនៅនៃខ្យល់ទាំងនោះ រមែងប្រាកដ កាលពិចារណានូវការបែកធ្លាយ សូម្បីការបែកធ្លាយ នៃខ្យល់ទាំងនោះ ក៏រមែងប្រាកដ ។

មែនពិត កិក្ខុ អ្នកចំរើនកម្មដ្ឋានដទៃ ក្រៅអំពីអានាបាណ-ស្សតិកម្មដ្ឋាន នេះហើយ សម្រេចនូវព្រះអរហត្ត តែងកំណត់ចន្លោះកាលនៃអាយុបានខ្លះ កំណត់មិនបានខ្លះ ។ ប៉ុន្តែ កិក្ខុអ្នកចំរើននូវអានាបាណស្សតិ មានវត្ថុ ១៦ នេះ ហើយសម្រេចព្រះអរហត្ត តែងកំណត់ចន្លោះកាល នៃអាយុបានទាំងអស់ ។ កិក្ខុ អ្នកចំរើនអានាបាណស្សតិ ហើយបានសំរេចព្រះអរហត្តនោះ ដឹងថា “ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អាយុសង្ខារ របស់អាត្មាអញ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ អស់កាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ នឹងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងនាយអំពីកាលនេះទេ” ដូច្នេះហើយ ធ្វើនូវកិច្ចទាំងពួងទាំងឡាយ មានការជំរះនូវសរីរៈ និង ការស្លៀកពាក់ជាដើម តាមធម្មតារបស់ខ្លួន ហ្នឹងឯង ហើយធ្វេចភ្នែកទាំងឡាយ ដូចជាព្រះតិស្សត្ថេរ អ្នកអាស្រ័យនៅក្នុងកោដិបព្វតវិហារ ដូចជាព្រះមហាតិស្សត្ថេរ អ្នកអាស្រ័យនៅក្នុងមហាកវ្ចនិយវិហារ ដូចជាព្រះបិណ្ឌបាតិកតិស្សត្ថេរ ក្នុងទេវបុត្តវដ្ត និង ដូចជាព្រះកាតិយត្ថេរទាំងពីរព្រះអង្គ អ្នកអាស្រ័យនៅ ក្នុងចិត្តលបព្វតវិហារ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

នេះជាការសំដែង នូវរឿងមួយ ក្នុងចំណោមរឿង នៃព្រះ

ថេរៈទាំងឡាយនោះ ។ បានឮថា ក្នុងចំណោមព្រះភាតិយត្ថេរទាំងពីរអង្គ ព្រះថេរៈមួយអង្គ សូត្រនូវបាតិមោក្ខ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ មានព្រះចន្ទពេញវង់ មានភិក្ខុសង្ឃហែហមហើយ និមន្តទៅកាន់ទីជាទីនៅរបស់ខ្លួន បានឋិតនៅត្រង់ទីចង្រ្កម រមិលមើលនូវពន្លឺ នៃព្រះចន្ទ ពិចារណានូវអាយុសង្ខារ របស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ភិក្ខុសង្ឃ ថា "តើអ្នកទាំងឡាយ ឮប់ឃើញភិក្ខុ ដែលបរិនិព្វាន ដោយអាការដូចម្តេចខ្លះដែរ? " ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ភិក្ខុទាំងឡាយពួកខ្លះ បានពោលថា "ពួកខ្ញុំ ឮប់បានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលអង្គុយ លើអាសនៈហ្នឹងឯង បរិនិព្វាន" ។ ភិក្ខុ ពួកខ្លះ បានពោលថា "ពួកខ្ញុំ ឮប់បានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលអង្គុយពែនភ្នែន លើអាកាស បរិនិព្វាន" ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា "ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងសំដែងនូវភិក្ខុដែលកំពុងតែចង្រ្កមហ្នឹងឯង បរិនិព្វាន ដល់អ្នកទាំងឡាយ" ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះថេរៈ ធ្វើនូវគំនូស ត្រង់ទីចង្រ្កម ហើយពោលថា "ខ្ញុំ នឹងដើរទៅកាន់ទីបំផុតនៃខាងមុខ អំពីទីបំផុតនៃទីចង្រ្កមនេះហើយ កាលត្រឡប់មកវិញ គ្រាន់តែដល់នូវគំនូសនេះភ្លាម នឹងបរិនិព្វាន" យ៉ាងនេះហើយ ក៏ចុះកាន់ទីចង្រ្កម ដើរទៅកាន់ចំណែកខាងនាយ កាលត្រឡប់មកវិញ ក៏បរិនិព្វានហើយ ក្នុងខណៈដែលលោកជាន់នូវគំនូស ដោយជើងម្ខាង ភ្លាមហ្នឹងឯង ។

ព្រោះហេតុនោះឯង បណ្ឌិតគប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទ ប្រកបរឿយៗ នូវអានាបាណស្សតិ ដែលមានអានិសង្សប្រើន

អនុស្សតិកម្មដ្ឋានឯទ្វេស

យ៉ាងនេះ សព្វៗកាល យ៉ាងនេះឯង ។

នេះជាកថាមុខ ដោយពិស្តារ ក្នុងអានាបាណស្សតិ ។

♣ ♣ ♣

(ឧបស្សមានុស្សតិ)

(១៧៧) ក៏ព្រះយោគី អ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីចំរើននូវឧបសមានុស្សតិ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ បន្ទាប់អំពីអានាបាណស្សតិ ទៅកាន់ទីស្ងាត់ ចៀសចេញចាកអារម្មណ៍ សម្ងំនៅ ត្រូវលើកឡើយៗ នូវគុណទាំងឡាយ នៃព្រះនិព្វាន ពោលគឺកិរិយាចូលទៅរម្ងាប់ នូវសេចក្តីទុក្ខ គ្រប់យ៉ាង យ៉ាងដូច្នេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងប៉ុន្មាន ជាសង្ខតធម៌ក្តី ជាអសង្ខតធម៌ក្តី វិរាគធម៌ ប្រាកដជាប្រសើរ ជាងធម៌ទាំងឡាយនោះ ព្រោះថា វិរាគធម៌នេះ ជាធម៌សម្រាប់បន្ទោបង់សេចក្តីស្រើបស្រាល ជាធម៌កំចាត់បង់នូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ជាធម៌អាចដកឡើងនូវអាល័យ ជាធម៌ផ្តាច់បង់នូវវដ្តៈ ជាធម៌អស់ទៅនៃតណ្ហា ជាធម៌ប្រាសចាកតម្រេក ជាធម៌រលត់ ជាធម៌មិនមានគ្រឿងចាក់ស្រែះ [1] " ដូច្នេះ ។

(កែអត្តបាឡី)

ក្នុងបាឋៈទាំងឡាយនោះ ពាក្យថា "មានប្រមាណត្រឹមណា" គឺ មានប្រមាណប៉ុណ្ណា ។ ពាក្យថា "ធម៌ទាំងឡាយ" បានដល់សភាវធម៌ទាំងឡាយ ។ ពាក្យថា "ជាសង្ខតៈក្តី ជាអសង្ខតៈក្តី" គឺ

១- សុ. អ. ច. ភាគទី ៤២ ទំព័រទី ៨៤ ។

ដែលបច្ច័យទាំងឡាយផ្សំប្រជុំគ្នាធ្វើក្តី មិនបានផ្សំប្រជុំគ្នាធ្វើក្តី ។ ពាក្យថា "វិភគធម៌ តថាគតពោលថា ជាកំពូលនៃធម៌ទាំងឡាយនោះ" គឺវិភគធម៌ តថាគត ពោលថា ជាកំពូល គឺពោលថា ប្រសើរឧត្តមនៃសង្ខតធម៌ និង អសង្ខតធម៌ទាំងឡាយនោះ ។ មិនមែនត្រឹមតែកិរិយាមិនមាននៃសេចក្តីតម្រេកប៉ុណ្ណោះទេ ឈ្មោះថា វិភគៈ ក្នុងបាឡីនោះ បើតាមពិតទៅ អសង្ខតធម៌នោះណា បាននូវឈ្មោះទាំងឡាយ មានជាអាទិ៍ថា "ធម៌ជាគ្រឿងញាំញីនូវសេចក្តីស្រវឹង" ព្រោះព្រះបាឡីថា "វិភគធម៌នេះគឺអ្វី? វិភគធម៌នេះ គឺធម៌ជាគ្រឿងញាំញីនូវសេចក្តីស្រវឹង ។ល។ គឺព្រះនិព្វាន" ដូច្នេះ អសង្ខតធម៌នោះ ក៏គប្បីបានឈ្មោះថា វិភគធម៌ដែរ ។ មែនពិត វិភគធម៌នោះ លោកហៅថា **មទនិម្មទនៈ** ព្រោះសេចក្តីស្រវឹងទាំងឡាយទាំងពួង មានសេចក្តីស្រវឹង ដោយអំណាចនៃមានៈ និង សេចក្តីស្រវឹង ក្នុងភាពជាបុរសជាដើម អាស្រ័យនូវវិភគធម៌ហើយ ក៏អស់ស្រវឹង គឺលែងស្រវឹង គឺថាបាត់ទៅ ។ មួយទៀត វិភគធម៌នោះ លោកហៅថា **បិបាសវិនយៈ** ព្រោះសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ក្នុងកាមទាំងឡាយទាំងពួង ព្រោះអាស្រ័យនូវវិភគធម៌នោះ រមែងដល់នូវកិរិយាកំចាត់បង់ គឺថា នូវកិរិយាអស់បាត់ទៅ ។ មួយទៀត វិភគធម៌ លោកហៅថា **អាលយសមុគ្ឃាតៈ** ព្រោះអាល័យ គឺបញ្ចកាមគុណទាំងឡាយ រមែងដល់ នូវកិរិយាដកខ្លឹង ព្រោះអាស្រ័យ នូវវិភគធម៌នោះ ។ មួយទៀត វិភគធម៌នោះ លោកហៅថា **វដ្តុបច្ឆេទៈ** ព្រោះវដ្តៈដែល

ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ រមែងជាច់សូន្យ ព្រោះអាស្រ័យនូវវិភគធម៌នោះ ។ មួយទៀត វិភគធម៌នោះ លោកហៅថា **តណ្ហាក្ខយៈ វិភគៈ និរោធៈ** ព្រោះតណ្ហា អាស្រ័យនូវវិភគធម៌នោះ រមែងដល់នូវការអស់ទៅផង ប្រាសចាកតម្រេកផង រលត់ទៅផង ដោយប្រការទាំងពួង ។ មួយទៀត វិភគធម៌នោះ លោកហៅថា **និព្វានៈ** ព្រោះវិភគធម៌នោះ ចេញហើយ គឺរលាស់ចេញហើយ ប្រាសចេញហើយ ចាកតណ្ហាដែលបានឈ្មោះថា "**វានៈ**" ព្រោះរួបរឹត គឺ ចង ស្រែះចាក់ស្រែះនូវកំណើត ៤ គតិ ៥ វិញ្ញាណដ្ឋិតិ ៧ និង សត្តាវាស ៩ ព្រោះភាពនៃកិរិយាញុាំងសត្វឲ្យទៅៗ មកៗ ដូច្នេះឯង ។ ធម៌ដែលចូលទៅរម្ងាប់ពោលគឺព្រះនិព្វាន ព្រះយោគីគប្បីរំលឹករឿយៗ ដោយអំណាចគុណទាំងឡាយ មានធម៌ជាគ្រឿងរម្ងាប់ នូវសេចក្តីស្រវឹង ជាដើមនោះៗ ដូចពណ៌នាមកនេះ ឬក៏ គុណនៃឧបសមៈទាំងឡាយដទៃ ណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងព្រះសូត្រទាំងឡាយ មានជាដើមថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសង្ខតធម៌ ដល់អ្នកទាំងឡាយផង តថាគត នឹងសំដែងនូវសេចធម៌ផង តថាគត នឹងសំដែងនូវត្រើយ គឺព្រះនិព្វានផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដែលសត្វឃើញបាន ដោយកម្រពន់ពេកផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដែលគ្មានសេចក្តីចាស់គ្រាំគ្រាផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដែលទៀងទាត់ផង តថាគត នឹងសំដែង នូវធម៌ដែលគ្មានដំណើរយឺតយូរផង តថាគត នឹងសំដែង

ធម៌ដែលមិនស្ងាប់ផង តថាគត នឹងសំដែងធម៌ជាទីសម្រាន្តផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដ៏ក្សេមផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដែលមិនជាប់មានផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌មិនមានសេចក្តីអន្តរាយផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌មិនព្យាបាទផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ដ៏បរិសុទ្ធផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ជាទីពឹងផង តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ជាទីការពារផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសំដែងនូវធម៌ជាទីពួន ដល់អ្នកទាំងឡាយផង (១)" ដូច្នេះ ក៏ព្រះយោគី គប្បីរលឹករឿយៗ ដោយអំណាចនៃគុណទាំងឡាយនោះឯង ជូចគ្នាបានដែរ ។

(អានិសង្សឧបសមានុស្សតិ)

កាលព្រះយោគាវចរនោះ រលឹករឿយៗ នូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ដោយអំណាចនៃគុណ មានធម៌សំរាប់បន្ទោបង់ នូវសេចក្តីស្រវឹងជាដើម យ៉ាងនេះ ក្នុងសម័យនោះ ចិត្ត មិនត្រូវរាគៈចាំស្កាត់ហើយ មិនត្រូវទោសៈចាំស្កាត់ហើយ មិនត្រូវមោហៈចាំស្កាត់ហើយ ក្នុងសម័យនោះ ចិត្ត របស់ព្រះយោគាវចរនោះ ជាចិត្តទៅត្រង់ជាញ៉ាំឆ្ពោះទៅរកសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់មែនពិត ព្រោះហេតុនោះ អង្គឈានទាំងឡាយ រមែងកើតឡើង ដល់ព្រះយោគាវចរ អ្នកគ្របសង្កត់នូវនីវរណធម៌បានហើយ ក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយអំណាចនៃនយដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងអនុស្សតិមុន ។ មានពុទ្ធានុស្សតិ ជា

១- សុ. សំ. ស. ភាគទី ៣៦ ទំព័រទី ៣៦៦-៣៧៣ ។

ដើមហ្នឹងឯង ។ តែព្រោះភាវៈនៃឧបសមគុណទាំងឡាយជាគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ឬថា ព្រោះភាវៈនៃចិត្ត បង្អោនទៅ ក្នុងកិរិយារលឹកវឿយៗ នូវគុណមានប្រការផ្សេងៗ គ្នា ឈាននេះ ទើបជាឈានមិនដល់នូវអប្បនា ដល់ត្រឹមតែឧបចារៈប៉ុណ្ណោះឯង ។ ឈាននេះនោះ រមែងដល់នូវការរាប់ថា "**ឧបសមានុស្សតិ**" ហ្នឹងឯង ព្រោះកើតឡើង ដោយអំណាចនៃកិរិយារលឹកវឿយៗ នូវឧបសមគុណ ។ ឯឧបសមានុស្សតិនេះ រមែងសម្រេចដល់ព្រះអរិយសាវ័កតែប៉ុណ្ណោះ ជូចជា ឆអនុស្សតិ ដែរ ។ កាលបើមានហេតុដូច្នោះ សូម្បីបុថុជ្ជនអ្នកធ្ងន់ ក្នុងឧបសមៈ ក៏គួរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧបសមានុស្សតិ ដែរ ។ ព្រោះថា សូម្បីដោយអំណាចនៃការស្តាប់ ចិត្ត ក៏រមែងជ្រះថ្លា ក្នុងឧបសមៈបាន ។

ក៏កិក្ខុ អ្នកប្រកបវឿយៗ នូវឧបសមានុស្សតិនេះ រមែងដេកលក់ជាសុខ ភ្ញាក់ឡើងក៏ជាសុខ ជាអ្នកមានឥន្ទ្រីយ៍ស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម ជាអ្នកប្រកបព្រមដោយហិរិ និង ឱត្តប្បៈ ជាអ្នកនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ជាអ្នកមានចិត្តបង្អោនទៅ ក្នុងធម៌ដ៏ប្រណីត ជាអ្នកគួរគោរព និង ជាអ្នកគួរសរសើរ នៃសព្រហ្មចារីទាំងឡាយ មួយទៀត បើមិនទាន់បានចាក់ធ្លុះ នូវធម៌ដ៏ក្រៃលែងទេ ជាអ្នកមានសុគតិប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងមុខ ។

ព្រោះហេតុនោះឯង បណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងពិចារណា គប្បីជាអ្នកមិនប្រមាទ បំពេញនូវសតិ ក្នុង

ឧបសម: ដ៏ប្រសើរ ដែលមានអានិសង្សប្រើន យ៉ាងនេះ ដូចបានពណ៌នាមកនេះឯង ។

នេះជាកថាមុខ ដោយពិស្តារ ក្នុងឧបសមានុស្សតិ ។

បរិច្ឆេទ ទី ៨ ឈ្មោះ អនុស្សតិកម្មដ្ឋាននិទ្ទេស
ក្នុងអធិការនៃសមាធិភាវនា
ក្នុងបករណ៍វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាវីរភាយនៃសាធុជន
ដូចពណ៌នាមកនេះឯង ។

♣ ♣ ♣

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

មេត្តាព្រហ្មវិហារ

(១៧៨) ក៏ក្នុងព្រហ្មវិហារទាំង៤ នេះ គឺមេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ក្នុងលំដាប់នៃអនុស្សតិកម្មដ្ឋាន ព្រះយោគាវចរ ដែលជាអាទិកម្មិក: អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើននូវមេត្តា គប្បីចូលទៅផ្តាច់បង់ នូវបលិពោធ រៀននូវកម្មដ្ឋាន ធ្វើភត្តកិច្ចហើយ បន្ទោបង់នូវសេចក្តីស្រវឹង ក្នុងភត្ត អង្គុយឲ្យបានស្រួល លើអាសន:ដែលបុគ្គលក្រាលល្អហើយ ក្នុងប្រទេសដ៏ស្ងាត់ ពិចារណា នូវទោស ក្នុងទោស: និង អានិសង្ស ក្នុងសេចក្តីអត់ធន់ ជាមុន ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ឆ្លើយថា ព្រោះព្រះយោគី គប្បីលះបង់ទោស:បាន និង គប្បីបានខន្តី ដោយភាវនានេះ ។ ឯព្រះយោគី មិនអាចដើម្បីលះបង់នូវទោសដែលខ្លួនមិនបានឃើញហើយ ណាមួយ ឬក៏ ដើម្បីបាននូវអានិសង្សដែលខ្លួនមិនដឹងច្បាស់ហើយ ណាមួយបានទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីឃើញទោស ក្នុងទោស: ដោយអំណាចនៃព្រះសូត្រទាំងឡាយ មានជាអាទិ៍ថា “ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលត្រូវទោស: ប្រទូស្តហើយ ត្រូវទោស:គ្របសង្កត់ហើយ ជាអ្នកមានចិត្តក្រហល់ក្រហាយហើយ ដោយទោស: រមែងសម្ងាប់សត្វមានជីវិតបាន” ដូច្នេះ ។

ព្រះយោគាវចរ គប្បីជ្រាបអានិសង្ស ក្នុងខន្តី ដោយអំណាចនៃព្រះបាឡីទាំងឡាយ មានជាដើម ថា ៖

“ខន្តី គឺសេចក្តីអត់ធន់ ជាតបៈដ៏ក្រៃលែង ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ នូវព្រះនិព្វាន ថា ជាធម្មជាតដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ តថាគត ហៅនូវបុគ្គលអ្នកមានខន្តីជាកម្លាំង អ្នកមានកម្លាំង គឺខន្តី ជាកងព័ទ្ធ ថា ជាព្រាហ្មណ៍ ប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែងជាងខន្តី មិនមានឡើយ” ។

បន្ទាប់មក ព្រះយោគាវចរ គប្បីប្រារព្ធការចំរើនមេត្តា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើចិត្ត ឲ្យបានស្ងាត់ចាកទោសៈ ដែលមានទោសគឺ ខ្ជូនឃើញហើយ និង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការចងនូវចិត្ត ក្នុងខន្តី ដែលមានអានិសង្ស គឺខ្ជូនបានដឹងច្បាស់ហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

(បុគ្គលដែលជាទោសដល់ភាវនា)

ក៏ឯព្រះយោគី កាលចាប់ផ្តើម គប្បីដឹងបុគ្គលជាទោស អំពីខាងដើមសិន ថា “ព្រះយោគី មិនត្រូវចំរើនមេត្តា ជាមុន ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយនេះទេ មិនត្រូវចំរើនមេត្តា ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយនេះមែនពិត” ។ ពិតមែនហើយ មេត្តានេះ ព្រះយោគីមិនត្រូវចំរើន ជាដំបូងក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ៤ នេះ គឺ បុគ្គលដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ១ បុគ្គលដែលជាសំឡាញ់ ដែលស្រឡាញ់ក្រៃពេក ១ បុគ្គលជាកណ្តាល ១ បុគ្គលដែលមានពៀរ ១ មិនត្រូវចំរើនមេត្តា ដោយចំពោះបុគ្គលដែលមានភេទ ជាសត្រូវនឹងគ្នា មិនត្រូវចំរើនសោះ ក្នុងបុគ្គលដែលធ្វើកាលកិរិយាហើយ ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះយោគីមិនត្រូវចំរើនមេត្តា

ជាដំបូង ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ មានបុគ្គលដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ជាដើម ។

ឆ្លើយថា ព្រោះថា ព្រះយោគី កាលតម្កល់នូវបុគ្គលដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ក្នុងកន្លែងជាទីស្រឡាញ់ រមែងលំបាក កាលតម្កល់សំឡាញ់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក ក្នុងកន្លែងនៃបុគ្គលដែលជាកណ្តាល រមែងលំបាក ក៏កាលបើសេចក្តីទុក្ខ សូម្បីមានប្រមាណតិច កើតឡើងហើយ ដល់ព្រះយោគីនោះ ក៏ជាអ្នកដល់ហើយនូវអាការ គឺការស្រែកយំក៏បាន កាលតម្កល់នូវបុគ្គលជាកណ្តាលៗ ក្នុងកន្លែងនៃបុគ្គលជាគ្រូ និង ក្នុងកន្លែងនៃបុគ្គលដែលស្រឡាញ់ រមែងលំបាក កាលព្រះយោគី រំលឹកដល់បុគ្គលដែលមានពៀរ សេចក្តីក្រោធ ក៏រមែងកើតឡើង ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីមិនត្រូវចំរើនមេត្តា ជាដំបូង ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ មានបុគ្គលដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ជាដើមឡើយ ។

ចំណែកឯ ក្នុងបុគ្គលអ្នកមានភេទជាសត្រូវនឹងគ្នា កាលព្រះយោគី ចំរើនដោយចំពោះ ប្រារព្ធនូវបុគ្គលអ្នកមានភេទជាសត្រូវនឹងគ្នានោះឯង រាគៈ រមែងកើតឡើង ។ បានឮមកថា បុត្ររបស់អាមាត្យម្នាក់ សួរព្រះថេរៈដែលជាជីតុនថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន តើបុគ្គលគួរចំរើនមេត្តា ក្នុងបុគ្គលបែបណា?” ។ ព្រះថេរៈឆ្លើយថា “ក្នុងបុគ្គលដែលជាទីស្រឡាញ់” ។ ក៏ភរិយារបស់ខ្លួនជាទីស្រឡាញ់នៃអាមាត្យនោះ ។ អាមាត្យនោះ ក៏ចំរើនមេត្តាចំពោះ

ភរិយានោះ ធ្វើការប្រឃុំទ្ធជាមួយនឹងជញ្ជាំង រហូតរាត្រីទាំងពួង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនត្រូវចំរើនមេត្តា ក្នុងបុគ្គលដែលមានភេទជាសត្រូវនឹងគ្នាទេ ។

ចំណែក ក្នុងបុគ្គលដែលធ្វើកាលកិរិយាហើយ កាលព្រះយោគី ចំរើន(មេត្តា) ក៏រមែងមិនដល់នូវអប្បនា មិនដល់នូវឧបចារៈឡើយ ។ បានឮមកថា កិក្ខុកំលោះមួយរូប ប្រារព្ធនូវអាចារ្យ ទើបផ្តើមនូវមេត្តា ។ មេត្តា របស់កិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។ កិក្ខុនោះ ទៅកាន់សំណាក់ព្រះមហាថេរៈហើយសួរថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ការចូលមេត្តាឈាន របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ជាធម្មជាតស្អាត់ពិតមែន ប៉ុន្តែ ខ្ញុំម្ចាស់ មិនអាច ដើម្បីចូលមេត្តាឈានសមាបត្តិនោះបានទេ តើព្រោះហេតុអ្វី" ។ ព្រះថេរៈ ឆ្លើយថា "ម្នាលអាវុសោ ចូរលោកស្វែងរកនូវនិមិត្ត" ។ កិក្ខុ នោះ កាលស្វែងរក (នូវនិមិត្ត) ដ៏ឆ្ងាយ អាចារ្យធ្វើកាលកិរិយាហើយ ក៏ចំរើនមេត្តា ប្រារព្ធអ្នកដទៃហើយ ក៏បានសំរេចសមាបត្តិ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនត្រូវចំរើនមេត្តា ក្នុងបុគ្គលធ្វើកាលកិរិយាឡើយ ។

(បំរើនមេត្តា ក្នុងខ្លួនឯងជាមុន)

តែថា មុនជាងជនទាំងអស់ ព្រះយោគី គប្បីចំរើនមេត្តា ក្នុងខ្លួនឯង ជារឿយៗ យ៉ាងដូច្នេះថា "សូមឲ្យអាត្មាអញ ជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តីសុខ កុំបីមានទុក្ខឡើយ" ឬថា "អាត្មាអញ ចូរជាអ្នកមិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ មិនមានសេចក្តីទុក្ខ មានសេចក្តី

សុខ រក្សានូវខ្លួន” ដូច្នេះក៏បាន ។

បើមានពាក្យសួរថា: កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ពាក្យឯណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងវិភង្គ ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ๑ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឃើញបុគ្គលម្នាក់ដែលជាទីស្រឡាញ់ជាទីពេញចិត្ត គប្បីផ្សាយមេត្តា យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុ រមែងផ្សាយមេត្តាចិត្ត ចំពោះពួកសត្វទាំងពួង ក៏យ៉ាងនោះឯង [๑] ” ដូច្នេះ ក្តី ពាក្យឯណា ដែលព្រះសារីបុត្រ ពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទា ថា “មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការ ๕ តើដូចម្តេច? គឺ ផ្សាយដោយមេត្តាចិត្តថា សូមសត្វទាំងអស់ កុំឲ្យមានពៀរ កុំឲ្យមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខ រក្សាខ្លួនចុះ, សូមសត្វមានជីវិតទាំងអស់... សូមសត្វកើតហើយទាំងអស់... សូមបុគ្គលទាំងអស់... សូមសត្វទាំងអស់ដែលរាប់ថា មានអត្តភាព កុំឲ្យមានពៀរ កុំឲ្យមានព្យាបាទ កុំបីមានទុក្ខ មានតែសុខរក្សាខ្លួនចុះ [๒]” ដូច្នេះជាដើមក្តី, ពាក្យណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងមេត្តសូត្រ ថា “សូមសត្វទាំងអស់ មានសេចក្តីសុខ ឬ មានសេចក្តីក្សេម សូមមានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខ [๓] ” ដូច្នេះជាដើមក្តី, ពាក្យក្នុងគម្ពីរវិភង្គជាដើមនោះ រមែងខុស ព្រោះក្នុងពាក្យនោះ ព្រះ

๑- អភិ. វិ. ភាគទី ๘๑ ទំព័រទី ๓๑๓ ។ ๒- សុ.បដិ. ភាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๙๗ ។ ๓- សុ. ខុ. ខុទ្ទកបាឋ. ។

មានព្រះភាគ មិនទ្រង់ត្រាស់នូវការចំរើន(មេត្តា) ក្នុងខ្លួន" ដូច្នេះ ។

គប្បីឆ្លើយថា: ពាក្យក្នុងគម្ពីរវិភង្គជាដើមនោះ មិនខុសអ្វីទេ ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះពាក្យនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃអប្បនា ពាក្យផ្សាយមេត្តា ក្នុងខ្លួន មានជាអាទិ៍ថា "សូមឲ្យអាត្មាអញបានសេចក្តីសុខ" ដូច្នេះនេះ គឺខ្ញុំបានពោលហើយ ដោយអំណាចភាវៈនៃខ្លួនជាបន្ទាល់ ។ មែនពិត ប្រសិនបើព្រះយោគី ចំរើននូវមេត្តា ក្នុងខ្លួន តាមន័យថា "សូមឲ្យអាត្មាអញជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ" ដូច្នេះជាដើមក្តី អស់កាល ១០០ ឆ្នាំ ឬ ១,០០០ ឆ្នាំ អប្បនា ក៏មិនកើតឡើង ដល់ព្រះយោគីនោះបានទេ ។ ប៉ុន្តែកាលព្រះយោគីនោះ ចំរើន(មេត្តាក្នុងខ្លួន) ថា "សូមឲ្យអាត្មាអញ មានសេចក្តីសុខ" ដូច្នេះជាដើម ភាពនៃខ្លួនជាអ្នកប្រាថ្នានូវសេចក្តីសុខ ក្នុងពួកសត្វដទៃ រមែងកើតឡើង ព្រោះធ្វើខ្លួន ឲ្យជាបន្ទាល់ថា អាត្មាអញ ចង់បាននូវសេចក្តីសុខ ស្អប់ខ្ពើមសេចក្តីទុក្ខ ចង់មានជីវិតរស់នៅ និង មិនចង់បាននូវសេចក្តីស្លាប់ទេ យ៉ាងណាមិញ ឯពួកសត្វដទៃ ក៏ចង់បានសេចក្តីសុខ ស្អប់ខ្ពើមសេចក្តីទុក្ខ ចង់មានជីវិតរស់នៅ និង មិនចង់បានសេចក្តីស្លាប់ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។

មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ថា ៖

បុគ្គល មានបិត្តរំពឹងគិត សព្វទិស រមែងរកមិនឃើញ នូវ
បុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាងខ្លួន ក្នុងទីណាមួយទេ ខ្លួនទើប

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ជាទីស្រឡាញ់ប្រើនជាងបុគ្គលដទៃ យ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលដែលស្រឡាញ់ខ្លួន មិនគប្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃទេឡើយ [1] ដូច្នេះ ទ្រង់សំដែងហើយនូវនយនេះឯង ។

ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរគប្បីផ្សាយមេត្តាចំពោះខ្លួនជាដំបូង ដើម្បីភាពជាបន្ទាល់ ក្នុងលំដាប់នោះ ដើម្បីញុំាងមេត្តាភាវនា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយស្រួល បុគ្គលណាដែលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីគោរព និង ជាទីសរសើរ ជាអាចារ្យ ឬ ឬថា ប្រហែលអាចារ្យ ជាឧបជ្ឈាយ៍ ឬ ឬថា ប្រហែលឧបជ្ឈាយ៍ នៃព្រះយោគីនោះ គប្បីរព្រឹកនូវហេតុ គឺភាពនៃខ្លួនជាទីស្រឡាញ់ មានការឲ្យ និង ការពោលនូវពាក្យជាទីស្រឡាញ់ជាដើម និង នូវហេតុ គឺភាពនៃខ្លួនជាទីគោរព និង ជាទីសរសើរ មានសីល និង សុតៈ ជាដើម នៃបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ មានអាចារ្យជាដើមនោះ ហើយចំរើនមេត្តា តាមន័យជាដើមថា “សប្បុរសទុំៈ ចូរជាអ្នកដល់ហើយ នូវសេចក្តីសុខ ចូរជាអ្នកមិនមានទុក្ខ” ។ ក៏កាល (ចំរើនទៅ) ចំពោះបុគ្គលបែបនេះ អប្បនា រមែងសម្រេចដោយពិត ។

(បំរើនមេត្តារួមខេត្តជិត)

បើព្រះយោគាវចរភិក្ខុនេះ មិនដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទេ ហើយចង់ ដើម្បីធ្វើនូវសីមសម្ភេទ

១- សុ. សំ. សគ. ភាគទី ២៩ ទំព័រទី ២០៧ ។

(ការរួមដែនចូលគ្នា) ក្នុងលំដាប់អំពីបុគ្គល មានអាចារ្យជាដើមនោះមក គប្បីចំរើនមេត្តា ចំពោះបុគ្គលជាសំឡាញ់ដែលជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក អំពីបុគ្គលជាសំឡាញ់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក ចំពោះបុគ្គលជាកណ្តាល អំពីបុគ្គលជាកណ្តាល ចំពោះបុគ្គលអ្នកមានពៀរ ។ ក៏កាលព្រះយោគាវចរ ចំរើន គប្បីធ្វើនូវចិត្តទន់ឲ្យគួរដល់ភាវនាកម្ម ក្នុងចំណែកមួយៗ ហើយគប្បីប្រមូលមក ក្នុងបុគ្គលជាលំដាប់គ្នានោះ ។ ។

ចំណែកព្រះយោគាវចរកិក្ខុណា មិនមានបុគ្គលអ្នកមានពៀរក្តី សូម្បីកាលបើបុគ្គលដទៃធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសឲ្យ សេចក្តីសំគាល់ថា ជាអ្នកមានពៀរហ្នឹងឯង ក៏មិនកើតឡើង ព្រោះភាពនៃខ្លួនជាអ្នកប្រកបដោយជាតិជាមហាបុរសក្តី ព្រះយោគាវចរកិក្ខុនោះ មិនគប្បីធ្វើសូម្បីនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ថា "មេត្តាចិត្ត របស់អញ ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល ជាចិត្តគួរដល់ភាវនាកម្ម ឥឡូវនេះ អាត្មាអញប្រមូលមក នូវមេត្តាចិត្តនោះ ចំពោះបុគ្គលអ្នកមានពៀរ" ដូច្នេះឡើយ ។ ចំណែកឯ បុគ្គលអ្នកមានពៀរ មានដល់ព្រះយោគីណា ពាក្យថា "ព្រះយោគី គប្បីចំរើនមេត្តា ចំពោះបុគ្គលអ្នកមានពៀរ អំពីបុគ្គលជាកណ្តាល" ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកព្រះយោគីនោះ ។

(ទុទ្ទានខ្លួនពេលកើតបដិឃៈ)

(ន័យ ទី១ រលឹកដល់ទោសនៃសេចក្តីក្រោធ)

ក៏ប្រសិនបើកាលព្រះយោគីនោះ ប្រមូលចិត្តមក ចំពោះបុគ្គលអ្នកមានពៀរ បជិយៈ (សេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត) រមែងកើតឡើង ព្រោះការរលឹកវើយៗ នូវកំហុសដែលបុគ្គលអ្នកមានពៀរនោះធ្វើហើយ កាលបើមានប្រការដូច្នោះ ព្រះយោគីនោះ កាលជួបនូវមេត្តាចំពោះបុគ្គលណាមួយ ក្នុងចំណោមបុគ្គលមានក្នុងកាលមុន ទាំងឡាយវើយៗ ចេញហើយ ផ្សាយមេត្តា ចំពោះបុគ្គលនោះវើយៗ គប្បីបន្ទោបង់នូវបជិយៈ ។

ប្រសិនបើ កាលព្រះយោគី ព្យាយាម សូម្បីយ៉ាងនេះ បជិយៈនៅតែមិនរលត់ បើមានប្រការដូច្នេះ ព្រះយោគី គប្បីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវបជិយៈ ដោយការរលឹកវើយៗ នូវព្រះឱវាទទាំងឡាយ មានព្រះឱវាទដែលប្រៀបធៀបដោយរណារជាដើមចុះ ។

ក៏ព្រះយោគីនោះ កាលទូន្មាននូវខ្លួននោះ គប្បីទូន្មាន ដោយអាការនេះវើយៗ ថាៈ ម្នាលបុរសអ្នកក្រោធចង្រៃ ក្រែងព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ នាំគ្នាអារអវយវៈតូចធំ របស់អ្នកទាំងឡាយដោយរណារ ដែលមានដងទាំងសងខាង ភិក្ខុ ណាមួយ ញុាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត ចំពោះចោរទាំងអម្បាលនោះ ភិក្ខុនោះ មិនឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើតាមសាសនា របស់តថាគត ដោយការមិនអត់សង្កត់នោះទេឬ [1] ” ដូច្នេះ និង ថាៈ

១- សុ. ម. មូ. ភាគទី២១ ទំព័រទី២៤ ។

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

“អ្នកណា ក្រោធតប នឹងបុគ្គលដែលក្រោធហើយ អ្នកនោះឯង នឹងមានសេចក្តីអាក្រក់ ព្រោះសេចក្តីក្រោធនោះឯង ឯបុគ្គលមិនក្រោធតប នឹងបុគ្គលដែលក្រោធហើយ រមែងឈ្នះនូវសង្គ្រាម ដែលគេឈ្នះបានដោយកម្រ អ្នកណាដឹងថា អ្នកដទៃក្រោធនឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី រម្ងាប់សេចក្តីក្រោធបាន អ្នកនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវប្រយោជន៍ ដល់ជនទាំង ២ នាក់ គឺ ខ្លួន និង អ្នកដទៃ [១] ”

ដូច្នេះ និង ថា ៖

(១៧៩) “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៧ យ៉ាងនេះ ជាទីត្រេកអរ នៃសត្រូវ ជាហេតុនៃសត្រូវ រមែងមកកាន់ស្ត្រីភាព ឬ បុរិសភាព ដែលមានសេចក្តីក្រោធ ។ ធម៌ ៧ យ៉ាងនេះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្រូវក្នុងលោកនេះ រមែងប្រាថ្នានូវហេតុយ៉ាងនេះដល់សត្រូវ ថា ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះ មានវណ្ណៈអាក្រក់ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្រូវ រមែងមិនត្រេកអរដល់សត្រូវ ព្រោះវណ្ណៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសបុគ្គលនេះ (កាលបើ) មានសេចក្តីក្រោធ មានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ហើយ មានសេចក្តីក្រោធរួបរឹតហើយ បុរសបុគ្គលនោះ ទុកជាលាបស្រឡាបល្អ បានការសក់ និង ពុកមាត់ ហើយស្លៀកសំពត់ មានពណ៌ស ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែ បុរសបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មាន

---

១ - សុ. ភាគទី៣០ ទំព័រទី៨៩ ។

វណ្ណៈអាក្រក់ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌ ទី១ ជាទីត្រេកអរ នៃសត្រូវ ជាហេតុនៃសត្រូវ រមែងមកកាន់ស្ត្រីភាព ឬ បុរិសភាព ដែលមានសេចក្តីក្រោធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សត្រូវ រមែងប្រាថ្នានូវហេតុយ៉ាងនេះ ដល់សត្រូវថា ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះ ដេកជាទុក្ខ ។ល។ ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះកុំមានប្រយោជន៍ច្រើនឡើយ ។ល។ ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះ កុំមានភោគៈឡើយ ។ល។ ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះ កុំមានយសឡើយ ។ល។ ឱហ្ន៎ សូមឲ្យបុគ្គលនេះ កុំមានមិត្រឡើយ ។ល។ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ សូមកុំឲ្យបុគ្គលនេះ ចូលទៅកាន់សុគតិ សួគ៌ ទេវលោកឡើយ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះសត្រូវ រមែងមិនត្រេកអរ ដល់សត្រូវ ដោយដំណើរទៅកាន់សុគតិទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែ បុរសបុគ្គលនេះ មានសេចក្តីក្រោធ មានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់ហើយ មានសេចក្តីក្រោធរួបរឹតហើយ ក៏ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត ។ លុះបុគ្គលដែលមានសេចក្តីក្រោធគ្របសង្កត់នោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ វាចា ដោយចិត្តហើយ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើត ក្នុងតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក [1] ” ដូច្នេះ និង ថា ៖

១- សុ. អំ. ស. ភាគទី ៤៧ ទំព័រទី ១៧២ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាអង្កត់ឧស សំរាប់ជូតខ្មោច ដែលភ្លើងឆេះ រន្ទាលទាំងសងខាង មានលាមកប្រឡាក់ ត្រង់កណ្តាល រមែងមិនសម្រេចជាឧស ក្នុងស្រុកបាន ទាំងមិនសម្រេចជាឧស ក្នុងព្រៃបាន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បុគ្គលណា ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្ត ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន ទាំងមិនប្រព្រឹត្ត ដើម្បីប្រយោជន៍អ្នកដទៃ) តថាគត ពោលថា បុរសបុគ្គលនេះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ [1] " ។

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកនោះ កាលក្រោធយ៉ាងនេះ នឹងមិនបានឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះភាគផង មែនពិត កាលក្រោធតប (នឹងអ្នកដែលក្រោធ) ក៏ជាអ្នកអាក្រក់ជាងបុរសដែលក្រោធហើយ នឹងមិនបានឈ្មោះថា ជាអ្នកឈ្នះនូវសង្គ្រាមដែលគេឈ្នះបានដោយលំបាកផង នឹងបានឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្វើនូវធម៌ដែលសត្រូវធ្វើឲ្យដល់សត្រូវ ដល់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងផង នឹងបានឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រៀបដូចជាអង្កត់ឧសសំរាប់ជូតខ្មោចផង" ដូច្នេះ ។

(ទុស្សន្តខ្លួន ន័យទី២ នឹកដល់សេចក្តីល្អរបស់គេ)

កាលព្រះយោគីនោះ ប្រឹងប្រែងព្យាយាម យ៉ាងដូច្នេះ បើបជិយៈនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ ការស្ងប់រម្ងាប់បានយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ

១- សុ. អង្គុ. ភាគទី ៤២ ទំព័រទី ២៣៥ ។

បើបជិយៈនោះ មិនស្ងប់រម្ងាប់ទេ តអំពីនោះទៅ ធម៌ណាៗ របស់បុគ្គលនោះ ជាធម៌ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏បរិសុទ្ធល្អ កាលរលឹកវឿយៗទៅ ក៏រមែងនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ព្រះយោគី គប្បីរំលឹកនូវធម៌នោះៗ វឿយៗ ហើយ បន្ទោបង់នូវបជិយៈបាន ។

មែនពិត កាយសមាចារ ហ្នឹងឯង នៃព្រះយោគីពួកខ្លះ ជាសភាវៈ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ។ ឯភាពនៃកាយសមាចារ របស់ព្រះយោគីនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើនូវវត្ត និង សេចក្តីប្រតិបត្តិច្រើន គឺជនទាំងអស់ តែងដឹងបាន ។ ចំណែកឯវចីសមាចារ និង មនោសមាចារ ជាសភាវៈមិនស្ងប់រម្ងាប់ទេ ព្រះយោគី មិនគប្បីគិតនូវវចីសមាចារ និង មនោសមាចារទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះទេ គប្បីរលឹកវឿយៗ នូវការស្ងប់រម្ងាប់នៃកាយសមាចារ តែប៉ុណ្ណោះ ។

វចីសមាចារ តែម៉្យាង នៃព្រះយោគីពួកខ្លះ ជាសភាវៈស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ។ ឯភាពនៃវចីសមាចារ នៃបុគ្គលពួកខ្លះនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ គឺជនទាំងអស់ តែងដឹងបាន ។ ព្រោះថា តាមប្រក្រតី បុគ្គលនោះ ជាអ្នកឆ្លាតវៃ ក្នុងបជិសណ្ឋារៈផង ជាអ្នកគួរស្រឡាញ់ផង ជាអ្នកពោលស្រួលស្តាប់ផង ជាអ្នករួសរាយផង ជាអ្នកមានមុខស្រស់បស់ផង ជាអ្នកពោលមុនផង សូត្រនូវធម៌ ដោយសំឡេងដ៏ពីរោះ សំដែងនូវធម្មកថា ដោយបទ និង ព្យញ្ជនៈ ទាំងឡាយ ដ៏ត្រឹមត្រូវ ។ ចំណែកកាយសមាចារ និង មនោសមាចារ មិនស្ងប់

រម្ងាប់ទេ ។ ព្រះយោគី មិនគប្បីគិតនូវកាយសមាចារ និង មនោ-សមាចារ របស់បុគ្គលនោះទេ គប្បីរលឹកវឿយៗ នូវការស្ងប់រម្ងាប់ នៃវចីសមាចារ តែប៉ុណ្ណោះបានហើយ ។

សំរាប់បុគ្គលពួកខ្លះ មានមនោសមាចារ តែម៉្យាងគត់ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ។ ឯភាពនៃមនោសមាចារ នៃបុគ្គលពួកខ្លះនោះ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែងប្រាកដ ដល់ជនទាំងអស់ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានការចូលទៅថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយជាដើម ។ មែនពិត បុគ្គលណា ជាអ្នកមានចិត្តមិនស្ងប់រម្ងាប់ហើយ បុគ្គលនោះ កាលថ្វាយបង្គំនូវព្រះចេតិយក្តី នូវដើមពោធិព្រឹក្សក្តី នូវព្រះថេរៈទាំងឡាយក្តី មិនថ្វាយបង្គំ ដោយគោរពទេ ជាអ្នកអង្គុយមានចិត្តរវើរវាយខ្លះ អង្គុយងោកងក់ខ្លះ ក្នុងមណ្ឌលជាទីស្តាប់នូវធម៌ ។ ចំណែកបុគ្គលអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ជឿជាក់ហើយ ថ្វាយបង្គំដោយគោរព ជាអ្នកមានត្រចៀកផ្ទៀងស្តាប់ហើយ ធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ កាលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្ត ដោយកាយខ្លះ ដោយវាចាខ្លះ ទើបស្តាប់ធម៌ ។

សំរាប់បុគ្គលពួកខ្លះ មនោសមាចារ តែម៉្យាងគត់ ជាសភាវៈស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ដូចថ្លែងមកនេះឯង, កាយសមាចារ និង វចី-សមាចារទាំងឡាយ ជាសភាវៈមិនស្ងប់រម្ងាប់ទេ ព្រះយោគី មិនគប្បីគិតនូវកាយសមាចារ និង វចីសមាចារទាំងនោះ នៃបុគ្គលនោះទេ គប្បីរលឹកវឿយៗ នូវការស្ងប់រម្ងាប់ នៃមនោសមាចារ តែម៉្យាង

ប៉ុណ្ណោះបានហើយ ។

សំវាប់បុគ្គលពួកខ្លះ បណ្តាធម៌ទាំង ៣ នេះ សូម្បីធម៌មួយ ក៏មិនស្ងប់រម្ងាប់ដែរ ព្រះយោគី គប្បីតម្កល់សេចក្តីអាណិត ក្នុងបុគ្គលនោះ ថា "ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បុគ្គលនេះត្រាច់ទៅ ក្នុងមនុស្សលោក ក៏ពិតមែនហើយ ក៏ប៉ុន្តែថា ដោយអំណឹះពីរបីថ្ងៃទៅ បុគ្គលនេះ នឹងជាអ្នកបំពេញនូវមហានរក ៨ រណ្តៅផង និង ឧស្សុទនរក ១៦ ផង" ។ ដ្បិតថា សេចក្តីគំនុំ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះអាស្រ័យនូវ ករុណា ។

សំវាប់បុគ្គលពួកខ្លះ មានធម៌ទាំង ៣ នេះ ស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ព្រះយោគីប្រាថ្នានូវធម៌ណាៗ របស់បុគ្គលនោះ គប្បីរលឹកវៀយៗ នូវធម៌នោះៗ ចុះ ។

មួយទៀត ដើម្បីសំដែងឲ្យច្បាស់នូវសេចក្តីនេះថា "មេត្តា-ភាវនា ជាធម្មជាតិ មិនមែនដែលបុគ្គលទាំងឡាយ ប្រាកដដូច្នេះ ធ្វើបានដោយកម្រទេ" ដូច្នេះ អាឃាតប្បដិវិនយសូត្រ ក្នុងបញ្ចកនិបាត នេះថា "ម្នាលអាវុសោ គំនុំកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុ ត្រូវកំចាត់បង់ ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះអាឃាតប្បដិវិនយណា អាឃាតប្បដិវិ-នយនេះមាន ៥ យ៉ាង [1] " ដូច្នេះ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(ទុំស្នាខ្លួន ន័យទី៣ សេចក្តីក្រោធធ្វើទុក្ខឪ្យខ្លួនឯង)

ក៏ប្រសិនណាបើ កាលព្រះយោគីនោះ ព្យាយាម សូម្បីយ៉ាង

១- សុ. អ. ប. ភាគទី ៤៥ ទំព័រទី ១១៤ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

នេះ សេចក្តីគំនុំ នៅតែកើតឡើងដដែល កាលបើមានប្រការដូច្នេះ ព្រះយោគី គប្បីទូន្មានខ្លួន យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖

(១) ថាបើបុគ្គលមានពៀរ ធ្វើសេចក្តីទុក្ខ ដល់អ្នក ក្នុងរាងកាយ របស់ខ្លួន បុះហេតុអ្វី ក៏អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ នូវសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងចិត្ត របស់ខ្លួន ដែលមិនមែនជារាងកាយ របស់គេទៅវិញ,

(២) អ្នកលះបង់ហើយ នូវមាតាបិតា អ្នកមានឧបការៈ ប្រើន និង ពួកញាតិ មានមុខកំពុងតែស្រែកយំ ហេតុអ្វី បានជាមិនលះបង់នូវសេចក្តីក្រោធ ដែលជាសត្រូវ អ្នកធ្វើនូវអំពើដែលមិនមែនជាប្រយោជន៍ដ៏ធំ,

(៣) អ្នកមិនសមបើនៅតែឱបក្រសោបសេចក្តីក្រោធ ដែលជាគ្រឿងកាត់បង់ នូវប្រសនៃសីលទាំងឡាយ ដែលអ្នករក្សាសោះ សូមសួរបន្តិច អ្នកណាល្ងីល្ងើ ប្រាកដស្មើដោយអ្នក,

(៤) អ្នកក្រោធថា កម្ម មិនប្រសើរ ដែលបុគ្គលដទៃបានធ្វើហើយ យ៉ាងណាហ្ន៎ អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ នូវកម្មប្រាកដដូច្នោះ ដោយខ្លួនឯងទៅវិញ,

(៥) បើបុគ្គលដទៃ មានបំណងបង់ធ្វើឱ្យអ្នកទើង បាន

ធ្វើ នូវសេចក្តីមិនគាប់ចិត្តឱ្យ ម្តេចក៏អ្នកញុំាងមនោរបរបស់គេឱ្យពេញ ដោយការញុំាងកំហឹងឱ្យកើតឡើងនោះ,

(៦) ក៏ធម្មតា អ្នកក្រោធហើយ នឹងធ្វើនូវសេចក្តីទុក្ខដល់គេ ឬ មិនធ្វើតែឥឡូវនេះឯង អ្នកបៀតបៀន នូវខ្លួនឯង ដោយកោធទុក្ខ (ទុក្ខព្រោះសេចក្តីក្រោធ),

(៧) ម៉្យាងទៀត បើពួកអ្នកមានពៀរ ឡើងហើយកាន់ធ្វើមិនជាប្រយោជន៍ គឺសេចក្តីក្រោធ ហេតុដូចម្តេចទាំងអ្នកក៏ខឹង យកតម្រាប់តាមបុគ្គលពួកនោះទៅវិញ,

(៨) សត្រូវអាស្រ័យ នូវការខឹងណា របស់អ្នក ធ្វើនូវអំពើមិនជាទីស្រឡាញ់ ចូរអ្នកកាត់ចោល នូវសេចក្តីខឹងនោះទៅ ដូចម្តេច ក៏អ្នកនៅតែក្តៅក្រហាយ ក្នុងអំពើដែលមិនសមគួរធ្វើអ្វីទៀត,

(៩) សត្រូវ បានធ្វើអំពើមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដល់អ្នកដោយខន្ធទាំងឡាយណា ខន្ធទាំងឡាយនោះ ក៏រលត់បាត់ទៅហើយ ព្រោះភាវៈនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាសភាវៈប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខណៈ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តើអ្នកនៅក្រោធខឹងនឹងអ្នកណាទៀត ក្នុងទីនេះ,

(១០) បុគ្គលណា ធ្វើនូវសេចក្តីទុក្ខ ដល់បុគ្គលណា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

វៀរនូវបុគ្គលនោះចេញ បុគ្គលនោះ គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីទុក្ខ ដល់បុគ្គលណា ខ្លួនអ្នកជាហេតុ នៃសេចក្តីទុក្ខដោយខ្លួនឯងមែនពិត ព្រោះហេតុដូចម្តេច ក៏អ្នកនៅតែក្រោធទឹងនឹងគេទៀត ។

(ទុស្សន្តខ្លួន ន័យ ទី ៤ ពិចារណាកម្មរបស់ខ្លួន)

(១៨០) ក៏ប្រសិនបើ កាលព្រះយោគីនោះ សូម្បីទូន្មានខ្លួនយ៉ាងនេះ បដិយៈ នៅតែមិនស្ងប់រម្ងាប់ហ្នឹងឯង, កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រះយោគី នេះ គប្បីពិចារណានូវភាពនៃខ្លួនផង នៃបុគ្គលដទៃផង ថា ជាអ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន ។ បណ្តាខ្លួន និង បុគ្គលដទៃទាំងនោះ ព្រះយោគីគប្បី ពិចារណា(កម្ម) របស់ខ្លួនឯង ជាមុន យ៉ាងនេះថា "ម្នាលអ្នកដ៏ចំរើន អ្នកក្រោធទឹងហើយចំពោះបុគ្គលនោះ អ្នកនឹងធ្វើនូវអ្វី ក្រែងកម្មនោះមានទោសជាហេតុ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនមែនជាប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទេឬ ព្រោះថា អ្នកជាអ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន ជាអ្នកមានកម្មជាមត៌ក ជាអ្នកមានកម្មជាកំណើត ជាអ្នកមានកម្មជាផៅពង្ស ជាអ្នកមានកម្មជាទីពឹងអាស្រ័យ អ្នកនឹងធ្វើនូវកម្មណា នឹងជាអ្នកទទួលយកនូវរង្វាន់នៃកម្មនោះ មួយវិញទៀត កម្មនេះ មិនអាចញុំងសម្ងាសម្ពោធិញ្ញាណ ឲ្យសំរេច ដល់អ្នកបានទេ មិនអាចញុំងបច្ចេកពោធិ(ញ្ញាណ) ឲ្យសម្រេចទេ មិនអាចញុំងសាវកភូមិឲ្យសំរេចបានទេ មិនអាចញុំងសម្បត្តិ ណាមួយ ក្នុងចំណោមសម្បត្តិទាំងឡាយ មានភាពនៃខ្លួនជាព្រហ្ម ជាព្រះឥន្ទ ជា

ស្តេចចក្រពត្តិ និង ជាស្តេចក្នុងប្រទេសជាដើម ឲ្យសម្រេច ដល់អ្នក
បានទេ, បើតាមពិតទៅ កម្មនេះ មានតែញុំាងអ្នកឲ្យឃ្លាតចាកព្រះ
សាសនាហើយ ញុំាងភាពនៃបុគ្គល មានបុគ្គលអ្នកស៊ីដែលជាដើម
និង ញុំាងទុក្ខវិសេសទាំងឡាយ មានទុក្ខក្នុងនរកជាដើម ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដល់អ្នក, អ្នកនោះ កាលធ្វើនូវកម្មនេះ ឈ្មោះថា ជុតនូវខ្លួនឯង
ជាមុន និង ឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯង ឲ្យមានក្លិនស្អុយ ដូចជាបុរសអ្នក
ប្រាជ្ញ ដើម្បីចាប់នូវរឆើកក្លើងទាំងឡាយ ដែលប្រាសចាកអណ្តាត
ក្តី នូវលាមកក្តី ដោយដៃទាំង ២ ហើយប្រហារនូវបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះ
ថា ជុតនូវខ្លួនឯង ជាមុន និង ឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនឯងឲ្យមានក្លិនស្អុយ
យ៉ាងនោះដែរ ។

ព្រះយោគី លុះពិចារណា នូវភាពនៃខ្លួនជាអ្នកមានកម្មជា
របស់ខ្លួន យ៉ាងនេះហើយ គប្បីពិចារណា នូវភាពនៃបុគ្គលដទៃជា
អ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន យ៉ាងនេះ ថា “សូម្បីបុគ្គលនោះ ខឹងចំពោះ
អ្នកហើយនឹងធ្វើនូវអ្វី ក្រែងកម្មនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនមែន
ជាប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលនុ៎ះឯង ព្រោះថា លោកអ្នកដ៏មានអាយុ
នេះ ជាអ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន ជាអ្នកមានកម្មជាមត៌ក ។ល។ នឹង
ធ្វើនូវកម្មណា នឹងជាអ្នកទទួលយកនូវផ្លាន់នៃកម្មនោះ មួយវិញ
ទៀត កម្មនេះ មិនអាចញុំាងសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ឲ្យសំរេចដល់គេ
បានទេ មិនអាចញុំាងបច្ចេកពោធិ(ញ្ញាណ) ឲ្យសម្រេចបានទេ មិន
អាចញុំាងសាវកភូមិ ឲ្យសំរេចបានទេ មិនអាចញុំាងសម្បត្តិ ណា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មួយ ក្នុងចំណោមសម្បត្តិទាំងឡាយ មានភាពនៃខ្លួនជាព្រហ្ម ជាព្រះឥន្ទ ជាស្តេចចក្រពត្តិ និង ជាស្តេចក្នុងប្រទេសជាដើម ឲ្យសម្រេចដល់គេបានទេ, បើតាមពិតទៅ កម្មនេះ មានតែញុំាងបុគ្គលនោះ ឲ្យឃ្លាតចាកព្រះសាសនាហើយ ញុំាងភាពនៃបុគ្គលមានបុគ្គលអ្នកស៊ីដែលជាដើម និង ញុំាងទុក្ខវិសេសទាំងឡាយ មានទុក្ខក្នុងនរកជាដើមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដល់បុគ្គលនោះ, បុគ្គលនោះឯង កាលធ្វើនូវកម្មនេះឈ្មោះថា រោយរាយនូវ(ទោស) ដល់ខ្លួនឯង ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកឈរនៅ ក្នុងទីច្រាសខ្យល់ ហើយច្រូចរោយរាយ នូវបុគ្គលដទៃដោយធូលី ដូច្នោះឯង ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ថា ៖

> បុគ្គលពាលណា ប្រទូស្តបំពោះជិន ដែលមិនប្រទូស្ត ជាអ្នកបុរសបរិសុទ្ធ មិនមានកិលេសដូចជាទីទួល, បាបរមែងត្រឡប់ មកត្រូវបុគ្គលពាលនោះវិញ ដូចជាធូលីដ៏ល្អិត ដែលបុគ្គលបាចប្រាសខ្យល់។ ក៏ត្រឡប់មកត្រូវអ្នកបាបនោះវិញ (១) ។

(ទុស្សន្តន័យ ទី ៥ ពិចារណាដល់បុព្វចរិយារបស់ព្រះពុទ្ធ)

(១៨១) ក៏ប្រសិនបើ ព្រះយោគីនោះ ពិចារណាកម្មស្សកតាយ៉ាងនេះហើយ បដិឃៈ ក៏នៅតែមិនស្ងប់រម្ងាប់ដដែល កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រះយោគីនោះ គប្បីពិចារណា នូវគុណជាចំណែក នៃបុព្វចរិយា របស់ព្រះសាស្តាវិញម្តង ។ នេះជានយ័ នៃការពិចារណា

១- សុ. សំ. ស. ភាគទី ៣០ ទំព័រទី ៩២ ។

ក្នុងបុព្វចរិយាគុណ របស់ព្រះសាស្តានោះ ថា "នែបព្វជិត ដ៏ចំរើន ព្រះសាស្តា របស់អ្នក មិនទាន់បានត្រាស់ជីង ក្នុងកាលមុនអំពី សម្ពោធិសម័យ សូម្បីនៅជាព្រះពោធិសត្វនៅឡើយ កាលបំពេញ ព្រះបារមី អស់ ៤ អសង្ខ្យេយ្យ កប្បមួយសែនកប្ប ក៏មិនញុំាងចិត្ត ប្រទូស្ត ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយជាសត្រូវ សូម្បីជាអ្នកសម្ងាប់ ក្នុង ជាតិទាំងឡាយនោះៗ ក៏ដោយ រឿងនេះ តើដូចម្តេចខ្លះ? ។

(សីលវិជាតក)

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបរឿង ក្នុងសីលវជាតក ជាមុនសិន ព្រះ សីលវពោធិសត្វ កាលព្រះរាជាដែលជាសត្រូវ គឺអាមាត្យបាប ដែលប្រទូស្តហើយ ចំពោះព្រះទេវីរបស់ព្រះអង្គ នាំយកមកហើយ ដណ្តើមយកនូវអាណាខេត្ត អស់ទី ៣០០ យោជន៍ ក៏មិនបានឲ្យ ពួកអាមាត្យដែលក្រោកឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការការពារ ចាប់ពាល់សូម្បីនូវអាវុធឡើយ ត្រូវព្រះរាជាជាសត្រូវ មួយអន្ទឹ ដោយអាមាត្យមួយពាន់ ជីកនូវផែនដី ប្រមាណត្រឹមក ហើយកប់ ចោល ក្នុងព្រៃស្មសាន ជាទីចោលនូវខ្មោចស្រស់ទៀត ក៏មិនធ្វើ សូម្បីត្រឹមតែការញុំាងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត ទ្រង់ធ្វើការព្យាយាម របស់ បុរសហើយ ក៏បានមានជីវិតមកវិញ ព្រោះអាស្រ័យនូវឆ្កែចចក ទាំងឡាយ ដែលមកកកាយអាចម៍ដី ស៊ីនូវសាកសព ទ្រង់ចុះហើយ ក្នុងបន្ទប់ដ៏មានសិរីរបស់ខ្លួន ដោយអានុភាពនៃយក្ស ឃើញនូវ សត្រូវ ដែលដេកហើយ លើដំណេកដ៏មានសិរី មិនធ្វើនូវសេចក្តី

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ក្រោធទីឆ្នោះ ធ្វើនូវការស្បថស្បែគ្នាទៅវិញទៅមក ក៏បានតែងតាំងនូវសត្រូវនោះ ក្នុងតំណែងដូចជាមិត្រ ហើយត្រាស់ ថា ៖

បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែប៉ុនប៉ងឲ្យមុតមាំ មិនត្រូវធ្វើយ ណាយទ្បើយ យើងឃើញនូវខ្លួនយើងស្រាប់ហើយ យើង ប្រាថ្នា យ៉ាងណា ក៏បានយ៉ាងនោះ [១] ។

(ខន្តីវាទិជាតក)

រឿងក្នុងខន្តីវាទីជាតក ខន្តីវាទីតាបសពោធិសត្វ កាលបើព្រះរាជាកលាពុ ដែនកាសី ទ្រង់មានប្រាជ្ញាទន់ខ្សោយ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា "នែសមណៈ តើអ្នកមានវាទីដូចម្តេច?" ដូច្នេះ ក៏ឆ្លើយថា "អាត្មាភាព ឈ្មោះថា ខន្តីវាទី" ដូច្នេះ ត្រូវវាយដោយផ្តៅទាំងបន្ទាហើយ កាត់ដៃ និង ជើង ចោលក៏ដោយ ក៏មិនបានធ្វើសូម្បីនូវហេតុត្រឹមតែការក្រោធទីឆ្លើយ ។

ការដែលខន្តីវាទីតាបស ដែលជាធំ ចូលកាន់ផ្នួសហើយ គប្បីធ្វើបានយ៉ាងនេះនុ៎ះ មិនជាការអស្ចារ្យណាស់ណាទេ ។

(ចូឡធម្មបាលជាតក)

អម្បាលយ៉ាង ក្នុងចូឡធម្មបាលជាតក ធម្មបាលកុមារ-ពោធិសត្វ សូម្បីជាអ្នកនៅដេកផ្ទាល់ កាលព្រះមាតាទ្រង់ព្រះពិលាបយ៉ាងនេះ ថា ៖

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដើមដៃទាំងឡាយ ដៃលលាបលន់

១- សុ. ខុ. ជា. ភាគទី ៥៨ ទំព័រទី ២៣ ។

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ហើយ ដោយរសនៃខ្លឹមបន្ទន៍ នៃធម្មបាល អ្នកជា
ទាយាទ ផៃនដីដាប់ ជីវិត របស់ខ្ញុំម្ចាស់ ក៏នឹងរលត់ទៅ

ដូច្នេះ ត្រូវព្រះរាជា ព្រះនាមមហាបតាបៈ ជាបិតា ត្រាស់បញ្ជា ឲ្យ គេកាត់ដៃ និង ជើងទាំង ៤ ដូចជាកង់នៃឫស្សីប៉ុណ្ណឹងហើយ ក៏នៅ តែមិនល្មមព្រះទ័យ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ (ទៀត) ថា "ចូរអ្នកទាំង ឡាយ កាត់នូវក្បាលរបស់វា" ដូច្នេះ ទើបទ្រង់ជាស់តឿនខ្លួន ថា "ក្នុងកាលឥឡូវនេះ នេះគឺជាកាលជាទីផ្ចង់ផ្ចាល់នូវចិត្ត របស់អ្នក ឲ្យល្អហើយ ម្នាលធម្មបាលដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ អ្នកចូរជាអ្នកមាន ចិត្តស្មើ ចំពោះបុគ្គលទាំង ៤ នាក់នេះ គឺ ចំពោះព្រះបិតាអ្នកបង្គាប់ ឲ្យកាត់ក្បាល ១ ចំពោះបុរសអ្នកកាត់ក្បាល ១ ចំពោះព្រះមាតា ដែលកំពុងតែទ្រង់ទ្រឹកខ្លួល ១ ចំពោះខ្លួន ១ " ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ អធិដ្ឋានទូវទឡ្ហសមាទាន (គឺការធ្វើចិត្តស្មើឲ្យរឹងមាំ) មិនបានទ្រង់ ធ្វើសូម្បីត្រឹមតែអាការដែលប្រទូសរ៉ាយឡើយ ។

ធម្មបាលកុមារ ជាមនុស្សត្រឡាំង បានធ្វើហើយយ៉ាងនេះ ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ ពុំទាន់អស្ចារ្យនៅឡើយទេ ។

(ឆទ្ទន្តជាតក)

ប៉ុនអម្បាលយ៉ាង (ក្នុងឆទ្ទន្តជាតក) ព្រះពោធិសត្វ សូម្បីជា សត្វតិរច្ឆាន គឺជាដំរីឈ្មោះឆទ្ទន្ត សូម្បីត្រូវកូនសរដែលត្រាំហើយ ដោយថ្នាំពិស មុតហើយ ត្រង់ផ្ចិត ក៏មិនញាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត ចំពោះ ព្រានអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីវិនាស សមដូចជាព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោល

ទុកហើយ ថា ៖

ជំរឹ ដ៏ប្រសើរ ត្រូវព្រានព្រៃបាញ់ហើយ ដោយសរ ដ៏ ឆ្លៀស មិនមានចិត្តប្រទូស្ត បានពិយាយនឹងព្រានព្រៃថា នែសំឡាញ់ អ្នកត្រូវការអ្វី តើព្រោះហេតុអ្វីបានជាអ្នក សម្លាប់យើង ម៉្យាងទៀត ការប្រកបនេះ របស់អ្នកណា

ដូច្នេះ លុះពោលយ៉ាងនេះរួចហើយ ព្រានក្រាប់ថា "ខ្ញុំជាអ្នកដែលព្រះមហេសីនៃស្តេច ក្នុងដែនកាសី ទ្រង់ត្រាស់បញ្ជូនមក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ភ្នកទាំងឡាយរបស់អ្នក" ដូច្នេះ កាលញុំាងមនោរថនៃព្រាននោះឲ្យពេញ បានឲ្យព្រានកាត់ភ្នកទាំងឡាយ របស់ខ្លួន ដ៏ភ្លឺផ្កែក ដូចជាមាស ដែលរុងរឿងព្រមហើយ ឆ្ពុះរស្មីមានពណ៌ ៦ ។

(មហាកបិជាតក)

(ក្នុងមហាកបិជាតក) ព្រះពោធិសត្វ ជាស្វាដ៏ធំ ត្រូវបុរសដែលលើកឡើងហើយ អំពីជ្រោះភ្នំ ដោយខ្លួនឯង គិតយ៉ាងនេះថា ៖

ស្វានេះ ជាអាហារ របស់ពួកមនុស្ស ដូចជាពួកម្រឹគដទៃ ក្នុងព្រៃដែរ បើដូច្នោះ អាត្មាអញឃ្លានហើយ គប្បីសម្លាប់ស្វានេះស៊ី អាត្មាអញ ស៊ីឆ្អែតហើយ នឹងយកស្វាសាច់ជាស្បៀង ហើយនឹងដើរទៅ នឹងឆ្លងស្វាផ្លែវាឆ្ងាយ ស្បៀងរបស់អាត្មាអញ ក៏មានស្រាប់

ដូច្នេះហើយ ក៏លើកដុំថ្ម ហើយទំលាយក្បាល កាលក្រឡេកមើលនូវបុរសនោះ មានភ្នែកទាំងឡាយ ពេញដោយទឹកភ្នែក ពោលថា ៖

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

បពិត្រលោកដ៏បំរើន លោកជាលោកម្ចាស់នៃខ្ញុំ ឈ្មោះថា លោកកុំធ្វើឡើយ នូវអំពើប្រាកដដូចនេះ គួរជាអ្នកមានអាយុវែង គួរដើម្បីហាមឃាត់ នូវឯនទាំងឡាយ ដទៃ

ដូច្នេះហើយ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត ក្នុងបុរសនោះ មិនគិតនូវសេចក្តីទុក្ខ របស់ខ្លួនសោះ ហើយញ៉ាំងបុរសនោះឯង ឲ្យបានដល់ហើយ នូវភូមិដែលមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ។

(ភូរិទត្តជាតក)

(ក្នុងភូរិទត្តជាតក) ព្រះពោធិសត្វ ជានាគរាជ ឈ្មោះថា ភូរិទត្ត កាលអធិដ្ឋាន នូវអង្គនៃឧបោសថសីលហើយ ក៏ដេកនៅលើក្បាលជំបូក កាលបើសរីរៈទាំងមូល ទុកជាត្រូវព្រោនព្រួសដោយឱសថ ប្រាកដស្មើ ដោយភ្លើងដែលតាំងនៅអស់កប្ប ដាក់ចុះ ក្នុងកំប្រោងហើយ ឲ្យលេង ក្នុងសកលជម្ពូទ្វីប ក៏មិនបានធ្វើ ហើយសូម្បីត្រឹមតែកិរិយាញ៉ាំងចិត្ត ឲ្យប្រទូស្ត ក្នុងព្រានព្រៃនោះឡើយ សមដូចជាលោកពោលហើយ ថា ៖

ខ្ញុំ កាលអាលម្ហាយ ប្រកក្នុងកំប្រោងក្តី កាលញាំញី ដោយកែងជើងក្តី ក៏មិនក្រោធទឹងដៃរ ព្រោះភ័យខ្លាច អំពីកិរិយាដាច់នៃសីល របស់យើង ។

(បម្បេយ្យជាតក)

សូម្បីគ្រាកាលព្រះពោធិសត្វ ជានាគរាជ ឈ្មោះថាចម្បេយ្យៈ ត្រូវហ្មពស់បៀតបៀន ក៏មិនបានញ៉ាំងសូម្បីត្រឹមតែសេចក្តីប្រទូស្ត

នៃចិត្ត ឲ្យកើតទ្បើងដែរ សមដូចជាលោកពោលហើយ ថា ៖

ហ្មពស់ បាប់នូវអញ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ បាំងបោសបឹ (នាំទៅខ្យ) លេង ទៀបទ្វារព្រះរាជវាំង ក៏ក្នុងកាលនោះ ហ្មពស់នោះ គិតនូវពណ៌ណា គឺ ពណ៌ខៀវក្តី ពណ៌លឿងក្តី ពណ៌ក្រហមក្តី ខ្ញុំកាលប្រព្រឹត្តតាមចិត្ត នៃហ្មពស់នោះ ជាអ្នកឈ្វេងយល់ នូវហេតុដែលហ្មពស់នោះ គិតហើយ ខ្ញុំគប្បីធ្វើទីគោក ឲ្យទៅជាទីទឹកក៏បាន គប្បីធ្វើទីទឹក ឲ្យទៅជាទីគោកក៏បាន ប្រសិនបើខ្ញុំគប្បីក្រោធទ្រឹងចំពោះហ្មពស់នោះ ក៏ខ្ញុំគប្បីធ្វើហ្មពស់នោះ ឲ្យទៅជាផេះភ្លាមៗ ក៏បាន ប្រសិនបើខ្ញុំនឹងជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាចនៃចិត្ត ខ្ញុំនឹងសាបសូន្យហើយ ចាកសីល កាលបើខ្ញុំសាបសូន្យចាកសីលហើយ ប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ នឹងមិនសម្រេចឡើយ ។

(សង្ខបាលជាតក)

សូម្បីក្នុងគ្រាដែលព្រះពោធិសត្វ កើតជាសង្ខបាលនាគរាជ ត្រូវកូនព្រានព្រៃ ១៦ នាក់ ចោះស្រកីទាំងឡាយ ៨ កន្លែង ដោយលំពែងទាំងឡាយដ៏មុត ហើយរុញវល្លិដែលមានបន្ទាចូលទៅតាមមុខរបួសទាំងឡាយ ច្រកខ្សែដែលមាំ តាមច្រមុះ ហើយសែងអូសដោយសង្រែក មានខ្លួនប៉ះទង្គិចត្រង់ផ្ទៃនៃធរណី ទទួលនូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ធំធេង ទ្បើងហើយ សូម្បីជាអ្នកអាច ដើម្បីធ្វើនូវកូនព្រានព្រៃទាំងអស់ ឲ្យទៅជាផេះ ដោយគ្រាន់តែក្រឡេកមើលប៉ុណ្ណោះ ធ្មេច

ភ្នែកហើយ មិនបានធ្វើហើយ សូម្បីត្រឹមតែអាការដែលប្រទូស្ត ។ សមដូចជាលោកពោលហើយ ថា ៖

បពិត្រអង្ឃរៈ ខ្ញុំរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃ ទី ១៤ និង ថ្ងៃ ទី ១៥ ជានិច្ច គ្រានោះ ពួកភោជបុត្រ ១៦ នាក់ កាន់គូវខ្សែ និង អន្ទាក់ដ៏មាំ ដើរមក ព្រោនទាំងឡាយ ទំលាយ (សរីរៈ) យកខ្សែខ្សុសប្រមុះ សែងនាំយកខ្ញុំទៅ ខ្ញុំ ញាំងឧបោសថ មិនឲ្យកម្រើក ខំអត់ទ្រាំ នូវសេចក្តីទុក្ខទាំងនោះ ។

ក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានធ្វើនូវគុណគួរអស្ចារ្យ មានប្រការ ដូចពោលមកប៉ុណ្ណេះ នៅពុំទាន់អស់ដើងទេ ទ្រង់បានធ្វើនូវគុណ ទាំងឡាយដទៃទៀតដែលគួរឲ្យអស្ចារ្យជាច្រើន ក្នុងជាតិទាំងឡាយ មានមាតុបោសកជាតកជាដើម, អំពើឈ្មោះថា ការញ៉ាំងបដិឃចិត្ត ឲ្យកើតឡើង ជាការមិនគួរ គឺ មានសភាពមិនសមគួរក្រៃពេក ដល់អ្នកនោះ ដែលពោលអាងនូវព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ដែលក្នុងកាលឥឡូវនេះ ទ្រង់សម្រេចហើយ នូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ មានខន្តី ជាគុណ ជាព្រះសាស្តា មិនមានបុគ្គលណាមួយ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ប្រៀបស្មើបានឡើយ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(ទុស្សន្ធខ្លួនន័យ ទី៦ ពិចារណាអារការទាក់ទងក្នុងវិជ្ជសង្ឃារ)

(១៨២) ក៏ប្រសិនបើ កាលព្រះយោគីនោះ សូម្បីពិចារណា នូវព្រះគុណ គឺកិរិយាប្រព្រឹត្តិ ក្នុងខាងដើម របស់ព្រះសាស្តា ដូចដែលបានពោលមក យ៉ាងនេះ, សេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត របស់ព្រះ

យោគី អ្នកដល់នូវភាពជាខ្ពុំនៃកិលេសទាំងឡាយ អស់រាត្រីកាលដ៏វែងនោះ នៅតែមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ទៀត បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនោះ គប្បីពិចារណា នូវភាពនៃសង្ខារ មិនមានទីបំផុត ។ មែនពិត ក្នុងអនមតគ្គសូត្រនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះ ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វណា មិនធ្លាប់កើតជាមាតា សត្វណា មិនធ្លាប់កើតជាបិតា [1] សត្វណាមិនធ្លាប់កើតជាបងប្អូនប្រុស សត្វណា មិនធ្លាប់កើតជាបងប្អូនស្រី សត្វណា មិនធ្លាប់កើតជាកូនប្រុស សត្វណា មិនធ្លាប់កើតជាកូនស្រី សត្វនោះ គេមិនងាយរកបាន" ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីញុាំងចិត្តឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុគ្គលនោះ ថា "បានឮថា ក្នុងកាលដែលកន្លងមកហើយ ស្ត្រីនេះ ជាមាតារបស់អញ កាលរក្សានូវផ្ទៃ អស់ ១០ ខែ ក៏មិនខ្ពើមឆ្អើម នាំចេញមកនូវវត្ថុមិនស្អាតទាំងឡាយ មានមូត្រ ករីស ទឹកមាត់ និង ទឹកសម្បោរជាដើម ដូចជាគេនាំចេញនូវខ្ចីមចន្ទន៍ក្រហម ផ្តេកនៅលើទ្រូង ពាដោយចង្កេះ ចិញ្ចឹមហើយ, (បុរសនេះ) ជាបិតា របស់អញ កាលទៅកាន់ផ្លូវលំបាកទាំងឡាយ មានផ្លូវពពែ និង ផ្លូវកង្វេរ ជាដើម ប្រកបនូវការជួញ លះបង់ទាំងជីវិត ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អញ ហើយចូលទៅក្នុងសង្គ្រាមប្រកៀកគ្នាទាំងពីរខាង សុះទៅក្នុងសមុទ្រ តាមនាវា និង ធ្វើនូវការងារដទៃទៀត ដែលធ្វើបានដោយលំបាក ប្រមូលនូវទ្រព្យ ដោយឧបាយទាំងឡាយនោះៗ ដោយគិត

១- សុ. សំ. និ. ភាគទី ៣២ ទំព័រទី ១០១ ។

ថា “អញនឹងចិញ្ចឹមនូវកូនតូច” ដូច្នេះ ហើយចិញ្ចឹមនូវអាត្មាអញ, បុរសនេះ ជាបងប្អូនប្រុស ស្រីនេះ ជាបងប្អូនស្រី បុរសនេះ ជាកូនប្រុស និង ស្រីនេះជាកូនស្រី របស់អាត្មាអញ ក៏ថាបាន ទាំងបានធ្វើហើយនូវឧបការៈនេះផងនោះផង ដល់អាត្មាអញ ព្រោះហេតុនោះ ការដែលអាត្មាអញ ញុាំងចិត្តឲ្យប្រទូស្ត ចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយនោះ មិនសមគួរសោះឡើយ” ដូច្នេះ ។

(ទុស្សាធម្ខន ន័យ ទី៧ ពិចារណាអានិសង្សនៃមេត្តា)

(១៨៣) ក៏ប្រសិនបើព្រះយោគីនោះ នៅតែមិនអាច ដើម្បីរំលត់នូវចិត្ត យ៉ាងដូច្នេះបានទេ បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនេះ គប្បីពិចារណាអានិសង្សនៃមេត្តា យ៉ាងដូច្នេះថា “ម្នាលបព្វជិតដ៏ចំរើន ក្រែងព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា: ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលបានសេព អប់រំ ធ្វើឲ្យច្រើន ធ្វើឲ្យដូចជាយាន ធ្វើឲ្យដូចជាទីតាំង តម្កល់មាំ សន្សំដោយម៉ត់ចត់ ប្រារព្ធល្អហើយ និងមានអានិសង្ស ១១ ជាប្រាកដ, អានិសង្ស ១១ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺ ៖

-មេត្តាវិហារីបុគ្គល រមែងដេកលក់ស្រួល ១,
-ភ្ញាក់ឡើង ក៏ស្រួល ១,
-មិនយល់សប្តិអាក្រក់ ១,
-ជាទីស្រឡាញ់នៃមនុស្សទាំងឡាយ ១,
-ជាទីស្រឡាញ់នៃអមនុស្សទាំងឡាយ ១,

-ពួកទេវតា តែងរក្សា ១,

-ភ្លើងក្តី ថ្នាំពិសក្តី សស្ត្រាវុធក្តី រមែងមិនប៉ះពាល់ ១,

-បុគ្គលនោះ តម្កល់ចិត្តនៅនឹងដ៏ឆាប់រហ័ស ១,

-មានសម្បុរមុខស្រស់បស់ ១,

-មិនវង្វេង ធ្វើមរណកាល ១,

-កាលបើមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គផលទេ គង់បានទៅកើត នៅឯព្រហ្មលោក ១ ” ដូច្នេះ ថាបើ អ្នកមិនរំលត់ នូវចិត្តនេះទេ អ្នកនឹងនៅខាងក្រៅអំពីអានិសង្សទាំងនេះ ។

(ទុស្សធម្ភន ន័យ ទី៨ ប្រើវិធីបំបែកធាតុ)

(១៨៤) តែបើព្រះយោគី មិនអាចដើម្បីធ្វើចិត្ត ឲ្យរំលត់យ៉ាងនេះបានទេ គប្បីធ្វើការវែកញែកធាតុ, តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច? គឺត្រូវទូន្មានខ្លួន ដោយវិធីយ៉ាងនេះ ថា “នែបព្វជិតដ៏ចំរើន ចុះអ្នកកាលខឹងចំពោះបុគ្គលនេះ អ្នកខឹងដល់អ្នកណា អ្នកខឹងដល់សក់ទាំងឡាយ ឬ ឬថា ដល់រោមទាំងឡាយ ក្រចកទាំងឡាយ ។ល។ អ្នកខឹងដល់ទឹកមូត្រឬ ឬពុំនោះសោត អ្នកខឹងដល់បឋវីធាតុ ក្នុងអាការទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ឬ អ្នកខឹង ដល់អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុឬ? ម៉្យាងវិញទៀត លោកដ៏មានអាយុនេះ គេហៅថា មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ព្រោះអាស្រ័យនូវខន្ធ ៥ ទាំងឡាយណា ព្រោះអាស្រ័យ នូវអាយតនៈ ១២ ទាំងឡាយណា ព្រោះអាស្រ័យនូវធាតុ ១៦ ទាំងឡាយណា, ក្នុងបញ្ចក្ខន្ធទាំងនោះ តើ

អ្នកទ័ងដល់រូបក្ខន្ធ ឬ ឬថា អ្នកទ័ង ដល់វេទនាខន្ធ... សញ្ញាខន្ធ... សង្ខារក្ខន្ធ... និង វិញ្ញាណក្ខន្ធ, ម៉្យាងទៀត អ្នកទ័ងដល់ចក្ខាយតនៈ ឬ ឬថា អ្នកទ័ងដល់រូបាយតនៈ? ។ល។ អ្នកទ័ងដល់មនាយតនៈ ឬ អ្នកទ័ងដល់ ធម្មាយតនៈ?, ម៉្យាងទៀត អ្នកទ័ងដល់ចក្ខុធាតុ ឬ អ្នកទ័ងដល់រូបធាតុ អ្នកទ័ងដល់ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ ។ល។ អ្នកទ័ង ដល់មនោធាតុ ឬ ទ័ងដល់ធម្មធាតុ ឬក៏ អ្នកទ័ងដល់មនោវិញ្ញាណ-ធាតុ?" ដូច្នេះ ។ មែនពិតហើយ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើនូវការ បំបែកធាតុ ដូចបានពោលមកនេះ ទីជាទីតាំងនៅស៊ប់ នៃសេចក្តី ក្រោធ ក៏មិនមាន ដូចជាទីតាំងនៃគ្រាប់ស្ពៃ លើដែកដែលស្រួច មិនមាន និង ដូចជាទីតាំងនៃរូបគំនូរ ពួដ៏អាកាស មិនមាន យ៉ាង ដូច្នោះឯង ។

(ទូន្មានខ្លួនបុងក្រោយ ធ្វើការវែកញែកនូវទាន)

(១៨៥) តែបើព្រះយោគីនេះ មិនអាច ដើម្បីធ្វើការបំបែក ធាតុ (យ៉ាងនេះ) បានទេ គប្បីធ្វើការវែកញែកនូវទាន ។ ព្រះយោគី គប្បីឲ្យវត្តុដែលជារបស់ខ្លួន ដល់អ្នកដទៃ ។ គប្បីទទួលយក នូវ វត្តុរបស់អ្នកដទៃមក ដើម្បីខ្លួន ។ ក៏ប្រសិនបើអ្នកដទៃ ជាអ្នកមាន អាជីពផ្សេងគ្នា មានបរិក្ខារមិនល្មមប្រើប្រាស់ ព្រះយោគីត្រូវឲ្យតែ វត្តុជារបស់ខ្លួនវិញ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើយ៉ាងនេះ សេចក្តី គំនុំ ចំពោះបុគ្គលនោះ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ដោយចំណែកមួយ មែន ពិត ។ ចំណែកសេចក្តីក្រោធ របស់ព្រះយោគីក្រៅនេះ សូម្បីជាប់

តាមហើយ ចាប់តាំងអំពីអតីតជាតិមក ក៏រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន ក្នុងខណៈនោះភ្លាមដែរ ដូចជាសេចក្តីក្រោធ របស់ព្រះមហាថេរៈ អ្នកបានបាត្រហើយ ដែលព្រះថេរៈ អ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតជាវត្ត អ្នកមានសេនាសនៈ នៅរួចហើយ អស់វាៈ ៣ ដង ក្នុងវត្តឈ្មោះ ចិត្តលបព៌ិត ពោលថា "បពិត្រព្រះតេជព្រះគុណ បាត្រនេះ ប្រកបដោយតម្លៃ ៨ កហាបណៈ ដែលឧបាសិកាជាមាតារបស់ខ្ញុំ ប្រគេនហើយ ជាលាភប្រកបដោយធម៌ សូមព្រះតេជព្រះគុណ ធ្វើនូវបុញ្ញលាភ ដល់មហាឧបាសិកាផងចុះ" ដូច្នេះ ប្រគេនហើយ ស្ងប់រម្ងាប់ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ពិតមែនហើយ ធម្មតាទាននេះ មានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះឯង សមដូចលោកពោលហើយ ថា ៖

> ទាន ជាគ្រឿងទូន្មានចិត្ត ដែលមិនទាន់ទូន្មានហើយ ទាន ជាគ្រឿងញុំាងប្រយោជន៍ទាំងពួង ឲ្យសំរេចបាន ជនទាំងឡាយ ត្រេកត្រអាលផង ឬមចិត្តផង ព្រោះការឲ្យ ជាមួយនឹងការពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ។

(១៨៦) កាលព្រះយោគីនោះ មានសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត ចំពោះបុគ្គលដែលជាសត្រូវ ស្ងប់រម្ងាប់ ដោយវិធីទូន្មានខ្លួន មានប្រការផ្សេងៗ ដូចបានពណ៌នាមកនេះហើយ (មេត្តាចិត្ត ដែលព្រះយោគីឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ) ក្នុងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក បុគ្គលជាសំឡាញ់ និង បុគ្គលជាកណ្តាលទាំងឡាយ យ៉ាងណា ចិត្ត (របស់ព្រះយោគី) រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចមេត្តា ក្នុង

បុគ្គលមានពៀរនោះ ក៏ឃ៉ាងនុ៎ះដែរ ។

បន្ទាប់មក ព្រះយោគីនេះ កាលញុំាងមេត្តា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរឿយៗ ញុំាងភាពនៃចិត្តដ៏ស្មើ ក្នុងជនទាំង ៤ ពួក គឺ ក្នុងខ្លួនឯង ១ ក្នុងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ១ ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល ១ ក្នុងបុគ្គលដែលជាសត្រូវ ១ ឲ្យដល់ព្រម គប្បីធ្វើជាសីមសម្ភេទ (ការរួមដែនចូលគ្នា) ។ នេះ គឺជាលក្ខណៈនៃសីមសម្ភេទ [1] នោះ ។

ចាបើ កាលបើបុគ្គលនេះ ជាមួយនឹងបុគ្គលដែលជាទីស្រឡាញ់ បុគ្គលជាកណ្តាល និង បុគ្គលជាសត្រូវទាំងឡាយ ត្រូវជា ៤ នឹងរូបខ្លួនឯង អង្គុយហើយ ក្នុងប្រទេសមួយ ពួកចោរបានមកហើយ ពោល ថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ សូមព្រះគុណម្ចាស់ ឲ្យនូវកិក្ខុមួយរូប ដល់ពួកយើងខ្ញុំ" ដូច្នេះ, កាលបើបុគ្គលនោះ សួរថា "ព្រោះហេតុអ្វី?" ដូច្នេះ ក៏គប្បីពោលថា "ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការសម្ងាប់កិក្ខុនោះ យកឈាម ក្នុងបំពង់ក ហើយធ្វើនូវពលិកម្ម" ។ ក៏ក្នុងរឿងនោះ កិក្ខុនុ៎ះ គប្បីគិតថា "ពួកចោរ ចូរចាប់យក នូវកិក្ខុឯណោះៗ" ដូច្នេះ, សីមសម្ភេទ ឈ្មោះថា ជាដែនគឺកិក្ខុនោះ មិនបានធ្វើហើយមែនពិត ។ ប្រសិនបើព្រះយោគី គិតថា "ពួកចោរ ចូរចាប់យក នូវអាត្មាអញ ចូរកុំចាប់យកនូវកិក្ខុទាំង ៣ រូបឡើយ" ដូច្នេះ, សីមសម្ភេទ ឈ្មោះថា ជាដែនគឺកិក្ខុនោះ មិនបានធ្វើហើយមែនពិត ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះថា ព្រះយោគី ជ្រាបថា (ឲ្យពួក

១- ការផ្សាយមេត្តាចិត្តទៅស្មើ ក្នុងដែនទាំង ៤ នេះ ហៅថា សីមសម្ភេទ ។

ចោរ) ចាប់កិក្ខុណាៗ ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកមិនស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ ឲ្យដល់កិក្ខុនោះៗ ឈ្មោះថា ជាអ្នកស្វែងរកតែប្រយោជន៍ ឲ្យដល់ កិក្ខុដទៃទៅវិញ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងកាលណា ព្រះយោគីមិនឃើញសូម្បី នូវកិក្ខុមួយរូប ក្នុងចន្លោះ នៃជនទាំង ៤ នាក់ ដែលខ្លួនគប្បីឲ្យដល់ ពួកចោរ, ចិត្តដ៏ស្មើតែម៉្យាង រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខ្លួនឯងផង ក្នុង ជនទាំង ៣ នាក់នោះផង, ក្នុងកាលនោះ សីមសម្ភេទ ឈ្មោះថា ជា ដែនគឺព្រះយោគីនោះធ្លើហើយ ដូច្នេះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ បាន ជាបុរាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលថា ៖

ព្រះយោគីណា ជាអ្នកមានចិត្តជាប្រយោជន៍មែនពិត ដល់ សត្វទាំងឡាយ រមែងឃើញ នូវភាពផ្សេងៗ ក្នុងបុគ្គល ៤ ពួក គឺ ក្នុងខ្លួនឯង ១ ក្នុងបុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ១ ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល ១ ក្នុងបុគ្គលជាអ្នកមិនប្រាថ្នា ប្រយោជន៍ ១ ក្នុងកាលណា, ក្នុងកាលនោះ ព្រះយោគី នោះ គឺបណ្ឌិតក៏មិនហៅថា ជាអ្នកឆ្លាត បានមេត្តា តាម ដែលខ្លួនប្រាថ្នាទេ, ក្នុងកាលណា សីមាទាំង ៤ គឺ ភិក្ខុ រួមប្ចូលជាមួយគ្នាហើយ ព្រះយោគី ផ្សាយមេត្តាស្មើគ្នា ទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ព្រមទាំងទេវលោកផង ក្នុង កាលនោះ ព្រះយោគី អ្នកមានសីមាមិនប្រាកដ ទើបបាន ឈ្មោះថា ជាអ្នកវិសេស ធំជាងព្រះយោគាវចរមុន ។

(មេត្តាឈាន)

(១៨៧) ចំណែកឯ និមិត្តក្តី ឧបចារក្តី ឈ្មោះថា គឺកិក្ខុនេះ បានហើយ អស់កាលដ៏ស្មើ នៃសីមសម្ភេទ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។ ក៏កាលបើកិក្ខុនេះ ធ្វើសីមសម្ភេទហើយ កិក្ខុនោះ កាលសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះឯង ឈ្មោះថា បានសម្រេចនូវអប្បនា តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងបឋវីកសិណឯណោះ ដោយមិនលំបាកឡើយ ។

បឋមជ្ឈាន ប្រកបព្រមដោយមេត្តា ដែលលះនូវអង្គ ៥ ប្រកប ដោយអង្គ ៥ មានលំអ ៣ យ៉ាង បរិបូរដោយលក្ខណៈ ១០ ជាឈានដែលព្រះយោគីនោះ បានសម្រេចហើយ ដោយភាវនានុយោគ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ក៏កាលបើបឋមជ្ឈាននោះ គឺព្រះយោគី បានសំរេចហើយ ព្រះយោគីនោះ កាលសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះឯង ឈ្មោះថា សំរេចនូវទុតិយជ្ឈាន និង តតិយជ្ឈាន ក្នុងចតុក្កន័យផង និង សំរេចនូវទុតិយជ្ឈាន តតិយជ្ឈាន និង ចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងបញ្ចក្កន័យផង តាមលំដាប់ ។ មែនពិត ព្រះយោគីនោះ ឈ្មោះថា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ដោយអំណាចនៃឈានឯណាមួយ បណ្តាឈានទាំងឡាយ មានបឋមជ្ឈានជាដើម ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ ហើយនៅ, ផ្សាយទៅកាន់ ទិស ទី២ ដូចគ្នា ទិស ទី៣ ដូចគ្នា ទិស ទី៤ ក៏ដូចគ្នា ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទទឹង ក៏ន័យដូចគ្នានេះដែរ, ព្រះយោគីនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ដ៏ទូលាយ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមាន

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែលមានសត្វគ្រប់អន្ទឺ ក្នុងទិសទាំង ពួង ព្រោះភាពនៃចិត្តទាំងអស់ ហើយនៅ ។ ក៏អប្បនាជាគ្រឿងធ្វើ ឲ្យប្រែកនេះ រមែងសំរេច ដល់ព្រះយោគីអ្នកមានចិត្តបានដល់ នូវ អប្បនា ដោយអំណាចឈាន មានបឋមជ្ឈានជាដើមតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កែបាឡីអប្បមញ្ញ)

*ក៏ក្នុងបាឡីនុ៎ះ បទថា "**មេត្តាសហគតេន**" សេចក្តីថា ប្រកប ព្រមហើយដោយមេត្តា ។ បទថា "**ចេតសា**" គឺមានចិត្ត ។ បទថា "**ឯកំ ទិសំ**" ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃ ការផ្សាយទៅកាន់សត្វដែលលោកវាប់បញ្ចូលហើយ ក្នុងទិសមួយ ព្រោះអាស្រ័យនូវសត្វដែលលោកកំណត់ហើយជាដំបូង ក្នុងទិស មួយ ។ បទថា "**ផរិត្វា**" គឺ ប៉ះពាល់ហើយ បានដល់ ធ្វើឲ្យជា អារម្មណ៍ ។ បទថា "**វិហរតិ**" មានសេចក្តីថា ញ៉ាំងកិរិយានៅ ដោយឥរិយាបថ ដែលខ្លួនបានតាំងទុកហើយ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងនៅ ដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទថា "**តថា ទុតិយំ**" សេចក្តីថា ព្រះ យោគីនោះ ផ្សាយទៅកាន់ទិសណាៗ មួយ ក្នុងទិសទាំងឡាយ មានទិសខាងកើតជាដើម ហើយនៅ យ៉ាងណា, ក៏ផ្សាយទៅកាន់ ទិស ទី២ ទិស ទី៣ និង ទិស ទី៤ ក្នុងលំដាប់នៃទិស ទី១ នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពាក្យថា "**ឥតិ ឧទ្ធំ**" ឱសេចក្តីថា និង ដោយ នយដូចគ្នានុ៎ះឯង ក្នុងទិសខាងលើ ។ ពីរបទថា "**អធោ តិរិយំ**" គឺ សូម្បីក្នុងទិសខាងក្រោម សូម្បីក្នុងទិសទទឹង ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។*

ក៏ក្នុងបទទាំង ២ នោះ បទថា "**អជោ**" គឺ ទិសខាងក្រោម, បទថា "**តិរិយំ**" បានដល់ ទិសតូចទាំងឡាយ ។

ដោយនយនេះឯង ព្រះយោគី ឈ្មោះថា ញុំាងចិត្ត ដែលប្រកបដោយមេត្តា ឲ្យសុះលឿនទៅផង ឲ្យសុះលឿនត្រឡប់មកវិញផង ក្នុងទិសទាំងពួងទាំងឡាយ ដូចនាយសារថី ញុំាងសេះឲ្យសុះលឿនទៅមក ក្នុងមណ្ឌលជាទីលេងសេះ យ៉ាងនោះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវការផ្សាយមេត្តា ដោយចំពោះ ព្រោះកំណត់នូវទិសមួយ និង ទិសមួយ ដោយបទបាឡីមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ចំណែកបទបាឡីជាដើមថា "**សព្ពធិ**" ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដើម្បីសំដែង ដោយមិនចំពោះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា "**សព្ពធិ**" គឺ ក្នុងទិសទាំងពួង ។ បទថា "**សព្ពត្តតាយ**" សេចក្តីថា ព្រោះភាពនៃព្រះយោគីជាអ្នកមានខ្លួន ក្នុងសត្វទាំងពួងទាំងឡាយ មានប្រកេទផ្សេងៗ អំពីគ្នា ដូចជាសត្វថ្នាក់ទាប ថ្នាក់កណ្តាល ថ្នាក់ខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលជាមិត្រ ជាសត្រូវ និង ជាកណ្តាល ជាដើម ។ អធិប្បាយថា បទថា "**អយំ បរសត្តោ**" គឺព្រោះភាវៈនៃព្រះយោគីនោះជាអ្នកមានខ្លួនស្មើ ព្រោះមិនធ្វើនូវការវែកញែក ។ នយមួយទៀត បទថា "**សព្ពត្តតាយ**" សេចក្តីថា ដោយភាពនៃចិត្តទាំងអស់ ។ អធិប្បាយថា "មិនបានបញ្ជូនចិត្តទៅឰដ៏ខាងក្រៅសូម្បីតែបន្តិចបន្តួច" ។ បទថា "**សព្ភាវន្តំ**" សេចក្តីថា ដែលមានសត្វសព្វគ្រប់ គឺដែលប្រកប ដោយសត្វគ្រប់

*អន្ទៃ ។ បទថា "**លោកំ**" គឺសត្វលោកទាំងអស់ ។*

*ចំណែកពាក្យថា "ប្រកបដោយមេត្តា" បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ម្តងទៀត ក្នុងការផ្សាយដោយមិនចំពោះនុ៎ះ ព្រោះសំដែងនូវបរិយាយមានពាក្យថា "**វិបុលេន** ដ៏ទូលាយ" យ៉ាងនេះជាដើម ។ ម៉្យាងវិញទៀត **តថា** សព្ទក្តី **ឥតិ** សព្ទក្តី ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់ត្រាស់ហើយ ម្តងទៀត ក្នុងការផ្សាយមិនចំពោះនុ៎ះ ដូចជាក្នុងការផ្សាយចំពោះ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ ម្តងទៀត ថា "មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា" ។ មួយទៀត ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ដោយអំណាចនៃពាក្យជាគ្រឿងត្រាស់ថែម ។*

(អត្ថនៃវិភង្គ)

*ក៏ក្នុងបទថា "**វិបុលេន**" នេះ បណ្ឌិតគប្បីឃើញភាពនៃមេត្តាសហគតចិត្តជាចិត្តទូលាយ ដោយអំណាចនៃការផ្សាយ ។ ក៏មួយទៀត ចិត្តនោះ ជាចិត្តដ៏ធំ ដោយអំណាចនៃភូមិ ។ ជាចិត្តមិនមានប្រមាណ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីស្អាត់ផង ដោយអំណាចនៃព្រះយោគី មានសត្វជាអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបានផង ។ ឈ្មោះថាជាចិត្តមិនមានពៀរ ព្រោះលះបង់នូវសត្រូវ គឺព្យាបាទបាន ។ ឈ្មោះថា ជាចិត្តមិនព្យាបាទ ព្រោះលះបង់នូវទោមនស្ស ។ មានអធិប្បាយថា "មិនមានទុក្ខ" ។*

នេះ ជាសេចក្តីនៃវិភង្គនា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់

ហើយ ដោយន័យថា "មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា" ដូច្នេះជាដើម ។ ក៏ឯវិកុព្វនា (ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់) នេះ រមែងសំរេចដល់ព្រះយោគី អ្នកមានចិត្តដល់ហើយ នូវអប្បនា តែប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ពោលនូវគុណជាត ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យប្លែក ឯណា ក្នុងបដិសម្ភិទាហ្នឹងឯង ថា "មេត្តាចេតោវិមុត្តិ (គុណជាតជាគ្រឿងរួចចាកបដិឃៈដោយចិត្តគឺមេត្តា) ផ្សាយដោយមិនមានចំណែក ដោយអាការ ៥ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយដោយមានចំណែក ដោយអាការ ៧ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ ផ្សាយទៅកាន់ទិស [1] ដោយអាការ ១០" ដូច្នេះ, បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបគុណជាតជាគ្រឿងធ្វើ ឲ្យប្លែកនោះ ថា "រមែងសំរេច ដល់ព្រះយោគី អ្នកមានចិត្តដល់ហើយនូវអប្បនា តែប៉ុណ្ណោះឯង" ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(អនោធិសោធរណា ៥)

ក៏បណ្តាវិមុត្តិទាំងពីរនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបមេត្តាចេតោ-វិមុត្តិ មានការផ្សាយដោយមិនចំពោះ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ នេះ គឺ ៖

(១) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(២) សត្វមានជីវិតទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

១- សុ. ខុ. បដិ. ភាគទី ៧១ ទំព័រទី ៩៧ ។

(៣) ភូតទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៤) បុគ្គលទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៥) បុគ្គលទាំងឡាយទាំងពួង ដែលលោកពាប់បញ្ចូលហើយ ក្នុងអត្តភាព ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(វិធិសោធរណា ៧)

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មានផ្សាយ ដោយចំពោះ ដោយអាការទាំងឡាយ ៧ នេះ គឺ ៖

(១) ស្ត្រីទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(២) បុរសទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៣) ព្រះអរិយៈទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៤) បុគ្គលមិនមែនជាព្រះអរិយៈទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៥) ទេវតាទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមាន

ព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៦) មនុស្សទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៧) សត្វធ្លាក់ក្នុងអបាយទាំងឡាយទាំងពួង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(ទិសាផរណា ១០)

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មានផ្សាយទៅកាន់ទិសដោយអាការទាំងឡាយ ១០ នេះ គឺ ៖

(១) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងកើត ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(២) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងលិច ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៣) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងជើង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៤) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងត្បូង ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូរ

រក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៥) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍ ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៦) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសពាយ័ព្យ ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៧) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសឦសាន ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៨) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសនិរតី ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

(៩) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងក្រោម ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សាខ្លួនចុះ ។

(១០) សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងលើ ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សានូវខ្លួនចុះ ។

សត្វមានជីវិតទាំងឡាយទាំងពួង... ភូតទាំងឡាយទាំងពួង...

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

បុគ្គលទាំងឡាយទាំងពួង...ពួកសត្វដែលលោកវាប់បញ្ចូលអត្តភាពទាំងឡាយទាំងពួង... ក្នុងទិសខាងកើត... ពួកស្ត្រីទាំងឡាយទាំងពួង ...បុរសទាំងឡាយទាំងពួង... ព្រះអរិយៈទាំងឡាយទាំងពួង... ពួកមិនមែនព្រះ អរិយៈទាំងឡាយទាំងពួង... ទេវតាទាំងឡាយទាំងពួង... មនុស្សទាំងឡាយទាំងពួង... ពួកវិនិបាតិកៈទាំងពួង ក្នុងទិសខាងកើត ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សាខ្លួនចុះ ។

សត្វមានជីវិតទាំងឡាយទាំងពួង ។ល។ ស្ត្រីទាំងឡាយទាំងពួង ។ល។ វិនិបាតិកៈទាំងឡាយទាំងពួង ក្នុងទិសខាងលិច... ក្នុងទិសខាងជើង... ក្នុងទិសខាងត្បូង... ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍... ក្នុងទិសខាងលិច... ក្នុងទិសខាងជើង... ក្នុងទិសនិរតី... ក្នុងទិសខាងក្រោម... ក្នុងទិសខាងលើ ចូរកុំឲ្យមានពៀរ កុំមានព្យាបាទ កុំឲ្យមានទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ចូររក្សាខ្លួនចុះ” ។

*ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា “**សព្ពេ**” នោះ ជាពាក្យសម្រាប់ប្រមូលមកនូវសព្វមិនឲ្យសេសសល់ ។ បុគ្គលអ្នកជាប់ហើយ គឺជំពាក់ហើយ ដោយឆន្ទរាគៈ ក្នុងខន្ធទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ឈ្មោះថា សត្វ ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តីជ្រាប់ជ្រាំណា ក្នុងរូប បុគ្គលដែលជាប់នៅ ក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ ជំពាក់នៅ ក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ*

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ហេតុនោះ លោកហៅថា សត្វ, សេចក្តីពេញចិត្តណា សេចក្តីត្រេកអរណា សេចក្តីរីករាយណា សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុងវេទនា... ក្នុងសញ្ញា... ក្នុងសង្ខារ... ក្នុងវិញ្ញាណ បុគ្គលដែលជាប់នៅក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ ជំពាក់នៅ ក្នុងសេចក្តីពេញចិត្តជាដើមនោះ ព្រោះហេតុនោះ លោកហៅថា សត្វ [๑] " ដូច្នេះ ។ តែដោយសព្ទដែលប្រើដោយដេរជាស វោហារថា (សត្វ) នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានរាគៈទៅប្រាសហើយផងដែរ ។ ដូចវោហារថា ផ្ទិតស្លឹកត្នោត ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងផ្ទិតដ៏វិសេស ដែលសំរេចអំពីបន្ទោះនៃឫស្សី ដូច្នោះ ។ ចំណែកខាង អ្នកគិតគូរអំពីអក្ខរៈទាំងឡាយ មិនពិចារណានូវសេចក្តី ក៏ត្រូវការថា "ពាក្យថា សត្វនេះ គ្រាន់តែជាឈ្មោះប៉ុណ្ណោះ" ។ ចំណែកឯអាចារ្យពួកណាប្រាថ្នានូវសេចក្តី អាចារ្យពួកនោះ ប្រាថ្នាសេចក្តីថា "ឈ្មោះថា សត្វ ព្រោះប្រកបដោយការជាប់ជំពាក់" ។

សត្វទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានជីវិត ព្រោះភាវៈនៃសត្វមានខ្យល់ដង្ហើម អធិប្បាយថា ព្រោះកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅជាប់មិនជាប់ក្នុងខ្យល់ដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដង្ហើមចូល ។

ឈ្មោះថា ពួកកូត ព្រោះភាវៈនៃសត្វទាំងនោះជាសត្វកើតហើយ អធិប្បាយថា ព្រោះភាវៈនៃសត្វនោះ កើតព្រមហើយ គឺកើតធំជាត់ឡើងហើយ ។

๑- សុ. សំ. ខ. ភាគទី ๓๔ ទំព័រទី ๗๓ ។

និយៈ លោកហៅថា ***បុំ*** *ពួកសត្វណា លេបចូលទៅ ក្នុង និយៈ ដែលហៅថា* ***បុំ*** *នោះ ព្រោះហេតុនោះ ពួកសត្វនោះ ឈ្មោះ ថា បុគ្គល, អធិប្បាយថា ពួកសត្វនោះតែងទៅ ។*

រាងកាយ លោកហៅថា អត្តភាព ឬថា ខន្ធទាំង ៥ ហ្នឹងឯង លោកហៅថា អត្តភាព, ពាក្យថា អត្តភាពនេះ គឺគ្រាន់តែជាពាក្យ បញ្ញត្តិ ព្រោះសំដៅយកខន្ធប្រាំនោះ តាមសភាវៈ, សត្វទាំងឡាយ ដែលលោកវាប់បញ្ចូលហើយ ក្នុងអត្តភាពនោះ ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា អត្តភាវបរិយាបន្នា, អធិប្បាយ ថា "សភាវៈទាំងឡាយដែលលោកកំណត់ហើយ ឈ្មោះថា គឺលោក វាប់បញ្ចូលហើយ គឺជាប់ចូលហើយ ឰដ៏ខាងក្នុង" ដូច្នេះ ។

ក៏ពាក្យថា " ពួកសត្វ " ដូច្នេះ យ៉ាងណា សូម្បីពាក្យដ៏សេស ទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ, ពាក្យទាំងអស់នេះហ្នឹងឯង បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា " ជាពាក្យផ្ចាស់ប្តូរ នៃសត្វទាំងអស់ ព្រោះលើកឡើង ដោយអំណាចនៃសព្ទដែលប្រើញឹកញយ" ។

*សូម្បីពាក្យទាំងឡាយ ជនៃ ថា "****សព្វេ ជន្តូ សព្វេ ជីវា****" ដូច្នេះជាដើម ជាពាក្យផ្ចាស់ប្តូរនៃសត្វទាំងអស់ តែងមានទៀត ក៏ ពិតមែនហើយ បើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា "មេត្តា ចេតោវិមុត្តិ មានកិរិយាផ្សាយទៅ ដោយមិនចំពោះ ដោយ អាការទាំងឡាយ ៥" ព្រោះកាន់យក នូវអាការទាំង ៥ នេះឯង ដោយអំណាចនៃអាការទាំង ៥ នោះ ជាពាក្យប្រាកដ ។ បើពួក*

*អាចារ្យណា មិនត្រូវការដល់ពាក្យទាំងឡាយ មានពាក្យថា "**សត្តា ជាណា**" ដូច្នេះជាដើម ព្រោះត្រឹមតែពាក្យផ្ចាស់ប្តូរតែប៉ុណ្ណោះ, បើតាមការពិតទៅ ចង់បាននូវពាក្យផ្សេងៗ តែម៉្យាង តាមសេចក្តីអធិប្បាយផងដែរ, មតិ របស់អាចារ្យទាំងនោះ បណ្ឌិត ពោលថា "ផ្សាយទៅ ដោយមិនចំពោះ" ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីមិនគួរកាន់យកនូវសេចក្តី ដោយប្រការដូច្នោះ គប្បីផ្សាយមេត្តា ដោយមិនចំពោះ ដោយអំណាចនៃអាការណាមួយ ក្នុងអាការទាំង ៥ នេះ ។*

(អប្បនា ៥២៨)

*ក៏ក្នុងបទមាតិកាទាំងនុ៎ះ មាតិកានេះថា "**សព្វេ សត្តា អវេរា ហោន្តុ**" ដូច្នេះ ឈ្មោះថាជាអប្បនា ១ ។ មាតិកានេះថា "**អព្យាបជ្ឈា ហោន្តុ**" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ជាអប្បនា ១ ។ ពាក្យថា "**អព្យាបជ្ឈា**" សេចក្តីថាដែលប្រាសចាកសេចក្តីព្យាបាទ ។ មាតិកានេះថា "**អនីឃា ហោន្តុ**" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ជាអប្បនា ១ ។ បទថា "**អនីឃា**" គឺ មិនមានទុក្ខ ។ មាតិកាថា "**សុខី អត្តានំ បរិហរន្តុ**" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ជាអប្បនា ១ ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្តាបទទាំងនេះ បទណាៗ ជាបទប្រាកដ ព្រះយោគីគប្បីផ្សាយមេត្តា ដោយអំណាចបទនោះៗ ចុះ ។*

ដោយន័យដូចរៀបរាប់មកនេះ អប្បនា ក្នុងការផ្សាយដោយមិនចំពោះ មាន ២០ ដោយអំណាចនៃអប្បនាទាំងឡាយ ៤ ក្នុងអាការទាំងឡាយ ៥ ។ ចំណែក ក្នុងការផ្សាយដោយចំពោះ មានអប្បនា ២៨ ដោយអំណាចនៃអប្បនាទាំងឡាយ ៤ ក្នុងអាការ

ទាំងឡាយ ๗ ។

ក៏ក្នុងអាការទាំង ๗ នោះ បទថា "ពួកស្ត្រី ពួកបុរស" ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃលិង្គ, បទថា "ពួកព្រះអរិយៈ ពួកមិនមែនព្រះអរិយៈ" ទ្រង់ត្រាស់ ដោយអំណាច នៃព្រះអរិយៈ និង បុថុជ្ជន, បទថា "ពួកទេវតា ពួកមនុស្ស ពួកវិនិបាតិកៈ" ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃកំណើតកើតឯង ។

ចំណែកក្នុងការផ្សាយទៅកាន់ទិស អប្បនា មានដល់ទៅ ๔๘๐ គឺ ๒๐๐ ព្រោះធ្វើនូវអប្បនាទាំងឡាយ ๒๐ ។ ក្នុងទិសមួយ និង មួយ ដោយអំណាចនៃនយ មានន័យថា "***សព្វេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ សត្តា***" ជួច្នេះជាដើម គឺ ๒๘๐ ព្រោះធ្វើនូវអប្បនាទាំងឡាយ ๒๘ ។ ក្នុងទិសមួយ និង មួយ ដោយនយមានន័យថា "***សព្វា បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឥត្ថិយោ***" ជួច្នេះជាដើម ។

បើរួបរួមទៅ អប្បនាទាំងអស់ហ្នឹងឯង ត្រូវជាអប្បនា ๕๒๘ ដែលព្រះធម្មសេនាបតី ពោលហើយ ក្នុងបជិសម្ភិទា ជួច្នេះឯង ។

(កែអត្តមេត្តាធិសង្ឃ)

ព្រះយោគាវចរនេះ លុះចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដោយអំណាចនៃអប្បនាណាមួយ ក្នុងចំណោមអប្បនាទាំងនេះ ដូចបានពណ៌នាមកហើយនេះ រមែងបាននូវអានិសង្ស ๑๑ យ៉ាង ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយន័យថា "អ្នកចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិ រមែងដេកលក់ស្រួល" ជួច្នេះជាដើម ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ក្នុងអានិសង្ស ១១ យ៉ាងនោះ បទថា "រមែងដេកលក់ស្រួល" មានសេចក្តីថា ជនទាំងឡាយដ៏សេស រមែងដេកលក់ បម្រះនៀលស្រមុក ជាទុក្ខ យ៉ាងណាមិញ, បុគ្គលអ្នកបានមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មិនដេកលក់ យ៉ាងនោះទេ រមែងដេកលក់ស្រួល សូម្បីចូលដល់ការលង់លក់ហើយ ក៏ហាក់បីដូចជាចូលសមាបត្តិអីចឹង ។

បទថា "ភ្ញាក់ឡើងជាសុខ" សេចក្តីថា ពួកជនដទៃភ្ញាក់ឡើងថ្ងូរ ពត់ (ខ្នង) បម្រះនៀលទៅមកជាទុក្ខ យ៉ាងណាមិញ, បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មិនភ្ញាក់ឡើង យ៉ាងដូច្នោះទេ រមែងភ្ញាក់ឡើងជាសុខ គឺ មិនមានអាការខុសប្លែក ដូចផ្កាឈូកដែលកំពុងតែរីក ដូច្នោះ ។

បទថា "មិនសុបិនអាក្រក់" សេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិនោះ សូម្បីយល់សុបិន ក៏រមែងយល់ឃើញសុបិនដែលល្អ តែម៉្យាងប៉ុណ្ណោះ ហាក់ដូចជាកំពុងថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ដូចជាកំពុងធ្វើការបូជា និង ដូចជាកំពុងស្តាប់ព្រះធម៌ ។ ចំណែកខាង ពួកបុគ្គលដទៃឃើញនូវខ្លួន ហាក់បីដូចជាត្រូវពួកចោរព័ទ្ធចាប់ផង ហាក់បីដូចជាត្រូវពួកម្រឹគសាហាវ ចូលទៅប្រទូស្តផង និង ហាក់បីដូចជាកំពុងធ្លាក់ចុះទៅ ក្នុងជ្រោះផង យ៉ាងណាមិញ, បុគ្គលអ្នកចំរើននូវមេត្តាចេតោវិមុត្តិ មិនសុបិនអាក្រក់ យ៉ាងដូច្នោះទេ ។

បទថា "ជាទីស្រឡាញ់នៃពួកមនុស្ស" សេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់ គឺជាទីពេញចិត្ត នៃ

មនុស្សទាំងឡាយ ហាក់បីដូចជាកែវមុក្តាសំរាប់ពាក់ត្រង់ទ្រូង និង ហាក់បីដូចជាផ្កាកម្រង សំរាប់ប្រដាប់ព្ធដ៏ក្បាល យ៉ាងដូច្នោះ ។

បទថា "ជាទីស្រឡាញ់នៃពួកអមនុស្ស" សេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកចំរើនមេត្តាចេតោវិមុត្តិនោះ រមែងជាទីស្រឡាញ់ នៃមនុស្សទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ, ក៏រមែងជាទីស្រឡាញ់នៃអមនុស្សទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ប្រៀបដូចជាព្រះថេរៈឈ្មោះវិសាខៈ ។

(រឿងព្រះវិសាខត្ថេរ)

បានឮមកថា ព្រះថេរៈ ឈ្មោះវិសាខៈនោះ បានជាកុដុម្ពីក៍នៅ ក្នុងទីក្រុងបាដលីបុត្រ ។ កុដុម្ពីក៍នោះ កាលនៅ ក្នុងទីក្រុងបាដលីបុត្រនោះឯង បានដឹងពត៌មានថា "បានឮថា តម្ពបណ្ណទ្វីបត្រូវគេតាក់តែងហើយ ដោយកម្រងផ្កា ក្នុងចេតិយ ដ៏រុងរឿងដោយសំពត់កាសាវៈ អ្នកណាក៏ដោយ អាចដើម្បីអង្គុយក្តី ដេកក្តី ក្នុងទីនោះ ជាទីដែលខ្ជួនត្រូវការហើយៗ ហ្នឹងឯង សេចក្តីសប្បាយគ្រប់យ៉ាង គឺ ឧតុសប្បាយ សេនាសនសប្បាយ បុគ្គលសប្បាយ ធម្មស្សវនសប្បាយ គឺគេរកបានដោយស្រួល ក្នុងទីនោះ ។ កុដុម្ពីក៍នោះ ប្រគល់គំនរភោគៈរបស់ខ្លួន ឲ្យដល់បុត្រ និង ភរិយា មានតែមួយកហាបណៈប៉ុណ្ណោះឯង ដែលខ្លួនវេចត្រង់ជាយសំពត់ ចាកចេញពីផ្ទះ រង់ចាំនាវា ត្រង់ឆ្នេរនៃសមុទ្រ នៅហើយ អស់មួយខែ ។ គួរឲ្យស្ងើចមែន ព្រោះគាត់ជាអ្នកឆ្លាតក្នុងវោហារ គាត់ ទិញកណ្ហៈក្បែរទ្វារនេះ យកទៅលក់ក្បែរទ្វារឯនោះ ទើបសន្សែសន្សំនូវទ្រព្យ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បានមួយពាន់កហាបណៈ ដោយរវាងមួយខែ ដែលរង់ចាំនាវានោះ ឯង ដោយការជួញប្រែដែលប្រកបដោយធម៌ ។ គាត់ក៏បានមកដល់ មហាវិហារ ដោយលំដាប់ហើយក៏បានសូមផ្ទះ ។ គាត់ ត្រូវពួក ភិក្ខុនាំយកទៅកាន់សីមា ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការសាងផ្ទះ បាន ទម្លាក់នូវថង់ប្រាក់មួយពាន់កហាបណៈនោះ នៅត្រង់ទីកន្លែងតាម ចន្លោះក្រវិលឡើវ, លុះដល់ពួកភិក្ខុសួរថា "មួយនេះគឺជាអ្វី?" ក៏ ឆ្លើយទូលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន គឺកហាបណៈមួយ ពាន់" ត្រូវពួកភិក្ខុប្រាប់ថា "នែឧបាសក ចាប់ដើមអំពីកាលដែល អ្នកបួសហើយ អ្នកមិនអាច ដើម្បីចាយវាយវាបានទេ ឥឡូវនេះឯង ចូរអ្នកចាយវាយវាចុះ" ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រកាសថា "មនុស្សទាំង ឡាយ ដែលមកកាន់ទីកន្លែងសាងផ្ទះ របស់ឧបាសក ឈ្មោះ វិសាខៈហើយ កុំមានដៃទទេ ទៅវិញឡើយ" ដូច្នេះហើយ ក៏បាន ស្រោយរោយរាយ ទៀបរោងសីមា បួសហើយ បានឧបសម្បទា ហើយ ។

វិសាខភិក្ខុនោះ មានវស្សាគ្រប់ ៥ ហើយ ធ្វើមាតិកា ២ ឲ្យ ស្ទាត់ លុះបវរណាហើយ ក៏រៀននូវកម្មដ្ឋាន ជាទីសប្បាយដល់ខ្លួន ធ្វើខែទាំងឡាយបួន ក្នុងវត្តមួយៗ ឲ្យជាបួនៗ ខែ នៅបំពេញវត្ត ប្រតិបត្តិ យ៉ាងស្មើ ។

លុះដល់ព្រះបៀរៈឈ្មោះវិសាខៈ កាលប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ បិត
នៅ ត្រង់បន្លោះនៃព្រៃ ស្វែងរកនូវគុណ របស់ខ្លួន កាល

ព្រហ្មវិមានឧទ្ទេស

បន្ទី ក៏បានពោលសេចក្តីនេះថា “ដរាបតាំងតែអាត្មាអញ ឧបសម្បន្នហើយ ដរាបតាំងតែអាត្មាអញ មកហើយក្នុងទីនេះ សេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ ក្នុងបន្លោះ ក្នុងព្រៃនេះ មិនមានទេ ម្នាលអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំងឡាយ មានលាភទាំងឡាយអ្វីម្ល៉េះទេ” ។

ព្រះថេរៈនោះ កាលទៅកាន់វត្តឈ្មោះចិត្តលបព៌ត បានទៅដល់ផ្លូវបែកជា ២ ហើយ ឃើញ ថា “ផ្លូវនេះឬហ្ន៎ ឬក៏ផ្លូវនេះ” ។ គ្រានោះ ទេវតា ដែលអាស្រ័យនៅ លើភ្នំរបស់លោក ក៏លាដៃចង្អុលប្រាប់ថា “ផ្លូវនុ៎ះ” ។ ព្រះថេរៈនោះ នៅលើចិត្តលបព៌ត អស់ ៤ ខែ គិតថា “អាត្មាអញ នឹងទៅ ក្នុងពេលទៀបភ្លឺ” ហើយក៏សិងលក់ទៅ ។ ទេវតាដែលអាស្រ័យនៅលើដើមចន្ទន៍ទេស លើក្បាលនៃទីចង្ក្រម អង្គុយខ្សឹកខ្សួលហើយលើកាំជណ្តើរ ។ ព្រះថេរៈ សួរថា “អ្នកណានុ៎ះ?” ។ ទេវតា ឆ្លើយថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំឈ្មោះមណិលយៈ” ។ ព្រះថេរៈ សួរថា “អ្នកយំដើម្បីអ្នកណា?” ។ ទេវតា ឆ្លើយថា “ព្រោះអាស្រ័យការនិមន្តទៅនៃព្រះគុណម្ចាស់” ។ ព្រះថេរៈ សួរថា “កាលអាត្មា នៅក្នុងទីនេះ តើមានគុណដូចម្តេចដល់អ្នក?” ។ ទេវតា ឆ្លើយថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ កាលបើព្រះគុណម្ចាស់ នៅក្នុងទីនេះ ពួកមនុស្ស តែងបាននូវមេត្តា ដល់គ្នានឹងគ្នា, ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ កាលបើព្រះគុណម្ចាស់ និមន្តទៅហើយ នឹងធ្វើនូវជំលោះ នឹងពោលនូវពាក្យដែលអាក្រក់” ។ ព្រះថេរៈពោលថា “ប្រសិនបើ កាលអាត្មា នៅក្នុង

ទីនេះ ការនៅជាសុខសប្បាយ តែងមាន ដល់អ្នកទាំងឡាយ, នុ៎ះជាការដែលល្អ" ហើយ ក៏នៅក្នុងចិត្តលបពិតនោះឯង អស់ ៤ ខែទៀត ហើយញុំាងចិត្តគិតនឹងទៅ ឲ្យកើតទៀង យ៉ាងដូច្នោះឯង ម្តងទៀត ។ ឯទេវតា ក៏យំាហើយ ដោយប្រការដូច្នោះម្តងទៀតដែរ ។ ព្រះថេរៈ នៅហើយ ក្នុងចិត្តលបពិតនោះដដែល ដោយឧបាយនេះ បវិនិព្វានហើយ ក្នុងចិត្តលបពិតនោះឯង ។ កិកុ្ខអ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តា រមែងជាទីស្រឡាញ់ នៃអមនុស្សទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

បទថា "ទេវតា តែងរក្សា" សេចក្តីថា ពួកទេវតា តែងថែរក្សា ដូចជាមាតា និង បិតាទាំងឡាយ រក្សានូវបុត្រ យ៉ាងនោះឯង ។

បទថា "ភ្លើងក្តី ថ្នាំពិសក្តី គ្រឿងសស្ត្រាវុធក្តី មិនប៉ះពាល់ដល់អ្នកដែលនៅដោយមេត្តានោះ" សេចក្តីថា ភ្លើងក្តី មិនរលាក គឺមិនប៉ះពាល់ ក្នុងកាយ របស់អ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តា ដូចជាភ្លើង មិនរលាកដល់ឧបាសិកាឈ្មោះខត្តរាដូច្នោះ, ថ្នាំពិសក្តី មិនរលាក គឺមិនចូលទៅ ក្នុងកាយ របស់អ្នកមានកិរិយានៅ ដោយមេត្តា ដូចជាថ្នាំពិស មិនចូលទៅ ក្នុងកាយ របស់ព្រះចូឡសិវត្ថេរ អ្នកពោលគម្ពីរសំយុត្តនិកាយ ដូច្នោះ, គ្រឿងសស្ត្រាវុធក្តី មិនប៉ះពាល់ គឺមិនចូលទៅ ក្នុងកាយ របស់អ្នកដែលមានកិរិយានៅដោយមេត្តានោះ ដូចជាគ្រឿងសស្ត្រាវុធ មិនប៉ះពាល់ ក្នុងកាយ របស់សំកិច្ច-សាមណេរ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា "ភ្លើងក្តី

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ថ្នាំពិសក្តី គ្រឿងសស្ត្រាវុធក្តី ញាំងកាយរបស់អ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តានោះ ឲ្យកម្រើកមិនបានទេ" ។ តួយ៉ាង ក្នុងរឿងនៃអ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តានេះ បណ្ឌិតគប្បីសំដែងនូវរឿង មេគោផង ក៏បាន ។

បានឮថា មេគោ មួយក្បាល កំពុងតែឈរបង្ហូរនូវទំនៃទឹកដោះស្រស់ជល់កូនគោ ។ ព្រានម្នាក់ គិតថា "អញនឹងសម្លាប់មេគោនោះ" តម្រង់ដោយដៃហើយ ក៏ពួយលំពែងដែលមានដងវែងទៅ ។ លំពែងនោះ ទៅប៉ះនូវសរីរៈមេគោនោះហើយ ក៏បបូតទៅហើយ ដូចជាស្លឹកស្នោត ។ លំពែងនោះ ទៅផុតហើយ ព្រោះភាវៈនៃមេគោនោះជាសត្វមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ដ៏មានកម្លាំង ក្នុងកូនគោតែប៉ុណ្ណោះ មិនមែនដោយកម្លាំងនៃឧបចារៈ មិនមែនដោយកម្លាំងនៃអប្បនាទេ, មេត្តា មានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះឯង ។

បទថា "បុគ្គលនោះ តម្កល់ចិត្តនៅនឹងដ៏ធាប់រហ័ស" សេចក្តីថា ចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកនៅដោយមេត្តា រមែងតាំងនៅមាំធាប់ភ្លាម, ភាពយឺតយូរ នៃចិត្តជាសមាធិនោះ មិនមាន ។

បទថា "មានសម្បុរមុខស្រស់បស់" សេចក្តីថា ក៏មុខរបស់បុគ្គលអ្នកនៅដោយមេត្តានោះ ជាមុខមានសម្បុរដ៏ថ្លា ដូចជាផ្លែស្នោតទុំ ដែលរលេះចាកទង ។

បទថា "មិនវង្វេងធ្វើមរណកាល" សេចក្តីថា ធម្មតាសេចក្តីស្លាប់ ដោយការវង្វេងវង្វន់ មិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកនៅដោយមេត្តា

ទេ, បុគ្គល អ្នកនៅដោយមេត្តា មិនវង្វេងវង្វន់ឡើយ ធ្វើមរណកាល ដូចជាបុគ្គលកំពុងដេកលក់ យ៉ាងនោះឯង ។

បទថា "កាលបើមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គផលទេ" មានសេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកនៅដោយមេត្តានោះ កាលមិនអាច ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះអរហត្ត ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងមេត្តាសមាបត្តិបានទេ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនេះ រមែងចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដូចជាលក់ហើយភ្ញាក់ឡើង យ៉ាងដូច្នោះ ។ នេះ គឺជាកថា យ៉ាងពិស្តារ ក្នុងមេត្តាភាវនា ។

(ករុណាព្រហ្មវិហារ)

(១៨៨) ចំណែកខាង ព្រះយោគី អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើននូវករុណា គប្បីពិចារណានូវទោស នៃការមិនមានករុណាផង និង នូវអានិសង្សនៃករុណាផងហើយ ចាប់ផ្តើមចំរើនករុណាព្រហ្មវិហារ ។ ក៏ព្រះយោគី កាលចាប់ផ្តើមចំរើន នូវករុណានោះ មិនត្រូវចាប់ផ្តើម ក្នុងបុគ្គលដែលមានទោស ដល់ភាវនា មានបុគ្គលដែលជាទីស្រឡាញ់ជាដើម មុនទេ ។ ព្រោះថា សេចក្តីស្រឡាញ់ តែងឋិតនៅក្នុងហាន:ជាទីស្រឡាញ់ហ្នឹងឯង, បុគ្គលជាសំឡាញ់ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក តែងឋិតនៅក្នុងហាន:នៃបុគ្គលជាសំឡាញ់ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេកមែនពិត, បុគ្គលជាកណ្តាល តែងឋិតនៅ ក្នុងហាន: ជាកណ្តាលហ្នឹងឯង, បុគ្គលមិនជាទីស្រឡាញ់ តែងឋិតនៅ ក្នុងហាន: មិនជាទីស្រឡាញ់មែនពិត, បុគ្គលជាសត្រូវ តែងឋិតនៅ ក្នុងហាន:

ជាសត្រូវមែនពិត ។ ភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានកេទខុសគ្នា និង បុគ្គលដែលស្លាប់ហើយ មិនមែនជាខេត្តដែន(ដែលត្រូវផ្សាយកុណា)ទេ ។ ប៉ុន្តែបើព្រះយោគី ឃើញនូវបុរសណាមួយហ្នឹងឯង ជាអ្នកដែលគួរឲ្យអាណិតអាសូរ មានរូបរាងប្លែក ដល់នូវសេចក្តីលំបាកក្រៃលែង ជាអ្នកទូគ៌ត មានរូបអាក្រក់ ជាមនុស្សកំព្រា កំបុតដៃជើង ដាក់អំបែងពីមុខ ដេកលើសាលា គ្មានទីពឹងពាក់ មានហូរដង្ហូរកំពុងវារចេញតាមដៃជើងទាំងឡាយ កំពុងធ្វើសំឡេងថ្ងូរ គប្បីញុំាងកុណាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ មុនគេទាំងអស់ ថា “ឱហ្ន៎ សត្វនេះ ដល់ហើយ នូវសេចក្តីលំបាក ធ្វើដូចម្តេចទៅហ្ន៎ សត្វនេះ គប្បីរួចចាកសេចក្តីទុក្ខនេះបាន” ដូច្នេះ ព្រោះលោកបានពោលហើយ ក្នុងវិភង្គ ថា “ចុះកិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយកុណា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ សម្រាន្តនៅ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឃើញនូវបុគ្គលម្នាក់ ជាអ្នកក្រីក្រ ដល់នូវសេចក្តីលំបាក ហើយផ្សាយកុណា យ៉ាងណាមិញ, កិក្ខុ ផ្សាយកុណាចំពោះពួកសត្វទាំងពួង ក៏យ៉ាងនោះឯង [1] ” ។

ព្រះយោគី កាលមិនបាន នូវបុគ្គលដែលដល់ហើយ នូវសេចក្តីលំបាកនោះទេ សូម្បីបុគ្គលដែលដល់ហើយនូវសេចក្តីសុខ តែជាអ្នកធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ក៏គប្បីផ្សាយកុណាបានដែរ ព្រោះប្រៀបផ្ទឹមនឹងចោរដែលគេនឹងសម្លាប់ ជាមុន ។ សួរថា “ប្រៀបដូចម្តេច?” ។ ឆ្លើយថា ប្រៀបដូចជាពួករាជបុរសចងនូវចោរដែលខ្លួន

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨២ ទំព័រទី ៣១៥ ។

ចាប់បានហើយ ព្រមទាំងទ្រព្យ តាមព្រះអាជ្ញានៃស្តេចថា "អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្លាប់នូវចោរនោះ" ដូច្នេះហើយ ឲ្យនូវការប្រហារទាំងឡាយ និមិត្តរំពាត់ ៤ ៗ នាំទៅកាន់ទីសំរាប់សម្លាប់, ពួកមនុស្ស ឲ្យនូវខាទនីយៈខ្លះ ភោជនីយៈខ្លះ កម្រងផ្កាខ្លះ គ្រឿងក្រអូបខ្លះ គ្រឿងលាបខ្លះ និង ស្លាមួខ្លះ ដល់ចោរនោះ, ចោរនោះ កាលទំពាស៊ី និង ប្រើប្រាស់នូវវត្ថុទាំងនោះ ហាក់ដូចជាដល់ហើយ នូវសេចក្តីសុខ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយដោយភោគៈ ដើរទៅ ក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ អ្នកណាមួយក៏មិនសម្គាល់សោះនូវចោរនោះថា "ឱហ្ន៎ ចោរនេះ ដល់ហើយនូវសេចក្តីសុខ មានភោគៈច្រើន" ដូច្នេះទេ, ដោយពិតទៅ ជនតែងអាណិតនូវចោរនោះ ថា "ចោរនេះជាមនុស្ស គួរឲ្យស្រណោះអាណិត នឹងស្លាប់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រោះថា ចោរនេះ ឈានទូវជំហានណាក៏ដោយ រមែងមានដល់សេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីជិតបង្កើយដោយជំហាននោះ ៗ " ដូច្នេះ យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីបុគ្គលអ្នកដល់ហើយ នូវសេចក្តីសុខ ក៏ភិក្ខុអ្នកប្រកបនូវកុណាកម្មដ្ឋាន គប្បីផ្សាយកុណាបាន យ៉ាងនេះ ថា "បុគ្គលនេះ ជាអ្នករហេមរហាម ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ចាត់ចែងល្អហើយ ប្រើប្រាស់នូវភោគៈទាំងឡាយ ក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ គេនឹងទទួលទុក្ខទោមនស្ស មានប្រមាណមិនតិច ក្នុងអបាយទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រោះការមិនមានកល្យាណកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយ សូម្បីដោយទ្វារមួយ ក្នុង

ចំណោមទ្វារទាំងបី" ដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ, លុះករុណាកម្មដ្ឋានិក-កិក្ខុនោះ បានផ្សាយករុណា ចំពោះបុគ្គលនោះ យ៉ាងដូច្នេះហើយ បន្ទាប់មក គប្បីញុំាងករុណា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមលំដាប់ ដូច្នេះ គឺ ក្នុងបុគ្គលដែលជាទីស្រឡាញ់ តមក ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល តមក ក្នុងបុគ្គលអ្នកមានពៀរ ដោយឧបាយនេះឯង ។ ក៏ប្រសិនបើសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ ក្នុងបុគ្គលមានពៀរ កើតឡើង ដល់ករុណាកម្មដ្ឋានិកកិក្ខុនោះ តាមន័យដែលលោកបានពោលហើយ ក្នុងកាលមុនក៏ដោយ ករុណាកម្មដ្ឋានិកកិក្ខុនោះ ត្រូវញុំាងសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់នោះ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនាហ្នឹងឯង ។ មួយទៀត ក្នុងការផ្សាយករុណានេះ ព្រះយោគី ឃើញក្តី ឮក្តី សូម្បីនូវបុគ្គលដែលធ្វើសេចក្តីល្អហើយ មកជួបប្រទះ ដោយសេចក្តីវិនាសណាមួយ បណ្តាសេចក្តីវិនាសទាំងឡាយ មានវិនាសចាកញាតិ វិនាសព្រោះរោគ វិនាសចាកទ្រព្យជាដើម ហើយផ្សាយករុណា ដោយប្រការទាំងពួង យ៉ាងនេះថា "បុគ្គលនេះ សូម្បីមិនមានសេចក្តីវិនាសចាកញាតិជាដើមទាំងនោះ ក៏ប៉ុន្តែ ឈ្មោះថាជាអ្នកជល់ហើយនូវសេចក្តីទុក្ខដោយពិត ព្រោះជាអ្នកមិនកន្ទង នូវដុំទុក្ខបាន" ដូច្នេះហើយ គប្បីធ្វើសីមសម្ភេទ ក្នុងជនទាំងឡាយ ៤ គឺ ក្នុងខ្លួនឯង ១ ក្នុងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ ១ ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល ១ ក្នុងបុគ្គលមានពៀរ ១ តាមន័យដែលលោកពោលហើយនោះឯង ហើយសេពចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវនិមិត្តនោះ គប្បីចំរើនអប្បនា ដោយអំណាច នៃ

តិកជ្ឈាន និង ចតុក្កជ្ឈាន តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនា កុំបីខាន ។

តែក្នុងអដ្ឋកថា នៃអង្គុត្តរនិកាយ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលលំដាប់នេះថា "បុគ្គលមានពៀរ ព្រះយោគីគប្បីផ្សាយករុណាមុនគេ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យទន់ ក្នុងបុគ្គលមានពៀរនោះហើយ គប្បីផ្សាយករុណា ឲ្យដល់បុគ្គលទុគ៌ត តមក ឲ្យបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ តមក ផ្សាយឲ្យខ្លួនឯង" ដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ មិនសមតាមបាឡីថា "**ទុគ្គតំ ទុរ្យបេតំ**" ដូច្នេះជាដើមទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីគប្បីប្រារព្ធនូវភាវនាក្នុងករុណាកម្មដ្ឋាននោះ តាមន័យដែលលោកពោលហើយនោះឯង ហើយធ្វើនូវសីមសម្ភេទ ហើយចំរើនអប្បនា ។ បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះយោគី គប្បីជ្រាបអប្បនា ឈ្មោះវិកុព្វនានេះ ថា "ការផ្សាយដោយមិនចំពោះ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ ការផ្សាយដោយចំពោះ ដោយអាការទាំងឡាយ ៧ ការផ្សាយទៅកាន់ទិស ដោយអាការទាំងឡាយ ១០" និង អានិសង្សទាំងឡាយ មានអានិសង្ស ថា "ដេកលក់ស្រួល" ដូច្នេះជាដើម តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនានោះឯង ។ នេះជាកថាពិស្តារ ក្នុងករុណាភាវនា ។

(មុទិតាព្រហ្មវិហារ)

(១៨៩) ព្រះយោគី សូម្បីកាលប្រារព្ធមុទិតាភាវនា ក៏មិនគប្បីប្រារព្ធ ក្នុងបុគ្គលដែលមានទោសដល់ភាវនាទាំងឡាយ មានបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាដើមមុនទេ ។ ព្រោះថាបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

មិនមែនជាហេតុជាទីតាំង នៃភាពជាចិត្តទន់ ដោយត្រឹមតែភាពជាទី ស្រឡាញ់ប៉ុណ្ណោះទេ ពុំចាំបាច់និយាយថ្វី ដល់បុគ្គលជាកណ្តាល និង បុគ្គលមានពៀរ ។ ភាពនៃបុគ្គលខុសភេទគ្នា និង បុគ្គលធ្វើ មរណកាល មិនមែនជាខេត្តដែន (ដែលចំរើនមុទិតា) ដូចគ្នាដែរ ។ ឯបុគ្គលជាសំឡាញ់ ជាទីស្រឡាញ់ក្រៃពេក គប្បីជាហេតុជាទីតាំង បាន ។ ព្រោះថា បុគ្គលនោះ ដែលព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលហើយ ក្នុងអដ្ឋកថា ថា "បុគ្គលជាសំឡាញ់ ជាអ្នកលេង" ដូច្នេះ ជាអ្នក រីករាយសប្បាយមែនពិត សើចមុនហើយ ទើបនិយាយ ជាខាង ក្រោយ ព្រោះហេតុនោះ ម៉្យាងទៀត បុគ្គលជាសំឡាញ់ជាអ្នកលេង នោះ ព្រះយោគីគប្បីផ្សាយមុទិតាមុនគេ ។ ព្រះយោគី ឃើញក្តី ឮក្តី នូវបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ក្តី នូវបុគ្គលដែលដល់នូវសេចក្តីសុខក្តី នូវ បុគ្គលស្គុកស្គម្មក្តី ដែលកំពុងតែរីករាយ គប្បីញុំាងមុទិតា ឲ្យកើត ឡើងថា "ឱហ្ន៎ សត្វនេះរីករាយណាស់តើ ឱហ្ន៎ ល្អមែន ឱហ្ន៎ ប្រពៃ ពិតមែន" ដូច្នេះ ។ មែនពិត ព្រះធម្មសេនាបតី អាស្រ័យនូវអំណាច នៃប្រយោជន៍នេះឯង ទើបពោលហើយ ក្នុងវិភង្គថា "ចុះភិក្ខុមានចិត្ត ប្រកបដោយមុទិតា ផ្សាយទៅកាន់ទិស ១ សម្រាន្តនៅ តើដូចម្តេច គឺបុគ្គលឃើញបុគ្គលម្នាក់ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ហើយជា អ្នករីករាយ យ៉ាងណា ភិក្ខុផ្សាយមុទិតាចំពោះសត្វទាំងពួង ក៏យ៉ាង នោះដែរ ។ ប្រសិនបើបុគ្គលជាសំឡាញ់ ជាអ្នកលេង ឬ បុគ្គល ជាទីស្រឡាញ់ របស់ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ក្នុង

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អតីតកាល ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ ជាអ្នកទុគ៌ត ជាអ្នកលំបាកក្រៃពេក, ព្រះយោគីគប្បីរំលឹកវឿយៗ នូវភាពនៃបុគ្គលនោះ ជាអ្នកដល់ហើយ នូវសេចក្តីសុខ ដែលកន្លងទៅហើយនោះឯង ហើយកាន់យក នូវអាការ គឺការរីករាយចិត្ត របស់បុគ្គលនោះឯង ថា "ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ បុគ្គលនេះជាអ្នកមានភោគៈច្រើន ជាអ្នកមានបរិវារច្រើន ជាអ្នកមានចិត្តរីករាយជានិច្ច" ដូច្នេះហើយ គប្បីញុំាងមុទិតាឲ្យកើតឡើង ។ ម៉្យាងទៀត ព្រះយោគីគប្បីកាន់យកនូវអាការគឺការរីករាយចិត្ត របស់បុគ្គលនោះ ដែលជាអនាគតហើយ ញុំាងមុទិតា ឲ្យកើតឡើងថា "ក្នុងអនាគត បុគ្គលនេះបាននូវសម្បត្តិនោះ ម្តងទៀត និងត្រាច់ទៅ ដោយយានវិសេសទាំងឡាយ មានលើ-ក ដំរី លើខ្នងសេះ និង លើអង្រឹងជាវិការនៃមាសជាដើម" ដូច្នេះ ។ លុះព្រះយោគីនោះ ញុំាងមុទិតាចិត្តឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់យ៉ាងនេះហើយ បន្ទាប់មក ត្រូវញុំាងមុទិតាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមលំដាប់ យ៉ាងនេះ គឺ ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល តមក ក្នុងបុគ្គលមានពៀរ ។ តែប្រសិនបើបដិយៈ ក្នុងបុគ្គលមានពៀរ កើតឡើង ដល់ព្រះយោគីនោះ តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងកាលមុននោះឯង, ព្រះយោគី គប្បីញុំាងបដិយៈនោះ ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនានោះឯង ហើយធ្វើ នូវសីមសម្ភេទ ដោយភាពជាអ្នកមានចិត្តស្មើ ក្នុងជនទាំងឡាយ ៤ គឺ ក្នុងបុគ្គលទាំងបីនេះផង និង ក្នុងខ្លួនឯងផង ហើយសេព ចំរើន ធ្វើ

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ឲ្យច្រើននូវនិមិត្តនោះ គប្បីចំរើនអប្បនា ដោយអំណាចនៃតិក្កជ្ឈាន (ក្នុងចតុក្កនយ) និង ចតុក្កជ្ឈាន (ក្នុងបញ្ចកនយ) តាមនយដែលពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនានោះឯង ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះយោគីគប្បីជ្រាបអប្បនា ឈ្មោះវិកុព្វនានេះ ថា "ការផ្សាយ ដោយមិនចំពោះ ដោយអាការទាំង៦យ ៥ ការផ្សាយដោយចំពោះ ដោយអាការទាំង៦យ ៧ ការផ្សាយទៅកាន់ទិសដោយអាការទាំង៦យ ១០ " និង អានិស្សទាំង៦យមានអានិសង្សថា "ដេកលក់ស្រួល" ជួច្នេះជាដើម តាមនយដែលពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនានោះឯង ។

នេះជាកថាពិស្តារ ក្នុងមុទិតាភាវនា ។

(ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ)

(១៩០) ចំណែកឯព្រះយោគី អ្នកមានប្រាថ្នាដើម្បីប្រារព្ធនូវឧបេក្ខាភាវនា ជាអ្នកបានឈាន ទី៣ និង ទី៤ ក្នុងភាវនាទាំង៦យ មានមេត្តាភាវនាជាដើម ចេញចាកតតិយជ្ឈាន ដែលស្ទាត់ហើយ ឃើញនូវទោស ក្នុងភាវនាទាំង៦យខាងដើម ព្រោះភាវៈនៃភាវនានោះ ប្រកបដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងសត្វ ដោយអំណាចនៃការផ្សាយ ថា "សូមសត្វទាំងពួងបានដល់សេចក្តីសុខចុះ" ជួច្នេះជាដើមផង ព្រោះជាភាវនាដែលត្រាច់ទៅជិតសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ និង សេចក្តីត្រេកអរផង ព្រោះជាភាវនាដែលគ្រោតគ្រាត ព្រោះប្រកបដោយសោមនស្សផង និង (ឃើញ) នូវអានិសង្ស ក្នុងឧបេក្ខា ដោយភាពជាធម៌ដ៏ល្អិតផង,

បុគ្គលណា តាំងនៅជាកណ្តាល តាមប្រក្រតី នៃបុគ្គលនោះ, គប្បីព្រងើយចំពោះបុគ្គលនោះ ហើយញុំាងឧបេក្ខា ឲ្យកើតឡើង តអំពីនោះមក គប្បីញុំាងឧបេក្ខា ឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយដទៃទៀត មានបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ជាដើម ។ សមដូចជាលោក ពោលហើយថា "ចុះភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសមួយ សម្រាន្តនៅ តើដូចម្តេច? ។ គឺបុគ្គលឃើញនូវបុគ្គលម្នាក់ជាទីគាប់ចិត្តក៏មិនមែន មិនជាទីគាប់ចិត្តក៏មិនមែន គប្បីជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ យ៉ាងណា ភិក្ខុ ផ្សាយឧបេក្ខា ចំពោះពួកសត្វទាំងពួង ក៏យ៉ាងនោះដែរ" ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី លុះញុំាងឧបេក្ខាឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុគ្គលជាកណ្តាល តាមន័យដែលលោកបានពោលហើយ បន្ទាប់មក គប្បីញុំាងឧបេក្ខា ឲ្យកើតឡើង ក្នុងបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ បន្ទាប់មក ក្នុងបុគ្គលជាសំឡាញ់ជាអ្នកលេង បន្ទាប់មក ក្នុងបុគ្គលមានពៀរ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីធ្វើនូវសីមសម្ភេទ ដោយអំណាចនៃការធ្វើចិត្តជាកណ្តាល ក្នុងបុគ្គលទាំងពួង គឺ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបីនេះ ដែលពោលមកហើយផង ក្នុងខ្លួនឯងផង ហើយគប្បីសេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះ ។ កាលព្រះយោគីនោះធ្វើយ៉ាងនេះ ចតុត្ថជ្ឈាន រមែងកើតឡើង តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងបឋវីកសិណនោះឯង ។

សួរថា "ចុះចតុត្ថជ្ឈាននេះ រមែងកើតឡើង ដល់ព្រះយោគាវចរ ដែលបាននូវតតិយជ្ឈាន ដែលកើតឡើងហើយ ក្នុងកម្មដ្ឋាន

ទាំងឡាយ មានបឋវីកសិណជាដើមផងឬ? ” ។ ឆ្លើយថា “មិនកើតឡើងទេ” ។ សួរថា “ព្រោះហេតុអ្វី?” ។ ឆ្លើយថា “ព្រោះភាវៈនៃចតុត្ថជ្ឈាន ជាឈានមានអារម្មណ៍ខុសគ្នា” ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចតុត្ថជ្ឈាននេះ រមែងកើតឡើង ដល់ព្រះយោគីដែលបាននូវតតិយជ្ឈាន ដែលកើតឡើង ក្នុងព្រហ្មវិហារភាវនា មានមេត្តាជាដើមប៉ុណ្ណោះ ព្រោះភាវៈនៃចតុត្ថជ្ឈាននោះ ជាឈានមានអារម្មណ៍ស្មើគ្នា” ។

បន្ទាប់អំពីនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបអប្បនា ឈ្មោះថា វិកុព្វនា និង ការបានអានិសង្ស តាមន័យដែលពោលហើយ ក្នុងមេត្តាភាវនានោះឯង ។ នេះគឺជាកថាពិស្តារ ក្នុងឧបេក្ខាភាវនា ។

បកិណ្ណាកកថា

(១៩១) បណ្ឌិត ជ្រាបនូវព្រហ្មវិហារទាំងឡាយនេះ ដែលព្រះព្រហ្មត្តមាចារ្យទ្រង់សំដែងហើយ យ៉ាងនេះ គប្បីជ្រាបបកិណ្ណកកថានេះ ក្នុងព្រហ្មវិហារទាំងឡាយនុ៎ះ ដោយក្រែលែងថែមទៀត ។

(វិនិច្ឆ័យដោយសេចក្តី)

ក៏បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយសេចក្តី ក្នុងមេត្តា ករុណា មុទិតា និង ឧបេក្ខាទាំងឡាយនេះជាមុនសិន ។

ធម្មជាតិ ណា ស្រឡាញ់ ព្រោះហេតុនោះ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា មេត្តា, អធិប្បាយថា ជិតស្និទ្ធ ។ មួយទៀត ការជិតជិតនុ៎ះ មាន ក្នុងមិត្ត ឬ ឬថា ប្រព្រឹត្តទៅចំពោះមិត្ត ព្រោះហេតុនោះ ការ

ជិតជិតនុ៎ះ ឈ្មោះថា មេត្តា ។

គុណជាតិណា កាលបើសេចក្តីទុក្ខរបស់ជនដទៃមាន ធ្វើនូវការឈឺឆ្អាល ដល់សប្បុរសទាំងឡាយ គុណជាតិនោះ ឈ្មោះថា ករុណា ។ មួយទៀត គុណជាតិណា ផ្ទេរ គឺថាបៀតបៀននូវសេចក្តីទុក្ខរបស់ជនដទៃ សេចក្តីថា ញាំងសេចក្តីទុក្ខរបស់ជនដទៃ ឲ្យវិនាសទៅ ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ឈ្មោះថា ករុណា ។ ម៉្យាងវិញទៀត គុណជាតិណា ដែលសាធុជនទាំងឡាយ តែងធ្វើគឺថា លាតចេញ ដោយអំណាចនៃការផ្សាយទៅ ក្នុងជនទាំងឡាយដែលដល់ហើយនូវសេចក្តីទុក្ខ ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ទើបឈ្មោះថា ករុណា ។

សាធុជនទាំងឡាយ តែងរីករាយ ចំពោះជនអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ដោយសម្បត្តិនោះ ដោយគុណជាតិនោះ ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ឈ្មោះថាមុទិតា, មួយទៀត គុណជាតិនោះ រីករាយចំពោះខ្លួនឯង ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ឈ្មោះថា មុទិតា, ម៉្យាងវិញទៀត ពាក្យថា "**មុទិតា**" នោះ គឺ គ្រាន់តែជាកិរិយារីករាយប៉ុណ្ណោះ ហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ទើបឈ្មោះថា មុទិតា ។

គុណជាតិណា តែងព្រងើយកន្តើយ ដោយកិរិយាលះបង់នូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយជាដើម ថា "សត្វទាំងឡាយ ចូរកុំឲ្យមានពៀរនឹងគ្នា" ដូច្នេះ និង ដោយកិរិយាចូលទៅដល់នូវភាពព្រងើយកន្តើយ ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតិនោះ ទើបឈ្មោះថា ឧបេក្ខា ។

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

(វិនិច្ឆ័យដោយលក្ខណៈជាដើម)

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ដោយប្រការដទៃ មានលក្ខណៈជាដើម ក្នុងព្រហ្មវិហារទាំង ៤ នោះ (ដូចតទៅនេះ) ។

មេត្តា មានកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ ដោយអាការជាប្រយោជន៍ (ដល់សត្វទាំងឡាយ) ជាលក្ខណៈ, មានកិរិយារួបរួមមក នូវប្រយោជន៍ជាកិច្ច, មានការកំចាត់បង់នូវគំនុំជាផល, មានកិរិយាបង្ហាញ នូវភាពនៃសត្វទាំងឡាយជាទីគាប់ចិត្តជាហេតុជិត, កិរិយាចូលទៅរម្ងាប់ព្យាបាទ ជាសម្បត្តិ នៃមេត្តានោះ, កិរិយាកើតព្រមនៃសេចក្តីស្នេហា ជាវិបត្តិ នៃមេត្តានោះ ។

ករុណា មានកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ ដោយអាការជាគ្រឿងកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីទុក្ខ (របស់សត្វទាំងឡាយ) ជាលក្ខណៈ, មានកិរិយាអត់ទ្រាំមិនបាននូវសេចក្តីទុក្ខ របស់សត្វដទៃ ជាកិច្ច, មានកិរិយាមិនបៀតបៀន ជាផល, មានកិរិយាសំដែង នូវភាពមិនមានទីពឹង នៃសត្វទាំងឡាយដែលមានសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ជាហេតុជិត, កិរិយារម្ងាប់នូវការបៀតបៀន ជាសម្បត្តិ នៃករុណានោះ, ការកើតព្រមនៃសេចក្តីសោក ជាវិបត្តិ នៃករុណានោះ ។

មុទិតា មានកិរិយារីករាយទៅ ជាលក្ខណៈ, មានកិរិយាមិនឫស្សាជាកិច្ច, មានកិរិយាកំចាត់បង់នូវអរតិ ជាផល, មានកិរិយាបង្ហាញ នូវសម្បត្តិនៃសត្វទាំងឡាយជាហេតុ, កិរិយាចូលទៅរម្ងាប់នូវអរតិ ជាសម្បត្តិ នៃមុទិតានោះ, ការកើតព្រមនៃសំណើច ជា

វិបត្តិ នៃមុទិតានោះ ។

ឧបេក្ខា មានកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ ដោយអាការជាកណ្តាល ក្នុងសត្វទាំងឡាយជាលក្ខណៈ, មានកិរិយាសំដែងនូវភាពស្មើគ្នា ក្នុងសត្វទាំងឡាយជាកិច្ច, មានការចូលទៅរម្ងាប់នូវសេចក្តីស្អប់ និងសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាផល, មានការសំដែងនូវភាពនៃសត្វជាអ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ យ៉ាងនេះថា "សត្វទាំងឡាយ មានកម្មជារបស់ខ្លួន សត្វទាំងឡាយនោះ នឹងជាអ្នកដល់ហើយនូវសេចក្តីសុខក្តី នឹងរួចចាកទុក្ខក្តី នឹងមិនវិនាសចាកសម្បត្តិដែលខ្លួនបានហើយក្តី ដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តនៃកម្ម" ដូច្នេះ ជាហេតុ, ការចូលទៅរម្ងាប់នូវសេចក្តីស្អប់ និង សេចក្តីស្រឡាញ់ ជាសម្បត្តិនៃឧបេក្ខានោះ, ការកើតព្រមនៃការព្រងើយកន្តើយ ដែលគ្មានញាណដែលអាស្រ័យ នូវផ្ទះគឺតណ្ហា ជាវិបត្តិ នៃឧបេក្ខានោះ ។

(ប្រយោជន៍នៃព្រហ្មវិហារ)

ក៏ឯសេចក្តីសុខ ដែលកើតអំពីវិបស្សនាក្តី ការដល់ព្រមដោយកពក្តី ជាប្រយោជន៍ទូទៅ នៃព្រហ្មវិហារទាំងឡាយ ៤ នោះឯង ។ ការផ្តាច់ផ្តិលនូវសត្រូវមានព្យាបាទជាដើម ជាប្រយោជន៍ដោយឡែក ។ ពិតមែន បណ្តាព្រហ្មវិហារទាំងនោះ មេត្តា មានការផ្តាច់ផ្តិលនូវព្យាបាទជាប្រយោជន៍, ព្រហ្មវិហារទាំងឡាយក្រៅនេះ មានការផ្តាច់ផ្តិលនូវការបៀតបៀន ការមិនត្រេកអរ និង រាគៈជាប្រយោជន៍ ។ សមដូចជាព្រះសារីបុត្រ ពោលហើយថា "ម្នាល

អាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះមេត្តាចេតោវិមុត្តិ នុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវព្យាបាទ, ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះករុណាចេតោ-វិមុត្តិ នុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវការបៀតបៀន, ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះមុទិតាចេតោវិមុត្តិ នុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវអរតិ (គឺសេចក្តីមិនត្រេកអរ), ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រោះឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ នុ៎ះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរាគៈ[1] " ដូច្នេះ ។

(សត្រូវជិតនិងធ្លាយរបស់ព្រហ្មវិហារ)

ក៏ក្នុងព្រហ្មវិហារទាំងនោះ សំរាប់ព្រហ្មវិហារមួយៗ មានសត្រូវពីរៗ ដោយអំណាចនៃសត្រូវជិត និង ឆ្ងាយ ។ អធិប្បាយថា រាគៈ ជាសត្រូវជិត របស់មេត្តាព្រហ្មវិហារ ព្រោះភាវៈនៃមេត្តា និង រាគៈ មានចំណែកស្មើគ្នា ក្នុងកិរិយាបង្ហាញនូវគុណ ដូចជាសត្រូវរបស់បុរសត្រាច់ទៅក្នុងទីជិត រាគៈនោះតែងបាននូវទោសជាគ្រឿងឆ្នង់ចុះ យ៉ាងស្រួល ។ ព្រោះហេតុនោះ មេត្តា ព្រះយោគាវចរត្រូវរក្សាឲ្យបានល្អ អំពីរាគៈនោះ ព្យាបាទ ជាសត្រូវក្នុងទីឆ្ងាយ (របស់មេត្តា) ព្រោះភាវៈនៃមេត្តា និង ព្យាបាទមានចំណែកស្មើគ្នា និង មិនស្មើគ្នា ដូចជាសត្រូវរបស់បុរស ដែលអាស្រ័យនូវញោតស្បាត នៃព្រៃមានភ្នំជាដើម ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនត្រូវភ័យខ្លាចអំពីព្យាបាទនោះទេ ត្រូវចំរើនមេត្តាចុះ ។ តាមធម្មតា បុគ្គលនឹងចំរើនមេត្តាផង នឹងធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធឲ្យងងឹតផង ព្រោះហេតុដូច្នោះ ហេតុ

១- សុ. ទី. បាដ. ភាគទី ១៩ ទំព័រទី ២០៣ ។

នេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ ។

ទោមនស្ស ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ មកហើយ ដោយនន័យមាននន័យ ថា "បុគ្គល កាលមិនបាន កាលឃើញច្បាស់ នូវការមិនបាន នូវរូបដែលគប្បីដឹង ដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោភាមិសក្តី កាលរលឹកឃើញនូវរូបដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បានក្នុងកាលមុនក្តី ដែលកន្លងទៅហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលក្តី ហើយក៏កើតទោមនស្សឡើង, ទោមនស្សណា មានសភាពដូច្នេះ ទោមនស្សនោះ តថាគតហៅថា គេហសិតទោមនស្ស (ទោមនស្សដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ)" ដូច្នេះ ជាដើម ជាសត្រូវ ក្នុងទីជិតរបស់ករុណាព្រហ្មវិហារ ព្រោះករុណា និង គេហសិតទោមនស្ស មានចំណែកស្មើគ្នា ក្នុងកិរិយាបង្ហាញនូវវិបត្តិ, ការបៀតបៀន ជាសត្រូវ ក្នុងទីឆ្ងាយ (របស់ករុណា) ព្រោះភាវៈនៃវិហឹសា មានចំណែកស្មើគ្នា និង មិនស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនត្រូវកោតញញើត អំពីការបៀតបៀននោះទេ គប្បីចំរើនករុណាចុះ ។ តាមធម្មតា បុគ្គលនឹងធ្វើនូវករុណាក្តី នឹងបៀតបៀន (នូវសត្វ) ដោយគ្រឿងប្រហារទាំងឡាយ មានបាតដៃជាដើម ព្រោះហេតុដូច្នោះ ហេតុនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ ។

សោមនស្ស ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ មកហើយ ដោយនន័យ មាននន័យជាដើម ថា "បុគ្គលកាលមិនបាន កាលឃើញ

ច្បាស់នូវការមិនបាន នូវរូបដែលគប្បីដឹង ដោយភ្នែក ជាទីជ្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាតម្រេកនៃចិត្ត ប្រកបដោយលោកាមិសក្តី កាលរលឹកឃើញនូវរូបដែលខ្លួនមិនធ្លាប់បាន ក្នុងកាលមុនក្តី ដែលកន្លងទៅហើយ ដែលរលត់ហើយ ដែលប្រែប្រួលក្តី ហើយក៏កើតសោមនស្សឡើង, សោមនស្ស ណា មានសភាពដូច្នេះ សោមនស្សនោះ តថាគតហៅថា គេហសិតសោមនស្ស” ដូច្នេះ ជាសត្រូវ ក្នុងទីជិត របស់មុទិតាព្រហ្មវិហារ ព្រោះភាវៈនៃមុទិតា និង គេហសិតសោមនស្ស មានចំណែកស្មើគ្នា ក្នុងការបង្ហាញនូវសម្បត្តិ ចំណែកសេចក្តីមិនត្រេកអរ (អរតិ) ជាសត្រូវឆ្ងាយ (របស់មុទិតា) ព្រោះភាវៈនៃអរតិ មានចំណែកស្មើគ្នា និងមិនស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនត្រូវកោតញញើត អំពីអរតិនោះទេ គប្បីចំរើនមុទិតាចុះ ។ តាមធម្មតា ព្រះយោគីនឹងជាអ្នកវិកវាយទូទៅផង នឹងអផ្សុក ក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ឬ ក្នុងសមថៈ និង វិបស្សនាផង ព្រោះហេតុដូច្នោះ ហេតុនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ ។

ចំណែកខាង គេហសិតអញ្ញាណឧបេក្ខា (ឧបេក្ខា មិនមានញាណដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ) ដែលមកហើយ ដោយន័យ មានន័យ ថា “ព្រោះឃើញនូវរូប ដោយចក្ខុ ឧបេក្ខា (ភាពព្រងើយកន្តើយ) រមែងកើតឡើង ដល់បុថុជ្ជន អ្នកល្ងង់ខ្លៅ វង្វេងវង្វន់ អ្នកមានកិលេសក្រាស់ អ្នកមិនឈ្នះនូវដែនគឺលោកៈ អ្នកមិនឈ្នះនូវវិបាក អ្នកមិនឃើញទោស អ្នកមិនបានស្តាប់, ឧបេក្ខា ណា

មានសភាពបែបនេះ ឧបេក្ខានោះ មិនប្រព្រឹត្តកន្ធង់នូវរូប ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខានោះ តថាគតត្រាស់ហៅថា គេហសិតា (អាស្រ័យនូវផ្ទះគឺកាមគុណ)" ដូច្នេះជាដើម ជាសត្រូវដ៏ជិតរបស់ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ ព្រោះភាវៈនៃឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ និង គេហសិតអញ្ញាណឧបេក្ខា មានចំណែកស្មើគ្នា ដោយអំណាចនៃកិរិយាមិនពិចារណានូវទោស និងគុណ, សេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ដោយរាគៈ ជាសត្រូវឆ្ងាយ (របស់ឧបេក្ខា) ព្រោះរាគប្បជិយៈនោះ មានចំណែកស្មើគ្នា និង មិនស្មើគ្នា ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីមិនត្រូវកោតញ្ញើតឡើយ អំពីរាគប្បជិយៈនោះ គប្បីចំរើនឧបេក្ខាចុះ ។ តាមធម្មតា ព្រះយោគី នឹងព្រងើយកន្តើយផង នឹងរីករាយផង នឹងប៉ះទង្គិចផង ព្រោះហេតុដូច្នោះ ហេតុនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ [1] ។

(ភាគដើម... និង ការបំរើនអារម្មណ៍នៃព្រហ្មវិហារ)

(១៩២) ក៏ព្រហ្មវិហារ ទាំងអស់នុ៎ះ មានកត្តុកាមតាឆន្ទៈ (សេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងភាពអ្នកចង់ដើម្បីធ្វើ) ជាខាងដើម មានកិរិយាសង្កត់សង្កិន នូវនីវរណៈជាដើម ជាកណ្តាល មានអប្បនាជាទីបំផុត ដោយអំណាចនៃបញ្ញត្តិធម៌ រាប់ថា មានសត្វមួយ ជាអារម្មណ៍ ឬ មានសត្វជ៏ច្រើន ជាអារម្មណ៍ ។ កាលបើដល់ឧបចារៈ និង អប្បនាហើយ ការចំរើន ដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតបាន ។

ក្នុងការចំរើន ដោយអារម្មណ៍នោះ នេះគឺជាលំដាប់ នៃការ

១- សុ. ម. ឧ. ភាគទី ២៨ ទំព័រទី ៣០៦ ។

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ចំរើនអារម្មណ៍ (ដូចតទៅ) ។ ដូចជាអ្នកក្អរដែលឆ្អាត កំណត់នូវទីដែលខ្ជនគប្បីក្អរហើយទើបក្អរ យ៉ាងណា, ព្រះយោគី គប្បីកំណត់នូវអាវាសមួយ ជាដំបូងបង្អស់ ហើយគប្បីចំរើនមេត្តា ក្នុងសត្វទាំងឡាយ ក្នុងអាវាសនោះ ដោយនយ័ យ មាននយ័ថា "សត្វទាំងឡាយក្នុងអាវាសនេះ ចូរកុំឲ្យមានពៀរ" ដូច្នេះជាដើម ។ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើចិត្តឲ្យទន់ ឲ្យគួរដល់ភាវនាកម្ម ក្នុងអាវាសនោះហើយ កំណត់អាវាសពីរ ។ បន្ទាប់ពីអាវាសនោះ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់អាវាសពីរ បី បួន ជ្រុំ ជ្រុំមួយ ជ្រុំពីរ ជ្រុំបី ជ្រុំបួន ជប់ ថ្នល់មួយ ពាក់កណ្តាលស្រុក ស្រុកមួយ ជនបទមួយ អាណាចក្រមួយ ទិសមួយ ដោយលំដាប់ ដោយនយ័នេះហើយ គប្បីកំណត់ រហូតទៅដល់ចក្រវាឡមួយ ។ មួយទៀត ព្រះយោគីគប្បីចំរើនមេត្តា ចំពោះសត្វទាំងឡាយ ក្នុងទីទាំងឡាយនោះៗ ដោយក្រៃលែង អំពីចក្រវាឡនោះ ក៏បាន ។ ព្រហ្មវិហារទាំងឡាយ មានករុណាជាដើម ក៏ព្រះយោគីគប្បីចំរើន ដូចគ្នានោះដែរ ។ នេះជាលំដាប់ នៃការចំរើនអារម្មណ៍ ក្នុងព្រហ្មវិហារភាវនានោះ ។

(ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារជាផលនៃព្រហ្មវិហារបីខាងដើម)

មួយទៀត អារូបសមាបត្តិទាំងឡាយ ជាទីហូរចេញ នៃកសិណទាំងឡាយ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ជាទីហូរចេញ នៃសមាធិទាំងឡាយ, ផលសមាបត្តិ ជាទីហូរចេញ នៃវិបស្សនា, និរោធសមាបត្តិ ជាទីហូរចេញនៃសមថៈ និង វិបស្សនា យ៉ាងណា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មិញ, ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ ក្នុងព្រហ្មវិហារភាវនានេះ ជាទីហូរចេញ នៃព្រហ្មវិហារបីខាងដើម ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ព្រោះដូចជាជាងមិនទាន់បានជាំនូវសសរទាំងឡាយ មិនទាន់បានលើកនូវធ្នឹម និង ផ្ទោងហើយ ក៏មិនអាចដើម្បីជាក់នូវមេដំបូល និង បង្គន់ ពួដ៏អាកាសបានឡើយ យ៉ាងណាមិញ, វៀរចាកតតិយជ្ឈាន ក្នុងព្រហ្មវិហារបីខាងដើមចេញហើយ ព្រះយោគី ក៏មិនអាច ដើម្បីចំរើនចតុត្ថជ្ឈានបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(ហេតុអ្វីបានជាហៅថាព្រហ្មវិហារ)

(សេចក្តីត្រិះរិះ របស់អាចារ្យពួកខ្លះ) គប្បីមាន ក្នុងអធិការនេះថា "ក៏ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅមេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខានោះ ថា ព្រហ្មវិហារ?, ព្រោះហេតុអ្វី បានជាទ្រង់ត្រាស់គុណជាតិ មានមេត្តា ជាដើមនោះ ថា មានបួន?, ចុះអ្វីជាលំដាប់ នៃព្រហ្មវិហារទាំងឡាយនុ៎ះ?, ចំណែកឯ ក្នុងព្រះអភិធម្ម ព្រោះហេតុអ្វី បានជាទ្រង់ត្រាស់ព្រហ្មវិហារទាំង ៤ នោះ ថា អប្បមញ្ញា ដូច្នេះទៅវិញ? " ។ ខ្ញុំ នឹងពោលដោះស្រាយ (ដូចតទៅនេះ) ។

ដំបូង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបភាពនៃព្រហ្មវិហារ ក្នុងគុណជាតិមានមេត្តាជាដើមនុ៎ះ ដោយសេចក្តីថា ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ និង ព្រោះភាវៈជាធម៌មិនមានទោស ។ មែនពិត ព្រហ្មវិហារធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ឈ្មោះថា ជាធម៌ជាគ្រឿងនៅដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រោះភាវៈនៃសេចក្តី

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ប្រតិបត្តិដ៏ប្រពៃ ចំពោះសត្វទាំងឡាយ, មួយទៀត ព្រហ្មវិហារទាំងឡាយ មិនមានចិត្តជាទោស នៅ យ៉ាងណា, ព្រះយោគី ទាំងឡាយអ្នកប្រកបព្រម ដោយព្រហ្មវិហារទាំងឡាយនុ៎ះ ជាអ្នកនៅស្មើដោយព្រហ្ម មែនពិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងឡាយមានមេត្តាជាដើមនោះ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ព្រហ្មវិហារ ដោយសេចក្តីថា ជាធម៌ដ៏ប្រសើរបំផុតផង ព្រោះភាវៈជាធម៌មិនមានទោសផង ។

ចំណែកពាក្យនេះ ជាសេចក្តីដោះស្រាយ នូវបញ្ហាដែល ថា "ក៏ព្រោះហេតុអ្វី ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា មាន ៤" ដូច្នេះជាដើម ។

(១៩៣) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបគុណជាតិ ៤ មានមេត្តា ជាដើម ដោយអំណាចនៃអាការមានផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធជាដើម តែថា គប្បីជ្រាបលំដាប់ នៃគុណជាតិ មានមេត្តាជាដើមនោះ ដោយអំណាចនៃអាការ មានការគិតប្រយោជន៍ ជាដើម, មួយទៀត គុណជាតិទាំងឡាយ មានមេត្តា ជាដើមនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អប្បមញ្ញា ។

អធិប្បាយថា ក្នុងភាវនាទាំង ៤ នុ៎ះ មេត្តា ជាផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធ នៃបុគ្គលអ្នកច្រើន ដោយព្យាបាទ, ករុណា ជាផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធ នៃបុគ្គលអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីបៀតបៀន, មុទិតា ជាផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធ នៃបុគ្គល

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អ្នកច្រើន ដោយសេចក្តីមិនត្រេកអរ, ឧបេក្ខា ជាផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធ នៃបុគ្គលអ្នកច្រើន ដោយតម្រេក ព្រោះហេតុណា, មួយទៀត ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះសត្វទាំងឡាយ ក៏មាន ៤ ប្រការហ្នឹងឯង ដោយអំណាចនៃការប្រមូលមកនូវប្រយោជន៍ ការកំចាត់ចោលនូវអំពើដែលមិនជាប្រយោជន៍ ការត្រេកអរនូវសម្បត្តិ និង ការមិនជាប់តាំងចិត្តខ្ពស់ខ្ពាយ ព្រោះហេតុណា, ពុំនោះសោតទេ ប្រៀបដូចជាមាតា ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា នូវការចំរុងចំរើន ដល់កូនតូច ក្នុងចំណោមកូនទាំង ៤ ពួក គឺ កូនតូច កូនដែលឈឺ កូនដែលពេញកំលោះ និង កូនដែលខ្ពស់ខ្ពាយ ក្នុងកិច្ចការ របស់ខ្លួន ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដើម្បីកំចាត់បង់នូវជម្ងឺ ដល់កូនដែលឈឺ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីការតាំងនៅអស់កាលដ៏យូរ នៃការដល់ព្រមដោយវ័យ ដល់កូនដែលពេញកំលោះហើយ ជាអ្នកអស់សេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាយ ក្នុងហេតុឯណានីមួយ ដល់កូនដែលខ្ពស់ខ្ពាយ ក្នុងកិច្ចការ របស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ, ព្រះយោគី ក៏គប្បីជាអ្នកនៅ ដោយអប្បមញ្ញាធម៌ ដោយអំណាចនៃការចំរើនព្រហ្មវិហារ ៤ មានមេត្តាជាដើម ចំពោះសព្វសត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ អប្បមញ្ញា ទើបមាន ៤ ដោយអំណាចនៃកិច្ច មានផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធជាដើម ជាង ព្រហ្មវិហារ ៤ នេះ ។

ក៏ឯព្រះយោគី អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីចំរើនអប្បមញ្ញាទាំង ៤ នេះឯង គប្បីប្រតិបត្តិចំពោះសត្វទាំងឡាយ ដោយអំណាច

នៃកិរិយាប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអាការជាប្រយោជន៍ ជាមុនសិន, ភាវនា ដែលមានការប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអាការជាប្រយោជន៍ ជាលក្ខណៈ ហ្នឹងឯង ជាមេត្តា, បន្ទាប់អំពីនោះទៅ ព្រះយោគីបានឃើញក្តី បានស្តាប់ក្តី បានសរសើរក្តី (បានត្រិះរិះក្តី) នូវការៈនៃសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាប្រយោជន៍ យ៉ាងនេះហើយ ត្រូវសេចក្តីទុក្ខគ្របសង្កត់ គប្បីប្រតិបត្តិ ដោយអំណាចនៃកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ ដោយអាការនៃការកំចាត់បង់នូវសេចក្តីទុក្ខ, ភាវនា ដែលមានការប្រព្រឹត្តិទៅ ដើម្បីការកំចាត់បង់ នូវសេចក្តីទុក្ខជាលក្ខណៈ ហ្នឹងឯង ជាករុណា, បន្ទាប់មក ព្រះយោគី បានឃើញនូវសម្បត្តិនៃសត្វទាំងឡាយនោះដែលជាអ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ និង ជាអ្នកប្រាថ្នានូវការប្រាសចាកសេចក្តីទុក្ខ យ៉ាងនេះហើយ គប្បីប្រតិបត្តិ ដោយអំណាចនៃការរីករាយក្នុងសម្បត្តិ (របស់សត្វទាំងនោះ), ភាវនា (ការចំរើន) ដែលមានការរីករាយទូទៅ ជាលក្ខណៈហ្នឹងឯង ជាមុទិតា, ចំណែកបន្ទាប់អំពីមុទិតានោះមក ព្រះយោគាវចរ គប្បីប្រតិបត្តិ ដោយអាការជាកណ្តាល ពោលគឺភាពនៃខ្លួនជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយកន្តើយ ព្រោះមិនមានកិច្ចដែលខ្លួនគប្បីធ្វើ, ភាវនាដែលមានការប្រព្រឹត្តិទៅដោយអាការជាកណ្តាល ជាលក្ខណៈហ្នឹងឯង ជាឧបេក្ខា, ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបលំដាប់នេះ នៃអប្បមញ្ញាទាំងឡាយនុ៎ះ យ៉ាងនេះថា "ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់មេត្តា ជាមុន បន្ទាប់មក ទ្រង់ត្រាស់ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា" ដោយអំណាចនៃអាការ មានប្រយោជន៍

ជាដើម អំពីអប្បមញ្ញានេះ ។

ក៏ព្រោះថា អប្បមញ្ញាទាំងឡាយទាំងអស់នេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ មានប្រមាណមិនបាន, មែនពិត សត្វទាំងឡាយ មានប្រមាណមិនបាន ជាអារម្មណ៍ នៃអប្បមញ្ញាទាំងនុ៎ះ, ភាវនាទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចនៃការផ្សាយទៅ ទាំងមូលតែម្តង មិនប្រកាន់យក នូវប្រមាណ យ៉ាងនេះ ថា "ក៏ព្រះយោគី គប្បីចំរើនអប្បមញ្ញា មានមេត្តាជាដើម ក្នុងទីដែលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ សូម្បីដល់សត្វ ១" យ៉ាងដូច្នេះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោលហើយ ថា ៖

> បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបគុណជាតិ ៤ មានមេត្តាជាដើម ដោយអំណាចនៃអាការ មានផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធជាដើម តែថា គប្បីជ្រាបលំដាប់ នៃគុណជាតិ មានមេត្តាជាដើមនោះ ដោយអំណាចនៃអាការ មានការគិតប្រយោជន៍ ជាដើម, មួយទៀត គុណជាតិទាំងឡាយ មានមេត្តា ជាដើមនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អប្បមញ្ញា ។
>
> (ព្រហ្មវិហារ ៣ ខាងដើម សំរេចបានត្រឹមតែតតិយជ្ឈាន)

(១៩៤) អប្បមញ្ញា ៣ ខាងដើម ក្នុងចំណោមអប្បមញ្ញាទាំង ៤ នោះ ដែលមានលក្ខណៈតែមួយ ព្រោះភាវៈនៃអប្បមញ្ញា

ទាំងនោះ មានប្រមាណមិនបាន យ៉ាងនេះ ទើបជាអប្បមញ្ញាប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈាន ៣ ក្នុងចតុក្កនយ និង ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈាន ៤ ក្នុងបញ្ចក្កនយ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះមិនបានប្រាសចាកសោមនស្ស ។ ក៏ការប្រាសចាកសោមនស្សមិនបាន តែងមានជល់អប្បមញ្ញាទាំងនុ៎ះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះអប្បមញ្ញាទាំងនោះ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាបាទជាដើម ដែលកើតអំពីទោមនស្ស ។ ចំណែកខាង អប្បមញ្ញា ខាងចុង ជាអវសេសឯកជ្ឈានិក: (ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈានតែមួយដែលសេសសល់ គឺចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងចតុក្កនយ ឬ បញ្ចក្កជ្ឈាន ក្នុងបញ្ចក្កនយ) ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះប្រកបដោយឧបេក្ខាវេទនា ។ មែនពិតឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអាការជាកណ្តាល ក្នុងសត្វទាំងឡាយ វៀរចាកឧបេក្ខាវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅមិនបានឡើយ ។

ចំណែកបុគ្គលណា គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា: ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ដោយមិនប្លែកគ្នា ក្នុងអប្បមញ្ញាទាំង ៤ ក្នុងអដ្ឋកនិបាតថា "ម្នាលភិក្ខុ [1] ក្នុងកាលនោះ អ្នកគួរចំរើននូវសមាធិនេះ ដែលប្រកបដោយវិតក្ក: និង វិចារ:ផង គួរចំរើននូវសមាធិដែលមិនមានវិតក្ក:ផង មានតែវិចារ:ប៉ុណ្ណោះ គួរចំរើននូវសមាធិដែលមិនមានវិតក្ក: មិនមានវិចារ:ផង គួរចំរើននូវសមាធិ ដែលប្រកបដោយបីតិផង គួរចំរើននូវសមាធិ ដែលមិនមានបីតិផង គួរ

១- សុ. អំ. អ. ភាគទី ៤៨ ទំព័រទី ២៧៧ ។

ចំរើនទូវសមាធិ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយផង គួរចំរើនទូវសមាធិ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ផង " ដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ អប្បមញ្ញាទាំង ៤ នោះឯង ជាអប្បមញ្ញា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចតុក្កជ្ឈាន ក្នុងចតុក្កនយ ឬ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបញ្ចក្កជ្ឈាន ក្នុងបញ្ចក្កនយ ។

បុគ្គលនោះ ជាបុគ្គលគឺគេគប្បីពោលថា "អ្នកកុំគប្បីពោលពាក្យយ៉ាងនេះ ដល់បុគ្គលនោះឡើយ ព្រោះថា កាលបើយ៉ាងដូច្នេះ សូម្បីវិបស្សនាទាំងឡាយ មានកាយានុបស្សនា ជាដើម ក៏គប្បីជាវិបស្សនា ដែលប្រកបដោយចតុក្កជ្ឈាន និង បញ្ចក្កជ្ឈាន, ក៏សូម្បីក្នុងវិបស្សនាទាំងឡាយ មានវេទនានុបស្សនាជាដើម សូម្បីបឋមជ្ឈាន ក៏មិនមានដែរ, មិនចាំបាច់ពោលថ្វីដល់ឈានទាំងឡាយ មានទុតិយជ្ឈានជាដើម, ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំបានប្រកាន់ នូវត្រឹមតែស្រមោលនៃព្យញ្ជនៈ ហើយមួលបង្កាច់នូវព្រះមានព្រះភាគឡើយ, ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធវចនៈ ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ អ្នកគប្បីចូលទៅអង្គុយជិតអាចារ្យទាំងឡាយហើយ គប្បីរៀនទូវព្រះពុទ្ធវចនៈនោះ ដោយសេចក្តីអធិប្បាយ ។ ក៏នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងព្រះពុទ្ធវចនៈនោះ ។ បានឮមកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តិះដៀលភិក្ខុនោះ ដែលអាភធនា ឲ្យព្រះអង្គសំដែងព្រះធម៌ទេសនា ថា "សាធុប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់នូវធម៌ឯណា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់

ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ព្រះនិព្វាន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងនូវធម៌នោះឲ្យទាន ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយសង្ខេប [១] " ដូច្នេះ ថា "យ៉ាងនេះឯង មោឃបុរស ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គ្រាន់តែអាវជនាតថាគតតែប៉ុណ្ណោះ កាលបើធម៌ ដែលតថាគតសំដែងហើយ ក៏គ្រាន់តែសំគាល់តថាគត ថាជាបុគ្គលគួរប្រព្រឹត្តតាមប៉ុណ្ណោះ" ដូច្នេះ ព្រោះហេតុដែលភិក្ខុនោះ ស្តាប់នូវធម៌របស់តថាគត សូម្បីក្នុងកាលមុនហើយ ក៏នៅតែនៅក្នុងទីនោះដដែល មិនប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវសមណធម៌ឡើយ ព្រោះភិក្ខុនោះ ដល់ព្រមដោយឧបនិស្សយ នៃព្រះអរហត្ត ព្រោះហេតុនោះ កាលទ្រង់ទូន្មាននូវភិក្ខុនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុនោះ ម្តងទៀតថា "ម្នាលភិក្ខុ ហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្ត របស់អាត្មាអញ នឹងតាំងនៅក្នុងសន្តាន តាំងនៅដោយល្អ ទាំងពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ក៏មិនកើតឡើងគ្របសង្កត់ចិត្តបានឡើយ ដូច្នេះ, ម្នាលភិក្ខុ អ្នកគប្បីសិក្សាយ៉ាងដូច្នេះឯង" ។ ក៏ មូលសមាធិ ត្រឹមតែភាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ដោយអំណាចនៃចិត្តដែលឋិតនៅខាងក្នុង គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដល់ភិក្ខុនោះ ដោយព្រះឱវាទនេះ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ដើម្បីសំដែងនូវព្រះបំណង ថា "ភិក្ខុនោះ មិនដល់ នូវសេចក្តីពេញចិត្តដោយសមាធិមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ គប្បីញុំាងសមាធិនោះឲ្យចំរើនយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់ នូវការចំរើន (សមាធិ)

១- សុ. អំ. អ. ភាគទី ៤៨ ទំព័រទី ២៧៦ ។

ដោយអំណាចនៃមេត្តា ដល់កិកូនោះ យ៉ាងនេះថា "ម្នាលកិកូ កាលណា ចិត្តរបស់អ្នក តាំងនៅក្នុងសន្តាន តាំងនៅល្អហើយ ទាំងពួកអកុសលធម៌ ដ៏លាមក ក៏មិនកើតឡើងគ្របសង្កត់ចិត្តបាន, ម្នាលកិកូ កាលនោះ អ្នកគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះថា "ចេតោវិមុត្តិ ប្រកបដោយមេត្តា នឹងជាគុណជាតិ គឺអាត្មាអញបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានតម្កល់ស៊ប់ហើយ បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំទុក បានប្រារព្ធល្អហើយ" ដូច្នេះ, ម្នាលកិកូ អ្នកគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ " ដូច្នេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់បន្តទៀត ថា "ម្នាលកិកូ កាលណា សមាធិ នេះ គឺអ្នកបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ យ៉ាងនេះ, ម្នាលកិកូ កាលនោះ អ្នកគួរចំរើនទូវសមាធិនេះ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ និង វិចារៈផង ។ល។ អ្នកគួរចំរើនទូវសមាធិនេះ ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខាផង" យ៉ាងដូច្នេះ ។

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃព្រះឱវាទនោះថា: ព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលកិកូ ក្នុងកាលណា មូលសមាធិនេះ ជាគុណជាតិ គឺអ្នកបានចំរើនហើយ ដោយអំណាចនៃមេត្តា យ៉ាងនេះ, ក្នុងកាលនោះ អ្នកកុំដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសមាធិមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ កាលញុំងមូលសមាធិនេះ ឲ្យដល់ចតុត្ថជ្ឈាន និង បញ្ចកជ្ឈាន ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយដទៃ (បន្តទៅទៀត) គប្បីចំរើន ដោយនយ មាននយថា នូវសមាធិ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និង

វិចារៈផង ដូច្នេះជាដើម" ដូច្នេះហើយ កាលទ្រង់សំដែងនូវព្រហ្ម-
វិហារ ដ៏សេស មានករុណាជាដើម ដែលជាប្រធាន ដល់ភិក្ខុនោះ
ម្តងទៀត ថា "ភិក្ខុ គប្បីធ្វើនូវការចំរើនសមាធិ ដោយអំណាច នៃ
ចតុត្ថជ្ឈាន និង បញ្ចកជ្ឈាន ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយដទៃ" ដូច្នេះ
ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងកាលណា សមាធិ
នេះ ជាគុណជាតិ គឺអ្នកបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ
យ៉ាងនេះ, ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងកាលនោះ អ្នកគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះ ថា
"ចេតោវិមុត្តិ ប្រកបដោយករុណា ជាគុណជាតិ គឺអាត្មាអញបាន
ចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ..." ដូច្នេះជាដើម, លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវការចំរើន នូវចតុត្ថជ្ឈាន និង បញ្ចកជ្ឈាន
ដែលមានមេត្តា ជាដើម ជាប្រធាន យ៉ាងនេះ រួចហើយ ដើម្បីទ្រង់
សំដែងនូវសមាធិដែលមានអនុបស្សនា ៤ មានកាយនុបស្សនា ជា
ដើម ជាប្រធាន ទើបទ្រង់ត្រាស់ នូវព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ ក្នុង
កាលណា សមាធិនេះ ជាគុណជាតិគឺអ្នកបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យ
ច្រើនហើយ យ៉ាងនេះ, ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងកាលនោះ អ្នកគប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះថា "អាត្មាអញ នឹងជាអ្នកមានកិរិយាពិចារណា នូវកាយ
ក្នុងកាយនៅ" ដូច្នេះជាដើម ទើបទ្រង់ញុំាងភិក្ខុនោះ ឲ្យសមាទាននូវ
ព្រះធម៌ទេសនា ដោយជាកំពូលគឺព្រះអរហត្ត ថា "ម្នាលភិក្ខុ ក្នុង
កាលណា សមាធិនេះ នឹងជាគុណជាតិ គឺអ្នកបានចំរើនហើយ នឹង
បានចំរើនល្អហើយ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងកាលនោះ អ្នកនឹងទៅ

ក្នុងទីណាៗ អ្នកនឹងនៅសប្បាយ ក្នុងទីនោះៗ អ្នកនឹងឈរនៅ ក្នុងទីណាៗ អ្នកនឹងឈរនៅសប្បាយ ក្នុងទីនោះៗ អ្នកនឹងអង្គុយ ក្នុងទីណាៗ អ្នកនឹងអង្គុយសប្បាយ ក្នុងទីនោះៗ អ្នកនឹងសម្រេចការដេក ក្នុងទីណាៗ អ្នកនឹងសម្រេចការដេកសប្បាយ ក្នុងទីនោះៗ" យ៉ាងដូច្នេះ ។

ព្រោះហេតុនោះ អប្បមញ្ញា ៣ មានមេត្តា ជាដើម បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ជាតិក្កជ្ឈានិកា និង ចតុក្កជ្ឈានិកា (គឺប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈាន ៣ ក្នុងចតុក្កនយ និងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈាន ៤ ក្នុងបញ្ចកនយ) តែប៉ុណ្ណោះ", ចំណែកឧបេក្ខា បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ជាអវសេស-ឯកជ្ឈានិកា (គឺប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងឈាន តែមួយ ដ៏សេស) តែប៉ុណ្ណោះ" ។ ក៏អប្បមញ្ញាទាំងឡាយ មានមេត្តាជាដើម គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចំណែកហើយ ក្នុងអភិធម្ម ឯណោះ ដូចគ្នាដែរ ។

(អប្បមញ្ញាមានអានុភាពផ្សេងគ្នា)

(១៩៥) បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា អប្បមញ្ញាទាំង ៤ នោះ សូម្បីបិតនៅហើយ ដោយ ២ ផ្នែក ដោយអំណាច នៃតិក្កជ្ឈាន ឬ ចតុក្កជ្ឈាន ១ ដោយអំណាចនៃអវសេសឯកជ្ឈាន ១ ដូចបានពោលមកហើយនេះ មានអានុភាពដ៏វិសេស មិនដូចគ្នា ដោយអំណាចនៃវិមោក្ខ មានសុភវិមោក្ខ ដ៏ក្រៃលែងជាដើម ។ មែនពិតអប្បមញ្ញាទាំងនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ឲ្យវិសេស ក្នុងហលិទ្ទវសនសូត្រ ដោយអំណាចនៃវិមោក្ខ មានសុភវិមោក្ខ ដ៏ក្រៃ

លែងជាដើម ។ ដូចជាព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ហៅមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ថា មានសុភវិមោក្ខដ៏ក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ហៅករុណាចេតោវិមុត្តិ ថា មានអាកាសានញ្ចាយតនៈ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ហៅមុទិតាចេតោវិមុត្តិ ថា មានវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ជាយ៉ាងក្រៃលែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ ថា មានអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ជាយ៉ាងក្រៃលែង" ។ សួរថា "ចុះព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់អប្បមញ្ញាទាំងនោះ យ៉ាងនេះ ? " ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះអប្បមញ្ញាទាំងនោះ ជាឧបនិស្សយ នៃវិមោក្ខនោះៗ" ។ មែនពិត សត្វទាំងឡាយ រមែងជារបស់មិនបដិកូលសំរាប់ព្រះយោគី អ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តា ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះយោគី អ្នកមានកិរិយានៅដោយមេត្តានោះ ប្រមូលទូវចិត្តក្នុងពណ៌ទាំងឡាយ មានពណ៌ខៀវជាដើម ដែលជាពណ៌ដ៏បរិសុទ្ធ មិនបដិកូល ព្រោះកិរិយាថ្នឹកដោយវត្ថុ ដែលមិនបដិកូល ចិត្ត តែងសុះទៅក្នុងវណ្ណកសិណនោះ ដោយមិនជាប់ ព្រួយឡើយ ។ មេត្តាជាឧបនិស្សយនៃសុភវិមោក្ខ ដោយនយដែលបានពោលមកនេះឯង បន្ទាប់ពីមេត្តានោះមក មិនមែនជាឧបនិស្សយទេ ព្រោះហេតុនោះ ទើបបានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់មេត្តានោះ ថា "មានសុភវិមោក្ខ យ៉ាងក្រៃលែង" ។

សម្រាប់ព្រះយោគី អ្នកមានកិរិយានៅ ដោយករុណា អ្នក

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវសេចក្តីទុក្ខរបស់សត្វ មានរូបស្អាកស្នាម ដែលបុគ្គលវាយហើយ ដោយដំបងជាដើម ទោស ក្នុងរូប គឺ ជាទោសដែលដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះកើតមានកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅ នៃកុរណា ។ តមក ព្រោះភាវៈនៃរូបដែលខ្លួនដឹងច្បាស់ហើយថា ជាទោស កាលព្រះយោគីនុ៎ះ បើកនូវកសិណណាមួយ ក្នុងចំណោមកសិណ មានបឋវីកសិណ ជាដើមហើយ ប្រមូលមកនូវចិត្ត ក្នុងអាកាសជាគ្រឿងរលាស់ចោលនូវរូប, ចិត្តតែងសុះទៅក្នុងអាកាសនោះ ដោយមិនជាប់ព្រួយឡើយ ។ កុរណា ជាឧបនិស្សយ នៃអាកាសានញ្ចាយតនវិមោក្ខ ដោយនយដែលបានពោលមកនេះ បន្ទាប់អំពីកុរណានោះទៅ មិនមែនជាឧបនិស្សយទេ ព្រោះហេតុនោះ កុរណានោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ថា "មានអាកាសានញ្ចាយតនវិមោក្ខ ជាយ៉ាងក្រៃលែង" ។

ចំណែកឯ ចិត្ត របស់ព្រះយោគី អ្នកមានកិរិយានៅ ដោយមុទិតា អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវិញ្ញាណ របស់ពួកសត្វដែលមានសេចក្តីវិកវាយកើតឡើងហើយ ដោយហេតុនៃសេចក្តីវិកវាយនោះៗ រមែងជាចិត្តប្រាកដច្បាស់ហើយ ក្នុងការកាន់យកនូវវិញ្ញាណ ព្រោះកើតមានកិរិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃមុទិតា ។ បន្ទាប់មក កាលព្រះយោគីនោះ ប្រព្រឹត្តកន្លង នូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដែលខ្លួនបានសំរេចហើយ ដោយលំដាប់ ហើយប្រមូលមកនូវចិត្ត ក្នុងវិញ្ញាណដែលមាននិមិត្ត គឺអាកាសជាអារម្មណ៍, ចិត្ត (របស់ព្រះយោគីនោះ)

តែងសុះទៅ ក្នុងវិញ្ញាណនោះ ដោយមិនជាប់ព្រួយឡើយ ។ មុទិតា ជាឧបនិស្ស័យ នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនវិមោក្ខ ដោយន័យដែលបានពោលមកនេះ, បន្ទាប់អំពីមុទិតានោះទៅ មិនមែនជាឧបនិស្ស័យទេ ព្រោះហេតុនោះ មុទិតានោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "មានវិញ្ញាណញ្ចាយតនវិមោក្ខ ជាយ៉ាងក្រៃលែង" ។

ចំណែក ចិត្ត របស់ព្រះយោគី អ្នកមានកិរិយានៅ ដោយឧបេក្ខា រមែងជាចិត្តដ៏លំបាក ក្នុងកិរិយាកាន់យកនូវធម្មជាតដែលមិនមាន ព្រោះភាវៈជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ ក្នុងកិរិយាកាន់យកនូវប្រយោជន៍ របស់អ្នកដទៃ មានសុខ និង ទុក្ខជាដើម ព្រោះមិនមានសេចក្តីកង្វល់ ថា "សត្វទាំងឡាយ ចូរជាសត្វដល់ហើយ នូវសេចក្តីសុខ ឬ ឬថា សត្វទាំងឡាយ ចូររួចចាកទុក្ខ មួយវិញទៀត សត្វទាំងឡាយ ចូរកុំច្រាសចាកសេចក្តីសុខដែលដល់ព្រមហើយ" យ៉ាងដូច្នេះ ។ បន្ទាប់មក កាលព្រះយោគីនោះ មានចិត្តថ្នឹក ក្នុងកិរិយាព្រងើយកន្តើយ ចំពោះការកាន់យកនូវប្រយោជន៍ នៃបុគ្គលដទៃ និង ជាអ្នកមានចិត្តលំបាក ក្នុងការកាន់យកនូវធម្មជាតដែលមិនមានតាមបរមត្ថ ប្រព្រឹត្តកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដែលខ្លួនបានសំរេចហើយ ដោយលំដាប់ ហើយប្រមូលមកនូវចិត្ត ក្នុងការមិនមាន នៃវិញ្ញាណដែលជាបរមត្ថ ក្នុងធម្មជាតដែលគ្មានដោយសភាវៈ, ចិត្តតែងសុះទៅ ក្នុងការមិនមាននៃវិញ្ញាណនោះ ដោយមិនជាប់ព្រួយឡើយ ។ ឧបេក្ខា ជាឧបនិស្ស័យនៃអាកិញ្ចញ្ញាយតនវិមោក្ខ ដោយ

ន័យដែលបានពោលមកហើយនេះ បន្ទាប់ពីឧបេក្ខានោះ មិនមែនជាឧបនិស្ស័យទេ, ព្រោះហេតុនោះ ឧបេក្ខា ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា "មានអាកិញ្ចញ្ញាយតនវិមោក្ខ ជាយ៉ាងក្រៃលែង" ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(អប្បមញ្ញា ធ្វើកល្យាណធម៌ឲ្យបរិបូរ)

បណ្ឌិត ជ្រាបនូវអានុភាព នៃអប្បមញ្ញាទាំងនុ៎ះ ដោយអំណាចនៃវិមោក្ខមានសុភវិមោក្ខដ៏ក្រៃលែងជាដើម យ៉ាងនេះហើយ គប្បីជ្រាបនូវអប្បមញ្ញាទាំងអស់នោះ ម្ដងទៀត ថា "ជាគុណជាតិបំពេញនូវពួកកល្យាណធម៌គ្រប់យ៉ាង មានទានជាដើម ឲ្យបរិបូរ" ដូច្នេះ ។ មែនពិត ព្រះមហាសត្វទាំងឡាយ ជាអ្នកមានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅស្មើ ព្រោះភាវៈជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យជាប្រយោជន៍ ចំពោះសត្វទាំងឡាយផង ព្រោះភាពជាអ្នកអត់ទ្រាំមិនបាននូវសេចក្ដីទុក្ខរបស់សត្វទាំងឡាយផង ព្រោះភាវៈជាអ្នកមានសេចក្ដីប្រាថ្នាដើម្បីការឋិតនៅ អស់កាលយូរ ចំពោះសម្បត្តិវិសេស របស់សត្វទាំងឡាយផង និង ព្រោះភាពមិនមានការធ្លាក់ចុះទៅ ក្នុងបក្សពួក ក្នុងសព្វសត្វទាំងឡាយផង ទ្រង់បំពេញបារមីទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ គឺ៖

១- ទ្រង់ឲ្យទាន ដែលជាហេតុនៃសេចក្ដីសុខ ចំពោះសព្វសត្វទាំងឡាយ មិនទ្រង់ធ្វើនូវការបែងចែកថា "គឺអាត្មាអញ គួរឲ្យដល់ជននេះ មិនគួរឲ្យដល់ជននេះទេ" ដូច្នេះ,

២- ទ្រង់លះបង់ នូវគំនុំគុំកួន ចំពោះត្វទាំងឡាយនោះ

សមាទាននូវសីល,

៣- ទ្រង់គប់រកនូវនេក្ខម្ម ដើម្បីញុំាងសីលឲ្យពេញបរិបូរ,

៤- ទ្រង់ជម្រះនូវបញ្ញា ឲ្យផូរផង់ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីមិនវង្វេង ក្នុងប្រយោជន៍ និង មិនមែនជាប្រយោជន៍ របស់សត្វទាំងឡាយ,

៥- ទ្រង់ប្រារព្ធ នូវសេចក្តីព្យាយាមជានិច្ច ដើម្បីប្រយោជន៍ និង សេចក្តីសុខ ដល់សត្វទាំងឡាយ,

៦- មួយទៀត បើទុកជាដល់ហើយ នូវសេចក្តីក្តៀវក្តា ដោយអំណាចនៃសេចក្តីព្យាយាម ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ក៏ទ្រង់អត់នូវទោសកំហុស មានប្រការផ្សេងៗ ដល់សត្វទាំងឡាយដែរ,

៧- មិនទ្រង់ញុំាងសេចក្តីប្តេជ្ញា ដែលខ្លួនធ្វើហើយ ថា "យើង នឹងឲ្យទាននេះ ដល់អ្នកទាំងឡាយ នឹងធ្វើនូវបរស់នេះ ដល់អ្នកទាំងឡាយ" ដូច្នេះ ឲ្យឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ,

៨- ទ្រង់ជាអ្នកមានសេចក្តីអធិដ្ឋាន មិនកម្រើក ដើម្បីប្រយោជន៍ និង សេចក្តីសុខ ដល់សត្វទាំងឡាយនោះ,

៩- ទ្រង់ជាអ្នកមានកិរិយាធ្វើមុន ដោយមេត្តា មិនឲ្យឃ្លៀងឃ្លាត ចំពោះសត្វទាំងនោះ,

១០- តែមិនទ្រង់នឹកប្រាថ្នានូវឧបការៈ តបមកវិញ ដោយឧបេក្ខា យ៉ាងដូច្នេះ រហូតដល់ទ្រង់បំពេញ នូវកល្យាណធម៌ទាំងឡាយគ្រប់យ៉ាង ផ្សេងដោយពលញ្ញាណ ១០ វេសារជ្ជញ្ញាណ ៤

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អសាធារណញ្ញាណ ៦ និង ពុទ្ធធម៌ ១៨ ឲ្យពេញបរិបូណ៌ ។

អប្បមញ្ញា ទាំងឡាយនុ៎ះឯង គឺជាគុណជាតិបំពេញ នូវកល្យាណធម៌ទាំងអស់ មានទានជាដើមឲ្យបរិបូណ៌ យ៉ាងនេះឯង ។

បរិច្ឆេទ ទី៩ ឈ្មោះ ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស

ក្នុងអធិការនៃសមាធិភាវនា ក្នុងបករណ៌វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែលខ្ញុំរៀបរៀងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាញុំាងសាធុជន ឲ្យរីករាយ (ចប់ហើយ) ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

♣ ♣ ♣

អារុប្បនិទ្ទេស

(អាកាសានញ្ចាយតនៈ)

(១៩៦) ចំណែក ក្នុងអរូបកម្មដ្ឋានទាំងឡាយ ៤ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងចេញហើយ បន្ទាប់ពីព្រហ្មវិហារ ព្រះយោគីអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើននូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ជាដំបូង ឃើញនូវទោស ក្នុងកវជរូប ដោយអំណាចនៃទោស មានការកាន់យក នូវជំបង់ជាដើមផង នៃអាពាធទាំង ១,០០០ មានរោគក្នុងភ្នែក និងត្រចៀក ជាដើមនេះផង ព្រោះបាឡីថា "ក៏ការកាន់យកជំបង់ កាន់យកនូវគ្រឿងសស្ត្រា ជំលោះ ការប្រកាន់ខុស និងការទាស់ទែងគ្នាទាំងឡាយ ជាជំលោះដល់រូប រមែងប្រាកដមែនពិត ប៉ុន្តែទោសមានការកាន់យកនូវជំបង់ជាដើមនុ៎ះ មិនមានឡើយ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអារូបប្បឈាន ព្រះយោគីនោះ ពិចារណាឃើញ យ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរំលត់នូវរូបទាំងឡាយ មែនពិត" ដូច្នេះហើយ ញុំាងចតុត្ថជ្ឈានឲ្យកើតឡើងក្នុងកសិណណាមួយ ក្នុងចំណោមកសិណ ៩ មានបឋវីកសិណជាដើម លើកលែងតែអាកាសកសិណ ដែលកំណត់ហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវកវជរូបនោះ ។ មែនពិត កវជរូប ជាអារម្មណ៍ ដែលព្រះយោគីនោះកន្ទងហើយ ដោយអំណាចនៃចតុត្ថជ្ឈានជារូបាវចរ ក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាយ៉ាងដូច្នោះ សូម្បីកសិណរូប ក៏មានកវជរូបនោះ ជាគ្រឿងប្រៀបធៀបដែរ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីកន្ទង

នូវកសិណរូបនោះឯង ។ សួរថា "កន្ធ ដោយប្រការដូច្នេះ ? " ។ ឆ្លើយថា "ដូចជាបុរសខ្វាចពស់ ត្រូវពស់ក្នុងព្រៃដេញតាម រត់ទៅយ៉ាងលឿន ឃើញនូវស្ទឹកស្នោត ដែលវិចិត្រដោយគំនូរក្តី នូវវល្លិក្តី នូវខ្សែក្តី ពុំនោះសោត នូវក្រហែងនៃផែនដី ដែលបែកក្រហែងហើយក្តី ក្នុងទីដែលខ្ជនរត់ហើយ រឹងរឹតតែខ្លាច រឹងរឹតតែតក់ស្លុត ជាអ្នកមិនប្រាថ្នាដើម្បីឃើញវត្ថុនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ។ មួយទៀត ប្រៀបដូចជាបុរស នៅក្នុងស្រុកមួយ ជាមួយនឹងបុរសមានពៀរ អ្នកធ្វើនូវសេចក្តីវិនាស ត្រូវបុរសមានពៀរនោះ ចូលទៅប្រទូស្តហើយ ដោយការសម្ងាប់ ការចាប់ចង និង ការជុតផ្ទះជាដើម ទៅកាន់ស្រុកដទៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការរស់នៅ ក៏ឃើញនូវបុរស ដែលមានរូប សំឡេង និង ការហៅរកប្រហែលគ្នានឹងបុរសមានពៀរ ក្នុងស្រុកនោះទៀត ហើយ ក៏រឹងរឹតតែខ្លាច រឹងរឹតតែតក់ស្លុត ជាអ្នកមិនប្រាថ្នាចង់ឃើញ នូវបុរសនោះសោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ។ នេះ គឺជាសេចក្តីប្រៀបធៀប នូវភាពនៃសេចក្តីប្រៀបផ្ទឹម ក្នុងកវជរូបនោះ ។

មែនពិត កាលជាទីព្រមព្រៀងដោយកវជរូប ដោយអំណាចនៃអារម្មណ៍ របស់ភិក្ខុ ដូចជាកាលដែលបុរសទាំងឡាយនោះ ត្រូវពស់ ឬ ត្រូវបុរសមានពៀរ ចូលទៅប្រទូស្តហើយ ។ កាលដែលភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តកន្ធនូវកវជរូបបាន ដោយអំណាចនៃចតុត្ថជ្ឈាន ជារូបាវចរ ដូចជាការដែលបុរសទាំងនោះ រត់ទៅយ៉ាងលឿន និង ទៅ

កាន់ស្រុកដទៃទៀត ។ ភាវៈនៃកិក្ខុកំណត់នូវកសិណរូបហ្នឹងឯងថា "កសិណរូបនេះ មានចំណែកប្រៀបដោយកវជរូបមែនពិត" ដូច្នេះហើយ ប្រាថ្នាដើម្បីប្រព្រឹត្តកន្ទង នូវកសិណរូបនោះឯង ដូចជាភាវៈនៃបុរសទាំងឡាយនោះ ឃើញនូវវត្ថុ ដែលស្រដៀងពស់ មានស្បែកគ្នោតដែលវិចិត្រហើយ ដោយគំនូរជាដើម និង នូវបុរសជាអ្នកប្រាកដស្មើដោយបុគ្គលមានពៀរ ក្នុងទីដែលខ្ពនវត់ទៅហើយ និងក្នុងស្រុកមួយ ហើយភ័យខ្លាច និង មិនប្រាថ្នាដើម្បីជួបប្រទះឡើយ ។

មួយទៀត បណ្ឌិតគប្បីពណ៌នាសេចក្តីប្រៀបធៀប មានឆ្កែដែលត្រូវជ្រូកព្រៃខ្ទេះ និង បុរសដែលខ្លាចខ្មោចជាដើម ក្នុងកវជរូបនុ៎ះចុះ ។

ព្រះយោគីនោះ នឿយណាយ ចាកកសិណរូប ដែលជាអារម្មណ៍ របស់ចតុត្ថជ្ឈាននោះ យ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចៀសចេញទៅ ជាអ្នកស្អាត់ជំនាញ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ ហើយចេញ ចាកចតុត្ថជ្ឈាន ជារូបាវចរ ដែលស្អាត់ជំនាញហើយ ឃើញនូវទោស ក្នុងឈាននោះ ថា "ចតុត្ថជ្ឈាននេះ ធ្វើនូវរូប ដែលអាត្មាអញ នឿយណាយហើយ ឲ្យជាអារម្មណ៍" យ៉ាងដូច្នេះផង ថា "ចតុត្ថជ្ឈាននេះ ជាសត្រូវ ដល់សោមនស្ស ដ៏ជិត" ដូច្នេះផង ថា "ចតុត្ថជ្ឈាននេះ ជាឈានគ្រោតគ្រាត ជាងវិមោក្ខដ៏ល្អិត" ដូច្នេះផង ។

ក៏ក្នុងអារូប្បជ្ឈាននុ៎ះ មិនមានអង្គ ដែលគ្រោតគ្រាតទេ ។ មែនពិត ចតុត្ថជ្ឈាន ជារូបាវចរនេះ ប្រកបដោយអង្គ ២ ហ្នឹងឯង

យ៉ាងណា, សូម្បីអារូបជ្ឈានទាំងឡាយ ក៏ប្រកបដោយអង្គ ២ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(បើកកសិណ)

ព្រះយោគីនោះ លុះឃើញនូវទោស ក្នុងរូបាវចរចតុត្ថជ្ឈាននោះ យ៉ាងនេះហើយ គ្របសង្កត់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយថាជាធម៌ដ៏ល្អិត ហើយផ្សាយកសិណទៅ រហូតដល់ទីបំផុតនៃចក្រវាឡ ឬ រហូតដល់ទីដែលខ្ជួនប្រាថ្នាហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឱកាសដែលកសិណរូបនោះ ផ្សាយទៅដល់ថា "អាកាស" ដូច្នេះក្តី ថា "អាកាស គ្មានទីបំផុត" ដូច្នេះក្តី ទើបបើកនូវកសិណបាន ។ ក៏ព្រះយោគី កាលបើកនូវកសិណ មិនមូរ ដូចជាបុគ្គលមូរកន្ទេលផែងទេ មិនរើឡើង ដូចជាបុគ្គលលើកឡើង នូវនំអំពីអំបែងទេ គ្រាន់តែលែងនឹកនា លែងធ្វើទុកក្នុងចិត្ត លែងពិចារណា នូវកសិណនោះប៉ុណ្ណោះ, ព្រះយោគី កាលមិននឹកនា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនពិចារណា តែថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឱកាសដែលកសិណរូបនោះ ពាល់ត្រូវហើយ ដោយពិត ថា "អាកាស អាកាស" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា បើកនូវកសិណ ។ សូម្បីកសិណ កាលត្រូវព្រះយោគីបើក ក៏មិនមែនរបូតឡើង មិនមែនខ្ចាត់ខ្ចាយឡើយ ជាធម្មជាតដែលអាស្រ័យនូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដល់កសិណរូបនេះនិង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា "អាកាស អាកាស" ដូច្នេះ ទើបឈ្មោះថា ត្រូវបានបើកហើយតែប៉ុណ្ណោះ ។ ការបើកកសិណថា អាកាសប៉ុណ្ណោះ

តែងប្រាកដ ។

ពាក្យទាំងអស់នេះ ថា "ការបើក នូវកសិណថាអាកាស" ដូច្នេះក្តី ថា "អាកាស ត្រូវកសិណពាល់ត្រូវហើយ" ដូច្នេះក្តី ថា "អាកាសដែលស្ងាត់ចាកកសិណ" ដូច្នេះក្តី ពិតជាពាក្យតែមួយ ។

(ឧបចារៈនិង អប្បនា)

ព្រះយោគីនោះ ពិចារណារឿយៗ នូវកសិណគ្បាដិកាស-និមិត្ត នោះ ថា "អាកាស អាកាស" យ៉ាងដូច្នេះ ឈ្មោះថា ធ្វើឲ្យទៅជានិមិត្ត ដែលសេចក្តីត្រិះរិះសួយឡើងហើយ ឲ្យទៅជានិមិត្តដែលសេចក្តីនឹកត្រិះរិះ សួយឡើងហើយ ។ កាលព្រះយោគីនោះពិចារណារឿយៗ យ៉ាងនេះ កាលធ្វើឲ្យទៅជានិមិត្តដែលសេចក្តីត្រិះរិះសួយឡើងហើយ ឲ្យជានិមិត្តដែលសេចក្តីនឹកត្រិះរិះ សួយឡើងហើយ, នីវរណធម៌ទាំងឡាយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់បាន សតិរមែងតាំងនៅស៊ប់ ចិត្ត ក៏រមែងតាំងនៅមាំ ដោយឧបចារៈ ។ ព្រះយោគីនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវនិមិត្តនោះរឿយៗ ។ កាលព្រះយោគាវចរនោះ ពិចារណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តរឿយៗ យ៉ាងនេះ, អាកាសានញ្ចាយតនចិត្ត រមែងអែបស៊ប់ ឰដ៏អាកាស ដូចជារូបាវចរចិត្ត អែបស៊ប់ ក្នុងកសិណទាំងឡាយមានបឋវីកសិណជាដើម ។ មែនពិត សូម្បីក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនឈាននេះ ជវនទាំងឡាយបី ឬ បួន ក្នុងចំណែកខាងដើម ជាកាមាវចរ សម្បយុត្តដោយឧបេក្ខាវេទនាហ្នឹងឯង ។ ជវន ទី៤ ឬ ជវន ទី៥ ជាអរូបាវចរ ។ ពាក្យ

ដ៏សេស មានន័យដូចពោលមកហើយ ក្នុងបឋវីកសិណហ្នឹងឯង ។

(សេចក្តីផ្សេងគ្នាក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ)

ចំណែកសេចក្តីផ្សេងគ្នា ដូចតទៅនេះ ។ កាលបើអរូបាវចរចិត្ត កើតឡើងហើយ យ៉ាងនេះ, ភិក្ខុនោះ កាលសំឡឹងមើលនូវមណ្ឌលនៃកសិណ ដោយឈានចក្ខុ ក្នុងកាលមុន នៅហើយ, កាលបើនិមិត្តនោះ ត្រូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបរិកម្ម ថា "អាកាស អាកាស" នេះ នាំចេញហើយ ដោយរហ័ស, ក៏នៅសំឡឹងមើលនូវអាកាសហ្នឹងឯង ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកចងនូវមាត់ណាមួយ ក្នុងចំណោមមាត់ទាំងឡាយ មានមាត់យាន មាត់ពាងតូច និង មាត់ឆ្នាំងជាដើម ដោយកំណាត់សំពត់ពិណាខៀវ ឬ ដោយកំណាត់សំពត់ពណ៌ឯណាមួយ បណ្តាពណ៌ទាំងឡាយ មានពណ៌លឿង ពណ៌ក្រហម និង ពណ៌ស ជាដើម ហើយសំឡឹងមើល, កាលបើកំណាត់សំពត់ ត្រូវកម្ចាំងខ្យល់ ឬ ត្រូវវត្តុណានីមួយ នាំយកទៅហើយ ឈ្មោះថា ឈរសំឡឹងមើលនូវអាកាសហ្នឹងឯង យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

ក៏ភិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅថា "ចូលទៅសំរេចដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈ ហើយនៅ ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "អាកាស អាកាស" ដូច្នេះ ព្រោះកន្ទងនូវរូបសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន នៃបដិឃសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង" ដូច្នេះ ។

អារុប្បនិទ្ទេស

(កែសព្វសោ)

ក្នុងបាឋៈទាំងនោះ បទថា "***សព្វសោ***" គឺដោយអាការទាំងពួង ។ សេចក្តីថា "ទាំងអស់ ឬ មិនមានសេសសល់" ។

(កែរូបសញ្ញានំ)

បទថា "***រូបសញ្ញានំ***" បានដល់ នូវរូបាវចរឈានដែលបានពោលហើយ ដោយប្រធាន គឺសញ្ញាផង និង នូវអារម្មណ៍ របស់រូបាវចរឈាននោះផង ។ មែនពិត សូម្បីរូបាវចរឈាន ក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា រូប (ដូច) ក្នុងបាឡីទាំងឡាយ មានជាអាទិ៍ ថា "បុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន រមែងឃើញនូវរូបទាំងឡាយ [1] (មាននីលកសិណជាដើម)" ដូច្នេះ, សូម្បីអារម្មណ៍ របស់រូបាវចរឈាននោះ ក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា រូប (ដូច) ក្នុងបាឡីទាំងឡាយថា "បុគ្គលពួកខ្លះ ឃើញនូវពួករូប ខាងក្រៅ ដែលមានពណ៌ល្អ និង ពណ៌អាក្រក់ [2] " យ៉ាងដូច្នេះជាដើម ។

ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងទីនេះ ពាក្យនេះថា "សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ឈ្មោះថា រូបសញ្ញា" ដូច្នេះ គប្បីជ្រាបថា ជាឈ្មោះ នៃរូបាវចរឈាន ដែលលោកបានពោលហើយ ដោយយកសញ្ញាជាប្រធាន យ៉ាងនេះឯង ។ រូប ជាសញ្ញានៃអារម្មណ៍នោះ ព្រោះហេតុនោះ អារម្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា រូបសញ្ញា ។ អធិប្បាយថា "រូប ជាឈ្មោះ នៃឈាននោះ" ។ ក៏បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ពាក្យនោះ ជា

១- ២- សុ. ម. ម. ភាគទី ២៥ ទំព័រទី ១៦៣-១៦៤ ។

ឈ្មោះនៃអារម្មណ៍ នៃរូបាវចរឈាននោះ ផ្សេងដោយកសិណ មានបឋវីកសិណជាដើម យ៉ាងនេះឯង ។

(កែសមតិក្កមា)

បទថា "***សមតិក្កមា***" សេចក្តីថា ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក និង ព្រោះរលត់ ។ សួរថា "មានអធិប្បាយដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក និង ព្រោះរលត់ គឺព្រោះហេតុនៃការប្រាសចាកពាគៈ និង ព្រោះហេតុនៃការរលត់នូវរូបសញ្ញា ពោលគឺឈាន ១៥ ដោយអំណាចនៃកុសលវិបាក និង កិរិយាទាំងនោះ និង នូវរូបសញ្ញា ពោលគឺអារម្មណ៍ ៩ ទាំងនោះ ដោយអំណាចនៃកសិណមានបឋវីកសិណជាដើម ដោយអាការទាំងពួង ឬ មិនមានសេសសល់ ទើបចូលទៅសំរេចដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈហើយនៅ ។ ព្រោះថា ព្រះយោគី ដែលមានរូបសញ្ញា មិនទាន់បានកន្ទងហើយ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏មិនអាច ដើម្បីចូលទៅសំរេច ដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈនោះ ហើយនៅបានទេ" ។ ការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវសញ្ញា មិនមាន ដល់ព្រះយោគី អ្នកមិនទាន់ប្រាសចាកពាគៈហើយ ក្នុងអារម្មណ៍ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះ ប៉ុន្តែ កាលបើសញ្ញាទាំងឡាយប្រព្រឹត្តកន្ទងទៅហើយ, អារម្មណ៍ ក៏ជាធម្មជាតប្រព្រឹត្តកន្ទងទៅហើយដូចគ្នាដែរ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនទ្រង់ត្រាស់ហើយ នូវការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវអារម្មណ៍ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះទេ ទ្រង់ត្រាស់តែការ

អារុប្បនិទ្ទេស

ប្រព្រឹត្តិកន្ធនូវសញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ក្នុងវិភង្គ យ៉ាងនេះថា "បណ្តាសញ្ញាទាំងនោះ រូបសញ្ញា តើដូចម្តេច? ការសំគាល់ អាការសំគាល់ ភាពនៃការសំគាល់ ណា របស់បុគ្គលអ្នកចូលកាន់រូបាវចរសមាបត្តិ ក្តី របស់បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយរូបាវចរសមាបត្តិ ក្តី របស់បុគ្គលអ្នកនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដោយរូបាវចរសមាបត្តិ ក្តី, នេះ ហៅថា រូបសញ្ញា, បុគ្គលជាអ្នកកន្ធ ប្រព្រឹត្តកន្ធ ឈានកន្ធ នូវរូបសញ្ញាទាំងនេះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលថា "ព្រោះកន្ធ នូវរូបសញ្ញា ដោយសព្វគ្រប់ [1] " ។

ប៉ុន្តែ (អរូបាវចរ) សមាបត្តិទាំងឡាយនុ៎ះ គឺព្រះយោគីគប្បីបានសំរេច ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ធនូវអារម្មណ៍ មិនដូចជារូបាវចរឈានទាំងឡាយ មានបឋមជ្ឈានជាដើម គឺព្រះយោគីគប្បីបានសំរេច ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីពណ៌នានេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "គឺលោកធ្វើហើយដោយអំណាចនៃការប្រព្រឹត្តិកន្ធ នូវអារម្មណ៍ហ្នឹងឯង" ។

(កែបដិឃសញ្ញានំ អត្តង្គមា)

ពីរបទថា "**បដិឃសញ្ញានំ អត្តង្គមា**" សេចក្តីថា ការសំគាល់ដែលកើតឡើងព្រមហើយ ព្រោះកិរិយាប៉ះនូវវត្ថុទាំងឡាយ មានចក្ខុ ជាដើម និង នូវអារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ឈ្មោះថា បដិឃសញ្ញា ។ ពាក្យថា បដិឃសញ្ញានុ៎ះ ជាឈ្មោះ នៃសញ្ញាទាំង

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៨៦ ។

ឡាយ មានរូបសញ្ញា ជាដើម ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ថា "បណ្តាសញ្ញាទាំងនោះ បដិឃសញ្ញា តើដូចម្តេច? គឺ រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្វសញ្ញា សញ្ញាទាំងនេះ ហៅថា បដិឃសញ្ញា [1] " ។

(ព្រះយោគីចូលដល់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន) ព្រោះដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន គឺព្រោះលះបង់ ព្រោះមិនកើតឡើងព្រម អធិប្បាយថា ព្រោះធ្វើមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ នៃបដិឃសញ្ញាទាំង ១០ នោះ ដោយប្រការទាំងពួង ដូច្នេះគឺ បដិឃសញ្ញាទាំងឡាយ ៥ ជា កុសលវិបាក បដិឃសញ្ញាទាំងឡាយ ៥ ជាអកុសលវិបាក ។

បដិឃសញ្ញា ទាំងឡាយនោះ មិនមាន សូម្បីដល់ព្រះយោគាវចរអ្នកចូលរូបាវចរជ្ឈាន មានបឋមជ្ឈានជាដើម ព្រោះថា ក្នុងសម័យនោះ ចិត្ត រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចបញ្ចទ្វារក៏ពិតមែន, កាលបើមានប្រការដូច្នេះ ការពោលនូវបដិឃសញ្ញាទាំងឡាយនុ៎ះ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនកថានេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបដោយអំណាច នៃការពោលសរសើរ នូវឈាននេះ ដើម្បីញុំាងសេចក្តីខ្នើយ្នាត ឲ្យកើតឡើង ក្នុងឈាននេះ ដូចជាការពោលនូវ សុខ និង ទុក្ខ ទាំងឡាយ ដែលព្រះយោគីលះបង់បានហើយ ក្នុងឈានដទៃ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន និង ដូចជាការពោល នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយ មានសក្កាយទិដ្ឋិ ជាដើម ដែលព្រះយោគីលះបង់បានហើយ ក្នុងមគ្គ

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៨៦ ។

ជនៃ ក្នុងតតិយមគ្គ ។ មួយទៀត សញ្ញា ទាំងឡាយនោះ មិនមាន សូម្បីដល់ព្រះយោគីអ្នកចូលកាន់រូបាវចរជ្ឈានហើយ ក៏ពិតមែន តែ បើទុកជាជួច្នោះ សញ្ញា ទាំងឡាយនោះ រមែងមិនមាន ព្រោះភាវៈនៃ សញ្ញាទាំងនោះ គឺព្រះយោគីលះបង់បានហើយក៏ទេដែរ ។ ព្រោះថា ការចំរើនរូបាវចរជ្ឈាន មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ក្នុង រូប ។ ចំណែក ការប្រព្រឹត្តិទៅ នៃរូបាវចរភាវនាទាំងឡាយនុ៎ះ ជា ធម្មជាតិជិតតាមរូប ។ ចំណែក ភាវនានេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាស ចាកពាគៈ ក្នុងរូប ។ ព្រោះហេតុនោះ និងពោលថា "បដិឃសញ្ញា ទាំងឡាយនោះ គឺព្រះយោគីលះបង់បានហើយ ក្នុងអារូបទី១ នេះ" ជួច្នេះ ក៏គួរ និង មិនមែនត្រឹមតែពោលប៉ុណ្ណោះទេ្បីយ សូម្បីទ្រទ្រង់ សេចក្តីទុក យ៉ាងនេះ ដោយចំណែកមួយហ្នឹងឯង ក៏គួរដែរ ។ ក៏ ព្រោះបដិឃសញ្ញាទាំងឡាយនោះ គឺព្រះយោគីលះមិនទាន់បាន ក្នុង ឈានមុន អំពីឈាននេះនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "សំឡេង ជាបន្ទា របស់អ្នកចូលបឋមជ្ឈាន [1] " ។ ចំណែកក្នុង អារូបជ្ឈាននេះ អារូបសមាបត្តិទាំងឡាយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់ថា ជាគុណជាតមិនញាប់ញ័រ និង ជាគុណជាតរួចស្រឡះ ហើយ ដោយសេចក្តីស្ងប់ ព្រោះភាវៈនៃបដិឃសញ្ញាទាំងនោះ គឺ ព្រះយោគីលះបង់បានហើយ មែនពិត ។ ដូចជាអាឡារតាបស-កាលាមគោត្រ ចូលអារូបសមាបត្តិ មិនបានឃើញរនេះចំនួន ៥០០

១- សុ. អំ. ទ. ភាទី ៥០ ទំព័រទី ២៩៥ ។

ដែលឆ្ងន់កាត់ទៅហើយនៅក្បែរៗ និង មិនឮទាំងសំឡេងរទេះនោះ ទៀតផង យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(កែនានត្តសញ្ញានំ អមនសិការ)

ពីរបទថា "**នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការ**" សេចក្តីថា ព្រោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសញ្ញាទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ មានភាពផ្សេងៗ ឬ នូវសញ្ញាទាំងឡាយដែលមានសភាពផ្សេងៗ ។ មែនពិតសញ្ញាទាំងនោះ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វែកញែកហើយ ក្នុងវិភង្គ យ៉ាងនេះថា "បណ្តាសញ្ញាទាំងនោះ នានត្តសញ្ញា តើដូចម្តេច? សេចក្តីសំគាល់ អាការសំគាល់ ភាពនៃការសំគាល់ ណា របស់បុគ្គលអ្នកមិនបានចូលកាន់ (រូបសមាបត្តិ) ជាអ្នកព្រមព្រៀង ដោយមនោធាតុក្តី ជាអ្នកព្រមព្រៀងដោយមនោវិញ្ញាណធាតុក្តី នេះហៅថា នានត្តសញ្ញា [1] " ដូច្នេះ, សញ្ញា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បំណងយកហើយ ក្នុងទីនេះ ជាសញ្ញាសង្គ្រោះចូល ក្នុងមនោធាតុ ឬ មនោវិញ្ញាណធាតុ នៃព្រះយោគីអ្នកមិនបានចូលសមាបត្តិ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ដែលមានភាពផ្សេងៗ គឺមានសភាពផ្សេងៗដែលផ្សេងគ្នាដោយរូប និង សំឡេងជាដើម ព្រោះហេតុណា, មួយទៀត សូម្បីសញ្ញា ទាំង ៤៤ នេះ យ៉ាងនេះ គឺ៖ សញ្ញា ជាកាមាវចរកុសល ៨ សញ្ញា ជាអកុសល ១២ សញ្ញា ជាកាមាវចរកុសលវិបាក ២ សញ្ញា ជាកាមាវចរកិរិយា ១១

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៨៧ ។

អារុប្បនិទ្ទេស

ជាសញ្ញាមានភាពផ្សេងៗ គឺមានសភាពផ្សេងៗ មិនស្មើគ្នានឹងគ្នាទេ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ សញ្ញាទាំងនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "នានត្តសញ្ញា" ។ ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត គឺព្រោះមិននឹកនា ព្រោះមិនទទួចនឹក ព្រោះមិនពិចារណា នូវនានត្តសញ្ញាទាំងឡាយនោះ ដោយប្រការទាំងពួង ។ អធិប្បាយថា "ព្រះយោគី មិននឹកនា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនពិចារណា នូវសញ្ញាទាំងនោះ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ (ព្រះយោគីនោះ ចូលទៅសំរេចឈាននេះ ហើយនៅ)" ។

(សេចក្តីផ្សេងនៃបាឋៈ)

មួយទៀត បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា: ក្នុងសញ្ញាទាំងនោះ រូបសញ្ញា និង បដិឃសញ្ញា មានក្នុងកាលមុន រមែងមិនមាន សូម្បីក្នុងភព ដែលកើតហើយ ដោយឈាននេះមែនពិត ចាំបាច់និយាយថ្វីក្នុងកាលជាទីចូលទៅសំរេចនូវឈាននេះ ហើយនៅ ក្នុងភពនោះ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ការមិនមានមែនពិត នៃរូបសញ្ញា និង បដិឃសញ្ញាទាំងនោះ ជា ២ ផ្នែក ថា "ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លង ព្រោះដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន" ដូច្នេះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងនានត្តសញ្ញាទាំងឡាយ សញ្ញាទាំងឡាយ ២៧ នេះ គឺ៖ សញ្ញា ជាកាមាវចរកុសល ៨ សញ្ញា ជាកិរិយា ៩ សញ្ញា ជាអកុសល ១០ រមែងមាន ក្នុងភពដែលកើតហើយ ដោយឈាននេះ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា ព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ព្រោះមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្តនូវនានត្តសញ្ញាទាំងនោះ" ដូច្នេះឯង ។ មែនពិតសូម្បីក្នុងកពនោះ ព្រះយោគី កាលចូលទៅសំរេច នូវឈាននេះ ឈ្មោះថា ចូលទៅសំរេចហើយនៅ ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញាទាំងនោះហ្នឹងឯង ។ តែព្រះយោគី កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញាទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនបានចូលឈានទេ ។

(សេចក្តីដោយសង្ខេប)

ប៉ុន្តែ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីអធិប្បាយ ដោយសង្ខេប ក្នុងបទទាំងនោះ ថា: ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នូវការលះ នូវកាមាវចរធម៌ទាំងពួងទាំងឡាយ ដោយបទនេះថា "ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្លងនូវរូបសញ្ញាទាំងឡាយ" ដូច្នេះ, ទ្រង់ត្រាស់ការលះ និង ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវចិត្ត និង ចេតសិក ដែលជាកាមាវចរទាំងឡាយទាំងពួង ដោយបទនេះ ថា "ព្រោះដល់នូវការតាំងនៅមិនបាន នៃបដិឃសញ្ញាទាំងឡាយ ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញាទាំងឡាយ" ដូច្នេះ ។

(កែអនុត្តរ អាកាសោ)

ក្នុងបាឋៈថា "អាកាសមិនមានទីបំផុត" នេះ មានវិនិច្ឆ័យ ដូចតទៅនេះ ។ ទីបំផុតនៃការកើតឡើងក្តី ទីបំផុតនៃការសាបសូន្យទៅក្តី មិនមានប្រាកដ ដល់អាកាសនោះ ព្រោះហេតុនោះ អាកាសនោះ ឈ្មោះថា មិនមានទីបំផុត ។ អាកាសជាទីបើក នូវកសិណ

លោកហៅថា អាកាស ។ មួយទៀត បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបភាវៈនៃទីមិនមានទីបំផុត ក្នុងអាកាសនោះ ដោយអំណាចនៃការធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏បាន ។ ព្រោះហេតុដូច្នេះឯង បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងវិភង្គ ថា "ភិក្ខុ តម្កល់ តាំងទុកនូវចិត្ត ក្នុងអាកាសនោះ ផ្សាយទៅកាន់ទីដែលមិនមានទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលថា អាកាសមិនមានទីបំផុត" ដូច្នេះ ។

(កែអាកាសានញ្ចាយតនំ)

ចំណែក ក្នុងបាឋៈនេះ ថា "ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនៈសំវេចឥរិយាបថ" មានអត្ថវិគ្រោះថា ទីបំផុតនៃអាកាសនោះ មិនមាន ព្រោះហេតុនោះ អាកាសនោះ ឈ្មោះថា មិនមានទីបំផុត ។ អាកាស មិនមានទីបំផុត ឈ្មោះថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ។ អាកាសមិនមានទីបំផុតហ្នឹងឯង ឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចៈ(អាកាសមិនមានទីបំផុត) ។ អាកាសានញ្ចៈនោះ (អាកាសមិនមានទីបំផុតនោះ) ឈ្មោះថា អាយតនៈ (ជាទីនៅអាស្រ័យ) ដោយអត្ថថា ជាទីនៅអាស្រ័យនៃឈាននេះ ដែលប្រកបដោយសម្បយុត្តធម៌ ដូចពាក្យថា "ទីជាទីនៅនៃទេវតាទាំងឡាយ" ដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ ឈាននោះ ទើបបានឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចាយតនៈ (ឈានមានអាកាសមិនមានទីបំផុតជាទីនៅអាស្រ័យ) ។ ពាក្យថា "ចូលកាន់... នៅ" សេចក្តីថា ព្រះយោគីនោះ ដល់នូវអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះហើយ គឺញុំាងអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះ ឲ្យសំវេចហើយនៅ ដោយ

ធម៌ជាគ្រឿងនៅ ដោយឥរិយាបថដ៏សមគួរ ដល់ឈាននោះ ។

នេះជាកថាដោយពិស្តារ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនកម្មដ្ឋាន ។

(វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ)

(១៩៧) ចំណែកឯ ព្រះយោគី អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើន នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ គប្បីជាអ្នកមានការសូត់ប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិ ដោយអាការទាំង៥យ៉ាយ ៥ យើញនូវទោស ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈថា "សមាបត្តិនេះ ជាសត្រូវដល់អរូបាវចរជ្ឈាន ដ៏ជិត និង ជាគុណជាតដ៏ល្អិត ដូចជាវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ក៏ទៅដែរ" ដូច្នេះ ហើយគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយថាជាគុណជាតដ៏ល្អិត គប្បីរំពឹងមើល នូវវិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តទៅ ផ្សាយទៅកាន់អាកាសនោះហើយ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ពិចារណាជារឿយៗ ថា "វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ" ដូច្នេះហើយ គប្បីធ្វើឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីត្រិះរិះស្ទួយឡើងហើយ ឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីគិតរិះរក ស្ទួយឡើងហើយ ។

ប៉ុន្តែ មិនត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "មិនមានទីបំផុត មិនមានទីបំផុត" ដូច្នេះទេ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរឿយៗ ក្នុងនិមិត្តនោះ យ៉ាងនេះ, នីវរណៈទាំង៥យ៉ាយ ក៏រម៌ងស្ងប់រម្ងាប់ សតិតែងតាំងនៅស៊ប់ ចិត្តរម៌ងតាំងនៅមាំ ដោយឧបចារៈ។ ព្រះយោគីនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ ។

អារុប្បនិទ្ទេស

កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណញ្ចាយតនចិត្ត រមែងអែបជិត (ជាអប្បនា) ក្នុងវិញ្ញាណ ដែលផ្សាយទៅកាន់អាកាស ដូចជាអាកាសានញ្ចាយតនចិត្ត អែបជិត ក្នុងអាកាស ដូច្នោះឯង ។

ចំណែកនយនៃអប្បនា ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតន:នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាមនយដែលពោលហើយ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតន: នុ៎ះចុះ ។

ក៏ដោយការនានុក្រម មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ព្រះយោគីនោះ គឺព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា "ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតន: ដោយប្រការទាំងពួង ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា "វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត" ដូច្នេះហើយ ចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតន: សំរេចឥរិយាបថ" ដូច្នេះឯង ។

(កែអត្តក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតន:)

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា "ដោយប្រការទាំងពួង" នេះ មានន័យដូចយើងបានពោលមកហើយហ្នឹងឯង ។ ចំណែកក្នុងពាក្យថា "ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតន:" នេះ មានអធិប្បាយ ថា សូម្បីឈាន ក៏ឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចាយតន: សូម្បីអារម្មណ៍ ក៏ឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចាយតន: តាមនយដែលពោលហើយ ក្នុងកាលមុន ។ ពិតមែនហើយ សូម្បីអារម្មណ៍ ក៏ឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចាយតន: ព្រោះអត្ថវិគ្រោះ ថា "អាកាស មិនមានទីបំផុតផង អាកាសានញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតន: (ទីនៅអាស្រ័យ) ព្រោះ

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

អត្ថថា ជាទីនៅអាស្រ័យ ដូចជាទេវាយតនៈ(ទីនៅអាស្រ័យ) របស់ពួកទេវតា ព្រោះអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះជាអារម្មណ៍ របស់អារូបជ្ឈាន ទី១ ផង” ដូច្នេះ តាមនយមុនទុំៈឯង ។ នយមួយទៀត អារម្មណ៍ ឈ្មោះថា អាកាសានញ្ចាយតនៈ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះ ថា “អាកាសានញ្ចៈផង អាកាសានញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ (ជាទីកើត) ដោយសេចក្តីថា ជាទីកំណើត ដូចពាក្យថា “រដ្ឋ កម្ពោជា ជាអាយតនៈ (ជាទីកំណើត) នៃសេះទាំងឡាយ” ដូច្នេះ ជាដើម ព្រោះអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះ ជាទីដើមកំណើត របស់ឈាននោះផង” ដូច្នេះខ្លះ ក៏បានដែរ ។ ព្រោះវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ នេះ ព្រះយោគី ត្រូវប្រព្រឹត្តកន្ទងទាំង ២ យ៉ាងនោះ គឺ ទាំងឈាន ទាំងអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ដោយធ្វើមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ និង ដោយមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តប៉ុណ្ណោះ ទើបចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនេះ ហើយសម្រេចឥរិយាបថ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា “កន្ទងនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ” នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា “លោកពោលហើយ ធ្វើនូវឈាន និង អារម្មណ៍ទាំង ២ យ៉ាងនោះ ចូលជាមួយគ្នា” ដូច្នេះ ។

*ត្រង់ពាក្យថា “**អនន្តំ វិញ្ញាណំ**” អធិប្បាយថា ព្រះយោគីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តផ្សាយទៅ យ៉ាងនេះថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះនោះឯង ថា “វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុត” ដូច្នេះ ។ នយមួយទៀត វិញ្ញាណនោះ មិនមានទីបំផុត ដោយអំណាចនៃការ*

អារុប្បនិទ្ទេស

ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ។ មែនពិត ព្រះយោគីនោះ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិញ្ញាណដែលមានអាកាសជាអារម្មណ៍នោះ ដោយមិនមានសេសសល់ ឈ្មោះថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត" ដូច្នេះ ។ សូម្បីពាក្យណា ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងវិភង្គថា: ត្រង់ពាក្យថា "វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុត" គឺ ភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះអាកាសនោះផង ដែលពាល់ត្រូវហើយដោយវិញ្ញាណ ផ្សាយទៅកាន់ទីមិនមានទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលថា "វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត [๑] " ដូច្នេះ, បទថា "**វិញ្ញាណេន**" ក្នុងពាក្យនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជាតតិយាវិភត្តិ (ប្រើ)ក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ ។ ព្រោះព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទាំងឡាយ ពណ៌នានូវសេចក្តី នៃបទនោះយ៉ាងនេះឯង ។ មានអធិប្បាយថា "ព្រះយោគីនោះ ផ្សាយទៅ គឺធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណ ដែលពាល់ត្រូវនូវអាកាសនោះឯង ដែលមិនមានទីបំផុត" ។

ចំណែក ក្នុងបទមាតិកា ថា "ចូលដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈសំរេចឥរិយាបថ" នេះ មានអត្ថវិគ្រោះថា "ទីបំផុត នៃវិញ្ញាណនោះមិនមាន ព្រោះហេតុនោះ វិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថា មិនមានទីបំផុត ។ វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុតនោះឯង ឈ្មោះថា អានញ្ចៈ ។ លោកមិនបានពោលថា "វិញ្ញាណ ជាអានញ្ចៈ ឈ្មោះថា វិញ្ញាណានញ្ចៈ" ដូច្នេះ (តែ) ពោលថា "វិញ្ញាណញ្ចៈ" ដូច្នេះវិញ ។ នេះឯង ជាសព្ទ

๑- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៨៨ ។

ផុសឡើង ក្នុងអត្តនេះ ។ វិញ្ញាណញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ ដោយសេចក្តីថាជាទីនៅអាស្រ័យនៃឈាននោះ ដែលប្រកបព្រមហើយដោយសម្បយុត្តធម៌ ដូចពាក្យថា ទេវស្ថាន របស់ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ឈាននោះ ទើបឈ្មោះថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ (ឈាន មានវិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុត ជាទីនៅអាស្រ័យ) ។ ពាក្យដ៏សេស មានន័យដូចពណ៌នា មុនហ្នឹងឯង ។

នេះជាកថា ដោយពិស្តារ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនកម្មដ្ឋាន ។

(អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ)

(១៩៨) ឯព្រះយោគីអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើន នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ គប្បីជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិស្ងាត់ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនសមាបត្តិ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ ហើយឃើញនូវទោស ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ថា "សមាបត្តិនេះ មានសត្រូវ គឺអាកាសានញ្ចាយតនៈដ៏ជិត និង មិនស្ងប់ ដូចជាអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈទេ" ដូច្នេះហើយ គ្រប់សង្កត់នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយថាជាធម្មជាតដ៏ស្ងប់ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវការមិនមាននូវភាពសោះសូន្យ នូវអាការដែលទទេ នៃការដឹងក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដែលជាអារម្មណ៍នៃវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនោះឯង ។ សួរថា គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា មិនត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណនោះទេ គប្បីនឹកវែងៗ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ពិចារណា ថា "មិនមាន មិនមាន" ឬ

ថា "សោះសូន្យ សោះសូន្យ" ឬថា "ស្ងាត់ ស្ងាត់" ដូច្នេះ រឿយៗ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យជាធម្មជាតគឺសេចក្តីត្រិះរិះសួយឡើងហើយ ឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីរិះគិតសួយឡើងហើយ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរឿយៗ ក្នុងនិមិត្តនោះ យ៉ាងដូច្នេះ, នីវរណៈទាំងឡាយ ក៏រមែងស្ងប់រម្ងាប់ សតិ ក៏តាំងនៅស៊ប់ ចិត្តរមែងតាំងនៅមាំ ដោយឧបចារៈ ។ ព្រះយោគីនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនរឿយៗ នូវនិមិត្តនោះ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើយ៉ាងនេះ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនចិត្ត រមែងអែបជិត ក្នុងភាពសោះសូន្យ ភាពស្ងាត់ ឬ ភាពមិនមាននៃមហគ្គតវិញ្ញាណ ដែលប្រព្រឹត្តផ្សាយទៅកាន់អាកាសនោះឯង ដូចជាវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ (ចិត្ត) អែបនែបក្នុងមហគ្គតវិញ្ញាណ ដែលផ្សាយទៅកាន់អាកាស ។

ចំណែក នយ នៃអប្បនា សូម្បីក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាមនយដែលពោលហើយនុ៎ះឯង ។ តែនេះជានយវិសេស ។ មែនពិត កាលបើអប្បនាចិត្តនោះ កើតឡើងហើយ, ភិក្ខុនោះ ឃើញនូវវិញ្ញាណ (សេចក្តីដឹងច្បាស់) ដែលប្រព្រឹត្តទៅឰដ៏អាកាស ដោយចក្ខុ គឺ វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ក្នុងកាលមុន, កាលបើសេចក្តីដឹងច្បាស់នោះ រលត់ជាត់ទៅហើយ, ដោយការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបរិកម្មថា "មិនមាន មិនមាន" ដូច្នេះជាដើម ក៏ឃើញតែភាពមិនមាន ពោលគឺកិរិយាទៅជ្រាស នៃសេចក្តីដឹងច្បាស់នោះតែប៉ុណ្ណោះ សម្រេចឥរិយាបថ ប្រៀបដូចបុរស ឃើញនូវកិក្ខុសង្ឃ

ដែលប្រជុំគ្នា ដោយការណីយកិច្ចណាមួយ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានទីមណ្ឌលជាដើម ហើយក៏ទៅ ក្នុងទីឯណាមួយ, ក្នុងពេលដែលចប់កិច្ចប្រជុំហ្នឹងឯង កាលបើកិក្ខុទាំងឡាយ ក្រោកឡើងហើយ ចៀសចេញទៅ, ក៏មកវិញ ឈរត្រង់ទ្វារ មើលនូវទីនោះទៀត ក៏ឃើញតែភាពសូន្យ ឃើញតែភាពស្ងាត់ឈឹងបុណ្ណោះ, សេចក្តីនឹកគិត បែបនេះ មិនមានដល់បុរសនោះ ថា "ស្ងាប់ហើយ ពួកកិក្ខុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ធ្វើកាលកិរិយាហើយ ឬ ចៀសចេញទៅបាត់អស់ហើយ" ដូច្នេះ បើតាមពិតទៅ បុរសនោះ ឃើញនូវភាពមិនមានថា "ទីនេះសូន្យ ទីនេះស្ងាត់ឈឹង" តែប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

ក៏ដោយការវានុក្រមមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ព្រះយោគីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា "ប្រពឹត្តកន្ទង នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "មិនមានអ្វីតិចតួចឡើយ" ចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ សម្រេចឥរិយាបថ" ដូច្នេះ ។

(កែអត្តក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ)

សូម្បីក្នុងទីនេះ ពាក្យថា "**សព្វសោ**" ក៏មានន័យដូចពណ៌នាមកហើយនោះដែរ ។ ក៏ក្នុងបទថា "**វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ**" នេះឯង បានដល់ ទាំងឈាន ទាំងអារម្មណ៍ ដែលជាវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ មានន័យដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងកាលមុនដូចគ្នាដែរ ។ មែនពិត សូម្បីអារម្មណ៍ ក៏ឈ្មោះថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះថា "វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុតផង វិញ្ញាណញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ

ដោយសេចក្តីថា ជាទីនៅអាស្រ័យ ដូចពាក្យថា ទេវស្ថាន (ទីនៅអាស្រ័យ) របស់ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះវិញ្ញាណញ្ចៈនោះ ជាអារម្មណ៍របស់អារុប្បជ្ឈានទីពីរផង" ដូច្នេះ តាមន័យមុននោះឯង ។ ន័យមួយបែបទៀត អារម្មណ៍ ក៏ឈ្មោះថាវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះថា "វិញ្ញាណញ្ចៈផង វិញ្ញាណញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា ជាអាយតនៈ ដោយសេចក្តីថាជាទីកំណើត ដូចពាក្យថា ដែនកម្ពោជា ជាអាយតនៈ (គឺទីកំណើត) របស់សេះទាំងឡាយ ដូច្នេះជាដើម ព្រោះវិញ្ញាណញ្ចៈនោះ ជាហេតុជាទីកំណើត របស់ឈាននោះ ដូចគ្នាដែរ" ដូច្នេះ ក៏បាន ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនេះ គឺព្រះយោគីត្រូវកន្ធទាំង ២ យ៉ាងនោះ គឺទាំងឈាន ទាំងអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ ដោយការមិនធ្វើ (នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនោះ) ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅផង ដោយការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត (នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនោះផង) ប៉ុណ្ណោះ ទើបចូលទៅសំរេចសម្រាន្តនៅបាន ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា "ប្រព្រឹត្តកន្ធនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ" នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "លោកពោល រួមយកឈាន និង អារម្មណ៍ ទាំង ២ យ៉ាងនោះ ចូលជាមួយគ្នា" ។

ពាក្យថា "**នត្ថិ កិញ្ចិ**" នុ៎ះ មានអធិប្បាយថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា "មិនមាន មិនមាន" ថា "សោះសូន្យ សោះសន្យ" ថា "ស្ងាត់ ស្ងាត់" ដូច្នេះ ។ សូម្បីពាក្យណាដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ក្នុងវិភង្គ ថា ត្រង់បទថា "វត្ថុតិចតួច មិនមាន" គឺ

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

កិរ្ច ធ្វើវិញ្ញាណនោះឯង មិនឲ្យមាន ធ្វើឲ្យប្រាសចាកទៅ ធ្វើឲ្យបាត់វិញ្ញាណនោះទៅ រមែងឃើញថា "វត្ថុតិចតួច មិនមាន" ព្រោះហេតុនោះ ទើបពោលថា "វត្ថុតិចតួច មិនមាន [1] " ដូច្នេះ ។ ពាក្យនោះ ហាក់ដូចជាលោកពោលហើយ នូវការពិចារណា ដោយកិរិយាអស់ទៅ ក៏ពិតមែន បើទុកជាដូច្នោះ សេចក្តីនៃពាក្យនោះ បណ្ឌិតគប្បីយល់ ដូចបានពោលមកហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រោះថា កាលព្រះយោគី មិននឹកវែងឆ្ងាយ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត មិនពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តតែភាពមិនមាន ភាពសោះសូន្យ ភាពស្ងាត់ឈឹង នៃវិញ្ញាណនោះតែម៉្យាងបុណ្ណោះ ទើបលោកហៅថា ធ្វើមិនឲ្យមាន ធ្វើឲ្យប្រាសចាកទៅ ធ្វើឲ្យបាត់អស់ទៅ, មិនមែន ដោយប្រការដទៃឡើយ" ដូច្នេះ ។

ចំណែកក្នុងពាក្យថា "ចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ សម្រេចឥរិយាបថ" នេះ មានវិគ្រោះថា "អ្វីតិចតួច នៃវិញ្ញាណនោះ មិនមាន ព្រោះហេតុនោះ វិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថា មិនមានអ្វីតិចតួច" ។ អធិប្បាយថា "អ្វីដែលសេសសល់ នៃវិញ្ញាណនោះ ដោយទីបំផុតទៅ សូម្បីត្រឹមតែការរលត់ ក៏មិនមានដែរ" ។ ភាវៈនៃអាកិញ្ចនៈ ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញៈ ។ ពាក្យនេះ ជាឈ្មោះ នៃការប្រាសចាក នៃវិញ្ញាណ ក្នុងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ។ អាកិញ្ចញ្ញៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ ដោយសេចក្តីថា ជាទីនៅអាស្រ័យ នៃឈាននោះ ដូចជា

๑- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៨៩ ។

អារុប្បនិទ្ទេស

ពាក្យថា ទេវស្ថាន របស់ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ឈាននោះ ទើបឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ (ឈានមានភាពមិនមាននៃវិញ្ញាណអ្វីតិចតួចជាទីនៅអាស្រ័យ) ។ ពាក្យដ៏សេសសល់ ក៏មានសេចក្តីដូចពាក្យមុននោះដែរ ។

នេះជាកថា ដោយពិស្តារ ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនកម្មដ្ឋាន ។

(នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ)

(១៩៩) ចំណែក ព្រះយោគាវចរ អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើន នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ គប្បីជាអ្នកមានការសូត់ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ដោយអាការទាំងឡាយ ៥ ឃើញនូវទោស ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ យ៉ាងដូច្នេះថា “សមាបត្តិនេះ មានសត្រូវ គឺវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដ៏ជិត និង មិនល្អិត ដូចជានេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ទេ” ដូច្នេះ ឬ (ឃើញ) ថា “សញ្ញា ដូចជារោគ, សញ្ញា ដូចជាបូស, សញ្ញា ដូចជាកូនសរ, ធម្មជាតទុំៈល្អិត, ធម្មជាតទុំៈ ប្រណីត, ធម្មជាតទុំៈគឺអ្វី? ធម្មជាតទុំៈ គឺនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ” ដូច្នេះ និង (ឃើញ) នូវអានិសង្ស ក្នុងគុណដែលខ្ពង់ខ្ពស់ (ក្នុងអារូបជ្ឈាន ទី៤) ហើយគ្របសង្កត់ នូវសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ រួចស្រេចហើយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយថាជាធម៌ដ៏ល្អិត គប្បីនឹកវំពឹងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ដែលធ្វើភាពមិនមាន ឲ្យជាអារម្មណ៍ប្រព្រឹត្តទៅនោះឯង គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត គប្បីពិចារណា ជារឿយៗ

ថា "ល្អិត ល្អិត" ដូច្នេះ គប្បីធ្វើឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីត្រិះរិះសួយឡើងហើយ ឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីរិះគិត សួយឡើងហើយ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងនិមិត្តនោះរឿយៗ យ៉ាងនេះ, នីវរណៈទាំងឡាយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ សតិ ក៏តាំងនៅស៊ប់ ចិត្ត ក៏រមែងតាំងនៅមាំ ដោយឧបចារៈ ។ ព្រះយោគីនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះរឿយៗ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើយ៉ាងនេះ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចិត្ត រមែងអែបជិត (ជាអប្បនា) ក្នុងខន្ធទាំងឡាយ ៤ ពោលគឺអាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ជួចអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ(ចិត្ត) អែបជិត ក្នុងការទៅជ្រាសនៃវិញ្ញាណ ដូច្នោះឯង ។ ចំណែកនយនៃអប្បនា ក្នុងអធិការនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាមនយដែលពោលហើយនោះចុះ ។

ក៏ដោយការានុក្រមមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ព្រះយោគីនោះ គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅថា "ប្រព្រឹត្តកន្ទងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈហើយ សម្រេចឥរិយាបថ" ដូច្នេះ ។

(កែអត្តក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ)

សូម្បីក្នុងទីនេះ បទថា "***សព្វសោ***" នេះ ក៏មានន័យដូចបានពោលមកហើយហ្នឹងឯង ។ សូម្បីក្នុងពាក្យថា "***អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមតិក្កមា***" នេះ ក៏សំដៅយកទាំងឈាន ទាំងអារម្មណ៍ ដែលជាអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ តាមនយដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងកាលមុន

នោះឯង ។ ពិតមែនហើយ សូម្បីអារម្មណ៍ ក៏ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះថា "អាកិញ្ចៈ (វិញ្ញាណ មិនមានអ្វីតិចតួច) ផង អាកិញ្ចៈនោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ (ទីនៅអាស្រ័យ) ដោយសេចក្តីថា ជាទីនៅអាស្រ័យ ដូចពាក្យថា ទេវាយតនៈ របស់ទេវតាទាំងឡាយ ព្រោះអាកិញ្ចៈនោះ ជាអារម្មណ៍ របស់អារុប្បជ្ឈាន ទី៣ ផង" ដូច្នេះ តាមន័យមុននោះឯង ។ មួយទៀត អារម្មណ៍ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ព្រោះអត្ថវិគ្រោះ ថា "អាកិញ្ចៈ ផង អាកិញ្ចៈ នោះ ឈ្មោះថា អាយតនៈ (ទីកំណើត) ដោយសេចក្តីថា ជាទីកំណើត ដូចជាពាក្យថា "រដ្ឋ កម្ពោជា ជាអាយតនៈ (គឺទីកំណើត) របស់សេះទាំងឡាយ" ដូច្នេះជាដើម ព្រោះអាកិញ្ចៈនោះ ជាហេតុដើមកំណើតនៃឈាននោះឯងផង" ដូច្នេះក៏បាន ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនេះ គឺព្រះយោគីគប្បីកន្ទងទាំង ២ យ៉ាងនោះ គឺទាំងឈាន ទាំងអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ ដោយធ្វើមិនឲ្យ (អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ) ប្រព្រឹត្តទៅ និង ដោយការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈតែប៉ុណ្ណោះ ហើយគប្បីចូលទៅសម្រេចឥរិយាបថបាន ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា "ប្រព្រឹត្តកន្ទងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ" នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា លោកពោលហើយ ព្រោះរួមយកទាំងឈាន និង អារម្មណ៍ ទាំង ២ យ៉ាងនុ៎ះ ចូលជាមួយគ្នា " ដូច្នេះ ។

*ចំណែកក្នុងបទថា "**នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ**" នេះ មានអធិប្បាយថា "ឈាននេះ ឈ្មោះថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ*

ព្រោះមាននៃសញ្ញាណា សញ្ញានោះ រមែងមាន ដល់ព្រះយោគី អ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ក្នុងវិភង្គ ដើម្បីសំដែង នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ របស់ព្រះយោគីនោះ មុន ទើបលោកលើកឡើងថា "**នេវសញ្ញីនាសញ្ញី**" ដូច្នេះហើយ ពោលថា "ព្រះយោគីនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះឯង ដោយថាជាធម៌ល្អិត ចំរើនសមាបត្តិមានសង្ខារសល់នៅ ហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា "**នេវសញ្ញីនាសញ្ញី**" ។ ក្នុងពាក្យទាំងនោះ ពាក្យថា "ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយថាជាធម៌ល្អិត" នោះ សេចក្តីថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ ថា "ជាសមាបត្តិដ៏ល្អិត" ព្រោះមានអារម្មណ៍ដ៏ល្អិតយ៉ាងនេះថា "សមាបត្តិនេះ ល្អិតអ្វីម្ល៉េះទេហ្ន៎! មើលចុះ សមាបត្តិណាៗ នឹងធ្វើសូម្បីនូវភាពមិនមានឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយតាំងនៅបាន" ដូច្នេះ ។

បើមានពាក្យសួរថា "ព្រះយោគី ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយថាជាធម៌ដ៏ល្អិត សេចក្តីប្រព្រឹត្តិកន្ទង តែងមាន យ៉ាងដូចម្តេច?" ។ គប្បីឆ្លើយថា "សេចក្តីប្រព្រឹត្តិកន្ទង តែងមាន ព្រោះភាវៈនៃព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកមិនជ្រាបច្បាជើម្បីនឹងចូល (អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ)" ។ មែនពិត ព្រះយោគីនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ ដោយថាជាធម៌ល្អិត ក៏ពិតមែនហើយ បើទុកជាដូច្នោះ ការនឹកគិត ការរួបរួមចិត្ត ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា "អាត្មាអញ នឹងរំពឹងគិត អាត្មាអញ នឹងចូល អាត្មាអញ នឹងអធិដ្ឋាន អាត្មាអញនឹងចេញ អាត្មាអញនឹងពិចារណានូវសមាបត្តិនុ៎ះ" ដូច្នេះនេះ មិនមានដល់ព្រះយោគី

នោះទេ ។ សួរថា "ព្រោះហេតុអ្វី?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះភាវៈនៃនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ល្អិតជាង ប្រណីត ជាងអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ" ។ ប្រៀបឧបមាដូចជាព្រះរាជាទ្រង់គង់លើ-ក ដំរីដ៏ប្រសើរស្តេចយាងទៅលើថ្ល ក្នុងព្រះនគរ ដោយព្រះរាជានុភាព ដ៏ច្រើន ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញ នូវជាងអ្នកមានសិល្បៈទាំងឡាយ មានជាងធ្លាក់ភ្នកជាដើម កំពុងតែស្មៀកសំពត់មួយ យ៉ាងណែនហើយ យកសំពត់មួយជួតក្បាល មានខ្លួនប្រឡាក់ប្រឡូស ដោយកំទេចទាំងឡាយ មានកំទេចភ្នកជាដើម ហើយធ្វើនូវសិល្បៈទាំងឡាយជាច្រើន មានរចនាភ្នកធ្វើជារូបផ្សេងៗ ជាដើម ហើយទ្រង់ពេញព្រះទ័យ ក្នុងសេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាត របស់ជាងទាំងនោះ ដោយត្រាស់បញ្ញាយ៉ាងនេះថា "នែវ៉ើយ! ឱហ្ន៎! អាចារ្យទាំងឡាយ ជាអ្នកឆ្លាត មែនទែន ធ្វើនូវសិល្បៈយ៉ាងនេះ ឥតមានទាស់ឡើយ" ដូច្នេះ តែព្រះរាជតម្រិះ យ៉ាងដូច្នេះថា "ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ លះបង់រាជសម្បត្តិ ហើយធ្វើជាជាងសិល្បៈបែបនេះ" ដូច្នេះ មិនមាន ដល់ព្រះរាជានោះទេ ។ នោះព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះសិរីរាជសម្បត្តិ មានគុណច្រើនជាង ។ ព្រះអង្គទ្រង់កន្ងងនូវជាងសិល្បៈទាំងឡាយហើយ ក៏ស្តេចយាងទៅប៉ុណ្ណោះឯង យ៉ាងណាមិញ, ឯខាងព្រះយោគីនេះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសមាបត្តិនោះ ដោយថាជាធម៌ដ៏ល្អិត ក៏ពិតមែនហើយ បើទុកជាដូច្នោះ ការនឹកគិត ការរួបរួមចិត្ត ការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា "អាត្មាអញ នឹងរំពឹងគិត អាត្មាអញ នឹងចូល អាត្មាអញ នឹង

អធិដ្ឋាន អាត្មាអញ នឹងចេញ អាត្មាអញ នឹងពិចារណា នូវសមាបត្តិ នុ៎ះ” ដូច្នេះនេះ មិនមានឡើយដល់ព្រះយោគីនោះ ។ ព្រះយោគីនោះ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសមាបត្តិនោះ ដោយថាជាធម៌ដ៏ល្អិត តាមនយដូចបានពោលហើយ ក្នុងកាលមុនហ្នឹងឯង ទើបបានដល់នូវសញ្ញា ដែលដល់នូវអប្បនាដ៏ល្អិត សុខុមក្រៃលែងនោះ ជាសញ្ញាដែលជាហេតុឲ្យបានឈ្មោះថា នេវសញ្ញីនាសញ្ញី លោកហៅថា “ចំរើននូវសមាបត្តិ មានសង្ខារសល់នៅ” ។

*ពាក្យថា “**សង្ខារាវសេសសមាបត្តី**” គឺ អារុប្បសមាបត្តិ ៤ ដែលមានសង្ខារដល់នូវភាពសុខុមក្រៃលែង ។*

*(២០០) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឈាននេះឯណា ដែលលោកហៅថា “**នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ**” ដូច្នេះ ដោយអំណាចនៃសញ្ញាដែលព្រះយោគីបានសម្រេចយ៉ាងនេះ ដើម្បីសំដែង នូវឈាននោះ ដោយសេចក្តី ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ត្រង់បទថា “**នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ**” បានដល់ ពួកធម៌ គឺ ចិត្ត និង ចេតសិក របស់បុគ្គលអ្នកចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ក្តី របស់បុគ្គលអ្នកប្រកប (ដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន) ក្តី របស់បុគ្គលអ្នកនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន (ដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន) ក្តី [1] ” ដូច្នេះ ។ ក្នុងបុគ្គលទាំង ៣ ពួកនោះ ពួកធម៌ គឺ ចិត្ត និង ចេតសិក របស់បុគ្គលអ្នកចូលកាន់ (នេវសញ្ញានាសញ្ញា-*

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨១ ទំព័រទី ២៩១ ។

យតនជ្ឈាន) លោកអធិប្បាយហើយ ក្នុងអធិការនេះ ។

ឯសេចក្តីនៃពាក្យ ក្នុងពាក្យថា "***នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ***" នុ៎ះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "ឈាននោះ ដែលប្រកបព្រម ដោយសម្បយុត្តធម៌ ឈ្មោះថា មានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ដោយពិត ព្រោះមិនមានសញ្ញាដ៏គ្រោតគ្រាត និង ព្រោះមានតែសញ្ញាដ៏ល្អិត ព្រោះហេតុនោះ ឈាននោះ ទើបឈ្មោះថា នេវ-សញ្ញានាសញ្ញៈ (ឈានមិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន) ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញៈ (ឈាន) ផង នេវសញ្ញានាសញ្ញៈ (ឈាន) នោះ ឈ្មោះថាអាយតនៈ ព្រោះរាប់បញ្ចូលក្នុងមនាយតនៈ និង ធម្មាយតនៈ ផង ព្រោះហេតុនោះ ឈាននោះ ទើបឈ្មោះថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ (អាយតនៈគឺឈានមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែន)" ដូច្នេះ ។ មួយទៀត ក្នុងអារុប្បជ្ឈាន ទី៤ នោះ សញ្ញានេះ ឯណា សញ្ញានោះ ឈ្មោះថា ជាសញ្ញា ក៏មិនមែន ពិត ព្រោះសញ្ញានោះ មិនមានសមត្ថភាព ដើម្បីធ្វើ នូវសញ្ញាកិច្ច (មុខនាទីនៃសញ្ញា) ដ៏ជាក់ស្តែងបាន ឈ្មោះថា មិនមែនជាសញ្ញា ក៏មិនមែន ព្រោះជាធម្មជាតដែលមានដោយភាវៈនៃសង្ខារដែលសល់នៅ ដ៏សុខុម ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា នេវសញ្ញានាសញ្ញា ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាផង នេវសញ្ញានាសញ្ញានោះ ឈ្មោះថា អាយ-តនៈ ព្រោះសេចក្តីថា ជាទីនៅអាស្រ័យ របស់ធម៌ ដ៏សេសទាំងឡាយផង ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ។

ក៏ក្នុងអារូប្បជ្ឈាន ទី៤ នេះ សញ្ញា ប្រាកដដូច្នេះ តែម៉្យាង ក៏មិនមែនដែរ ។ តាមពិតទៅ សូម្បីវេទនា ជាវេទនា ក៏មិនមែន មិនមែនជាវេទនា ក៏មិនមែន, សូម្បីចិត្ត ជាចិត្តក៏មិនមែន មិនមែនជាចិត្តក៏មិនមែន, សូម្បីផស្សៈ ជាផស្សៈក៏មិនមែន មិនមែនជាផស្សៈក៏មិនមែន ។ ក្នុងសម្បយុត្តធម៌ដ៏សេសទាំងឡាយ ក៏នយនេះដែរ ។ ក៏ព្រះធម៌ទេសនានេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើហើយ ដោយលើកយកសញ្ញាជាប្រធាន" ។ មួយទៀត សេចក្តីនេះ បណ្ឌិត គប្បីពង្រីកឲ្យវិសេស ដោយឧបមាទាំងឡាយ តាំងអំពីរឿងប្រេងលាបចុត្រ ដូច្នេះ ។

ចានឮមកថា សាមណេរ យកប្រេងលាបចុត្រហើយ ក៏តម្កល់ទុក ។ ក្នុងពេលឆាន់បបរ ព្រះថេរៈ ក៏ប្រាប់ឲ្យសាមណេរនោះ យកចុត្រមកប្រគេន ។ សាមណេរនោះ ទូលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ក្នុងចុត្រ មានប្រេង" ។ ក្នុងពេលនោះ កាលបើព្រះថេរៈ ពោលថា "នែសាមណេរ អ្នកចូរនាំយកមក, ខ្ញុំ នឹងជាក់ត្រឡោកប្រេង ឲ្យពេញ" ដូច្នេះហើយ, សាមណេរ ក៏ទូលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ប្រេងមិនមានទេ" ។

ក្នុងពាក្យ របស់សាមណេរនោះ ពាក្យថា "ប្រេងមាន" ដូច្នេះ ក៏ត្រូវ ដោយសេចក្តីថា (ប្រេងនោះ) មិនគួរ ជាមួយនឹងបបរទេ ព្រោះ (ប្រេង) មាននៅខាងក្នុង(ចុត្រ), ពាក្យថា "មិនមាន" ក៏ត្រូវ ដោយអំណាច នៃកិច្ចការផ្សេងៗ មានការថែមត្រឡោកប្រេង ជា

ដើម យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីសញ្ញានេះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ឈ្មោះថា សញ្ញា ក៏មិនមែនពិត ព្រោះមិនអាច ដើម្បីធ្វើនូវសញ្ញាកិច្ច ដ៏ជាក់ស្តែងបាន ឈ្មោះថា មិនមែនជាសញ្ញា ក៏មិនមែន ព្រោះជាធម្មជាត ដែលមាន ដោយភាវៈនៃសង្ខារដែលសល់នៅ ដ៏សុខុម ។

សួរថា "ក៏សញ្ញាកិច្ចក្នុងពាក្យនេះគឺអ្វី?" ។ ឆ្លើយថា "សញ្ញាកិច្ចនោះ គឺការចាំបាននូវអារម្មណ៍ ១ ការចូលដល់ភាពជាវិស័យ (អារម្មណ៍) នៃវិបស្សនា ហើយញុំាងសេចក្តីទៀយណាយ ឲ្យកើតឡើង ១ ។ ក៏សញ្ញានោះ សូម្បីកិច្ចគឺការចាំបាន (នូវអារម្មណ៍) ក៏មិនអាច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បាន ប្រៀបដូចជាជាតុភ្លើង ក្នុងទឹកក្តៅ មិនអាចធ្វើកិច្ចគឺការដុតឆេះបានឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។ សូម្បីការចូលដល់ភាពជាវិស័យ នៃវិបស្សនាហើយ ញុំាងនិព្វិទាឲ្យកើតឡើង ដូចជាសញ្ញា ក្នុងសមាបត្តិ ដ៏សេសទាំងឡាយ ក៏មិនអាចដើម្បីធ្វើបានដែរ ។ ព្រោះថា កិក្ខុជាអ្នកមិនបានធ្វើអកិនិវេស(គឺវិបស្សនា) ក្នុងខន្ធទាំងឡាយឯទៀតហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកអាចដើម្បីពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនក្ខន្ធទាំងឡាយ ហើយបានសម្រេចដល់និព្វិទា រមែងមិនមាន ។ អើមែន! ក៏មានតែព្រះសារីបុត្រដ៏មានអាយុឬ លោកអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ជាអ្នកដែលពិចារណាឃើញច្បាស់តាមប្រក្រតី ដូចជាព្រះសារីបុត្រហ្នឹងឯង ទើបអាច (ពិចារណានូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនខន្ធ ហើយធ្វើឲ្យសំរេចដល់និព្វិទាបាន) ។ សូម្បីព្រះសារីបុត្រនោះ ក៏អាច (ធ្វើបាន) ដោយអំណាចនៃការ

ពិចារណាជាកលាប (គឺក្រុម) តែប៉ុណ្ណោះ មិនអាច (ធ្វើ) ដោយអំណាចនៃការពិចារណាឃើញធម៌ តាមលំដាប់បានទេ ព្រោះលោកយល់ឃើញថា "បានឮថា ធម៌ទាំងឡាយនេះ យ៉ាងដូច្នេះឯង គឺ មិនមាន ក៏រមែងមាន មានហើយ ក៏ច្រាកជច្បាស់" ដូច្នេះ ។ សមាបត្តិនេះ ដល់ហើយ នូវសេចក្តីស្ងប់សុខុម ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ មួយទៀត សេចក្តីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យវិសេស សូម្បីដោយឧបមាដោយទឹកលើផ្លូវ ដូចជាឧបមាដោយប្រឆងលាបថាត្រយ៉ាងនោះក៏បានដែរ ។

បានឮថា សាមណេរ និមន្តទៅខាងមុខព្រះថេរៈ ដែលនិមន្តលើផ្លូវ ឃើញនូវទឹកបន្តិច ក៏ទូលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ទឹក សូមព្រះគុណម្ចាស់ដោះនូវស្បែកជើងចេញ" ។ លំដាប់នោះ កាលបើព្រះថេរៈពោល ថា "នែសាមណេរ បើទឹកមាន, ចូរអ្នកនាំយកសំពត់ សំរាប់ស្រង់ទឹកមក ខ្ញុំនឹងស្រង់ទឹក" ដូច្នេះ, សាមណេរទូលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចំរើន ទឹកមិនមានទេ" ។

ក្នុងពាក្យសាមណេរនោះ ពាក្យថា "ទឹកមាន" ក៏ត្រូវ ព្រោះសេចក្តីថា ត្រឹមតែទឹកស្បែកជើង, ពាក្យថា "ទឹកមិនមាន" ក៏ត្រូវព្រោះសេចក្តីថា (ទឹកមិនមានល្មមនឹង) ងូតបាន យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីសញ្ញានោះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ឈ្មោះថា ជាសញ្ញា ក៏មិនមែន ព្រោះមិនអាច ដើម្បីធ្វើនូវសញ្ញាកិច្ច ដ៏ជាក់ច្បាស់បាន ឈ្មោះថាមិនមែនជាសញ្ញា ក៏មិនមែន ព្រោះជាធម្មជាតមាន ដោយភាវៈនៃ

អារុប្បនិទ្ទេស

សង្ខារដែលសល់នៅ ដ៏ល្អិតសុខុម ។ ក៏សេចក្តីនេះ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើឲ្យវិសេស ដោយឧបមាទាំងឡាយនេះឯង តែម៉្យាង មិនបានទ្បើយ គប្បីធ្វើឲ្យវិសេស ដោយឧបមាទាំងឡាយដទៃទៀត ដែលសមគួរ ក៏បានដែរ ។

*ពាក្យថា "**ចូលទៅកាន់... សម្រេចឥរិយាបថ**" នេះ មានន័យដូចបានពោលមកហើយហ្នឹងឯង ។ នេះជាកថា ដោយពិស្តារក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកម្មដ្ឋាន ។*

បកិណ្ណាកកថា

(២០១) ព្រះនាថៈ ទ្រង់មានព្រះរូប មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមស្មើបាន ទ្រង់ត្រាស់នូវអារុប្បៈ ៤ ប្រការ ឯណា, បណ្ឌិត បានជ្រាបនូវអារុប្បៈ ៤ នោះ យ៉ាងនេះហើយ ត្រូវដឹងបា្រស់បកិណ្ណាកកថា ក្នុងអារុប្បៈនោះ ទៀតផង ។

មែនពិត អារុប្បសមាបត្តិទាំងឡាយ

នេះ សូម្បីមាន ៤ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្លង នូវអារម្មណ៍ (តែ) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនប្រាថ្នា នូវការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវអង្គ នៃសមាបត្តិទាំងឡាយនោះទេ ។

មែនពិត អារុប្បសមាបត្តិទាំងឡាយនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា សូម្បីមាន ៤ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអារម្មណ៍ ដោយប្រការទាំងពួង គឺ ក្នុងសមាបត្តិទាំង ៤ នោះ សមាបត្តិ ទី១ មាន ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវរូបនិមិត្ត ទី២ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវអាកាស

ទី៣ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវវិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអាកាស ទី៤ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវការទៅប្រាសនៃវិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអាកាស តែបណ្ឌិតទាំងឡាយ មិនប្រាថ្នា នូវការប្រព្រឹត្តិកន្ទង នូវអង្គនៃសមាបត្តិ ទាំងឡាយនោះទេ ។ ព្រោះថា ការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអង្គ ក្នុងសមាបត្តិទាំងឡាយនោះ តែងមានដូចជាក្នុងរូបាវចរសមាបត្តិទាំងឡាយ ក៏ទេដែរ ។ ពិតមែនហើយ ក្នុងសមាបត្តិទាំងឡាយនោះ សូម្បីគ្រប់យ៉ាង មានតែអង្គឈាន ២ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ គឺ ឧបេក្ខា ១ ចិត្តេកគ្គតា ១ ។

សូម្បីកាលបើហេតុដូច្នោះ មានពិតមែន ។

ក្នុងអារូបប្បសមាបត្តិនេះ សមាបត្តិទាំងឡាយ ខាងក្រោយៗ រមែងប្រណីតល្អជាង (សមាបត្តិដើមៗ) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប(រឿង) ផ្ទៃប្រាសាទ និង សំពត់ ជាឧបមា ក្នុងសេចក្តីប្រណីតល្អជាងគ្នាគោះ ។

ដូចជា ឰដ៏ផ្ទៃក្រោមនៃប្រាសាទ ដែលមាន ៤ ជាន់ កាមគុណទាំងឡាយ ៥ ដែលប្រណីត ដោយអំណាចនៃការបម្រើ មានកិរិយាភំ ច្រៀង, ការប្រគំតូរ្យតន្ត្រី, គ្រឿងក្រអូប, ផ្កាកម្រង, កោជន, ទីដេក និង គ្រឿងស្លៀកពាក់ដែលជាទិព្វជាដើម គប្បីជារបស់ដែលតាំងទុកហើយ, ក្នុងជាន់ ទី ២ បញ្ចកាមគុណ ប្រណីតជាងជាន់ក្រោមនោះ, ក្នុងជាន់ ទី ៣ ប្រណីតជាងជាន់ ទី ២ នោះ, ក្នុងជាន់ ទី ៤ ប្រណីតជាងគេទាំងអស់, ក្នុងសេចក្តីឧបមានោះ ជាន់ទាំង

អារុប្បឯកទ្វេស

ឡាយ ៤ នោះ គឺជាផ្ទៃប្រាសាទហ្នឹងឯង, សេចក្តីប្លែកគ្នា ដោយភាពជាផ្ទៃប្រាសាទ នៃជាន់ទាំង ៤ នោះ មិនមាន ក៏ពិតមែនហើយ ទុកជាយ៉ាងដូច្នោះ ជាន់ខាងលើៗ ជាជាន់ប្រណីតជាងជាន់ខាងក្រោម ៗ ដោយមានសេចក្តីបរិបូរណ៍ នៃបញ្ចកាមគុណប្លែកគ្នា យ៉ាងណាមិញ មួយទៀត សំពត់ ទម្ងន់ ៤ បល:, ទម្ងន់ ៣ បល:, ទម្ងន់ ២ បល: ទម្ងន់ ១ បល: នៃអំបោះដែលគ្រើម ម៉ដ្ត ម៉ដ្តជាង ម៉ដ្តជាងគេទាំងអស់ ដែលស្ត្រីម្នាក់រវៃហើយ គប្បីជាសំពត់ដែលមានខ្នាតស្មើគ្នា ទាំងបណ្តោយ ទាំងទទឹង, ក្នុងសេចក្តីឧបមានោះ សំពត់ទាំងឡាយ ៤ នោះ មានខ្នាតស្មើគ្នា ទាំងបណ្តោយ ទាំងទទឹង, សេចក្តីប្លែកគ្នា ដោយខ្នាត នៃសំពត់ទាំង ៤ នោះ មិនមាន ក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ សំពត់ក្រោយៗ ជាសំពត់ប្រណីតជាង សំពត់មុនៗ ដោយមានសម្ផស្សទន់ល្មៃ មានសាច់ម៉ដ្ត និង មានតម្លៃច្រើន យ៉ាងណា, សូម្បីក្នុងអារុប្បសមាបត្តិទាំង ៤ ក៏មានអង្គ ២ នេះ ដូចគ្នាដែរ គឺឧបេក្ខា ១ ចិត្តេកគ្គតា ១ ក៏ពិតមែន បើទុកជាដូច្នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ក្នុងសមាបត្តិនេះ សមាបត្តិខាងក្រោយៗ ជាសមាបត្តិប្រណីតល្អជាង ព្រោះភាវ:នៃសមាបត្តិនោះប្រណីត និង ប្រណីតជាងអង្គទាំងឡាយនោះ ដោយសេចក្តីវិសេសនៃភាវនា ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ" ។ ក៏អារុប្បសមាបត្តិទាំងនុ៎ះ ជាសមាបត្តិប្រណីត និង ប្រណីតជាង ដោយលំដាប់ ដូច្នេះឯង ។

(អារុប្ប: ៤ ឧបមាដោយបុរស ៤ នាក់)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បុរសម្នាក់ ជាប់ទើរ ត្រង់ទីមណ្ឌបដែលមិនស្អាត បុរសម្នាក់ទៀត អាស្រ័យនូវបុរសម្នាក់នោះ, បុរសដទៃទៀត មិនអាស្រ័យបុរសនោះទេ (ឈរនៅ)ខាងក្រៅ, ឯង បុរសម្នាក់ទៀត បានឈរអាស្រ័យ នូវបុរសដែលឈរ នៅខាងក្រៅនោះហើយ, អារម្ប្បសមាបត្តិទាំង ៤ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីជ្រាប ដោយភាពជាធម្មជាតស្មើគ្នា ដោយបុរសទាំង ៤ នេះ ដោយលំដាប់ចុះ ។

នេះ ជាពាក្យប្រកបសេចក្តី ក្នុងឧបមានោះ ។ មានរឿងមកថា មានមណ្ឌបមួយ នៅត្រង់ទីដែលមិនស្អាត ។ គ្រានោះ បុរសម្នាក់មកហើយ ក៏ខ្ពើមនូវទីមិនស្អាតនោះ ទើបយកដៃគោងនូវមណ្ឌបនោះហើយ ក៏ជាប់នៅ ក្នុងមណ្ឌបនោះ ដូចជាគេព្យួរទុកហើយ ។ បន្ទាប់មក បុរស មួយទៀត មកហើយ ក៏អាស្រ័យនូវបុរសដែលជាប់ក្នុងមណ្ឌបនោះ ។ បុរសផ្សេងទៀត មកដល់ហើយ គិតថា "បុរសអ្នកដែលជាប់ក្នុងមណ្ឌប និង បុរសដែលអាស្រ័យនូវបុរសជាប់មណ្ឌបនោះ, បុរសទាំង ២ នាក់ នោះ លំបាកហើយ, ឯការធ្លាក់ចុះទៅ ក្នុងជ្រោះនៃមណ្ឌប នឹងមាន ដល់បុរសទាំង ២ នាក់នោះ ទៀងទាត់ណាស់, ណ្លើយចុះ អាត្មាអញ ឈរ នៅខាងក្រៅនេះបានហើយ" ដូច្នេះ ។ បុរសនោះ មិនអាស្រ័យនូវបុរស ដែលអាស្រ័យនូវបុរសខាងដើមនោះទេ ក៏បានឈរនៅហើយ ឰដ៏ខាងក្រៅហ្នឹងឯង ។ គ្រានោះ ស្រាប់តែបុរសម្នាក់ទៀតមក សំគាល់នូវ

បុរសដែលគិតនូវសេចក្តីមិនក្សេមក្សាន្ត នៃបុរសដែលជាប់ ក្នុងមណ្ឌល និង បុរសដែលអាស្រ័យ នូវបុរសអ្នកជាប់មណ្ឌបនោះផង ហើយឈរនៅ ខាងក្រៅហ្នឹងឯង ឈរនៅយ៉ាងល្អ ទើបអាស្រ័យនូវបុរសដែលឈរនៅខាងក្រៅនោះ បានឈរនៅហើយ ។

អាកាស ត្រង់ទីដែលកសិណបើក បណ្ឌិត គប្បីឃើញ ឲ្យដូចជាមណ្ឌប ក្នុងទីដែលមិនស្អាត ក្នុងឧបមានោះ ។ អាកាសានញ្ចាយតនៈ ដែលមានអាកាសជាអារម្មណ៍ ព្រោះខ្ពើមរអើមនូវរូបនិមិត្ត បណ្ឌិតគប្បីឃើញថា ដូចជាបុរសដែលជាប់មណ្ឌប ព្រោះខ្ពើមទីដែលមិនស្អាត ។ វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដែលប្រារព្ធនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដែលមានអាកាសជាអារម្មណ៍ ហើយប្រព្រឹត្តទៅ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថា ដូចជាបុរសដែលអាស្រ័យ នូវបុរសដែលជាប់មណ្ឌប ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដែលមិនធ្វើ នូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ឲ្យជាអារម្មណ៍ មានភាពមិនមានវិញ្ញាណនោះជាអារម្មណ៍ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថា ដូចជាបុរសដែលគិតនូវសេចក្តីមិនក្សេមក្សាន្ត នៃបុរសទាំង ២ នាក់នោះ ទើបមិនអាស្រ័យ នូវបុរសដែលជាប់មណ្ឌបនោះ ហើយក៏បានមកឈរនៅខាងក្រៅ ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដែលប្រារព្ធនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ ដែលឋិតនៅត្រង់ទីខាងក្រៅ ពោលគឺភាពមិនមានវិញ្ញាណ ហើយប្រព្រឹត្តទៅ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថា ដូចជាបុរសដែលសំគាល់ នូវបុគ្គលដែលគិត នូវសេចក្តីមិនក្សេមក្សាន្ត នៃបុរសដែលជាប់មណ្ឌប និង អ្នកដែល

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អាស្រ័យបុរសអ្នកជាប់មណ្ឌបនោះផង ហើយបានឈរនៅ ខាងក្រៅនោះឯង ថា "ជាអ្នកឈរ បានល្អហើយ" ដូច្នេះ ទើបអាស្រ័យនូវបុរសនោះ ឋិតនៅហើយ ។

ក៏នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនេះ កាលប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូច្នេះ រមែងធ្វើនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ ឱ្យជាអារម្មណ៍ ព្រោះមិនមានអារម្មណ៍ ដទៃទៀត ប្រៀបដូចជា (ប្រជា) ជនអាស្រ័យ នូវព្រះរាជា សូម្បីជាអ្នកមានទោស ប្រាកដប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះការបិញ្ចឹមជីវិតជាហេតុ ដូច្នោះ ។

អធិប្បាយថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនេះ ត្រូវធ្វើ នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនៈនោះ សូម្បីជាមានទោសដែលឃើញហើយ យ៉ាងដូច្នេះ ថា "សមាបត្តិនេះ មានសត្រូវ គឺវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ នៅជិត" ដូច្នេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ព្រោះមិនមានអារម្មណ៍ដទៃទៀត ។ ប្រៀបដូចអ្វី? ។ ប្រៀបដូចជា (ប្រជា) ជន ត្រូវអាស្រ័យព្រះរាជា សូម្បីមានទោសដែលឃើញហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិត ជាហេតុ ដូច្នោះ ។ អធិប្បាយថា (ប្រជា) ជន កាលមិនបាន នូវការចិញ្ចឹមជីវិត ក្នុងប្រទេសដទៃ ចាំបាច់ត្រូវអាស្រ័យព្រះរាជាមួយអង្គជាធំ ក្នុងទ្វីបទាំងមូល ជាអ្នកមិនសង្រួម មានសេចក្តីប្រព្រឹត្តិ តាមផ្លូវកាយ វាចា និង ចិត្ត ថោកទាប សូម្បីជាអ្នកមានទោស ដែលបុគ្គលឃើញហើយថា "ព្រះរាជានេះ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិ ដ៏ថោកទាប" យ៉ាងដូច្នេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះកិរិយាចិញ្ចឹមជីវិត

អារុប្បនិទ្ទេស

ជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន:នេះ កាលមិនបានអារម្មណ៍ជទៃ ក៏ត្រូវធ្វើនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតន:នោះ សូម្បីមានទោសដែលឃើញហើយ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ក៏នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន:នេះ កាលធ្វើយ៉ាងដូច្នេះ

ក៏តែងតែតោងជាប់ (នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតន:) ឈាននោះ ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ (ព្រោះមិនមានអ្វីតោង) ប្រៀបដូចជាបុគ្គលឡើងជណ្តើរដែលវែង (ដល់កាំទាងលើហើយ) ក៏ប្រតោង (នូវមេ) ជណ្តើរ (ព្រោះមិនមានអ្វីនឹងតោង) និងប្រៀបដូចជាបុគ្គលឡើងកំពូលភ្នំ ហើយប្រតោង នូវកំពូលភ្នំ (ព្រោះមិនមានអ្វីនឹងប្រតោង) ឬ ប្រៀបដូចជាបុគ្គលឡើងភ្នំ ហើយទប់ទល់ដង្កង់ របស់ខ្លួន ហ្នឹងឯង (ព្រោះមិនមានអ្វីនឹងទប់ទល់) ដូច្នោះឯង ។

បរិច្ឆេទ ទី ១០ ឈ្មោះ អារុប្បនិទ្ទេស
ក្នុងអធិការនៃសមាធិភាវនា ក្នុងបករណ៍វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ
គឺខ្ញុំរចនាហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់សេចក្តីរីករាយរបស់សាធុជន យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

បានរៀបរៀងចប់ ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ ២ កើត ខែបុស្ស ព.ស. ២៥៥០
ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦

សមាធិនិទ្ទេស

(អាហារេបដិកូលសញ្ញា)

(២០២) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ការសំដែងចេញនូវការចំរើននៃការសំគាល់ថា បដិកូល ក្នុងអាហារ ដែលលោកលើកយកមកសំដែង យ៉ាងនេះថា "**សញ្ញា មួយ**" ដូច្នេះ បន្ទាប់អំពីអារុប្បនិទ្ទេសមកដល់ហើយ តាមលំដាប់ ។

ក្នុងការសំគាល់ថា បដិកូល ក្នុងអាហារនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ដូចតទៅ សភាពណា តែងនាំមក ព្រោះហេតុនោះ សភាពនោះ ឈ្មោះថា អាហារ (សភាពអ្នកនាំមក) ។ អាហារនោះ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ***កវឡិង្kារាហារ, ផស្សាហារ, មនោសញ្ចេ-តនាហារ, វិញ្ញាណាហារ*** ។

សួរថា "ក៏ក្នុងអាហារទាំង ៤ យ៉ាងនុ៎ះ អាហារ យ៉ាងណាតែងនាំអ្វីមក?" ។

ឆ្លើយថា "កវឡិង្kារាហារ តែងនាំមកនូវរូប ដែលមានឱជា ជាគម្រប់ ៨ ។ ផស្សាហារ តែងនាំមក នូវវេទនា ៣ ។ មនោសញ្ចេតនាហារ តែងនាំមក នូវបដិសន្ធិ ក្នុងភពទាំង ៣ ។ វិញ្ញាណាហារ តែងនាំមក នូវនាមរូប ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

(ភ័យកើតព្រោះអាហារជាហេតុ)

ក្នុងអាហារទាំង ៤ នោះ ភ័យគឺការមិនត្រេកអរ តែងមានក្នុងកវឡិង្kារាហារ, ភ័យគឺការចូលទៅរក តែងមាន ក្នុងផស្សាហារ, ភ័យ គឺការកើតឯង តែងមាន ក្នុងមនោសញ្ចេតនាហារ, ភ័យ គឺ

បដិសន្ធិ តែងមាន ក្នុងវិញ្ញាណាហារ ។ ក៏ក្នុងអាហារទាំងឡាយ នេះ ដែលមានភ័យចំពោះ យ៉ាងដូច្នេះ កវឡិង្ការាហារ បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ដោយព្រះឱវាទ ដែលប្រៀបដោយសាច់ របស់កូន, ផស្សាហារ បណ្ឌិតគប្បីសំដែងដោយព្រះឱវាទ ដែលប្រៀបដោយ មេគោមិនមានស្បែក, មនោសញ្ចេតនាហារ បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ដោយព្រះឱវាទ ដែលប្រៀបដោយក្នក់នៃរងើកភ្លើង, វិញ្ញាណាហារ បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ដោយព្រះឱវាទ ដែលប្រៀបដោយមុខ នៃលំពែង ។

(អាហារដែលប្រាថ្នាក្នុងកម្មដ្ឋាននេះ)

តែក្នុងអាហារទាំង ៤ នេះ កវឡិង្ការាហារ ដែលចែកជា របស់ស៊ី ផឹក ទំពា និង ភ្លក្សៈ ប៉ុណ្ណោះ គឺលោកប៉ងយកហើយ ថា "**អាហារ**" ក្នុងសេចក្តីនេះ ។ សេចក្តីសំគាល់ដែលកើតឡើងដោយ អំណាចនៃការកាន់យក នូវអាការដែលគួរខ្ពើម ក្នុងអាហារនោះ ឈ្មោះថា សេចក្តីសំគាល់ថា គួរខ្ពើម ក្នុងអាហារ ។ ព្រះយោគី អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចំរើន នូវអាហារេបដិកូលសញ្ញានោះ គប្បីរៀននូវ កម្មដ្ឋាន មិនឲ្យភ្លាំងភ្លាត់អំពីការដែលរៀនមកសូម្បីតែមួយបទ ទៅ ក្នុងទីស្ងាត់ តែម្នាក់ឯង សម្ងំនៅ ហើយ ត្រូវពិចារណា នូវភាព បដិកូល ក្នុងកវឡិង្ការាហារ ដែលចែកជារបស់ស៊ី ផឹក ទំពា និង លិទ្ធភ្លក្សៈ ដោយអាការទាំងឡាយ ១០ ។ អាការទាំង ១០ នេះ គឺអ្វីខ្លះ? ។ គឺ ៖

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

១- **គមនតោ** បដិកូលដោយដំណើរដើរ,

២- **បរិយេសនតោ** បដិកូលដោយការស្វែងរក,

៣- **បរិភោគតោ** បដិកូលដោយការបរិភោគ,

៤- **អាសយតោ** បដិកូលដោយទីអាស្រ័យ,

៥- **និធានតោ** បដិកូលដោយកន្លែងតម្កល់នៅក្នុងផ្ទៃ,

៦- **អបរិបក្កតោ** បដិកូលដោយភាពដែលមិនទាន់រលួយ,

៧- **បរិបក្កតោ** បដិកូលដោយភាពដែលរលួយហើយ,

៨- **ផលតោ** បដិកូលដោយផល,

៩- **និស្សន្ទតោ** បដិកូលដោយហូរចេញ,

១០- **សម្មក្ខនតោ** បដិកូលដោយប្រឡាក់ប្រឡូស ។

(បដិកូលដោយដំណើរដើរ)

(២០៣) ក្នុងបទទាំង ១០ នោះ បទថា "**គមនតោ**" នោះ សេចក្តីថា សេចក្តីបដិកូល ដោយដំណើរដើរ គឺព្រះយោគី គប្បីពិចារណា ដោយនយ យ៉ាងនេះ ថា "អ្នកបួស ក្នុងសាសនា ដែលឈ្មោះថា មានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះ ធ្វើការស្វាធ្យាយ នូវព្រះពុទ្ធវចនៈ ក្តី នូវសមណធម៌ ក្តី រហូតទាំងរាត្រី ក្រោកឡើងហើយ អំពីព្រឹកព្រលឹម ធ្វើវត្ត ត្រង់លានព្រះចេតិយ និង វត្ត ត្រង់លានពោធិព្រឹក្ស តម្កល់ទឹកសម្រាប់ផាន់ ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ជោសសំអាតទីបរិវេណ ជម្រះនូវសរីរៈហើយ ឡើងកាន់ទីអាសនៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកម្មដ្ឋាន អស់ ២០-៣០ ដង ហើយក្រោកឡើង ចាប់

យកបាត្រ និង ចីវរ លះបង់នូវតបោវ័ន (គឺព្រៃជាទីធ្វើនូវតបោកម្ម) ដែលជាទីប្រាសចាកជនបៀតសៀត សុខសប្បាយដល់វិវេក ដល់ព្រមដោយម្ចប់ និង ទឹកស្អាតល្អ ត្រជាក់ ជាទីហានដែលជាទីរីករាយហើយ មិនសម្ងីងនូវសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិវេក ដែលជាអរិយគុណ គប្បីមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ស្រុក និមន្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អាហារ ដូចជាឆ្កែចចក មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទីស្មសានដូច្នោះ កាលនិមន្តទៅយ៉ាងនេះ ចាប់តាំងពីចុះចេញអំពីគ្រែ ឬ តាំងទៅហើយ ក៏ត្រូវជាន់ទឹកម្រាល ដែលពោរពេញទៅដោយគ្រឿងមិនស្អាត មានកំទេចធូលីជាប់ជើង និង លាមកសត្វជីងចក់ជាដើម, បន្ទាប់ពីនោះ ត្រូវមើលមុខជាប្រធានដែលបដិកូលជាង ខាងក្នុងបន្តប់ ព្រោះពេលខ្លះ ត្រូវវត្តបដិកូល មានអាចម៍កណ្តុរ និង អាចម៍ប្រចៀវជាដើម ធ្វើឲ្យខូចខាតហើយ, បន្ទាប់មក ត្រូវមើលជាន់ខាងក្រោម(កុដិ) ដែលបដិកូលជាងជាន់ខាងលើ ព្រោះពេលខ្លះ ត្រូវប្រឡាក់ដោយអាចម៍មៀម និង អាចម៍ព្រាបជាដើម, បន្ទាប់មក ត្រូវមើលបរិវេណ ដែលបដិកូលជាងជាន់ខាងក្រោម(នៃកុដិ) ព្រោះពេលខ្លះ គគ្រិចហើយដោយស្មៅ និង ស្លឹកឈើចាស់ៗ ដែលត្រូវឲ្យលំបាក់មក ដោយបស្សាវៈ ឧច្ចារៈ ទឹកមាត់ និង ទឹកសំបោរ នៃពួកសាមណេរ ដែលមានជម្ងឺ និង ដោយទឹក និង កក់ជាដើម ក្នុងរដូវក្តៀង, ត្រូវមើលផ្លូវទៅវិហារដែលបដិកូលជាងបរិវេណទៅទៀត, មួយទៀត អ្នកបួសនោះ ថ្វាយបង្គំនូវពោធិព្រឹក្ស និង ព្រះចេតិយ ដោយលំដាប់ហើយ

ត្រូវឈរនៅ ត្រង់កន្លែងដែលឈរត្រិះរិះ ហើយត្រិះរិះ ថា “អាត្មាអញ នឹងមិនត្រូវក្រឡេកមើលព្រះចេតិយ ដែលដូចជាកងនៃកែវមុក្តា និង ដើមពោធិព្រឹក្សដ៏ជាទីគាប់ចិត្ត ដូចជាស្ថាបកនូយនៃសត្វក្អែក និង នូវសេនាសនៈ ដែលមានសិរី ដូចជាសម្បត្តិនៃទេវវិមាន ហើយ បែរខ្នងទៅកាន់ទីដែលជាទីរកឃុំ ឈ្មោះយ៉ាងនេះ ហើយទៅ ព្រោះអាហារជាហេតុ” ដូច្នេះហើយ ចៀសចេញទៅ ក៏ដើរទៅកាន់ផ្លូវទៅកាន់ស្រុកហើយ ត្រូវមើលផ្លូវដែលមានជង្គត់ និង បន្ទាផង ផ្លូវដែលត្រូវកម្ចាត់ទឹកច្រោះហើយ និង ផ្លូវមិនរាបស្មើផង, បន្ទាប់មក អ្នកបួសត្រូវស្ងៀកសង្ឃាដ៍ (ដោយការនឹកគិត) ដូចសំពត់បិទនូវបួស ចងនូវវត្តពន្ធ ដូចចងសំពត់រុំដំបៅ គ្រងចីវរ (ដោយការនឹកគិត) ដូចជាគ្របនូវគ្រោងឆ្អឹង នាំយកបាត្រចេញ (ដោយការនឹកគិត) ដូចជានាំយកនូវភោជនៈសំរាប់ច្រកថ្នាំ មកដល់ទីជិតនៃទ្វារស្រុក ក៏នឹងឃើញនូវសាកសពផ្សេងៗ ដូចសាកសពជំរឿខ្លះ សាកសពសេះខ្លះ សាកសពគោខ្លះ សាកសពក្របីខ្លះ សាកសពមនុស្សខ្លះ សាកសពពស់ខ្លះ សាកសពឆ្កែជាដើមខ្លះ នឹងត្រូវតែមើលតែម៉្យាង ក៏មិនមែនដែរ សូម្បីក្លិននៃសាកសពទាំងនោះ ដែលមកប៉ះនូវច្រមុះ ក៏ជារឿងដែលត្រូវអត់ទ្រាំផងដែរ, បន្ទាប់មក អ្នកបួសត្រូវតែឈរត្រង់ទ្វារចូលស្រុក ហើយក្រឡេកមើលនូវផ្លូវដើរទៅក្នុងស្រុក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការគេចវេះនូវអន្តរាយ មានដំរីកាច និង ឆ្កែកាច ជាដើម ។

សមាធិនិទ្ទេស

របស់បដិកូល មានគ្រឿងកម្រាលជាខាងដើម មានសាកសព ច្រើនជាអនេក ជាបរិយោសាន ដូចបានពោលមក ដូច្នេះនេះជារឿងដែលអ្នកបួស ត្រូវអត់សង្កត់ផង ត្រូវសំឡឹងមើលផង ត្រូវហិតក្លិនផង ព្រោះអាហារជាហេតុ, សេចក្តីបដិកូល ដោយដំណើរដើរ គឺព្រះយោគី គប្បីពិចារណាឲ្យឃើញ យ៉ាងដូច្នេះ ថា "ឱហ្ន ! អ្នកដ៏ចំរើន អាហារ ជារបស់បដិកូល គួរខ្ពើមមែនហ្ន៎" ដូច្នេះ ។

(បដិកូលដោយការស្វែងរក)

(២០៤) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយការស្វែងរកតើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយការស្វែងរក គឺព្រះយោគី ត្រូវពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះថា "បពិត្រជិត សូម្បីអត់ធន់នូវសេចក្តីបដិកូលក្នុងការធ្វើដំណើរ យ៉ាងនេះហើយ ចូលទៅកាន់ស្រុក ឃុំ ដោយសំពត់សង្ឃាដិ ត្រូវតែត្រាច់ទៅ តាមជង្ហែលក្នុងស្រុក តាមលំជាប់ផ្ទះ ដូចជាមនុស្សកំព្រា មានដៃកាន់អំបែង ត្រាច់ទៅដូច្នោះ, ត្រង់ផ្លូវឯណា ក្នុងរដូវភ្លៀង លើទីដែលជាន់ហើយៗ ជើងទាំងឡាយ ចូលទៅ ក្នុងទឹក និង កក់ រហូតដល់សាច់ស្មង, បពិត្រជិត ត្រូវតែកាន់បាត្រដោយដៃមួយ លើកចីពរ ដោយដៃមួយ, ក្នុងរដូវក្តៅ ត្រូវតែត្រាច់ទៅ ទាំងរាងកាយប្រឡាក់ប្រឡូសហើយ ដោយអាចម៍ដី និងកំទេចស្មៅ ដែលបុីងឡើងហើយ ដោយកម្លាំងខ្យល់, ទៅដល់មាត់ទ្វារផ្ទះនោះៗ ហើយ ក៏ត្រូវជួបប្រទះ ពេលខ្លះ ត្រូវជាន់នូវរណ្តៅជ្រាំ និងថ្កុកជ្រាំ ដែលច្របូកច្របល់ ដោយរបស់មិនស្អាត មានទឹកលាងត្រី,

ទឹកលាងសាច់, ទឹកលាងអង្ករ, ទឹកមាត់, ទឹកច្រមុះ និង លាមកឆ្កែ និង ជ្រូកជាដើម ដែលដេរដាសហើយ ដោយហ្វូងដង្កូវ និង រុយ ក្បាលខៀវជាដើម ដែលជាទឹកន្ទែងដែលសត្វរុយ ក្នុងស្រុក ហើរឡើង មកទំអែបលើសង្ឃាដីខ្លះ លើបាត្រខ្លះ លើក្បាលខ្លះ, កាលបព្វជិតនោះ សូម្បីចូលទៅដល់ផ្ទះហើយ, ម្ចាស់ផ្ទះពួកខ្លះ ប្រគេនពួកខ្លះមិនប្រគេនទេ សូម្បីអ្នកដែលប្រគេន ពួកខ្លះ ប្រគេនតែបាយដែលជាំហើយ កាលពីថ្ងៃម្សិលខ្លះ នូវបស់ធាន់ដែលសេសសល់ខ្លះ នូវសម្ល មានសម្លសណ្តែកដែលផ្អម ជាដើមខ្លះ, ពួកអ្នកមិនប្រគេនសោត អ្នកខ្លះ ពោលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ចូរនិមន្តប្រោសសត្វទៅខាងមុខចុះ" ដូច្នេះ តែប៉ុណ្ណោះ, តែពួកខ្លះ នៅស្ងៀមឈឹង ធ្វើហាក់បីដូចជាមិនឃើញ, ពួកខ្លះ ក៏បែរមុខ ទៅទីដទៃ (បែរមុខចេញ), ពួកខ្លះ ក៏ស្រែកទ្រគោះ ដោយពាក្យអាក្រក់ៗ ថា "នែវើយ! មនុស្សក្បាលត្រងោល ទៅទៅ" ដូច្នេះជាដើម, ពិតមែនទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ បព្វជិត ត្រូវតែត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងស្រុក ដូចជាមនុស្សកំព្រា ហើយចេញទៅ យ៉ាងនេះឯង ។

របស់បដិកូល មានរណ្តៅទឹកជ្រាំជាដើម ដូចបានពោលមកដូច្នេះនេះ ជារបស់ដែលបព្វជិតត្រូវជាន់ផង ត្រូវជួបប្រទះផង ត្រូវអត់សង្កត់ផង ចាប់តាំងអំពីចូលទៅ ក្នុងស្រុក រហូតដល់ចេញមកវិញ ក៏ព្រោះអាហារ ជាហេតុដោយពិតប្រាកដ, ឱហ្ន៎ អ្នកដ៏ចំរើន អាហារ ជារបស់បដិកូល គួរខ្ពើមរអើម ពិតមែនហ្ន៎!" ដូច្នេះឯង ។

សមាធិនិទ្ទេស

(បដិកូលដោយការបរិភោគ)

(២០៥) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយការបរិភោគតើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយការបរិភោគ គឺព្រះយោគី ត្រូវពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះថា "ក៏សេចក្តីបដិកូល ដោយការបរិភោគ បពូជតអ្នកមានអាហារដែលស្វែងរកបានមកហើយយ៉ាងនេះ អង្គុយតាមសប្បាយ ក្នុងទីដែលសប្បាយ ខាងក្រៅស្រុក ត្រូវឃើញយ៉ាងនេះថា "អ្នកមិនទាន់លូកដៃចូលទៅ ក្នុងអាហារនោះ ជរាបណា អ្នកឃើញ នូវកិក្ខុដែលគួរគោរពក្តី នូវមនុស្សដែលមានការអៀនខ្មាសក្តី ជ្រាកដូច្នោះហើយ ក៏អាចនិមន្ត (ឲ្យទាន់នូវអាហារនោះ) បានជរាបនោះ, ប៉ុន្តែគ្រាន់តែបពូជិតនោះ ដាក់ដៃចូលទៅ ក្នុងអាហារនោះ ដោយមានបំណងនឹងទាន់ កាលពោលថា "ចូរអ្នកទទួលចុះ" ដូច្នេះ ត្រូវមានតែការខ្មាសអៀន, ក៏កាលបើបពូជិតនោះ ដាក់ដៃចូលទៅហើយ ច្របាច់ ញើសហូរចេញ តាមម្រាមដៃទាំង ៥ ញាំងកត្តសូម្បីដែលរឹងព្រោះស្ងួត ឲ្យសើមធ្វើឲ្យទន់, គ្រានោះ កាលបើបិណ្ឌបាតនោះ ខូចភាពដែលល្អហើយ ព្រោះការធ្វើសូម្បីត្រឹមតែច្របាច់ គឺបពូជិតនោះធ្វើឲ្យទៅជាពំនូត ដាក់ចូលទៅក្នុងមាត់ហើយ, ធ្មេញក្រោម ញាំងកិច្ចនៃត្បាល់ឲ្យសំរេច ធ្មេញលើ ញាំងកិច្ចនៃអង្រែឲ្យសំរេច អណ្តាត ញាំងកិច្ចនៃដៃឲ្យសំរេច, ទឹកមាត់ជ័ជ្ជាវលើចុងអណ្តាត ប្រឡាក់នូវបិណ្ឌបាតនោះ ដែលត្រូវអង្រែគឺធ្មេញទំពាលំអិតហើយ គ្រលេវប្រមូលផ្តុំ ដោយអណ្តាត ដូចជាកំអួតឆ្អែ

លើស្នូកបាយឆ្អែ នៅក្នុងមាត់នោះ, ទឹកមាត់ខាប់ ចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលអណ្តាត ចូលទៅ រមែងប្រឡាក់, ជើងធ្មេញ ក្នុងទីដែលឈើជម្រះធ្មេញទៅមិនដល់ រមែងប្រឡាក់, បិណ្ឌបាតនោះ ដែលត្រូវទំពាកំទេច និង ប្រឡាក់ហើយ យ៉ាងនេះ មានពណ៌ ក្លិន និង ការតាក់តែងដ៏វិសេស វិនាសបាត់អស់ហើយក្នុងខណៈនោះភ្លាម រមែងចូលដល់ភាពគួរខ្ពើមរអើមយ៉ាងក្រៃលែង ដូចជាកំអួតឆ្អែដែលនៅក្នុងស្នូកបាយឆ្អែ ដូច្នោះ, បិណ្ឌបាតនោះ សូម្បីប្រាកដយ៉ាងដូច្នេះ ក៏ជារបស់ដែលត្រូវតែលេបចូលទៅ ព្រោះបិណ្ឌបាតនោះ កន្ទងនូវគន្ធងនៃចក្ខុ" ដូច្នេះឯង ។

(បដិកូលដោយទីអាស្រ័យ)

(២០៦) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយទីអាស្រ័យ តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយទីអាស្រ័យ ព្រះយោគីគប្បីពិចារណា យ៉ាងនេះថា "ក៏អាហារនោះ ដែលបានបរិភោគចូលទៅហើយ យ៉ាងនេះ កាលចូលទៅពួដ៏ខាងក្នុង, បណ្តាទីអាស្រ័យ (អាសយៈ) ទាំងឡាយបួន គឺទីអាស្រ័យរបស់ប្រមាត់ ទីអាស្រ័យរបស់ស្លេស្ម ទីអាស្រ័យរបស់ខ្ទុះ ទីអាស្រ័យរបស់ឈាម ទីអាស្រ័យណាមួយ រមែងមានដល់ព្រះពុទ្ធ និង ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយផង ដល់ស្តេចចក្រពត្តិផង តែប៉ុណ្ណោះ ក៏ប៉ុន្តែសំរាប់បុគ្គលទាំងឡាយដែលមានបញ្ញាតិច រមែងមានទីអាស្រ័យគ្រប់ទាំង ៤ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ បើបុគ្គលណា ដែលមានទីអាស្រ័យ របស់ប្រមាត់ច្រើន, អាហារ

ដែលបុគ្គលនោះ លេបចូលទៅ ប្រៀបដូចជាប្រឡាក់ ដោយប្រេងស្រគំយ៉ាងខាប់គួរខ្ពើមក្រៃពេក, បុគ្គលណា មានទីអាស្រ័យរបស់ស្លេស្មច្រើន អាហារដែលបុគ្គលនោះលេបចូលទៅ ដូចជាប្រឡាក់ដោយរសនៃផ្លែខ្វឹង ឬ ស្វឹកខ្វឹងគួរខ្ពើមក្រៃលែង, បុគ្គលណា មានទីអាស្រ័យរបស់ខ្ទុះច្រើន អាហារ ដែលបុគ្គលនោះ លេបចូលទៅ ប្រៀបដូចជាប្រឡាក់ ដោយទឹកដោះជូរដែលផ្អូម គួរខ្ពើមក្រៃលែង, បុគ្គលណា មានទីអាស្រ័យរបស់ឈាមច្រើន, អាហារដែលបុគ្គលនោះ លេបចូលទៅ ដូចជាទឹកជ្រលក់ គួរខ្ពើមក្រៃលែង" ដូច្នេះ ។

(បដិកូលដោយកន្លែងតម្កល់នៅក្នុងផ្ទៃ)

(២០៧) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយកន្លែងដែលតម្កល់នៅក្នុងផ្ទៃ តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយកន្លែងដែលតម្កល់នៅក្នុងផ្ទៃ គឺព្រះយោគី ត្រូវពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងដូច្នេះថា "អាហារ ដែលលេបចូលទៅប្រឡាក់ដោយអាសយៈណាមួយ ក្នុងចំណោមអាសយៈទាំង ៤ នេះ ចូលទៅហើយ ក្នុងផ្ទៃនោះ មិនមែនទៅតម្កល់នៅ ក្នុងភាជនៈ មានភាជនៈមាសជាដើមឡើយ មិនមែនទៅតម្កល់នៅ ក្នុងភាជនៈទាំងឡាយ មានភាជនៈធ្វើពីកែវមណី និងភាជនៈធ្វើអំពីប្រាក់ជាដើមឡើយ, តែថា បើមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ លេបចូលទៅ ក៏ទៅតម្កល់នៅ ក្នុងឱកាស ដែលប្រាកដស្មើដោយរណ្តៅលាមក ដែលមិនបានលាងហើយ អស់ ១០ ឆ្នាំ, បើមនុស្ស មានអាយុ ២០ ឆ្នាំ ៣០ ឆ្នាំ ៤០ ឆ្នាំ ៥០ ឆ្នាំ ៦០ ឆ្នាំ ៧០

ឆ្នាំ ៨០ ឆ្នាំ ៩០ ឆ្នាំ លេបចូលទៅ ក៏ទៅតម្កល់នៅ ក្នុងឱកាស ដែលប្រាកដស្មើដោយរណ្តៅលាមក ដែលមិនបានលាងហើយ អស់ ២០ ឆ្នាំ ៣០ ឆ្នាំ ៤០ ឆ្នាំ ៥០ ឆ្នាំ ៦០ ឆ្នាំ ៧០ ឆ្នាំ ៨០ ឆ្នាំ ៩០ ឆ្នាំ, បើមនុស្សមានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ លេបចូលទៅ ក៏ទៅតម្កល់នៅ ក្នុងឱកាសដែលប្រាកដស្មើ ដោយរណ្តៅនៃលាមក ដែលមិនបានលាងហើយ អស់ ១០០ ឆ្នាំ" ដូច្នេះឯង ។

(បដិកូលដោយភាពដែលមិនទាន់រលួយ)

(២០៨) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយភាពដែលមិនទាន់រលួយ តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយភាពដែលមិនទាន់រលួយ គឺ ព្រះយោគី គប្បីពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះ ថា "ក៏អាហារនេះនោះ ដែលចូលទៅតម្កល់នៅក្នុងឱកាស(គួរខ្ពើម) បែបនេះហើយ ជាអាហារ នៅមិនទាន់រលួយ ដរាបណា សូម្បីអាហារនោះ ទើបបរិភោគ ក្នុងថ្ងៃនោះ ក្តី បរិភោគក្នុងថ្ងៃម្សិលក្តី ក្នុងថ្ងៃមុនៗ មកក្តី ក៏ទៅផ្តុំនៅជាមួយគ្នាទាំងអស់ រួបរឹតទៅដោយជុំស្អេះស្អុះ កើតទៅជាពពុះ ជាក្រពេញតូច-ធំ ត្រូវភ្លើងជាតុ ក្នុងរាងកាយ ចំហុយកំដៅហើយ ដល់នូវភាពគួរខ្ពើមរអើមក្រៃលែង ហើយបឹតនៅ ក្នុងទីកន្លែងមានប្រការ ដូចបានពោលមកហើយនោះឯង ដែលជាទីធ្ងន់ជិត ជិតសូន្យឈឺងពន់ពេក អាប់អួរ ច្របូកច្របល់ ដោយកិនសាកសពផ្សេងៗ មានកិនស្អុយគួរខ្ពើមរអើមក្រៃលែង ដរាបនោះ ប្រៀបដូចជារបស់មិនស្អាត ផ្សេងៗ មានស្មៅ ស្លឹកឈើ កន្ទេល រំហែកដាច់

ជាច សាកសពពស់ សាកសពឆ្កែ និង សាកសពមនុស្សជាដើម ដែលធ្លាក់ហើយក្នុងរណ្តៅក្បែរមោត់ទ្វារចូលផ្ទះនៃជនចណ្ឌាល ត្រូវមេឃ (ភ្លៀង) ដែលមិនមែនជារដូវកាល ក្នុងរដូវក្តៅ ធ្លាក់ស្រោចស្រប់ហើយ ត្រូវកំដៅព្រះអាទិត្យ ដុតកំដៅហើយ កកើតទៅជាពពុះ ជាពង (ដល់នូវភាពគួរខ្ពើមក្រៃលែង) យ៉ាងនោះឯង" ដូច្នេះ ។

(បដិកូលដោយភាពដែលរលួយហើយ)

(២០៩) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយភាពដែលរលួយហើយ តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយភាពដែលរលួយហើយ គឺព្រះយោគី គប្បីពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះ ថា "អាហារនោះ កាលត្រូវភ្លើងជាតុក្នុងកាយ ដុតឲ្យរលួយហើយ ក្នុងឱកាសដែលបិតនៅនោះ ក៏មិនមែនក្លាយទៅជាមាស និង ប្រាក់ជាដើម ដូចជារ៉ែមាស និង រ៉ែប្រាក់ ជាដើមបាននៅឡើយ គ្រាន់តែបញ្ចេញនូវពពុះ និងក្រពេញតូច-ធំ ដល់នូវភាពជាអាហារចាស់ ក៏ចូលទៅតម្កល់នៅក្នុងទីលំនៅ នៃអាហារចាស់ ដូចជាដីស្អិត មានពណ៌លឿង ដែលគេកិនទឹងត្បាល់កិនហើយ ដាក់ចុះទៅក្នុងបំពង់ដូច្នោះ និង ដល់នូវភាពជាទឹកមូត្រហើយ ក៏ជ្រាបទៅជក់នៅ ក្នុងផ្ទៅកទឹកមូត្រ" ដូច្នេះ ។

(បដិកូលដោយផល)

(២១០) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយផល តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូលដោយផល គឺព្រះយោគី គប្បីពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះថា "ក៏អាហារនេះ ដែលរលួយទៅដោយល្អបុណ្ណោះ

ទើបញ៉ាំងសាកសពផ្សេងៗ មានសក់ រោម ក្រចក និង ធ្មេញជាដើម ឲ្យចំរើនស្រស់ស្រោងឡើងបាន ដែលមិនរលួយបានល្អទេ ក៏បណ្តាលឲ្យកើតទៅជារោគ ១០០ ជំពូក មានរោគកម រមាស់ ឃ្លង់ ស្រែង ហឺត ក្អក និង រោគជ្រាក់ឈាម, នេះជាផល របស់អាហារនោះ" ដូច្នេះ ។

(បដិកូលដោយហូរចេញ)

(២១១) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយហូរចេញ តើដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយហូរចេញ គឺព្រះយោគី គប្បីពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះថា "ក៏អាហារនេះ កាលដែលលេបចូលទៅ ក៏ចូលទៅ តាមទ្វារតែមួយ កាលដែលហូរចេញមកវិញ រមែងហូរចេញមកវិញ តាមទ្វារច្រើនជាអនេក ដោយប្រការជាដើម គឺ ដែលចេញមកតាមភ្នែក ហៅថា ពពីកភ្នែក ដែលចេញមកតាមត្រចៀក ហៅថា អាចម៍ត្រចៀក, ពុំនោះសោត អាហារនេះ ក្នុងពេលដែលលេបចូលទៅ លេបចូលទៅ ដោយពួកបរិវារជាច្រើននាក់ ពិតមែន ប៉ុន្តែ ក្នុងពេលដែលហូរចេញមកវិញ ក៏ក្លាយទៅជារបស់មិនស្អាត មានឧចារៈ និង បស្សាវៈ ជាដើម ហើយក៏បង្ហូរចេញមកវិញតែម្នាក់ឯងគត់, មួយទៀត ក្នុងថ្ងៃដំបូង បុគ្គល កាលបរិភោគ នូវអាហារនោះ ជាអ្នកសប្បាយហឺហា មានចិត្តរីករាយហើយ កើតបីតិ និង សោមនស្ស ក៏មាន, (តែ) ក្នុងថ្ងៃទីពីរ កាលដែលអាហារនោះ ហូរចេញមកវិញ ត្រូវមនុស្សបិទច្រមុះ គេបែរមុខចេញ គេខ្ពើម រអើម

សមាធិនិទ្ទេស

គេមានការអៀនខ្មាសទៅវិញ, មួយទៀត ក្នុងថ្ងៃទីមួយ មនុស្ស ត្រេកអរ ល្មោក ជាប់ចិត្ត ជ្រុលជ្រប់ហើយ លេបនូវអាហារនោះ ចូលទៅ ក៏មាន, តែក្នុងថ្ងៃទីពីរ ព្រោះវានៅអស់មួយរាត្រី មនុស្ស មិនត្រេកអរ នឿយណាយ អៀនខ្មាស ខ្ពើមរអើម ហូរចេញមកវិញ, ព្រោះហេតុនោះ ទើបបុរាណាចារ្យទាំងឡាយ ពោលហើយ ថា ៖

“បាយ ទឹក ខាទនីយៈ និង ភោជន ដែលមានតម្លៃប្រើន ចូលទៅ តាមទ្វារមួយ (តែ) ចេញមកវិញ តាមទ្វារទាំង ឡាយ ៩, បុគ្គល ព្រមទាំងបរិវារ បរិភោគនូវបាយ ទឹក ខាទនីយៈ និង ភោជន ដែលមានតម្លៃប្រើន (តែ) កាល បន្ទោបង់វាចេញមកវិញ រមែងទៅលាក់ពួន, បាយ ទឹក ខាទនីយៈ និង ភោជន ដែលមានតម្លៃប្រើន បុគ្គល តែង និយម ចូលចិត្តបរិភោគ (តែ) កាលបន្ទោបង់វាចេញ មកវិញ ក៏ខ្ពើមរអើមទៅវិញ, បាយ ទឹក ខាទនីយៈ និង ភោជន ដែលមានតម្លៃប្រើន ព្រោះវានៅអស់មួយរាត្រី ក៏ប្រែក្លាយទៅជារបស់ស្អុយទាំងអស់” *យ៉ាងដូច្នេះឯង ។*

(បដិកូលដោយប្រឡាក់ប្រឡូស)

(២១២) (សេចក្តីបដិកូល) ដោយប្រឡាក់ប្រឡូស តើយ៉ាងដូចម្តេច? ។ សេចក្តីបដិកូល ដោយប្រឡាក់ប្រឡូស គឺព្រះយោគីគប្បីពិចារណា ឲ្យឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះថា “ក៏អាហារនេះ សូម្បីក្នុងពេលដែលបរិភោគ ក៏តែងប្រឡាក់ប្រឡូសនូវដៃ បបូរមាត់ អណ្តាត

និង ពិតាន, ដៃ បបូរមាត់ អណ្តាត និង ពិតានទាំងឡាយណា សូម្បី គេលាងហើយ ក៏ត្រូវតែលាងម្តងហើយម្តងទៀត ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការបំបាត់ក្លិន, ដៃ បបូរមាត់ អណ្តាត និង ពិតាន ទាំងនោះ ជា របស់បជិកូលហើយ ព្រោះត្រូវអាហារនោះ ប្រឡាក់ប្រឡូសហើយ, អាហារនោះ កាលបុគ្គលបរិភោគចូលទៅហើយ រមែងចំអិននូវកាយ ឲ្យក្តៅឡើង ដោយភ្លើងជាតុ ក្នុងរាងកាយ ដែលផាត់ច្រានទៅសព្វ សរីរៈទាំងមូល ហើយក៏ផុសឡើង ប្រឡាក់ប្រឡូស នូវធ្មេញទាំង ឡាយ ដោយភាពជាអាចម៍ធ្មេញ តែងប្រឡាក់ប្រឡូស ចាប់ដើមអំពី អណ្តាត និង ពិតាន ទៅ ដោយភាពជាទឹកមាត់ និង ស្លេស្ម ជាដើម តែងប្រឡាក់ប្រឡូស នូវទ្វារទាំងឡាយ មានរន្ធភ្នែក រន្ធត្រចៀក រន្ធ ច្រមុះ និង ទ្វារខាងក្រោម (ទ្វារជំ) ជាដើម ដោយភាពជាពពិកភ្នែក អាចម៍ត្រចៀក ទឹកសំបោរ ទឹកមូត្រ និង អាហារចាស់ជាដើម ប្រៀប ដូចជាកាលបើបាយ ត្រូវគេចំអិន របស់ដែលជាកាកសំណល់ទាំង ឡាយ មានអង្កាម កន្ទក់ និង ទឹកបាយ រមែងផុសឡើង មកប្រឡាក់ នូវក្របមាត់ធ្នាំង និង គម្របធ្នាំង ជូច្នោះ, ក្នុងទ្វារទាំងឡាយ ណា ព្រោះលាងទ្វារមួយ ដៃ ជារបស់ដែលត្រូវលាង ដោយទឹក ម្តងទៀត ព្រោះលាងទ្វារមួយ ដៃសូម្បីលាង ដោយលាមកគោខ្ទះ ដោយជីខ្ទះ ដោយលំអិតគ្រឿងក្រអូបខ្ទះ រហូតដល់ ពីរ បី ដង ក៏មិនជ្រាសចាក អំពីភាពបជិកូលបានឡើយ ទ្វារទាំងឡាយនេះនោះ ដែលអាហារ ប្រឡាក់ហើយ សូម្បីជាលាងសំអាត រាល់ៗ ថ្ងៃ ក៏រមែងជារបស់មិន

ស្អាត ជារបស់មិនជាទីគាប់ចិត្តដដែល” ដូច្នេះ ។

(អាហារេបដិកូលសញ្ញាឈាន)

*កាលព្រះយោគី ពិចារណាឃើញ នូវភាពបដិកូល ដោយអាការទាំង ១០ យ៉ាងនេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីត្រិះរិះ សួយឡើងហើយ ឲ្យជាធម្មជាត គឺសេចក្តីរិះគិតសួយឡើងហើយ, កវឡិង្គារហារ រមែងប្រាកដដោយអំណាចនៃអាការបដិកូល ។ ព្រះយោគីនោះ សេព ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះ ជារឿយៗ ។ កាលព្រះយោគីនោះ ធ្វើយ៉ាងនេះ នីវរណៈទាំងឡាយ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ។ ចិត្ត រមែងតាំងនៅមាំ ដោយឧបចារសមាធិ ដែលមិនដល់នូវអប្បនា ព្រោះកវឡិង្គារហារជាគម្ចីរភាពជ្រាលជ្រៅតាមសភាពជាធម្មតា ។ តែសញ្ញា ក្នុងកវឡិង្គារហារនុ៎ះ រមែងប្រាកដ ដោយអំណាចការកាន់យក នូវអាការបដិកូល ។ ព្រោះហេតុនោះ កម្មដ្ឋាននេះ ដល់ហើយនូវការរាប់ថា “**អាហារេបដិកូលសញ្ញា**” ដូច្នេះ ។*

(អានិសង្សនៃអាហារេបដិកូលសញ្ញា)

ក៏ចិត្ត របស់ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីសំគាល់ថា ជារបស់គួរខ្ពើម ក្នុងអាហារនេះ រមែងថយចុះ រមែងរួញ រមែងបដិវត្តិចាកសេចក្តីចំណង់ ក្នុងរស ។ ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកជ្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឆ្អែ លេបនូវអាហារ គ្រាន់តែដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការរលាស់នូវទុក្ខចេញ ដូចជាបុគ្គលអ្នកត្រូវការឆ្លងផ្លូវទ្វាយ ស៊ីសាច់កូនដូច្នោះ ។ បន្ទាប់មក តម្រេក ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបញ្ចកាមគុណ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

របស់ព្រះយោគីនោះ ក៏រមែងដល់នូវការកំណត់ដឹង ដោយមិនពិបាកឡើយ ព្រោះមានការកំណត់ដឹងនូវកវឡិង្គារហារជាប្រធាន ។ ព្រះយោគីនោះ រមែងកំណត់ដឹងនូវរូបក្ខន្ធបាន ព្រោះមានការកំណត់ដឹងនូវបញ្ចកាមគុណជាប្រធាន ។ មួយទៀត សូម្បីការចំរើនកាយគតាសតិ របស់ព្រះយោគីនោះ ក៏រមែងដល់នូវការពេញបរិបូរណ៍ ដោយអំណាចភាពបដិកូល មានអាហារដែលមិនទាន់រលួយជាដើមផង ។ ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកបដិបត្តិនូវសេចក្តីបដិបត្តិដែលអនុលោម ដល់អសុភសញ្ញាផង ។ ម៉្យាងទៀត ព្រះយោគីនោះ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិនេះហើយ កាលមិនទាន់បានសំរេចនូវទីបំផុត គឺព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ រមែងជាអ្នកមានសុគតិប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ពង់ខ្ពាងមុខ ។ នេះ គឺជាកថា ដោយពិស្តារ ក្នុងការចំរើនអាហារេបដិកូលសញ្ញា ។

(បតុធាតុវវដ្ឋាន)

(២១៣) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ការសំដែងចេញនូវការចំរើន នូវកិរិយាកំណត់ នូវធាតុ ៤ ដែលលោកសំដែងហើយ បន្ទាប់អំពីអាហារេ បដិកូលសញ្ញា ថា "វវដ្ឋាន ១" ដូច្នេះ មកដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ។

(ពាក្យអធិប្បាយបទមាតិកា)

វិនិច្ឆ័យ ក្នុងបទមាតិកានោះ បទថា "**វវដ្ឋាន**" បានដល់សន្និដ្ឋាន ដោយអំណាចនៃការកំណត់ឃើញសភាវៈ (របស់វា) ។ ការកំណត់មើលជាតុទាំង ៤ ឈ្មោះថា ចតុធាតុវវដ្ឋាន ។ ពាក្យថា

សមាធិនិទ្ទេស

*"**ជាតុមនសិការ ជាតុកម្មដ្ឋាន ចតុជាតុវវដ្ឋាន**" ដោយសេចក្តី គឺតែមួយទេ ។*

(បតុធាតុវវិដ្ឋាន ២ យ៉ាង)

ចតុជាតុវវដ្ឋាននេះនោះ មកហើយ ២ យ៉ាងគឺ ដោយសង្ខេប ១ ដោយពិស្តារ ១ ។ ចតុជាតុវវដ្ឋាន ដោយសង្ខេបនោះ មកហើយ ក្នុងមហាសតិបដ្ឋានសូត្រ ដោយពិស្តារ មកហើយ ក្នុងមហាហត្ថិ-បទុបមសូត្រ ក្នុងរាហុលោវាទសូត្រ និង ក្នុងធាតុវិភង្គសូត្រ ។

(បតុធាតុវវិដ្ឋានដោយសង្ខេប)

មែនពិត ចតុជាតុវវដ្ឋាននោះ មកហើយ ដោយសង្ខេប ក្នុងមហាសតិបដ្ឋានសូត្រ ដោយអំណាចបុគ្គលអ្នកចំរើនជាតុកម្មដ្ឋាន ជាអ្នកមានបញ្ញាដ៏ខ្លាំងក្លា យ៉ាងនេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអ្នកពិឃាតគោ ក្តី កូនសិស្សនៃបុរសអ្នកពិឃាតគោ ក្តី ដែលបុិនប្រសប់ គប្បីពិឃាតគោហើយ រំលែក ជាចំណែកៗ អង្គុយទៀបផ្លូវធំបែកជាបួន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវកាយនេះឯង ដែលឋិតនៅយ៉ាងណា ដែលតាំងនៅយ៉ាងណា ដោយកំណត់ថា គ្រាន់តែជាធាតុ ដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានធាតុដី ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់ មានឧបមេយ្យយ៉ាងដូច្នោះឯង [1] " ។

(ពង្រីកសេចក្តីនៃព្រះសូត្រ)

១- សុ. ទី. ម. ភាគទី ១៧ ទំព័រទី ២៥៤ ។

សេចក្តីនៃព្រះសូត្រនោះថា “បុរស អ្នកពិឃាតគោ ឬ កូនសិស្ស នៃបុរសអ្នកពិឃាតគោនោះឯង ដ៏ប៉ិនប្រសប់ ដែលគេជួលដោយថ្លាយ និងថ្លៃឈ្នួល គប្បីសម្លាប់នូវគោហើយ រំលែកធ្វើឲ្យទៅជាចំណែកៗ អង្គុយទៀបផ្លូវធំ បែកជាបួន ពោលគឺ ត្រង់ទីកណ្តាលនៃផ្លូវធំទាំងឡាយ ដែលទៅកាន់ទិសទាំងឡាយបួន យ៉ាងណាមិញ, ភិក្ខុ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ពិចារណា នូវកាយដែលឈ្មោះថា ឋិតនៅ យ៉ាងណា ព្រោះឋិតនៅ ដោយអាការឯណានីមួយ នៃឥរិយាបថទាំងបួន ឈ្មោះថា តាំងនៅយ៉ាងណា ព្រោះតាំងនៅយ៉ាងណានោះឯង ដោយកំណត់ថា គ្រាន់តែជាធាតុ យ៉ាងដូច្នេះថា ក្នុងកាយនេះ មានធាតុដី ធាតុទឹក ធាតុភ្លើង ធាតុខ្យល់” ។

សួរថា: តើមានសេចក្តីអធិប្បាយ ដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា: កាលបើបុរសអ្នកពិឃាតគោ ចិញ្ចឹមបំប៉នគោ ក្តី ដឹកវាយកទៅកាន់ទីសម្លាប់ ក្តី លុះដឹកទៅដល់ហើយ ក៏ចងក្រៀកទុក ក្នុងទីសម្លាប់នោះ ក្តី កំពុងតែសម្លាប់ក្តី ឃើញគោត្រូវបានគេសម្លាប់ ស្លាប់ហើយក្តី, សេចក្តីសម្គាល់ថា “គោ” មិនទាន់សាបសូន្យបាត់ទេ ជរាបណាដែលគេមិនទាន់បានពន្លះ វះវា រំលែកជាចំណែកៗ, ប៉ុន្តែ កាលបើរំលែកហើយ (យកទៅ) អង្គុយ (លក់) សេចក្តីសម្គាល់ថា“គោ” ទើបបាត់ទៅ រមែងសម្គាល់ថា ជាសាច់ទៅវិញ ។ សេចក្តីនឹកគិត ថា “អញលក់គោ មនុស្សទាំងនេះ នាំយកគោទៅ” យ៉ាងនេះ មិនមាន ដល់បុរសនោះឡើយ ។ តែតាមពិត បុរសនោះមានសេចក្តីគិត យ៉ាងនេះ

ថា "អញលក់សាច់ ឯមនុស្សទាំងនេះ (ទិញ) យកសាច់ទៅ" យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីកាលកិក្ខុរូបនេះ នៅជាគ្រហស្ថក្តី បួសហើយក្តី ក្នុងកាលមុន ក្នុងពេលដែលនៅជាបុថុជ្ជន ល្ងង់ខ្លៅនៅឡើយ សេចក្តីសម្គាល់ថា "ជាសត្វ ជាបុរស ជាបុគ្គល" មិនទាន់ជាត់ទៅ ដរាបណាដែលកិក្ខុនោះ មិនទាន់ពិចារណា នូវកាយនេះឯង ដែលឋិតនៅ យ៉ាងណា ដែលខ្លួនតាំងទុកហើយ យ៉ាងណា ដោយធាតុ បំបែកជុំឲ្យទៅជាផ្នែកៗ ក៏ប៉ុន្តែកាលបើកិក្ខុពិចារណា ដោយធាតុ សេចក្តីសម្គាល់ថា សត្វ ទើបជាត់ទៅ, ចិត្ត រមែងតាំងនៅ ដោយថា គ្រាន់តែជាធាតុតែប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសអ្នកពិឃាតគោ ដែលបុិនប្រសប់ ។ល។ គប្បីអង្គុយ ទៀបផ្លូវធំ បែកជាបួន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវកាយនេះឯង ។ល។ ជាតុដី ជាតុទឹក ជាតុភ្លើង ជាតុខ្យល់" ។

(២១៤) ចំណែកក្នុងមហាហត្ថិបទុបមសូត្រ មកហើយ ដោយពិស្តារ ដោយអំណាចនៃបុគ្គលអ្នកចំរើនជាតុកម្មដ្ឋាន ដែលជាអ្នកមិនមានប្រាជ្ញាចាស់ក្លាពេក យ៉ាងនេះ គឺ ៖

"ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ បឋវីធាតុ ខាងក្នុង តើយ៉ាងដូចម្តេច? ធាតុណាជាខាងក្នុង អាស្រ័យនឹងខ្លួន ជារបស់រឹង ជារបស់គ្រោតគ្រាត ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺសក់ទាំងឡាយ រោមទាំងឡាយ ក្រចកទាំងឡាយ ធ្មេញទាំងឡាយ ។ល។ អាហារថ្មី

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

អាហារចាស់ ឬក៏ ជាតុដទៃណាមួយ ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនឹងខ្លួន ជារបស់រឹង ជារបស់គ្រោតគ្រាត ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ នេះហៅថា បឋវីធាតុ ខាងក្នុង (១)" ។

និង ថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ អាបោធាតុ ខាងក្នុង តើដូចម្តេច? ជាតុណាដែលជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាទឹក ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ ប្រមាត់ ស្លេស្ម ។ល។ ទឹកមូត្រ ឬក៏ ជាតុដទៃណានីមួយ ជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាទឹក ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ នេះហៅថា អាបោធាតុ ខាងក្នុង (២)" ។

និង ថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ តេជោធាតុ ខាងក្នុង តើដូចម្តេច? ជាតុណា ដែលជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនឹងខ្លួន ជាភ្លើង ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងភ្លើង ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺតេជោធាតុ ដែលញ៉ាំងកាយឲ្យក្តៅសព្វ ១ តេជោធាតុ ដែលធ្វើកាយឲ្យគ្រាំគ្រា ១ តេជោធាតុ ដែលជុតកាយឲ្យក្រហល់ក្រហាយ ១ តេជោធាតុ សម្រាប់ជុតភោជនដែលបុគ្គលស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ជញ្ជក់ ជញ្ជាប់ ឲ្យទ្រុឌទ្រោម ទៅដោយប្រពៃ ១ មួយទៀត ជាតុដទៃណានីមួយ ជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាភ្លើង ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងភ្លើង ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំង

១- សុ. ម. មូ. ភាគទី ២១ ទំព័រទី ១៩៤ ។ ២- ទំព័រទី ២០០ ។

ឡាយមានអាយុ នេះហៅថា តេជោធាតុ ខាងក្នុង" ។

និង ថា "ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ វាយោធាតុ ជាខាងក្នុង តើដូចម្តេច? ធាតុណាដែលជាខាងក្នុង ដែលអាស្រ័យនូវខ្លួន ជាខ្យល់ ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ ខ្យល់បក់ឡើងលើ ១ ខ្យល់បក់ចុះក្រោម ១ ខ្យល់បក់នៅក្នុងផ្ទៃ គឺបក់ ខាងក្រៅពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់ក្នុងពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់សព្វសព៌ាង្គកាយ ១ ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ១ មួយវិញទៀត វាយោធាតុ ដទៃណានីមួយ ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជាខ្យល់ ឬ មានសភាពប្រហែលនឹងខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលអ្នកទាំងឡាយមានអាយុ នេះហៅថា វាយោធាតុ ខាងក្នុង" ។

ក៏ចតុធាតុវវដ្ឋាន ក្នុងមហាហត្ថិបទុបមសូត្រនេះ យ៉ាងណា, សូម្បីក្នុងរាហុលោវាទសូត្រ និង ធាតុវិភង្គសូត្រ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(អធិប្បាយក្នុងមហាហត្ថិបទុបមសូត្រ)

(២១៥) នេះជាពាក្យកែបទដែលជ្រៅ ក្នុងព្រះសូត្រនោះ ។ ជាបឋម បទថា "**អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ**" ទាំងពីរនេះ ជាឈ្មោះនៃនិយកសព្ទ ។ ធម្មជាតដែលកើត ក្នុងខ្លួន សេចក្តីថា អាស្រ័យនៅ ក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា និយកៈ ។ និយកៈ នេះនុ៎ះ លោកហៅថា "**អជ្ឈត្តំ**" ព្រោះរបស់នោះប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខ្លួន លោកហៅថា "**បច្ចត្តំ**" ព្រោះរបស់នោះ អាស្រ័យនូវខ្លួនប្រព្រឹត្តទៅ ដូចជាពាក្យ ក្នុងពួកស្ត្រីទាំង

ឡាយ ក្នុងលោក គេហៅថា អធិតី យ៉ាងនោះឯង ។

បទថា "**កក្ខឡំ**" ប្រែថា រឹង ។ បទថា "**ខរិគតំ**" ប្រែថា គ្រោតគ្រោត ។ បណ្តាបទទាំង ២ នោះ បទទី១ ជ្រាប់នូវលក្ខណៈ បទទី២ ជ្រាប់នូវអាការ ។ ព្រោះបឋវីធាតុ មានលក្ខណៈរឹង ។ បឋវីធាតុនោះ មានអាការគ្រោតគ្រោត ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា "**កក្ខឡំ ខរិគតំ**" ។

បទថា "**ឧបាទិន្នំ**" ប្រែថា ប្រកាន់ខ្ជាប់ អធិប្បាយថា កាន់យកប្រកាន់ខ្ជាប់ ប្រកាន់យក យ៉ាងជាប់ ថា អញ ថា របស់អញ ។

បទថា "**សេយ្យថីទំ**" ជានិបាត ។ និបាតនោះ មានសេចក្តីថា សួរថា របស់នោះ តើដូចម្តេច? ។ បន្ទាប់ពីនោះ លោកកាលសំដែងសេចក្តីសួរនោះ ទើបពោលថា "**កេសា លោមា**" ប៉ុណ្ណេះជាដើម ។

ក៏ក្នុងបឋវីធាតុនេះ គប្បីជ្រាបថា: បឋវីធាតុ លោកសំដែងដោយអាការ ២០ ព្រោះបន្ថែមមត្ថលុង្គំ (ខួរក្នុងក្បាល) ។ បឋវីធាតុលោកសង្គ្រោះហើយ ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ៣ ដ៏សេស ដោយបទថា "**យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ**" ។

(អាបោ)

របស់ណា ជ្រួតជ្រាប គឺ ទៅដល់ទីនោះៗ ដោយអំណាចនៃការហូរទៅ ព្រោះហេតុនោះ របស់នោះ ឈ្មោះថា **អាបោ** ។ របស់ណា ទៅ ក្នុងអាបោទាំងឡាយ ដែលមានប្រការផ្សេងៗ ដោយអំណាចនៃសមុដ្ឋាន មានកម្មសមុដ្ឋានជាដើម ព្រោះហេតុនោះ របស់

នោះ ទើបឈ្មោះថា អាបោគតៈ (ប្រហែលនឹងទឹក) ។ របស់នោះ បានដល់អ្វី? ។ បានដល់ លក្ខណៈ គឺការជ្រួតជ្រាបនៃអាបោធាតុ ។

(តេជោ)

*របស់ដែលឈ្មោះថា **ភ្លើង** ព្រោះអំណាចនៃការធ្វើឲ្យក្តៅ ។ វត្តុណា ទៅហើយ ក្នុងតេជោទាំងឡាយ ដោយនយដែលបានពោលមកហើយខ្ទុះឯង ព្រោះហេតុនោះ វត្តុនោះ ទើបឈ្មោះថា តេជោគតៈ (ប្រហែលនឹងភ្លើង) ។ វត្តុនោះ បានដល់អ្វី? ។ វត្តុនោះ បានដល់ លក្ខណៈ គឺជារបស់ដែលក្តៅ ។*

*ពាក្យថា "**យេន ច**" សេចក្តីថា រាងកាយនេះ រមែងក្តៅសព្វ គឺកើតជំហាយក្តៅ ដោយភាពជាគ្រុន មានគ្រុនមួយថ្ងៃជាទៅវិញ ជាដើម ព្រោះតេជោគតៈ ឯណាមួយ ដែលកម្រើកឡើង ។*

*ពាក្យថា "**យេន ច ជរិយតិ**" សេចក្តីថា រាងកាយនេះ តែងទ្រុឌទ្រោមទៅ គឺ តែងដល់ នូវភាពជាអ្នកមានឥន្ទ្រីយ៍មិនគ្រប់គ្រាន់ នូវភាពអស់កម្លាំងកំហែង និង នូវភាពជាអ្នកមានស្បែកជ្រីវជ្រួញ និង មានសក់ស្កូវជាដើម ព្រោះតេជោគតៈ ឯណាមួយ ។*

*ពាក្យថា "**យេន ច ជបរិទយ្ហតិ**" សេចក្តីថា រាងកាយនេះ តែងក្រហល់ក្រហាយ ព្រោះតេជោគតៈឯណាមួយ ដែលកម្រើកហើយ ។ ក៏បុគ្គលនោះ កន្ទក់កន្ទេញថា "អាត្មាអញ ក្តៅមែន អាត្មាអញ ក្តៅមែន" ប្រាថ្នាចង់បាននូវថ្នាំសំរាប់ព្យាបាលកំដៅ មានសតធោតសប្បី (ទឹកដោះថ្លាដែលគេវំងាស់ ហើយយកទៅត្រាំទឹកៗ មួយរយដង) នូវ*

គោសីតចន្ទន៍ (ប្រែងចន្ទន៍ ដែលគេផ្សំដោយទឹកដោះគោ) ជាដើម និង នូវខ្យល់ដែលបក់ចេញអំពីជាងត្នោតផង ។

ពាក្យថា "**យេន ច អសិតបីតខាយិតសាយិតំ សម្មា បរិណាមំ គច្ឆតិ**" សេចក្តីថា របស់ដែលបុគ្គលស៊ី មានបាយជាដើម ក្តី របស់ដែលបុគ្គលផឹក មានទឹកបាន:ជាដើម ក្តី របស់ដែលបុគ្គលទំពាស៊ី មាននំអំបែងជាដើម ក្តី របស់ដែលបុគ្គលជញ្ជក់ជញ្ជាប់ មានស្វាយទុំ ទឹកឃុំ និង ទឹកអំពៅជាដើម ក្តី នោះ រមែងដល់ នូវការរលួយទៅ យ៉ាងស្រួល អធិប្បាយថា រមែងដល់នូវការបែងចែកទៅ ដោយការ: មានរសជាដើម ដោយតេជោគត: ឯណាមួយ ។

ក៏ក្នុងអាការ ៤ យ៉ាងនុ៎ះ អាការ ៣ ខាងដើម មានតេជោធាតុ ជាសមុដ្ឋាន អាការចុងក្រោយគេ មានកម្មជាសមុដ្ឋាន មែនពិត ។

(វាយោ)

ធម្មជាត ដែលឈ្មោះថា **វាយោ** ព្រោះអំណាចនៃការបក់ផាត់ ។ វត្តុណា ទៅក្នុងវាយោទាំងឡាយ ដោយនយដែលបានពោលមកហើយនុ៎ះឯង ព្រោះហេតុនោះ វត្តុនោះ ឈ្មោះថា វាយោគត: (ប្រហែលនឹងខ្យល់) ។ វត្តុនោះ បានដល់អ្វី? ។ វត្តុនោះ បានដល់ លក្ខណ: គឺ ការកម្រើក ។

ពាក្យថា "**ឧទ្ធង្គមា វាតា**" គឺខ្យល់ដែលបក់ទៅខាងលើ ញាំងអាការមានគ្រើ និង ត្រអើកជាដើម ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ពាក្យថា "**អធោគមា វាតា**" គឺ ខ្យល់ដែលបក់ចុះមកក្រោម នាំយកឧច្চារ: និង

បស្សាវៈជាដើម ឲ្យចេញមក ។ បទថា "**កុច្ឆិសយោ វាតា**" គឺ ខ្យល់នៅខាងក្រៅពោះវៀន ។ បទថា "**កោដ្ឋាសយោ វាតា**" គឺខ្យល់ខាងក្នុងពោះវៀន ។ បទថា "**អង្គមង្គានុសារិនោ វាតា**" គឺខ្យល់ដែលបក់ទៅ តាមសព្វសព៌ាង្គកាយតូច-ធំ ក្នុងសរីរៈទាំងមូល តាមរន្ធសរសៃឈាម ញាំងការបត់ និង ការលាតចេញ (នូវអវយវៈ) ជាដើម ឲ្យកើតឡើង ។ បទថា "**អស្សាសោ**" បានដល់ ខ្យល់ដកដង្ហើមចូលទៅ ពួដ៏ខាងក្នុង ។ បទថា "**បស្សាសោ**" បានដល់ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញទៅខាងក្រៅ ។

ក៏ក្នុងខ្យល់ ៦ យ៉ាងនេះ ខ្យល់ ៥ ខាងដើម ជាចតុសមុដ្ឋាន (គឺ មានចិត្ត កម្ម រដូវ និង អាហារជាសមុដ្ឋាន) ខ្យល់អស្សាសៈ និង បស្សាសៈ មានចិត្តជាសមុដ្ឋានតែម៉្យាង ។

ដោយបទថា "**យំ វា បនញ្ញម្បិកិញ្ចិ**" នេះ គឺលោកសង្គ្រោះអាបោធាតុជាដើម ក្នុងចំណែកដ៏សេសទាំងឡាយ ក្នុងនិទ្ទេសទាំងពួង ។

ដោយប្រការដូចពោលមកនេះ ជាតុទាំង ៤ គឺលោកធ្វើឲ្យពិស្តារហើយ ដោយអាការទាំងឡាយ ៤២ គឺ បឋវីធាតុ ដោយអាការ ២០ អាបោធាតុ ដោយអាការ ១២ តេជោធាតុ ដោយអាការ ៤ វាយោធាតុ ដោយអាការ ៦ យ៉ាងនេះឯង ។ នេះជាការពណ៌នាសេចក្តីនៃបាឡី ក្នុងចតុធាតុវវដ្ឋាននោះ ជាបឋម ។

(ភាវនាន័យ យ៉ាងសង្ខេប)

(២១៦) ចំណែកវិនិច្ឆ័យ ក្នុងការទានវ័យ ក្នុងធាតុកម្មដ្ឋាននេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ដូចតទៅនេះ ។ សម្រាប់កិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញាខ្លាំងក្លា ការកំណត់ធាតុ ដោយពិស្តារថា "សក់ទាំងឡាយជាធាតុដី រោមទាំងឡាយ ជាធាតុដី" យ៉ាងនេះជាដើម រមែងប្រាកដ ដោយយឺតយូរ ។ ប៉ុន្តែកាលបើកិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "វត្តុណា មានលក្ខណៈរឹង វត្តុនេះ គឺធាតុដី, វត្តុណា មានលក្ខណៈរាវជ្រួតជ្រាប វត្តុនេះ គឺធាតុទឹក, វត្តុណា មានលក្ខណៈក្តៅ វត្តុនេះ គឺធាតុភ្លើង, វត្តុណា មានលក្ខណៈកម្រើកទៅបាន វត្តុនេះ គឺធាតុខ្យល់" ដូច្នេះ, កម្មដ្ឋាន រមែងប្រាជកច្បាស់ ។ ចំណែកខាង សម្រាប់កិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនសូវខ្លាំងក្លាវិញ កាលបើធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងដូច្នេះ, កម្មដ្ឋាន រមែងងងឹតអន្ធការ មិនប្រាកដច្បាស់ ។ ទាល់តែកិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយពិស្តារ ដោយនយមុន ទើបកម្មដ្ឋាន ប្រាកដច្បាស់ ។ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងដូចម្តេច? ។ មានឧបមាថា កាលបើកិក្ខុ ២ រូប ស្វាធ្យាយ នូវវិធីដែលមានបេយ្យាលច្រើន, កិក្ខុអ្នកមានបញ្ញាខ្លាំងក្លា ញុំាងបេយ្យាលមុខ ឲ្យពិស្តារ មួយចប់ ឬ ពីរចបហើយ បន្ទាប់មក កាលធ្វើនូវការស្វាធ្យាយ ដោយអំណាចនៃទីបំផុតទាំងពីរហ្នឹងឯង ទៅ, បណ្តាកិក្ខុទាំង ២ រូបនោះ កិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញាមិនខ្លាំងក្លា នឹងជាអ្នកពោល យ៉ាងនេះ ថា "នោះ គឺជាការស្វាធ្យាយអ្វី មិនទាន់បានធ្វើឲ្យត្រឹមតែបបួរមាត់ ប៉ះពាល់គ្នាផង, កាលបើធ្វើការស្វាធ្យាយបែបនេះ ពេលណាទៅ វិធីបែបបទ នឹងស្ទាត់ជំនាញបាន" ។ កិក្ខុនោះ ញុំាងបេយ្យាល

មុខ ដែលមកដល់ហើយៗ ឲ្យពិស្តារភ្លាមៗ ហើយធ្វើ នូវការ ស្វាធ្យាយ, កិកូ ក្រៅពីនេះ ក៏ពោលទៅកាន់កិកូរូបនោះ យ៉ាងនេះថា "នុ៎ះ គឺជាការស្វាធ្យាយអ្វី មិនទាន់បានដល់ទីបំផុតផង កាលធ្វើការ ស្វាធ្យាយ យ៉ាងនេះ តើពេលណាទៅ រហៀបបែបបទ នឹងដល់នូវទី បំផុតបាន" ដូច្នេះ យ៉ាងណាមិញ, ការកំណត់ធាតុ ដោយពិស្តារ ដោយអំណាចនៃអាការ មានសក់ជាដើម រមែងប្រាកដ យ៉ាតយូរ សម្រាប់កិកូអ្នកមានបញ្ញាខ្លាំងក្លា, កាលបើកិកូនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយសង្ខេប តាមន័យថា "វត្ថុ ណា មានលក្ខណៈរឹង វត្ថុនេះ គឺជាតុដី" ដូច្នេះជាដើម, កម្មដ្ឋាន ទើបប្រាកដ, ចំណែកខាងកិកូក្រៅពីនេះ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងដូច្នោះដែរ កម្មដ្ឋាន រមែងងងឹតអន្ធការ មិន ប្រាកដច្បាស់, កាលបើកិកូនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយពិស្តារ ដោយ អំណាចនៃអាការ មានសក់ជាដើម កម្មដ្ឋាន រមែងប្រាកដច្បាស់ ក៏ យ៉ាងនោះដែរ ។

(វិធីបំរើនធាតុកម្មដ្ឋានសំរាប់កិកូអ្នកមានបញ្ញាក្លា)

ព្រោះហេតុនោះ កិកូអ្នកមានបញ្ញាខ្លាំងក្លា ជាអ្នកប្រាថ្នានឹង ចំរើនកម្មដ្ឋាននេះ ជាដំបូង គប្បីទៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ ពិចារណានូវ រូបកាយ របស់ខ្លួនទាំងមូល ហើយកំណត់ នូវធាតុទាំងឡាយ ដោយ សង្ខេប យ៉ាងនេះថា "ភាពជារបស់រឹងក្តី ភាពជារបស់រឹងមាំក្តី ឯណា (មាន) ក្នុងកាយនេះ នេះគឺជាតុដី, ភាពជារបស់ជ្រួតជ្រាបទៅបានក្តី ភាពជារបស់រាវ ក្តី ឯណា (មាន) ក្នុងកាយនេះ នេះគឺជាតុទឹក, ភាព

ជារបស់ឆេះក្តី ភាពជារបស់ក្តៅ ឯណា (មាន) ក្នុងកាយនេះ នេះគឺជាតុភ្លើង, ភាពជារបស់បក់ចោក ក្តី ភាពជារបស់កម្រើក ក្តី ឯណា (មាន) ក្នុងកាយនេះ នេះគឺជាតុខ្យល់" ដូច្នេះ ហើយគប្បីនឹកវែងឆ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ពិចារណា ដោយថាគ្រាន់តែជាធាតុ មិនមែនជាសត្វ មិនមែនជាជីវៈ ថា "ធាតុដី ធាតុទឹក" ដូច្នេះ ជាដើម ឲ្យបានរឿយៗ ។ កាលបើកិរិយានោះ ព្យាយាម យ៉ាងដូច្នេះ, សមាធិ ដែលបញ្ចាំចំក្តី នូវភាពផ្សេងគ្នានៃធាតុ កំណត់យកហើយ ជាសមាធិ មិនដល់នូវអប្បនា បានត្រឹមតែឧបចារៈ ព្រោះជាសមាធិដែលមានសភាវធម៌ជាអារម្មណ៍ រមែងកើតឡើង ដោយមិនយឺតយូរឡើយ ។

ឬ បើមិនដូច្នោះទេ កោដ្ឋាស (ចំណែក) ទាំងឡាយ ៤ នេះឯណា ដែលព្រះធម្មសេនាបតី ពោលហើយ ដើម្បីដំដែងនូវភាពនៃមហាភូតរូបទាំង ៤ មិនមែនជាសត្វ ថា "អាកាស ដែលអាស្រ័យឆ្អឹងខ្លះ អាស្រ័យសរសៃខ្លះ អាស្រ័យសាច់ខ្លះ អាស្រ័យស្បែកខ្លះ រួបរួមជាមួយគ្នាហើយ ទើបហៅថា រូបបាន [๑] " ដូច្នោះឯង ។ កិច្ចគប្បីចំណែកនូវកោដ្ឋាសទាំងឡាយនោះ ដោយដៃគឺញាណ ដែលសុះទៅតាមចន្លោះៗ នៃកោដ្ឋាសនោះៗ ហើយកំណត់ធាតុទាំងឡាយ តាមន័យខាងដើមនោះឯង ថា "ភាពជារបស់រឹង ក្តី ភាពជារបស់រឹងមាំ ក្តី ឯណា ក្នុងកោដ្ឋាសទាំងឡាយនេះ នេះគឺជាធាតុដី" ដូច្នេះជាដើម ហើយនឹកជញ្ជឹងរំពឹងគិត ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ពិចារណា ដោយថាគ្រាន់តែ

๑- សុ. ម. មូ. ភាគទី ๒๑ ទំព័រទី ๒๑๑ ។

សមាធិនិទ្ទេស

ជាធាតុ មិនមែនជាសត្វ មិនមែនជាជីវៈ ថា "ធាតុដី ធាតុទឹក" ដូច្នេះ ជាដើម ឲ្យបានរឿយៗ ។ កាលបើកិច្ចនោះ ព្យាយាម យ៉ាងដូច្នោះ, សមាធិ ដែលបញ្ញាបំភ្លឺនូវភាពផ្សេងគ្នានៃធាតុ កំណត់យកហើយ ជាសមាធិ មិនដល់នូវអប្បនា បានត្រឹមតែឧបចារៈ ព្រោះជាសមាធិដែលមានសភាវធម៌ជាអារម្មណ៍ រមែងកើតឡើង ដោយមិនយឺតយូរឡើយ ។

នេះជាភាវនាន័យ ក្នុងចតុធាតុវវដ្ឋាន ដែលមកហើយ ដោយសង្ខេប ។

(វិត្ថារនិ័យ)

(២១៧) ចំណែកភាវនាន័យ ក្នុងចតុធាតុវវដ្ឋាន ដែលមកហើយ ដោយពិស្តារ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដូចតទៅនេះ ។

ក៏ព្រះយោគីអ្នកមានបញ្ញាមិនខ្វាំងក្លា ច្រេះថ្នាន់ចំរើនកម្មដ្ឋាននេះ គប្បីរៀនយកនូវធាតុទាំងឡាយ ដោយពិស្តារ ដោយអាការទាំងឡាយ ៤២ ក្នុងសំណាក់នៃអាចារ្យ ហើយនៅ ក្នុងទីសេនាសនៈ មានប្រការដូចពោលមកហើយ ធ្វើកិច្ចទាំងពួងឲ្យបានសម្រេច ទៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្ងំ គប្បីចំរើនកម្មដ្ឋាន ដោយអាការទាំងឡាយ ៤ យ៉ាងដូច្នេះ ថា "ដោយសសម្ភារសង្ខេប (សង្ខេបកោដ្ឋាសទាំងឡាយចូលជាពួកៗ តាមអាការនៃធាតុនោះៗ) ដោយសសម្ភារវិភត្តិ (ចំណែកកោដ្ឋាសនៃធាតុទាំងនោះៗ កំណត់អាការដោយឡែកអំពីគ្នា) ដោយសលក្ខណសង្ខេប (សង្ខេបកោដ្ឋាសទាំងឡាយ ចូលជាពួកៗ តាម

លក្ខណៈនៃធាតុនោះៗ) ដោយសលក្ខណវិភត្តិ (ចំណែកកោដ្ឋាស នៃធាតុនោះៗ កំណត់លក្ខណៈ ដោយឡែកអំពីគ្នា)" ។

(បំរើនដោយសសម្ភារសង្ខេប)

*ក្នុងអាការទាំង ៤ នោះ ចំរើន ដោយសសម្ភារសង្ខេប តើដូចម្តេច? ។ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ កំណត់យកអាការរឹង ក្នុងកោដ្ឋាស ២០ ថា "**បឋវីធាតុ**" កំណត់យកអាការជ្រួតជ្រាប ដែលជារបស់រាវ ពោលគឺទឹក ក្នុងកោដ្ឋាស ១២ ថា "**អាបោធាតុ**" កំណត់យកកំដៅ ដែលជាគ្រឿងដុត ក្នុងកោដ្ឋាស ៤ ថា "**តេជោធាតុ**" កំណត់យក អាការបក់ប្រោកទៅមក ក្នុងកោដ្ឋាស ៦ ថា "**វាយោធាតុ**" ។ កាលបើ ភិក្ខុនោះ កំណត់ យ៉ាងដូច្នោះឯង, ធាតុទាំងឡាយ ក៏រមែងប្រាកដ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ រំពឹងគិត ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធាតុទាំងឡាយនោះ រឿយៗ, ឧបចារសមាធិ រមែងកើតឡើង តាមន័យដែលបានពោល មកហើយនោះឯង ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើភិក្ខុណា ចំរើនយ៉ាងដូច្នោះ កម្មដ្ឋាន មិនបានសម្រេច, ភិក្ខុនោះ គប្បីចំរើន ដោយសសម្ភារវិភត្តិចុះ ។*

(បំរើនដោយសសម្ភារវិភត្តិ)

ចំរើន ដោយសសម្ភារវិភត្តិ តើដូចម្តេច? ។ គឺជាដំបូង ភិក្ខុ នោះ គប្បីធ្វើនូវឧគ្គហកោសល (គឺស្ទាត់ជំនាញក្នុងការរៀនយក) ៧ ប្រការ និងមនសិការកោសល (គឺស្ទាត់ជំនាញក្នុងការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ១០ ប្រការ ដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងកាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន និទ្ទេសទាំងអស់ មិនឲ្យសាបសូន្យ ហើយធ្វើវិធីដែលពោលហើយ

សមាធិនិទ្ទេស

ក្នុងកាយគតាសតិកម្មដ្ឋាននិទ្ទេសនោះ គ្រប់យ៉ាង ចាប់ផ្តើមតាំងតែអំពីការស្វាធ្យាយដោយវាចា នូវអាការទាំងឡាយ មានតចបញ្ចកៈជាដើម ក្នុងអាការ ៣២ ទាំងដោយអនុលោម និង បដិលោម ។ ចំណែកសេចក្តីផ្សេងគ្នា មានតែប៉ុណ្ណេះឯង ។ គឺសូម្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាការទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ដោយអំណាចនៃពណ៌ ទ្រង់ទ្រាយ ឱកាស និង បរិច្ឆេទ ក្នុងកាយគតាសតិនោះ ត្រូវតម្កល់ចិត្តទុក ដោយអំណាចនៃបដិកូល, ក្នុងធាតុវវដ្ឋាននេះ ត្រូវតម្កល់ចិត្តទុក ដោយអំណាចនៃធាតុ ។ ព្រោះហេតុនោះ យោគាវចរកិក្ខុ លុះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវអាការទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ដោយ (មួយក្រុម) ប្រាំៗ ដោយអំណាចនៃពណ៌ជាដើមហើយ ក្នុងទីបំផុត គប្បីញ៉ាំងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដូចតទៅនេះគឺ ៖ ។

(បឋវីកោដ្ឋាស)

(កេសា)

ធម្មតា សក់ទាំងឡាយនេះ កើតហើយ ត្រង់ស្បែកដែលរុំព័ទ្ធនូវលលាដ៍ក្បាល ។ ក្នុងស្បែកដែលរុំព័ទ្ធលលាដ៍ក្បាល ជាមួយនឹងសក់ទាំងឡាយនោះ ស្បែកដែលរុំព័ទ្ធលលាដ៍ក្បាល មិនដឹងឡើយថា សក់ទាំងឡាយ កើតហើយលើអញ, ឯសក់ទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងដែរថា អញកើតហើយ លើស្បែកដែលរុំព័ទ្ធលលាដ៍ក្បាល ប្រៀបដូចជា ក្នុងស្មៅដ៏ល្អិតទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ លើក្បាលដំបូក ក្បាលដំបូក ក៏មិនដឹងថា ស្មៅដ៏ល្អិតទាំងឡាយ កើតហើយ លើអញ,

ចំណែកឯ ស្មៅដ៏ល្អិតទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញកើតហើយ លើក្បាលដំបូក យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាដល់គ្នានឹងគ្នា ។ ធម្មតា សក់ទាំងឡាយ ជាកោដ្ឋាសផ្នែកមួយ ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(លោមា)

(២១៨) រោមទាំងឡាយកើតហើយ លើស្បែករុំព័ទ្ធសរីរៈ ។ បណ្តាស្បែករុំព័ទ្ធសរីរៈ និង រោមទាំងឡាយនោះ ស្បែករុំព័ទ្ធសរីរៈ មិនដឹងថា រោមទាំងឡាយ កើតហើយ លើអញ, ចំណែកឯ រោមទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ កើតហើយ លើស្បែករុំព័ទ្ធសរីរៈ ប្រៀបដូចជា ក្នុងស្មៅរណ្តាសទាំងឡាយ ដែលកើត ត្រង់ទីកន្លែងផ្ទះដែលស្អាត់ ទីកន្លែងផ្ទះដែលស្អាត់ ក៏មិនដឹងថា ស្មៅរណ្តាសកើតហើយ លើអញ, ចំណែកឯស្មៅរណ្តាសសោត ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញកើតហើយ ត្រង់កន្លែងផ្ទះដែលស្អាត់ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម៌ទាំងនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតារោមទាំងឡាយ ជាចំណែកមួយដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដូច្នេះឯង ។

(ឆវិ)

ក្រចកទាំងឡាយ កើតហើយ លើចុងនៃម្រាមដៃទាំងឡាយ ។

បណ្តាម្រាមដៃ និង ក្រចកទាំងឡាយនោះ ម្រាមដៃទាំងឡាយ មិនដឹងថា ក្រចកទាំងឡាយ កើតហើយ លើចុងរបស់អញ, ឯក្រចកទាំងឡាយវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ កើតហើយ លើចុងម្រាមដៃទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា នាគាលកុមារទាំងឡាយ យកឈើទៅជោត គ្រាប់មាក់សាងទាំងឡាយ ហើយលេង, ឈើទាំងឡាយ មិនដឹងថា គ្រាប់មាក់សាង ជាប់ហើយលើអញ, ចំណែកឯគ្រាប់មាក់សាង ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ជាប់ហើយ លើឈើទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាក្រចកទាំងឡាយ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដូច្នេះឯង ។

(ទុដ្ឋ)

ធ្មេញទាំងឡាយ កើតហើយ ត្រង់ឆ្អឹងចង្កាទាំងឡាយ ។ បណ្តាឆ្អឹងចង្កា និង ធ្មេញទាំងឡាយនោះ ឆ្អឹងចង្កាមិនដឹងថា ធ្មេញទាំងឡាយ កើតហើយ លើអញ, ចំណែកឯធ្មេញទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងផងដែរ ថា អញ កើតហើយ ក្នុងឆ្អឹងចង្កាទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា ក្នុងសសរដែលពួកជាងឈើទាំងឡាយ លាបដោយជ័រស្អិត ឯណានីមួយ ហើយដាក់ទៅក្នុងរណ្តៅថ្មទាំងឡាយ រណ្តៅទាំងឡាយ មិនដឹងថា សសរទាំងឡាយ តាំងនៅហើយ លើអញ, ចំណែកឯសសរទាំងឡាយវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ តាំងនៅហើយ ក្នុង

រណ្តៅទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម្មតាធម៌ទាំងនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា ធ្មេញទាំងឡាយ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(ពហោ)

សៀក រុំព័ទ្ធសរីរៈទាំងមូល ហើយតាំងនៅ ។ បណ្តាសរីរៈ និង សៀកទាំងនោះ សរីរៈ មិនដឹងថា អញ គឺសៀករុំព័ទ្ធហើយ, ចំណែកឯ សៀកវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា សរីរៈ ត្រូវអញរុំព័ទ្ធហើយ ប្រៀបដូចជា បណ្តាពិណធំ ដែលរុំព័ទ្ធដោយសៀកគោទទឹក ពិណធំ មិនដឹងថា អញ ត្រូវសៀកគោទទឹក រុំព័ទ្ធហើយ, ចំណែកសៀកគោទទឹក ក៏មិនដឹងផងដែរថា ពិណធំ ត្រូវអញរុំព័ទ្ធហើយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម្មតា ធម៌ទាំងនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា សៀក ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(មំសំ)

សាច់ បូកលាបតាមគ្រោងឆ្អឹងហើយតាំងនៅ ។ បណ្តាសាច់ និង គ្រោងឆ្អឹងទាំងនោះ គ្រោងឆ្អឹងមិនដឹងថា អញ ត្រូវប្រភេទនៃសាច់ ៩០០ ដុំ បូកលាបហើយ, ចំណែកឯ សាច់វិញ ក៏មិនដឹងដែរ

ថា គ្រោងឆ្អឹង ត្រូវអញ្ចប្លុកលាបហើយ ប្រៀបដូចជា បណ្តាជញ្ជាំង ផ្ទះដែលគេបូក លាបហើយ ដោយជីស្អិតដុំធំ ជញ្ជាំង មិនដឹងថា អញ ត្រូវជីស្អិតដុំដ៏ធំបូកហើយ, ចំណែកឯជីស្អិតដុំធំវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា ជញ្ជាំង ត្រូវអញ្ចប្លុកហើយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម្មតាធម៌ទាំងនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាសាច់ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(ឆប្បារូ)

សរសៃទាំងឡាយ រួបរឹតឆ្អឹងទាំងឡាយ តាំងនៅ ក្នុងចន្លោះនៃសរីរៈ ។ បណ្តាសរសៃ និង ឆ្អឹងទាំងនោះ ឆ្អឹងទាំងឡាយ មិនដឹងថា អញ ត្រូវសរសៃទាំងឡាយរួបរឹតហើយ, ចំណែកឯសរសៃទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងផងដែរថា ឆ្អឹងទាំងឡាយ ត្រូវអញ្ចរួបរឹតហើយ ប្រៀបដូចជា បណ្តាឈើជញ្ជាំងទាំងឡាយ ដែលគេចង ដោយវល្លិ៍ទាំងឡាយ ឈើជញ្ជាំងទាំងឡាយ មិនដឹងថា អញ ត្រូវវល្លិ៍ទាំងឡាយ រួបរឹតហើយ, ចំណែកវល្លិ៍ទាំងឡាយវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា ឈើជញ្ជាំងទាំងឡាយ ត្រូវអញ្ចរួបរឹតហើយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាសរសៃទាំងឡាយ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិន

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

មែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អដ្ឋី)

បណ្តាឆ្អឹងទាំងឡាយ ឆ្អឹងកែងជើង ទ្រនូវឆ្អឹងកជើងហើយ បិតនៅ, ឆ្អឹងកជើង ទ្រនូវជង្គង់ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងជង្គង់ ទ្រនូវឆ្អឹងភ្លៅហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងភ្លៅទ្រនូវឆ្អឹងចង្កេះហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងចង្កេះ ទ្រនូវឆ្អឹងខ្នងហើយ បិតនៅ, ឆ្អឹងខ្នង ទ្រនូវឆ្អឹងក ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងក ទ្រនូវឆ្អឹងក្បាល ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងក្បាល បិតនៅលើឆ្អឹងក, ឆ្អឹងក បិតនៅលើឆ្អឹងខ្នង, ឆ្អឹងខ្នង បិតនៅលើឆ្អឹងចង្កេះ, ឆ្អឹងចង្កេះ បិតនៅ លើឆ្អឹងភ្លៅ, ឆ្អឹងភ្លៅ បិតនៅ លើឆ្អឹងជង្គង់, ឆ្អឹងជង្គង់ បិតនៅ លើឆ្អឹងកជើង, ឆ្អឹងកជើង បិតនៅ លើឆ្អឹងកែងជើង ។ បណ្តាឆ្អឹងទាំងនោះ ឆ្អឹងកែងជើង មិនដឹងថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងកជើង ហើយបិតនៅ, ចំណែកឆ្អឹងកជើង ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងជង្គង់ ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងជង្គង់ ក៏មិនដឹងថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងភ្លៅ ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងភ្លៅ ក៏មិនដឹងថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងចង្កេះ ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងចង្កេះ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងខ្នង ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងខ្នង ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងក ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងក ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ទ្រនូវឆ្អឹងក្បាល ហើយបិតនៅ, ឆ្អឹងក្បាល ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្អឹងក, ឆ្អឹងក ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្អឹងខ្នង, ឆ្អឹងខ្នង ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្អឹងចង្កេះ, ឆ្អឹងចង្កេះ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅ លើឆ្អឹងភ្លៅ, ឆ្អឹងភ្លៅ ក៏មិនដឹង

សមាធិនិទ្ទេស

ដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្នឹងជង្គង់, ឆ្នឹងជង្គង់ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្នឹងកជើង, ឆ្នឹងកជើង ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅលើឆ្នឹងកែងជើង ប្រៀបបីដូចជា បណ្តាស្រទាប់នៃវត្ថុ មានឥដ្ឋ ឈើ និង គោមយ័ជាដើម វត្ថុដែលនៅខាងក្រោមៗ មិនដឹងថា អញ ទ្រទ្រង់នូវវត្ថុដែលនៅខាង លើៗ ហើយបិតនៅ, ចំណែកឯវត្ថុដែលនៅខាងលើៗ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅ លើវត្ថុខាងក្រោមៗ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាឆ្អឹង ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែកក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អដ្ឋិមិញ្ជំ)

ខួរក្នុងឆ្អឹង បិតនៅ ត្រង់ចន្លោះខាងក្នុង នៃឆ្អឹងទាំងឡាយ នោះៗ ។ បណ្តាឆ្អឹង និង ខួរទាំងនោះ ឆ្អឹងទាំងឡាយ មិនដឹងថា ខួរ បិតនៅហើយ ឮដ៏ខាងក្នុងអញ, ចំណែកឯខួរវិញ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ឮដ៏ខាងក្នុង នៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ប្រៀបបីដូចជា បណ្តាបណ្តូលទាំងឡាយ មានបណ្តូលផ្តៅ ដែលគេស្រុះហើយ ជាដើម ត្រូវគេច្រកចូលទៅ ឮដ៏ខាងក្នុង នៃបំពង់ទាំងឡាយ មានបំពង់ឫស្សីជាដើម វត្ថុមានបំពង់ឫស្សី ជាដើម មិនដឹងថា បណ្តូលផ្តៅទាំងឡាយ គឺគេច្រកហើយ ក្នុងអញ, ឯបណ្តូលផ្តៅទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ក្នុងវត្ថុទាំងឡាយ មានបំពង់ឫស្សី

ជាដើម យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា ខួរក្នុងឆ្អឹង ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(រឹក្ខំ)

ទាច ជាដុំសាច់ដែលជាប់ជាមួយនឹងសរសៃធំ ដើមមានតែមួយសរសៃ ចេញអំពីចំពង់កទៅបន្តិច ក៏បែកជា ២ សរសៃ រុំសាច់បេះដូង ហើយឋិតនៅ ។ បណ្តាសរសៃធំ និង ទាចនោះ សរសៃធំមិនដឹងថា ទាច ជាប់រុំព័ទ្ធ ដោយអញ, ចំណែកឯ ទាច ក៏មិនដឹងដែរថា អញ រុំព័ទ្ធសរសៃធំ ប្រៀបដូចជា បណ្តាផ្ទៃស្វាយក្តោះ ដែលជាប់ជាមួយនឹងទង ទងមិនដឹងថា ផ្ទៃស្វាយក្តោះ ជាប់ដោយសាអញ, ចំណែកផ្ទៃស្វាយក្តោះ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ជាប់ដោយសាទង យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទាច ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(ហទយំ)

បេះដូង អាស្រ័យត្រង់កណ្តាលគ្រោង នៃឆ្អឹងដើមទ្រូង ឋិតនៅ ពួជខាងក្នុងនៃសរីរៈ ។ បណ្តាពួជខាងក្នុង គ្រោង នៃឆ្អឹងទ្រូង

និង បេះដូងទាំងនោះ ឮដ៏ខាងក្នុងគ្រោងនៃឆ្អឹងដើមទ្រូង មិនដឹងថា បេះដូង បិតនៅបាន ព្រោះអាស្រ័យអញ, ចំណែកឯបេះដូង ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅបាន ព្រោះអាស្រ័យខាងក្នុង នៃគ្រោងនៃឆ្អឹងដើមទ្រូង ប្រៀបបីដូចជា បណ្តាជុំសាច់ ដែលបុគ្គលតម្កល់ទុក អាស្រ័យខាងក្នុងនៃគ្រោងនៃស្នែង សម្រាប់សែងដែលចាស់ ខាងក្នុងនៃគ្រោងនៃស្នែងសែងដែលចាស់ មិនដឹងថា ជុំសាច់ត្រូវបុគ្គលតម្កល់ទុក ព្រោះអាស្រ័យអញ, ចំណែកឯជុំសាច់ ក៏មិនដឹងដែរថា ខាងក្នុងនៃគ្រោងនៃស្នែងសែង ត្រូវបុគ្គលតម្កល់ទុក ព្រោះអាស្រ័យអញ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិតនិង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាបេះដូង ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែកក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(យកកំ)

ថ្លើម បិតនៅហើយ អាស្រ័យនូវជំហៀងខាងស្តាំ ឮដ៏ខាងក្នុង នៃដោះទាំងពីរ ខាងក្នុងនៃសរីរៈ ។ បណ្តាជំហៀងខាងស្តាំ ឮដ៏ខាងក្នុង នៃដោះ និង ថ្លើមនោះ ជំហៀងខាងស្តាំ ក្នុងខាងក្នុងនៃដោះទាំងឡាយ មិនដឹងថា ថ្លើម បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យអញ, ចំណែកឯថ្លើមវិញ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យជំហៀងខាងស្តាំ ក្នុងខាងក្នុងនៃដោះទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាបណ្តាជុំសាច់ភ្លោះ ដែលជាប់នៅ ត្រង់ទីខាងនៃអំបែងឆ្នាំង

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ទីខាងនៃអំបែងធ្នាំង មិនដឹងថា ដុំសាច់ក្ងោះ ជាប់នៅ លើអញ, ចំណែកឯដុំសាច់ក្ងោះ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ជាប់នៅ ត្រង់ទីខាងនៃអំបែងធ្នាំង យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាថ្លើម ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(កិលោមកំ)

បណ្តាវាវៈទាំងឡាយ វាវៈដែលកំចាំង រួបរឹតនូវបេះដូងផង នូវទាចផង ហើយឋិតនៅ, វាវៈដែលមិនកំចាំង រុំសាច់ខាងក្រោម នៃស្បែក ក្នុងសរីរៈទាំងមូល ហើយឋិតនៅ ។ ជំនុំទាច បេះដូង និង សាច់ ក្នុងសរីរៈទាំងមូលនោះ ទាច បេះដូង និង សាច់ ក្នុងសរីរៈទាំងមូលនោះ មិនដឹងថា អញ ត្រូវបិទចាំងហើយ ដោយវាវៈ, វាវៈ ក៏មិនដឹងថា ទាច បេះដូង និង សាច់ក្នុងសរីរៈទាំងមូល ត្រូវអញបិទចាំងហើយ ប្រៀបបីដូចជា នាកាលសាច់ ដែលបុគ្គលយកកំណាត់សំពត់ខ្ចប់ហើយ សាច់ មិនដឹងថា អញ ត្រូវគេខ្ចប់ហើយ ដោយកំណាត់សំពត់, ចំណែកឯ កំណាត់សំពត់ ក៏មិនដឹងផងដែរថា សាច់ត្រូវគេខ្ចប់ហើយ ដោយអញ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាវាវៈ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិន

មានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(បិហកំ)

ក្រពះ បិតនៅ អាស្រ័យនូវខាងនៃក្បាលនៃដំបារពោះ ត្រង់ខាងឆ្វេង នៃបេះដូង ។ នាកាលដុំបាយអ ដែលបុគ្គលដាក់ហើយ អាស្រ័យ នូវខាងកំពូលនៃជង្រុក ទីខាងកំពូលនៃជង្រុក មិនដឹងថា ដុំបាយអ បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវអញ, ចំណែកដុំបាយអ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវខាងកំពូលនៃជង្រុក យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាទីខាងលើដំបារពោះខាងឆ្វេង និងក្រពះនោះ ទីខាងក្បាល នៃដំបារពោះ មិនដឹងថា ក្រពះ បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវអញ, ចំណែកឯក្រពះ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវទីខាងនៃកំពូលនៃដំបារពោះ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការពិចារណា គិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា ក្រពះ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដូច្នេះឯង ។

(បប្ផាសំ)

សួត បិទបាំងខាងលើបេះដូងផង ថ្លើមផង នៅត្រង់ចន្លោះនៃដោះទាំងពីរ ក្នុងខាងក្នុងនៃសរីរៈ ហើយសំយុងចុះ បិតនៅ ។ នាកាលសំបុកនៃសត្វស្លាប ថ្ពក់ព្យួរ ក្នុងខាងក្នុងនៃជង្រុកចាស់ ទី

ខាងក្នុង នៃជង្រុកចាស់ មិនដឹងថា សំបុកនៃសត្វស្វាប កាលប្តក់ហើយឋិតនៅ លើអញ, ចំណែកឯសំបុកសត្វស្វាប ក៏មិនដឹងដែរថា អញ កាលប្តក់ហើយ ឋិតនៅ ក្នុងខាងក្នុងនៃជង្រុកចាស់ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាទីខាងក្នុង នៃសរីរៈ និង សួតនោះ ទីខាងក្នុងនៃសរីរៈ មិនដឹងថា សួត កាលប្តក់ហើយ ឋិតនៅលើអញ, ចំណែកសួត ក៏មិនដឹងដែរថា អញ កាលប្តក់ហើយ ឋិតនៅ ក្នុងខាងក្នុងនៃសរីរៈ មានសភាពបែបនេះ យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយ ន៎ុះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា សួត ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អន្ត្រំ)

ពោះវៀនធំ ឋិតនៅ ក្នុងខាងក្នុងនៃសរីរៈ ត្រង់ទីបំផុត នៃសន្ទុះបំពង់ក និង ផ្លូវនៃអាហារចាស់ ។ បណ្តាទីខាងក្នុង នៃសរីរៈ និង ពោះវៀនធំនោះ ទីខាងក្នុងនៃសរីរៈ មិនដឹងថា ពោះវៀនធំ ឋិតនៅ លើអញ, ចំណែកឯពោះវៀនធំ ក៏មិនដឹងដែរថា អញឋិតនៅក្នុងខាងក្នុងនៃសរីរៈ ប្រៀបដូចជា នាកាលសាកសពនៃពស់ មានក្បាលគឺបុគ្គលកាត់ហើយ ដែលគេជាក់បំពេន ក្នុងស្នូកនៃឈាម, ស្នូកនៃឈាម មិនដឹងថា សាកសពពស់ ឋិតនៅលើអញ, ចំណែកសាកសពនៃពស់ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅ ក្នុងស្នូកនៃឈាម

សមាធិនិទ្ទេស

យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាពោះវៀនធំ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(អន្តគុណំ)

ពោះវៀនតូច ព័ទ្ធព័ន្ធ នូវផ្នត់នៃពោះវៀនធំទាំងឡាយ ២១ ផ្នត់ ត្រង់ចន្លោះនៃពោះវៀនធំ ហើយឋិតនៅ ។ នាកាលខ្សែទាំងឡាយ ដែលខ្ចាស់នូវវង្វង់នៃខ្សែសំរាប់ជើង ហើយឋិតនៅ, ចង្វាយខ្សែសំរាប់ជូតជើង មិនដឹងថា ខ្សែទាំងឡាយ ចាក់ស្រែះនូវយើង ហើយឋិតនៅ, ចំណែកខ្សែទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងដែរថា យើងចាក់ស្រែះនូវវង្វង់នៃខ្សែសំរាប់ជូតជើង ហើយឋិតនៅ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាពោះវៀនធំ និង ពោះវៀនតូចនោះ ពោះវៀនធំ មិនដឹងថា ពោះវៀនតូច ចងទូទៅនូវអញ ហើយឋិតនៅ, ចំណែកឯពោះវៀនតូច ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ចងទូទៅនូវពោះវៀនធំ ហើយឋិតនៅ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាពោះវៀនតូច ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(ឧទ្ទវិយំ)

វត្ថុដែលគេស៊ី ផឹក ទំពាស៊ី ជញ្ជក់ជញ្ជាប់ ឋិតនៅក្នុងពោះ

ឈ្មោះថា អាហារថ្មី ។ បណ្តាពោះ និង អាហារថ្មីនោះ ពោះ មិនដឹងថា អាហារថ្មី បិតនៅលើអញ, ចំណែកឯអាហារថ្មី ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅ ក្នុងពោះ ប្រៀបបីដូចជា នាកាលកំអួតនៃឆ្កែ ដែលបិតនៅហើយ ក្នុងស្នូកនៃឆ្កែ, ស្នូកនៃឆ្កែ មិនដឹងថា កំអួតនៃឆ្កែ បិតនៅហើយ លើអញ, ចំណែកឯកំអួតនៃឆ្កែ ក៏មិនដឹងថា អញ បិតនៅហើយ ក្នុងស្នូកនៃឆ្កែ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយ នុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាអាហារថ្មី ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(កឋិលំ)

អាហារចាស់ បិតនៅក្នុងទីបំផុតនៃពោះវៀនធំ ច្រាកជាស្មៅ ដោយថ្នាំងនៃឫស្សី ៨ ផ្នាប់ ពោលគឺក្រពះ នៃអាហារចាស់ ។ នាកាលដីស្អិត មានពណ៌លឿងដ៏ទន់ ដែលបុគ្គលច្របាច់ ហើយច្រកទៅ ក្នុងថ្នាំងឫស្សី, ថ្នាំងនៃឫស្សី មិនដឹងថា ដីស្អិត មានពណ៌លឿង បិតនៅហើយលើយើង, ចំណែកឯដីស្អិតវិញ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ក្នុងថ្នាំងនៃឫស្សី យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាក្រពះឧច្ចារៈ និង អាហារចាស់ទាំងនោះ ក្រពះនៃឧច្ចារៈ មិនដឹងថា អាហារចាស់ បិតនៅហើយ លើយើង, ចំណែកឯអាហារចាស់ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ក្នុងក្រពះនៃឧច្ចារៈ ក៏យ៉ាងនោះ

សមាធិនិទ្ទេស

ដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាអាហារចាស់ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែកក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(មត្តលុង្គំ)

ខួរក្នុងក្បាល ឋិតនៅក្នុងខាងក្នុង នៃលលាដ៍ក្បាល ។ បណ្តាខាងក្នុងនៃលលាដ៍ក្បាល និង ខួរក្នុងក្បាលទាំងនោះ ទីខាងក្នុងនៃលលាដ៍ក្បាល មិនដឹងថា ខួរក្នុងក្បាល ឋិតនៅហើយ លើអញ, ចំណែកខួរក្នុងក្បាល ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងខាងក្នុងនៃលលាដ៍ក្បាល ប្រៀបដូចជា នាកាលដុំនៃមេរៀ ដែលបុគ្គលច្រកហើយ ក្នុងសំបកឃ្លោកចាស់, លលាដ៍ឃ្លោក មិនដឹងថាដុំនៃមេរៀ ឋិតនៅហើយ លើអញ, ចំណែកដុំនៃមេរៀ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងសំបកឃ្លោក យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹង គិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាខួរក្នុងក្បាល ជាចំណែក ផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចេតនា ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជារបស់រឹង ជាបឋវីធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អាចោកោដ្ឋាស)

(បិត្តំ)

បណ្តាប្រមាត់ទាំងឡាយ ប្រមាត់ ឥតស្រោម ជ្រួតជ្រាប

នូវសរីរៈទាំងមូល ជាប់ចំពោះហើយ នូវជីវិតិន្ទ្រីយ៍ ហើយឋិតនៅ, ប្រមាត់មានស្រោមឋិតនៅហើយ ក្នុងស្រោមនៃប្រមាត់ ។ នាកាល ប្រែងជ្រួតជ្រាបនូវនំ ហើយឋិតនៅ, នំមិនដឹងថា ប្រែងជ្រួតជ្រាប នូវអញ ហើយឋិតនៅ, ចំណែកប្រែង ក៏មិនដឹងដែរថា អញជ្រួត ជ្រាបនូវនំ ហើយឋិតនៅ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាសរីរៈ និង ប្រមាត់ ឥតស្រោម និង ប្រមាត់មានស្រោមនោះ សរីរៈ មិនដឹងថា ប្រមាត់ ឥតស្រោម ជ្រួតជ្រាបអញ ហើយឋិតនៅ, ចំណែកឯប្រមាត់ឥត ស្រោម ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ជ្រួតជ្រាបនូវសរីរៈ ហើយឋិតនៅ ក៏ យ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត នាកាលសាញ្ញានៃនទោង ដែលពេញ ហើយ ដោយទឹក ក្នុងរដូវក្តៀង, សំបកនទោងសាញ្ញ មិនដឹងថា ទឹក ក្នុងរដូវក្តៀង ឋិតនៅហើយ ក្នុងអញ, ចំណែកទឹកក្នុងរដូវក្តៀង ក៏ មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងសំបកនទោង យ៉ាងណាមិញ, ស្រោមនៃប្រមាត់ មិនដឹងថា ប្រមាត់មានស្រោមឋិតនៅហើយ ក្នុង អញ, ចំណែកប្រមាត់មានស្រោម ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ឋិតនៅ ហើយ ក្នុងស្រោមនៃប្រមាត់ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំង ឡាយនុ៎ះ ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅ មក ។ ធម្មតាប្រមាត់ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(សេម្ហំ)

សមាធិនិទ្ទេស

ស្ងួស្ន មានប្រមាណពេញមួយទូកដៃ ឋិតនៅ ក្នុងដំបារពោះ ។ នាកាលអណ្តូងនៃជ្រាំ មានដុំនៃក្រពៀង ដែលកើតក្នុងខាងលើ, អណ្តូងនៃជ្រាំ មិនដឹងថា ដុំនៃក្រពៀងទឹក ឋិតនៅហើយលើអញ, ឯក្រពៀងទឹក ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងអណ្តូងនៃជ្រាំ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាដំបារពោះ និង ស្ងួស្នទាំងនោះ ដំបារពោះ មិនដឹងថា ស្ងួស្ន ឋិតនៅហើយ លើអញ, ចំណែកឯស្ងួស្ន ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងដំបារពោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាស្ងួស្ន ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(បុព្វោ)

ខ្ញុះ ពុំមានឱកាស នៅប្រចាំឡើយ ក្នុងសរីរប្បទេសណាៗ ដែលត្រូវវត្ថុទាំងឡាយ មានដង្គត់ច្រំ បន្ទាមុត និង អណ្តាតភ្លើងជាដើម ប៉ះទង្គិចហើយ, ឈាម ឃាំងនៅហើយ ក៏ខូចទៅ, ម៉្យាងទៀត រោគទាំងឡាយ មានពក និង រលកកែវជាដើម រមែងកើតឡើង ក៏ឋិតនៅ ក្នុងសរីរប្បទេសនោះៗ ឯង ។ នាកាលឈើមានជ័រ ហូរចេញហើយ ដោយអំណាចនៃការប្រហារ ដោយប៉ូវថៅ ជាដើម, ប្រទេសមានការប្រហារជាដើមនៃឈើ មិនដឹងថា ជ័រ ឋិតនៅហើយ

លើយើងទាំងឡាយ, ចំណែកឯជីវ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងប្រទេសមានការប្រហារជាដើមនៃដើមឈើ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាសរីរប្បទេសដែលត្រូវដង្គត់ និង បន្ទាជាដើម ប៉ះទង្គិច និង ខ្ទុះនោះ ប្រទេសនៃសរីរៈដែលត្រូវដង្គត់ និង បន្ទាជាដើម ប៉ះទង្គិចហើយ មិនដឹងថា ខ្ទុះ ឋិតនៅហើយលើពួកយើង, ចំណែកខ្ទុះ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងប្រទេសទាំងឡាយនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា ខ្ទុះ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនជាសត្វ ជាទឹកសើម មានកិរិយាជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(លោហិតំ)

បណ្តាឈាមទាំងឡាយ សំសរណាលោហិត (ឈាមដែលរត់ទៅមក) ជ្រួតជ្រាបសរីរៈទាំងមូល ដូចជាប្រមាត់ ហើយឋិតនៅ, សន្និចិតលោហិត (ឈាមដែលជក់នៅ) បំពេញផ្នែកខាងក្រោម នៃកន្ទែងរបស់ថ្លើម ហើយផ្សែមនូវទាច បេះដូង ថ្លើម និង សួតទាំងឡាយ ប្រមាណពេញមួយទូកដៃ ហើយឋិតនៅ ។ បណ្តាលោហិតទាំងពីរនោះ វិនិច្ឆ័យ ក្នុងសំសរណាលោហិត គឺប្រហែលគ្នានឹងប្រមាត់ឥតមានស្រោមដែរ ។ ចំណែកក្នុងសន្និចិតលោហិត ក្រៅអំពីនេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ដូចតទៅនេះ គឺ៖ នាកាលទឹក ស្រក់ចុះ

សមាធិនិទ្ទេស

ហើយ ក្នុងអំបែងដែលចាស់ ញាំងវត្ថុទាំងឡាយ មានគំនរដុំដី ជាដើម ឲ្យដ៏ខាងក្រោម ឲ្យសើម, វត្ថុទាំងឡាយ មានគំនរដុំដី ជាដើម មិនដឹងថា យើងទាំងឡាយ ត្រូវទឹកធ្វើឲ្យសើម, ទឹក ក៏មិនដឹងផង ដែរថា អញ ញាំងវត្ថុទាំងឡាយមានគំនរដុំដីជាដើមឲ្យសើម យ៉ាងណាមិញ, ទីនៃភាគខាងក្រោមនៃថ្ងើមក្តី វត្ថុមានទាចជាដើមក្តី មិនដឹងថា ឈាម ឋិតនៅ ក្នុងយើង ឬ កាលផ្សើមនូវយើងហើយ ក៏ឋិតនៅ, ឈាម ក៏មិនដឹងដែរថា អញបំពេញផ្នែកខាងក្រោម នៃថ្ងើម ហើយផ្សើមទាចជាដើមឲ្យសើម ហើយឋិតនៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការពិចារណា ទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតា ឈាម ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(សេទោ)

ញើស បំពេញចន្លោះនៃរណ្តៅ នៃសក់ និង រោម ហើយឋិតនៅខ្លះ ហូរចេញមក ក្នុងពេលទាំងឡាយ មានពេលដែលក្តៅសព្វ ដោយភ្លើងជាដើមខ្លះ ។ ក្នុងប្រហោងរណ្តៅសក់ និង រោម ជាមួយនឹងញើសនោះ ប្រហោងរណ្តៅនៃសក់ និង រោមទាំងឡាយ មិនដឹងថា ញើសហូរចេញចាកយើងទាំងឡាយ, ញើស ក៏មិនដឹងដែរ ថា អញ ហូរចេញ ចាកប្រហោងរណ្តៅនៃសក់ និង រោមទាំងឡាយ

ប្រៀបដូចជា នាកាលបាច់នៃក្រអៅឈូក និង ទងនៃឈូកជាដើម គ្រាន់តែបុគ្គលដកឡើង ចេញអំពីទឹកហើយ, ចន្លោះនៃបាច់ មានបាច់នៃក្រអៅឈូកជាដើម មិនដឹងថា ទឹកហូរចេញ ចាកយើងទាំងឡាយ, ទឹក កាលហូរចេញចាកប្រហោងនៃបាច់ នៃក្រអៅឈូកជាដើម ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ហូរចេញ ចាកប្រហោងនៃបាច់ក្រអៅឈូកជាដើម យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយទុំ: ច្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាញើសជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោជាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(មេទោ)

ខ្លាញ់ខាប់ ជាជ័រ ដែលផ្សាយទៅកាន់សរីរៈទាំងមូល នៃមនុស្សដែលជាត់ ជាជ័រដ៏ខាប់ឋិតនៅ អាស្រ័យនូវសាច់ទាំងឡាយ មានសាច់ស្មងជាដើម របស់មនុស្សស្គម ។ នាកាលដុំនៃសាច់ដែលគេបិទបាំងហើយ ដោយកំណាត់សំពត់ ដែលបុគ្គលជ្រលក់ហើយដោយរមៀត, ដុំនៃសាច់ មិនដឹងថា កំណាត់សំពត់ដែលគេជ្រលក់ហើយដោយរមៀត ឋិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវអញ, ចំណែកកំណាត់សំពត់ ដែលគេជ្រលក់ដោយរមៀត ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យ នូវដុំសាច់ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាសាច់ ជាមួយខ្លាញ់ខាប់ទាំងនោះ សាច់ ក្នុងសរីរៈ ទាំងមូលក្តី ក្នុង

សមាធិនិទ្ទេស

អវយវៈ មានស្មៅ ជាដើមក្តី មិនដឹងថា ខ្លាញ់ខាប់ ឋិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវអញ, ចំណែកខ្លាញ់ខាប់ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ព្រោះអាស្រ័យនូវសាច់ ក្នុងសរីរៈទាំងមូល ឬ ក្នុងអវយវៈមានស្មៅជាដើម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាខ្លាញ់ខាប់ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាជំរកស្ថិត មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អស្សុ)

ទឹកភ្នែក កើតព្រម ក្នុងពេលណា ក្នុងពេលនោះ ទឹកភ្នែកញាំងរណ្តៅភ្នែក ឲ្យពេញ ហើយឋិតនៅខ្លះ ហូរចេញមកខ្លះ ។ បណ្តារណ្តៅភ្នែក និង ទឹកភ្នែកនោះ រណ្តៅនៃភ្នែក មិនដឹងថា ទឹកភ្នែកឋិតនៅហើយ ក្នុងយើងទាំងឡាយ, ចំណែកទឹកភ្នែក ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងរណ្តៅនៃភ្នែកទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា នាកាលរណ្តៅ នៃគ្រាប់ស្នោតខ្ចីទាំងឡាយ ដែលពេញហើយដោយទឹក, រណ្តៅនៃគ្រាប់ស្នោតខ្ចី មិនដឹងថា ទឹកឋិតនៅហើយ ក្នុងយើងទាំងឡាយ, ចំណែកទឹក ក្នុងរណ្តៅនៃគ្រាប់ស្នោតខ្ចីទាំងឡាយ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងរណ្តៅនៃគ្រាប់ស្នោតខ្ចីទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទឹកភ្នែក ជា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(វិសា)

ខ្លាញ់ភរ ជាខ្លាញ់ដែលរលាយបិតនៅ ក្នុងផ្ទៃនៃបាតដៃ ខ្នងបាតដៃ ផ្ទៃបាតជើង ខ្នងបាតជើង កញ្ចប់ច្រមុះ ថ្ងាស់ និង ចង្កួយនៃស្មាទាំងឡាយ ក្នុងពេលដែលក្តៅសព្វ ព្រោះក្តៅជាដើម ។ បណ្តាប្រទេស មានផ្ទៃបាតដៃជាដើម និង ខ្លាញ់ភរនោះ ប្រទេសមានផ្ទៃ នៃបាតដៃជាដើម មិនដឹងថា ខ្លាញ់ភរជ្រួតជ្រាបនូវអញ ហើយបិតនៅ, ចំណែកខ្លាញ់ភរ ក៏មិនដឹងដែរថា អញជ្រួតជ្រាប ក្នុងប្រទេស មានផ្ទៃនៃបាតដៃជាដើម ហើយបិតនៅ ប្រៀបដូចជា នាកាលបាយក្តាំង មានប្រេងត្រូវបុគ្គលជាក់ហើយ, បាយក្តាំង មិនដឹងថា ប្រេងជ្រួតជ្រាបនូវអញ ហើយបិតនៅ, ចំណែកប្រេង ក៏មិនដឹងដែរថា អញជ្រួតជ្រាប នូវបាយក្តាំង ហើយបិតនៅ យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការពិចារណា ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាខ្លាញ់ភរ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានការជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង។

(ខេឡា)

ទឹកមាត់, នាកាលបច្ចុយជាទីកើតឡើង នៃទឹកមាត់ ប្រាកដ

យ៉ាងដូច្នោះ កើតមាន, ចុះហើយ ចាកខាងនៃថ្ពាល់ទាំងពីរ ហើយ ឋិតនៅ ក្នុងផ្ទៃនៃអណ្តាត ។ នាកាលរណ្តៅ នៃត្រើយស្ទឹង ដែល មានទឹកហូរមិនដាច់ ផ្ទៃនៃរណ្តៅ មិនដឹងថា ទឹក ជក់ជាប់នៅ ក្នុង យើង, ទឹក ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ជក់ជាប់នៅ ក្នុងផ្ទៃនៃរណ្តៅ យ៉ាង ណាមិញ, ផ្ទៃនៃអណ្តាត មិនដឹង ថា ទឹកមាត់ ចុះធ្លាក់ ចាកខាងនៃ ថ្ពាល់ទាំងពីរ ហើយឋិតនៅ ក្នុងយើង, ចំណែកទឹកមាត់ ក៏មិនដឹង ដែរថា អញ ចុះចាកខាងនៃថ្ពាល់ទាំងឡាយពីរ ហើយឋិតនៅ លើផ្ទៃ នៃអណ្តាត ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាក ការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទឹកមាត់ ជា ចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានកិរិយាជ្រួតជ្រាបជា អាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(សិង្ឃាលិកា)

ទឹកសំបោរ កើតព្រម ក្នុងពេលណា ក្នុងពេលនោះ ញាំង ក្តោងច្រមុះឲ្យពេញ ហើយឋិតនៅខ្លះ ហូរចេញខ្លះ ។ បណ្តាក្តោង ច្រមុះ និង ទឹកសំបោរនោះ ក្តោងច្រមុះ មិនដឹងថា ទឹកសំបោរ ឋិត នៅហើយ ក្នុងយើង, ចំណែកទឹកសំបោរ ក៏មិនដឹងដែរថា អញ ឋិត នៅហើយ ក្នុងក្តោងច្រមុះទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា នាកាលសំបក ខ្យង ដែលពេញហើយ ដោយទឹកដោះជូរផ្អូម, សំបកខ្យង មិនដឹង ថា ទឹកដោះជូរផ្អូម ឋិតនៅហើយ ក្នុងយើង, ចំណែកទឹកដោះជូរផ្អូម

ក៏មិនដឹងដែរថា អញ បិតនៅហើយ ក្នុងសំបកខ្យង យ៉ាងដូច្នោះ ឯង ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទឹកសំបោរ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានកិរិយាជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(លសិកា)

ទឹករំអិល កាលញាំងកិច្ចគឺការលាបនូវសន្ធាក់ នៃឆ្អឹងទាំងឡាយ ឲ្យសំរេច បិតនៅហើយ ក្នុងសន្ធាក់ ១៨០ ។ នាកាលភ្លៅនៃរនេះ ដែលបុគ្គលលាបហើយ ដោយប្រេង, ភ្លៅរនេះ មិនដឹងថា ប្រេងប្រឡាក់អញ ហើយបិតនៅ, ចំណែកឯ ប្រេង ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ លាបភ្លៅរនេះ ហើយបិតនៅ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាសន្ធាក់ ១៨០ និង ទឹករំអិលនោះ សន្ធាក់នៃឆ្អឹង ១៨០ មិនដឹងថា ទឹករំអិល លាបនូវយើងទាំងឡាយហើយ បិតនៅ, ចំណែកឯ ទឹករំអិល ក៏មិនដឹងដែរថា អញ លាបនូវសន្ធាក់ ១៨០ ហើយបិតនៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទឹករំអិល ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានកិរិយាជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

សមាធិនិទ្ទេស

(មុត្តំ)

ទឹកមូត្រ ឋិតនៅ ក្នុងខាងក្នុង នៃភ្លោកនោម ។ នាកាលក្អម ស្រាំ ដែលគេដាក់ហើយ មានមាត់ចុះក្រោម ក្នុងរណ្តៅជ្រាំហ្នឹងឯង, ក្អមស្រាំ មិនដឹងថា រសនៃទឹកជ្រាំ ឋិតនៅហើយក្នុងយើង, ចំណែក រសនៃទឹកជ្រាំ ក៏មិនដឹងផងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងក្អមស្រាំ យ៉ាងណាមិញ, បណ្តាភ្លោកនោម និង ទឹកមូត្រនោះ ភ្លោកនោម មិនដឹងថា ទឹកមូត្រ ឋិតនៅហើយ ក្នុងយើង, ចំណែកទឹកមូត្រ ក៏មិន ដឹងដែរថា អញ ឋិតនៅហើយ ក្នុងភ្លោកនោម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សភាវធម៌ទាំងឡាយនុ៎ះ ប្រាសចាកការរំពឹងគិត និង ការពិចារណា គ្នាទៅវិញទៅមក ។ ធម្មតាទឹកមូត្រ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត សោះសូន្យ មិនមែនសត្វ ជាទឹកសើម មានកិរិយាជ្រួតជ្រាបជាអាការ ជាអាបោធាតុ ដោយ ប្រការដូច្នេះឯង ” ។

(តេជោកោដ្ឋាស)

(២១៩) ព្រះយោគាវចរ លុះញុំាងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបឋវីកោដ្ឋាស និង អាបោកោដ្ឋាសទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម ដូចបានពណ៌នាមកយ៉ាងនេះហើយ គប្បីញុំាងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្ត ទៅ ក្នុងតេជោកោដ្ឋាស (ចំណែកនៃភ្លើង) ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះថា៖

“កាយ រមែងក្តៅសព្វ ដោយភ្លើង ឯណា, ភ្លើងនេះ ជា ចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត

ទទេ មិនមែនសត្វ មានកិរិយាអប់កំដៅជាអាការ ឈ្មោះថា តេជោធាតុ” ដូច្នេះ,

“កាយ តែងទ្រុឌទ្រោម ដោយភ្លើង ឯណា, ភ្លើងនេះ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹតទទេ មិនមែនសត្វ មានកិរិយាអប់កំដៅជាអាការ ឈ្មោះថា តេជោធាតុ” ដូច្នេះ,

“កាយ តែងឆេះពោលពាល ដោយភ្លើងឯណា, ភ្លើងនេះ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹតទទេ មិនមែនសត្វ មានការអប់កំដៅជាអាការ ឈ្មោះថា តេជោ-ធាតុ” ដូច្នេះ,

“វត្ថុមានចាយជាដើម ដែលបុគ្គលស៊ីហើយ ផឹកហើយ ទំពាស៊ីហើយ និង លិទ្ធហើយ តែងដល់នូវកិរិយាប្រែប្រួលទៅ ដោយប្រពៃ ដោយភ្លើង ឯណា, ភ្លើងនេះ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែកក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទទេ មិនមែនសត្វ មានកិរិយាអប់កំដៅជាអាការ ឈ្មោះថា តេជោធាតុ” ដូច្នេះឯង ។

(វាយោកោដ្ឋាស)

(២២០) បន្ទាប់អំពីនោះមក ព្រះយោគី គប្បីកំណត់នូវខ្យល់ដែលបក់ឡើងលើ ដោយអំណាចខ្យល់ដែលបក់ឡើងលើ កំណត់នូវខ្យល់ដែលបក់ចុះក្រោម ដោយអំណាចខ្យល់ដែលបក់ចុះក្រោម កំណត់នូវខ្យល់ដែលដេកទៅក្នុងពោះ ដោយអំណាចនៃខ្យល់ដែល

ដេកនៅ ក្នុងពោះ កំណត់នូវខ្យល់ដែលដេកនៅក្នុងសរសៃ ដោយអំណាចខ្យល់ ដែលដេកនៅក្នុងសរសៃ កំណត់នូវខ្យល់ដែលបក់ក្នុងអវយវៈតូច-ធំ ដោយអំណាចនៃខ្យល់ដែលបក់ ក្នុងអវយវៈតូច-ធំ កំណត់នូវខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ដោយអំណាចនៃខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល ហើយគប្បីញុំាងមនសិការ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចំណែកនៃខ្យល់ទាំងឡាយ យ៉ាងដូច្នេះ ថា ៖

“ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលបក់ឡើងទៅលើ ជាចំណែកផ្សេង ដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទទេ មិនមែនសត្វ មានអាការបក់ហោកទៅមក ជាវាយោធាតុ” ដូច្នេះ,

“ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលបក់ចុះក្រោម ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទទេ មិនមែនសត្វ មានអាការបក់ហោកទៅមក ជាវាយោធាតុ” ដូច្នេះ,

“ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលដេកនៅក្នុងពោះ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទទេ មិនមែនសត្វ មានអាការបក់ហោកទៅមក ជាវាយោធាតុ” ដូច្នេះ,

“ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយដែលដេកនៅក្នុងសរសៃ ជាចំណែកផ្សេងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទទេ មិនមែនសត្វ មានអាការបក់ហោកទៅមក ជាវាយោធាតុ” ដូច្នេះ,

“ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលបក់ក្នុងអវយវៈតូច-ធំ ជា

ចំណែកផ្សែងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹតទេ មិនមែនជាសត្វ មានអាការបក់ចោកទៅមក ជាវាយោធាតុ" យ៉ាងដូច្នេះ,

"ធម្មតាខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលសំរាប់ដកដង្ហើញចេញ និងដកដង្ហើមចូល ជាចំណែកផ្សែងដោយឡែក ក្នុងសរីរៈនេះ មិនមានចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទេ មិនមែនជាសត្វ មានអាការបក់ចោកទៅមក ជាវាយោធាតុ" យ៉ាងដូច្នេះ ។

ជាតុទាំងឡាយ តែងប្រាកដ ដល់ព្រះយោគាវចរនោះ អ្នកមានមនសិការប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងនេះ ។ កាលព្រះយោគីនោះ នឹករំពឹង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជាតុទាំងឡាយនោះរឿយៗ ឧបចារសមាធិរមែងកើតឡើង តាមន័យដែលលោកបានពោលមកហើយខ្ទុះឯង ។ តែថា កាលព្រះយោគីណា ចំរើនយ៉ាងនេះ កម្មដ្ឋាន មិនសំរេច, ព្រះយោគីនោះ គប្បីចំរើន ដោយសលក្ខណសង្ខេបចុះ ។

(បំរើនដោយសលក្ខណសង្ខេប)

សួរថា: គប្បីចំរើន ដោយសលក្ខណសង្ខេប ដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគី គប្បីកំណត់យកលក្ខណៈដែលរឹង ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ២០ ថា "ជាជាតុដី" ដូច្នេះ ។ គប្បីកំណត់យកលក្ខណៈដែលជ្រួតជ្រាប ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ២០ នោះឯង ថា "ជាជាតុទឹក" ដូច្នេះ, គប្បីកំណត់យកលក្ខណៈដែលអប់កំដៅ ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ២០ នោះឯង ថា "ជាជាតុភ្លើង" ដូច្នេះ, គប្បី

កំណត់យកលក្ខណៈដែលបក់ចោកទៅមក ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ២០ នោះឯង ថា "ជាធាតុខ្យល់" យ៉ាងដូច្នេះ ។

ព្រះយោគីគប្បីកំណត់លក្ខណៈដែលជ្រួតជ្រាប ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ១២ ថា "អាបោធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈ ដែលជុតកំដៅ ក្នុងចំណែកទាំង ១២ នោះឯង ថា "តេជោធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលបក់ចោកទៅមក ក្នុងចំណែកទាំង ១២ នោះឯង ថា "តេជោធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលរឹង ក្នុងចំណែកទាំង ១២ នោះឯង ថា "បឋវីធាតុ" ដូច្នេះឯង ។

ព្រះយោគី គប្បីកំណត់លក្ខណៈដែលជុតកំដៅ ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ៤ ថា "តេជោធាតុ" ។ គប្បីកំណត់លក្ខណៈ ដែលបក់ចោកទៅមក ដែលមិនបែកខ្វែកចេញ អំពីធាតុភ្លើងនោះ ថា "វាយោធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលរឹង ដែលមិនបែកខ្វែកពីធាតុភ្លើងនោះ ថា "បឋវីធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលជ្រួតជ្រាបដែលមិនបែកខ្វែកចេញពីធាតុភ្លើងនោះ ថា "អាបោធាតុ" ដូច្នេះឯង ។

ព្រះយោគី គប្បីកំណត់យកលក្ខណៈ ដែលបក់ចោកទៅមក ក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ៦ ថា "វាយោធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលរឹង ក្នុងចំណែកទាំង ៦ នោះឯង ថា "បឋវីធាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈដែលជ្រួតជ្រាប ក្នុងចំណែកទាំង ៦ នោះឯង ថា "អាបោ-ធាតុ" ។ កំណត់យកលក្ខណៈដែលអប់កំដៅ ក្នុងចំណែកទាំង ៦ នោះដែរថា "តេជោធាតុ" ដូច្នេះឯង ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

កាលព្រះយោគីនោះ កំណត់ យ៉ាងដូច្នេះ ជាតុទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ ។ កាលព្រះយោគីនោះ រំពឹង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជាតុទាំងឡាយនោះរឿយៗ, ឧបចារសមាធិ រមែងកើតឡើង តាមនយៈដែលលោកបានពោលហើយនោះឯង ។

តែថា កាលព្រះយោគីណា ចំរើនយ៉ាងនេះ កម្មដ្ឋាន មិនសំរេច, ព្រះយោគីនោះ គប្បីចំរើន ដោយការវែកញែកតាមលក្ខណៈរបស់ខ្លួន ។

(បំរើនដោយសលក្ខណវិភត្តិ)

សួរថា: ព្រះយោគី គប្បីចំរើន ដោយការវែកញែក តាមលក្ខណៈរបស់ខ្លួន យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ព្រះយោគី គប្បីកំណត់នូវអាការទាំងឡាយ មានសក់ជាដើម តាមនយៈដែលលោកបានពោលហើយ ក្នុងកាលមុននោះឯង ហើយកំណត់នូវលក្ខណៈរឹង ក្នុងសក់ ថា "បឋវីជាតុ" ។ កំណត់នូវលក្ខណៈ ដែលជ្រួតជ្រាប ក្នុងសក់នោះឯង ថា "អាបោ-ជាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈ ដែលអប់កំដៅ ក្នុងសក់នោះឯង ថា "តេជោជាតុ" ។ កំណត់លក្ខណៈ ដែលបក់ប្រោកទៅមក ក្នុងសក់នោះដែរ ថា "វាយោជាតុ" ។ ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ជាតុបួនៗ ក្នុងជាតុមួយៗ ក្នុងចំណែកទាំងអស់ យ៉ាងនេះ ។ កាលព្រះយោគីនោះកំណត់យ៉ាងនេះ ជាតុទាំងឡាយ រមែងប្រាកដ ។ កាលព្រះយោគីនឹករំពឹង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជាតុទាំងនោះ ឲ្យបានរឿយៗ ឧបចារ-

សមាធិ រមែងកើតឡើង តាមនយ័ដែលបានពោលហើយនុ៎ះឯង ។

(មគ្គសិការ ដោយអាការ ១៣ ក៏បាន)

(២២១) ម្យ៉ាងវិញទៀត ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវជាតុទាំងឡាយ ដោយអាការទាំងឡាយនេះ ក៏បាន គឺ ៖

វចនដ្ឋតោ *ដោយកែអត្ថរបស់ពាក្យ,*

កលាបតោ *ដោយកលាប: (ពួក),*

ចុណ្ណតោ *ដោយលំអិត,*

លក្ខណាទិតោ *ដោយលក្ខណៈជាដើម,*

សមុដ្ឋានតោ *ដោយសមុដ្ឋាន,*

នានត្តេកត្តតោ *ដោយភាពផ្សេងគ្នា និង ត្រូវគ្នា,*

វិនិព្ភោគាវិនិព្ភោគតោ *ដោយភាពដែលបែកពីគ្នា និង មិនបែកអំពីគ្នា,*

សភាគវិសភាគតោ *ដោយភាពដែលមានចំណែកស្មើគ្នា និង មិនស្មើគ្នា,*

អជ្ឈត្តិកពាហិរវិសេសតោ *ដោយភាពដែលប្លែកគ្នា របស់ជាតុជាខាងក្នុង និង ជាតុជាខាងក្រៅ,*

សង្គហតោ *ដោយសង្គ្រោះ,*

បច្ចយតោ *ដោយបច្ច័យ,*

អសមន្នាហារតោ *ដោយភាពដែលមិនជឹងនូវគ្នានឹងគ្នា,*

បច្ចយវិភាគតោ *ដោយកិរិយាចែកនូវបច្ច័យ ។*

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

(កែបទវិបនដ្ឋតោ)

*ក្នុងអាការទាំងនោះ ព្រះយោគី កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយកែអត្តរបស់ពាក្យ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយកែអត្ត របស់ពាក្យ ដោយអំណាចនៃការៈវិសេស និង ស្មើគ្នា យ៉ាងដូច្នេះ ថា "ឈ្មោះថា **បឋវីធាតុ** ព្រោះការៈនៃធាតុនោះក្រាស់, ឈ្មោះថា **អាបោ** ព្រោះធ្វើឲ្យសើម ធ្វើឲ្យជោក ឬ ធ្វើឲ្យជ្រួតជ្រាប, ឈ្មោះថា **តេជោ** ព្រោះអប់ឲ្យក្តៅ, ឈ្មោះថា **វាយោ** ព្រោះបក់ជោក" ដូច្នេះ ។ បើពោលដោយសេចក្តីមិនប្លែកគ្នា ឈ្មោះថា **ធាតុ** ព្រោះទ្រទ្រង់ទុក នូវលក្ខណៈ របស់ខ្លួនផង ព្រោះជាទីតាំងនៃសេចក្តីទុក្ខផង ព្រោះជាទីវង់នូវសេចក្តីទុក្ខផង ។*

(កែបទកលាបតោ)

*(២២) ពាក្យថា "**កលាបតោ**" មានពណ៌នាថា ព្រះអដ្ឋកថាសំដែងបឋវីធាតុ ដោយអាការទាំងឡាយ ២០ ដោយនយថា "សក់ រោម" ដូច្នេះ ជាដើមផង, សំដែងអាបោធាតុ ដោយអាការទាំងឡាយ ១២ ដោយនយថា "ប្រមាត់ ស្លេស្ម" ដូច្នេះ ជាដើមផង នេះឯណា, ក្នុងអាការទាំងឡាយនោះ*

ព្រោះកិរិយាប្រជុំគ្នានៃធម៌ ៨ យ៉ាង គឺ ពណ៌ ក្លិន រស ឱជា
និង ធាតុទាំង ៤ ការសន្មតិ ថា "សក់" ទើបមាន, ព្រោះ

សមាធិនិទ្ទេស

កិរិយាញែកនូវធម៌ទាំង ៨ នោះឯង ការសន្មតិ ឋា "សក់"
ទើបមិនមាន,

*ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា "**កេសា**" គ្រាន់តែជាពួកនៃធម៌ ៨ បុណ្ណោះឯង ។ ពាក្យថា "រោមជាដើម" ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ប៉ុន្តែក្នុងចំណែកទាំងនោះ ចំណែកណា មានកម្មជាសមុដ្ឋានចំណែកនោះ ចាត់ជាពួកនៃធម៌ ១០ ជាមួយគ្នានឹងជីវិតន្ទ្រីយ៍ផង និង ភាវៈផង, តែថា ចំណែកនោះ ដល់នូវការរាប់ថា "បឋវីធាតុ អាបោធាតុ" ដោយអំណាចសព្ទដែលប្រើមកដោយច្រើន ។ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយកលាប (ពួក) យ៉ាងនេះឯង ។*

(កែបទបុណ្ណោ)

*(២២៣) ពាក្យថា "**ចុណ្ណោ**" សេចក្តីថា មែនពិត បឋវីធាតុ គឺអាចារ្យ កាលកំណត់យក ដោយប្រមាណជាកណ្តាល ក្នុងសរីរៈនេះ មានលំអិត ដោយប្រភេទដ៏តូចក្រៃលែង ជាធូលីដ៏ល្អិត គប្បីជាលំអិត មានប្រមាណមួយទោណៈ (១៦ នាឡិ) ។ បឋវីធាតុនោះ គឺអាបោធាតុ ប្រមាណពាក់កណ្តាល អំពីបឋវីធាតុនោះ សង្រ្គោះហើយ គឺតេជោធាតុ រក្សាទុកហើយ គឺវាយោធាតុ ឱកចក់ហើយ តង់មិនរោយរាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយទៅ, បឋវីធាតុនោះ កាលមិនរោយរាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ រមែងចូលទៅជិតដល់នូវកិរិយាកំណត់ច្បាស់*

មានវិធីជាច្រើនយ៉ាង មានការពាប់ ថា “ជាស្រី ជាប្រុស” ដូច្នេះជាដើមផង តែងប្រកាស នូវភាពនៃអាការ មានស្គម ធាត់ វែង ខ្លី រឹងប៉ឹង និង ទន់ភ្លន់ជាដើមផង ។

ចំណែក អាបោធាតុ ដែលដល់នូវភាពសើម មានអាការជ្រួតជ្រាប ក្នុងសរីរៈនេះ មានបឋវីធាតុជាទីតាំង ត្រូវតេជោធាតុតាមរក្សាហើយ ត្រូវវាយោធាតុបក់ផាត់ហើយ រមែងមិនហូរចេញមិនស្រេកចុះ, កាលមិនហូរចេញ មិនស្រេកចុះ ទើបរមែងបង្ហាញនូវភាពពេញព្រៀប ។

ចំណែកតេជោធាតុ ដែលមានភាពក្តៅជាលក្ខណៈ មានចំហាយជាអាការកើតហើយ ញ៉ាំងរបស់ដែលគេស៊ី-ផឹកជាដើម ឲ្យរលួយ ក្នុងសរីរៈនេះ អាស្រ័យបឋវីធាតុ ត្រូវអាបោធាតុ ជួយសង្គ្រោះហើយ ត្រូវវាយោធាតុ បក់ផាត់ហើយ រមែងធ្វើកាយនេះឲ្យក្តៅផង រមែងនាំមកនូវការដល់ព្រម ដោយពណ៌សម្បុរ ដល់រាងកាយនោះផង ។ មួយទៀត កាយនេះ ត្រូវតេជោធាតុ កំដៅហើយ ទើបមិនសំដែងនូវភាពស្អុយ ។

ចំណែកឯ វាយោធាតុ ផ្សាយទៅកាន់អវយវៈតូច និង ធំ មានលក្ខណៈបោកបក់ ឲ្យញាប់ញ័រចាន តាំងនៅចាន ព្រោះបឋវីធាតុត្រូវចានអាបោធាតុសង្គ្រោះហើយ ត្រូវតេជោធាតុ រក្សាទុកហើយទើបញ៉ាំងកាយនេះ ឲ្យហើមចាន ។ ក៏កាយនេះ ត្រូវវាយោធាតុឲ្យហើមហើយ រមែងមិនទ្រេតទ្រោត ឋិតនៅត្រង់, កាយនេះ ត្រូវ

សមាធិនិទ្ទេស

វាយោធាតុជទៃទៀត បក់បន្តែមហើយ តែងបង្ហាញនូវការដឹងច្បាស់ ក្នុងឥរិយាបថដើរ ឈរ អង្គុយ និង ដេក បត់ចូល លាចេញ រលាស់ ដៃជើងបាន ។ យន្តគឺជាតុនេះ ជាគ្រឿងបញ្ឆោតនៃជនពាល ដោយ ភាព មានភាពជាស្រីប្រុសជាដើម ជ្រុកជស្មើដោយមាយារូប តែង ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវ ធាតុទាំងនោះ ដោយលំអិត យ៉ាងនេះ ។

(តែបទលក្ខណាទិតោ)

*(២២៤) ពាក្យថា "**លក្ខណាទិតោ**" សេចក្តីថា ព្រះយោគី គប្បីពិចារណា នូវធាតុទាំង ៤ យ៉ាងនេះថា "បឋវីធាតុ មានអ្វីជា លក្ខណៈ មានអ្វីជាកិច្ច មានអ្វីជាផល" យ៉ាងដូច្នេះហើយ ត្រូវធ្វើ ទុកក្នុងចិត្ត ដោយអាការមានលក្ខណៈជាដើម យ៉ាងនេះថា ៖*

"បឋវីធាតុ មានភាពរឹងគ្រោតគ្រាតជាលក្ខណៈ មានការ តាំងនៅស៊ប់ជាកិច្ច មានការទទួលព្រមជាផល,

អាបោធាតុ មានការហូរចេញទៅជាលក្ខណៈ មានការចំរើន ជាកិច្ច មានកិរិយាជ្រាមជ្រែងជាផល,

តេជោធាតុ មានភាពក្តៅជាលក្ខណៈ មានការអប់កំដៅជា កិច្ច មានកិរិយាផ្តល់ឲ្យនូវភាពទន់ជាផល,

វាយោធាតុ មានកិរិយាបក់ផាត់ជាលក្ខណៈ មានកិរិយាលាន់ ឮឡើងជាកិច្ច មានកិរិយារេចានជាផល" ដូច្នេះ ។

(តែបទសមុដ្ឋានតោ)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(២២៥) ពាក្យថា "**សមុដ្ឋានតោ**" សេចក្តីថា ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជាតុទាំងឡាយ ដោយសមុដ្ឋាន យ៉ាងនេះថា "ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវចំណែក ៤២ មានសក់ជាដើម ដោយអំណាចនៃការសំដែង នូវចំណែកនៃជាតុ មានបឋវីជាតុជាដើម ដោយពិស្តារ នេះឯណា ក្នុងចំណែកទាំងឡាយនោះ ចំណែកទាំងឡាយ ៤ នេះ គឺ "អាហារឬស្មី អាហារចាស់ ខ្ទុះ ទឹកមូត្រ" មានរដូវ ជាសមុដ្ឋានតែម៉្យាង, ចំណែកទាំងឡាយ ៤ នេះ "ទឹកភ្នែក ញើស ទឹកមាត់ ទឹកសំបោរ" មានរដូវ និង ចិត្តជាសមុដ្ឋាន, ភ្លើងសំរាប់ចំអិននូវអាហារដែលបុគ្គលស៊ីហើយជាដើម មានកម្មជាសមុដ្ឋានតែម៉្យាង, ខ្យល់ជកជង្ហើមចេញ និង ខ្យល់ជកជង្ហើមចូល មានចិត្តជាសមុដ្ឋានតែម៉្យាង, ឯចំណែកទាំងឡាយដ៏សេស មានសមុដ្ឋាន ៤" ដូច្នេះឯង ។

(កែបទគាថាត្តេកត្តតោ)

(២២៦) ពាក្យថា "**នានត្តេកត្តតោ**" សេចក្តីថា ជាតុទាំងឡាយទាំងពួង មានភាពផ្សេងៗ គ្នា ដោយអាការមានលក្ខណៈជាដើម ។ មែនពិត លក្ខណៈ កិច្ច និង ផល នៃបឋវីជាតុ សុទ្ធតែផ្សេងគ្នា ។ លក្ខណៈ កិច្ច និង ផល នៃជាតុទាំងឡាយ មានអាបោជាតុជាដើម ក៏ផ្សេងគ្នាដែរ ។ តែជាតុទាំងឡាយនោះ សូម្បីមានភាពផ្សេងៗ គ្នា ដោយអំណាចអាការ មានលក្ខណៈជាដើម និង ដោយអំណាចនៃសមុដ្ឋាន មានកម្មសមុដ្ឋាន ជាដើម ក៏នៅតែមានសេចក្តីតែមួយ ដោយអំណាចនៃភាពជារូប ជាមហាភូត ជាជាតុ ជាធម៌ និង ជា

របស់មិនទៀងទាត់ជាដើម ។

មែនពិត ជាតុទាំងអស់ ឈ្មោះថា រូប ព្រោះជាតុទាំងនោះ មិនកន្ធងនូវលក្ខណៈ នៃការវិនាសទ្រុឌទ្រោមទៅបាន, ឈ្មោះថា មហាភូត ព្រោះហេតុទាំងឡាយ មានភាពនៃកាយមានការប្រាកដច្រើនជាដើម ។

(កែបទមហន្តបាតុភាវាទីហិ)

(២២៧) ពាក្យថា "**មហន្តបាតុភាវាទីហិ**" សេចក្តីថា ក៏ជាតុទាំងឡាយនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា មហាភូត ដោយហេតុទាំងឡាយនេះ គឺ: ដោយភាពនៃជាតុនោះ ជាជាតុប្រាកដច្រើនផង ដោយភាពស្មើគ្នា ដោយមហាភូតផង ដោយការថែរក្សាធំផង ដោយការប្រែប្រួលធំផង ដោយព្រោះជាធម្មជាតធំ និង ព្រោះជារបស់ពិតផង ។

(កែបទមហន្តបាតុភាវតោ)

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "**មហន្តបាតុភាវតោ**" សេចក្តីថា ពិតមែនហើយ មហាភូតទាំង ៤ នេះ ប្រាកដ ជារបស់ធំ ក្នុងសន្តានដែលមិនមានចិត្តគ្រប់គ្រងផង ក្នុងសន្តានដែលមានចិត្តគ្រប់គ្រងផង ។ ភាពដែលប្រាកដ ជារបស់ធំ នៃសន្តានទាំង ២ នោះ ក្នុងសន្តានដែលមិនមានចិត្តគ្រប់គ្រង ខ្ញុំពោលហើយ មែនពិត ក្នុងពុទ្ធានុស្សតិនិទ្ទេស ដោយន័យមានន័យ ថា ៖

ផែនដីនេះ បណ្តៀតពោល ដោយកំរាស់ជាមានប្រមាណ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ប៉ុណ្ណោះ គឺ: ២៤០,០០០ យោជន៍ ដូច្នេះជាដើម ។

ឯបាតុភូតទាំងឡាយ ដ៏ជាធំហ្នឹងឯង តែងមាន សូម្បីក្នុងសន្តានដែលមានចិត្តគ្រប់គ្រង ដោយអំណាចនៃត្រី អណ្តើក ទេវតា និង អសុរជាដើម ។ សមដូចជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពទាំងឡាយ សូម្បីមានប្រវែងមួយរយយោជន៍ ក៏មានដែរ ក្នុងមហាសមុទ្រ" ដូច្នេះជាដើម ។

(កែបទមហាភូតសាមញ្ញតោ)

*បទថា "**មហាភូតសាមញ្ញតោ**" សេចក្តីថា ក៏មហាភូតទាំងនេះ ខ្លួនឯង មិនមែនមានពណ៌ខៀវទេ (តែ) សំដែងនូវឧបាទាយរូប (រូបដែលអែបអាស្រ័យ) ជាពណ៌ខៀវបាន, ខ្លួនឯង មិនមែនមានពណ៌លឿងទេ (តែ) សំដែងនូវឧបាទាយរូប ជាពណ៌លឿងបាន, ខ្លួនឯង មិនមែនមានពណ៌ក្រហមទេ (តែ) សំដែងឧបាទាយរូបជាពណ៌ក្រហមបាន, ខ្លួនឯង មិនមែនមានពណ៌សសោះ (តែ) សំដែងនូវឧបាទាយរូបជាពណ៌សបាន ប្រៀបបីដូចជាមនុស្ស អ្នកមានល្បិចកល សំដែងធ្វើទឹកដែលមិនមែនជាកែវមណីសោះ ឲ្យទៅជាកែវមណីបាន, សំដែងធ្វើដុំដី ដែលមិនមែនជាមាសសោះ ឲ្យទៅជាមាសបាន, មួយទៀត ប្រៀបដូចជាមនុស្ស អ្នកមានកលល្បិចនោះ ខ្លួនឯង មិនមែនជាយក្ខ មិនមែនជាបក្សីសោះ (តែ) សំដែងនូវភាពជាយក្ខ ក៏បាន នូវភាពជាបក្សី ក៏បាន យ៉ាងដូច្នោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ជាតុទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា មហាភូត ព្រោះស្មើគ្នា*

ដោយមនុស្សមានមាយាច្រើន គឺមនុស្សមានកលល្បិច ។

មួយទៀត មហាភូតទាំងឡាយ មានយក្ខជាដើម ចាប់នូវបុគ្គលណា, ទីខាងក្នុងនៃមហាភូតទាំងនោះ គឺបុគ្គលនោះ កំណត់ជីងមិនបាន ទីខាងក្រៅ នៃមហាភូតទាំងនោះ គឺបុគ្គលនោះ កំណត់ជីងមិនបាន តែថា មហាភូតទាំងឡាយនោះ មិនមែនមិនអាស្រ័យនូវបុគ្គលនោះ ឋិតនៅទេ យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីភូតគឺជាតុទាំងឡាយនេះ ជាធម្មជាតិមិនឋិតនៅ ឰដ៏ខាងក្នុង មិនឋិតនៅ ឰដ៏ខាងក្រៅ នៃគ្នានឹងគ្នាទេ គឺបុគ្គលកំណត់ជីងបាន តែថា វាមិនមែនមិនឋិតនៅអាស្រ័យនូវគ្នានឹងគ្នាទេ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ ជាតុទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា មហាភូត ក៏ព្រោះភាវៈជារបស់ស្មើគ្នា ដោយមហាភូត មានយក្ខជាដើម ព្រោះភាវៈនៃទីតាំង គឺបុគ្គលមិនគួរគិត ប្រការមួយ ។

មួយទៀត មហាភូតទាំងឡាយ ពោលគឺយក្ខិនី បិទបាំងនូវភាពនៃខ្លួនជាភូតដែលគួរឲ្យភ័យខ្លាច ហើយបញ្ឆោត នូវសត្វទាំងឡាយ ដោយការសំដែងនូវពណ៌សម្បុរ និង ទ្រង់ទ្រាយ ដែលជាទីពេញចិត្ត យ៉ាងណាមិញ, សូម្បីភូតគឺជាតុទាំងឡាយនេះ បិទបាំងនូវសេ និង លក្ខណៈ របស់ខ្លួន ផ្សេងដោយសភាព មានភាពនៃខ្លួនជារបស់រឹងជាដើម បញ្ឆោតនូវជនពាល ដោយឆវីវណ្ណ ដែលជាទីគាប់ចិត្តផង ដោយទ្រង់ទ្រាយ នៃអវយវៈតូចធំ ដែលជាទីគាប់ចិត្តផង ដោយការសំដែងនូវដៃ ជើង ម្រាមដៃ និង ចិញ្ចើមជាដើម ដែល

ជាទីគាប់ចិត្តផង មិនឲ្យឃើញ នូវសភាព របស់ខ្លួនបាន ក៏យ៉ាង
ដូច្នោះដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ ជាតុទាំងឡាយនោះ ទើបឈ្មោះថា
មហាភូត ព្រោះភាវៈជាជាតុមានភាពស្មើគ្នា ដោយមហាភូត គឺ
យក្ខិនី ព្រោះភាវៈនៃជាតុជាគ្រឿងបញ្ឆោត ប្រការមួយ ។

(កែបទមហាបរិហារតោ)

(២២៨) បទថា "**មហាបរិហារតោ**" សេចក្តីថា ព្រោះភាវៈ
នៃជាតុជារបស់ដែលបុគ្គលគប្បីថែរក្សា ដោយបច្ច័យទាំងឡាយ
ដ៏ច្រើន ។ មែនពិត ភូតគឺជាតុទាំងឡាយនោះ មានហើយ គឺប្រព្រឹត្ត
ទៅហើយ ដោយបច្ច័យទាំងឡាយ មានគ្រឿងស៊ី និង គ្រឿងស្លៀក
ពាក់ជាដើម យ៉ាងច្រើន ព្រោះភាវៈនៃបច្ច័យនោះ គឺបុគ្គលគប្បីនាំ
ចូលទៅ រៀងរាល់ថ្ងៃៗ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា មហាភូត ។
ម៉្យាងទៀត ឈ្មោះថា មហាភូត ព្រោះជាភូតដែលមានកិរិយាថែ
រក្សា ដ៏ច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ក៏បានដែរ ។

(កែបទមហាវិការតោ)

បទថា "**មហាវិការតោ**" សេចក្តីថា ពិតមែនហើយ ភូត គឺ
ជាតុទាំងឡាយនុ៎ះ ជាមហាភូត ដែលមានវិញ្ញាណប្រកាន់ខ្លះ មិន
មានវិញ្ញាណប្រកាន់ខ្លះ ជាមហាភូតមានវិការៈ យ៉ាងច្រើន ។ ក្នុង
ចំណោម ២ យ៉ាងនោះ សម្រាប់មហាភូត ដែលមិនមានវិញ្ញាណ
ប្រកាន់ ភាពនៃមហាភូតមានវិការៈ ដ៏ធំ រមែងប្រាកដ ក្នុងពេល
ដែលភូតវិនាស សម្រាប់មហាភូត ដែលមានវិញ្ញាណប្រកាន់យក

សមាធិនិទ្ទេស

ភាពនៃមហាភូតមានវិការៈ ដ៏ធំ រមែងប្រាកដ ក្នុងពេលដែលធាតុកម្រើក ។ ពិតយ៉ាងដូច្នោះមែន

អណ្តាតភ្លើង រាលដាលទៅឆ្ងៃ អំពីផែនដី ធាបទៅឆ្ងៃ រហូតទៅដល់ព្រហ្មលោក នាកាលលោក ត្រូវភ្លើងដៃលមានអណ្តាតធាបឆេះ ។

លោក តែងវិនាស ដោយទឹកដៃលកម្រើកហើយ ក្នុងពេលណា ក្នុងពេលនោះ បក្រវាឡមួយ មានមួយសែនកោដិ រមែងរលាយ ។

លោក វិនាស ដោយការកម្រើកនៃវាយោធាតុ ក្នុងពេលណា ក្នុងពេលនោះ បក្រវាឡមួយ មានមួយសែនកោដិ រមែងរលាយ ។

កាយ ត្រូវពស់ មានមាត់ជាវិការៈនៃឈើ ចឹកហើយ រមែងជាកាយរឹងគាំង ឬថា កាយនោះ ជាកាយរឹងគាំង ក្នុងមាត់នៃពស់ជាវិការៈនៃឈើ ព្រោះកិរិយាកម្រើក នៃបឋវីធាតុហ្នឹងឯង ។

កាយ ត្រូវពស់ មានមាត់ស្អុយ ចឹកហើយ ជាកាយស្អុយ ឬថា កាយនោះ ជាកាយស្អុយ ក្នុងមាត់នៃពស់ មានមាត់ស្អុយ ព្រោះការកម្រើក នៃអាបោធាតុហ្នឹងឯង ។

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

កាយ ត្រូវពស់ មានមាត់ជាវិការៈនៃភ្លើង បឹកហើយ ជាកាយក្តៅសព្វ ឬថា កាយនោះ ជាកាយក្តៅសព្វ ក្នុងមាត់នៃពស់ជាវិការៈនៃភ្លើង ព្រោះតេជោធាតុកម្រើក ។

កាយ ត្រូវពស់ មានមាត់ដូចជាកាំបិត បឹកហើយ រមែងជាកាយដាប់ដាបហើយ ឬថា កាយនោះ ជាកាយដាប់ដាបក្នុងមាត់នៃពស់ មានមាត់ដូចជាកាំបិត ព្រោះការកម្រើកនៃវាយោធាតុហ្នឹងឯង ។

ភូត គឺជាតុទាំងឡាយ មានវិការៈច្រើន យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា មហាភូត ។

(កែបទមហាភូតភូតត្តាបទ)

*ពីរបទថា "**មហាភូតា ភូតត្តា ច**" សេចក្តីថា ភូត គឺជាតុទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជារបស់ធំ ព្រោះភាវៈនៃភូតទាំងនោះ ជាភូតគឺបុគ្គលថែរក្សា ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏ធំ ឈ្មោះថា ភូត (របស់ពិត) ព្រោះភាវៈនៃភូតទាំងនោះជារបស់មាននៅ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ភូតគឺជាតុទាំងនោះ ឈ្មោះថា មហាភូត ព្រោះជារបស់ធំផង ព្រោះជារបស់ពិតផង ។*

ជាតុទាំងអស់ហ្នឹងឯង ឈ្មោះថា មហាភូត ដោយហេតុទាំងឡាយ មានភាពជាធំ និង ភាពប្រាកដជាដើម ។ តែជាតុទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា ជាតុ ព្រោះទ្រទ្រង់ទុកនូវលក្ខណៈរបស់ខ្លួន ១ ព្រោះជាទីតាំងនៃសេចក្តីទុក្ខ ១ ព្រោះបង្អូរមកនូវសេចក្តីទុក្ខ ១ ព្រោះ

មិនកន្ត័នូវលក្ខណៈនៃជាតុ ។ ឈ្មោះថា ធម៌ ព្រោះទ្រទ្រង់ទុកនូវលក្ខណៈរបស់ខ្លួនផង ព្រោះទ្រទ្រង់តាមសមគួរដល់ខណៈ របស់ខ្លួនផង ។ ឈ្មោះថា មិនទៀង ព្រោះសេចក្តីថា អស់ទៅ, ឈ្មោះថា ជាទុក្ខ ព្រោះសេចក្តីថា ប្រកបដោយភ័យ ឈ្មោះថា មិនមែនខ្លួន ព្រោះសេចក្តីថា មិនមានខ្លឹមសារ ។ ភាពនៃជាតុទាំងពួង ជាជាតុមានសេចក្តីតែមួយ ដោយអំណាចភាវៈជារូប ជាមហាភូត ជាជាតុជាធម៌ និង ជារបស់មិនទៀងជាដើម ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយភាពដែលផ្សេងគ្នា និង ភាពដែលត្រូវគ្នា ដូចបានពណ៌នាមកនេះឯង ។

(កែបទវិនិព្ភោគាវិនិព្ភោគតោ)

*(២៩) បទថា "**វិនិព្ភោគាវិនិព្ភោគតោ**" សេចក្តីថា ជាតុទាំងនោះកើតព្រមគ្នាមែនពិត ជាជាតុបែកគ្នាមិនបាន តាមចំណែកសូម្បីក្នុងកលាប (បាច់) មួយៗ មានសុទ្ធដ្ឋកលាបជាដើម ក្នុងទីបំផុតនៃកលាបទាំងពួង ។ ប៉ុន្តែដោយលក្ខណៈ ជាតុទាំងនោះ បែកគ្នាបានព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយភាពញែកគ្នាបាន និង ភាពញែកគ្នាមិនបាន ដូចបានពោលមកនេះឯង ។*

(កែបទសភាគវិសភាគតោ)

*(៣០) បទថា "**សភាគវិសភាគតោ**" សេចក្តីថា បណ្តាជាតុទាំង ៤ នោះ សូម្បីដែលញែកពីគ្នាមិនបាន យ៉ាងនេះ ជាតុ ២ ខាង ដើម មានចំណែកស្មើគ្នា ព្រោះភាវៈនៃជាតុទាំងនោះ មានភាពធ្ងន់,*

ជាតុ ២ ខាងចុង ក៏យ៉ាងនោះដែរ គឺមានចំណែកស្មើគ្នា ព្រោះមានភាពស្រាល ដូចគ្នា, ប៉ុន្តែជាតុ ២ ខាងដើម មានចំណែកមិនស្មើគ្នា ដោយជាតុ ២ ខាង ចុង និង ជាតុ ២ ខាងចុង មានចំណែកមិនស្មើគ្នា ដោយជាតុ ២ ខាងដើម ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយភាពដែលមានចំណែកស្មើគ្នា និង មិនស្មើគ្នា ដូចបានពោលមកនេះឯង ។

(កែបទអដ្ឋង្គិកពាហិរវិសេសតោ)

បទថា "**អដ្ឋង្គិកពាហិរវិសេសតោ**" សេចក្តីថា ជាតុទាំងឡាយ ជាខាងក្នុង ជាទីអាស្រ័យ នៃវិញ្ញាណវត្ថុ វិញ្ញត្តិ និង ឥន្ទ្រិយ៍ទាំងឡាយ ប្រកបដោយឥរិយាបថ មានសមុដ្ឋាន ៤, ចំណែកឯជាតុទាំងឡាយខាងក្រៅ មានប្រការផ្ទុយផ្សេងគ្នានឹងជាតុ ដែលលោកពោលហើយ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយភាពប្លែកគ្នានៃជាតុខាងក្នុង និង ជាតុខាងក្រៅ ដូចបានពោលមកនេះឯង ។

(កែបទសង្គហតោ)

(២៣១) បទថា "**សង្គហតោ**" សេចក្តីថា ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការសង្គ្រោះ យ៉ាងនេះថា "បឋវីជាតុ មានកម្មជាសមុដ្ឋាន សង្គ្រោះចូលជាមួយគ្នា ដោយជាតុទាំងឡាយក្រៅពីនេះ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ព្រោះមិនមានភាពផ្សេងៗ គ្នា នៃសមុដ្ឋាន, បឋវីជាតុ ដែលមានចិត្តជាដើម ជាសមុដ្ឋាន ក៏យ៉ាងជួច្នោះដែរ គឺ

សង្គ្រោះចូលជាមួយគ្នា ដោយជាតុទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តជាដើម ជាសមុដ្ឋាន" ។

(កែបទបច្ចយតោ)

*បទថា "**បច្ចយតោ**" សេចក្តីថា បឋវីធាតុ ត្រូវអាបោធាតុ បំរុងទុក ត្រូវតេជោធាតុ ថែរក្សាទុក ត្រូវវាយោធាតុ បក់ផ្ចប់ទុក ជាបច្ចយ ជាទីពឹងផ្អែក នៃមហាភូតទាំងឡាយបី,*

អាបោធាតុ ត្រូវបឋវីធាតុតម្កល់ទុក ត្រូវតេជោធាតុតាមរក្សាទុក ត្រូវវាយោធាតុបក់ផ្ចប់ទុក ជាបច្ចយគ្រឿងជ្រាបសើមនៃមហាភូតទាំងបី,

តេជោធាតុ ត្រូវបឋវីធាតុតម្កល់ទុក ត្រូវអាបោធាតុសង្គ្រោះទុក ត្រូវវាយោធាតុបក់ផ្ចប់ទុក ជាបច្ចយគ្រឿងចំអិនទុក នៃមហាភូតទាំងបី,

វាយោធាតុ ត្រូវបឋវីធាតុតម្កល់ទុក ត្រូវអាបោធាតុសង្គ្រោះទុក ត្រូវតេជោធាតុចំអិនទុក ជាបច្ចយជាគ្រឿងបក់ផ្ចប់ នៃមហាភូតទាំងបី,

ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយបច្ចយដូចបានពណ៌នាមកយ៉ាងនេះឯង ។

(កែបទអសមន្នាហារតោ)

*បទថា "**អសមន្នាហារតោ**" សេចក្តីថា ក៏បណ្តាធាតុទាំងបួនទុំ: បឋវីធាតុ មិនដឹងថា "អញជាបឋវីធាតុ" ដូច្នេះផង ថា "អញជា*

ទីពីរនៃមហាកូតទាំងបី ជាបច្ចយ (នៃមហាកូតទាំងបី)" ដូច្នេះផង, សូម្បីមហាកូតទាំងបីក្រៅនេះ ក៏មិនដឹងថា "បឋវីធាតុ ជាទីពីរ ជាបច្ចយនៃយើងទាំងឡាយ" ដូច្នេះដែរ, នយ ក្នុងធាតុទាំងពួង ក៏ដូចនយនេះឯង ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយភាពដែលមិនដឹងនូវគ្នានឹងគ្នា ដូចបានពោលមកនេះឯង ។

(កែបទបច្ចយវិភាគតោ)

*បទថា "**បច្ចយវិភាគតោ**" សេចក្តីថា ក៏បច្ចយរបស់ធាតុទាំងបួន គឺកម្ម ចិត្ត អាហារ និង រដូវ ។ បណ្តាធាតុទាំងនោះ កម្មតែម៉្យាង ជាបច្ចយនៃធាតុទាំងឡាយ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន, សភាវៈទាំងឡាយ មានចិត្តជាដើម មិនមែនជាបច្ចយទេ ។ សភាវៈទាំងឡាយ មានចិត្តជាដើម ជាបច្ចយនៃធាតុទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តជាដើម ជាសមុដ្ឋានហ្នឹងឯង សភាវៈក្រៅពីនេះ មិនមែនជាបច្ចយទេ ។*

មួយទៀត កម្ម ជាបច្ចយជាហេតុឲ្យកើត (ជនកបច្ចយ) នៃធាតុទាំងឡាយ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ចយដែលចូលទៅអាស្រ័យ (ឧបនិស្សយបច្ចយ) នៃធាតុទាំងឡាយដ៏សេស ដោយបរិយាយ ។

ចិត្ត ជាបច្ចយជាហេតុឲ្យកើត នៃធាតុទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ឆាជាតប្បច្ចយ (បច្ចយដែលកើតក្រោយ) ជាអត្ថិប្បច្ចយ (បច្ចយដែលមាន) និង ជាអវិគតប្បច្ចយ (បច្ចយដែលមិនទៅប្រាសពីគ្នា) នៃធាតុទាំងឡាយដ៏សេស ។

អាហារ ជាជនកប្បច្ចយ (បច្ចយជាហេតុឲ្យកើត) នៃធាតុទាំង៦ប្រាយដែលមានអាហារជាសមុដ្ឋាន, ជាអាហារប្បច្ចយ (បច្ចយជាគ្រឿងនាំមកនូវផល) ជាអត្ថិប្បច្ចយ និង ជាអវិគតប្បច្ចយ នៃធាតុទាំង៦ប្រាយដ៏សេស ។

រដូវ ជាឧតុជនកប្បច្ចយ នៃធាតុទាំង៦ប្រាយ ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋាន, ជាអត្ថិប្បច្ចយ និង ជាអវិគតប្បច្ចយ នៃធាតុទាំង៦ប្រាយដ៏សេស ។

មហាភូត ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ចយ នៃមហាភូតទាំង៦ប្រាយ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋានផង ជាបច្ចយ នៃធាតុទាំង៦ប្រាយ ដែលមានចិត្តជាដើមជាសមុដ្ឋានផង ។

មួយទៀត មហាភូត ដែលមានចិត្តជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ចយ នៃមហាភូតទាំង៦ប្រាយ ដែលមានចិត្តជាសមុដ្ឋានផង ជាបច្ចយ នៃធាតុទាំង៦ប្រាយ ដែលមានកម្មជាដើមជាសមុដ្ឋានផង ។

មហាភូត ដែលមានអាហារជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ចយនៃមហាភូតទាំង៦ប្រាយ ដែលមានអាហារជាសមុដ្ឋានផង ជាបច្ចយនៃធាតុទាំង៦ប្រាយ ដែលមានកម្មជាដើមជាសមុដ្ឋានផង ។

មហាភូត ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ចយ នៃមហាភូតទាំង៦ប្រាយ ដែលមានរដូវជាសមុដ្ឋានផង ជាបច្ចយនៃធាតុទាំង៦ប្រាយ ដែលមានកម្មជាដើមជាសមុដ្ឋានផង ។

បណ្តាមហាភូត ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋានទាំងនោះ បឋវី-

ជាតុ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ជាបច្ច័យនៃជាតុទាំងឡាយក្រៅពីនេះ ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ដោយអំណាចនៃសហជាតប្បច្ច័យ អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ និស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និង អវិគតប្បច្ច័យ ផង ដោយអំណាចនៃទីតាំងផង, មិនមែនជាបច្ច័យ ដោយអំណាចជនកប្បច្ច័យទេ, ជាបច្ច័យនៃមហាភូតដែលមានសន្តតិ ៣ ក្រៅនេះ (គឺមហាភូតដែលមានចិត្ត អាហារ និង រដូវជាសមុដ្ឋាន) ដោយអំណាចនៃនិស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និង អវិគតប្បច្ច័យ, មិនមែនជាបច្ច័យ ដោយអំណាចនៃទីតាំង មិនមែនជាបច្ច័យ ដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ច័យទេ ។

មួយទៀត បណ្តាមហាភូត ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ទាំងនោះ អាបោជាតុ ជាបច្ច័យនៃជាតុទាំងឡាយបី ក្រៅពីនេះ ដោយអំណាចនៃសហជាតប្បច្ច័យ ជាដើមផង ដោយអំណាចនៃកិរិយាសូះទុកផង, មិនមែនជាបច្ច័យ ដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ច័យទេ, ជាបច្ច័យដោយអំណាចនៃនិស្សយប្បច្ច័យ អត្ថិប្បច្ច័យ និង អវិគត-ប្បច្ច័យ នៃមហាភូតដែលមានសន្តតិ ៣ ក្រៅនេះ ដូចគ្នា, មិនមែនជាបច្ច័យ ដោយអំណាចនៃការសូះទុក មិនមែនដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ច័យទេ ។

មួយទៀត បណ្តាមហាភូតដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋានទាំងនោះ តេជោជាតុ ជាបច្ច័យនៃជាតុទាំងឡាយបី ក្រៅពីនេះ ដោយអំណាចនៃសហជាតប្បច្ច័យ ជាដើមផង ដោយអំណាចនៃកិរិយាអប់កំដៅ

ផង, មិនមែនដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ចុ័យទេ, ជាបច្ចុ័យ នៃមហាភូតទាំងឡាយ ដែលមានសន្តតិបីក្រៅនេះ ដោយអំណាចនិស្សយ-ប្បច្ចុ័យ អត្ថិប្បច្ចុ័យ និង អវិគតប្បច្ចុ័យដូចគ្នា, មិនមែនជាបច្ចុ័យ ដោយអំណាចនៃកិរិយា អប់កំដៅ មិនមែនជាបច្ចុ័យ ដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ចុ័យទេ ។

មួយទៀត បណ្តាមហាភូត ដែលមានកម្មជាសមុដ្ឋាន ទាំងនោះ វាយោធាតុ ជាបច្ចុ័យនៃធាតុទាំងឡាយបី ក្រៅពីនេះ ដោយអំណាច នៃសហជាតប្បច្ចុ័យជាដើមផង ដោយអំណាចនៃកិរិយាចោកបក់ផង, មិនមែនដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ចុ័យទេ, ជាបច្ចុ័យនៃមហាភូតទាំងឡាយ ដែលមានសន្តតិ ៣ ក្រៅអំពីនេះ ដោយអំណាចនៃនិស្សយប្បច្ចុ័យ, អត្ថិប្បច្ចុ័យ និង អវិគតប្បច្ចុ័យ ដូចគ្នា, មិនមែនដោយអំណាចនៃកិរិយាចោកបក់ មិនមែនដោយអំណាចនៃជនកប្បច្ចុ័យទេ ។

នយ សូម្បីក្នុងមហាភូតមានបឋវីធាតុ ដែលមានចិត្ត អាហារ និង រដូវ ជាសមុដ្ឋានជាដើម ក៏នយនេះដែរ ។

ក៏ឯ បណ្តាធាតុទាំងឡាយនោះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចនៃបច្ចុ័យ មានសហជាតប្បច្ចុ័យជាដើម ដូចពោលមកនេះ ធាតុទាំងឡាយ ៣ អាស្រ័យ នូវធាតុមួយ រមែងប្រែប្រួល ដោយចំណែកបួន, ឯធាតុមួយ អាស្រ័យនូវធាតុទាំងឡាយបី រមែងប្រែប្រួល ដោយចំណែកបួនដែរ, ធាតុទាំងឡាយពីរ អាស្រ័យនូវធាតុ

ពីរ រមែងបានទៅជាច្រាំមួយ ។

មែនពិត បណ្តាជាតុទាំងឡាយ មានបឋវីជាតុជាដើម ជាតុទាំងឡាយ ៣ អាស្រ័យនូវជាតុ ១ យ៉ាងនេះ គឺ "ជាតុទាំងឡាយបីៗ ក្រៅនេះ អាស្រ័យហើយ នូវជាតុមួយៗ" រមែងប្រែប្រួល ដោយចំណែក ៤ ។ យ៉ាងជួចគ្នានោះដែរ បណ្តាជាតុទាំងឡាយ មានបឋវីជាតុជាដើម ជាតុមួយ អាស្រ័យនូវជាតុទាំងឡាយបី យ៉ាងនេះ គឺ "ជាតុមួយ អាស្រ័យ នូវជាតុទាំងឡាយបី ក្រៅនេះ" រមែងប្រែប្រួល ដោយចំណែក ៤ ។ ប៉ុន្តែ ជាតុទាំងឡាយ ២ អាស្រ័យនូវជាតុទាំងឡាយ ២ យ៉ាងនេះ គឺ "ជាតុទាំងឡាយ ២ ខាងចុង អាស្រ័យ នូវជាតុទាំងឡាយ ២ ខាងដើម និង ជាតុទាំងឡាយ ២ ខាងដើម អាស្រ័យនូវជាតុទាំងឡាយ ២ ខាងចុង, ជាតុ ទី២ និង ជាតុ ទី៤ អាស្រ័យនូវជាតុ ទី១ និង ជាតុ ទី៣, ជាតុ ទី១ និង ជាតុ ទី៣ អាស្រ័យនូវជាតុ ទី២ និង ជាតុ ទី៤, ជាតុ ទី២ និង ជាតុ ទី៣ អាស្រ័យជាតុទី១ និង ជាតុទី៤, ឯជាតុទី១ និង ជាតុទី៤ អាស្រ័យជាតុ ទី២ និង ជាតុ ទី៣" រមែងបានទៅជាចំណែកច្រាំមួយ ។

បណ្តាជាតុទាំងនោះ បឋវីជាតុ ជាបច្ច័យនៃការបៀតបៀន ក្នុងកាលនៃកិច្ចមានការឈានទៅមុខ និង ការឈានថយក្រោយជាដើម ។ បឋវីជាតុនោះឯង គឺអាបោជាតុ ជ្រួតជ្រាបទៅហើយ ជាបច្ច័យនៃកិរិយាញុំាងកាយឲ្យតាំងនៅ, ឯអាបោជាតុ គឺបឋវីជាតុ ទៅតាមហើយ ជាបច្ច័យនៃការមិនខ្ចាត់ខ្ចាយ, វាយោជាតុ គឺវាយោ-

ជាតុ ទៅតាមហើយ ជាបច្ច័យនៃការលាន់ឮឡើង, វាយោធាតុ គឺ តេជោធាតុ ទៅតាមហើយ ជាបច្ច័យ នៃការឈានកន្ធ និង ការ ឈានថយក្រោយ យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

ព្រះយោគីគប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយការញ្រកបច្ច័យ យ៉ាង ដូច្នេះឯង ។

(ធាតុវវដ្ឋាន ធ្វើឱ្យសំរេចឧបចារសមាធិ)

មែនពិត កាលព្រះយោគី ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយអំណាចនៃ ហេតុមានសេចក្តីនៃពាក្យជាដើម យ៉ាងដូច្នេះ, ធាតុទាំងឡាយ រមែង ប្រាកដ តាមមុខមួយៗ ។ កាលព្រះយោគី នីករំពឹង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធាតុទាំងនោះ រឿយៗ, ឧបចារសមាធិ រមែងកើតឡើង តាម នយដែលលោកពោលហើយនោះឯង ។ ឧបចារសមាធិ នេះនោះ រមែងជល់នូវការរាប់ថា “ចតុធាតុវវដ្ឋាន” ដូច្នេះមែនពិត ព្រោះការ កើតឡើង ដោយអានុភាពនៃញាណ ដែលព្រះយោគីកំណត់នូវ ធាតុទាំង ៤ ។

(អានិសង្សនៃធាតុវវដ្ឋាន)

ចំណែកឯ ភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវចតុធាតុវវដ្ឋាននេះ គង់ ចូលជល់សុញ្ញតា (ភាពសូន្យចាកខ្លួនប្រាណ) រមែងដកចេញ នូវ សត្តសញ្ញា (ការសម្គាល់ថាជាសត្វជាបុគ្គល) បាន ។ ភិក្ខុ នោះ ព្រោះខ្លួនដកឡើង (នូវ) សត្តសញ្ញាបានហើយ មិនជល់នូវការរន្ធត់ ព្រោះភ័យ មានភ័យអំពីម្រឹគសាហាវ យក្ខ និង អារក្សទឹក ជាដើម

ជាអ្នកអត់សង្កត់បាន នូវភ័យយ៉ាងពន្លឹក ជាអ្នកអត់សង្កត់ ក្នុងសោមនស្ស និង ទោមនស្សបាន មិនដល់នូវការស្ងប់ស្ងល់ និង ការទង្គិចចិត្ត ក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ និង អនិដ្ឋារម្មណ៍ទាំងឡាយ ។ មួយទៀត ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន ជាអ្នកមានព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈជាទីបំផុត ឬ បើមិនដូច្នោះទេ ជាអ្នកមានសុគតិជាទីប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាលខាងមុខ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គប្បីសេពគប់ឱ្យជាប់ជានិច្ច នូវធាតុវិវដ្ដាន នេះ ដែលមានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះ ដែលព្រះយោគីដ៏ប្រសើរ ដូចជាសីហៈ ធ្លាប់បានប្រសព្វមកហើយ ។

នេះ គឺជាការវិនានិទ្ទេស នៃចតុធាតុវវដ្ឋាន ។

(សរុបសមាធិនិទ្ទេស)

(២៣) ចំណែក បញ្ហាកម្ម ឯណា ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ដោយន័យមានន័យជាដើមថា "***អ្វីឈ្មោះថាសមាធិ? ដែលឈ្មោះថាសមាធិដោយអត្ថថាដូចម្តេច***?" ដូច្នេះ ដើម្បីសំដែងសេចក្តីពិស្តារ និង ន័យនៃការចំរើនសមាធិ, ក្នុងបញ្ហាកម្មនោះ អដ្ឋកថាជាគ្រឿងពណ៌នានូវសេចក្តីនៃបទនេះថា "***តើសមាធិ គប្បីចំរើន យ៉ាងដូចម្តេច***? " ដូច្នេះ ចប់ហើយដោយប្រការទាំងពួង ដោយហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។

សមាធិនេះនោះ មាន ២ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ដែលបានអធិប្បាយហើយ ក្នុងទីនេះ គឺ ឧបចារសមាធិ ១ អប្បនាសមាធិ ១ ។ បណ្តា

សមាធិនិទ្ទេស

សមាធិទាំង ២ យ៉ាងនោះ ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ក្នុងកម្មដ្ឋាន ទាំង ១០ និង ក្នុងចិត្តដែលជាចំណែកខាងដើម នៃអប្បនា ឈ្មោះថា ឧបចារសមាធិ, ភាពនៃចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ក្នុងកម្មដ្ឋានដ៏សេសទាំងឡាយ ឈ្មោះថា អប្បនាសមាធិ ។ សមាធិទាំង ២ យ៉ាងនោះ ឈ្មោះថា ជាធម៌គឺព្រះយោគីបានចំរើនហើយ ព្រោះកម្មដ្ឋានទាំងនោះ គឺលោកបានចំរើនហើយ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ខ្ញុំពោលហើយថា "ការពណ៌នា នូវសេចក្តី នៃបទនេះ ថា ***សមាធិ តើត្រូវចំរើន យ៉ាងដូចម្តេច****? បានចប់សព្វគ្រប់ហើយ ដោយប្រការទាំងពួង" ដូច្នេះឯង ។*

(អានិសង្សនៃការចំរើនសមាធិ)

*ក៏ពាក្យឯណា ដែលខ្ញុំពោលហើយ ថា "****អ្វីជាអានិសង្ស នៃការចំរើនសមាធិ****?" យ៉ាងដូច្នេះ, ក្នុងពាក្យនោះ មានសេចក្តីឆ្លើយថា អានិសង្ស នៃការចំរើនសមាធិ មាន ៥ ប្រការ មានការរស់នៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាដើម ។*

(មានការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នជាអានិសង្ស)

ពិតដូច្នោះមែន ភិក្ខុទាំងឡាយ ណា ជាព្រះអរហន្ត មានអាសវៈអស់ហើយ ចំរើនសមាធិ ដោយតាំងចិត្តថា "យើងនឹងចូលសមាបត្តិ មានចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ នឹងនៅជាសុខស្រួល អស់មួយថ្ងៃ" ដូច្នេះ ការចំរើននូវអប្បនាសមាធិ របស់ភិក្ខុជាព្រះអរហន្តទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានការរស់នៅជាសុខស្រួល ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជា

អានិសង្ស ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ថា "ម្នាលចុន្ទៈ តែតថាគតមិនទាន់ឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះថា ជាសេចក្តី ផូរផង់ ក្នុងអរិយវិនយទេ គ្រាន់តែឲ្យឈ្មោះធម៌ទាំងនុ៎ះថា ជាការនៅ សប្បាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងអរិយវិនយតែប៉ុណ្ណោះ" ដូច្នេះជាដើម ។

(មានវិបស្សនា ជាអានិសង្ស)

ទាំងការចំរើនទូវអប្បនាសមាធិ ទាំងការចំរើនទូវឧបចារ-សមាធិ ដោយនយនៃការបាន នូវឱកាសក្នុងទីចង្អៀត របស់ព្រះ សេក្ខៈ និង បុថុជ្ជនទាំងឡាយអ្នកចំរើន ដោយមានបំណងថា "យើង ទាំងឡាយ ចេញអំពីសមាបត្តិហើយ នឹងធ្វើវិបស្សនា ដោយមាន ចិត្តដែលតម្កល់នៅមាំ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា មានវិបស្សនាជាអានិសង្ស ព្រោះសមាធិនោះជាបទដ្ឋាន នៃវិបស្សនា ។ ព្រោះហេតុនោះ បាន ជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ [1] អ្នក ទាំងឡាយ ចូរចំរើនទូវសមាធិ, ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ មានចិត្ត តម្កល់មាំហើយ រមែងដឹងច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត" ដូច្នេះជាដើម ។

(មានអភិញ្ញាជាអានិសង្ស)

ចំណែក ភិក្ខុទាំងឡាយ ណា ញុំងសមាបត្តិ ៨ ឲ្យកើត ហើយ ចូលឈានមានអភិញ្ញាជាទីតាំង ចេញអំពីសមាបត្តិហើយ ប្រាថ្នាធ្វើអភិញ្ញាទាំងឡាយ ដែលមានន័យដូចលោកពោលហើយ ថា "មនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ ក៏បាន [2] " ដូច្នេះ

១- សុ. សំ. ខ. ភាគទី ២០ ទំព័រទី៣៣ ។ ២- អំ. ឆ. ភាគទី ៤៦ ទំព័រទី ៣ ។

ជាដើម ឲ្យកើតឡើងបាន ។

ការចំរើនអប្បនាសមាធិ របស់កិកូទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា មានអភិញ្ញា ជាអានិសង្ស ព្រោះសមាធិនោះ កាលបើហេតុដែលនឹងឲ្យបាននូវអភិញ្ញា មានព្រម ជាបទដ្ឋាននៃអភិញ្ញាបាន ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "មួយទៀត កិកូនោះ បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាណាៗ, កាលបើហេតុមាន, រមែងដល់ នូវភាពគួរជាបន្ទាល់ ក្នុងធម៌នោះៗ ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា [1] " ដូច្នេះជាដើម ។

(មានភាពវិសេសជាអានិសង្ស)

កិកូ ជាបុថុជ្ជនទាំងឡាយណាៗ មានឈានមិនសាបសូន្យហើយ កាលប្រាថ្នា នូវកិរិយាកើតក្នុងព្រហ្មលោកថា "យើងនឹងកើតក្នុងព្រហ្មលោក" ដូច្នេះក្តី កាលមិនប្រាថ្នាក្តី រមែងមិនសាបសូន្យចាកសមាធិ, ការចំរើននូវអប្បនាសមាធិ របស់កិកូជាបុថុជ្ជនទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា មានកពវិសេសជាអានិសង្ស ព្រោះសមាធិនោះ ជាគុណនាំមកនូវភពដ៏វិសេស ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ចុះបុគ្គលទាំងឡាយ ចំរើនបឋមជ្ឈាន យ៉ាងឯិនថយ តើកើត ក្នុងភពណា, រមែងទៅកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតា ជាន់ព្រហ្មបារិសជ្ជា [2] " ដូច្នេះជាដើម ។ ចំណែកការចំរើនអប្បនាសមាធិ រមែងនាំមកនូវភពដ៏វិសេស គឺសុគតិ ជាន់កាមាវចរ

១- សុ. អំ. តិ. ភាគទី៤១ ទំព័រទី ៣៧៩ ។ ២- អភិ. ភាគទី៨២ ទំព័រទី ៣៣៣ ។

ខ ជាន់ ដូចគ្នាដែរ ។

(មានន័យពោធជាអានិសង្ស)

ចំណែកឯ ព្រះអរិយៈ ទាំងឡាយណា ញុំាងសមាបត្តិទាំងឡាយ ៨ ឲ្យកើតឡើង ហើយចូលនិរោធសមាបត្តិ ចំរើនសមាធិ ដោយគិត ថា "យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានចិត្ត ដល់នូវនិរោធ-និព្វាន នៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន អស់ថ្ងៃទាំងឡាយ ៧ " ដូច្នេះ, ការចំរើនអប្បនាសមាធិ របស់ព្រះអរិយៈទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា មាននិរោធ ជាអានិសង្ស ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ប្រាជ្ញា ក្នុងការចំរើនយ៉ាងស្ងាត់ ដោយញាណចរិយា ១៦ និង ដោយសមាធិចរិយា ៩ ឈ្មោះថា ញាណ ក្នុងនិរោធសមាបត្តិ" ដូច្នេះជាដើម ។

នេះជាអានិសង្ស នៃការចំរើនសមាធិ ៥ ប្រការ មានកិរិយានៅជាសុខស្រួល ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាដើម ដូចបានពណ៌នាមកនេះឯង ។

ព្រោះហេតុដូច្នេះ បណ្ឌិត មិនគួរប្រមាទ ក្នុងការប្រកប
នូវការចំរើនសមាធិ ដែលមានអានិសង្សប្រើន ជាអនេក
ជាគ្រឿងជម្រះ នូវមន្ទិល គឺកិលេសឡើយ ។

ក៏សមាធិ ក្នុងបករណ៍វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយធម៌ជាប្រធាន គឺ សីល សមាធិ និង បញ្ញា ដោយព្រះគាថានេះ ថា " សីលេ បតិដ្ឋាយ

ឆរោ សបញ្ញោ ” ដូច្នេះជាដើម គឺខ្ញុំអធិប្បាយ បានចប់ហើយ ដោយសេចក្តីមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។

បរិច្ឆេទ ទី១១ ឈ្មោះ សមាធិនិទ្ទេស ក្នុងបករណ៍វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែលខ្ញុំរៀបរៀងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់កិរិយាញុាំងសាធុជន ឲ្យរីករាយទួទៅ ចប់ជាសំរេចហើយ ដោយអម្បាលនេះឯងហោង ។

♣ ♣ ♣

(បទសរុបនិទ្ទេសដែលបានពោលមកហើយ)

និទ្ទេស ទី ១ ឈ្មោះ សីលនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ២ ឈ្មោះ ធុតង្គនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៣ ឈ្មោះ កម្មដ្ឋានគ្គហណនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៤ ឈ្មោះ បឋវីកសិណនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៥ ឈ្មោះ សេសកសិណនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៦ ឈ្មោះ អសុភនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៧ ឈ្មោះ ឆានុស្សតិនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៨ ឈ្មោះ សេសានុស្សតិនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ៩ ឈ្មោះ ព្រហ្មវិហារនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ទី ១០ ឈ្មោះ អារុប្បនិទ្ទេស,
និទ្ទេស ២ គឺ បដិកូលសញ្ញា និង ធាតុវវដ្ឋាន ជានិទ្ទេស ទី ១១ ។

ឥទ្ធិវិធញាណកថា

(២៣៤) ឥទ្ធិវនេះ ការចំរើនសមាធិនេះ គឺខ្ញុំបានពោលហើយថា "មានអភិញ្ញាជាអានិសង្ស" ដោយអំណាចនៃលោកិយ-អភិញ្ញាទាំងឡាយ ឯណា, ព្រះយោគី អ្នកបានសម្រេចចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងកសិណទាំងឡាយ មានបឋវីកសិណ ជាដើមហើយ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីញុំាងអភិញ្ញា ទាំងឡាយនោះ ឲ្យដល់ព្រម, ព្រោះថា កាលបើធ្វើបាន យ៉ាងដូច្នោះ, ការចំរើន នូវសមាធិនោះ របស់ព្រះយោគីនោះ នឹងជាសមាធិដែលមានអានិសង្ស គឺខ្លួនបានហើយផង នឹងជាសមាធិ ដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនជាងផង, ព្រះយោគីនោះ ជាអ្នកប្រកបព្រមហើយ ដោយសមាធិភាវនា ដ៏ខ្ជាប់ខ្ជួនជាង ដែលមានអានិសង្ស គឺខ្លួនបានសំរេចហើយ នឹងញុំាងការចំរើននូវបញ្ញា ឲ្យដល់ព្រម ដោយស្រួលមែនពិត ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ យើងទាំងឡាយ នឹងប្រារព្ធ នូវអភិញ្ញាកថា ជាមុន ។

(លោកិយអភិញ្ញា ៥)

ក៏លោកិយអភិញ្ញា ទាំងឡាយ ៥ គឺ ៖

១- ***ឥទ្ធិវិធ*** សំដែងឫទ្ធិផ្សេងៗ បាន,

២- ***ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ*** ប្រាជ្ញាអាចស្តាប់ដឹងបាននូវសំឡេង របស់មនុស្ស និង ទេវតា ដោយសោតធាតុដែលជាទិព្វ,

៣- ***ចេតោបរិយញ្ញាណ*** ប្រាជ្ញាអាចកំណត់ដឹងចិត្តអ្នកដទៃបាន,

៤- ***បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ*** ប្រាជ្ញាអាចរឭកជាតិមុនបាន,

៥- ***សត្តានំ ចុតូបបាតញ្ញាណ*** ប្រាជ្ញាអាចដឹងបាន នូវការចុតិ និង

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

បដិសន្ធិ របស់សត្វទាំងឡាយ

គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយនយថា "កិកូនោះ កាល បើចិត្តតម្កល់នៅមាំ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាស ចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តដ៏ទន់ភ្លន់ សមគួរដល់ការងារ ឋិតនៅ ដល់ នូវភាពមិនរំជើបរំជួយ យ៉ាងដូច្នេះហើយ, រមែងនាំចិត្តចូលទៅ បង្អោនចិត្តចូលទៅ តាមបែបនៃឫទ្ធិ, ព្រះយោគីនោះ បាននូវការ តាក់តែងឫទ្ធិ បានជាច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ឲ្យទៅជាច្រើន នាក់ ក៏បាន [1] " ដូច្នេះជាដើម ដើម្បីទ្រង់សំដែង នូវអានិសង្ស នៃ ការចំរើនសមាធិផង ដើម្បីទ្រង់សំដែង នូវធម៌ដ៏ប្រណីត លើស លប់ក្រៃលែងផង ដល់ពួកកុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលបានសម្រេច សមាធិ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈានហើយ ។

(វិធីអប់រំបិត្ត)

បណ្តាលោកិយអភិញ្ញាទាំង ៥ នោះ ព្រះយោគី អ្នកធ្វើជា ដំបូង មានបំណងដើម្បីធ្វើ នូវការធ្វើនូវឫទ្ធិផ្សេងៗ មានជាដើមថា "មនុស្សតែម្នាក់ឯង ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់បាន" ដូច្នេះ គប្បី ញុំាងសមាបត្តិ ទាំងឡាយ ៨ ក្នុងកសិណទាំង ៨ មានឧទាត- ក្តសិណ ជាទីបំផុត ឲ្យកើតឡើង ហើយអប់រំចិត្ត ដោយអាការទាំង ឡាយ ១៤ នេះ គឺ ៖

កសិណានុលោមតោ *ដោយការចូលកាន់ឈានបណ្តាយ*

១- សុ. ទី. សី. ភាគទី ១៥ ទំព័រទី ២០៣ ។

ទៅ តាមលំដាប់នៃកសិណ,

កសិណប្បដិលោមតោ ដោយការចូលកាន់ឈានសាច្រាស ឡើងមកវិញ តាមលំដាប់នៃកសិណ,

កសិណានុលោមប្បដិលោមតោ ដោយការចូលកាន់ឈាន បណ្តោយទៅតាមលំដាប់នៃកសិណ និង ចូលកាន់ឈានសាច្រាស ឡើងមកវិញ តាមលំដាប់នៃកសិណ,

ឈានានុលោមតោ ដោយការចូលកាន់ឈាន បណ្តោយ ទៅ តាមលំដាប់នៃឈាន,

ឈានប្បដិលោមតោ ដោយការចូលកាន់ឈានច្រាសមក វិញ,

ឈានានុលោមប្បដិលោមតោ ដោយការចូលកាន់ឈាន បណ្តោយទៅតាមលំដាប់នៃឈាន ហើយសាច្រាសឡើងមកវិញ,

ឈានានុក្កន្តកតោ ដោយការចូលផ្ទោះរំលងឈាន,

កសិណុក្កន្តកតោ ដោយការចូលផ្ទោះរំលងកសិណ,

ឈានក្កសិណុក្កន្តកតោ ដោយការចូលផ្ទោះរំលងទាំង ឈាន ទាំងកសិណ,

អង្គសង្ខិត្តិតោ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអង្គ,

អារម្មណសង្ខិត្តិតោ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទងនូវអារម្មណ៍,

អង្គារម្មណសង្ខិត្តិតោ ដោយការប្រព្រឹត្តិកន្ទងអង្គ និង អារម្មណ៍,

ឥន្ទ្រិយនិទ្ទេស

អង្គវវដ្ឋាបនតោ ដោយការកំណត់នូវអង្គ,

អារម្មណវវដ្ឋាបនតោ ដោយការកំណត់អារម្មណ៍ ។

សួរថា "ក៏ក្នុងអាការទាំងនុ៎ះ ការអនុលោមតាមកសិណ តើដូចម្តេច? ។បេ។ ការកំណត់នូវអារម្មណ៍ តើយ៉ាងដូចម្តេច?" ។

(ប្លែតាមលំដាប់កសិណ)

ឆ្លើយថា: កិកូ ក្នុងសាសនានេះ ចូលឈានអស់វារៈ ១០០ ដងខ្លះ អស់វារៈ ១,០០០ ដងខ្លះ ក្នុងកសិណទាំងឡាយ ៨ ដោយលំដាប់ យ៉ាងនេះ គឺ "ចូលឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ បន្ទាប់មក ក្នុងអាលោកកសិណ" ដូច្នេះ, ការចូលឈាននេះ ឈ្មោះថា អនុលោមតាមកសិណ ។

(ប្លែបញ្ញាសកសិណ)

ចំណែកការចូល តាមលំដាប់នៃការច្រាស ដូចគ្នានោះដែរ ចាប់ផ្តើមពីឱទាតក្តសិណមក ឈ្មោះថា ការចូលបញ្ញាសកសិណ ។

(ការប្លែដោយអនុលោមនិងបដិលោមនៃកសិណ)

ការចូលឈាន រឿយៗ ដោយអំណាចនៃអនុលោម និង បដិលោម យ៉ាងនេះ គឺ ចាប់ផ្តើមអំពីបឋវីកសិណមក រហូតដល់ឱទាតក្តសិណ ចាប់ផ្តើមអំពីឱទាតក្តសិណ រហូតដល់បឋវីកសិណ ឈ្មោះថា ការចូល ដោយអនុលោម និង បដិលោម តាមលំដាប់នៃកសិណ ។

(ការប្លែតាមលំដាប់នៃឈាន)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ការចូលឈាន រឿយៗ តាមលំដាប់ ចាប់ផ្តើមតាំងតែអំពី បឋមជ្ឈាន មក រហូតដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ឈ្មោះថា ការចូលតាមលំដាប់នៃឈាន ។

(ការចូលប្រាសឈាន)

ការចូលឈាន រឿយៗ ចាប់ផ្តើមអំពីនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ រហូតដល់បឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថា ការចូលប្រាសឈាន ។

(ការចូលឈានទាំងតាមលំដាប់ទាំងបញ្ច្រាស)

ការចូលឈាន រឿយៗ ដោយអំណាចការចូលតាមលំដាប់ និង បញ្ច្រាស យ៉ាងនេះ គឺ ចាប់ផ្តើមអំពីបឋមជ្ឈាន រហូតដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន និង ចាប់ផ្តើមអំពីនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ឈ្មោះថា ការចូលឈាន តាមលំដាប់ និង បញ្ច្រាស ។

(ការចូលផ្តោះរំលងឈាន)

ឯការមិនរំលងនូវកសិណ តែរំលងនូវឈាន ដោយភាពប្រកប ដោយចន្លោះតែមួយ យ៉ាងដូច្នេះ គឺ ចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ ហើយចូលនូវតតិយជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណនោះដែរ បន្ទាប់មក បើកនូវបឋវីកសិណនោះវិញ ហើយចូលអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន បន្ទាប់មក ចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន យ៉ាងដូច្នេះ ឈ្មោះថា ចូលរំលងនូវឈាន ។

ព្រះយោគី គប្បីធ្វើការប្រកប ដែលមានមូលនៃកសិណ មានអាទោកសិណជាដើម យ៉ាងដូច្នេះ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

(ការបូលរំលងនូវកសិណ)

ការមិនរំលងឈាន តែរំលងកសិណ ដោយភាពប្រកប ដោយចន្ទោះតែមួយ ដោយនយនេះថា "ព្រះយោគី ចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ ហើយចូលបឋមជ្ឈាននោះម្តងទៀត ក្នុងតេជោ-កសិណ បន្ទាប់មក ក្នុងនីលកសិណ បន្តមកទៀត ក្នុងលោហិត-កសិណ" យ៉ាងដូច្នេះ ឈ្មោះថា ការចូលរំលងកសិណ ។

(ការបូលរំលងទាំងឈានទាំងកសិណ)

ការរំលងនូវឈានផង នូវកសិណផង ដោយនយនេះ ថា "ព្រះយោគី ចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណហើយ បន្ទាប់មក ចូល នូវតតិយជ្ឈាន ក្នុងតេជោកសិណ ហើយបើកនូវនីលកសិណ ចូល នូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ហើយចូលនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន អំពីលោហិតកសិណ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ចូលរំលងទាំងឈាន ទាំង កសិណ ។

(ការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវអង្គ)

ចំណែកការចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ ហើយចូល ឈានទាំងឡាយ ក្រៅអំពីនេះ ក្នុងបឋវីកសិណនោះ ដូចគ្នាដែរ ឈ្មោះថា ការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវអង្គ ។

(ការប្រព្រឹត្តិកន្លងនូវអារម្មណ៍)

ការចូលកាន់ឈានតែមួយ ក្នុងកសិណទាំងអស់ យ៉ាងនេះ គឺ ព្រះយោគី ចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ រួចចូលបឋមជ្ឈាន

នោះដែរ ក្នុងអាភោកសិណ ។បេ។ ចូលបឋមជ្ឈាននោះវិញ ក្នុងឱទាតកសិណ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ចូលប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអារម្មណ៍ ។

(ការប្រព្រឹត្តិកន្លងទាំងអង្គទាំងអារម្មណ៍)

កិរិយាកន្លងអង្គទាំងឡាយ និង អារម្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយអំណាចនៃភាពប្រកបដោយចន្លោះតែមួយ យ៉ាងដូច្នេះគឺ ព្រះយោគីចូលបឋមជ្ឈាន ក្នុងបឋវីកសិណ ហើយចូលទុតិយជ្ឈាន ក្នុងអាភោកសិណ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ក្នុងតេជោកសិណ ហើយចូលចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងវាយោកសិណ បើកឡើងនូវនីលកសិណ ហើយចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ចូលវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈានអំពីបីតកសិណ ចូលកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន អំពីលោកហិត-កសិណ ចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន អំពីឱទាតកសិណ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ការប្រព្រឹត្តិកន្លងទាំងអង្គទាំងអារម្មណ៍ ។

(ការកំណត់អង្គឈាន)

ឯការកំណត់ត្រឹមតែអង្គឈានប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងនេះ គឺ ព្រះយោគី កំណត់ថា បឋមជ្ឈាន មានអង្គ ៥ ហើយកំណត់ថា ទុតិយ-ជ្ឈាន មាន អង្គ ៣ កំណត់ថា តតិយជ្ឈាន មានអង្គ ២ ហើយកំណត់ថា ចតុត្ថជ្ឈាន អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ។បេ។ នេវសញ្ញានា-សញ្ញាយតនជ្ឈាន ក៏មានអង្គ ២ ដូចគ្នាដែរ ដូច្នេះ ឈ្មោះថា កំណត់នូវអង្គ ។

(ការកំណត់អារម្មណ៍)

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

មួយទៀត ការកំណត់ត្រឹមតែអារម្មណ៍ប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងដូច្នេះ គឺ ព្រះយោគី កំណត់ថា "នេះ ជាបឋវីកសិណ" ហើយកំណត់ ថា "នេះ ជាអាបោកសិណ" ។ល។ ថា "នេះ ជាឱទាតកសិណ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ការកំណត់នូវអារម្មណ៍ ។

ចំណែកអាចារ្យពួកមួយ ចង់បាននូវការកំណត់នូវអង្គ និង អារម្មណ៍ ។ ប៉ុន្តែព្រោះការកំណត់នូវអង្គ និង អារម្មណ៍នោះ មិនមកហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយ ទើបការកំណត់អង្គ និង អារម្មណ៍ នោះ មិនមែនជាប្រធាន នៃការចំរើន ដោយពិត ។

(ការធ្វើឫទ្ធិ ជាភារៈធ្ងន់)

ពាក្យដែលថា ព្រះយោគាវចរដែលជាអាទិកម្មិកៈ មិនបាន អប់រំចិត្ត ដោយអាការ ១៤ យ៉ាងនេះ ដូចបានពោលមកនេះ មិន បានចំរើនភាវនា ក្នុងកាលមុនមក នឹងញុំាងការធ្វើឫទ្ធិផ្សេងៗ ឲ្យ សំរេចបាន នេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ ។ ព្រោះថា ការបវិ-កម្មកសិណ ហ្នឹងឯង គឺជាភារៈធ្ងន់ របស់ព្រះយោគាវចរ ដែលជា អាទិកម្មិកៈ ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែ មួយគត់ ទើបអាច(ដើម្បីបវិកម្មបាន) ។ ការធ្វើ(បដិភាគ)និមិត្ត ឲ្យ កើតឡើង ជាភារៈធ្ងន់ របស់ព្រះយោគាវចរ ដែលបានធ្វើកសិណ-បវិកម្មហើយ ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រ តែមួយរូបប៉ុណ្ណោះទេ ទើបអាច (ដើម្បីធ្វើនិមិត្តឲ្យកើតឡើងបាន) ។ កាលបើនិមិត្ត កើតឡើងហើយ, ការញុំាងនិមិត្តនោះ ឲ្យចំរើនឡើង

រហូតបានសម្រេចដល់អប្បនា គឺជាការៈ (របស់ព្រះយោគាវចរ) ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែមួយរូបប៉ុណ្ណោះ ទេ ទើបអាច (ដើម្បីសំរេចដល់អប្បនា) ។ ការអប់រំចិត្តគ្រប់គ្រាន់ ដោយអាការ ១៤ យ៉ាង គឺជាការៈ របស់ព្រះយោគាវចរ ដែលបានសំរេចអប្បនាហើយ ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែមួយរូបប៉ុណ្ណោះទេ ទើបអាច (ដើម្បីអប់រំចិត្ត ដោយអាការ ១៤ យ៉ាងបាន) ។ ធម្មតា ការដំណែងនូវឫទ្ធិផ្សេងៗ គឺជាការៈ របស់ព្រះយោគាវចរ ដែលបានទូន្មានចិត្ត ដោយអាការ ១៤ យ៉ាង ស្រេចហើយ ។ បណ្តាកុលបុត្រ មួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែមួយរូបប៉ុណ្ណោះទេ ទើបអាច (ដើម្បីដំណែងឫទ្ធិផ្សេងៗ បាន) ។ ឈ្មោះថា ភាវៈនៃការចូលកាន់ឈានបានយ៉ាងឆាប់រហ័ស គឺជាការៈនៃព្រះយោគាវចរ ដែលបានសំរេច នូវការដំណែងឫទ្ធិ ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែមួយរូបប៉ុណ្ណោះ ទេ ឈ្មោះថា ជាអ្នកចូលឈានបាន យ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

សេចក្តីថា កុលបុត្រមួយរូបនោះ ប្រៀបដូចជាព្រះក្ខិតត្ថេរ អ្នកមានវស្សា ៨ រាប់ពីឧបសម្បទាមក ក្នុងបណ្តាភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ មានចំនួន ៣០,០០០ រូប ដែលនិមន្តមកកាន់គិលានុបដ្ឋាន របស់ព្រះថេរៈ ឈ្មោះមហាវេហាណគុត្តត្ថេរ ក្នុងវត្ត ឈ្មោះថេរម្ពត្តលៈ យ៉ាងនោះឯង ។ អានុភាព របស់លោក ត្រូវអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលហើយ ក្នុងបឋវីកសិណនិទ្ទេស ឯណោះ ។ ក៏ព្រះថេរៈ ឃើញ នូវ

អានុភាពនោះ របស់ព្រះរក្ខិតត្ថេរ នោះហើយ ពោលថា "ម្នាលអាវុសោ ប្រសិនបើព្រះរក្ខិតត្ថេរ នឹងមិនមានហើយ, យើងទាំងអស់គ្នា គប្បីជាអ្នកជល់នូវការតិះដៀល ថា "កិក្ខុទាំងឡាយ មិនបានអាចហើយ ដើម្បីនឹងរក្សានូវនាគរាជ" ដូច្នេះ, ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអាវុធ គឺអ្នកគប្បីកាន់យកដោយខ្លួនឯង ហើយត្រាច់ទៅ, ការដែលអ្នកជំរះច្រែះឲ្យអស់សិនហើយ កាន់យកទៅ ទើបសមគួរ" ។ កិក្ខុ ៣០,០០០ រូបនោះ ឋិតនៅក្នុងឱវាទ របស់ព្រះថេរៈហើយ ក៏បានជាអ្នកមានកិរិយាចូលឈានបានឆាប់រួសរាន់ ។ ក៏សូម្បីកាលបើមានការចូលឈានបានឆាប់រហ័ស, ភាពជាទីពឹង នៃបុគ្គលជនៃទេ គឺជាការៈ ។ បណ្តាកុលបុត្រមួយរយក្តី មួយពាន់ក្តី កុលបុត្រតែមួយប៉ុណ្ណោះ ទើបអាច (ដើម្បីជាទីពឹងនៃអ្នកជនៃទេបាន) ។ កុលបុត្ររូបនោះ បីដូចជាព្រះថេរៈ អ្នក- កាលបើក្លៀងជាវិការៈនៃរងើកភ្លើង គឺមារឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងទីបូជាឈ្មោះ គិរិកណ្ណវាហនៈ សាងនូវផែនដី ព្ងជ័អាកាសហើយ ការពារក្លៀងជាវិការៈនៃរងើកភ្លើងបាន យ៉ាងនោះឯង ។

តែសម្រាប់បុគ្គលវិសេសទាំងឡាយ អ្នកដែលមានសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកបក្នុងខាងដើម ដ៏មានកម្លាំង មានព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និង ព្រះអគ្គសាវ័កជាដើម តែវៀរចាកភាវនានុក្រម គឺការអប់រំចិត្ត តាមលំដាប់ មានប្រការដូចបានពោលមកហើយនេះ ការដំណែងនូវឫទ្ធិនេះផង គុណទាំងឡាយជនៃទេ មានបដិសម្ភិទា ជា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ដើមផង រមែងសំរេចបាន ដោយអំណាចនៃកិរិយាបានចំពោះ នូវព្រះអរហន្តមែនពិត ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ព្រះយោគាវចរ ដែលជាអាទិកម្មិក: គប្បីទូន្មានចិត្តឲ្យបានស្រេច ដោយអាការ ១៤ យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យទន់ ឲ្យគួរដល់ការងារ ដោយអំណាចការចូល (ឈាន) ធ្វើឆន្ទ:ឲ្យជាប្រធាន ធ្វើចិត្តឲ្យជាប្រធាន ធ្វើវីរិយ:ឲ្យជាប្រធាន និង ធ្វើវិមំសាឲ្យជាប្រធានផង ដោយអំណាច (ធ្វើឲ្យ) ជាវសី មានអាវជ្ជនវសីជាដើមផង ហើយគប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងប្រកប ដើម្បីឥទ្ធិវិធញ្ញាណចុះ ប្រៀបបីដូចជាជាងមាសអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវគ្រឿងប្រដាប់ឲ្យប្លែក ធ្វើមាសឲ្យទន់ ឲ្យគួរដល់ការងារពិត ដោយវិធីទាំងឡាយ មានការផ្ចុំភ្លើងជាដើម ហើយទើបធ្វើ យ៉ាងដូច្នោះឯង, មួយទៀត ប្រៀបបីដូចជានាយស្មូនឆ្នាំង អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើនូវភាជន៍ឲ្យប្លែក ធ្វើនូវដីស្អិត ឲ្យជាដីគឺខ្លួនបំប៉ន់ល្អហើយ ឲ្យទន់ពិត ហើយទើបធ្វើ ដូច្នោះឯង ។ តែព្រះយោគី អ្នកបរិបូណ៌ដោយហេតុខាងដើម សូម្បីមានការស្ទាត់ជំនាញ ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងគុណត្រឹមតែចតុត្ថជ្ឈាន ក្នុងកសិណទាំងឡាយក៏គួរ ដើម្បីធ្វើបាន ។

(វិធីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម)

(២៣៥) ក៏ព្រះយោគី គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងប្រកប ក្នុងការធ្វើឥទ្ធិវិធ: ឲ្យសំរេចនុ៎ះ ដោយវិធីណា, ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សំដែងនូវវិធីនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "**សោ ឯវំ**

សមាហិតេ ចិត្តេ *ព្រះយោគីនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅស៊ប់ហើយ យ៉ាងនេះ” ដូច្នេះជាដើម ។*

*នេះ គឺជាពាក្យវិនិច្ឆ័យ តាមលំអាននៃន័យបាឡី ក្នុងឥទ្ធិ-វិធញ្ញាណ នោះហ្នឹងឯង ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា “**សោ**” បានដល់ ព្រះយោគី អ្នកបានសំរេចតុត្ថជ្ឈានហើយនោះ ។ ពាក្យថា “**ឯវំ**” នេះ ជាពាក្យសំដែងចេញ នូវលំដាប់នៃចតុត្ថជ្ឈាន ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា បានចំពោះនូវចតុត្ថជ្ឈាន តាមលំដាប់ នៃការបានសំរេច ចាប់ដើមតាំងពីការបាននូវបឋមជ្ឈានមកនេះ ។ បទថា “**សមាហិតេ**” គឺតាំងនៅស៊ប់ហើយ ដោយចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនេះ ។ បទថា “**ចិត្តេ**” សំដៅយកភូជាវចរចិត្ត ។*

*ចំណែកក្នុងបទទាំងឡាយដ៏សេស មានបទថា “**បរិសុទ្ធេ**” ដូច្នេះជាដើម មានវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ។ (ចិត្ត) ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ ហើយ ព្រោះភាវៈគឺសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសតិ ដោយអំណាចឧបេក្ខា ។ ក៏ព្រោះចិត្តបរិសុទ្ធហ្នឹងឯង ទើបឈ្មោះថា ផូរផង់ អធិប្បាយថា ជាដែនផ្សាយចេញនៃរស្មី ។ ឈ្មោះថា មិនមានទីទួលគឺកិលេស ព្រោះភាវៈនៃទីទួលគឺកិលេស មានរាគៈជាដើម បន្សាត់បង់ហើយ ដោយកិរិយាសម្ងាប់ នូវបច្ចយទាំងឡាយ មានសុខជាដើម ។ ឈ្មោះថា មានឧបក្កិលេស ទៅប្រាសហើយ ព្រោះភាវៈនៃទីទួល គឺកិលេសមិនមានហ្នឹងឯង ។ មែនពិត ចិត្ត រមែងសៅហ្មង ដោយទីទួល គឺកិលេស ។ ឈ្មោះថា ជាចិត្តទន់ ព្រោះភាវៈជាចិត្តដែលព្រះយោគី*

ជានអប់រំល្អហើយ អធិប្បាយថា ជាចិត្តដល់ហើយ នូវការស្ងាត់ជំនាញ ។ ព្រោះចិត្តប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាច ទើបហៅថា ចិត្តទន់ ។ ព្រោះភាវៈនៃចិត្តទន់ហ្នឹងឯង ទើបឈ្មោះថា គួរដល់ការងារ មានអធិប្បាយថា អត់ធន់ដល់ការងារ ប្រកបក្នុងការងារ ។ ពិតមែន ចិត្តទន់ ជាចិត្តគួរដល់ការងារ ប្រៀបបីដូចជាមាស ដែលជាងពង្រាបជានល្អហើយ យ៉ាងនោះឯង ។ ក៏ចិត្តទន់ និង ចិត្តគួរដល់ការងារទាំងពីរនោះឯង កើតមាន ក៏ព្រោះភាវៈនៃចិត្តដែលព្រះយោគី អប់រំល្អហើយហ្នឹងឯង ។ សមដូចព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត រំពឹងរកមិនឃើញនូវសភាវៈដទៃ សូម្បីតែសភាវៈមួយ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ជាសភាវៈទន់ផង គួរដល់ការងារផង ដូចជាចិត្តនេះសោះឡើយ [1] ” ដូច្នេះជាដើម ។ ព្រោះភាវៈនៃចិត្តឋិតនៅហើយ ក្នុងគុណទាំងឡាយមានភាពដ៏បរិសុទ្ធជាដើមនោះ ទើបឈ្មោះថា ឋិតនៅហើយ ។ ព្រោះចិត្តឋិតនៅហ្នឹងឯង ទើបបានឈ្មោះថា ដល់នូវភាពមិនញាប់ញ័រ អធិប្បាយថា មិនឃ្លេងឃ្លោង មិនរំជើបរំជួយ ។ មួយទៀត ឈ្មោះថា ឋិតនៅហើយ ព្រោះឋិតនៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន ដោយភាពនៃចិត្តទន់ និង ចិត្តគួរដល់ការងារ ឈ្មោះថា ដល់នូវភាពមិនញាប់ញ័រ ព្រោះភាវៈនៃចិត្ត ត្រូវគុណជាតិទាំងឡាយ មានសទ្ធាជាដើម ហួងហែងរក្សាហើយ ។ មែនពិត ចិត្ត ដែលសទ្ធារក្សាហើយ រមែងមិន

๑- សុ. អំ. ឯ. ភាគទី ๔๐ ទំព័រទី ๑๘ ។

ញាប់ញ័រ ដោយភាពមិនមានសទ្ធា, ចិត្ត ដែលវីរិយៈ រក្សាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយភាពខ្ជិលច្រអូស, ចិត្ត ដែលសតិ រក្សាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីប្រមាទ, ចិត្ត ដែលសមាធិ រក្សាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីរាយមាយ, ចិត្ត ដែលបញ្ញារក្សាហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយអវិជ្ជា, ចិត្ត ដែលជល់ហើយនូវពន្ធឺ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយភាពឆន្ទតគឺកិលេស ។ ចិត្ត ដែលធម៌ទាំង ៦ នេះ រក្សាហើយ ជាចិត្តជល់នូវភាពមិនញាប់ញ័រ ។ ចិត្ត ដែលជល់ព្រមហើយ ដោយអង្គ ៨ ដូចពោលមកនេះ ទើបជាចិត្តគួរជល់អកិនីហារ ដើម្បីកិរិយាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយការត្រាស់ដឹងដ៏ក្រៃលែង នូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ។

គប្បីជ្រាបនយ័មួយទៀត ។ ឈ្មោះថា ឋិតនៅស៊ប់ហើយ ព្រោះសមាធិ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន, ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ ព្រោះជាចិត្តឋិត នៅឆ្ងាយអំពីនីវរណៈ, ឈ្មោះថា ផូរផង់ ព្រោះប្រព្រឹត្តកន្ធនូវអង្គ មានវិតក្កៈជាដើម, ឈ្មោះថា មិនមានទីទួល ព្រោះមិនមានធម៌ដែលធ្លងចុះ ក្នុងសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលជាសត្រូវ ដល់ការបានចំពោះនូវឈាន ឈ្មោះថាមានឧបក្កិលេសទៅប្រាសហើយ ព្រោះកិរិយាទៅប្រាស នៃសេចក្តីសៅហ្មងនៃចិត្ត មានអកិជ្ឈា ជាដើម ។ ក៏បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបពាក្យទាំងពីរយ៉ាងនេះ តាមលំអាននៃនយ័ ក្នុងអង្គុណសូត្រ និង វត្តសូត្រ ។ ឈ្មោះថា ជាចិត្តទន់ ព្រោះ

ដល់នូវការស្ងាត់, ឈ្មោះថា ជាចិត្តគួរដល់ការងារ ព្រោះចូលទៅដល់ភាពជាឥទ្ធិបាទ, ឈ្មោះថា បិតនៅហើយ ព្រោះចូលទៅដល់ភាពប្រណីត ដោយភាពពេញលេញនៃភាវនា ឈ្មោះថា ដល់នូវភាពមិនញាប់ញ័រ ។ អធិប្បាយថា ចិត្ត ជាធម្មជាត ដល់នូវភាពមិនញាប់ញ័រ ដោយប្រការណា, បិតនៅហើយ ដោយប្រការនោះ ។ ចិត្ត ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដោយន័យនេះ ជាចិត្តគួរដល់អកិនីហារ គឺជាបាទ ជាបទដ្ឋាន ដើម្បីកិរិយាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង នូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(២៣៦) គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ក្នុងបាឡីថា "ព្រះយោគី នាំចិត្តចូលទៅ បង្អោនចិត្តចូលទៅ ដើម្បីសំដែងឫទ្ធិ" ដូចតទៅនេះ ។

ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថថា ការសំរេច អធិប្បាយថា ដោយអត្ថថា កើតផលផង ដោយអត្ថថា បានចំពោះផង ។ ព្រោះថា វត្ថុណា កើតផល បុគ្គលបានចំពោះនូវវត្ថុណា, វត្ថុនោះ លោកហៅថា រមែងសំរេច ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "កាលសត្វ ប្រាថ្នានូវកាមណា, បើកាមនោះ សំរេច ដល់សត្វនោះ [1] ។ ន័យដូចគ្នានោះដែរ ។ បាឡីថា "ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ព្រោះនេក្ខម្មៈសំរេច, ឈ្មោះថា ជាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់, ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ព្រោះអរហត្តមគ្គ សំរេច, ឈ្មោះថា ជាដិហារ្យ ព្រោះកំចាត់បង់ [2] " ។

១- សុ. ខុ. ភាគទី ៥៤ ទំព័រទី ២៦៥ ។ ២- សុ. ភាគទី ៧១ ទំព័រទី ៣១៥ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

នយមួយទៀត ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថថាសំរេច ។ ពាក្យថា ឫទ្ធិ នេះ ជាឈ្មោះនៃកិរិយាដល់ព្រមដោយឧបាយ ។ មែនពិត ឧបាយសម្បទា រមែងសំរេច ព្រោះកិរិយាសោយផល ដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ ។ ដូចព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "មែនពិត ចិត្តគហបតីនេះឯង ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ដ៏ល្អ ប្រសិនបើនឹងប៉ង ប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងអនាគតកាលជួច្នេះ, សេចក្តីប្រាថ្នា របស់ចិត្តគហបតីនោះ រមែងសំរេចបាន ព្រោះការតាំងចិត្តប្រាថ្នា របស់អ្នកមានសីល ជាកិរិយាបរិសុទ្ធស្អាត [1] " យ៉ាងដូច្នេះ ។

នយមួយទៀត សត្វទាំងឡាយ រមែងសម្រេច ដោយគុណជាតនោះ ព្រោះហេតុនោះ គុណជាតនោះ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ។ អធិប្បាយថា ពាក្យថា "រមែងសម្រេច" នេះ សេចក្តីថា ជាអ្នកសម្រេច ចំរើនរុងរឿង ជាអ្នកដល់នូវគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់" ដូច្នេះ ។

(ឫទ្ធិ ១០ យ៉ាង)

ឫទ្ធិ នោះ មាន ១០ យ៉ាង ។ ដូចព្រះសារីបុត្រ ពោលថា ពាក្យថា "ឫទ្ធិទាំងឡាយ" បានដល់ ឫទ្ធិ ១០ យ៉ាង ។ ព្រះសារីបុត្រ ពោលពាក្យដទៃទៀតថា "ឫទ្ធិ ទាំង ១០ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ?" ។

ឫទ្ធិ ១០ យ៉ាងនោះ គឺ ៖

*១- **អធិដ្ឋានា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ សំរេចដោយការអធិដ្ឋាន,*

១- សុ. សំ. ស. ភាគទី ៣៦ ទំព័រទី ២២៣ ។

២- **វិកុព្វនា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ដោយការធ្វើឲ្យប្លែក,
៣- **មនោមយា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ដែលសំរេចមកអំពីចិត្ត,
៤- **ញាណវិប្ផារ ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិដែលផ្សាយចេញពីអរហត្តមគ្គញ្ញាណ,
៥- **សមាធិវិប្ផារ ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ដែលផ្សាយចេញមកអំពីសមាធិ,
៦- **អរិយា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ របស់ព្រះអរិយៈ,
៧- **កម្មវិបាកជា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ដែលកើតមកអំពីកម្មវិបាក,
៨- **បុញ្ញវតោ ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលអ្នកមានបុណ្យ,
៩- **វិជ្ជាមយា ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ដែលសំរេចមកអំពីវិជ្ជា,
១០- **តត្ថ តត្ថ សម្មាបយោគបច្ចយា ឥជ្ឈនដ្ឋេន ឥទ្ធិ** ឫទ្ធិ ព្រោះអត្ថ ថា សំរេច ព្រោះបច្ច័យនៃការប្រកបត្រឹមត្រូវ ក្នុងកិច្ចនោះៗ [១] ។

(១- អធិដ្ឋានឫទ្ធិ)

បណ្តាឫទ្ធិទាំងនោះ ឫទ្ធិដែលព្រះសារីបុត្រសំដែងវែកញែកយ៉ាងនេះថា "កិក្ខុតែមួយរូបទេ ដោយប្រក្រតី តែនឹកចង់ឲ្យបានច្រើនរូប គឺ នឹកចង់ឲ្យទៅជាមួយរយរូបក្តី មួយពាន់រូបក្តី មួយហ្មឺនរូបក្តី លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបច្រើន" ដូច្នេះជាដើម [២] ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការអធិដ្ឋាន ព្រោះភាវៈនៃឫទ្ធិនោះ សំរេចហើយ ដោយអំណាចនៃការអធិដ្ឋាន ។

(២- វិកុព្វនឫទ្ធិ)

ឫទ្ធិ ដែលមកហើយ ដោយបាឡីយ៉ាងនេះថា "ព្រះអកិកូនោះ

១- សុ. ភាគទី ៧១ ទំព័រ ២៦៤ ។ ២- ទំព័រ ២៦៩ ។

លះបង់កេទជាប្រក្រតីហើយ សំដែងកេទជាកុមារខ្លះ សំដែងកេទជានាគខ្លះ ។ល។ សំដែងកេទជាកងទាហានប្លែកៗ គ្នាខ្លះ [1] ” ដូច្នេះ ជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការធ្វើឲ្យប្លែក ព្រោះភាវៈនៃឫទ្ធិនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃការលះបង់កេទប្រក្រតី និង ធ្វើឲ្យខុសប្លែក ពីកេទប្រក្រតី ។

(៣- មនោមយឫទ្ធិ)

ឫទ្ធិ ដែលមកហើយ ដោយនយនេះថា “ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ និម្មិត នូវកាយដទៃ អំពីកាយនេះ មានរូបដែលសំរេចអំពីចិត្ត” ដូច្នេះ ជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដែលសំរេចអំពីចិត្ត ព្រោះភាវៈនៃឫទ្ធិនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអំណាចការកើតឡើង នៃសរីរៈដទៃទៀត ដែលសំរេចមក អំពីចិត្ត ឰដ៏ខាងក្នុងនៃពងកាយ ។

(៤- ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ)

គុណវិសេស ដែលកើតដោយអានុភាពនៃញាណ ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលជាខាងក្រោយក្តី ព្រោះការប្រព្រឹត្តិទៅ នៃញាណ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ។ សមដូចព្រះបាឡី ថា “ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវសេចក្តីសំគាល់ថា ទៀង ដោយការពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ។ល។ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ ព្រោះសម្រេចអត្ថ នៃការលះបង់ នូវកិលេសទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ

๑- សុ. ភាគទី ๗๑ ទំព័រ ๒๗๗ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(ដូចជា) ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះពាកុល: ដ៏មានអាយុ, ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះសំកិច្ច: ដ៏មានអាយុ និង ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះកូតបាល ដ៏មានអាយុ [๑] " ដូច្នេះ ។

(ញាណវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះពាកុល:)

បណ្តាព្រះថេរៈ ទាំង ៣ នោះ ជាបឋម ព្រះពាកុល: ដ៏មានអាយុ នៅក្នុងនៅឡើយ ក្នុងថ្ងៃមង្គល ត្រូវគេផ្លុតទឹក ក្នុងស៊ីង ផ្លាក់ហើយ ក្នុងខ្សែទឹក ដោយសេចក្តីប្រហែសនៃមេនំ ។ ត្រីលេប នូវកុមារនោះ ហើយបានទៅកាន់កំពង់ នៃក្រុងពារាណសី ។ អ្នក ប្រមង់ត្រី ចាប់ត្រីនោះបានហើយ ក្នុងកំពង់នោះ ក៏លក់ទៅឲ្យភរិយា នៃសេដ្ឋី ។ ភរិយាសេដ្ឋីនោះ ក៏កើតសេចក្តីចូលចិត្តលើត្រី ហើយ ពោលថា "ខ្ញុំ នឹងអាំងត្រីនុ៎ះខ្លួនឯង" ដូច្នេះ កំពុងតែរៈ ក៏ស្រាប់តែ ឃើញទារក ដូចជារូបជាវិការនៃមាស ក្នុងពោះត្រី ក៏កើតសេចក្តី សោមនស្សថា "អាត្មាអញ បានកូនហើយ" ដូច្នេះ ។ ភាពមិនមាន នៃរោគ ក្នុងពោះនៃត្រី ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះពាកុល:ដ៏មានអាយុ ជាអ្នកកើត ក្នុងភពជាទីបំផុត ព្រោះ ភាពមិនមានរោគ ក្នុងពោះនៃត្រីនោះ កើតហើយ ដោយអានុភាព នៃព្រះអរហត្តមគ្គញាណ ដែលលោកគប្បីបាន ដោយអត្តភាពនោះ ដូច្នេះ ។ ក៏បណ្ឌិត គប្បីសំដែងរឿង(ព្រះពាកុល:) ដោយពិស្តារ ។

๑- សុ. ខុ. ភាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๗๘ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

(ញាណវិប្ផារប្បទ្ធិ របស់ព្រះសំកិច្ចៈ)

ក៏កាលព្រះសង្កិច្ចត្ថេរ តាំងនៅក្នុងគភ៌នៅឡើយ មាតា ក៏ បានធ្វើមរណកាលទៅ ។ កាលដែលមាតានោះ ត្រូវគេលើកឡើង កាន់ទីប៉ាឆា ចាក់ដោយឈើស្រួចហើយជុត, ទារកប៉ះគ្រឿងប្រហារ ត្រង់កន្ទុយក្អែក ដោយចុងឈើស្រួច បានស្រែកហើយ ។ លំដាប់ នោះ ពួកមនុស្សទាំងឡាយ ក៏បានដាក់ទារកនោះ ចុះហើយ ដោយ គិតថា "ទារកនៅមានជីវិត" ដូច្នេះ រះពោះរួចហើយ ក៏បានឲ្យទារក ទៅជីដូន ។ ទារកនោះ ត្រូវជីដូននោះថែទាំ លុះធំចំរើនវ័យហើយ ក៏ ទៅបួស បានសំរេចនូវព្រះអរហត្ត ព្រមទាំងបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ។ ភាពមិនមានរោគ លើជើងថ្ករនៃឧស តាមន័យដែលលោកពោល ហើយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃញាណ របស់ព្រះសង្កិច្ចៈ ដ៏មានអាយុ ។

(ញាណវិប្ផារប្បទ្ធិ របស់ព្រះភូតបាល)

រឿងមួយទៀត ឪពុក របស់ភូតបាលទារក ជាមនុស្សទ័លក្រ ក្នុងទីក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ឪពុកនោះ ទៅកាន់ព្រៃដោយរទេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ឧស ផ្ទុកឧសស្រេចហើយ ទៅដល់ទីជិតទ្វារក្រុង ក្នុងពេលល្ងាច ។ ជួនគ្រានោះ គោទាំងឡាយរបស់គាត់ ដោះចេញពីនឹមហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ទីក្រុង ។ ឪពុកនោះ ឲ្យកូនតូចអង្គុយលើទូករទេះហើយ ក៏ទៅតាមជានជើងគោទាំងឡាយ បានចូលទៅកាន់ទីក្រុងផងដែរ ។ កាលគាត់មិនទាន់ចេញមកវិញនៅឡើយ ទ្វារ

ចិទហើយ ។ ភាពដែលទាវក មិនមានរោគ អស់រាត្រីមានយាមបី ខាងក្រៅក្រុង សូម្បីជាទីត្រាច់ទៅនៃយក្សសោហាវ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយទៅនៃញាណ តាមន័យដែលលោកពោលមកហើយ នោះឯង ។ ក៏បណ្ឌិត គប្បីសំដែងរឿង ឲ្យពិស្តារផង ។

(៥- សមាធិវិប្ផារឫទ្ធិ)

គុណវិសេស ដែលកើតហើយ ដោយអានុភាព នៃសមថៈ មុន ឬ ក្រោយសមាធិ ឬក៏ ក្នុងខណៈនៃសមាធិនោះ ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ។ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ព្រោះសម្រេចអត្ថនៃការលះបង់នូវនីវរណៈទាំងឡាយ ដោយបឋមជ្ឈាន ។បេ។ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ព្រោះសំរេចអត្ថ នៃការលះបង់នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដោយនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន-សមាបត្តិ (ដូចជា) ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញ នៃសមាធិ របស់ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ, ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះសញ្ជីវៈ ដ៏មានអាយុ, ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះខាណុកោណ្ឌញ្ញៈ ដ៏មានអាយុ, ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ឧបាសិកា ឈ្មោះឧត្តរា, ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញ នៃសមាធិ របស់ឧបាសិកា ឈ្មោះសាមាវតី [1] " ។

(សមាធិវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះសារីបុត្រ)

១- សុ. ខុ. គាគទី ៧១ ទំព័រទី ២៨០ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

បណ្តាព្រះថេរៈទាំងនោះ កាលព្រះសារីបុត្រ ជ័មានអាយុ គង់នៅក្បែរញាកភ្នំឈ្មោះតពោតៈ ជាមួយនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លាន-ត្ថេរ កោរសក់ហើយថ្មីៗ អង្គុយ ក្នុងទីវាល ក្នុងរាត្រីខាងខ្នើត, មានយក្សកំណាចមួយ ទុកជាយក្សជាសំឡាញ់ហាមឃាត់ ក៏បានឲ្យហើយនូវការប្រហារ លើព្រះកេស, សំឡេងដែលគំរាម បានកើតហើយ ដូចជាសំឡេងនៃមេឃ ក្នុងកាលណា, ក្នុងកាលនោះ ព្រះថេរៈ ចូលសមាបត្តិហើយក្នុងសម័យជាទីប្រហាររបស់យក្សនោះ ។ គ្រានោះ អាពាធតិចតួច មិនបានកើតមាន ដល់លោក ព្រោះការប្រហារនោះឡើយ ។ ឫទ្ធិនេះ ឈ្មោះថាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ព្រះសារីបុត្រ ជ័មានអាយុនោះ ។ ឯរឿង មកហើយក្នុងឧទានឯណោះ ។

(សមាធិវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះសញ្ជីវៈ)

រឿងមួយទៀត អ្នកគង្វាលគោទាំងឡាយ សំគាល់ហើយ នូវព្រះសញ្ជីវត្ថេរ ដែលចូលនិរោធសមាបត្តិថា "ធ្វើកាលកិរិយាហើយ" បានជញ្ជូននូវស្មៅ កំណាត់ឈើ និង អាចម៍គោ មកជុតភ្លើង ។ សូម្បីវត្ថុត្រឹមតែចុងនៃចេស ក្នុងចីវររបស់ព្រះថេរៈ ក៏ភ្លើងមិនឆេះឡើយ ។ ការមិនមានអន្តរាយដោយភ្លើងនេះ ឈ្មោះថាឫទ្ធិគឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ ព្រោះភាវៈនៃឫទ្ធិនោះ កើតដោយអានុភាព នៃសមថៈ ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយអំណាចនៃសមាបត្តិ តាមលំដាប់របស់លោក ។ ឯរឿង មកហើយ ក្នុងព្រះសូត្រឯណោះ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

(សមាធិវិប្ផារប្ញទ្ធិ របស់ព្រះខាណុកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ)

ចំណែកព្រះខាណុកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ តាមប្រក្រតី ជាអ្នកច្រើន ដោយសមាបត្តិមែនពិត ។ ព្រះថេរៈ អង្គនោះ អង្គុយចូលសមាបត្តិ អស់មួយរាត្រី ក្នុងព្រៃមួយ ។ ពួកចោរ ៥០០ នាក់ លួចទ្រព្យគេ ហើយទៅ មានប្រាថ្នាដើម្បីឈប់សំពក ដោយគិតថា "ឥឡូវនេះ មិន មានម្ចាស់ទ្រព្យ មកតាមផ្លូវពួកយើងទេ" ដូច្នេះ កាលដាក់នូវបង្វែច ទ្រព្យ ក៏សំគាល់ថា "នេះជាជង្គត់" បានដាក់បង្វែចទ្រព្យទាំងអស់ ខាងលើព្រះថេរៈតែម្តង ។ កាលពួកចោរទាំងនោះ សម្រាកហើយ ចេញទៅ, ព្រះថេរៈ ចេញពីសមាបត្តិហើយ ដោយអំណាចនៃកិរិយា កំណត់នូវកាល ក្នុងកាលជាទីកានយ៉ាកនូវបង្វែចទ្រព្យ ដែលចោរ ដាក់ហើយជាជំបូង ។ ពួកចោរទាំងនោះ ឃើញនូវអាការកម្រើក របស់ព្រះថេរៈហើយ ក៏ភ័យរត់ចែកផ្លូវគ្នាទៅ ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា "នែឧបាសកទាំងឡាយ ពួកអ្នកកុំខ្លាចឡើយ អាត្មាជាភិក្ខុ" ។ ពួក ចោរទាំងនោះ មកថ្វាយបង្គំហើយ បួសដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាដែល បិតនៅ ក្នុងព្រះថេរៈហើយ បានសម្រេចនូវព្រះអរហត្ត ព្រមទាំង បដិសម្ភិទា ។ ការមិនមានអាពាធនៃព្រះថេរៈដែលត្រូវបង្វែចទ្រព្យ ៥០០ កញ្ចប់ គ្របសង្កត់ហើយ ក្នុងព្រៃនោះ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការ ផ្សាយចេញនៃសមាធិ ។

(សមាធិវិប្ផារប្ញទ្ធិ របស់ឧត្តរាឧបាសិកា)

ចំណែក នាងឧត្តរាឧបាសិកា ជាធីតា របស់បុណ្ណកសេដ្ឋី ។

ស្រីផ្កាមាស ឈ្មោះសិរិមា មានសេចក្តីច្រណែនគ្រប់សង្កត់ហើយ បានស្រោចប្រេងដ៏ក្តៅទាំងខ្លះ លើក្បាលនាងឧត្តរ ។ នាងឧត្តរ ផ្សាយមេត្តាហើយ ក្នុងខណៈនោះឯង ។ ប្រេង បានខ្ចាតចេញទៅ ដូចជាទឹកខ្ចាតចេញពីស្បែកឈូក ។ នេះជាឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញ នៃសមាធិ របស់នាងឧត្តរានោះ ។ ឯរឿង បណ្ឌិតគប្បី (សំដែង) ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(សមាធិវិប្ផារឫទ្ធិ របស់ព្រះនាងសាមាវតី)

អគ្គមហេសី របស់ព្រះបាទឧទេន ព្រះនាមសាមាវតី ។ មាគណ្ឌិយព្រាហ្មណ៍ ប្រាថ្នាតំណែងជាអគ្គមហេសី ដល់ធីតារបស់ខ្លួន បាន(ប្រើ) ឲ្យគេដាក់ពស់អាសិរពិស ក្នុងពិណ របស់ព្រះនាងសាមាវតីនោះ ហើយទូលព្រះរាជាថា “បពិត្រមហារាជ ព្រះនាងសាមាវតី ប្រាថ្នាចង់ធ្វើគុតព្រះអង្គ ចាប់ពស់អាសិរពិស រក្សាទុកក្នុងពិណ” ។ ព្រះរាជា ទ្រង់ទតពស់នោះ ទ្រង់ខ្លាល់ហើយ លើកឡើងនូវដួង ដោយមានបំណងថា “អញ នឹងសម្លាប់នាងសាមាវតី” ហើយសៀតនូវកូនសរ ដែលត្រាំហើយដោយថ្នាំពិស ។ ព្រះនាងសាមាវតី ព្រមទាំងបរិវារ បានផ្សាយមេត្តា ទៅកាន់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជា កាលមិនអាចដើម្បីបាញ់ និង មិនអាចដើម្បីដាក់ចុះនូវកូនសរបាន ក៏ទ្រង់ញាប់ញ័រប្រថាប់នៅហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងទេវី ទូលព្រះអង្គថា “បពិត្រមហារាជ តើព្រះអង្គទ្រង់លំបាកមែនឬ?” ។ “អើ ខ្ញុំលំបាក” ព្រះរាជាឆ្លើយ ។ “បើដូច្នោះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ដាក់ធ្នូចុះ”

ព្រះនាងទូល ។ កូនសរបានធ្លាក់ហើយ ក្បែរទីជិតនៃព្រះបាទរបស់ព្រះរាជាតែម្តង ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាងទេវី ទូន្មានព្រះរាជានោះថា “បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គមិនត្រូវប្រទូស្ត ចំពោះអ្នកដែលមិនប្រទូស្តតបទេ” ។ ភាពនៃព្រះរាជាមិនអាច ដើម្បីលែងនូវសរ ដូចពោលមកនេះ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ គឺការផ្សាយចេញនៃសមាធិ របស់ឧបាសិកាសាមាវតី ដូច្នេះឯង ។

(៦- អរិយឫទ្ធិ)

ចំណែកខាងឫទ្ធិ មានឫទ្ធិ នៃជនអ្នកមានកិរិយានៅ ដោយសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើមជាដើម ក្នុងវត្ថុដែលគួរខ្ពើមជាដើម ជាប្រក្រតី ឈ្មោះថា អរិយឫទ្ធិ ។ ឫទ្ធិ គឺភាពអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ តើដូចម្តេច? ។ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ បើប្រាថ្នាថា “អាត្មាអញ គប្បីមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើម, លោកក៏ជាអ្នកសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់នោះ ។ល។ ជាអ្នកមានស្មារតីដ៏ឆ្ងាន ប្រកបដោយឧបេក្ខា ក្នុងរបស់ដែលគួរខ្ពើមនោះ[1] ” ។ ពិតមែន ឫទ្ធិ មានភាពជាអ្នកសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើម ក្នុងរបស់គួរខ្ពើមជាដើមនេះ ហៅថា “អរិយឫទ្ធិ” ព្រោះកើតមានចំពោះព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ដែលដល់ហើយនូវការស្ងាត់ ដោយអំណាច នៃចិត្តប៉ុណ្ណោះ ។ មែនពិត ភិក្ខុ ជាព្រះខីណាស្រព ប្រកបព្រម ដោយអរិយឫទ្ធិនេះ កាលធ្វើនូវការផ្សាយមេត្តា ក្តី នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្ត

๑- សុ. ខុ. ភាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๘๑ ។

នូវជាតុ ក្តី ក្នុងវត្ថុដែលគួរខ្ពើម គឺមិនជាទីជ្រាថ្នា ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើមគង់នៅ, កាលធ្វើនូវការផ្សាយនូវអសុភក្តី នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "មិនទៀង" ដូច្នេះក្តី ក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរខ្ពើម គឺ ដែលជាទីជ្រាថ្នា ឈ្មោះថា អ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្ពើម គង់នៅ ។ នយដូចគ្នានោះដែរ ភិក្ខុ កាលធ្វើការផ្សាយមេត្តាក្តី នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជាតុក្តី នោះឯង ក្នុងវត្ថុដែលគួរខ្ពើម និង មិនគួរខ្ពើម ឈ្មោះថា អ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើមគង់នៅ, និង កាលធ្វើនូវការផ្សាយអសុភៈក្តី នូវការធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា "មិនទៀង" ដូច្នេះក្តី នោះឯង ក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរខ្ពើម និង គួរខ្ពើមក៏ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរគង់នៅ ។ ចំណែកភិក្ខុ កាលញ៉ាំងឆឡង្គុបេក្ខា ដែលពោលហើយ ដោយនយថា "ភិក្ខុឃើញនូវរូប ដោយភ្នែកហើយ ជាអ្នកមិនត្រេកអរ" ដូច្នេះជាដើម ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ វៀរចេញនូវអារម្មណ៍ទាំងពីរនោះ ទាំងក្នុងវត្ថុដែលគួរខ្ពើមផង និង វត្ថុមិនគួរខ្ពើមផង ក៏ឈ្មោះថា ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ មានសតិ សម្បជញ្ញៈ គង់នៅ ។ ព្រោះថា ក្នុងបដិសម្ភិទាព្រះសារីបុត្រ ចំណែកសេចក្តីនេះឯង ដោយនយជាដើមថា "សួរថា ភិក្ខុ មានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរខ្ពើម ក្នុងវត្ថុដែលគួរខ្ពើមគង់នៅតើដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា ភិក្ខុផ្សាយមេត្តាចិត្ត ឬ ពិចារណាថា ជាជាតុ ក្នុងវត្ថុដែលមិនជាទីជ្រាថ្នា" ដូច្នេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឫទ្ធិ មានភាពជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថា មិនគួរ ក្នុងវត្ថុ

ដែលគួរ ជាដើមនេះ លោកហៅថា អរិយឫទ្ធិ ព្រោះកើតមានចំពោះព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ដែលបាននូវចេតោវសី តែបុណ្ណោះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(៧- កម្មវិបាកជឫទ្ធិ)

ចំណែកឫទ្ធិ មានការទៅតាមអាកាសជាដើម របស់សត្វទាំងឡាយ មានសត្វស្វាបជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ កើតអំពីផលកម្ម ។ ដូចបាឡីថា "សួរថា: ឫទ្ធិ កើតអំពីផលកម្ម តើដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា: ឫទ្ធិ របស់សត្វស្វាបទាំងអស់ របស់ទេវតាទាំងអស់ របស់ពួកមនុស្សខ្លះ របស់សត្វជាវិនិបាតិក:ខ្លះ នេះ គឺឫទ្ធិ កើតអំពីផលកម្ម" ដូច្នេះ ។ មែនពិត បណ្តាសត្វទាំងនោះ ការទៅតាមអាកាសបាន របស់សត្វស្វាបទាំងអស់ វៀរចាកឈាន ឬ វិបស្សនា ជាឫទ្ធិ កើតពីផលកម្ម, ក៏ដូចគ្នានោះដែរ ការទៅតាមអាកាសបាន របស់ពួកទេវតាទាំងអស់ និង មនុស្សពួកខ្លះ ដែលកើតក្នុងបឋមកប្ប ក៏ជាឫទ្ធិ កើតអំពីផលកម្មដែរ, ដូចគ្នានោះដែរ ការទៅតាមអាកាសបាន របស់វិនិបាតិក:ទាំងឡាយពួកខ្លះ មានជាអាទិ៍ គឺ យក្ខិនី ជាមាតារបស់ព្រះបិយង្ករ, យក្ខិនី ជាមាតារបស់ឧត្តរមាណព, យក្ខិនីឈ្មោះបុស្សមិត្តា, យក្ខិនី ឈ្មោះធម្មគុត្តា ក៏ជាឫទ្ធិកើតអំពីផលកម្មដែរ យ៉ាងនេះឯង ។

(៨- បុញ្ញវិបាកឫទ្ធិ)

ចំណែកឫទ្ធិ មានការទៅតាមអាកាសជាដើម នៃវិសេសជនទាំងឡាយ មានស្តេចចក្រពត្តិជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលអ្នក

មានបុណ្យ ។ សមដូចព្រះសារីបុត្រពោលថា "ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលអ្នក មានបុណ្យ តើដូចម្តេច? ។ ព្រះរាជា ចក្រពត្តិ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ អាកាសបានមួយអន្ទើដោយសេនាប្រកបដោយអង្គ ៤ ដោយហោច ទៅ រាប់តាំងអំពីបុរសអ្នកចងសេះ និង អ្នករក្សាគោ, ឫទ្ធិ របស់អ្នក មានបុណ្យ ឈ្មោះជោតិកគហបតី, ឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យ ឈ្មោះ ជដិលគហបតី, ឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យ ឈ្មោះឃោសិតគហបតី, ឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យ ឈ្មោះមេណ្ឌកគហបតី, ឫទ្ធិ របស់បុគ្គល អ្នកមានបុណ្យធំ ៥ នាក់, ឫទ្ធិនេះ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលអ្នកមាន បុណ្យ [1] "ដូច្នេះ ។ បើនិយាយដោយសង្ខេប គុណវិសេស របស់ បុគ្គលដែលសម្រេច ក្នុងបុញ្ញសម្ភារ ដែលដល់នូវការពេញលេញ ហើយ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ របស់បុគ្គលអ្នកមានបុណ្យ ។

ក៏បណ្តាបុគ្គលអ្នកមានបុណ្យទាំងនោះ សម្រាប់ជោតិក-គហបតី មានប្រាសាទកែវមណីនិងដើមកប្បព្រឹក្ស ៦៤ ដើម ទំលាយ នូវផែនដី ផុសឡើងហើយ, នេះ ជាឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យ ឈ្មោះ ជោតិកគហបតីនោះ ។ សំរាប់ជដិលគហបតី មានភ្នំមាសកំពស់ ៨០ ហត្ថ កើតឡើងហើយ ។ កាលបើគេធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដើម្បីសម្លាប់ ក្នុងទី ៧ កន្លែង ភាពមិនមានរោគ ជាឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យឈ្មោះ ឃោសកគហបតី ។ ភាវៈនៃពពែទាំងឡាយ ដែលសំរេចហើយអំពី រតនៈ ៧ ប្រការ ជ្រាកដឡើង ក្នុងប្រទេសត្រឹមតែភ្លុះបានមួយគន្លង

๑- សុ. ខុ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๘๔ ។

ជាឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យ ឈ្មោះមេណ្ឌកគហបតី ។ ឈ្មោះថា បុគ្គលអ្នកមានបុណ្យទាំងឡាយ ៥ នាក់ គឺ មេណ្ឌកសេដ្ឋី ១, ភរិយា របស់គាត់ ឈ្មោះចន្ទបទុមសិរិ ១, កូនប្រុស ឈ្មោះធនញ្ជយសេដ្ឋី ១, កូនប្រសាស្រី ឈ្មោះសុមនទេវី ១, ខ្ញុំប្រុស ឈ្មោះបុណ្ណៈ ១ ។ បណ្តាបុគ្គលអ្នកមានបុណ្យទាំង ៥ នោះ ក្នុងពេលដែលសេដ្ឋី កក់ក្បាលហើយ ងើយមើលទៅអាកាស ជង្រុកស្រូវ ១,២៥០ ខ្នង ពេញដោយស្រូវសាលីពណ៌ក្រហមអំពីអាកាស ។ កាលភរិយា ចាប់យកបាយត្រឹមតែមួយនាឡិ ហើយអង្គាសទូវជនទាំងឡាយ អ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងមូល, បាយ ក៏នៅតែមិនអស់ដែរ ។ កាលដែលកូនប្រុស យកទូវថង់កហាបណៈមួយពាន់ ហើយឲ្យដល់ពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងអស់ កហាបណៈទាំងឡាយ ក៏នៅតែមិនអស់ ។ កាលកូនប្រសាស្រី យកស្រូវមួយកញ្ចើ ហើយប្រើឲ្យគេចែក ដល់ជនអ្នកនៅ ក្នុងជម្ពូទ្វីបទាំងមូល ស្រូវ ក៏នៅតែមិនអស់ដែរ ។ កាលខ្ញុំប្រុសក្ហរដោយនង្គ័លមួយ កើតមាន ១៤ គន្ធង គឺ ខាងនេះ ៧ គន្ធង ខាងនេះ ៧ គន្ធង ។ នេះជាឫទ្ធិ របស់អ្នកមានបុណ្យនៃជនទាំង ៥ នោះ ។

(៩- វិជ្ជាមយឫទ្ធិ)

ចំណែក ឫទ្ធិ មានដំណើរទៅកាន់អាកាសជាដើម នៃជនទាំងឡាយ មានជនអ្នកទ្រទ្រង់ នូវវិជ្ជាជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ សម្រេចដោយវិជ្ជា ។ សមដូចបាឡីថា "ឫទ្ធិ សំរេចដោយវិជ្ជា តើដូចម្តេច? ។ ពួកអ្នកវិជ្ជាធរ រាយនូវវិជ្ជាហើយ ហោះទៅកាន់អាកាសបាន សំដែង

ខ្លួន ជាដំរី នៅលើអាកាសទទេ ក៏បាន ฯลฯ សំដែងខ្លួន ជាកង់ ទាហានផ្សេងៗ ក៏បាន ฯ

(๑๐- តត្ត តត្ត... ពីរឿងដើម ពីទ្វិ)

ចំណែកការសម្រេចនូវកម្មនោះៗ ព្រោះការប្រកបត្រូវនោះៗ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថថាសំរេច ព្រោះការប្រកបត្រូវក្នុងកម្មនោះៗ ជាបច្ច័យ ។ សមដូចបាឡីថា "ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ [๑] ដោយអត្ថថាសំរេច ព្រោះការប្រកបត្រូវក្នុងអំពើនោះៗ ជាបច្ច័យ ព្រោះសំរេចអត្ថនៃការ លះបង់នូវកាមច្ឆន្ទៈ ដោយនេក្ខម្មៈ ฯลฯ ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថ ថាសំរេច ព្រោះការប្រកបត្រូវក្នុងអំពើនោះៗ ជាបច្ច័យ ព្រោះសំរេច អត្ថនៃការលះបង់ នូវកិលេសទាំងឡាយទាំងពួង ដោយអរហត្តមគ្គ" យ៉ាងដូច្នេះ ฯ

ឯបាឡីមកហើយ ក្នុងនិទ្ទេសនៃឫទ្ធិទាំង ๑๐ នេះ ក៏ដូចគ្នានឹង បាឡី ក្នុងនិទ្ទេសនៃឫទ្ធិមុនដែរ ដោយអំណាចការសំដែង នូវសេចក្តី ប្រកបត្រូវ ពោលគឺ ការប្រតិបត្តិដូចគ្នា ។ ចំណែកឯ ឫទ្ធិ ដែលមក ហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាថា "គុណវិសេសដែលកើតឡើងហើយ ព្រោះធ្វើ កម្មនោះៗ គឺ សិល្បកម្ម ណានីមួយ ដោយអំណាចនៃការធ្វើ នូវវិធី មានក្បួនរនេះ ជាដើម វេជ្ជកម្ម ណានីមួយ ការរៀននូវវេទទាំងបី ការ រៀនព្រះត្រៃបិដកទាំងបី ដោយហោចទៅ មានការក្លែ និង ការសាប ព្រោះជាដើម ឈ្មោះថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថថាសំរេច ព្រោះការប្រកបត្រូវ

๑- សុ. ខុ ភាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๘๕ ។

ក្នុងកម្មនោះៗ ជាបច្ច័យ” ។

ក្នុងឫទ្ធិទាំង ១០ ដែលពោលមកនេះ អធិដ្ឋានឫទ្ធិ ប៉ុណ្ណោះ មកហើយ ក្នុងបទនេះថា “**ឥទ្ធិវិធាយ**” ដូច្នេះ ។ តែក្នុងសេចក្តីនេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា **វិកុព្វនឫទ្ធិ** និង **មនោមយឫទ្ធិ** មែនពិត ។

(កែអត្ថបទបាឡី)

(๒๓๗) បទថា “**ឥទ្ធិវិធាយ**” សេចក្តីថា ក្នុងចំណែក នៃឫទ្ធិ ឬក៏ក្នុងដំណែងនៃឫទ្ធិ ។ ច្រើនបទថា “**ចិត្តំ អភិនីហរតិ អភិនិន្នាមេតិ**” សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តនោះ គឺឈាន មានអភិញ្ញាជាទីតាំងកើតហើយ ដោយអំណាចនៃការអប់រំចិត្ត មានប្រការដូចពោលមកហើយ រមែងបង្អែន នូវបរិកម្មចិត្ត ទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការបានចំណែកនៃឫទ្ធិ គឺ នាំចេញ (នូវចិត្ត) ចាកអារម្មណ៍នៃកសិណហើយ តែងបញ្ជូន(នូវចិត្តនោះ) ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកការដំណែងឫទ្ធិ ។ បទថា “**អភិនិន្នាមេតិ**” សេចក្តីថា ធ្វើ (នូវចិត្ត) ឲ្យទេរទៅរកឫទ្ធិ គឺ ឲ្យញាចទៅរកឫទ្ធិ ដែលខ្លួនគប្បីបាន ។ បទថា “**សោ**” បានដល់ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានការកសាង ក្នុងចិត្តបានធ្វើហើយ យ៉ាងដូច្នោះ ។ បទថា “**អនេកវិហិតំ**” ប្រែថា មានច្រើនបែប គឺមានប្រការផ្សេងៗ ។ បទថា “**ឥទ្ធិវិធំ**” ប្រែថា ចំណែកនៃឫទ្ធិ ។ បទថា “**បច្ចនុភោតិ**” សេចក្តីថា បានសោយ គឺបានពាល់ត្រូវ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសំរេច ។

(ពហុភាវិបาฏิหาริย)

ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ត្រាស់សំដែង

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

*នូវភាវៈនៃចំណែក នៃឫទ្ធិនោះ មានច្រើនយ៉ាង ទើបទ្រង់គ្រាស់ ថា "**ឯកោបិ ហុត្វា**" ដូច្នេះជាដើម ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា "**ឯកោបិ ហុត្វា**" គឺ តាមប្រក្រតី ក្នុងពេលមុន អំពីការធ្វើនូវឫទ្ធិហ្នឹងឯង ក៏ជាបុគ្គលតែមួយរូប ។ ពីរបទថា "**ពហុធា ហោតិ**" សេចក្តីថា (កិក្ខុមួយរូប) ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីចង្រ្កមក្តី ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ នូវការស្វាធ្យាយក្តី ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីសួរប្រស្នាក្តី ក្នុងសំណាក់នៃកិក្ខុច្រើនរូប (ឲ្យ) ទៅជាមួយរយរូបក៏បាន មួយពាន់រូបក៏បាន ។*

(ឥទ្ធិវិធី)

សួរថា "ចុះកិក្ខុរូបនេះ កើតយ៉ាងនេះ ដោយប្រការយ៉ាងដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយថា "កិក្ខុរូបនោះ ញុំាងភូមិ ៤ នៃឫទ្ធិ ជាទ ៤ បទ ៨ មូល ១៦ នៃឫទ្ធិ ឲ្យដល់ព្រមហើយ អធិដ្ឋាន ដោយញាណ ។

(ភូមិ ៤ នៃឫទ្ធិ)

ក្នុងវិធីទាំងនោះ ឈាន ៤ បណ្ឌិតប្បីជ្រាបថា ភូមិ ៤ ។ សមដូចជាព្រះធម្មសេនាបតី ពោលហើយថា "ភូមិ ៤ នៃឫទ្ធិ តើយ៉ាងដូចម្តេច? ។ ភូមិជាទីកើតនៃវិវេក គឺបឋមជ្ឈាន ១ ភូមិជាទីកើតនៃបីតិ និង សុខៈ [1] គឺទុតិយជ្ឈាន ១ ភូមិជាទីកើតនៃឧបេក្ខា និង សុខៈ គឺតតិយជ្ឈាន ១ ភូមិជាទីកើតនៃវេទនាមិនទុក្ខមិនសុខៈ គឺចតុត្ថជ្ឈាន ១, នេះឯង ភូមិទាំង ៤ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីការធ្វើឲ្យប្លែកនៃឫទ្ធិ ដើម្បីបង្ហាញទៅនៃឫទ្ធិ

๑- សុ. ខុ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๖๔ ។

ដើម្បីភាពនៃការស្ងាត់ ក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីក្លៀវក្លា ក្នុងឫទ្ធិ ” ។

ក៏ព្រះយោគី ឈានចូលហើយ នូវសុខសញ្ញាផង នូវលហុ-សញ្ញាផង ហើយជាអ្នកមានកាយស្រាល ទន់ និង គួរដល់ការងារ ហើយ សំរេចនូវឫទ្ធិ ព្រោះការផ្សាយនូវបីតិ និង ព្រោះការផ្សាយនូវសុខៈ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ បណ្តាឈានទាំង ៤ នោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបឈាន ៣ ខាងដើម ថា “ឈ្មោះថា មានភូមិសំរាប់ជាគ្រឿងប្រកប” ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដោយបរិយាយនេះ ។ ចំណែកចតុត្ថជ្ឈាន ឈ្មោះថា ភូមិជាប្រក្រតី ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិមែនពិត ។

(បាទនៃឫទ្ធិ ៤)

ឥទ្ធិបាទ ៤ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា បាទ ៤ ។ សមដូចជាព្រះបាឡីថា “ឫទ្ធិ មានបាទ ៤ តើដូចម្តេច? ។ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និង បធានសង្ខារ ១ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវីរិយសមាធិ និង បធានសង្ខារ ១ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិ និង បធានសង្ខារ ១ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ វីមំសាសមាធិ និង បធានសង្ខារ ១, នេះឯងបាទទាំង ៤ នៃឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ។ល។ ដើម្បីសេចក្តីក្លៀវក្លា ក្នុងឫទ្ធិ ” ។

ក៏ក្នុងនិទ្ទេសនៃឥទ្ធិបាទនេះ សមាធិ ដែលមានឆន្ទៈជាហេតុក្តី មានឆន្ទៈដ៏លើសលប់ក្តី ឈ្មោះថា ឆន្ទសមាធិ ។ ពាក្យថា ឆន្ទ-

សមាធិនេះ ជាឈ្មោះនៃសមាធិ ដែលព្រះយោគីធ្វើនូវឆន្ទៈ គឺភាពនៃខ្លួនជាអ្នកចង់ធ្វើ ឲ្យជាអធិបតី ហើយទើបបានសំរេច ។

*សង្ខារទាំងឡាយ ដែលជាតួនៃសេចក្តីព្យាយាម ឈ្មោះថា បធានសង្ខារ ។ ពាក្យថា បធានសង្ខារនេះ ជាឈ្មោះ នៃសេចក្តីព្យាយាម ពោលគឺ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ដែលញុំាងកិច្ច ៤ ឲ្យសម្រេច ។ ពាក្យថា "**សមន្នាគតំ**" គឺ ប្រកបហើយ ដោយឆន្ទៈ-សមាធិ និង បធានសង្ខារ ។ ពាក្យថា "**ឥទ្ធិបាទំ**" សេចក្តីថា គំនរនៃចិត្ត និង ចេតសិកដ៏សេសដែលឈ្មោះថា បាទ ព្រោះសេចក្តីថាជាទីតាំងនៃឆន្ទសមាធិ និង បធានសង្ខារទាំងឡាយ ដែលប្រកបហើយដោយអភិញ្ញាចិត្ត ដែលដល់នូវការរាប់ ថា ឫទ្ធិ ដោយអត្ថថាសំរេច ដោយបរិយាយថាកើតផល នយមួយទៀត ដល់នូវការរាប់ថា ឫទ្ធិ ព្រោះជាគ្រឿងសំរេចនៃសត្វទាំងឡាយ ដោយបរិយាយនេះថា ជាគ្រឿងរុងរឿង ជាគ្រឿងចំរើន ជាគ្រឿងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ សមដូចជាព្រះបាឡីថា " ពាក្យថា ឥទ្ធិបាទ បានដល់ វេទនាខន្ធ សញ្ញាខន្ធ សង្ខារ-ក្ខន្ធ វិញ្ញាណក្ខន្ធ នៃភិក្ខុអ្នកប្រាកដដូច្នោះ" ។*

នយមួយទៀត ឈ្មោះថា បាទ ព្រោះជាគ្រឿងដែលបុគ្គលគប្បីដល់ អធិប្បាយថា ជាគ្រឿងសំរេច ។ បាទ នៃឫទ្ធិ ឈ្មោះថា ឥទ្ធិបាទ ។ ពាក្យថា ឥទ្ធិបាទ នេះ ជាឈ្មោះ នៃធម៌ទាំងឡាយ មានឆន្ទៈ ជាដើម ។ សមដូចជាព្រះបាឡីថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុ អាស្រ័យនូវឆន្ទៈ ហើយបាននូវសមាធិ បាននូវភាពនៃចិត្តមាន

วิสุทธิมคฺคปฺปเภท

อารมฺมณ์เตมยฺ, เนะเหาะถา ฉนฺทสมาธิ, ภิกฺขุเนาะ ญาวังฉนฺทะ: ฮฺย เกียต ปฺรีงปฺแรง ปฺรอพฺพญายาม ผฺลงจิตฺตเฮฺรียง ตางญายามมาง เดียฺมปฺรีญาวังธมฺมาวังฮฺญาย ชาอกุสล ฎีลามก ไฎียลมิฉานเกียต เฮฺรียง มิฉานฮฺยเกียตเฮฺรียงบาน ฯลฯ ฉางเนะ เหาะถา บธานสงฺขาร, เนะเหาะถา ฉนฺทะ:ผฺลง เนะเหาะถา ฉนฺทสมาธิผฺลง เนะเหาะถา บธาน-สงฺขารผฺลง เดายปฺรการดูเจะ ฯ มฺหาลภิกฺขุฉางเนาะฮฺญาย เนะเหาะถา ลทฺธิบาท ปฺรกบเดายฉนฺทสมาธิ นิง บธานสงฺขาร [๑] " ฯ สูมฺปี กฺนงลทฺธิบาท ฎีเสส กบณฺฑิตคปฺปีปฺราบเสจกฺตี ยางเนะไฎียร ฯ

(บท ๘ ไฉปฺทฺวิ)

(๒๓๘) บทฉางเนาะฮฺญาย ๘ มานฉนฺทะ: ชาเดียม บณฺฑิต คปฺปี ปฺราบถา บท ๘ ฯ สมดูจชาพฺระบาฬีถา "ปฺทฺวิ มานบท ๘ เตียดูจเมฺตจ? ฯ บือภิกฺขุ อาสฺรัยฉนฺทะ: เหือยบานฑูวสมาธิ คือ บานฑูว ภาพไนจิตฺตมานอารมฺมณ์เตมยฺ ๑, ฉนฺทะ: มิฉานมฺแนสมาธิ สมาธิ มิฉานมฺแนฉนฺทะ: ฉนฺทะ: เดายฺแอก สมาธิ เดายฺแอก ๑, บือภิกฺขุ อาสฺรัยฑูวรียะ: เหือยบานฑูวสมาธิ คือบานฑูวภาพไนจิตฺต มาน อารมฺมณ์เตมยฺ ๑, รียะ: มิฉานมฺแนสมาธิ สมาธิ มิฉานมฺแนรียะ: รียะ: เดายฺแอก สมาธิ เดายฺแอก ๑, บือภิกฺขุอาสฺรัยจิตฺต เหือยบานสมาธิ คือ บานฑูวภาพ ไนจิตฺตมานอารมฺมณ์เตมยฺ ๑, จิตฺต มิฉานมฺแนสมาธิ สมาธิ มิฉานมฺแนจิตฺต จิตฺต เดายฺแอก สมาธิ

๑- สุ. สำ. ม. ภาคที ๓๘ ทำ๎ดับที ๒๙๑ ฯ

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

ដោយឡែក ១, បើកិក្ខុអាស្រ័យនូវវីមំសា ហើយបានសមាធិ គឺបាននូវភាពនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ១, វីមំសា មិនមែនសមាធិ សមាធិ មិនមែនវីមំសា វីមំសាដោយឡែក សមាធិដោយឡែក ១, ទាំងនេះឯង បទ ៨ របស់ឫទ្ធិ ប្រព្រឹត្តិទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ដើម្បីបានចំពោះនូវឫទ្ធិ ដើម្បីការធ្វើឲ្យប្លែកនៃឫទ្ធិ ដើម្បីបង្ហូរទៅនៃឫទ្ធិ ដើម្បីភាពនៃការសូត់ក្នុងឫទ្ធិ ដើម្បីសេចក្តីក្លៀវក្លាក្នុងឫទ្ធិ" ។ ព្រោះក្នុងបាឡីនោះ ឆនៈ គឺភាពជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីញុំាងឫទ្ធិឲ្យកើតឡើង លុះតែប្រកបហើយ ក្នុងទីជាមួយគ្នា ដោយសមាធិប៉ុណ្ណោះ ទើបប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវឫទ្ធិ ។ ឥទ្ធិបាទទាំងឡាយ ដ៏សេស មានវីរិយៈជាដើម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ហេតុនោះ បទទាំង ៨ មានឆនៈជាដើមនេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា លោកពោលហើយថា បទ ៨ ។

(មូល ១៦ នៃឫទ្ធិ)

ភាពនៃចិត្តមិនញាប់ញ័រ ដោយអាការ ១៦ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា មូល ១៦ ។ សមដូចព្រះបាឡីថា "ឫទ្ធិ មានមូល ១៦ តើដូចម្តេច? ។

(១) ចិត្ត ដែលមិនទ្រោម រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(២) ចិត្ត ដែលមិនប៉ោងឡើង រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយសេចក្តីរវើរវាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៣) ចិត្ត ដែលមិនទន់ទោរ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយរាគៈ

ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៤) ចិត្ត ដែលមិនបង្អោន រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយព្យាបាទ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៥) ចិត្ត ដែលមិនអាស្រ័យ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៦) ចិត្ត ដែលមិនជាប់ជំពាក់ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយឆន្ទរាគៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៧) ចិត្ត ដែលផុតស្រឡះ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយកាមរាគៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៨) ចិត្ត ដែលមិនមានគ្រឿងប្រកប រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយកិលេស ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(៩) ចិត្ត ដែលគ្មានភ្ជីគឺកិលេស រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយភ្ជីគឺកិលេស ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(១០) ចិត្ត ដែលមានអារម្មណ៍តែមួយ រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយកិលេស មានសភាពផ្សេងៗ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(១១) ចិត្ត ដែលមានសទ្ធាថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយវត្ថុដែលមិនគួរជឿ ព្រោហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

(១២) ចិត្ត ដែលមានវីរិយៈថែរក្សា រមែងមិនញាប់ញ័រ ដោយការខ្ជិលច្រអូស ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចិត្តមិនញាប់ញ័រ,

๙ทุวิธนิเทฺสส

(๑๓) จิตฺต ยเมฺหิ สติ วิชฺชมาเน วิมุตฺติ น ปจฺจติ, ตสฺมา ตมฺปิ น ปจฺจติ, ตสฺมา ตมฺปิ น ปจฺจติ, ตสฺมา ตมฺปิ

ទៀត ដើម្បីកុំឲ្យកន្តច្រឡំ ក្នុងសូត្រទាំងពីរ ដូច្នេះក៏បាន ។

(អធិដ្ឋាន ដោយញាណ)

(២៣៩) ឯពាក្យថា "**ញាណេន អធិដ្ឋហន្តោ**" សេចក្តីថា ក៏ឯព្រះយោគី នេះនោះ លុះញុំាងធម៌ទាំងឡាយនេះ ដែលជាភូមិ ជាបាទ ជាបទ និង ជាមូល នៃឫទ្ធិ ឲ្យសំរេចហើយ ក៏ចូលឈានមានអភិញ្ញាជាទីតាំង ចេញហើយ ថាបើប្រាថ្នាមនុស្ស ១០០ នាក់ ធ្វើបរិកម្ម ថា "អាត្មាអញ ចូរជាមនុស្ស ១០០ នាក់, អាត្មាអញ ចូរជាមនុស្ស ១០០ នាក់" ដូច្នេះ ហើយចូលឈានមានអភិញ្ញាជាទីតាំងម្តងទៀត ចេញហើយ អធិដ្ឋាន ។ ព្រមទាំងចិត្តអធិដ្ឋានហ្នឹងឯង កិក្ខុនោះ នឹងកើតជាមនុស្ស ១០០ នាក់ ។ នយសូម្បីក្នុងមនុស្ស ១,០០០ នាក់ជាដើម ក៏នយនេះដែរ ។ ប្រសិនបើ(ធ្វើ) យ៉ាងនេះ មិនបានសំរេច ព្រះយោគី ត្រូវធ្វើបរិកម្ម ម្តងទៀត ហើយញុំាងឈានឲ្យសំរេច អស់វារៈ ២ ដង ចេញហើយអធិដ្ឋានក៏បាន ។ ព្រោះក្នុងអដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ លោកពោលហើយថា "ព្រះយោគី ចូលឈាន អស់វារៈមួយដង អស់វារៈពីរដង ក៏គួរ" ដូច្នេះ ។ ក្នុងការអធិដ្ឋាននោះ ចិត្ត ដែលមានឈានជាទីតាំង មាននិមិត្តជាអារម្មណ៍, ចិត្ត ក្នុងបរិកម្មទាំងឡាយ មានមនុស្សចំនួន ១០០ ជាអារម្មណ៍ ឬ មានមនុស្ស ចំនួន ១,០០០ ជាអារម្មណ៍ ។ តែអារម្មណ៍ទាំងនោះ កើតមាន ដោយអំណាចនៃពណ៌ មិនមែនដោយអំណាចនៃបញ្ញត្តិទេ ។ សូម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ក៏យ៉ាងនោះដែរ គឺ មានមនុស្សចំនួន ១០០

ជាអារម្មណ៍ ឬ មានមនុស្ស ចំនួន ១,០០០ ជាអារម្មណ៍ ។ អធិដ្ឋាន
ចិត្តនោះ ជាចិត្តតែមួយប៉ុណ្ណោះ ប្រកបដោយរូបាវចរចតុត្ថជ្ឈាន
រមែងកើតឡើង បន្ទាប់អំពីគោត្រភូចិត្ត ដូចជាអប្បនាចិត្ត ដែល
លោកពោលហើយ ក្នុងកាលមុន ។ ពាក្យណា ដែលលោកពោល
ហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទាថា "ដោយប្រក្រតី កិក្ខុតែមួយរូបទេ តែនឹក
ចង់ ឲ្យបានច្រើនរូប គឺ នឹកឲ្យទៅជាមួយរយរូបក្តី មួយពាន់រូបក្តី
មួយម៉ឺនរូបក្តី លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋានដោយញាណថា សូមឲ្យ
អាត្មាអញមានរូបច្រើន កិក្ខុនោះក៏បានរូបច្រើន ដូចជាព្រះចុល្លបន្ថក
ដ៏មានអាយុ [1] " ដូច្នេះ, សូម្បីក្នុងពាក្យដែលលោកពោលហើយ
ក្នុងបដិសម្ភិទានោះ ពាក្យថា "នឹករំពឹង" លោកពោលហើយ ដោយ
អំណាចនៃបរិកម្មហ្នឹងឯង ។ ពាក្យថា "លុះនឹកហើយ ក៏អធិដ្ឋាន
ដោយញាណ" គឺលោកពោលហើយ ដោយអំណាចនៃញាណ ក្នុង
អកិញ្ចា ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តី ក្នុងពាក្យថា
អធិដ្ឋាន ដោយញាណនោះ យ៉ាងដូច្នេះថា "ព្រះយោគី នឹកចង់ឲ្យ
បានច្រើនរូប បន្ទាប់ពីនោះ ចូលសមាបត្តិ ក្នុងទីបំផុតនៃបរិកម្មចិត្ត
ទាំងនោះ ចេញអំពីសមាបត្តិហើយ នឹកម្តងទៀតថា "សូមឲ្យអាត្មា
អញមានរូបច្រើន" ដូច្នេះហើយ អធិដ្ឋាន ដោយអកិញ្ចាញ្ញាណ តែ
មួយប៉ុណ្ណោះ កើតឡើងហើយ ក្នុងលំដាប់ នៃចិត្តដែលជាបុព្វភាគ
បី ឬ បួន ដែលប្រព្រឹត្តទៅ បន្ទាប់អំពីអាវជ្ជនចិត្តនោះ ដែលបាន

๑- សុ. ខុ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๖๙ ។

ឈ្មោះថា អធិដ្ឋាន(ញាណ) ដោយអំណាចការញុំាងចិត្តឲ្យសំរេច" ដូច្នេះ ។ ចំណែកពាក្យណា ដែលលោកពោលហើយថា ដូចជាព្រះចុល្លបន្ថក ជ័មានអាយុ, ពាក្យនោះ លោកពោលហើយ ដើម្បីសំដែងនូវកាយជាបន្ទាល់ នៃភាពមានចំណែកច្រើន ។ ប៉ុន្តែពាក្យនោះ បណ្ឌិតគប្បីសំដែងដោយរឿង ។

(រឿងព្រះចុល្លបន្ថក)

(២៤០) បានឮមកថា បងប្អូនពីរនាក់នោះ បានឈ្មោះថា បន្ថក: ព្រោះភាវៈនៃខ្លួនជាអ្នកកើតហើយក្នុងផ្លូវ ។ បណ្តាបងប្អូនទាំងពីរនាក់នោះ បងឈ្មោះថា មហាបន្ថក: ។ លោកបួសហើយ ក៏បានសំរេចនូវព្រះអរហត្ត ព្រមទាំងបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ លុះបានជាព្រះអរហន្តហើយ ក៏បានបំបួសចុល្លបន្ថក: បានឲ្យនូវគាថានេះ ថា ៖

ឫរអ្នកមើលនូវព្រះអង្គីរស ដែលកំពុងតែរុងរឿង ដូចជាផ្កាឈូក ដែលមានក្លិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃសត្វកន្លង់ មានក្លិនមិនទៅប្រាសហើយ ក្នុងពេលព្រឹក យ៉ាងដូច្នោះ, ឫរអ្នកមើលនូវព្រះអង្គីរស ដែលភ្លឺស្វាង ប្រៀបដូចជាព្រះអាទិត្យ ដែលកំពុងតែរុងរឿង ឫដ៏អាកាស ដូច្នោះ ។

ព្រះចុល្លបន្ថកនោះ មិនអាច ដើម្បីធ្វើគាថានោះ ឲ្យស្ទាត់បានដោយ ៤ ខែ ។ គ្រានោះ ព្រះថេរ: បានបណ្តេញព្រះចុល្លបន្ថកនោះចេញពីវត្ត ដោយពាក្យថា "អ្នកជាបុគ្គលអកឫ ក្នុងសាសនា" ។ ក៏ក្នុងកាលនោះ ព្រះថេរ: ជាភត្តុទ្ទេសក៍ ។ ពេទ្យឈ្មោះ ជីវក: ចូល

ទៅគាល់ព្រះថេរៈ ហើយទូលថា “បពិត្រព្រះថេរៈ ដ៏ចំរើន ក្នុងថ្ងៃស្អែក សូមលោកម្ចាស់ នាំយកភិក្ខុ ៥០០ អង្គ មួយអន្ទើដោយព្រះមានព្រះភាគ ទទួលចង្ហាន់ ក្នុងផ្ទះយើងខ្ញុំ” ។ ឯព្រះថេរៈបានទទួលនិមន្តហើយ ដោយពាក្យថា “អាត្មា ទទួលនិមន្តសំរាប់ភិក្ខុ ដ៏សេសបាន លើកលែងតែព្រះចុល្លបន្តក” ។ ព្រះចុល្លបន្តក ឈរស្រែកយំក្បែរខ្ងាងទ្វារ, ព្រះមានព្រះភាគ ទតព្រះនេត្រឃើញដោយទិព្វចក្ខុហើយ ទ្រង់យាងចូលទៅរកព្រះចុល្លបន្តក ត្រាស់ថា “ព្រោះហេតុអ្វីបានជាអ្នកយំ?” ។ លោកបានក្រាបទូលរឿងនោះហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា “ភិក្ខុអ្នកមិនអាច ដើម្បីធ្វើការស្វាធ្យាយមិនឈ្មោះថា ជាអ្នកអភព្វ ក្នុងសាសនានៃតថាគតទេ, នែភិក្ខុ ចូរអ្នកកុំសោយសោកឡើយ” ហើយទ្រង់ចាប់ព្រះចុល្លបន្តកនោះ ត្រង់ដើមដៃ ហើយយាងចូលទៅកាន់វិហារ ទ្រង់និម្មិត នូវចំណែក នៃកំណាត់សំពត់ ដោយឫទ្ធិ ហើយទ្រង់ណែនាំថា “ហ៎កិក្ខុ អ្នកកាលឈ្លី នូវកំណាត់សំពត់នេះ ចូរធ្វើនូវការស្វាធ្យាយ ឲ្យបានញយៗថា “កំណាត់សំពត់ជាគ្រឿង នាំមកនូវធូលីៗ” ។ កាលព្រះចុល្លបន្តកនោះ ធ្វើយ៉ាងដូច្នោះ, កំណាត់សំពត់នោះ បានក្លាយទៅជាមានពណ៌ខ្មៅហើយ ។ ព្រះចុល្លបន្តនោះ បានចំពោះនូវសេចក្តីសំគាល់ថា “សំពត់ បរិសុទ្ធល្អ, ទោស ក្នុងសំពត់នេះ មិនមានទេ, តែនេះជាទោសរបស់រាងកាយ” ដូច្នេះហើយ ចុះកាន់ញាណ ក្នុងខន្ធ ៥ ចំរើនវិបស្សនាហើយ ក៏បានញុំាងញាណ ឲ្យដល់នូវទីជិត

នៃគោត្រភូញ្ញាណ ដោយអនុលោមញ្ញាណ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នូវឧកាសគាថា ដល់ព្រះចុល្លបន្ថក ថា ៖

រាគៈ តថាគត ឱ្យឈ្មោះថា ធូលី, តែលំអង តថាគត មិនហៅថា ធូលីទេ, ពាក្យថា លំអងនោះ ជាឈ្មោះនៃរាគៈ, បុគ្គលទាំងឡាយណា លះបង់ នូវធូលី គឺរាគៈនោះបានហើយ បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាបណ្ឌិត មានសៅ ក្នុងសាសនា របស់តថាគត ដែលមានធូលីទៅប្រាសហើយ ។

ទោសៈ តថាគត ឱ្យឈ្មោះថា ធូលី, តែលំអង តថាគតមិនហៅថា ធូលីទេ, ពាក្យថា ធូលីនោះ ជាឈ្មោះនៃទោសៈ, បុគ្គលទាំងឡាយណា លះបង់ នូវធូលី គឺទោសៈនោះបានហើយ បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាបណ្ឌិត មានសៅ ក្នុងសាសនា របស់តថាគត ដែលមានធូលីទៅប្រាសហើយ ។

មោហៈ តថាគតឱ្យឈ្មោះថា ធូលី, តែលំអង តថាគតមិនហៅថា ធូលីទេ, ពាក្យថា ធូលីនោះ ជាឈ្មោះនៃមោហៈ, បុគ្គលទាំងឡាយណា លះបង់ នូវធូលី គឺមោហៈនោះបានហើយ បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ជាបណ្ឌិត មានសៅ ក្នុងសាសនា របស់តថាគត ដែលមានធូលីទៅប្រាសហើយ ។

(២៤១) ក្នុងកាលជាទីបំផុតនៃព្រះគាថា លោកុត្តរធម៌ ៩ ដែលមានបដិសម្ភិទា ៤ និង អភិញ្ញា ៦ ជាបរិវារ បានតាំងនៅហើយ

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

ក្នុងដៃ របស់ព្រះចុល្លបន្ថកនោះមែនពិត ។ ក្នុងថ្ងៃទីពីរ ព្រះសាស្តា ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់បានស្តេចយាងទៅ កាន់ផ្ទះនៃពេទ្យឈ្មោះ ជីវកៈ ។ គ្រានោះ ក្នុងពេលជាទីបំផុតនៃទឹកជាគ្រឿងចំរើន កាលបើគ្រូពេទ្យ ឈ្មោះជីវក ប្រគេនយាគូ, ព្រះសាស្តា ទ្រង់បិទបាត្រដោយព្រះហត្ថ ។ គ្រូពេទ្យជីវកទូលសួរថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តើយ៉ាងដូចម្តេច?" ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា "ក្នុងវត្ត មានភិក្ខុមួយរូប" ។ ពេទ្យជីវកនោះ បញ្ជូននូវបុរសទៅ ដោយពាក្យថា "ចូរអ្នកទៅ និមន្តយកលោកម្ចាស់ មកឲ្យបានឆាប់" ។

ក៏កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចយាងចេញអំពីវត្ត ព្រះបន្ថក បានធិមិត្ត នូវអត្តភាព អស់វារៈ គំរប់មួយពាន់ គង់នៅ ក្នុងវត្តអម្ពវ័ន ជាទីគួររីករាយ ដ៏រាបដល់ ពេលប្រកាសភត្តកាល ។

លំដាប់នោះ បុរសនោះទៅហើយ ឃើញនូវអាវាមដែលមានពន្លឺ តែមួយ ដោយសំពត់កាសាវៈទាំងឡាយ មកហើយក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អាវាមពេញហើយដោយភិក្ខុទាំងឡាយ, ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនដឹងថា: លោកម្ចាស់នោះ តើអង្គណាទេ" ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងបុរសនោះថា "អ្នកចូរទៅ អ្នកឃើញនូវភិក្ខុអង្គណា មុនគេ ចូរចាប់ភិក្ខុអង្គនោះ ត្រង់ជាយចីពរ ហើយពោលថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោក ដូច្នេះហើយ នាំមក" ។ បុរសនោះ ទៅហើយ បានចាប់ត្រង់ជាយចីពរ របស់ព្រះ

ថេរៈ តែម្តង ។ ខណៈនោះឯង ភិក្ខុ ដែលលោកនិម្មិតទាំងអស់ ក៏ជាត់អស់ហើយ ។ ព្រះថេរៈ បញ្ជូនបុរសនោះទៅវិញហើយ ដោយពាក្យថា “ចូរអ្នកទៅចុះ” ហើយសំរេចសរីរកិច្ច មានការលាងមុខជាដើមស្រេចហើយ ក៏និមន្តទៅមុន ហើយគង់ លើអាសនៈ ដែលបុគ្គលក្រាលហើយ ។

ពាក្យថា “ដូចព្រះចុល្លបន្ថក ដ៏មានអាយុ” លោកពោលហើយសំដៅយកវឿងឫទ្ធិនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ឯណា ដែលអ្នកមានឫទ្ធិ និម្មិតហើយក្នុងវឿងដែលពោលមកនោះ, ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ដូចគ្នាបេះបិទនឹងភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ នុ៎ះឯង ព្រោះលោកនិម្មិតិហើយមិនកំណត់ ។ ភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិទាំងឡាយ ធ្វើនូវកិច្ចណាៗ ក្នុងឥរិយាបថទាំងឡាយ មានឈរ និង អង្គុយជាដើមក្តី ក្នុងអាការទាំងឡាយមានការនិយាយស្តី និង ភាពនៅស្ងៀមជាដើមក្តី ភិក្ខុ ដែលលោកនិម្មិតហើយ ក៏ធ្វើនូវកិរិយានោះៗ ដូចគ្នា ។ ប្រសិនណាបើភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាចង់ធ្វើភិក្ខុដែលលោកនិម្មិតហើយទាំងឡាយ ឲ្យមានសម្បុរផ្សេងៗ គ្នា, ពួកខ្លះ ឋិតនៅ ក្នុងបឋមវ័យ, ពួកខ្លះ ឋិតនៅ ក្នុងមជ្ឈិមវ័យ, ពួកខ្លះ ឋិតនៅ ក្នុងបច្ឆិមវ័យ, ម៉្យាងទៀត ភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាចង់ធ្វើភិក្ខុដែលលោកនិម្មិតហើយទាំងឡាយ ឲ្យមានសក់វែង ឲ្យមានក្បាលត្រងោលមួយចំហៀង ឲ្យមានសក់ស្កូវជុំយ ឲ្យមានចីពរមានពណ៌ក្រហមពាក់កណ្តាល ឲ្យមានចីពរពណ៌លឿង កំពុងធ្វើ

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

កិច្ចការផ្សេងៗ គ្នា មានសូត្រនូវបទ អធិប្បាយធម៌ សូត្រដោយសំឡេង សួរនូវបញ្ហា ដោះស្រាយនូវបញ្ហា និង អប់បាត្រ ដេរចីពរ ជ្រលក់ចីពរ ជាដើម ឬថា ជាអ្នកជ្រាបថ្នាចង់ធ្វើកិក្ខុដែលលោកនិម្មិតហើយទាំងឡាយដទៃទៀត ឲ្យមានប្រការផ្សេងៗ, កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ចេញចាកឈានដែលជាទីតាំងហើយ គប្បីធ្វើបវិកម្ម ដោយនយថា "កិក្ខុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ចូរជាអ្នកបឋមវ័យ" ដូច្នេះជាដើម ចូលសមាបត្តិ ម្តងទៀត ចេញហើយ ទើបអធិដ្ឋាន ។ កិក្ខុ ដែលលោកនិម្មិតហើយទាំងឡាយនោះ ក៏នឹងបាន ដូចជាលោកអ្នកមានឫទ្ធិជ្រាបថ្នាហើយគ្រប់ប្រការ ជាមួយនឹងអធិដ្ឋានចិត្ត យ៉ាងនោះឯង ។ នយ ក្នុងបទទាំងឡាយមានបទថា "សូម្បីមានរូបច្រើន ក៏រួមមកតែរូបមួយវិញបាន" ដូច្នេះជាដើម ក៏នយនេះដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែនយវិសេសមានដូចតទៅនេះ ។

(ឯកភាវបាដិហារ្យ)

កិក្ខុនេះ លុះនិម្មិត ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ យ៉ាងនេះហើយ គិត ថា "សូមឲ្យអាត្មាអញ មានរូបតែមួយវិញ ម្តងទៀត នឹងចង្រ្កមនឹងធ្វើនូវការស្វាធ្យាយ នឹងសួរនូវបញ្ហា" ដូច្នេះក្តី ហើយគិតដោយសេចក្តីជ្រាបថ្នាតិច ថា "វិហារនេះ មានកិក្ខុតិច, បើបុគ្គលពួកខ្លះ នឹងមក នឹងនឹកថា: កិក្ខុទាំងឡាយនេះ មានចំនួនប៉ុណ្ណេះ តែជ្រាកជស្មើដោយកិក្ខុមួយរូប នឹងមានមកពីណា, នេះជាអានុភាពនៃព្រះថេរៈដោយពិត ដូច្នេះហើយ នឹងដឹងនូវអាត្មាអញ" ដូច្នេះក្តី ហើយជ្រាបថ្នា

ថា "អាត្មាអញ ជាបុគ្គលម្នាក់ ក្នុងចន្លោះមែនពិត" ដូច្នេះ គប្បីចូលឈាន ដែលជាទីតាំង ចេញហើយ ធ្វើនូវបរិកម្មថា "សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបតែមួយ" ដូច្នេះ ហើយ ចូលឈានម្តងទៀត ចេញហើយ គប្បីអធិដ្ឋានថា "សូមឲ្យអាត្មា អញមានរូបតែមួយ" ។ កិកូនោះ ក៏មានរូបតែមួយ ជាមួយគ្នានឹងអធិដ្ឋានចិត្តហ្នឹងឯង ។ តែកិកូ នោះ កាលមិនធ្វើយ៉ាងនេះ ខ្លួនឯង ក៏ជាបុគ្គលតែម្នាក់មែនពិត ដោយអំណាចនៃកាលដែលខ្លួនកំណត់ហើយយ៉ាងណា ។

(អាវិភាវបាដិហារ្យ តិរោភាវបាដិហារ្យ)

(២៤២) ក្នុងពាក្យថា "**អាវិភាវំ តិរោភាវំ**" នេះ គប្បីជ្រាបសេចក្តីនេះថា "កិកូអ្នកមានឫទ្ធិ ធ្វើឲ្យមានភាពក្នុងទីស្រឡះ ធ្វើឲ្យមានភាពក្នុងទីខាងក្រៅ" ។ មែនពិត ព្រះសារីបុត្រ សំដៅយកការធ្វើនូវអាវិភាវៈ និង តិរោភាវៈនេះឯង ទើបពោល ក្នុងបដិសម្ភិទាថា "បទថា **អាវិភាវំ** សេចក្តីថា (ធ្វើឲ្យ) ជាទីដែលវត្ថុអ្វីមួយ មិនរាំង មិនបិទបាំង ជាទីវាល ជាទីច្បាស់លាស់ ។ បទថា **តិរោភាវំ** សេចក្តីថា ធ្វើឲ្យជាទីដែលមានវត្ថុអ្វីមួយរាំង បាំង បិទ [1] គ្រប ហើយ" ដូច្នេះ ។

(អាវិភាវបាដិហារ្យ)

ក្នុងបាដិហារ្យពីរនោះ កិកូ អ្នកមានឫទ្ធិនេះ មានបំណងចង់ធ្វើ នូវអាវិភាវបាដិហារ្យ ធ្វើនូវទីងងឹតឲ្យមានពន្លឺ ក្តី ធ្វើនូវទីកំបាំង

១- សុ. ខុ. គាគទី ៧១ ទំព័រទី ២៧០ ។

ឲ្យជាទីវាល ក្តី ធ្វើនូវទីមិនមានវង្វង់ ឲ្យជាទីមានវង្វង់ ក្តី ។ តើធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច? ។ មែនពិត ភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនេះ ប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើនូវខ្លួន ឬ នូវបុគ្គលដទៃ ដោយប្រការដែលខ្លួន ឬ បុគ្គលដទៃ សូម្បីត្រូវបិទបាំងហើយ ក្តី សូម្បីបិតនៅហើយ ក្នុងទីឆ្ងាយ ក្តី ក៏មើលឃើញបានដែរ ចេញពីឈានដែលជាទីតាំងហើយ ពិចារណា ធ្វើបរិកម្ម ថា "ទីងងឹតនេះ ចូរក្លាយទៅជាទីមានពន្លឺ" ដូច្នេះផង ថា "ទីកំបាំងនេះ ចូរក្លាយទៅជាទីវាល" ដូច្នេះផង ថា "ទីមិនមានវង្វង់នេះ ចូរក្លាយទៅជាទីមានវង្វង់" ដូច្នេះផង ហើយទើបអធិដ្ឋាន តាមន័យដែលលោកពោលហើយហ្នឹងឯង ។ ព្រមជាមួយគ្នានឹងអធិដ្ឋានចិត្ត ការអធិដ្ឋាន ក៏បានសម្រេច ដូចដែលលោកបានអធិដ្ឋាន ហើយតែម្តង ។ ជនទាំងឡាយអ្នកដទៃ សូម្បីបិតនៅហើយ ក្នុងទីឆ្ងាយ ក៏មើលឃើញបាន។ សូម្បីខ្លួនឯង ប្រាថ្នាចង់ឃើញក៏ឃើញបានដែរ ។

សួរថា " ចុះបាដិហារ្យនេះ អ្នកណា ធ្លាប់ធ្វើមកហើយ? " ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមានព្រះភាគ ធ្លាប់ធ្វើហើយ" ។ មែនពិត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រូវនាងចុល្លសុភទ្ទា ទូលនិមន្តហើយ កាលស្តេចយាងទៅកាន់ក្រុងសាកេត អស់រយៈផ្លូវ ៧ យោជន៍ អំពីទីក្រុងសាវត្ថី ដោយផ្ទះកំពូល ៥០០ ដែលវិស្សកម្មទេវបុត្រនិម្មិតថ្វាយ ទ្រង់អធិដ្ឋានហើយ ដូចដែលពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងក្រុងសាកេត មើលឃើញនូវពួកជនអ្នកនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីបាន និង ដូចដែលពួកជនអ្នកនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី មើលឃើញ នូវពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងក្រុងសាកេតបាន

យ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចុះ ត្រង់កណ្តាលនគរតែម្តង ហើយទ្រង់សំដែង ទំលាយនូវផែនដី ជាពីរចំណែក រហូតទល់អវិចីនរក និង ទ្រង់វែកបង្ហាញ នូវអាកាសជាពីរចំណែក រហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ ក៏សេចក្តីនេះ បណ្ឌិត គប្បីសំដែង ឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយកាលជាទីយាងចុះចាកទេវលោក ។

បានឮមកថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវយមកបាដិហារ្យ ហើយ ទ្រង់ដោះនូវពួកសត្វចំនួន ៨៤,០០០ ចេញពីចំណងហើយ ទ្រង់រំពឹងថា “ក្នុងកាលជាទីបំផុតនៃយមកបាដិហារ្យ អតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅ ក្នុងទីណា” ដូច្នេះហើយ ទ្រង់បានទតឃើញថា “អតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅកាន់តាវត្តិង្ស-ពិភព” ។ គ្រានោះ សម្តេចព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់ផ្ទៃផែនដី ដោយព្រះបាទម្ខាង ព្រះបាទទីពីរ ទ្រង់ប្រតិស្ឋាន លើភ្នំយុគន្ធរ ទ្រង់លើកព្រះបាទមុន ម្ខាងទៀត ហើយទ្រង់ជាន់កំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់យាងចូលទៅចាំព្រះវស្សា លើផ្ទៃនៃថ្មបណ្ឌុកម្ពល ក្នុងកពតាវត្តិង្ស នោះ ទ្រង់ប្រារព្ធសំដែងអភិធម្មកថា ដល់ពពួកទេវតា មួយសែនចក្រវាឡ ដែលមកប្រជុំគ្នាហើយ ចាប់ផ្តើមអំពីដើម ហើយទ្រង់និម្មិតនូវពុទ្ធនិម្មិត ។ ពុទ្ធនិម្មិតនោះសំដែងព្រះធម៌(ជំនួសព្រះអង្គ)។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយឈើសូនជាវិការៈនៃវល្លិម្ជុព្រៃ ទ្រង់ស្រេបព្រះកក្រ ក្នុងអនោតត្តស្រះ ទ្រង់ទទួលនូវបិណ្ឌបាត ក្នុងពួកជនអ្នកនៅ ក្នុងឧត្តរកុរុទ្វីប ទ្រង់សោយចង្ហាន់ នៅក្បែរឆ្នេរអនោត-

ត្តស្រេះ ។ ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ និមន្តទៅថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រទានន្ទវនៃយ ដល់ព្រះថេរៈ ថា "នៅក្នុងថ្ងៃនេះ តថាគត សំដែងនូវព្រះធម៌ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះហើយ" ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង នូវអភិធម្មកថា មិនជាច់រយៈ រហូត ៣ ខែ យ៉ាងនេះឯង ។ ពួកទេវតា ៨០ កោដិ បានត្រាស់ដឹងធម៌ ព្រោះស្តាប់អភិធម្មកថានោះ ។ ចំណែកពួកបរិស័ទ មានប្រមាណ ១២ យោជន៍ ដែលបានមកប្រជុំគ្នាហើយ ក្នុងថ្ងៃសំដែងយមកប្បាដិហារ្យ បានគិតគ្នា ថា "ពួកយើង នឹងជួបនូវព្រះមានព្រះភាគ ជាមុនសិនហើយសឹមទៅ" ដូច្នេះហើយ ក៏បានចោះជំរំ បិតនៅហើយ ។ ឯចុល្លអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីវិញ បានបំរើពួកជននោះ ដោយបច្ច័យគ្រប់បែបយ៉ាង ។

មនុស្សទាំងឡាយ បានអង្វរនូវព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរ ដើម្បីឲ្យបានដឹងថា "ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងទីណា" ។ ព្រះថេរៈ ចំរើនអាលោកកសិណ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគដែលចូលទៅគង់ចាំព្រះវស្សា ក្នុងកតាវត្តិង្សនោះ ដោយទិព្វចក្ខុ លុះឃើញហើយ ក៏បានប្រាប់ហើយ ។ ពួកមនុស្សទាំងនោះ អង្វរព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះថេរៈ មុជជ្រែកមហាប្រឹថពី ត្រង់កណ្តាល នៃបរិស័ទហ្នឹងឯង ជ្រែកនូវភ្នំសិនេរុ ក្រាបថ្វាយបង្គំ នូវព្រះបាទទាំងឡាយនៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយងើប ទៀបបាទមូលនៃព្រះតថាគត ហើយក្រាបទូល

ពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកជនអ្នកនៅក្នុងជម្ពូទ្វីប ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមានព្រះភាគ និយាយគ្នាថា ពួកយើងខ្ញុំបានឃើញហើយពិត ក៏នឹងទៅវិញ" ដូច្នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន ឥឡូវនេះ តើព្រះធម្មសេនាបតី បងប្រុសរបស់អ្នក នៅក្នុងទីណា?" ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នៅក្នុងសង្ឃស្សនគរ" ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន ជនទាំងឡាយណា ចង់ឃើញតថាគត ជនទាំងនោះ ចូរមកកាន់សង្កស្សនគរ ក្នុងថ្ងៃស្អែក, តថាគត នឹងចុះ ក្នុងសង្កស្សនគរ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ក្នុងថ្ងៃជាទីពេញនៃមហាបវារណា និង ថ្ងៃឧបោសថ" ។ ព្រះថេរៈ ក្រាបទូលថា "ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ" ថ្វាយបង្គំ នូវព្រះទសពលហើយចុះមក តាមផ្លូវដែលលោកនិមន្តមកហ្នឹងឯង បានដល់សំណាក់ នៃមនុស្សទាំងឡាយហើយ ។ ក្នុងកាលជាទីទៅ និង កាលជាទីមកនោះឯង ព្រះថេរៈ បានអធិដ្ឋានឲ្យល្មមតែមនុស្សទាំងឡាយឃើញនូវលោកបាន ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ បានធ្វើបាដិហារ្យ ដែលមានភាពប្រាកដនេះ ក្នុងទីនេះមុន ។ ព្រះថេរៈនោះ និមន្តមកហើយយ៉ាងនេះ បានប្រាប់នូវដំណឹងនោះ ហើយពោលថា "អ្នកទាំងឡាយកុំធ្វើសេចក្តីសំគាល់ថា ឆ្ងាយអ្វី លុះទទួលទានបាយព្រឹករួចហើយចូរចេញទៅ" ដូច្នេះ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ស្តេចទេវតា ព្រះនាម

សក្ក: ថា "បពិត្រមហារាជ នៅក្នុងថ្ងៃស្អែក តថាគត នឹងទៅកាន់មនុស្សលោក" ។ ស្តេចទេវតា ត្រាស់បង្គាប់វិស្សកម្មទេវបុត្រ ថា "នែចា ក្នុងថ្ងៃស្អែក ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចប្រាថ្នាយាងទៅកាន់មនុស្សលោក ចូរអ្នកនិម្មិត នូវរបៀបនៃជណ្តើរទាំង៣ឡាយ ៣ គឺ: ជណ្តើរមួយ ជាមាស ជណ្តើរមួយ ជាប្រាក់ ជណ្តើរមួយ ជាកែវមណី" ។ វិស្សកម្មទេវបុត្រនោះ បានធ្វើតាមព្រះតម្រាស់ហើយ ។

ក្នុងថ្ងៃទីពីរ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចគង់នៅលើកំពូលភ្នំសិនេរុ ទ្រង់ទតព្រះនេត្រមើលនូវលោកធាតុ ក្នុងទិសខាងកើត ។ សែននៃចក្រវាឡទាំង៣ឡាយ មិនតែមួយ ជាទីស្រឡះ ប្រាកដហើយ ហាក់បីដូចជាទីលាន តែមួយ ។ ក៏ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញ នូវទីស្រឡះទាំងអស់ ដោយទិសខាងកើត យ៉ាងណា មិញ, សូម្បីដោយទិសខាងលិច ទិសខាងជើង ទិសខាងត្បូង ក៏ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញនូវទីស្រឡះទាំងអស់ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ សូម្បីទិសខាងក្រោម ក៏ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញ រហូតដល់អវីចិនរក ទិសខាងលើ រហូតដល់អកនិដ្ឋភពន៍ ។ បានឮថា ថ្ងៃនោះ បានឈ្មោះថា ជាថ្ងៃបើកលោក ។ ឯមនុស្សទាំងឡាយឃើញនូវទេវតាទាំងឡាយ, ឯទេវតាទាំងឡាយ ក៏ឃើញនូវពួកមនុស្សដែរ ។ ក្នុងការឃើញគ្នានោះ មនុស្សទាំងឡាយ មិនបាច់ងើយមើលមក ខាងលើទេ ទេវតាទាំងឡាយ ក៏មិនបាច់ឱនមើលមកខាងក្រោមដែរ ទាំងអស់គ្នា មើលឃើញគ្នាទៅវិញទៅមក ចំពោះមុខតែម្តង ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងចុះ តាមជណ្តើរជាវិការៈនៃកែវមណី ត្រង់កណ្តាល, ពួកទេវតាជាន់កាមាវចរសួគ៌ទាំង ៦ ចុះតាមជណ្តើរជាវិការៈនៃមាស ត្រង់ខាងឆ្វេង, សុទ្ធាវាសព្រហ្មទាំងឡាយ និង មហាព្រហ្មទាំងឡាយ ចុះតាមជណ្តើរ ជាវិការៈនៃប្រាក់ ត្រង់ផ្នែកខាងស្តាំ ។ ស្តេចទេវតា បានកាន់យកនូវបាត្រ និង ចីពរ ។ មហាព្រហ្ម បានកាន់យក នូវស្វេតច្ឆត្រ ប្រមាណ ៣ យោជន៍ ។ សុយាមទេវបុត្រ បានកាន់យក នូវផ្ចិតដែលគេធ្វើអំពីពេមសត្វ ។ បញ្ចសិខៈ បុត្រគន្ធព បានកាន់យកពិណ មានពណ៌លឿង ដូចជាផ្លែឈើទុំ ប្រវែង ៣ គាវុត ធ្វើនូវការបូជា ចំពោះព្រះតថាគត ចុះមក ។ ឈ្មោះថា សត្វ ដែលឃើញ នូវព្រះមានព្រះភាគ ហើយ មិនញុំាងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើតឡើង ដើម្បីភាពជាព្រះពុទ្ធ មិនមានឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើនូវបាដិហារ្យ ឲ្យមានការៈក្នុងទីស្រឡះនេះហើយ ក្នុងទីប្រជុំដ៏ធំនោះ ។

ម៉្យាងទៀត ព្រះធម្មទិន្នត្ថេរ អ្នកនៅក្នុងស្រុកឈ្មោះតឡង្គរ ក្នុងតម្ពបណ្ណិទ្វីប គង់ក្នុងព្រះលាននៃចេតិយ ក្នុងតិស្សមហាវិហារ សំដែង នូវអបណ្ណកសូត្រ ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបហើយ ដោយធម៌ ៣ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិមិនខុស” ដូច្នេះជាដើម បានធ្វើនូវផ្ចិត ឲ្យមានមុខចុះក្រោមហើយ ។ ទីនោះ ជាទីលានតែមួយ រហូតដល់អវិចីនរក ។ បន្ទាប់នោះ ព្រះថេរៈ បានធ្វើនូវផ្ចិត ឲ្យមានមុខឡើងលើហើយ ។ ទីនោះ

បានជាទីលាន តែមួយ រហូតដល់ទៅ ព្រហ្មលោក ។ ព្រះថេរៈសំដែង នូវធម៌ គំរាម ដោយភ័យក្នុងនរកផង លួងលោម ដោយសេចក្តីសុខ ក្នុងឋានសួគ៌ផង ។ អ្នកស្តាប់ពួកខ្លះ បានជាព្រះសោតាបន្នបុគ្គល ពួកខ្លះ បានជាព្រះសកទាគាមី ពួកខ្លះ បានជាព្រះអនាគាមី ពួកខ្លះ បានជាព្រះអរហន្ត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(តិរោភារវិបាដិហារ្យ)

ចំណែក កិក្ខុអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីធ្វើនូវបាដិហារ្យ ឲ្យមានភាព ជាខាងក្រៅ រមែងធ្វើនូវទីវាលស្រឡះ ឲ្យជាទីងងឹតខ្លះ ធ្វើនូវវត្ថុ ដែលមិនកំបាំង ឲ្យជាវត្ថុដែលកំបាំងខ្លះ ធ្វើនូវវត្ថុដែលមានក្នុងរង្វង់ ឲ្យជាវត្ថុដែលមិនមានក្នុងរង្វង់ខ្លះ ។ ធ្វើដោយប្រការដូចម្តេច? ។ ក៏កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនេះ មានបំណងដើម្បីធ្វើនូវខ្លួន ឬ អ្នកដទៃ ដោយ ប្រការដែលខ្លួន និង អ្នកដទៃ មិនមានអ្វីបិទបាំងក្តី ឋិតនៅក្នុងទីជិតក្តី ក៏មើលមិនឃើញដែរ ចេញចាកឈានដែលជាទីតាំងហើយ ក៏ទឹក រំពឹង ធ្វើបរិកម្មថា "ទីមានពន្លឺនេះ ចូរទៅជាទីងងឹត" ដូច្នេះក្តី ថា "ទី ដែលមិនបិទបាំងនេះ ចូរទៅជាទីបិទបាំង" ដូច្នេះក្តី ថា "ទីដែលមាន ក្នុងរង្វង់នេះ ចូរទៅជាទីមិនមានក្នុងរង្វង់" ដូច្នេះ ក្តី ហើយអធិដ្ឋាន តាមនយដែលបានពោលមកហើយនុ៎ះឯង ។ ព្រមជាមួយគ្នា នឹង អធិដ្ឋានចិត្ត ការអធិដ្ឋាន ក៏បានសម្រេច ដូចដែលលោកអធិដ្ឋាន ហើយហ្នឹងឯង ។ ពួកជនដទៃ សូម្បីឈរនៅក្នុងទីជិត ក៏មើលមិន ឃើញដែរ ។ ចំណែក ខ្លួនឯង មិនមានបំណងដើម្បីឃើញ ក៏មើល

មិនឃើញ ។

សួរថា "ចុះតិរោកាវបាដិហារ្យនោះ តើនរណា ធ្លាប់បានធ្វើហើយ? " ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមានព្រះភាគ" ។ មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើ នូវយសកុលបុត្រ ដែលគង់ក្នុងទីជិតនោះឯង ដោយប្រការដែលបិតា របស់លោកមើលលោកមិនឃើញ ។ ដូចគ្នានោះដែរ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនូវការទទួលព្រះមហាកបិនរាជ អស់រយៈផ្លូវ ១២០ យោជន៍ ហើយញុំាងព្រះអង្គ ឲ្យតាំងនៅស៊ប់ ក្នុងអនាគាមិផលផង ញុំាងអាមាត្យ មួយពាន់នាក់ របស់ព្រះអង្គ ឲ្យតាំងនៅស៊ប់ ក្នុងសោតាបត្តិផលផង ហើយទ្រង់ធ្វើឲ្យព្រះនាងអនោជាទេវី ព្រមទាំងស្ត្រីជាបរិវារ ១,០០០ នាក់ ដែលយាងមកតាមលំជាប់ផ្លូវ របស់ព្រះមហាកបិនរាជនោះ សូម្បីមកដល់ហើយ អង្គុយនៅ ក្នុងទីជិត ក៏ទតមើលមិនឃើញ នូវព្រះរាជា ព្រមទាំងបរិស័ទ, កាលបើព្រះនាងទេវីទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តើព្រះអង្គទតឃើញព្រះរាជាដែរឬទេ?" ទ្រង់ត្រាស់ថា "តើព្រះនាងស្វែងរកព្រះរាជាប្រសើរជាង ឬក៏ស្វែងរកខ្ជូនប្រសើរជាង?" កាលព្រះនាង ទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្វែងរកខ្ជូនប្រសើរជាង" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់គង់, ទើបទ្រង់សំដែងព្រះធម៌ ដោយប្រការដែល (ចប់ធម៌ទេសនាហើយ) ព្រះនាងទេវី ព្រមទាំងស្ត្រី ១,០០០ នាក់ តាំងនៅស៊ប់ហើយ ក្នុងសោតាបត្តិផល អាមាត្យទាំងឡាយ តាំងនៅស៊ប់ក្នុងអនាគាមិផល ព្រះរាជាតាំងនៅស៊ប់ ក្នុងព្រះអរហត្ត ។

នយមួយទៀត សូម្បីព្រះមហិទ្ធត្ថេរ កាលធ្វើឲ្យល្មមតែព្រះរាជទតមិនឃើញនូវជន ដ៏សេសទាំងឡាយ ដែលមកជាមួយនឹងព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃដែលមកដល់តម្ពបណ្ណទ្វីប ហើយ ក៏ឈ្មោះថា បានធ្វើតិរោការៈបាដិហារិយ៍នេះ ដូចគ្នាដែរ ។

ម៉្យាងវិញទៀត បាដិហារិយ៍ដែលប្រាកដទាំងអស់ ឈ្មោះថា អាវិភាវៈបាដិហារិយ៍ (បាដិហារិយ៍ក្នុងទីវាល) ។ បាដិហារិយ៍ ដែលមិនប្រាកដ ឈ្មោះថា តិរោភាវៈបាដិហារិយ៍ (បាដិហារិយ៍ក្នុងទីខាងក្រៅ) ។ ក្នុងចំណោមបាដិហារិយ៍ទាំង ២ នោះ ឫទ្ធិ ផង បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ផង រមែងប្រាកដ មែនពិត ក្នុងបាកដប្បាដិហារិយ៍ ។ បាកដប្បាដិហារិយ៍នោះ គប្បីសំដែង ដោយយមកប្បាដិហារិយ៍ ។ មែនពិត ក្នុងយមកប្បាដិហារិយ៍នោះ ព្រះតថាគត ទ្រង់ធ្វើយមក-ប្បាដិហារិយ៍ ក្នុងទីនេះ មិនទូទៅ ដោយសាវ័កទាំងឡាយទេ ។ បាដិហារិយ៍ទាំង ២ ប្រាកដហើយ យ៉ាងនេះ គឺ គំនរភ្លើង ប្រព្រឹត្តទៅអំពីព្រះកាយខាងលើ ទ-ទឹក ប្រព្រឹត្តទៅ អំពីព្រះកាយខាងក្រោម ។

ឫទ្ធិ តែម៉្យាង រមែងប្រាកដ ក្នុងអបាកដប្បាដិហារិយ៍, បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ មិនប្រាកដទេ ។ អបាកដប្បាដិហារិយ៍នោះ គប្បីសំដែងដោយមហាកសូត្រ និង ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ។ មែនពិត ក្នុងបាដិហារិយ៍ដែលពោល ក្នុងសូត្រទាំងពីរនោះ ឫទ្ធិ តែម៉្យាង របស់ព្រះមហាកៈ ដ៏មានអាយុ និង របស់ព្រះមានព្រះភាគ រមែងប្រាកដ,

បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ រមែងមិនជ្រាកដរទេ ។ សមដូចជាលោកពោលថា "លុះចិត្តគហបតី អង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះមហាកៈ ដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន សូមព្រះមហាកៈជាម្ចាស់ សំដែងនូវឥទ្ធិបាដិហារ្យ ជាធម៌របស់មនុស្ស ដ៏លើសលប់ ដល់ខ្ញុំកុរណាឲ្យទាន ។ ព្រះមហាកៈ ពោលថា ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ ចូរអ្នកក្រាលសំពត់ឧត្តរាសង្គ៌ គ្របលើបាច់ស្មៅពួដ៏រហៀង ។ ចិត្តគហបតី ទទួលពាក្យរបស់ព្រះមហាកៈដ៏មានអាយុថា ព្រះករុណា លោកម្ចាស់ ហើយក៏ក្រាលសំពត់ឧត្តរាសង្គ៌ គ្របលើបាច់ស្មៅ ពួដ៏រហៀង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅកាន់វិហារ ចាក់គន្លឹះទ្វារហើយ ក៏តាក់តែងនូវឥទ្ធាភិសង្ខារ មានសភាពដូច្នោះ បណ្តាលឲ្យមានអណ្តាតភ្លើង ចេញទៅ តាមប្រហោងកួនសោផង តាមចន្លោះទ្វារផង ឆេះនូវស្មៅទាំងឡាយ តែមិនឆេះ នូវឧត្តរាសង្គ៌ឡើយ[1] " ។

សូត្រមួយទៀតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគត និម្មិត្ត នូវឥទ្ធាភិសង្ខារ មានសភាពដូច្នោះ ថា ព្រហ្ម និង ព្រហ្មបរិស័ទ ព្រមទាំងព្រហ្មបារិសជ្ជា ឲ្យឮតែសំឡេងរបស់តថាគតប៉ុណ្ណោះ តែមិនបានឃើញនូវតថាគតឡើយ" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់ចាត់ព្រះអង្គ៌ទៅហើយ ទ្រង់បានត្រាស់នូវព្រះគាថានេះ ថា ៖

១- សុ. សំ. គាគទី៣៦ ទំព័រទី ១៩៣ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

តថាគត ឃើញភ័យ ក្នុងភពផង ឃើញនូវពួកសត្វដែល
កំពុងស្វែងរកនូវភពផង ហើយមិនបានពោលសរសើរ គឺ
មិនស្វែងរកភពណាមួយ ទាំងមិនប្រកាន់នូវសេចក្តីត្រេក
អរ (ក្នុងភព) ឡើយ[1] " ។

(ដើរទំលុះវត្តុបិទបាំង មានដងញ្ជាំងជាដើមបាន)

(២៤៣) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ក្នុងបាដិហារ្យ នេះ ថា "បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ដើរ (ទំលុះ) ទៅកាន់ទីក្រៅជញ្ជាំង ទីក្រៅកំពែង ទីក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចគេដើរ ក្នុងអាកាស" ដូចតទៅនេះ ។

*បទថា "**តិរោកុឌ្ឌំ**" ប្រែថា ខាងក្រៅជញ្ជាំង ។ អធិប្បាយថា ចំណែកខាងក្រៅនៃជញ្ជាំង ។ ក្នុងបទទាំងឡាយឯទៀត ក៏ន័យនេះដែរ ។ ឯពាក្យថា "**ជញ្ជាំង**" នេះ គឺជាឈ្មោះនៃជញ្ជាំងផ្ទះ ។ បទថា "**កំពែង**" គឺ កំពែងជុំវិញ នៃទីទាំងឡាយ មានផ្ទះ វិហារ និង ស្រុក ជាដើម ។ បទថា "**ភ្នំ**" បានដល់ ភ្នំដែលសុទ្ធតែអាចម៍ដី ឬ ភ្នំដែលសុទ្ធតែថ្ម ។ បទថា "**មិនទើសទាក់**" ប្រែថា មិនជាប់ជំពាក់ ។ ពាក្យថា "**សេយ្យថាបិ អាកាសេ**" ប្រែថា ដូចជាទៅ ពួដ៏អាកាស ។*

បើភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ជ្រាថ្នាចង់ទៅ យ៉ាងនេះ ចូលអាកាស-ក្តសិណ ចេញហើយ ពិចារណានឹកទៅជញ្ជាំង ឬ កំពែង ឬក៏ ក្នុងចំណោមភ្នំ សិនេរុ និង ភ្នំចក្រវាឡ ភ្នំណាមួយក៏បាន ធ្វើបរិកម្មហើយ

១-សុ. ភាគទី២២ ទំព័រទី ៣៧៣ ។

គប្បីអធិដ្ឋាន ថា "សូមឲ្យប្រទេសនុ៎ះ ទៅជាអាកាស" ។ ទីនោះ ក៏ក្លាយទៅជាអាកាសភ្លាម ។ កាលបើអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាចង់ចុះទៅខាងក្រោមក្តី ប្រាថ្នាចង់ឡើងទៅខាងលើក្តី ក៏មានប្រហោង (បើកឲ្យ) ។ សម្រាប់អ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាចង់ទំលុះហើយទៅ តែងមានប្រហោង ។ អ្នកមានឫទ្ធិនោះ (ចូល)ទៅ ក្នុងប្រហោងនោះ មិនទើសទាក់ឡើយ ។

ចំណែក ព្រះតិបិដកចូឡាភយត្ថេរ ពោលហើយក្នុងការធ្វើជាដីហារ្យនេះ ថា "ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការចូលអាកាស-ក្តសិណ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ (មានអ្វីជាអានិសង្ស) បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាដើម្បីនិម្មិត នូវរូបផ្សេងៗ មានរូបដំរី និង សេះជាដើម ក៏ចូលកសិណមានដំរី និងសេះជាដើម ក្រែងភាវៈជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញក្នុងសមាបត្តិ ៨ ព្រោះធ្វើ នូវបរិកម្ម ក្នុងកសិណណាមួយនោះឯង ជាប្រមាណ, អ្នកស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងសមាបត្តិ ៨ ប្រាថ្នាវត្ថុអ្វីៗ វត្ថុនោះៗ ក៏សម្រេចឯង មិនមែនទេឬ?" ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលថា "បពិត្រលោកដ៏ចំរើន អាកាសក្តសិណហ្នឹងឯង មកហើយក្នុងជាឡី ព្រោះហេតុនោះ ការចូលអាកាសក្តសិណនោះ គប្បីពោលដោយពិត" ។ នេះជាជាឡី ក្នុងអាកាសក្តសិណនោះ ថា ៖

"ភិក្ខុអ្នកបាននូវសមាបត្តិ មានអាកាសក្តសិណជាអារម្មណ៍ដោយប្រក្រតី តែងនឹកចង់ទៅកាន់ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅភ្នំ លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណ ថា

សូមឲ្យប្រទេសនុ៎ះ ទៅជាអាកាស” ដូច្នេះ, ទីនោះ ក៏បានទៅជាអាកាស, កិកូនោះ ក៏ដើរ (ទំលុះ) ទៅកាន់ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចជាពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី កាលដើរទៅ មិនជាប់ជំពាក់ ក្នុងទីដែលមិនមានវត្ថុអ្វីមួយ រាំង បិទបាំងឡើយ, ឯកិកូ ដែលមានឫទ្ធិ ដល់ហើយនូវការស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ តែងដើរ (ទំលុះ) ទៅកាន់ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង ទីខាងក្រៅភ្នំ មិនទើសទាក់ ដូចជាគេដើរទៅក្នុងអាកាស យ៉ាងនោះឯង[1] ” ។

សួរថា “ប្រសិនបើកិកូនោះ អធិដ្ឋានហើយ កំពុងតែដើរទៅ, ភ្នំក្តី ដើមឈើក្តី ផុសឡើងក្នុងចន្លោះ, កិកូគប្បីចូលហើយ អធិដ្ឋានម្តងទៀត ឬ?” ។ ឆ្លើយថា “មិនមានទោសទេ” ។ ព្រោះថា ការចូលសមាបត្តិ ហើយអធិដ្ឋាន ម្តងទៀត ជាការចូលប្រហែលគ្នានឹងការទទួលនូវនិស្ស័យ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។ ក៏ព្រោះភាវៈនៃភ្នំនោះ កិកូនេះ អធិដ្ឋានហើយថា “ភ្នំចូរទៅជាអាកាស” ដូច្នេះ ភ្នំក៏បានទៅជាអាកាសហ្នឹងឯង ។ ក៏ពាក្យដែលថា “ភ្នំ ឬ ដើមឈើដទៃទៀត ដែលសំរេចអំពីរដូវ នីងដុះឡើងក្នុងចន្លោះ ដោយកម្លាំងនៃការអធិដ្ឋាន ក្នុងខាងដើម របស់កិកូនោះឯង” ដូច្នេះនេះ មិនមែនជាហេតុជាទីតាំងទេ ។ ការនិមិ្មត ជំបូង ដែលអ្នកមានឫទ្ធិណាមួយ និមិ្មតហើយ ជានិមិ្មតដ៏មានកម្លាំង ។ ការនិមិ្មត ខាងក្រោយ គប្បីទៅ

១- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ៧១ ទំព័រទី ២៧០ ។

ឮដ៏ខាងលើ ឬ ខាងក្រោម នៃទីមានភ្នំជាដើមនោះ ។

(ធើ្បឆន្ទឯមុជ ក្នុងផែនដីបាន)

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តី ក្នុងបាជិហារ្យថា "ការធើ្បឡើង និង ការមុជចុះទៅ ក្នុងផែនដីក៏បាន" នេះ ដូចតទៅ ។ ការក្រោកឡើង លោកហៅថា ការធើ្បឡើង ។ ការលិចចុះ លោកហៅថា ការមុជចុះ ។ ការធើ្បឡើងផង ការមុជចុះផង ឈ្មោះថា ការធើ្បឡើង និង ការមុជចុះ ។ ភិក្ខុ អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើយ៉ាងនេះ ចូលអាបោកសិណហើយចេញ គប្បីធ្វើបរិកម្មកំណត់ថា "ផែនដី ក្នុងទីមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ចូរទៅជាទឹកចុះ" ហើយ គប្បីអធិដ្ឋាន តាមន័យដែលបានពោលហើយហ្នឹងឯង ។ ជាមួយនឹងការអធិដ្ឋាន ដីក្នុងទីដែលលោកកំណត់ហើយយ៉ាងណា ក៏បានទៅជាទឹកវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើនូវការធើ្បឡើង និង ការមុជចុះ ក្នុងដីនោះបាន ។

ចាឡី ក្នុងអាបោកសិណនោះ ដូច្នេះថា "ភិក្ខុ ដែលបាននូវសមាបត្តិ មានអាបោកសិណជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែងនឹកចង់ដេក ក្នុងដី លុះនឹកហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា "សូមឲ្យ (ផែនដីត្រង់នេះ) ទៅជាទឹក" ដូច្នេះ, ទីនោះ ក៏បានទៅជាទឹក, ភិក្ខុនោះ ក៏ធ្វើនូវការធើ្បមុជ ក្នុងផែនដី ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ធ្វើនូវការធើ្បមុច ក្នុងទឹក, ឯភិក្ខុដែលមានឫទ្ធិដល់ហើយនូវការស្ទាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ តែងធ្វើនូវការធើ្បមុជក្នុងផែនដី ដូចជាគេធើ្បមុជ ក្នុងទឹកបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង" ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

មួយទៀត មិនមែនគ្រាន់តែការធើបឡើង និង ការមុជចុះប៉ុណ្ណោះទេ, បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នានូវកិច្ចណាៗ ក្នុងកិច្ចទាំងឡាយ មានទឹកសំរាប់ងូត សំរាប់លុបមុខ សំរាប់ផោកគក់នូវកណ្ហៈជាដើម ក៏ធ្វើនូវកិច្ចនោះៗ បាន ។ ម៉្យាងទៀត មិនមែនត្រឹមតែទឹកប៉ុណ្ណោះទេ កាលបើកិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នានូវវត្ថុណាៗ សូម្បីក្នុងវត្ថុទាំងឡាយ មានទឹកដោះថ្លា ប្រេង ទឹកឃ្មុំ និង ស្ករអំពៅ ជាដើម ក៏នឹកពិចារណានូវវត្ថុនោះៗ ហើយ ធ្វើបវិកម្មថា "វត្ថុនេះផងៗ ចូរទៅជាវត្ថុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះចុះ" ដូច្នេះហើយអធិដ្ឋាន, វត្ថុនោះ ក៏បានដូចដែលលោកអធិដ្ឋានហើយហ្នឹងឯង ។ កាលកិក្ខុ អ្នកមានឫទ្ធិ ដកចេញហើយ ធ្វើឲ្យទៅជាភាជន៍, ទឹកដោះថ្លា ក៏រមែងទៅជាទឹកដោះថ្លាមែនពិត, វត្ថុទាំងឡាយ មានប្រេងជាដើម រមែងជាវត្ថុមានប្រេងជាដើមមែនពិត, ទឹក ក៏រមែងជាទឹកមែនពិត ។ ក្នុងទឹកនោះ កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ប្រាថ្នាចង់ទទឹកនោះឯង ទើបទទឹក, មិនប្រាថ្នាចង់ឲ្យទទឹក ក៏មិនទទឹកដែរ ។ មួយទៀត ផែនដីនោះ ជាទឹកសម្រាប់កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិតែប៉ុណ្ណោះ ។ ជាផែនដីសំរាប់ជនដ៏សេសជដែល ។ ក្នុងផែនដីត្រង់នោះ ពួកមនុស្សសូម្បីជាអ្នកថ្មើរជើង ក៏ដើរទៅបាន តែងដើរទៅ ដោយវាហនៈទាំងឡាយ មានយានជាដើមក៏បាន តែងធ្វើនូវកម្មទាំងឡាយ មានកសិកម្ម ជាដើម ក៏បានមែនពិត ។ ប្រសិនណាបើអ្នកមានឫទ្ធិនេះ ប្រាថ្នាថា "(ដីត្រង់នោះ) ចូរជាទឹក សំរាប់មនុស្សទាំងឡាយនោះផងចុះ" ដូច្នេះ, ក៏ទៅជាទឹក

មែនពិត ។ ចំណែកឯ ទីដែលលោកកំណត់ហើយដ៏សេស លើក លែងតែទឹក ក្នុងទីទាំងឡាយ មានភ្នម និង ត្រពាំង ជាដើម ដែល មាននៅតាមប្រក្រតី ព្រោះកន្ទងនូវកាលដែលលោកកំណត់ហើយ រមែងជាដីដដែល ។

(ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយបាន)

(២៤) ក្នុងបាដិហារ្យនេះថា "ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយបាន" នេះ មានសេចក្តីអធិប្បាយថា: បុគ្គលជាន់លិចហើយនូវទឹកណា, ទឹកនោះ លោកហៅថា ទឹកបែក ។ ទឹកផ្ទុយអំពីនេះ ឈ្មោះថា ទឹក មិនបែក ។ បើកិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាដើម្បីដើរទៅ យ៉ាងនេះ ចូល បឋវីកសិណ ចេញហើយធ្វើបរិកម្ម កំណត់ថា "ទឹកក្នុងទីប្រមាណ ប៉ុណ្ណេះ ចូរទៅជាដីចុះ" ដូច្នេះហើយ គប្បីអធិដ្ឋាន តាមន័យដែល លោកពោលហើយហ្នឹងឯង ។ ព្រមជាមួយនឹងការអធិដ្ឋាន ទឹកក្នុង ទីដែលលោកកំណត់ហើយយ៉ាងណា ក៏ទៅជាដី មែនពិត ។ កិក្ខុ អ្នកមានឫទ្ធិនោះ ក៏ដើរលើដីនោះ ។

នេះ ជាបាឡី ក្នុងការអធិដ្ឋាននោះថា "កិក្ខុ បាននូវសមាបត្តិ មានបឋវីកសិណជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែងនឹកចង់ដើរ លើ ទឹក លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា "សូមឲ្យ (ទឹក ត្រង់ទីនេះ) ទៅជាផែនដី" ដូច្នេះ, ទឹក ក៏ទៅជាផែនដី កិក្ខុនោះដើរ លើទឹកមិនបែកធ្លាយ ដូចពួកមនុស្សមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ដើរ លើផែនដី មិនបែកធ្លាយ យ៉ាងណា, ឯកិក្ខុ អ្នកមានឫទ្ធិ ដល់ហើយ

នូវការស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ ដើរទៅលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ដូចគេដើរលើផែនដី យ៉ាងនោះឯង[1] ” ។

មិនត្រឹមតែដើរទៅបានប៉ុណ្ណោះទេ, កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិប្រាថ្នាចង់បាននូវឥរិយាបថណាៗ ក៏ធ្វើនូវឥរិយាបថនោះៗបាន ។ មិនត្រឹមតែធ្វើទឹកឲ្យទៅជាដីបានប៉ុណ្ណោះទេ, សូម្បីក្នុងវត្ថុទាំងឡាយ មានកែវមណី មាស ភ្នំ និង ដើមឈើជាដើម បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាវត្ថុណាៗ ក៏ពិចារណា នូវវត្ថុនោះៗ ហើយអធិដ្ឋាន តាមន័យដែលបានពោលហើយហ្នឹងឯង ។ វត្ថុទាំងនោះ ក៏សម្រេចដូចដែលលោកអធិដ្ឋានមែនពិត ។ ក៏ទឹកនោះ ទៅជាដី សំរាប់តែអ្នកមានឫទ្ធិនោះប៉ុណ្ណោះទេ, សំរាប់ជនដ៏សេស គង់នៅជាទឹកដដែល ។ ត្រីអណ្តើក និង សត្វទាំងឡាយ មានសត្វដែលកើត ក្នុងទឹកជាដើម ត្រាច់ទៅផ្សេងៗ គ្នា តាមសេចក្តីគាប់ចិត្ត ។ ក៏ប្រសិនបើបុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនេះ ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើទឹកនោះឲ្យទៅជាដី ដើម្បីមនុស្សទាំងឡាយដទៃទៀត ក៏ធ្វើបានមែនពិត ។ ក៏ដោយការកន្ទងកាលដែលលោកបានកំណត់ហើយ ទឹកនោះ ក៏ទៅជាទឹកវិញដដែល ។

(ទៅទាំងភ្នែនក្នុងអាកាសបាន)

*ពាក្យថា “**ទៅទាំងបល្ល័ង្ក**” សេចក្តីថា ទៅទាំងភ្នែនបាន ។ ពាក្យថា “**បក្ខី សកុណោ**” ប្រែថាសត្វស្លាបដែលប្រកបដោយស្លាបទាំង ២ ។ ក៏កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើយ៉ាងនេះ ចូលបឋវី-*

๑- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๗๒ ។

កសិណ ចេញហើយ ថាបើខ្ជួនអង្គុយហើយ ច្រាច្នាដើម្បីទៅ ក៏គប្បីកំណត់នូវទី មានក្អែនជាប្រមាណ ធ្វើបរិកម្ម ហើយអធិដ្ឋាន តាមន័យដែលលោកពោលហើយហ្នឹងឯង, ថាបើខ្ជួនដេកហើយ ជាអ្នកច្រាច្នាដើម្បីទៅ គប្បីកំណត់ទីមាន ក្រែជាប្រមាណ ថាបើខ្ជួនជាអ្នកច្រាច្នាដើម្បីទៅ ដោយជើង គប្បីកំណត់ទីមានផ្លូវជាប្រមាណ ធ្វើនូវបរិកម្ម ហើយអធិដ្ឋាន តាមន័យដែលលោកពោលហើយហ្នឹងឯង ព្រោះហេតុនោះ គប្បីកំណត់ទីតាមសមគួរយ៉ាងនេះហើយ អធិដ្ឋានថា "អាកាស ចូរទៅជាផែនដី" ដូច្នេះ តាមន័យដែលលោកពោលហើយមែនពិត ។ ជាមួយនឹងការអធិដ្ឋាន អាកាស រមែងទៅជាដីវិញ ។ ចាឡី ក្នុងបាជិហារ្យនោះ មានដូចតទៅនេះ ៖

*ពាក្យថា "**ទៅទាំងក្អែន ក្នុងអាកាស ដូចបក្សីសកុណជាតិ**" សេចក្តីថា ភិក្ខុអ្នកដែលបាន នូវសមាបត្តិ មានបឋវីកសិណ ជាអារម្មណ៍ ដោយប្រក្រតី តែងនឹកចង់ដើរ ក្នុងអាកាស លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា "សូមឲ្យអាកាសទៅជាផែនដី" ដូច្នេះ អាកាសក៏ទៅជាផែនដី, ភិក្ខុនោះ ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី សិងក្តី ក្នុងអាកាសទទេបាន [1] ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី លើផែនដី យ៉ាងណា, ឯភិក្ខុដែលមានឫទ្ធិ បានដល់ហើយ នូវការស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ ដើរក្តី ឈរក្តី អង្គុយក្តី សិងក្តី ក្នុងអាកាសទទេ ដូចបក្សីសកុណជាតិ*

១- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ៧១ ទំព័រទី ២៧២ ។

យ៉ាងនោះឯង” ។

ចំណែកភិក្ខុអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីទៅឰដ៏អាកាស គប្បីជាអ្នកបាននូវទិព្វចក្ខុផងដែរ ។ សួរថា: ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ឆ្លើយថា: ធម្មជាតិទាំងឡាយ មានភ្នំ និង ដើមឈើ ជាដើម ដែលកើតឡើង ដោយអំណាចរដូវក៏មានខ្លះ ក្នុងចន្លោះ(ផ្លូវ), សត្វទាំងឡាយ មាននាគ និងគ្រុឌជាដើម កាលប្រណែន តែងនិម្មិត ដើម្បីសំដែងដល់អ្នកមានឫទ្ធិទាំងនោះខ្លះ ។ សួរថា ចុះអ្នកមានឫទ្ធិឃើញនូវសត្វទាំងនោះហើយ តើត្រូវធ្វើដូចម្តេចដែរ? ។ ឆ្លើយថា: បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ គប្បីចូលសមាបត្តិ មានឈានជាទីតាំង ចេញហើយ ធ្វើបរិកម្ម អធិដ្ឋាន ថា “សូមឲ្យវត្ថុនោះ ទៅជាអាកាសចុះ” ។

ចំណែកព្រះថេរៈ ពោលថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ការចូលសមាបត្តិ មានអ្វីជាប្រយោជន៍, ក្រែងចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនោះ តាំងនៅមាំហើយមែនពិត, ភិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនោះ អធិដ្ឋាននូវទីណាៗ ដោយចិត្តនោះថា “ចូរទៅជាអាកាស” ដូច្នេះ, ទីនោះៗ បានទៅជាអាកាសមែនពិត មិនមែនទេឬ?” ។ ព្រះថេរៈ ពោលហើយយ៉ាងនេះក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាយ៉ាងដូច្នោះ ក៏គប្បីប្រតិបត្តិតាមនយដែលបានពោលហើយ ក្នុងតិរោកុឌ្ឌជាដីហាវ្យឯណោះ ។

ម៉្យាងទៀត ភិក្ខុនេះ គប្បីជាអ្នកបាននូវទិព្វចក្ខុ ដើម្បីកិរិយាចុះ ក្នុងទីដែលជាឱកាសក៏បាន ។ ព្រោះថា ភិក្ខុនេះ ថាបើចុះ ក្នុងទីមិនមែនជាឱកាស ជាកំពង់សំរាប់ងូតក្តី ជាទ្វារនៃស្រុកក្តី គឺជាអ្នក

ជ្រាកដ ដល់មហាជន ព្រោះហេតុនោះ កិកូនោះ ឃើញ(នូវឱកាស) ដោយទិព្វចក្ខុ ហើយ រៀនូវទីមិនមែនជាឱកាស ហើយចុះ ក្នុងទី ដែលជាឱកាស ។

(យកដៃស្ទាបអង្អែលព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យក៏បាន)

ក្នុងបាដិហារ្យនេះថា "យកដៃស្ទាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើន យ៉ាងនេះ" មានអធិប្បាយថា: ភាពនៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ មាន ឫទ្ធិច្រើន បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយកិរិយាត្រាច់ទៅ ឰដ៏ខាងលើផែន ដី ដែលមានប្រមាណ ជា ៤២,០០០ យោជន៍, ភាពនៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ មានអានុភាពច្រើន បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ព្រោះកិរិយាធ្វើ នូវពន្លឺ ក្នុងទ្វីបទាំង ៣ ក្នុងខណៈតែមួយ ។ មួយវិញទៀត ឈ្មោះ ថា មានឫទ្ធិច្រើន ព្រោះការត្រាច់ទៅ ឰដ៏ខាងលើផែនដី និង ធ្វើនូវ ពន្លឺ យ៉ាងនេះបាន, ឈ្មោះថា មានអានុភាពច្រើន ព្រោះភាវៈនៃព្រះ ចន្ទ និងព្រះអាទិត្យនោះ មានឫទ្ធិច្រើននោះឯង ។ បទថា "**បរាមដ្ឋតិ**" គឺ ស្ទាបអង្អែល ដោយជុំវិញ ដូចជាគេស្ទាបអង្អែលនូវផ្ទៃនៃកញ្ចក់ ។

ក៏ឫទ្ធិនេះ របស់កិកូអ្នកមានឫទ្ធិនោះ រមែងសម្រេច ដោយ អំណាចនៃឈានដែលមានអភិញ្ញាជាទីតាំងតែម៉្យាង ។ ការកំណត់ ដោយកសិណសមាបត្តិ ក្នុងឫទ្ធិនោះ មិនមានទេ ។ សមដូចព្រះ សារីបុត្រ ពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទាថា: បទថា "***ឥមេបិ ចន្ទិ-មសុរិយេ*** ។បេ។ ***បរិមជ្ជតិ***" មានសេចក្តីថា កិកូ អ្នកមានឫទ្ធិ ក្នុង

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

សាសនានេះ ដែលបានដល់ហើយនូវការស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ នឹកចង់ស្អាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ លុះនឹកចង់ហើយ ក៏អធិដ្ឋាន ដោយញាណថា "សូមឲ្យព្រះចន្ទ ឬ ព្រះអាទិត្យ មកនៅក្នុងហត្ថបាស" ដូច្នេះ, (ព្រះចន្ទ ឬ ព្រះអាទិត្យ) ក៏បានមកនៅ ក្នុងហត្ថបាស, កិក្ខុនោះ ជាអ្នកអង្គុយ ឬ សិង យកដៃទៅពាល់ ស្អាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យបាន ដូចពួកមនុស្សដែលមិនមានឫទ្ធិ ដោយប្រក្រតី ពាល់ស្អាបអង្អែល នូវវត្ថុអ្វីនីមួយ ជារបស់មានរូប តាំងនៅក្នុងហត្ថបាស យ៉ាងណា, ឯកិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ បានដល់ហើយនូវការស្ងាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ ជាអ្នកអង្គុយ ឬ សិង យកដៃទៅ ពាល់ស្អាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

កិក្ខុ ដែលមានឫទ្ធិ នេះនោះ ថាបើប្រាថ្នា ដើម្បីទៅស្អាបអង្អែល នូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ក៏ទៅស្អាបអង្អែលបាន, តែថាបើជាអ្នកអង្គុយ ក្តី សិង ក្តី ប្រាថ្នាចង់ស្អាបអង្អែល ក្នុងទីនេះឯង អធិដ្ឋានថា " ព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ចូរមានក្នុងហត្ថបាស" ។ កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ស្អាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ដែលមកបិតនៅហើយ ក្នុងហត្ថបាស ដោយកម្លាំងនៃការអធិដ្ឋានក៏បាន ដូចជាគេស្អាបអង្អែលផ្ទៃត្នោត ដែលរបះចាកទង យ៉ាងដូច្នោះឯង ឬ លូកដៃចាប់ក៏បាន ។

សួរថា "កាលអ្នកមានឫទ្ធិលូកទៅ, រូបដែលមានវិញ្ញាណ ប្រកាន់យកលូត ឬ រូបដែលមិនមានវិញ្ញាណ ប្រកាន់យកលូត?" ។

ឆ្លើយថា "ព្រោះអាស្រ័យឧបាទិន្នករូប ទើបអនុបាទិន្នករូបលូត" ។ ក្នុងឧបាទិន្នក: និងអនុបាទិន្នក:នោះ ព្រះតិបិដកចូឡនាគត្ថេរ ពោលថា "ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក៏ឧបាទិន្នករូប ជារបស់តូចខ្លះ ធំខ្លះ មិនបានទេឬ? ក្រែងក្នុងពេលណា កិកូ (សំដែងឫទ្ធិ) ចេញទៅតាមប្រហោងទាំងឡាយ មានប្រហោងសោជាដើមបាន ក្នុងពេលនោះ ឧបាទិន្នករូប ជារបស់តូចបាន ក្នុងពេលណា កិកូធ្វើអត្តភាពឲ្យធំ ក្នុងពេលនោះ ឧបាទិន្នករូប ក៏ទៅជាធំបាន ដូចឧបាទិន្នករូប របស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ មិនមែនទេឬ?" ។

(រឿងនន្ទោបនន្ទនាគរាជ)

បានឮថា សម័យមួយ អនាថបិណ្ឌិកគហបតី ស្តាប់ធម្ម-ទេសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រាបទូលនិមន្តថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នៅក្នុងថ្ងៃស្អែក សូមព្រះអង្គទទួលនូវភត្ត ក្នុងផ្ទះរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មួយអន្ទើដោយកិកូ ៥០០ អង្គ" ដូច្នេះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ទ្រង់ញុាំងចំណែកនៃរាត្រី ក្នុងថ្ងៃនោះ ឲ្យកន្លងទៅហើយ ទើបទ្រង់ប្រមើលមើលនូវលោកជាតុមួយហ្នឹង ក្នុងបច្ចូសសម័យ ។ គ្រានោះ នាគរាជ ឈ្មោះនន្ទោបនន្ទ: មកកាន់វង្វង់ព្រះចក្ខុ ក្នុងប្រជាន នៃញាណ របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់រំពឹងមើល ថា "នាគរាជ ឈ្មោះនន្ទោបនន្ទ:នេះ មកកាន់វង្វង់ចក្ខុ ក្នុងប្រជាននៃញាណ របស់តថាគត ។ តើឧបនិស្សយ របស់នាគរាជនេះ មានដែរ

ឬហ្ន៎?" ដូច្នេះ ក៏ទ្រង់ទតឃើញថា "នាគរាជនេះ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះត្រៃរ័ត្នទេ" ទ្រង់រំពឹងមើល ថា "អ្នកណាទៅហ្ន៎ គប្បីរម្ងាប់នាគរាជនេះ ចេញអំពីមិច្ឆាទិដ្ឋិបាន?" ក៏ទ្រង់បានទតឃើញនូវព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ។ លំដាប់នោះ នាកាលរាត្រីក្អីបច្បាស់ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវការជំរះព្រះសរីរៈ ហើយទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុមកថា " ម្នាលអានន្ទ ចូរអ្នកប្រាប់ភិក្ខុ ៥០០ រូប ថា តថាគត ទៅកាន់ទេវចារិក " ។

ក៏ក្នុងថ្ងៃនោះ ពួកនាគរាជ បានចាត់ចែកនូវទីសំរាប់ស៊ីផឹក សំរាប់នន្ទោបនន្ទនាគរាជ ។ ស្តេចនាគរាជនោះ មានស្ងួតច្នត្រដ៏ជាទិព្វជាំង គឺ ពួកអ្នករជាំបីក្រុម និង នាគបរិស័ទចោមរោមហើយ ជាអ្នកពែនមើល នូវវិធីសោយបាយនិងទឹក ដែលគេដាក់ហើយ លើកាជនៈទិព្វទាំងឡាយ លើរតនបល្ល័ង្កដ៏ជាទិព្វ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើឲ្យល្មមតែនាគរាជមើលឃើញ ទ្រង់យាងទៅ មានព្រះកត្តុន្តោះទៅ កាន់ទេវលោកជាន់តាវត្តិង្ស ជាមួយនឹងភិក្ខុ ៥០០ អង្គ តាមកំពូលនៃពិតាន របស់ស្តេចនាគរាជនោះឯង ។

ក៏ក្នុងសម័យនោះ ទិដ្ឋិ ដ៏អាក្រក់ មានសភាពបែបនេះ កើតឡើងហើយ ដល់នន្ទោបនន្ទនាគរាជ ថា "មិនគួរបើពួកសមណៈត្រងោលទាំងនេះ ចូលៗ ចេញៗ កពតាវត្តិង្ស របស់ទេវតាទាំងឡាយ តាមកពខាងលើរបស់ពួកយើងទេ, ឥឡូវនេះ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនេះតទៅ អញ នឹងមិនឲ្យពួកសមណៈត្រងោលទាំងនេះ ទៅរោយ

ធូលីជើង លើក្បាលរបស់ពួកយើងបានទេ” ។ នាគរាជនោះ ក្រោកឡើងហើយ ទៅកាន់ជើងភ្នំសិនេរុ លះបង់នូវអត្តភាពនោះ ព័ទ្ធព័ន្ធនូវភ្នំសិនេរុ ៧ ជុំ ដោយក្អែនទាំងឡាយ ដកពពារ ពួដ៏ខាងលើ ចាប់យកកពជាន់តាវត្តិង្ស ដោយពពារដែលគ្របជិត ដល់ហើយនូវការមើលមិនឃើញ ។

គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាល ដ៏មានអាយុ បានក្រាបទូលនូវពាក្យនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គឈរនៅ ក្នុងប្រទេសនេះ មើលឃើញភ្នំសិនេរុ ឃើញសិនេរុបរិកណ្ឌ ឃើញកពតាវត្តិង្ស ឃើញវេជយន្តប្រាសាទ ឃើញទង់ ខាងលើវេជយន្តប្រាសាទ, បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តើអ្វីទៅហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីទៅហ្ន៎ជាបច្ច័យ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ដែលមិនឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គមើលឃើញនូវភ្នំសិនេរុ ។ល។ មិនឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គមើលឃើញទង់ លើវេជយន្តប្រាសាទនោះ ?” ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលរដ្ឋបាល នាគរាជឈ្មោះនន្ទោបនន្ទៈនេះ ក្រោធខឹងចំពោះពួកអ្នក ព័ទ្ធភ្នំសិនេរុ ដោយក្អែនទាំងឡាយ ៧ ជុំ បាំងដោយពពារ ខាងលើ ធ្វើឲ្យងងឹត ឈរនៅហើយ” ។

ព្រះរដ្ឋបាល ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទូន្មាននូវនាគរាជនោះ” ។ ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់អនុញ្ញាតឡើយ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងអស់អង្គ គឺ ព្រះកទ្ទិយៈដ៏មានអាយុ ព្រះ

ពហុលជ័មានអាយុ ក្រោកឡើងហើយ តាមលំដាប់ ។ ព្រះមានព្រះភាគមិនទ្រង់អនុញ្ញាតឡើយ ។ ក្នុងទីបំផុត ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទូន្មាន” ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានអនុញ្ញាតហើយថា “ម្នាលមោគ្គល្លាន ចូរអ្នកទូន្មានចុះ” ។

ព្រះថេរៈ លះបង់នូវអត្តភាព និម្មិតនូវភេទជាស្តេចនាគដ៏ធំ រុំព័ទ្ធស្តេចនាគឈ្មោះនន្ទោបនន្ទៈ ដោយក្អែន អស់វារៈ ១៤ ជង្គ ជាក់ពពារ របស់ខ្លួន លើក្បាលនៃពពារនន្ទោបនន្ទនាគរាជនោះ កៀបរឹតហើយ ជាមួយនឹងក្អំសិនេរុ ។ នាគរាជ បង្អុយផ្សែងហើយ ។ ចំណែកព្រះថេរៈ ពោលថា “មិនមែនផ្សែងមានតែក្នុងសរីរៈ របស់អ្នកតែបុណ្ណោះទេ, សូម្បីក្នុងសរីរៈ របស់យើង ក៏មានដូចគ្នាដែរ” ដូច្នេះ បង្អុយផ្សែងហើយ ។ ផ្សែងរបស់នាគរាជមិនបៀតបៀនព្រះថេរៈទេ, តែផ្សែងរបស់ព្រះថេរៈ បៀតបៀននូវនាគរាជ ។ លំដាប់នោះ នាគរាជ ព្រួសភ្លើងហើយ ។ ឯព្រះថេរៈ ពោលថា “មិនមែនមានភ្លើងតែក្នុងសរីរៈ របស់អ្នកតែម្នាក់ឯងទេ, សូម្បីក្នុងសរីរៈរបស់យើងក៏មានភ្លើងដូចគ្នា” ដូច្នេះ បញ្ចេញភ្លើងហើយ ។ ភ្លើងរបស់នាគរាជ មិនបៀតបៀននូវព្រះថេរៈទេ, តែភ្លើងរបស់ព្រះថេរៈ បៀតបៀននាគរាជ ។ នាគរាជ គិតថា “សមណៈនេះ កៀបរឹតអញ ជាមួយនឹងក្អំសិនេរុ ហើយបង្អុយផ្សែងផង បញ្ចេញភ្លើងផង” ដូច្នេះហើយ សួរថា “នែលោកដ៏ចំរើន តើអ្នកជាអ្នកណា?” ។ ព្រះថេរៈ

ពោលថា "នែនន្ទៈ អាត្មាហ្នឹងឯង ជាមោគ្គល្លានៈ" ។ នាគរាជ ទូលថា "បពិត្រលោក ម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់បិតនៅ ដោយភាពនៃខ្ញុំជាភិក្ខុចុះ" ។

ព្រះថេរៈ លះអត្តភាពនោះហើយ ចូលទៅ តាមរន្ធត្រចៀកខាងស្តាំ របស់នាគរាជនោះហើយ ចេញទៅវិញ តាមរន្ធត្រចៀកខាងឆ្វេង ។ ព្រះថេរៈ ចូលទៅតាមរន្ធត្រចៀកខាងឆ្វេង ហើយចេញទៅវិញ តាមរន្ធត្រចៀកខាងស្តាំ ។ ព្រះថេរៈ ចូលទៅតាមរន្ធច្រមុះខាងស្តាំ ហើយចេញទៅវិញ តាមរន្ធច្រមុះខាងឆ្វេងជូចគ្នា ។ លោកចូលទៅ តាមរន្ធច្រមុះខាងឆ្វេង ហើយចេញទៅវិញ តាមរន្ធច្រមុះខាងស្តាំ ។ លំដាប់នោះ នាគរាជ បើកមាត់ហើយ ។ ព្រះថេរៈ ចូលទៅ តាមមាត់ហើយ ដើរចង្រ្កមទៅមក តាមទិសខាងកើត និង ទិសខាងលិច ខាងក្នុងពោះ(នាគរាជ) ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលមោគ្គល្លាន ចូរអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា នាគរាជនេះ ជាអ្នកមានឫទ្ធិច្រើន" ។ ព្រះថេរៈ ទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ គឺខ្ញុំព្រះអង្គចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ធ្វើឲ្យជូចជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីតាំងហើយ ធ្វើមិនឲ្យកំរើកហើយ ធ្វើឲ្យប្តឹកហើយ ប្រារព្ធល្អហើយ, បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នន្ទោបនន្ទៈ ចូរបិតនៅចុះ, ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីទូន្មានទាំងរយ ទាំងពាន់ ទាំងសែន នៃនាគរាជទាំងឡាយ ជូចជានន្ទោបនន្ទនាគរាជបាន" ។

ឯនាគរាជ គិតថា "សមណៈនេះ កាលចូលទៅ គឺអញ មិន

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

ឃើញមុន ក៏ហ៊ុយទៅចុះ ក្នុងពេលចេញមកវិញ ឥឡូវនេះ អញនឹងត្រជាក់នូវសមណៈនោះ ត្រង់ចន្លោះនៃចង្កូម ហើយនឹងទំពាឲ្យខូច" ដូច្នេះហើយ ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមលោកម្ចាស់និមន្តចេញមក សូមកុំដើរទៅមក ខាងក្នុងពោះ ធ្វើឲ្យខ្ញុំលំបាកឡើយ" ។ ព្រះថេរៈ បានចេញមក ទៅឈរនៅ ខាងក្រៅហើយ ។ នាគរាជ ឃើញថា "នេះ គឺលោក" លែងទៅហើយនូវខ្យល់ក្នុងច្រមុះ ។ ព្រះថេរៈ ចូលហើយនូវចតុត្ថជ្ឈាន ។ ខ្យល់មិនអាច ដើម្បីញ៉ាំងសូម្បីនូវរណ្តៅនៃរោម របស់ព្រះថេរៈនោះ ឲ្យកម្រើកបានឡើយ ។

បានឮមកថា កិក្ខុ ដ៏សេសទាំងឡាយ មិនអាចដើម្បីធ្វើនូវបាដិហារ្យទាំងពួងបាន ចាប់តាំងតែអំពីដើមមក, តែដល់ទីនេះ កិក្ខុពួកដ៏សេស ក៏នឹងមិនអាច ដើម្បីជាអ្នកចូលសមាបត្តិ យ៉ាងនេះបានទេ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់អនុញ្ញាត នូវការទូន្មាននាគរាជ ដល់កិក្ខុទាំងឡាយនោះ ។

នាគរាជ គិតថា "អញមិនអាច ដើម្បីញ៉ាំងសូម្បីត្រឹមតែរណ្តៅ នៃរោម របស់សមណៈនេះ ឲ្យកំរើក ដោយខ្យល់ក្នុងច្រមុះបានឡើយ, សមណៈ មានឫទ្ធិច្រើន" ដូច្នេះ ។ ព្រះថេរៈ លះបង់នូវអត្តភាព និម្មិតជារូបគ្រុឌ ហើយសំដែងនូវខ្យល់នៃគ្រុឌ ដេញជាប់តាមនាគរាជហើយ ។ នាគរាជ លះបង់នូវអត្តភាពនោះ និម្មិតនូវភេទជាមាណព ហើយពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ខ្ញុំសូម

ដល់លោកម្ចាស់ជាទីពឹងទីរលឹក” ដូច្នេះ ថ្វាយបង្គំហើយនូវព្រះបាទ
ទាំងឡាយរបស់ព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈពោលថា “នែនន្ទៈ ព្រះសាស្តា
ស្តេចយាងមកហើយ, អ្នកចូរមក យើងនឹងទៅ” ដូច្នេះហើយទូន្មាន
នាគរាជ ធ្វើមិនឲ្យមានពុតត្បុតហើយ បាននាំយកទៅកាន់សំណាក់
នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ នាគរាជ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ
ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះ
អង្គជាទីពឹងទីរលឹក” ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាល
នាគរាជ ចូរអ្នកមានសេចក្តីសុខចុះ” ទ្រង់មានកិកូសង្ឃរោចមរោម
ហើយ បានស្តេចយាងទៅកាន់និវេសន៍ នៃអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ។

អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចំរើន
ហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គទ្រង់យាងមកទាំងថ្ងៃត្រង់?” ។ ព្រះសាស្តា
ទ្រង់ត្រាស់ថា “សង្គ្រាម បានកើតហើយ ដល់មហាមោគ្គល្លាន និង
នន្ទោបនន្ទនាគរាជ” ។ សេដ្ឋី ក្រាបទូលសួរថា “បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏
ចំរើន តើអ្នកណាមានជ័យជំនះ អ្នកណាចាញ់?” ។ ព្រះអង្គទ្រង់
ត្រាស់ថា “មោគ្គល្លានមានជ័យជំនះ នន្ទោបនន្ទៈចាញ់” ។ អនាថ-
បិណ្ឌិកសេដ្ឋី ក្រាបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់ទទួលនូវភត្ត របស់ទូលព្រះបង្គំ តាមលំដាប់នៃភាជន៍មួយ
អស់ ៧ ថ្ងៃ, ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងធ្វើនូវសក្ការៈដល់ព្រះថេរៈ រហូត ៧ ថ្ងៃ”
បានធ្វើហើយនូវសក្ការៈដ៏ច្រើន ចំពោះកិកូ ៥០០ អង្គ មានព្រះពុទ្ធ
ជាប្រធាន អស់ ៧ ថ្ងៃ ។

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

ពាក្យថា "ក្នុងពេលណា កិកូអ្នកមានឫទ្ធិ ធ្វើនូវអត្តភាពឲ្យ ធំ ក្នុងពេលនោះ អត្តភាពបានជាធំ ដូចអត្តភាពរបស់ព្រះមហា-មោគ្គល្លានត្ថេរ យ៉ាងនោះឯង" នេះ គឺព្រះតិបិដកចូឡនាគត្ថេរ ពោល ហើយសំដៅយក នូវអត្តភាពដ៏ធំ ដែលព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ធ្វើ ហើយ ក្នុងការទូន្មាននូវនន្ទោបនន្ទនាគរាជនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ឯង ។ កាលបើលោកពោលហើយយ៉ាងនេះ, កិកូទាំងឡាយ ពោល ថា "អនុបាទិន្នករូបហ្នឹងឯង តែងចំរើន ព្រោះអាស្រ័យនូវឧបាទិន្នក-រូប" ។ ក៏វាទៈរបស់កិកូទាំងឡាយនេះឯង ជាសេចក្តីត្រឹមត្រូវ ក្នុង ជាដិហារ្យនុ៎ះ ។

កិកូអ្នកមានឫទ្ធិនោះ លុះធ្វើយ៉ាងនេះហើយ មិនមែនគ្រាន់តែ ស្ដាបអង្អែលនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យទាំងឡាយតែប៉ុណ្ណោះទេ ថា បើប្រាថ្នា ធ្វើនូវព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ឲ្យទៅជាជ្រញ៉ាំសំរាប់ទ្រជើង ហើយជាក់ជើង (លើព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យនោះក៏បាន), ធ្វើឲ្យទៅ ជាតាំង ហើយអង្គុយក៏បាន, ធ្វើឲ្យទៅជាគ្រែដេកក៏បាន, ធ្វើ (ព្រះ ចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ) ឲ្យទៅជាភ្នាក់ដៃសំរាប់ផ្អែក ហើយផ្អែក ក៏ បាន ។ ក៏បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិមួយរូប ធ្វើបានយ៉ាងណា, សូម្បីបុគ្គល អ្នកមានឫទ្ធិដទៃទៀត ក៏ធ្វើបាន យ៉ាងនោះដែរ ។ មែនពិត នាកាល ពួកកិកូសូម្បីច្រើនសែនរូប ធ្វើយ៉ាងនេះ, ជាដិហារ្យ រមែងសំរេច ដល់បណ្ដាកិកូទាំងឡាយនោះ កិកូមួយរូបៗ ដូចគ្នាដែរ និង ដំណើរ ទៅ ក្តី ការធ្វើនូវពន្ធីក្តី របស់ព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ តែងមានដូចគ្នា

ផងដែរ ។ ប្រៀបដូចជា កាលបើពាងទឹកមួយពាន់ ដែលពេញដោយទឹក មាន, មណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ រមែងប្រាកដ ក្នុងពាងទាំងអស់, ជំណើរទៅ ក្តី ការធ្វើពន្លឺនៃព្រះចន្ទ ក្តី ក៏តាំងនៅជាប្រក្រតីដដែលយ៉ាងណាមិញ, ជាដិហារ្យនេះ មានឧបមា ដោយមណ្ឌល នៃព្រះចន្ទ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(ប្រើអំណាចដោយកាយទៅព្រហ្មលោកក៏បាន)

(២៤៥) ពាក្យថា "**យាវ ព្រហ្មលោកាបិ**" សេចក្តីថា ធ្វើនូវព្រហ្មលោក ឲ្យជាគ្រឿងកំណត់បាន ។ ពាក្យថា "**កាយេន វសំ វត្តេតិ**" សេចក្តីថា អ្នកមានឫទ្ធិ ញុំាងអំណាចរបស់ខ្លួនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ។ សេចក្តីនៃបាឋៈនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ទៅតាមបាឡីផងចុះ ។

ក៏បាឡី ក្នុងបាដិហារ្យនុ៎ះ មានដូចតទៅនេះ គឺ បាឡី ថា "**យាវ ព្រហ្មលោកាបិ យេន វសំ វត្តេតិ**" សេចក្តីថា បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិ ដែលបានសំរេចនូវការស្តាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីទៅកាន់ព្រហ្មលោក ក៏អធិដ្ឋាន(នូវវត្ថុ) ក្នុងទីឆ្ងាយ ឲ្យមកក្នុងទីជិត ថា សូមឲ្យ(វត្ថុនោះ) មកតាំងនៅក្នុងទីជិត, (វត្ថុនោះ) ក៏មកតាំងនៅក្នុងទីជិតក៏បាន, អធិដ្ឋាន (នូវវត្ថុ) ក្នុងទីជិត ឲ្យទៅក្នុងទីឆ្ងាយថា សូមឲ្យ (វត្ថុនេះ) តាំងនៅ ក្នុងទីឆ្ងាយ, (វត្ថុនោះ) ក៏តាំងនៅក្នុងទីឆ្ងាយក៏បាន, អធិដ្ឋាន នូវវត្ថុច្រើន ឲ្យទៅជាវត្ថុតិច ថា សូមឲ្យវត្ថុនេះ មានចំនួនតិច វត្ថុនោះ ក៏ទៅជាវត្ថុតិចក៏បាន, អធិដ្ឋាននូវ

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

វត្ថុតិច ឲ្យទៅជាវត្ថុច្រើន ថា សូមឲ្យវត្ថុនេះទៅ ជាវត្ថុច្រើន, វត្ថុនោះ ក៏ទៅជាវត្ថុច្រើនក៏បាន, (កិកូនោះ) ឃើញច្បាស់ នូវរូបនៃព្រហ្មនោះ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ឮសំឡេងនៃព្រហ្មនោះ ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ដឹងច្បាស់នូវចិត្តនៃព្រហ្មនោះ ដោយញាណជាគ្រឿងកំណត់នូវចិត្ត, បើកិកូអ្នកមានឫទ្ធិ ដែលបានសំរេចនូវការស្ងាត់ជំនាញក្នុងចិត្តនោះ មានប្រាថ្នាដើម្បីទៅ កាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដ៏ប្រាកដ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចកាយ អធិដ្ឋានចិត្ត ដោយអំណាចនៃកាយ លុះបង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចនៃកាយ អធិដ្ឋានចិត្តទៅដោយអំណាចនៃកាយហើយ ទើបចុះកាន់សុខសញ្ញាផង កាន់លហុសញ្ញាផង ហើយទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដ៏ប្រាកដបាន, បើកិកូអ្នកមានឫទ្ធិ ដែលបានសំរេចនូវការស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្តនោះ ជាអ្នកមានប្រាថ្នា ដើម្បីទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយមិនប្រាកដ ក៏បង្អោនកាយ ដោយអំណាចនៃចិត្ត អធិដ្ឋាននូវកាយ ដោយអំណាចនៃចិត្ត លុះបង្អោនកាយទៅ ដោយអំណាចនៃចិត្ត អធិដ្ឋាននូវកាយ ដោយអំណាចនៃចិត្តហើយ ទើបចុះកាន់សុខ-សញ្ញាផង កាន់លហុសញ្ញាផង ហើយទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយមិនប្រាកដ, កិកូនោះ និម្មិតរូបខ្លួន ដែលសំរេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈគួចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនចោកទាប នៅខាងមុខនៃព្រហ្មនោះ, បើកិកូអ្នកមានឫទ្ធិនោះចង្រ្កម រូបនិម្មិត ក៏ចង្រ្កម ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកូអ្នកមានឫទ្ធិនោះឈរ រូបនិម្មិត ក៏ឈរ ក្នុងទីនោះ

ដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ អង្គុយ រូបនិម្មិត ក៏អង្គុយ ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ បញ្ចេញផ្សែង រូបនិម្មិត ក៏បញ្ចេញផ្សែងក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ឆេះទៅជាភ្លើង រូបនិម្មិត ក៏ឆេះទៅជាភ្លើង ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ សំដែងនូវធម៌ រូបនិម្មិត្ត ក៏សំដែងនូវធម៌ ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ សួរនូវប្រស្នា រូបនិម្មិត ក៏សួរនូវប្រស្នា ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ត្រូវគេសួរនូវប្រស្នា ហើយកំពុងដោះស្រាយ រូបនិម្មិត ក៏ត្រូវគេសួរនូវប្រស្នា ហើយកំពុងដោះស្រាយ ក្នុងទីនោះដែរ, បើកិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ កំពុងឈរចរចា ធ្វើសាកច្ឆា ជាមួយព្រហ្មនោះ រូបនិម្មិត ក៏កំពុងឈរចរចា ធ្វើសាកច្ឆា ជាមួយព្រហ្មនោះ ក្នុងទីនោះដែរ, សរុបមក កិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ធ្វើនូវការណាៗ បាន, រូបនិម្មិត ក៏ធ្វើនូវការនោះៗ បានដែរ យ៉ាងដូច្នេះឯង [1] ។

(អធិប្បាយសេចក្តីនៃបាឡី)

ក្នុងបាឡីទាំងនោះ បាឡីថា "**ទូរេបិ សន្តិកេ អធិដ្ឋាតិ**" សេចក្តីថា កិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ចេញចាកសមាបត្តិ ដែលមានឈានជាទីតាំងហើយ ពិចារណានូវទេវលោក ឬ ព្រហ្មលោក ក្នុងទីឆ្ងាយ ថា "ទេវលោក និង ព្រហ្មលោក ចូរមានក្នុងទីជិត" ដូច្នេះ លុះពិចារណាហើយ ធ្វើនូវបរិកម្ម ចូលនូវសមាបត្តិ ម្តងទៀត អធិដ្ឋាន ដោយញាណ ថា "ទេវលោក និង ព្រហ្មលោក ចូរមាន ក្នុងទីជិត" ដូច្នេះ,

---

๑- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๗๓ ។

ទេវលោក និង ព្រហ្មលោក ក៏មានក្នុងទីជិត ។ គប្បីជ្រាបនយ័នេះ ក្នុងបទដ៏សេសទាំងឡាយផងចុះ ។

(ធ្វើទីឆ្ងាយឲ្យទៅជាទីជិតបាន)

សួរថា "ក្នុងបាដិហារ្យនោះ អ្នកណាចាប់យកនូវទីឆ្ងាយ ធ្វើឲ្យទៅជាទីជិត?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមានព្រះភាគ" ។ មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគ កាលស្តេចយាងទៅ កាន់ទេវលោក ក្នុងកាលជាទីបំផុតនៃយមកបាដិហារ្យ ទ្រង់ធ្វើនូវភ្នំយុគន្ធរ និង ភ្នំសិនេរុ ក្នុងទីជិត ទ្រង់ជាក់ព្រះបាទម្ខាង អំពីផ្ទៃផែនដី លើភ្នំយុគន្ធរ ហើយទ្រង់ជាក់នូវព្រះបាទទីពីរ លើកំពូលភ្នំសិនេរុ ។

សួរថា "អ្នកណាដទៃទៀត បានធ្វើ(នូវទីជិតឲ្យទៅជាទីឆ្ងាយ) បានខ្លះ?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ" ។ មែនពិត ព្រះថេរៈ បំព្រួញនូវផ្លូវទៅកាន់សង្កស្សនគរ ប្រមាណ ៣០ យោជន៍ ញាំងបរិស័ទ ១២ យោជន៍ ដែលកំពុងធ្វើកត្តកិច្ច ហើយចេញមកអំពីក្រុងសាវត្ថី ឲ្យដល់ព្រម ក្នុងខណៈនោះភ្លាម ។

មួយទៀត ព្រះចូឡសមុទ្ទត្ថេរ ក៏បានធ្វើហើយ ក្នុងតម្ពបណ្ណិទ្វីប ។ បានឮមកថា ក្នុងសម័យនៃស្រុកកើតទុព្ភិក្ស កិក្ខុ ៧០០ អង្គ បានទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះថេរៈ តាំងពីព្រឹកព្រលឹម ។ ព្រះថេរៈ គិតថា "កិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើន ការគ្រាច់ទៅដើម្បីកិក្ខា នឹងមានក្នុងទីណា?" ដូច្នេះ មិនឃើញ នូវទីកិក្ខាចារ ក្នុងតម្ពបណ្ណិទ្វីបទាំងមូល ឃើញ ថា "កិក្ខាចារ នឹងមាន ក្នុងក្រុងបាតលីបុត្រ ត្រង់ឆ្នេរខាង

នាយ” ដូច្នេះ ញុាំងភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យកាន់យកនូវបាត្រ និង ចីពរ ហើយពោលថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ពួកយើងនឹងទៅកាន់ភិក្ខាចារ” ដូច្នេះហើយ បង្ក្រួញផែនដី ហើយទៅ កាន់ក្រុងបាតលីបុត្រ ។ ពួកភិក្ខុទាំងឡាយសួរថា “បពិត្រលោក ម្ចាស់ដ៏ចំរើន នេះជានគរអ្វី?” ។ ព្រះថេរៈពោលថា “ម្នាលអាវុសោ ទាំងឡាយ នេះគឺជានគរបាតលីបុត្រ” ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ សួរថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន នគរបាតលីបុត្រ នៅក្នុងទីឆ្ងាយឬ?” ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មតា ព្រះថេរៈ ចាស់ទាំងឡាយ កំណត់ ក្នុងទីឆ្ងាយ ធ្វើឲ្យនៅ ក្នុងទីជិត ក៏បាន” ។ ភិក្ខុទាំងឡាយទូលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន តើមហាសមុទ្រ នៅក្នុងទីណា?” ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ក្រែងលោកទាំងឡាយ កន្ទងនូវប្រឡាយមានពណ៌ខៀវមួយ ក្នុង ចន្លោះ ជាអ្នកមកហើយឬ?” ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទូលថា “មែនហើយ លោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន តែមហាសមុទ្រធំឬ?” ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា “ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ធម្មតាព្រះថេរៈចាស់ទាំងឡាយ តែងធ្វើ នូវរបស់ធំ ឲ្យទៅជាតូចក៏បាន” ។

មួយទៀត ព្រះចូឡសមុទ្ទត្ថេរនេះ ធ្វើនូវរបស់ធំឲ្យទៅជាតូច បាន យ៉ាងណា, សូម្បីព្រះតិស្សទត្តត្ថេរ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ស្រង់ទឹក ហើយ ក្នុងសម័យថ្ងៃរសៀល គ្រងចីពរហើយ, កាលបើចិត្ត កើត ឡើងហើយ ថា “អាត្មាអញ នឹងថ្វាយបង្គំនូវមហាពោធិព្រឹក្ស” ដូច្នេះ,

បានធ្វើហើយ ឲ្យមានក្តីងទីជិតបាន ។

(ធ្វើទីជិតឲ្យទៅជាទីឆ្ងាយបាន)

សួរថា "ចុះអ្នកណា កំណត់ទីជិត ធ្វើឲ្យទៅជាទីឆ្ងាយ?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមានព្រះភាគ" ។ មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើនូវចន្ទោះ ដល់ព្រះអង្គ និង ដល់ព្រះអង្គុលិមាល សូម្បីទីជិត ឲ្យទៅជាទីឆ្ងាយបាន ។

(ធ្វើនូវវត្តុប្រែនឲ្យទៅជាតិបបាន)

សួរថា "ចុះអ្នកណា ធ្វើវត្តុប្រែនឲ្យទៅជាតិចបាន?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ" ។ បានឮថា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងថ្ងៃជាទីលេងនូវនក្តត្តឫក្ស កុមារីប្រមាណ ៥០០ នាក់ កាន់យកនូវនំ ដូចជាព្រះចន្ទ ដើរទៅដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការលេងនក្តត្តឫក្ស ឃើញនូវព្រះមានព្រះភាគហើយ មិនបានថ្វាយហើយនូវនំបន្តិចបន្តួច, តែលុះឃើញព្រះថេរៈកំពុងនិមន្តមក តាមក្រោយ ក៏ពោលថា "ព្រះថេរៈ របស់ពួកយើង និមន្តមក ពួកយើង នឹងប្រគេននូវនំ" ហើយកាន់យកនំទាំងអស់ ចូលទៅរកព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈ យកជាត្រចេញមក បានធ្វើហើយនូវនំទាំងអស់ ឲ្យត្រឹមតែពេញមួយជាត្រ ។ ព្រះមានព្រះភាគ កាលរង់ចាំព្រះថេរៈ ទ្រង់គង់នៅខាងមុខហើយ ។ ព្រះថេរៈ បាននាំមក ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។

(ធ្វើនូវវត្តុតិបឲ្យទៅជាវត្តុប្រែនបាន)

ចំណែក ក្នុងរឿងឥល្ថិសេដ្ឋី ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ

ជានធ្វើនូវវត្តុតិចឲ្យទៅជាវត្តុច្រើន ។ មួយទៀត ក្នុងរឿងមនុស្ស
ទុគ៌ត ឈ្មោះកាកវឡិយៈ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ជានធ្វើវត្តុតិចឲ្យ
ច្រើនដែរ ។ ជានឮថា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ញុាំងកាលឲ្យប្រព្រឹត្ត
កន្លងទៅ ក្នុងសមាបត្តិ អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយធ្វើនូវការសង្គ្រោះដល់
មនុស្សទ័លក្រ ជានឈរនៅក្បែរទ្វារផ្ទះ របស់មនុស្សទុគ៌តឈ្មោះ
កាកវឡិយៈ ។ ភរិយា របស់គាត់ ឃើញព្រះថេរៈហើយ ជាន
រោយរាយហើយ នូវបបរឥតមានរសប្រៃនិងរសជូរ ដែលខ្លួនចំអិន
ហើយដើម្បីស្វាមី ទៅក្នុងបាត្រ ។ ព្រះថេរៈ នាំយកបបរនោះ ទៅ
ជាក់លើព្រះហស្តព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អធិដ្ឋាន
ធ្វើឲ្យល្មនគ្រាន់ ដល់ភិក្ខុសង្ឃច្រើន ។ បបរដែលព្រះថេរៈ នាំមក
ដោយបាត្រមួយ ល្មមគ្រប់គ្រាន់ហើយដល់ភិក្ខុទាំងអស់ ។ ឯមនុស្ស
ទុគ៌ត ឈ្មោះកាកវឡិយៈ ជានហើយនូវតំណែង នៃសេដ្ឋី ក្នុងថ្ងៃ
ទី ៧ ។

(ធ្វើវត្តុមិនធ្ងាញ់ឲ្យធ្ងាញ់បាន)

មិនត្រឹមតែធ្វើនូវត្តុតិច ឲ្យច្រើនប៉ុណ្ណោះទេ្លយ, បុគ្គលអ្នក
មានឫទ្ធិ ប្រាថ្នានូវវត្តុណាៗ ក្នុងវត្តុទាំងឡាយ មានវត្តុធ្ងាញ់ ឲ្យទៅ
ជាវត្តុមិនធ្ងាញ់ វត្តុមិនធ្ងាញ់ ឲ្យទៅជាវត្តុធ្ងាញ់ ដូច្នេះជាដើមក៏ជាន
វត្តុទាំងអស់នោះ ។ រមែងសំរេច ដល់បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ។ ពិត
ដូច្នោះមែន អម្បាលយ៉ាង ព្រះមហាអនុឡត្ថេរ ឃើញនូវភិក្ខុច្រើន
អង្គ និមន្តទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ហើយជានទូវកត្តជ័សៅហ្មងមែនពិត

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

កំពុងតែអង្គុយធាន់ កែ្សរឆ្នេរស៊ីងគង្គា ហើយអធិដ្ឋានថា "សូមឲ្យ ទឹក ក្នុងស៊ីងគង្គា ក្លាយទៅជាទឹកដោះរាវថ្លា" ដូច្នេះហើយ បានឲ្យ នូវសញ្ញា ដល់សាមណេរទាំងឡាយ ។ ពួកសាមណេរទាំងនោះ បាននាំយក ដោយទឹកោ មកប្រគេនកិក្ខុសង្ឃ ។ កិក្ខុទាំងអស់អង្គ ធាន់ហើយ ដោយទឹកដោះរាវថ្លា ដែលមានរសផ្អែម ។

*ពាក្យថា "**ទិព្វេន ចក្ខុនា**" សេចក្តីថា កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ ឋិតនៅ ក្នុងមនុស្សលោកនេះឯង ចំរើនអាលោកកសិណ មើលឃើញនូវរូប របស់ព្រហ្មនោះ និង ឋិតនៅក្នុងមនុស្សលោកនេះឯង កាលព្រហ្ម នោះ និយាយគ្នា ក៏ឮសំឡេងទាំងអស់ ជីងច្បាស់នូវចិត្ត (របស់ ព្រហ្មនោះ) បាន ។*

(បង្អោនចិត្តទៅដោយអំណាចកាយក៏បាន)

*ពាក្យថា "**កាយវសេន ចិត្តំ បរិណាមេតិ**" សេចក្តីថា កិក្ខុ អ្នកមានឫទ្ធិ បង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចនៃកវជកាយ គឺ កំណត់ ចិត្ត មានឈានជាទីតាំង លើកចិត្តឡើងក្នុងកាយ គឺ ធ្វើចិត្តឲ្យមាន ដំណើរទៅតាមកាយ គឺថា ឲ្យមានដំណើរទៅយឺតយូរ ។ ព្រោះថា ដំណើរនៃកាយ ជាដំណើរយឺតយូរ ។ ពាក្យថា "**សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមតិ**" សេចក្តីថា កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ យាងចុះកាន់ គឺ ចូលទៅ ពាល់ត្រូវ ដល់ព្រមនូវសុខសញ្ញា និង លហុសញ្ញា ដែល កើតព្រមដោយឥទ្ធិចិត្ត មានឈានជាទីតាំងជាអារម្មណ៍ ។ សញ្ញា ដែលសម្បយុត្ត ដោយឧបេក្ខា ឈ្មោះថា សុខសញ្ញា ។ ព្រោះថា*

ឧបេក្ខា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា "ជាសុខដ៏ស្ងប់" ។ ក៏ឯសញ្ញានោះឯង គប្បីជ្រាបថា "ឈ្មោះថា លហុសញ្ញា" ដូច្នេះក៏បាន ព្រោះភាវៈនៃសញ្ញានោះ រួចស្រឡះហើយ ចាកនីវរណៈទាំងឡាយផង ចាកធម៌ជាសត្រូវទាំងឡាយមានវិតក្កៈជាដើមផង ។ កាលបើបុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ យោងចុះកាន់សុខសញ្ញានោះ, សូម្បីកាយរបស់ក៏ជាកាយស្រាល ដូចជាប៉ុយនៃគ ។ អ្នកមានឫទ្ធិនោះ ទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដ៏ស្រាលដែលប្រាកដ ដូចជាប៉ុយនៃគដែលត្រូវខ្យល់បក់បើងទៅងហើយ យ៉ាងដូច្នោះ, ក៏អ្នកមានឫទ្ធិ កាលទៅយ៉ាងនេះ ថាបើប្រាថ្នា និម្មិតនូវផ្លូវពួកដ៏អាកាស ដោយអំណាចនៃបឋវីកសិណ ហើយទៅ ដោយជើងបាន, ថាបើប្រាថ្នា អធិដ្ឋាន នូវខ្យល់ ដោយអំណាចនៃវាយោកសិណ ហើយទៅដោយខ្យល់ ដូចជាប៉ុយនៃគក៏បាន ។ តែភាពនៃអ្នកមានឫទ្ធិ ចង់ដើម្បីទៅហ្នឹងឯង ជាប្រមាណបាន ក្នុងការទៅដោយកាយដែលប្រាកដនុ៎ះ ។ ព្រោះថា កាលបើមានភាពនៃអ្នកមានឫទ្ធិប្រាថ្នាដើម្បីទៅ, បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ មានអធិដ្ឋានក្នុងចិត្ត ធ្វើហើយយ៉ាងនេះ ជាអ្នកត្រូវកម្លាំងនៃការអធិដ្ឋាន សួយឡើងហើយមែនពិត រមែងទៅ កាន់(ព្រហ្ម-លោក) បាន ដែលអ្នកណាក៏មើលមិនឃើញ ដូចជាកូនសរ ដែលនាយខ្មាន់ធ្នូ បាញ់ទៅហើយ ដូច្នោះឯង ។

(ទៅដោយអទិស្សមានកាយបាន)

*(២៤៦) ពាក្យថា "**ចិត្តវសេន កាយំ បរិណាមេតិ**" សេចក្តីថា*

*អ្នកមានឫទ្ធិ កំណត់នូវកាយហើយ លើកឡើងក្នុងចិត្ត គឺធ្វើ(កាយ) ឲ្យមានដំណើរទៅតាមចិត្ត គឺថា ធ្វើឲ្យមានដំណើរឆាប់ ។ ព្រោះថា ដំណើរនៃចិត្ត គឺជាធម្មជាតរហ័ស ។ ពាក្យថា "**សុខសញ្ញញ្ច លហុសញ្ញញ្ច ឱក្កមតិ**" សេចក្តីថា បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិយោងចុះកាន់សុខសញ្ញ និង កាន់លហុសញ្ញា ដែលកើតព្រមដោយឥទ្ធិចិត្ត ដែលមានរូបកាយជាអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ពាក្យដ៏សេសបណ្ឌិត គប្បីជ្រាប តាមន័យដែលលោកពោលហើយហ្នឹងឯង ។*

*ឯបាដិហារ្យ គឺ ការបង្អោននូវកាយ ដោយអំណាចនៃចិត្តនេះ គឺជាដំណើរនៃចិត្តហ្នឹងឯង ។ តែកាលបើមានពាក្យពោលថា "បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនេះ កាលទៅដោយកាយដែលមិនប្រាកដយ៉ាងនេះ ទៅក្នុងខណៈ នៃការកើតឡើង នៃអធិដ្ឋានចិត្តនោះឬ ឬថា ទៅក្នុងខណៈ នៃចិត្តតាំងនៅ ឬក៏ ក្នុងខណៈ នៃចិត្តបែកធ្លាយ?" ដូច្នេះ, ព្រះថេរៈ ពោលថា "អ្នកមានឫទ្ធិ ទៅក្នុងខណៈទាំងបី" ។ សួរថា "ចុះបុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះទៅដោយខ្លួនឯង ឬ បញ្ជូននូវរូបដែលលោកនិម្មិតហើយឬ?" ។ ឆ្លើយថា "អ្នកមានឫទ្ធិ ធ្វើតាមសមគួរ ដល់សេចក្តីគាប់ចិត្ត" ។ តែការទៅដោយខ្លួនឯងហ្នឹងឯង នៃបុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ មកហើយ ក្នុងបាដិហារ្យនេះ ។ បទថា "**មនោមយំ**" គឺ រូបនោះ ឈ្មោះថា សម្រេចដោយចិត្ត ព្រោះភាវៈនៃអ្នកមានឫទ្ធិនោះ និម្មិតហើយដោយចិត្តសំរាប់អធិដ្ឋាន ។ ពាក្យថា "**អហីនន្ទ្រិយំ**" នេះ គឺលោកពោលហើយ ដោយអំណាចនៃការតាំងនៅ*

ព្រមនៃអាយតនៈទាំងឡាយ មានភ្នែក និង ត្រចៀកជាដើម ។ តែ ធម្មតាប្រសាទ ក្នុងរូបនិមិត្ត មិនមានទេ ។ ពាក្យទាំងពួងមានពាក្យ ថា "**សចេ ឥទ្ធិមា ចង្កមតិ និម្មិតោបិ តត្ថ ចង្កមតិ**" ជូច្នេះជាដើម គឺ លោកពោលហើយ ព្រោះសំដៅយក នូវសាវកនិម្មិតទាំងអស់ ។ ចំណែក ព្រះពុទ្ធនិម្មិត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនូវកិច្ចណាៗ ក៏ធ្វើ នូវកិច្ចនោះៗ ដែរ ធ្វើនូវកិច្ចដទៃទៀត ដោយអំណាចនៃកិរិយាគាប់ ព្រះទ័យ នៃព្រះមានព្រះភាគផងដែរ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ក៏ក្នុងបាដិហារ្យនេះ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ឋិតនៅហើយ ក្នុងមនុស្សលោកនេះឯង មើលឃើញនូវរូប (ព្រហ្ម) ដោយចក្ខុ ដូច ជាទិព្វ ស្តាប់សំឡេង ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ដោយញាណជាគ្រឿងកំណត់ដឹងដោយចិត្ត ហេតុណា, ហេតុមាន ប្រមាណប៉ុណ្ណេះនោះ មិនឈ្មោះថា ញាំងអំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយទេ ។ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ឋិតនៅក្នុងមនុស្សលោក នេះឯង កំពុងឈរចរចា ធ្វើសាកច្ឆា ជាមួយនឹងព្រហ្មនោះ ដោយ ហេតុណា ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ក៏មិនឈ្មោះថា ញាំង អំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយទេ ។ សូម្បីការអធិដ្ឋានរបស់អ្នក មានឫទ្ធិនោះថា "អធិដ្ឋាន សូម្បីក្នុងទីឆ្ងាយ ឲ្យទៅជាទីជិត ក៏បាន" ជូច្នេះជាដើម ដោយហេតុណា ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះនោះ មិន ឈ្មោះថាញាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយទេ ។ បុគ្គលអ្នក មានឫទ្ធិនោះ ទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយកាយដែលប្រាកដក្តី មិន

ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស

ជ្រាកជក្តី ដោយហេតុណា ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ក៏មិនឈ្មោះថា ញុំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយបានដែរ ។ ឯបុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ដល់នូវវិធីដែលលោកពោលហើយ ដោយនយ ថា "និម្មិតរូប ខាងមុខនៃព្រហ្មនោះ" ដូច្នេះ ជាដើម ដោយហេតុណា ហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះនោះ ទើបបានឈ្មោះថា ញុំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ។ ចំណែក វិធីដ៏សេស លោកពោលហើយ ដើម្បីសំដែងនូវចំណែកខាងដើម នៃការប្រព្រឹត្តិទៅកាន់អំណាចដោយកាយ ក្នុងអធិការនេះឯង ។ ឫទ្ធិ នេះ ឈ្មោះថា អធិដ្ឋានឫទ្ធិ ជាមុនសិន ។

(វិកុព្វនឫទ្ធិ)

(២៤៧) ចំណែក ការធ្វើឲ្យផ្សេងៗ នៃឫទ្ធិ ដែលធ្វើឲ្យប្លែកនិង ឫទ្ធិ ដែលសម្រេចមកអំពីចិត្ត មានដូតទៅនេះគឺ ៖

ម៉្យាងទៀត កិកុ្ខអ្នកមានឫទ្ធិ កាលធ្វើនូវឫទ្ធិ គឺការធ្វើឲ្យប្លែកជំបូង ខ្លួនប្រាថ្នានូវរូបណាៗ គប្បីអធិដ្ឋាននូវរូបនោះៗ ក្នុងកេទទាំងឡាយ មានកេទនៃកុមារជាដើម ដែលលោកពោលហើយ យ៉ាងនេះថា "ព្រះអភិកូនោះ លះបង់កេទជាប្រក្រតី ហើយសំដែងកេទជាកុមារខ្លះ សំដែងកេទជានាគខ្លះ សំដែងកេទជាគ្រុឌខ្លះ សំដែងកេទជាអសុរខ្លះ សំដែងកេទជាព្រះឥន្ទ្រខ្លះ សំដែងកេទជាទេវតាខ្លះ សំដែងកេទជាព្រហ្មខ្លះ សំដែងកេទជាសមុទ្រខ្លះ សំដែងកេទជាភ្នំខ្លះ សំដែងកេទជាសីហៈខ្លះ សំដែងកេទជាខ្លាធំខ្លះ សំដែងកេទជាខ្លា

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

*ជំបង់ខ្លះ សំដែងកេទជាជំរីខ្លះ សំដែងកេទជាសេះខ្លះ សំដែងកេទជារថខ្លះ សំដែងកេទជាពលថ្មើរជើងខ្លះ សំដែងកេទជាកងទាហានប្លែកៗ គ្នាខ្លះ [1] ” ។ ក៏អ្នកមានឫទ្ធិ កាលអធិដ្ឋាន ចេញចាកឈាន មានអភិញ្ញាជាទីតាំង មានកសិណឯណាមួយ ក្នុងចំណោមកសិណទាំងឡាយ មានបឋវីកសិណជាដើម ជាអារម្មណ៍ហើយ គប្បីពិចារណាកេទកុមារបស់ខ្លួនហ្នឹងឯង ។ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះលុះពិចារណាហើយ ក្នុងទីបំផុតនៃបរិកម្ម គប្បីចូលឈាន ម្តងទៀតចេញហើយ គប្បីអធិដ្ឋាន ថា “អាត្មាអញ ចូរជាកុមារមានឈ្មោះបែបនេះ” ។ ព្រមជាមួយនឹងចិត្តអធិដ្ឋាន អ្នកមានឫទ្ធិនោះក៏បានទៅជាក្មេងប្រុស ដូចជាកិក្ខុទេវទត្ត ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏នយដូចគ្នានេះដែរ ។ ចំណែកបទថា “**ហត្ថិម្បិ ទស្សេតិ**” ដូច្នេះជាដើម ក្នុងបាឡីនោះ លោកពោលហើយ ដោយអំណាចនៃការសំដែង នូវកេទមានជំរី ជាដើម ឰដ៏ខាងក្រៅខ្លះ ។ ក្នុងការសំដែងខាងក្រៅនោះ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ មិនអធិដ្ឋាន ថា “អាត្មាអញចូរជាជំរី” ដូច្នេះ គប្បីអធិដ្ឋានថា “ចូរជាជំរី” ដូច្នេះ ។ នយសូម្បីក្នុងកេទទាំងឡាយមានសេះជាដើម ក៏នយនេះដែរ ។ នេះ ជាឫទ្ធិ គឺ ការធ្វើឲ្យប្លែក (វិកុព្វនឫទ្ធិ) ។*

(ឫទ្ធិ សម្រេចអំពីចិត្ត)

(២៤៨) ចំណែក កិក្ខុអ្នកចង់ដើម្បីធ្វើ នូវឫទ្ធិសម្រេចអំពីចិត្ត

១- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ៧១ ទំព័រទី ២៧៧ ។

ចេញ ចាកឈានជាទីតាំងហើយ ពិចារណាកាយ ជាមុន ហើយ អធិដ្ឋាន តាមន័យដែលបានពោលហើយហ្នឹងឯងថា “កាយចូរជាប្រហោងចុះ” ។ កាយ ក៏ទៅជាប្រហោង ។ លំដាប់នោះ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ ពិចារណាកាយដទៃ ក្នុងចន្លោះនៃកាយនោះ ធ្វើបវិកម្ម ហើយ អធិដ្ឋាន តាមន័យដែលលោកបានពោលហើយហ្នឹងឯង ថា “កាយដទៃ ចូរមាន ក្នុងចន្លោះនៃកាយនោះ” ។ បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិនោះ ជកនូវកាយនោះ ដូចបុគ្គលជកចេញនូវបណ្តូល អំពីស្មៅយាប្ងង ដូចជាបុគ្គលហូតនូវដាវអំពីស្រោម និង ដូចជាបុគ្គលទាញនូវពស់អំពីត្រកក យ៉ាងនោះឯង ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ បានជាលោកពោលពាក្យមានជាអាទិ៍ថា “ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ និម្មិត នូវកាយមានរូបដែលសំរេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈធំតូចសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រីយ៍មិនថោកទាប ជាកាយដទៃអំពីកាយនេះ ប្រៀបដូចបុរសជកចេញនូវបណ្តូល អំពីស្មៅយាប្ងង, បុរសនោះ មានសេចក្តីដឹង យ៉ាងនេះឯងថា “នេះជាស្មៅយាប្ងង នេះជាបណ្តូល, ឯស្មៅយាប្ងង ដោយខ្លែក បណ្តូលដោយខ្លែក បណ្តូលគេជកចេញមកអំពីស្មៅយាប្ងងហ្នឹងឯង [1] ” ដូច្នេះ ។ ក៏ក្នុងបាឡីនោះ សេចក្តីឧបមានេះ គឺលោកពោលហើយដើម្បីសំដែងថា “សម្ភារៈទាំងឡាយ មានបណ្តូលជាដើម ជារបស់ប្រហែលគ្នានឹងស្មៅយាប្ងងជាដើម យ៉ាងណាមិញ, រូបដែលសម្រេចអំពីចិត្ត ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ជារូបប្រហែលគ្នានឹង

๑- សុ. ខុ. បដិ. គាគទី ๗๑ ទំព័រទី ๒๗๗ ។

បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិហ្នឹងឯង” ដូច្នេះ ។ នេះគឺ ជាឫទ្ធិដែលសំរេចមកអំពីចិត្ត (មនោមយឫទ្ធិ) ។

បរិច្ឆេទ ទី១២ ឈ្មោះថា ឥទ្ធិវិធនិទ្ទេស
ក្នុងបករណ៍វិសេសឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ដែលខ្ញុំធ្វើហើយ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាញុំាងសាធុជនឲ្យរីករាយ
ចប់ហើយ ដោយប្រការអម្បាលនេះឯងហោង ។

អតិញ្ញាឆិទ្ទេស

(ទិព្វសោតធាតុកថា)

(២៤៩) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ លំដាប់នៃនិទ្ទេសនៃទិព្វសោត-ធាតុ មកដល់ហើយ តាមលំដាប់ ។ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីនៃបាឡីទាំងឡាយ មានជាអាទិ៍ថា "កិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តជាសមាធិហើយយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះ តាមន័យដែលលោកបានពោលហើយ ក្នុងទិព្វសោតធាតុនិទ្ទេសនោះផង ក្នុងអភិញ្ញាទាំងឡាយ ៣ ដទៃ អំពីនោះផង ។ តែយើងទាំងឡាយ នឹងពណ៌នាត្រឹមតែសេចក្តីវិសេសប៉ុណ្ណោះ ក្នុងអភិញ្ញាទាំងពួង ។

(អធិប្បាយសព្ទបាឡី)

ក្នុងបាឡីនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តី ក្នុងពាក្យថា "***ទិព្វាយ សោតធាតុយា***" នេះ ដូចតទៅ ។ សោតធាតុនោះ ឈ្មោះថា ទិព្វ ព្រោះ ភាវៈនៃសោតធាតុនោះដូចជាទិព្វ ។ មែនពិត សោតធាតុនៃប្រសាទ របស់ទេវតាទាំងឡាយ ជាធម្មជាតិកើតហើយ ដោយសុចរិតកម្ម ដែលមិនប្រឡាក់ហើយ ដោយវត្ថុមិនស្អាតទាំងឡាយ មានប្រមាត់ ស្លេស្ម និង ឈាមជាដើម អាចទទួលនូវអារម្មណ៍ ក្នុងទីឆ្ងាយបាន ព្រោះរួចស្រឡះ ចាកគ្រឿងសៅហ្មង ទើបដូចជារបស់ទិព្វ ។ ក៏ឯសោតធាតុនៃញាណនេះ ដែលកើតហើយដោយកម្លាំងនៃវីរិយភាវនា របស់កិក្ខុនេះ ក៏ប្រាកដ ដូចគ្នានោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថាទិព្វ ព្រោះញាណសោតធាតុ នោះប្រាកដស្មើដូចជាទិព្វ ។ ម៉្យាងទៀត ញាណសោតធាតុនោះ ឈ្មោះថា ជាទិព្វ

ព្រោះការៈនៃញាណសោតធាតុនោះ គឺលោកបានមកដោយអំណាចនៃធម៌ជាគ្រឿងនៅដូចជាទិព្វផង ព្រោះអាស្រ័យ នូវធម៌ជាគ្រឿងនៅដូចជាទិព្វ របស់ខ្លួនផង ។

ញាណ ឈ្មោះថាសោតធាតុ ព្រោះអត្ថថាឮផង ព្រោះអត្ថថាមិនមានជីវិតផង, មួយទៀត ឈ្មោះថា សោតធាតុ ព្រោះប្រៀបដូចជាសោតធាតុ ព្រោះធ្វើនូវកិច្ចនៃសោតធាតុ ដូច្នេះក៏មានដែរ ។ (អ្នកមានឫទ្ធិ ស្តាប់នូវសំឡេង) ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វនោះ ។

បទថា "**វិសុទ្ធាយ**" គឺ ព្រោះបរិសុទ្ធ គឺថា មិនមានឧបក្កិ-លេស ។ បទថា "**អតិក្កន្តមានុសិកាយ**" សេចក្តីថា កន្លង គឺប្រព្រឹត្តកន្លងនូវមំសសោតធាតុ ដែលជារបស់មនុស្ស ហើយឋិតនៅ ដោយអំណាចការស្តាប់សំឡេង កន្លងនូវឧបចារៈនៃមនុស្ស ។ ពាក្យថា "**ឧភោ សទ្ទេ**" ប្រែថា អ្នកបានទិព្វសោត តែងឮសំឡេងទាំងពីរ ។ សួរថា "សំឡេងទាំងពីរ គឺអ្វីខ្លះ?" ។ ឆ្លើយថា "សំឡេងទិព្វ ១ សំឡេងមនុស្ស ១" ។ អធិប្បាយថា "សំឡេង របស់ទេវតាទាំងឡាយផង និង សំឡេងរបស់មនុស្សទាំងឡាយផង" ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបការប្រកាន់យកបរិយាយ ជាគ្រឿងអាង ដោយបទថា "**ឧភោ សទ្ទេ**" នេះ ។ ពាក្យថា "**យេ ទូរេ សន្តិកេ ច**" មានសេចក្តីអធិប្បាយថា "សំឡេងទាំងឡាយណា ក្នុងទីឆ្ងាយ និង សំឡេងទាំងឡាយណា ក្នុងទីជិត សូម្បីក្នុងចក្កវាឡដទៃ ដោយហោចទៅសូម្បីសំឡេងនៃសត្វល្អិត ដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងរាងកាយរបស់ខ្លួន, បុគ្គលអ្នក

ជានទិព្វសោត តែងបានឮ នូវសំឡេងទាំងឡាយនោះ” ។ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបការប្រកាន់យកបរិយាយ ដែលមិនមែនជាគ្រឿងអាង ដោយបទថា “**យេ ទូរេ សន្តិកេ ច**” នេះ ។

(វិធីធ្វើទិព្វសោត)

សួរថា “ចុះទិព្វសោតជាតុនេះ គឺយោគាវចរភិក្ខុ គប្បីធ្វើឲ្យកើតឡើង ដោយប្រការដូចម្តេច?” ។ ឆ្លើយថា “ភិក្ខុនោះ ចូលកាន់ឈានមានអភិញ្ញាជាទីតាំង ចេញហើយ គប្បីពិចារណាសំឡេងនៃសត្វទាំងឡាយ មានសីហៈជាដើម ក្នុងព្រៃ ដែលជាសំឡេងគ្រោតគ្រាត ក្នុងទីឆ្ងាយ ជាគន្ធងនៃត្រចៀកជាប្រក្រតី មុនដោយវិសេសដោយសមាធិចិត្តដែលជាបរិកម្ម ។ ព្រះយោគី គប្បីពិចារណាសំឡេងដ៏ល្អិតសុខុមទាំងឡាយ តាមសមគួរដល់លំដាប់ ចាប់ផ្តើមអំពីសំឡេងដ៏គ្រោតគ្រាតមុនគេទាំងអស់ យ៉ាងនេះ គឺៈ សំឡេងរគាំង ក្នុងវត្ត សំឡេងស្គរ សំឡេងស័ង្ខ សំឡេងនៃការស្វាធ្យាយរបស់សាមណេរ និង ភិក្ខុកំលោះទាំងឡាយ ដែលកំពុងស្វាធ្យាយដោយការប្រើងប្រែងគ្រប់យ៉ាង, សំឡេងថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ តើដូចម្តេច? ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ តើដូចម្តេច?” ដូច្នេះជាដើម របស់ភិក្ខុសាមណេរទាំងនោះ ដែលកំពុងសន្ទនាគ្នា ជាប្រក្រតី, សំឡេង នៃសត្វស្វាប សំឡេងខ្យល់ សំឡេងជើង សំឡេងនៃទឹកដែលពុះគ្រាក់ៗ សំឡេងស្លឹកស្នោតក្រៀមស្ងួត នាកំដៅថ្ងៃ សំឡេងសត្វល្អិត មានស្រមោចខ្មៅ និង ស្រមោចក្រហមជាដើម” ដូច្នេះ ។

ព្រះយោគីនោះ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសទ្ទនិមិត្ត នៃសំឡេងទាំងឡាយ ក្នុងទិសខាងកើត គប្បីធ្វើទុក ក្នុងចិត្តនូវសទ្ទនិមិត្តនៃសំឡេងទាំងឡាយ ក្នុងទិសខាងលិច ទិសខាងជើង ទិសខាងត្បូង ទិសខាងក្រោម ទិសខាងលើ ទិសអាគ្នេយ៍ ទិសពាយព្យ ទិសឦសាន ទិសនិរតី ។ ព្រះយោគីនោះ គប្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសទ្ទនិមិត្តនៃសំឡេងទាំងឡាយ ទាំងគ្រោតគ្រាត ទាំងល្អិត ។ សំឡេងទាំងឡាយនោះ រមែងប្រាកដ ដល់ព្រះយោគីនោះដែលមានចិត្តតាំងនៅជាប្រក្រតី ។ តែសំឡេងទាំងនោះ ជាសំឡេងប្រាកដក្រៃលែង ដល់ព្រះយោគីអ្នកមានសមាធិចិត្ត ក្នុងបរិកម្ម ។

កាលបើព្រះយោគីនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសទ្ទនិមិត្តហ្នឹងឯង, មនោទ្វារវជ្ជនចិត្ត ធ្វើនូវសំឡេងណាមួយ ក្នុងចំណោមសំឡេងទាំងឡាយនោះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ កើតឡើងថា "ទិព្វសោតធាតុនឹងកើតឡើង ក្នុងកាលឥឡូវនេះ" ។ កាលបើមនោទ្វារវជ្ជនចិត្តនោះ រលត់ហើយ, ជវនទាំងឡាយ ៣ ឬ ៤ ខាងដើម ជាកាមាវចរ មានឈ្មោះថា បរិកម្មជវន ឧបចារជវន អនុលោមជវន និង គោត្រភូជវន, ជវនទី ៤ ឬ ទី ៥ ជាអប្បនាចិត្ត ជារូបាវចរ ប្រកបដោយចតុត្ថជ្ឈាន នៃជវនទាំងឡាយណា, ជវនទាំងឡាយ ៤ ឬ ៥ នោះ រមែងស៊ុះទៅ ។ ក្នុងជវននោះ ញាណ ណា កើតឡើងហើយ ជាមួយនឹងអប្បនាចិត្តនោះ, ធាតុ គឺញាណនេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "ទិព្វសោតធាតុ" ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ទិព្វសោតធាតុនោះ ក៏ជាធាតុ

ជ្ឈាក់ចុះហើយ ក្នុងសោតៈនោះ ។

ព្រះយោគី កាលធ្វើនូវទិព្វសោតនោះ ឲ្យកើតជាគុណជាតវែងប៊ីឆ គប្បីកំណត់ត្រឹមតែមួយចង្អុលដៃ ហើយចំរើន ដោយតាំងចិត្ត ថា "អញ នឹងស្តាប់នូវសំឡេង ក្នុងចន្លោះនុ៎ះ" ។ បន្ទាប់មក ព្រះយោគី គប្បីកំណត់ រហូតដល់ចក្រវាឡ ឬ កំណត់ដោយក្រៃលែងជាងចក្រវាឡនោះទៅទៀត ហើយគប្បីចំរើន ដោយអំណាចនៃទីមានពីរជ្រាប់ បួនជ្រាប់ ប្រាំបីជ្រាប់ មួយចំអាម មួយគក់ ខាងក្នុងបន្ទប់ បរិវេណនៃល្បៀងប្រាសាទ អារាម របស់សង្ឃ គោចរគ្រាម និងជនបទជាដើម ។ ព្រះយោគី អ្នកបានសំរេចអភិញ្ញាហើយយ៉ាងនេះនុ៎ះ រមែងឮនូវសំឡេងទាំងឡាយដែលតាំងនៅក្នុងចន្លោះនៃអាកាសដែលអារម្មណ៍មានឈានជាទីតាំង ពាល់ត្រូវហើយ មែនពិត ។ តែថា ព្រះយោគី កាលឮយ៉ាងនេះ ប្រសិនបើមានការជ្រួលជ្រើម តែមួយ ដោយសំឡេងនៃភ្លេង មានស័ង្ខ ស្គរ និង ខ្លុយ ជាដើម រហូតដល់ព្រហ្មលោក ក៏ដោយ, កាលបើមានភាពជាអ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីកំណត់នូវសំឡេងផ្សេងៗ ដោយឡែក, រមែងអាចដើម្បីកំណត់មែនពិត ថា "នេះសំឡេងស័ង្ខ នេះសំឡេងស្គរ" ដូច្នេះ បានផងដែរ ។

ទិព្វសោតធាតុកថា ចប់ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ចេតោបរិញ្ញាណកថា

(អធិប្បាយសព្វបាឡីចេតោបរិញ្ញាណ)

(២៥០) ក្នុងចេតោបរិញ្ញាណកថា បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា "**ចេតោបរិញ្ញាណាយ**" នេះដូចតទៅនេះ ។ ញាណ ឈ្មោះថា បរិយៈ ព្រោះកំណត់ សេចក្តីថា កំណត់សូន៎ ។ ញាណ ដែលកំណត់នូវចិត្ត(របស់អ្នកដទៃ) ឈ្មោះថា ចេតោបរិយៈ, ញាណនោះផង កំណត់នូវចិត្ត(របស់អ្នកដទៃ)ផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ចេតោបរិយញ្ញាណ (ញាណដែលកំណត់ចិត្តរបស់អ្នកដទៃបាន) ។ អធិប្បាយថា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ ។

បទថា "**បរសត្តានំ**" គឺ នៃសត្វដ៏សេសទាំងឡាយ លើកលែងតែខ្លួនចេញ ។ សូម្បីបទថា "**បរបុគ្គលានំ**" នេះ ក៏មានសេចក្តីតែមួយ ដោយបទនេះដែរ ។ តែព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវភាពផ្សេងៗ នៃព្យញ្ជនៈ ដោយអំណាចនៃសត្វដែលព្រះអង្គទ្រង់ទូន្មានផង ដោយលំនាំនៃទេសនាផង ។ ពាក្យថា "**ចេតសា ចេតោ**" គឺ នូវចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃទាំងឡាយនោះ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន ។ បទថា "**បរិច្ច**" ប្រែថាកំណត់ហើយ ។ បទថា "**ជានាតិ**" សេចក្តីថា ដឹងដោយប្រការផ្សេងៗ ដោយអំណាចនៃចិត្តទាំងឡាយ មានចិត្តដែលប្រកបទៅដោយរាគៈជាដើម ។

(វិធីធ្វើចេតោបរិញ្ញាណ)

សួរថា "ក៏ញាណនេះ ព្រះយោគី គប្បីធ្វើឲ្យកើតឡើង យ៉ាង

ដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះថា ញាណនេះ រមែងសម្រេច ដោយអំណាចនៃទិព្វចក្ខុ, ទិព្វចក្ខុញាណនោះ ជាបរិកម្ម នៃបរិយញ្ញាណនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ (អ្នកបានទិព្វចក្ខុញាណហើយប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើចេតោបរិយញ្ញាណនេះ ឲ្យកើតឡើង) នោះ គប្បីចំរើនអាលោកកសិណ ហើយមើលនូវពណ៌ នៃឈាមដែលអាស្រ័យនូវហទយរូប របស់បុគ្គលដទៃ ហើយប្រព្រឹត្តទៅ ហើយស្វែងរកនូវចិត្ត ដោយចក្ខុដ៏ជាទិព្វ ។ ក៏សោមនស្សចិត្ត តែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងពេលណា, ក្នុងពេលនោះ លោហិតមានពណ៌ក្រហម ប្រហែលគ្នានឹងផ្លែជ្រៃទុំ, ក្នុងពេលណា ទោមនស្សចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ, ក្នុងពេលនោះ លោហិត មានពណ៌ខ្មៅ ប្រហែលគ្នានឹងផ្លែព្រីងទុំ ។ ក្នុងពេលណា ឧបេក្ខាចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ, ក្នុងពេលនោះ លោហិត មានពណ៌ថា ប្រហែលគ្នានឹងប្រេងល្ង ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ កាលស្វែងរកមើល នូវពណ៌នៃលោហិត ក្នុងបេះដូង របស់ជនដទៃ ថា "រូបនេះ មានសោមនស្សន្ទ្រីយ៍ជាសមុដ្ឋាន រូបនេះ មានទោមនស្សន្ទ្រីយ៍ជាសមុដ្ឋាន រូបនេះ មានឧបេក្ខន្ទ្រីយ៍ជាសមុដ្ឋាន" ដូច្នេះហើយ គប្បីធ្វើនូវចេតោបរិយញ្ញាណ ឲ្យជាគុណជាតតាំងនៅរឹងមាំ ។ ព្រោះថា កាលបើចេតោបរិយញ្ញាណនោះ តាំងនៅរឹងប៉ឹង យ៉ាងនេះហើយ, ព្រះយោគីនោះ ដឹងនូវកាមាវចរចិត្ត រូបាវចរចិត្ត និង អរូបាវចរចិត្តទាំងអស់ ដោយលំដាប់ រំកិលនូវចិត្ត ចាកចិត្ត សូម្បីវៀរចាកការឃើញនូវហទយរូប ក៏ដោយ ។ សមដូចពាក្យដែលលោកពោល

ហើយ ក្នុងអដ្ឋកថា ថា " សួរថា ព្រះយោគី អ្នកចង់ដើម្បីដឹង នូវចិត្ត នៃជនដទៃ ក្នុងអារុប្បជ្ឈាន ឃើញនូវហទយរូប របស់អ្នកណា ក្រឡេកមើលនូវការប្រែប្រួលនៃឥន្ទ្រីយ៍របស់អ្នកណា ។ ឆ្លើយថា មិនក្រឡេកមើល របស់អ្នកណាទេ, ព្រះយោគី កាលពិចារណានូវចិត្ត (នៃអ្នកដទៃ) ក្នុងភពណានីមួយ ដឹងនូវចិត្ត មាន ១៦ ប្រភេទ នេះ ឯណា, នេះជាវិស័យ របស់កិក្ខុអ្នកមានឫទ្ធិ, ចំណែក សំដីនេះ គឺព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃការប្រកាន់ស្អិត ដែលព្រះយោគីមិនបានធ្វើហើយ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(អធិប្បាយចិត្ត ១៦ ប្រភេទ)

ចំណែកក្នុងបាឡីថា "***សរាគំ វា ចិត្តំ***" ដូច្នេះជាដើម បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តីអធិប្បាយ ដូចតទៅនេះ ។ ចិត្ត ប្រកបដោយ លោភៈ ៨ ប្រការ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ" ។ ចិត្ត ដ៏សេស គឺ ចិត្តជាកុសល និង អព្យាក្រឹត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភូមិ ៤ ឈ្មោះថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ។ ចំណែកចិត្តទាំងឡាយ ៤ នេះ គឺ ទោមនស្សចិត្ត ២ វិចិកិច្ឆាចិត្ត និង ឧទ្ធច្ចចិត្ត ២ មិនដល់នូវការសង្គ្រោះ ក្នុងប្រមាណ ២ នៃចិត្តនេះទេ ។ ប៉ុន្តែ ព្រះថេរៈពួកខ្លះ រួបរួមនូវចិត្តទាំង ៤ នេះផងដែរ ។

ចំណែក ទោមនស្សចិត្ត ២ ប្រការ ឈ្មោះថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ។ ចិត្តជាកុសល និង អព្យាក្រឹត ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភូមិ ៤ ទាំងអស់ ឈ្មោះថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ។ ចិត្ត ដ៏សេស

ទាំងឡាយ គឺ អកុសលចិត្ត ១០ មិនដល់នូវការរួបរួម ក្នុងប្រមាណ ២ នៃចិត្តនេះទេ ។ ប៉ុន្តែ ព្រះថេរៈ ពួកខ្លះ រួបរួមនូវអកុសលចិត្ត ទាំង ១០ នេះផងដែរ ។

ចំណែកក្នុងបទថា "**សមោហំ វិតមោហំ**" នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដូចតទៅនេះ ។ ចិត្តដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ឆា និង ឧទ្ធច្ចៈ ២ ប្រការ ដោយនយចំពោះរូបបុគ្គលប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ។ តែសូម្បីអកុសលចិត្តទាំង ១២ ប្រការ ក៏បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ថា "ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ" ព្រោះមោហៈ មាននៅព្រម ក្នុងអកុសលទាំងពួង ។ ចិត្ត ដ៏សេស ឈ្មោះថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ (វិតមោហចិត្ត) ។

ចំណែកចិត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមបីនមិទ្ធៈ ឈ្មោះថា ចិត្តរួញរា ។ ចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមឧទ្ធច្ចៈ ឈ្មោះថា ចិត្តរាយមាយ ។

ចិត្តដែលជារូបាវចរ និង អរូបាវចរ ឈ្មោះថា ចិត្តដែលដល់នូវភាពជាធំ (មហគ្គតចិត្ត) ។ ចិត្ត ដ៏សេស ឈ្មោះថា ចិត្តមិនដល់នូវភាពជាធំ (អមហគ្គតចិត្ត) ។

ចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភូមិ ៣ ទាំងអស់ ឈ្មោះថា ចិត្តដែលមានធម៌ប្រសើរជាង (សឧត្តរចិត្ត) ។ ចិត្ត ដែលជាលោកុត្តរៈ ឈ្មោះថា ចិត្តដែលមិនមានធម៌ប្រសើរជាង (អនុត្តរចិត្ត) ។

ចិត្ត ដែលដល់នូវឧបចារៈ និង ចិត្ត ដែលដល់នូវអប្បនា ឈ្មោះថា ចិត្តតាំងនៅមាំ (សមាធិចិត្ត) ។ ចិត្ត ដែលមិនទាន់បាន

ដល់ទាំងពីរយ៉ាង ឈ្មោះថា ចិត្តមិនតាំងនៅមាំ (អសមាធិចិត្ត) ។

ចិត្ត ដែលដល់នូវ តទង្គវិមុត្តិ វិក្ខម្ភនវិមុត្តិ សមុច្ឆេទវិមុត្តិ បដិបស្សទ្ធិវិមុត្តិ និង និស្សរណវិមុត្តិ ឈ្មោះថា ចិត្តរួចស្រឡះ (វិមុតចិត្ត) ។ ចិត្ត ដែលមិនទាន់បានដល់វិមុត្តិទាំង ៥ ប្រការនុ៎ះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ (អវិមុត្តចិត្ត) ។

ភិក្ខុ អ្នកបានចេតោបរិយញ្ញាណ រមែងដឹងច្បាស់នូវចិត្តគ្រប់យ៉ាង ថា "ចិត្តនេះ ជាចិត្តមានរាគៈ ឬ ។លៗ ឬថា ចិត្តនេះ ជាចិត្តមិនរួចស្រឡះ" ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចេតោបរិយញ្ញាណកថា ចប់ហើយ ។

(បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណកថា)

(២៥១) ក្នុងបុព្ពេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណកថា មានអធិប្បាយថា: បទថា "**បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ**" សេចក្តីថា ញាណណា ក្នុងបុព្ពេនិវាសានុស្សតិ (ព្រះយោគីបង្អោនចិត្តទៅ) ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ញាណនោះ ។ ពាក្យថា "**បុព្ពេនិវាសា**" សេចក្តីថា ខន្ធដែលខ្លួនអាស្រ័យហើយ ក្នុងកាលមុន គឺ ក្នុងអតីតជាតិទាំងឡាយ ។ បទថា "**និវុដ្ឋា**" សេចក្តីថា ខន្ធ ដែលខ្លួនគ្របគ្រងហើយ គឺដែលខ្លួនសោយហើយ គឺថា ដែលកើតហើយ រលត់ទៅវិញ ក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន, មួយទៀត ធម៌ ដែលខ្លួននៅអាស្រ័យហើយ ក៏ឈ្មោះថា និវុដ្ឋា ។ សេចក្តីថា "ធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួននៅអាស្រ័យ

ហើយ ដោយកិរិយានៅអាស្រ័យជាគោចរ ដែលកំណត់ដឹង ដោយវិញ្ញាណរបស់ខ្លួន, មួយទៀត សូម្បីកំណត់ដឹងច្បាស់ហើយ ដោយវិញ្ញាណ របស់បុគ្គលដទៃ ក្នុងកាលទាំងឡាយ មានកាលជាទីនឹករលឹក នូវបុគ្គលមានគ្រឿងវិលវល់ជាច់ហើយជាដើម ក៏ឈ្មោះថា និវុដ្ឋា ។ ចំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែម៉្យាង តែងបាន នូវនិវុដ្ឋធម៌ទាំងឡាយនោះ ។

បទថា "**បុព្ពេនិវាសានុស្សតិ**" សេចក្តីថា កិកុ្ខ រលឹករឿយៗ នូវខន្ធ ដែលខ្លួនអាស្រ័យហើយក្នុងកាលមុន ដោយសតិណា, សតិនោះ ឈ្មោះថា បុព្ពេនិវាសានុស្សតិ ។ ពាក្យថា "**ញាណ**" គឺញាណដែលសម្បយុត្តហើយ ដោយសតិនោះ ។ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណនេះ ដូចពោលមកនេះឯង ។ អធិប្បាយថា "ដើម្បីបានសម្រេច គឺ ដើម្បីដល់នូវញាណនេះ ដោយបុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណ" ។

បទថា "**អនេកវិហិតំ**" សេចក្តីថា មានបែបច្រើនយ៉ាង ម៉្យាងទៀត សេចក្តីថា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ គឺដែលលោកពណ៌នាហើយ ដោយប្រការដ៏ច្រើន ។ បទថា "**បុព្ពេនិវាសំ**" បានដល់ ខន្ធសន្តាន ដែលខ្លួនអាស្រ័យហើយ ក្នុងភពនោះៗ ចាប់តាំងពីភពដែលជាអតីត ដ៏ជិតបំផុត ។ បទថា "**អនុស្សតិ**" គឺ រលឹកទៅតាមហើយៗ ដោយអំណាចលំដាប់នៃខន្ធ ឬ ដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិ ។

(បុគ្គល ៦ ពួក រលឹកនូវបុព្ពេនិវាសៈបាន)

ក៏ជនទាំងឡាយ ៦ ពួក គឺ តិរ្ថិយទាំងឡាយ បកតិសាវ័កទាំង

ឡាយ មហាសាវ័កទាំងឡាយ អគ្គសាវ័កទាំងឡាយ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
ទាំងឡាយ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រលឹករឿយៗ នូវបុព្វេនិវាសនេះបាន ។
បណ្តាជនទាំង ៦ ពួកនោះ តិរ្ថិយទាំងឡាយ រលឹកបានតែ ៤០ កប្ប
ទេ ។ លើសអំពីនោះទៅ រលឹកមិនបានឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។
ព្រោះតិរ្ថិយទាំងនោះមានប្រាជ្ញាទន់ខ្សោយ ។ មែនពិត បញ្ញា របស់
ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ ជាបញ្ញាទន់ខ្សោយ ព្រោះភាវៈនៃបញ្ញាជាគុណ
ជាតប្រាសហើយ ចាកការកំណត់នូវនាម និង រូប ។ ព្រះបកតិ-
សាវ័កទាំងឡាយ រលឹកបាន ១០០ កប្បខ្លះ ១,០០០ កប្បខ្លះ ព្រោះ
ជាអ្នកមានបញ្ញា ដ៏ខ្លាំងក្លា ។ ព្រះអសីតិមហាសាវ័ក ទាំងឡាយ
រលឹកបានអស់មួយសែនកប្ប ។ ព្រះអគ្គសាវ័កទាំងពីរអង្គ រលឹក
បានអស់មួយអសង្ខ្យេយ្យ និងមួយសែនកប្ប ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
ទាំងឡាយ រលឹកបានអស់ពីរអសង្ខ្យេយ្យនិងមួយសែនកប្ប ។ ព្រោះ
អភិនីហារ របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។
តែសំរាប់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនមានកំណត់ឡើយ ។

(រលឹកបានផ្សេងគ្នា)

មួយទៀត តិរ្ថិយទាំងឡាយ រលឹកបានតែលំដាប់នៃខន្ធ
ប៉ុណ្ណោះ ។ លោកទាំងនោះ មិនអាចដើម្បីលែងនូវលំដាប់ហើយ
រលឹកដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិបានទេ ។ ព្រោះការចុះកាន់
ប្រទេសដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ មិនមាន ដល់ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះដែល
ដូចជាមនុស្សខ្វាក់ ។ មួយទៀត មនុស្សខ្វាក់ទាំងឡាយ មិនចោល

នូវឈើច្រត់សោះហើយដើរទៅ យ៉ាងណាមិញ, ពួកតិរ្ថិយទាំងនោះ មិនចោលនូវលំដាប់នៃខន្ធពិត ទើបរលឹកបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះបកតិសាវ័កទាំងឡាយរលឹកបាន តាមលំដាប់ខន្ធខ្លះ រំកិលចូលបានដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិខ្លះ ។ ព្រះអសីតិមហាសាវ័កទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ចំណែកឯ ព្រះអគ្គសាវ័កទាំងពីរ កិច្ចដោយលំដាប់នៃខន្ធ មិនមានទេ ។ ព្រះអគ្គសាវ័ក ទាំងពីរអង្គនោះ រំកិលហើយទៅ ដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិហ្នឹងឯង យ៉ាងនេះ គឺ "លោកឃើញនូវចុតិ របស់អត្តភាពមួយ ហើយឃើញនូវបដិសន្ធិ ឃើញចុតិ របស់អត្តភាពដទៃទៀតហើយ ឃើញនូវបដិសន្ធិ, ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ ចំណែកព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ កិច្ចដោយលំដាប់នៃខន្ធ មិនមានសោះឡើយ, កិច្ចដោយការរំកិលចូល ដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិ ក៏មិនមានសោះឡើយ ។ មែនពិត ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ប្រាថ្នានូវទីណាៗ ខាងក្រោមក្តី ខាងលើក្តី ក្នុងកោដិ នៃកប្បទាំងឡាយដ៏ច្រើន, ទីនោះៗ ជាទីប្រាកដមែនពិត ដល់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនោះ, ព្រោះហេតុនោះ ព្រះពុទ្ធទាំងនោះ ទ្រង់បង្រួញហើយប្រាថ្នា នូវទីណាៗ អស់កោដិនៃកប្បទាំងឡាយ សូម្បីមិនតែមួយ ដូចបង្រួញនូវបាឡីមានអត្ថ គឺខ្នងក្បាទុក ហើយក៏រំកិលចូលទៅ ក្នុងទីនោះៗ តែម្តង តែងយាងទៅដោយអំណាចនៃកិរិយាឈានចុះ ដូចជាសត្វសីហៈ ។ ក៏កាលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅ យ៉ាងដូច្នោះ, ព្រះញាណ

របស់ព្រះអង្គ រមែងមិនទើសទាក់ មិនឃ្យៀងឃ្លាត ក្នុងជាតិទាំងឡាយ ជាចន្លោះៗ កាលមិនទើសទាក់ មិនឃ្យៀងឃ្លាត ក៏រមែងទ្រង់ចាប់យកនូវទីដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រថ្នាហើយ ។ មែនពិត ឈ្មោះថាប្រៀបដូចជាកូនសរ ដែលខ្ចាន់ធ្នូ ប្រាកដស្មើ ដោយព្រះពោធិសត្វ ឈ្មោះសរកង្គៈ អ្នកសូត់ជំនាញ ក្នុងការបាញ់ នូវរោមចាមរី ធ្វើហើយ បាញ់ទៅហើយ មិនទើសទាក់ ក្នុងទីទាំងឡាយ មានឈើនិងវល្លិជាដើម ក្នុងចន្លោះ រមែងធ្លាក់ ក្នុងទីជាទីកំណត់មែនពិត មិនទើសទាក់ មិនក្លាត់ខុស ដូច្នោះឯង ។

(ប្រៀបអានុភាពនៃញាណ)

ក៏ឯក្នុងជនទាំងឡាយ ដែលរលឹកនូវបុព្វេនិវាសបានទាំងនេះ ការឃើញនូវបុព្វេនិវាស នៃតិរ្ថិយទាំងឡាយ រមែងប្រាកដឡើង ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺនៃសត្វអំពិលអំពែក, ការឃើញនូវបុព្វេនិវាស របស់បកតិសាវ័កទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺប្រទីប, របស់ព្រះមហាសាវ័កទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺគប់ភ្លើង, របស់ព្រះអគ្គសាវ័កទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺនៃផ្កាយព្រឹក, របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺព្រះចន្ទ, របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងប្រាកដឡើង ប្រហែលគ្នានឹងពន្លឺនៃមណ្ឌលនៃព្រះអាទិត្យមួយពាន់ ក្នុងរដូវប្រាំង ដែលប្រជាប់ហើយ ដោយពាន់នៃរស្មី ។

ឯការរលឹករឿយៗ នូវបុព្វេនិវាស នៃតិរ្ថិយទាំងឡាយ ជាការ

រលឹកឃើញ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅ តាមចុងនៃឈើច្រត់ របស់មនុស្សខ្វាក់ទាំងឡាយ ។ របស់ព្រះបកតិសាវ័កទាំងឡាយ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅ តាមស្ពានដោយឈើច្រត់ ។ របស់ព្រះមហា-សាវ័កទាំងឡាយ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅតាមស្ពាន ដោយជង្គង់ ។ របស់ព្រះអគ្គសាវ័កទាំងឡាយ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅ តាមស្ពានដោយរនេះ ។ របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅតាមផ្លូវ ដោយស្មងជើងដ៏ធំ, របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ដូចជាការធ្វើដំណើរទៅ តាមផ្លូវរនេះដ៏ធំ ។

តែក្នុងអធិការនេះ ការរលឹករឿយៗ នូវបុព្វេនិវាស របស់សាវ័កទាំងឡាយ គឺខុំសំដែងហើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខុំពោលហើយ ថា: បទថា "**អនុស្សតិ**" គឺ រលឹកទៅ តាមហើយៗ ដោយអំណាចលំដាប់នៃខន្ធ ឬ ដោយអំណាចនៃចុតិ និង បដិសន្ធិ ដូច្នេះឯង ។

(វិធីធ្វើបុព្វេនិវាសានុស្សតិ)

ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុជាអាទិកម្មិក: អ្នកប្រាថ្នា ដើម្បីរលឹករឿយៗ យ៉ាងនេះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត្រវិញហើយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត ទៅក្នុងទីស្ងាត់ គេចចេញអំពីពួកហើយសម្ងំនៅ ចូលកាន់ឈានទាំង ៤ ដោយលំដាប់ ចេញចាកចតុត្ថជ្ឈាន មានអភិញ្ញាជាទីតាំងហើយ គប្បីពិចារណាបង្គុយ ក្រោយគេបង្អស់ ។ បន្ទាបពីនោះ គប្បីពិចារណាកិច្ច ដែលខ្លួនធ្វើហើយ អស់យប់ និង

ថ្ងៃទាំងមូល ដោយលំដាប់ ច្រាស (បដិលោម) យ៉ាងដូច្នេះ គឺ "ការក្រោលអាសនៈ ការចូលកាន់អាសនៈ ការរៀបចំនូវបាត្រ និង ចីពរ ពេលវេលាឆាន់ ពេលមកអំពីស្រុក ពេលត្រាច់ទៅក្នុងស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ពេលចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ពេលចេញមកអំពីវត្ត ពេលថ្វាយបង្គំនូវព្រះលាននៃចេតិយ និង ព្រះលាន នៃព្រះពោធិព្រឹក្ស ពេលលាងនូវបាត្រ ពេលទទួលនូវបាត្រ កិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយ អំពីការទទួលបាត្រ រហូតដល់ការលុបមុខ កិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយក្នុងកាលជាទីកំចាត់បង់នូវងងឹត កិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយក្នុងមជ្ឈិមយាម កិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយ ក្នុងបឋមយាម ។

ក៏ឯកិច្ចមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ជាកិច្ចច្រោកជ ដល់ចិត្ត ជាប្រក្រតីហ្នឹងឯង នឹងបានជាកិច្ចច្រោកជ ហាក់បីដូចជាក្រៃពេក ដល់សមាធិចិត្ត ក្នុងបរិកម្មតែម្តង ។ តែថាប្រសិនបើ ក្នុងកិច្ចទាំងនុ៎ះ កិច្ចតិចតួច ជាកិច្ចមិនច្រោកជទេ, ព្រះយោគី ត្រូវចូលឈានជាទីតាំងចេញហើយ គប្បីពិចារណា ម្តងទៀត ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ កិច្ចទាំងអស់ ជាកិច្ចច្រោកជ ដូចជា (ក្នុងពេលងងឹត) កាលបើប្រទីបឆេះហើយ អ្វីៗ ក៏ច្រោកជ ដូច្នោះដែរ ។

ព្រះយោគី គប្បីពិចារណាកិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយ ដោយបដិលោមហ្នឹងឯង យ៉ាងនេះ គឺ ក្នុងថ្ងៃទី២ ខ្លះ ក្នុងថ្ងៃទី៣ ទី៤ និងទី៥ ខ្លះ ក្នុង ១០ ថ្ងៃខ្លះ ក្នុងកន្លះខែខ្លះ ក្នុង ១ ខែខ្លះ រហូតដល់ ១ ឆ្នាំខ្លះ ។ ដោយឧបាយនេះឯង ព្រះយោគី កាលពិចារណា អស់

១០ ឆ្នាំ ២០ ឆ្នាំ ដូច្នេះជាដើម រហូតដល់បដិសន្ធិ របស់ខ្លួន ក្នុងភពនេះ គប្បីពិចារណានាមរូប ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងខណៈនៃចុតិ ក្នុងភពមុន ។ មែនពិត ភិក្ខុជាបណ្ឌិត តែងឈ្មួមគ្រាន់ដើម្បីបើកនូវបដិសន្ធិ ហើយធ្វើនូវនាមរូប ក្នុងខណៈនៃចុតិ ឲ្យជាអារម្មណ៍ដោយវារៈជាដំបូងតែម្តង ។ ប៉ុន្តែនាមរូប ក្នុងភពមុន រលត់ហើយ មិនមានសេសសល់ នាមរូបដទៃ កើតឡើងហើយ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ទីនោះ ជាទីចោលនាមរូប ដែលជាសជិតខាងលើ ដូចជាទីឆង្ងិតប្រហែលបុគ្គលខ្វាក់ ដែលបុគ្គលមិនមានជ្រាជ្ញា កម្រនឹងឃើញបាន ។ ទោះជាដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ ក៏មិនគប្បីធ្វើការរោះបង់នូវធុរៈ ដោយគិតថា "អាត្មាអញ មិនអាចដើម្បីបើក នូវបដិសន្ធិ ហើយធ្វើនូវនាមរូប ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខណៈនៃចុតិ ឲ្យជាអារម្មណ៍បាន" ដូច្នេះទេ ។ តែថា ភិក្ខុគប្បីចូលឈានជាទីតាំងនោះឯង ឲ្យបានរឿយៗ ។ ហើយចេញអំពីឈាននោះហើយ ក៏គប្បីពិចារណាទីនោះចុះ ។ ព្រោះថា ព្រះយោគី កាលធ្វើ យ៉ាងនោះ ចេញអំពីឈានជាទីតាំងហើយ មិនពិចារណា នូវឈានដែលខ្លួនពិចារណាហើយ ក្នុងកាលមុន ហើយពិចារណានូវបដិសន្ធិតែម្យ៉ាងបើកហើយ នូវបដិសន្ធិ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មានហ្នឹងឯង គប្បីធ្វើនូវនាមរូបដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខណៈនៃចុតិ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ឈ្មោះថា ប្រៀបដូចជាបុរសអ្នកមានកម្លាំង កាត់នូវដើមឈើធំ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ហោជាងនៃបុស្សក, កាលបើមុខប៉ូវថៅឆែបហើយ,

កាលមិនអាចដើម្បីកាត់នូវដើមឈើធំបាន ក៏មិនធ្វើនូវការចោះបង់ចោលនូវធុរៈឡើយ ហើយទៅកាន់រោងជាង ឲ្យជាងធ្វើប៉ូវថៅ ឲ្យមុតហើយ ក៏ត្រឡប់មកវិញកាត់ម្តងទៀត, កាលបើប៉ូវថៅ ផែបម្តងទៀត, ក៏ឲ្យជាងធ្វើដូច្នោះឯង ហើយកាត់សាជាថ្មី, បុរសនោះ កាលកាត់យ៉ាងនេះ មិនយូរប៉ុន្មានឡើយ ក៏គប្បីផ្តួលដើមឈើដ៏ធំបានមែនពិត ព្រោះឈើដែលខ្លួនកាត់ហើយ មិនមែនជារបស់ដែលគប្បីកាត់ ម្តងទៀត និង ព្រោះកាត់នូវឈើដែលមិនទាន់បានកាត់ហើយ ដូច្នោះឯង ។

សេចក្តីនេះ បណ្ឌិតគប្បីសំដែង ដោយរឿងទាំងឡាយ មានរឿងបុគ្គលអ្នកពុះខ្ទស និង ជាងកាត់សក់ជាដើម ក៏បានដែរ ។

(ការដឹងក្នុងបុព្វេនិវាសញ្ញាណ)

ក្នុងកិច្ចទាំងនោះ ញាណ ដែលធ្វើ(កិច្ច) ចាប់ផ្តើមអំពីបង្គុយចុងក្រោយ រហូតដល់បដិសន្ធិ ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ ប្រព្រឹត្តទៅ មិនបានឈ្មោះថា បុព្វេនិវាសញ្ញាណទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ញាណនោះ មានឈ្មោះថា បរិកម្មសមាធិញ្ញាណ (ញាណដែលប្រកបជាមួយនឹងបរិកម្មសមាធិ) ។ អាចារ្យពួកខ្លះ ហៅថា អតីតំសញ្ញាណ (ញាណជាគ្រឿងដឹងនូវចំណែកដែលកន្លងទៅហើយ)" ដូច្នេះក៏មាន ។ ពាក្យ (អាចារ្យពួកខ្លះ) នោះ មិនត្រូវទេ ព្រោះ (អតីតំសញ្ញាណ) សំដៅយកវូជ្ជាវចរ ។ (ចំណែកឯ បរិកម្មសមាធិញ្ញាណ ជាកាមាវចរ) ។

ក៏ក្នុងពេលណា មនោទ្វារាវជ្ជនៈ កន្លងនូវបដិសន្ធិ ធ្វើនាម-

រូប ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខណៈនៃចុតិ ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ កើតឡើងដល់ភិក្ខុនេះ និង៑ កាលបើមនោទ្វារវជ្ជនៈនោះរលត់ទៅហើយ ជវនៈទាំង៧ឡាយ ៤ ឬ ៥ ធ្វើនូវនាមរូបនោះឯង ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ រមែងសុះទៅ, បណ្តាជវនៈទាំង៧ឡាយណា ជវនៈទាំង៧ឡាយ មានក្នុងកាលមុន ដែលឈ្មោះថា បរិកម្មជវនៈជាដើម ជាកាមាវចរ, ជវនៈចុងក្រោយជារូបាវចរ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ជាអប្បនាចិត្ត តាមន័យដែលបានពោលហើយ ក្នុងកាលមុនហ្នឹងឯង, ក្នុងពេលនោះ ញាណណា កើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ជាមួយនឹងចិត្តនោះ ញាណនេះ ឈ្មោះថា បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះ រលឹករឿយៗ នូវបុព្វេនិវាស មានបែបច្រើនយ៉ាង ដោយសតិ ដែលសម្បយុត្តហើយ ដោយញាណនោះ ។ មានបែបច្រើនយ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ? ។ គឺ ភិក្ខុ រលឹករឿយៗ នូវបុព្វេនិវាស មានបែបច្រើនយ៉ាង ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស រហូតកាលដូច្នេះ គឺ មួយជាតិ ក៏មាន ពីរជាតិ ក៏មាន ។លฯ" យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(អត្ថន័យនៃជាតិ និង កប្ប)

*(២៥២) ក្នុងបាឋៈទាំងនោះ ពាក្យថា "**ឯកម្បិ ជាតិំ**" សេចក្តីថា ខន្ធសន្តានមួយ មានបដិសន្ធិ ជាខាងដើម មានចុតិ ជាទីបំផុត រាប់បញ្ចូលហើយ ក្នុងភពមួយក៏មាន ។ សូម្បីក្នុងពាក្យថា "**ទ្វេបិ ជាតិយោ**" ដូច្នេះជាដើម ក៏នយដូចគ្នានេះដែរ ។*

(សំវដ្តកប្ប វិវដ្តកប្ប)

วิสุทธิมคฺคปฺปกรณ

ចំណែកក្នុងពាក្យថា "**อเนกปิ สวฏฏกปฺปา**" ជួរច្នេះជាដើម បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបដូចតទៅ ។ កប្ប ដែលកំពុងសាបសូន្យ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "**สวฏฏกปฺป**" កប្ប ដែលកំពុងចំរើន គប្បីជ្រាបថា "**วิวฏฏกปฺป**" ។ បណ្តាកប្បទាំងពីរនោះ សំវដ្តដ្ឋាយីកប្ប ជាកប្បគឺលោកកំណត់ហើយ ដោយសំវដ្តកប្ប ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះសំវដ្តដ្ឋាយីកប្ប មានសំវដ្តកប្បនោះជាមូល ។ វិវដ្តដ្ឋាយីកប្ប ជាកប្បគឺលោកកំណត់ហើយ ដោយវិវដ្តកប្ប ។ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ អសង្ខ្យេយ្យកប្បទាំងឡាយណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បានត្រាស់ហើយថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសង្ខ្យេយ្យ (កាលដែលយូរពាប់មិនបាន) នៃកប្បនេះ មាន ๔ ។ អសង្ខ្យេយ្យ ๔ គឺអ្វីខ្លះ? គឺ សំវដ្តកប្ប, សំវដ្តដ្ឋាយីកប្ប, វិវដ្តកប្ប, វិវដ្តដ្ឋាយីកប្ប" ជួរច្នេះ, [๑] អសង្ខ្យេយ្យកប្បទាំងឡាយនោះ ជាកប្បដែលលោកកំណត់យកហើយ ។

(สวฏฏกปฺป)

បណ្តាកប្បទាំងនោះ សំវដ្តកប្ប មានបីគត់ គឺ អាបោសំវដ្ត-កប្ប (កប្បដែលវិនាសដោយទឹក) តេជោសំវដ្តកប្ប (កប្បដែលវិនាសដោយភ្លើង) វាយោសំវដ្តកប្ប (កប្បដែលវិនាសដោយខ្យល់) ។

(ปุพฺพนิวาสานุสฺสติกถา)

๑- สุ. อ. คาคទี ๔๓ ទំព័រទី ๒ ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

ព្រំដែន នៃសេចក្តីវិនាស ក៏មាន ៣ គឺ ព្រហ្មលោក ជាន់អាភស្សរ ជាន់សុភកិណ្ហា ជាន់វេហប្ផលា ។ ក្នុងកាលដែលកប្បវិនាសដោយភ្លើង (លោក) ត្រូវភ្លើងឆេះ ខាងក្រោមអំពីអាភស្សរ-ព្រហ្ម ។ ក្នុងកាលដែលកប្បវិនាសដោយទឹក (លោក) រលាយដោយទឹក ពួជខាងក្រោមសុភកិណ្ហាព្រហ្ម ។ ក្នុងកាលដែលកប្បវិនាសដោយខ្យល់ (លោក) ខ្ចាត់ខ្ចាយដោយខ្យល់ ពួជខាងក្រោមវេហប្ផលាព្រហ្ម ។ តែបើពោល ដោយពិស្តារ ពុទ្ធក្ខេត្ត មួយ តែងវិនាស សព្វកាលដែរ ។

(ពុទ្ធក្ខេត្ត ៣)

ឈ្មោះថា ពុទ្ធក្ខេត្ត មាន ៣ យ៉ាងគឺ ជាតិក្ខេត្ត ១, អាណាខេត្ត ១, វិសយក្ខេត្ត ១ ។ បណ្តាពុទ្ធក្ខេត្តទាំង ៣ នោះ ជាតិក្ខេត្ត ជាខេត្ត មានមួយម៉ឺនចក្រវាឡជាទីបំផុត ជាខេត្តជាទីកម្រើកញាប់ញ័រក្នុងហេតុអស្ចារ្យទាំងឡាយ មានការចាប់បដិសន្ធិជាដើម នៃព្រះតថាគត ។ អាណាខេត្ត មានសែនកោដិចក្រវាឡជាទីបំផុត គឺជាខេត្តដែលអានុភាពនៃព្រះបរិត្តទាំងឡាយនេះ គឺ រតនបរិត្ត ខន្ធបរិត្ត ធជគ្គបរិត្ត អាដានាដិយបរិត្ត និង មោរបរិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ។ វិសយ-ក្ខេត្ត ជាខេត្តមិនមានទីបំផុត មិនមានប្រមាណ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ឬថា តថាគតគប្បីប្រើថ្នាដល់ត្រឹមណាក៏បាន [1] " ដូច្នេះជាដើម ជាខេត្តដែលព្រះតថាគត ប្រោថ្នានូវហេតុណាៗ ក៏ទ្រង់

១- សុ. អំ. គាគទី ៤១ ទំព័រទី ៣១៥ ។

ជ្រាបនូវហេតុនោះៗ ។

ក្នុងពុទ្ធក្ខេត្តទាំងឡាយ ៣ នេះ ដូចពោលមកនេះ ខេត្តមួយ គឺអាណាខេត្ត តែងវិនាស ។ តែថាកាលបើអាណាខេត្តនោះវិនាស, សូម្បីជាតិក្ខេត្ត ក៏ជាខេត្តវិនាសទៅផងដែរ ។ ក៏ពុទ្ធក្ខេត្តទាំង ២ នោះ កាលវិនាស ក៏តែងវិនាស ក្នុងទីជាមួយគ្នាដែរ ។ សូម្បីកាលតាំងនៅ ក៏តាំងនៅ ក្នុងទីជាមួយគ្នាដែរ ។ សេចក្តីវិនាស និង ការតាំងនៅ នៃពុទ្ធក្ខេត្តនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដូចតទៅនេះ ៖

(តេជោសំវដ្តកប្ប)

សេចក្តីថា ក្នុងសម័យដែលកប្បវិនាសដោយភ្លើង ។ ភ្លៀងធំ ញាំងកប្បឲ្យវិនាស តាំងឡើង ចាប់តាំងអំពីដើមហ្នឹងឯង បង្អុរភ្លៀងមួយមេធំ អស់មួយសែនកោដិចក្រវាឡ ។ មនុស្សទាំងឡាយត្រេកអរហើយ នាំយកពូជគ្រប់យ៉ាង ទៅសាបព្រោះ ។ ប៉ុន្តែ លុះសន្ធឹងទាំងឡាយ ដុះបានល្មមគោស៊ីបានហើយ, មហាមេឃនោះ ក៏ស្រែកគ្រហឹម ដូចជាសម្រែកនៃសត្វលា មិនបង្អុរចុះនូវទឹកភ្លៀងសូម្បីមួយតំណក់ឡើយ ។ ក្នុងកាលនោះ ភ្លៀងជាច់ស្រឡះហើយ ។ មែនពិត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅយកភ្លៀងជាច់សូន្យនេះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសម័យដែលភ្លៀង មិនបង្អុរចុះ អស់ច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ ច្រើនពាន់ឆ្នាំ ច្រើនសែនឆ្នាំ [1]" យ៉ាងដូច្នេះ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលរស់នៅអាស្រ័យទឹកភ្លៀង ធ្វើ

១- សុ. អំ. គាគទី ៤៧ ទំព័រទី ១៨៤ ។

កាលកិរិយាហើយ ទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោក, ពួកទេវតា ដែលរស់នៅ ព្រោះអាស្រ័យនូវផ្កាឈើ និង ផ្លែឈើ ចុតិហើយក៏ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកដែរ ។ កាលបើពេលវេលាដ៏វែង កន្ទងទៅ ដោយការជាច់ភ្លៀងយ៉ាងនេះ ទឹកក្នុងទីនោះៗ ក៏ដល់នូវការអស់រលីង ។ គ្រានោះ ត្រី និង អណ្តើកទាំងឡាយ ក៏ស្លាប់ដោយលំដាប់ ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកខ្លះ សូម្បីសត្វនរកទាំងឡាយ ស្លាប់ហើយ ក៏ទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោកដែរ ។ អាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា "បណ្តាសត្វទាំងនោះ ពួកសត្វនរក វិនាស ព្រោះការៈនៃការជ្រាកដឡើង នៃព្រះអាទិត្យ ទី៧" ដូច្នេះក៏មាន ។

សួរថា "ការកើត ក្នុងព្រហ្មលោក រៀរចាកឈាន មិនមានទេ, ក៏បណ្តាសត្វទាំងនោះ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ត្រូវសេចក្តីអត់ឃ្លានបៀតបៀនហើយ សត្វពួកខ្លះ ជាសត្វអភព្វ ចាកការបាននូវឈាន, សត្វទាំងនោះ ទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោកនោះ យ៉ាងដូចម្តេចកើត?" ដូច្នេះ ។ ឆ្លើយថា "សត្វទាំងនោះ ទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោកបាន ដោយអំណាចនៃឈានដែលខ្លួនបានហើយក្នុងទេវលោក" ។ មែនពិត ក្នុងកាលនោះ ពួកកាមាវចរទេវតា ឈ្មោះថា ជាអ្នកកៀរគរ នូវសត្វលោក ដ៏ងថា "អំណឹះតទៅ មួយសែនឆ្នាំ នឹងមានការប្រល័យកប្ប" ដូច្នេះ មានក្នងសក់របូតហើយ មានសក់រំសាយហើយ មានមុខស្រែកយំ យកដៃជូតទឹកភ្នែក ស្លៀកសំពត់ពណ៌ក្រហម ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវកេទ នៃបុគ្គលដ៏ចំឡែកក្រៃពេក ត្រាច់ទៅ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ក្នុងផ្លូវមនុស្ស ប្រកាសច្រាប់ យ៉ាងនេះថា “ម្នាលអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំង
ឡាយៗ អំណឹះមួយសែនឆ្នាំ អំពីឆ្នាំនេះទៅ នឹងមានការប្រល័យ-
កប្ប, លោកនេះ នឹងវិនាស សូម្បីមហាសមុទ្រ ក៏នឹងរីងស្ងួត,
មហាប្រឹថពី និង ភ្នំសិនេរុរាជ ក៏នឹងត្រូវក្ងើងឆេះឡើងនឹងវិនាសទៅ,
សេចក្តីវិនាស នឹងមាន ជរាបដល់ព្រហ្មលោក, ម្នាលអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំង
ឡាយអើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចំរើនឥរិយាបថ ម្នាលអ្នកនិទ្ទុក្ខទាំង
ឡាយអើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចំរើនឥរិយាបថ ចូរចំរើនឥរិយាបថ
ចូរចំរើនឥរិយាបថ ចូរអ្នកទាំងឡាយ បម្រើឥរិយាបថ ចូរបម្រើឥរិយាបថ
ឥរិយាបថ, អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិក្រោតក្រែង ដល់
បុគ្គលជាច្បង់ក្នុងត្រកូល” ដូច្នេះ ។ មនុស្សទាំងឡាយ និង កុម្ម-
ទេវតាទាំងឡាយ ដោយច្រើន មានសេចក្តីតក់ស្លុតជ័ធំ កើតឡើង
ហើយ ព្រោះបានស្តាប់នូវពាក្យរបស់កាមាវចរទេវតាទាំងនោះ ជា
អ្នកមានចិត្តទោទន់ទៅវិញទៅមកវកគ្នា ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ មាន
មេត្តាជាដើម (ស្ងាប់ទៅ) ក៏រមែងទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោក ។ ទេវតា
ទាំងនោះ សោយនូវសុធាភោជន៍ ដ៏ជាទិព្វ ហើយធ្វើបរិកម្ម ក្នុង
វាយោកសិណ ទើបបាននូវឈាន ក្នុងទេវលោកនោះ ។ ចំណែក
សត្វទាំងឡាយ ដទៃ អំពីអបាយិកសត្វនោះ កើត ក្នុងទេវលោក
ដោយកម្មដែលខ្លួនគប្បីសោយ តៗ គ្នា ។ មែនពិត ឈ្មោះថា សត្វ
ដែលអនោលា ក្នុងសំសារ ដែលច្រាសចាកកម្ម ដែលខ្លួនគប្បី
សោយជាបន្តបន្ទាប់ មិនមានទេ ។ សូម្បីសត្វទាំងនោះ ក៏បានចំពោះ

ទូវឈាន ក្នុងទេវលោកនោះ ដូចគ្នាដែរ ។ សត្វទាំងឡាយ សូម្បីទាំងពួង ក៏ទៅកើត ក្នុងព្រហ្មលោកបាន ដោយអំណាចនៃឈានដែលខ្លួនបានហើយ ក្នុងទេវលោក ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(ព្រះអាទិត្យ ៧ កើតឡើង)

មួយទៀត បន្ទាប់អំពីការរាំងភ្លៀង ដោយអំណាចកាលដ៏វែង ព្រះអាទិត្យ ទី២ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ សមដូចជាព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះមាន" ដូច្នេះជាដើម ។ ព្រះអាទិត្យ ទី៧ បណ្ឌិតគប្បីសំដែង ឲ្យពិស្តារចុះ ។ លុះដល់ព្រះអាទិត្យ ទី២ នោះ កើតប្រាកដហើយ, ការកំណត់នូវពេលយប់ ក៏មិនប្រាកដ ការកំណត់នូវពេលថ្ងៃ ក៏មិនប្រាកដដែរ ។ ព្រះអាទិត្យមួយ រះឡើង ។ ព្រះអាទិត្យមួយ លិចបាត់ទៅ ។ លោកមានកំដៅ មកអំពីព្រះអាទិត្យ មិនជាច់សោះ ។ ក៏សុរិយទេវបុត្រមាន ក្នុងព្រះអាទិត្យ ជាប្រក្រតី យ៉ាងណា, ក្នុងព្រះអាទិត្យ ដែលញ៉ាំងកប្បឲ្យវិនាស មិនមានសុរិយទេវបុត្រ យ៉ាងនោះទេ ។ ក្នុងព្រះអាទិត្យទាំង ២ នោះ កាលបើព្រះអាទិត្យជាប្រក្រតី កំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ, ពពកក្តី អណ្តាតភ្លើងក្តី តែងត្រាច់ទៅ ឰដ៏អាកាស ។ កាលបើព្រះអាទិត្យ ដែលញ៉ាំងកប្បឲ្យវិនាស ប្រព្រឹត្តទៅ, ផ្ទៃនៃអាកាស មានផ្សែង និង ពពកទៅប្រាសហើយ ជាផ្ទៃភ្លឺស្រឡះ ដូចជាមណ្ឌលនៃកញ្ចក់ ។ លើកលែងតែស្ទឹងធំ ទាំង ៥ ចេញ ទឹកក្នុងទីទាំងឡាយ មានស្ទឹងតូច ដ៏សេសជាដើម រីងស្ងួតអស់ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បន្ទាប់អំពីនោះ ដោយអំណាចនៃកាលដ៏វែង ស្ទឹងធំទាំង
ឡាយផងដែរ ក៏រីងស្ងួតអស់ ព្រោះការកើតប្រាកដឡើង នៃព្រះ
អាទិត្យ ទី៣ ណា, ព្រះអាទិត្យ ទី៣ នោះ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។

តអំពីនោះមកទៀត ដោយអំណាចនៃកាលដ៏វែង មហា-
ស្រះទាំង ៧ នេះ គឺ: ស្រះសីហប្បបាតនៈ ស្រះហំសប្បបាតនៈ ស្រះ
កណ្ណមុណ្ឌកៈ ស្រះរថការៈ ស្រះអនោត្តៈ ស្រះឆទ្ទន្តៈ ស្រះ
កុណាលៈ ដែលជាប្រភព នៃស្ទឹងដ៏ធំ ក្នុងព្រៃហិមពាន្ត រីងស្ងួត
អស់ ព្រោះការកើតប្រាកដឡើង នៃព្រះអាទិត្យ ទី៤ ណា, ព្រះ
អាទិត្យ ទី៤ នោះ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។

បន្ទាប់ពីនោះមកទៀត ដោយអំណាចនៃកាលដ៏វែង ទឹក
សូម្បីត្រឹមតែទទឹកថ្នាំងនៃម្រាមដៃ ក៏មិនជក់នៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ
ដោយលំដាប់ ព្រោះការកើតប្រាកដឡើងនៃព្រះអាទិត្យ ទី៥ ណា,
ព្រះអាទិត្យ ទី៥ នោះ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។

បន្ទាប់អំពីនោះ តមកទៀត ដោយអំណាចនៃកាលដ៏វែង
ចក្រវាឡទាំងមូល មានផ្សែងតែមួយ មានជ័រគ្របសង្កត់ហើយ
ដោយផ្សែង ព្រោះភាពកើតប្រាកដនៃព្រះអាទិត្យ ទី៦ ណា, ព្រះ
អាទិត្យ ទី៦ នោះ កើតប្រាកដឡើង ។ ក៏ចក្រវាឡនេះ យ៉ាងណា,
សូម្បីសែនកោដិចក្រវាឡ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បន្ទាប់អំពីនោះ តមកទៀត ដោយអំណាចនៃកាលដ៏វែង
ចក្រវាឡទាំងមូល ជាចក្រវាឡ មានអណ្តាតភ្លើងតែមួយ ជាមួយ

ទីឆសែនកោដិចក្រវាឡទាំងឡាយ ព្រោះភាពជ្រាកដឡើង នៃព្រះអាទិត្យទី៧ ណា, ព្រះអាទិត្យទី ៧ នោះ កើតជ្រាកដឡើង ។ សូម្បីកំពូលភ្នំសិនេរុទាំងឡាយ មានកំពូលខ្ពស់ ១០០ យោជន៍ជាដើម ក៏រលេះបាត់សូន្យហើយ ឰដ៏អាកាសនោះឯង ។ អណ្តាតភ្លើងនោះ ឆាបឡើងចាប់យកទេវលោក ជាន់ចាតុម្មហារាជិកា ។ អណ្តាតភ្លើងនោះ ឆេះនូវវិមានមាស វិមានវេនៈ និង វិមានកែវមណីទាំងឡាយ ក្នុងទេវលោក ជាន់ចាតុម្មហារាជិកានោះហើយ ក៏បានចាប់យកកពតាវត្តិង្ស ។ ដោយឧបាយនេះឯង អណ្តាតភ្លើង ពាលចាប់យក រហូតដល់ (ព្រហ្មលោក) ជាន់បឋមជ្ឈានភូមិ ។ អណ្តាតភ្លើងនោះ ឆេះនូវព្រហ្មលោកទាំង ៣ ក្នុងបឋមជ្ឈានភូមិនោះអស់ហើយ ទល់អាកស្សរាព្រហ្ម ទើបឈប់ ។ សង្ខារ សូម្បីដ៏ល្អិត មាន ជរាបណា, អណ្តាតភ្លើងនោះ ក៏មិនរលត់ ជរាបនោះ ។ ក៏ព្រោះអស់ទៅ នៃសង្ខារទាំងពួង អណ្តាតភ្លើងនោះ ទើបរលត់ទៅ មិនឲ្យសេសសល់អ្វីៗ សូម្បីតែផេះ ដូចជាអណ្តាតភ្លើងដែលឆេះ នូវទឹកដោះថ្លា និងប្រេងជូរច្នាះឯង ។ អាកាសខាងលើ ព្រមទាំងអាកាសខាងក្រោមក៏កើតងងឹតដ៏ធំតែមួយ ។

(រយៈពេលដ៏វិនាស)

បន្ទាប់ពីនោះមក ដោយអំណាចទៅនៃកាលដ៏វែង មហាមេឃតាំងឡើងហើយ ជាដំបូង ក៏បង្អុរចុះនូវភ្លៀងដ៏ល្អិត កាលញាំងភ្លៀងឲ្យធ្លាក់ចុះ ដោយទ-ទឹកទាំងឡាយ ប៉ុនទង់ឈូក ប៉ុនឈើច្រត់ ប៉ុន

អង្រែ និង ប៉ុនដើមត្នោតជាដើម ដោយលំដាប់ ញាំងទីដែលភ្លើងឆេះ ហើយទាំងអស់ ក្នុងសែនកោដិចក្រវាឡ ឲ្យពេញហើយ ទើបបាត់ទៅ ។ ខ្យល់ទ្រនូវទឹកនោះ ខាងក្រោមផង ខាងទទឹងផង ធ្វើឲ្យទៅជាដុំ ។ ទឹកនោះ មូល ប្រហែលគ្នានឹងតំណក់ទឹក លើស្ងឹកឈូក ។

បើមានពាក្យចោទសួរថា "ខ្យល់ ធ្វើនូវគំនរនៃទឹកដ៏ធំដល់ម្ល៉ោះ ឲ្យជាដុំបាន យ៉ាងដូចម្តេច?" ។ គប្បីឆ្លើយថា "ធ្វើបាន ព្រោះទឹកបើកនូវប្រហោងឲ្យ" ។ មែនពិត ទឹកនោះ ឲ្យនូវប្រហោង ដល់ខ្យល់នោះ ក្នុងទីនោះៗ ។ ទឹកនោះ ត្រូវខ្យល់ប្រមូលផ្តុំ ធ្វើឲ្យទៅជាដុំ យ៉ាងនោះ ក៏អស់ទៅ ហួតចុះទៅខាងក្រោម ដោយលំដាប់ ។ កាលបើទឹកហួតចុះហើយៗ ព្រហ្មលោក ក៏កើតប្រាកដឡើង ក្នុងកន្លែងដែលជាប់ជាព្រហ្មលោក និង ទេវលោកទាំងឡាយ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ក្នុងកន្លែងដែលជាប់ជាកាមាវចរទេវលោក ៤ ជាន់ ពួជ ខាងលើ ។ តែថា កាលបើទឹកហួតចុះហើយ មកដល់ទីដែលជាប់ជាផែនដីមកពីមុន, ខ្យល់ ដ៏មានកម្លាំង ក៏កើតឡើង ។ ខ្យល់ ដ៏មានកម្លាំងនោះ តែងសុះទុកនូវទឹកនោះ ធ្វើមិនឲ្យជ្រួតជ្រាបបាន ដូចទឹកដែលឋិតនៅក្នុងធម្មក្រក ដែលបុគ្គលបិទមាត់ជិតហើយដូច្នោះ ។ ទឹកមានរសផ្អែម ដល់នូវការអស់ទៅ ញាំងផែនដីមានរស ពួជខាងលើ ឲ្យកើតឡើងព្រម ។ ផែនដីមានរសនោះ ជាវត្ថុដែលជល់ព្រមហើយ ដោយពណ៌ និង ជល់ព្រមដោយក្លិន និង រស ដូចជាខ្ទិះ ពួជខាងលើ នៃបាយបាយាសដែលមិនមានទឹកដូច្នោះឯង ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

(អាភស្សរព្រហ្មសោយរសផែនដីជាអាហារ)

ក៏ក្នុងកាលនោះ សត្វទាំងឡាយ ដែលកើត មុនគេ ក្នុងអាភស្សរព្រហ្មលោក ចុតិ ចាកអាភស្សរព្រហ្មលោកនោះ ព្រោះអស់អាយុ ឬ អស់បុណ្យ ជាឧបបាតិកៈ តែងចូលទៅកើតក្នុងលោកនេះ ។ សត្វទាំងនោះ ជាអ្នកមានរស្មីភ្លឺដោយខ្លួនឯង ត្រាច់ទៅ ក្នុងអាកាសបាន ។ សត្វទាំងនោះ ភ្លក្សហើយ នូវផែនដីមានរសនោះ ត្រូវតណ្ហាគ្របសង្កត់ហើយ ព្យាយាមប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើឲ្យជាពំនូតហើយបរិភោគ តាមនយដែលលោកពោលហើយ ក្នុងអគ្គញ្ញសូត្រឯណោះ ។ គ្រានោះ រស្មីភ្លឺដោយខ្លួនឯង របស់សត្វទាំងនោះ ក៏បាត់ទៅ ងងឹតក៏កើតមាន ។ សត្វទាំងនោះឃើញនូវងងឹត ក៏ភ័យខ្លាច ។ លំដាប់នោះ មណ្ឌលនៃព្រះអាទិត្យ ទំហំ ៥០ យោជន៍ ដែលញុំងភ័យឲ្យវិនាសហើយ បង្កើតនូវភាពភ្លឺថ្លា ដល់សត្វទាំងនោះ កើតឡើងច្បាស់ ។ សត្វទាំងនោះ ឃើញនូវមណ្ឌលនៃព្រះអាទិត្យនោះហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរថា "យើងទាំងឡាយ បាននូវពន្លឺហើយ" ទើបធ្វើនូវឈ្មោះនៃមណ្ឌលព្រះអាទិត្យនោះថា "សុរិយៈ" ហ្នឹងឯង ព្រោះពាក្យដែលសត្វទាំងឡាយនោះពោលថា "មណ្ឌលនៃពន្លឺ ដ៏វិសេសដែលញុំងភ័យ របស់ពួកយើងដែលភ័យខ្លាច ឲ្យវិនាសហើយ ញុំងភាពភ្លឺថ្លាឲ្យកើតឡើង រះឡើងហើយ ព្រោះហេតុនោះ មណ្ឌលនៃពន្លឺ ដ៏វិសេសនោះ ចូរឈ្មោះ សុរិយៈ" ដូច្នេះ ។

(ព្រះបន្ទូ កើតឡើង)

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

លំដាប់នោះ កាលបើព្រះអាទិត្យ ធ្វើនូវពន្លឺ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយ លិចបាត់ទៅ, ពួកសត្វទាំងនោះ ក៏ភ័យខ្លាចម្តងទៀត ដោយ ស្រែកយំថា "ពួកយើងបានហើយនូវពន្លឺឯណា ពន្លឺរបស់ពួកយើង នោះឯង បានបាត់ទៅហើយ" ដូច្នេះ ។ សត្វទាំងនោះ តែងមាន សេចក្តីរិះគិត យ៉ាងនេះថា "គប្បីជាការប្រពៃណាស់ហ្ន៎ ថាបើ ពួក យើង គប្បីបានពន្លឺដទៃទៀត " ។ មណ្ឌល នៃព្រះចន្ទ ទំហំ ៤៩ យោជន៍ ហាក់ដូចជាដឹងនូវចិត្ត របស់សត្វទាំងនោះ ក៏កើតឡើង ប្រាកដ ។ សត្វទាំងនោះ ឃើញនូវមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទនោះ ហើយ មានចិត្តត្រេកអរក្រៃពេកហួសប្រមាណ ក៏នាំគ្នាជាក់ឈ្មោះមណ្ឌល ព្រះចន្ទនោះថា "ព្រះចន្ទ" ដូច្នេះហ្នឹងឯង ព្រោះពាក្យដែលពួកគេ ពោលហើយថា "មណ្ឌលពន្លឺដ៏វិសេសនេះ ហាក់ដូចជាដឹងសេចក្តី ពេញចិត្ត របស់ពួកយើង រះឡើងហើយ ព្រោះហេតុនោះ មណ្ឌល នៃពន្លឺ ដ៏វិសេសនេះ ចូរជាព្រះចន្ទ" ដូច្នេះ ។

(នក្ខត្តបុក្ខ កើតមាន)

កាលបើព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ កើតឡើងប្រាកដ យ៉ាង ដូច្នេះហើយ, នក្ខត្តបុក្ខ (ផ្កាយ) ទាំងឡាយ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ចាប់តាំងអំពីនោះមក យប់ និង ថ្ងៃ ក៏កើតប្រាកដ និង ខែ កន្លះខែ រដូវ និង ឆ្នាំ ទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដ ដោយលំដាប់ ។

មួយទៀត ក្នុងថ្ងៃដែលព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ កើតឡើង ប្រាកដនុ៎ះឯង ភ្នំសិនេរុ ភ្នំចក្រវាឡ និង ភ្នំហិមពាន្ត ក៏កើតឡើង

ប្រាកដ ។ ក៏ឯភ្នំទាំង ៣ នោះ កើតឡើងប្រាកដ ក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី ខែផល្គុណ មែនពិត មិនមុន មិនក្រោយគ្នាឡើយ ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ឆ្លើយថា កាលបើបាយនៃអង្គរាជ្ញ ដែលគេចំអិន តាំងឡើងនូវពពុះទាំងឡាយ ដោយដំណាលគ្នាតែម្តង, ប្រទេសទាំងឡាយពួកមួយ ជាពំនូកៗ ពួកមួយជាទំនាបៗ ពួកមួយ រាបស្មើៗ យ៉ាងណាមិញ, ប្រទេសទាំងនោះ ក្នុងទីខ្ពស់ៗ កើតជាភ្នំទាំងឡាយ, ក្នុងទីទំនាបៗ គឺជាសមុទ្រទាំងឡាយ, ក្នុងទីរាបស្មើៗ គឺទៅជាទ្វីបទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

(អាហារដ៏ប្រណីតក៏បាត់ទៅ)

គ្រានោះ កាលបើសត្វទាំងនោះ បរិភោគនូវផែនដីមានរស, សត្វពួកខ្លះ មានសម្បុរល្អ សត្វពួកខ្លះ មានសម្បុរអាក្រក់ ដោយលំដាប់ ។ បណ្តាសត្វទាំងនោះ ពួកសត្វមានសម្បុរល្អ តែងមើលងាយនូវពួកសត្វដែលមានសម្បុរអាក្រក់ ។ ផែនដីមានរសនោះឯង ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ព្រោះបច្ច័យនៃអតិមានៈ (ការប្រកាន់ក្រៃពេក) នៃសត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្រមរផែនដី កើតប្រាកដ ។ បន្ទាប់មក ដោយនយនោះឯង សូម្បីក្រមរផែនដីនោះ របស់ពួកគេ ក៏អន្តរធានបាត់ទៅដែរ ។ វល្លិដ៏ចំរើន មានរសឆ្ងាញ់ ក៏កើតប្រាកដ ។ ដោយនយដូចគ្នានោះដែរ វល្លិដ៏ចំរើន មានរសឆ្ងាញ់នោះឯង ក៏អន្តរធានបាត់ទៅ ។ ស្រូវសាលី ជារបស់មិនបាច់ជាំ ដោយខស មិនមានកន្ទក់ មិនមានអង្កាម មានក្លិនក្រអូប មានផ្លែជាអង្គរ កើតឡើង

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ប្រាកដ ។ បន្ទាប់មក កាជន:ទាំងឡាយ ក៏កើតឡើង ដល់សត្វទាំងនោះ ។ សត្វទាំងនោះ ដាក់ស្រូវសាលី ក្នុងកាជន:ហើយ ទុកលើខ្នងនៃផ្ទាំងថ្ម ។ អណ្តាតភ្លើង តាំងឡើង ដោយខ្លួនឯងហើយ ចំអិននូវអង្ករស្រូវសាលីនោះឯង ។ អង្ករនោះ ក្លាយទៅជាបាយប្រហែលគ្នានឹងផ្កាម្ទិះរួតមែនពិត ។ បាយនោះ មិនមានកិច្ចដែលត្រូវធ្វើដោយសម្ល ឬ ដោយម្ហូបក្រៀមទេ ។ ពួកសត្វទាំងនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីបរិភោគនូវរសណាៗ បាយ ក៏មានរសនោះៗ តែម្តង ។

(មូត្រ, ការីស, ទ្វារ ធំង មេប៉ុន កើតមាន)

កាលបើសត្វទាំងនោះ បរិភោគនូវអាហារដ៏គ្រោតគ្រាតនោះ មូត្រ និង ការីស ក៏កើតព្រម ចាប់ដើមពីការបរិភោគអាហារនោះ ។ គ្រានោះ មុខនៃដំបៅទាំងឡាយ ក៏បែកចេញមក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាហូរចេញនូវមូត្រ និង ការីសនោះ របស់សត្វទាំងនោះ ។ ភាពជាបុរសក៏កើតប្រាកដ ដល់បុរស ឯភាពជាស្ត្រី ក៏កើតប្រាកដដល់ស្ត្រីដែរ ។ បានឮមកថា បណ្តាបុរស និង ស្ត្រីទាំងនោះ ស្ត្រីសំឡឹងមើលបុរស និង បុរសសំឡឹងមើលស្ត្រី ហួសកំណត់ ។ ការក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម កើតមាន ដល់សត្វទាំងនោះ ព្រោះការសំឡឹងមើលហួសកំណត់ជាបច្ច័យ ។ បន្ទាប់ពីនោះមក សត្វទាំងនោះ ក៏សេពនូវមេថុនធម្ម ។ ព្រោះការសេពនូវអសទ្ធម្មជាបច្ច័យ ពួកគេទាំងនោះ ត្រូវពួកវិញ្ញូជន តិះដៀល បៀតបៀន ធ្វើនូវផ្ទះទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនៃការបិទបាំងនូវអសទ្ធម្មនោះ ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

(អទិដ្ឋាទាន កើតមាន)

សត្វទាំងឡាយនោះ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ នៃសត្វអ្នកប្រកប ដោយជាតិជាអ្នកខ្វិលច្រអូសណាមួយ ទើបធ្វើការសន្សំ ដោយលំដាប់ ។ ចាប់ផ្តើមអំពីពេលនោះមក ទាំងកន្ទក់ទាំងអង្កាម រួបរឹតនូវអង្ករ ។ សូម្បីទីដែលគេច្រូតហើយ ក៏មិនត្រឡប់ជុះឡើងវិញដែរ ។ សត្វទាំងនោះ អង្គុយប្រជុំគ្នា ជកជង្ហើមធំ ថា "ម្នាលគ្នាយើងទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក កើតប្រាកដ ក្នុងសត្វទាំងឡាយហើយហ្ន៎, មែនពិត ក្នុងកាលមុន ពួកយើងជាសត្វកើតដោយឈានចិត្តមនោមយៈ" ដូច្នេះជាដើម ។ ពាក្យទាំងពួងបណ្ឌិត គប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារ តាមន័យដែលលោកពោលហើយក្នុងអគ្គញ្ញសូត្រចុះ [1] ។ តពីនោះមក សត្វទាំងនោះ ទើបរៀបចំភ្ជីស្រែ (ព្រំដែន) ។ គ្រានោះ សត្វដទៃទៀត កាន់យកនូវចំណែករបស់សត្វមួយទៀត ដែលគេមិនបានឲ្យហើយ ។ សត្វទាំងនោះផ្តាសានូវសត្វនោះ អស់វារៈពីរដង ក្នុងលើកទីបី ក៏ប្រហារដោយគ្រឿងប្រហារទាំងឡាយ មានបាតដៃ ដុំដី និង ដំបងជាដើម ។

(ព្រះរាជាដំបូង កើតមាន)

កាលបើការលួចទ្រព្យ ការតិះដៀលគ្នា ការនិយាយកុហក និង ការកាន់យកដំបង កើតឡើងហើយ, សត្វទាំងនោះ ក៏មកប្រជុំប្រឹក្សាគ្នា ថា "បើដូច្នោះ មានតែពួកយើង គប្បីសន្មត នូវសត្វមួយ

๑- អគ្គញ្ញសូត្រ មាននៅក្នុង សុ. ទី. បា. គាគទី ๑๘ ទំព័រទី ๕๓ ។

*រូប, ក្នុងចំណោមពួកយើង សត្វណា គប្បីបង្ក្រាបនូវសត្វដែលខ្ជូន គប្បីបង្ក្រាប គប្បីតិះដៀល នូវសត្វដែលខ្ជូនគប្បីតិះដៀល គប្បីបណ្តេញចេញ នូវសត្វដែលខ្ជូនគប្បីបណ្តេញចេញបាន ដោយប្រពៃ, មួយទៀត យើងទាំងឡាយ នឹងបន្ថែមឲ្យនូវចំណែកនៃស្រូវសាលីដល់សត្វនោះ" ដូច្នេះ ។ ក៏កាលបើសត្វទាំងឡាយ ធ្វើការប្រជុំគ្នា យ៉ាងនេះស្រេចហើយ, ព្រះមានព្រះភាគអង្គនេះឯង ជាព្រះពោធិសត្វ ក្នុងកប្បនេះមុនគេ សម័យនោះ ព្រះអង្គជាអ្នកមានព្រះរូបល្អក្រៃលែងជាង ក្នុងសត្វទាំងឡាយនោះ ។ ព្រះអង្គ ជាអ្នកគឺបុគ្គលគួរគេយកគន់ជាង និង ជាអ្នកមានសក្តិច្រើនជាង ទ្រង់ជល់ដោយពុទ្ធិ ទ្រង់អាចដើម្បីធ្វើនូវការផ្ទេញ់ផ្ទាល់ និង ការផ្តងឡើង ។ សត្វទាំងនោះ ក៏ចូលទៅរកព្រះអង្គ អង្វរករហើយ ក៏បានសន្មតឡើង ។ ព្រះពោធិសត្វនោះ ជ្រាបជហើយ ដោយព្រះនាមទាំងឡាយ ៣ គឺ ព្រះនាម ថា "**មហាសម្មតៈ**" ព្រោះជាអ្នកដែលមហាជននោះសន្មតឡើងហើយ, ព្រះនាមថា "**ក្សត្រ**" ព្រោះព្រះអង្គជាអធិបតីជាធំ លើខេត្តទាំងឡាយ, ព្រះនាមថា "**រាជា**" ព្រោះទ្រង់ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យត្រេកអរ ដោយព្រះធម៌ដ៏ស្មើគ្នា ។ ក៏តំណែង ឯណា ជាតំណែងដ៏អស្ចារ្យ ក្នុងលោក, ព្រះពោធិសត្វហ្នឹងឯង ទ្រង់ជាបុរសមុនគេ ក្នុងតំណែងនោះ ។ កាលបើមណ្ឌលក្សត្រ លើកតាំងព្រះពោធិសត្វ ឲ្យជាអ្នកមុនគេ យ៉ាងនេះហើយ, សូម្បីវណ្ណៈទាំងឡាយ មានវណ្ណៈព្រាហ្មណ៍ជាដើម ក៏កើតឡើង ដោយលំដាប់ ។*

អភិញ្ញានិទ្ទេស

(រយៈកាលនៃអសង្ខ្យៃយកប្បក្នុងតេជោសំវដ្តិ:)

*ក្នុងកប្បទាំង ๔ នោះ ចាប់តាំងអំពីមហាមេឃដែលញុាំង កប្បឲ្យវិនាស រហូតដល់ការជាច់ស្រឡះ នៃអណ្តាតភ្លើង នេះជា អសង្ខ្យៃយមួយ ហៅថា "**សំវដ្តកប្ប**" ។ ចាប់តាំងអំពីអណ្តាតភ្លើង ដែលញុាំងកប្បឲ្យវិនាស ជាច់ស្រឡះអស់ទៅ រហូតដល់កកើត បានជាមហាមេឃ ដែលញុាំងសែនកោដិចក្រវាឡឲ្យពេញ នេះជា អសង្ខ្យៃយ ទី២ លោកហៅថា "**សំវដ្តដ្ឋាយីកប្ប**" ។ ចាប់តាំងអំពី កកើតមហាមេឃមក រហូតដល់ការកើតជ្រុកជន្លឹង នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី៣ លោកហៅថា "**វិវដ្តកប្ប**" ។ ចាប់តាំងអំពីការកើតជ្រុកជន្លឹង នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ មក រហូតដល់មហាមេឃប្រល័យកប្ប ម្តងទៀត នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី៤ លោកហៅថា "**វិវដ្តដ្ឋាយីកប្ប**" ។ បួនអសង្ខ្យៃយនេះ ជាមហាកប្ប មួយ ។*

ការវិនាស ដោយភ្លើង និង ការតាំងឡើងថ្មី នៃពុទ្ធក្ខេត្ត បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប តាមន័យដែលពោលមកនេះ ជាចម្បង ។

(អាបោសំវដ្តិ:)

(๒๕๓) ចំណែកក្នុងសម័យណា កប្ប វិនាសដោយទឹក ។ បណ្ឌិត គប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារ តាមន័យដែលពោលហើយក្នុងកាល មុនថា "តាំងតែអំពីដើមមក មហាមេឃ ដែលញុាំងកប្បឲ្យវិនាស តាំងឡើងហើយ" ដូច្នេះជាដើមទុំៈឯង ។ ប៉ុន្តែ សេចក្តីនេះ ជាសេចក្តី

ប្លែកគ្នា ។ មហាមេឃទឹកក្រុត ដែលជាអ្នកប្រល័យកប្ប ក្នុងអាថោសំវដ្ដៈនេះ តាំងឡើងជួចជាព្រះអាទិត្យទី២ ក្នុងតេជោសំវដ្ដៈនោះឯង ។ មហាមេឃទឹកក្រុតនោះ ជាដំបូង កាលបង្អុរភ្លៀងល្អិតៗ ធ្លាក់ចុះមក ក៏បង្អុរចុះ ដោយគ្រាប់ភ្លៀង ធំ ដោយលំដាប់ ញាំងសែនកោដិចក្រវាឡឲ្យពេញ ។ ទីទាំងឡាយ មានប្រឹថពី និង ភ្នំជាដើម ដែលទឹកក្រុត ពាល់ត្រូវហើយៗ ក៏រលាយ ។ ទឹក ត្រូវឲ្យល់ទាំងឡាយ ទ្រដោយជុំវិញ ។ ទឹក ចាប់យកតាំងអំពីផែនដី រហូតដល់ព្រហ្មលោកជាន់ទុតិយជ្ឈានភូមិ ។ ទឹកនោះ ញាំងព្រហ្មលោកទាំងបី ក្នុងព្រហ្មលោកជាន់ទុតិយជ្ឈានភូមិនោះ ឲ្យរលាយហើយ តាំងនៅ ចុចចំព្រហ្មលោក ជាន់សុភកិណ្ហៈ ។ ទឹក ដែលប្រល័យកប្ប នោះ ដែលដល់នូវការរាប់ថា សង្ខ្យា សូម្បីត្រឹមតែតូចឆ្មារ មាននៅជរាបណា, ក៏មិនស្ងប់ ជរាបនោះ, ប៉ុន្តែ លុះគ្រប់សង្កត់ នូវរបស់ដែលរាប់ថា សង្ខ្យាទាំងពួង ដែលទៅតាមទឹកហើយ ទើបស្ងប់រម្ងាប់ គឺដល់នូវការបាត់ទៅ យ៉ាងធាប់រហ័ស, អាកាស ខាងលើ ជាមួយនឹងអាកាស ខាងក្រោម ក៏ងងឹតសូន្យឈឹង តែមួយ ដូច្នេះឯង ។ ពាក្យទាំងពួង ដូចគ្នានឹងពាក្យដែលពោលហើយ ក្នុងតេជោសំវដ្ដៈ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងអាថោសំវដ្ដៈនេះ លោកធ្វើនូវអាកស្សរព្រហ្មលោក ឲ្យជាចម្បង កើតឡើងច្រាកដ តែម៉្យាង ។ មួយទៀត សត្វទាំងឡាយ ដែលចុតិ ចាកព្រហ្មលោក ជាន់សុភកិណ្ហៈ ហើយ ទៅកើត ក្នុងទីផ្សេងៗ មានព្រហ្មលោក ជាន់អាភស្សរៈជាដើម ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

(រយៈកាលនៃអសង្ខ្យៃយកប្បក្នុងអាបោសំវដ្តៈ)

ក្នុងកប្បទាំង ៤ នោះ តាំងពីមហាមេឃប្រល័យកប្ប ដរាបដល់ទឹកក្រុតប្រល័យកប្បជាច់ស្រឡះទៅ នេះជាអសង្ខ្យៃយមួយ ។ តាំងអំពីទឹកក្រុតជាច់ស្រឡះអស់ ដរាបដល់មហាមេឃកកើតឡើង នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី២ ។ តាំងអំពីមហាមេឃ កកើតឡើង ដរាបមកដល់ការកើតឡើងជ្រាកជ នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ នេះគឺជាអសង្ខ្យៃយ ទី៣ ។ តាំងអំពីការកើតឡើងជ្រាកជ នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ដរាបដល់មហាមេឃញាំងកប្បឲ្យវិនាសសាជាថ្មីទៀត នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី៤ ។ (បូករួម) អសង្ខ្យៃយ ៤ នេះ ជាមហាកប្បមួយ ។

ការវិនាស ដោយទឹក និង ការតាំងឡើងថ្មី នៃ (ពុទ្ធក្ខេត្ត) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប តាមន័យដែលបានពោលមកនេះឯង ។

(វាយោសំវដ្តៈ)

ក្នុងសម័យណា កប្ប វិនាស ដោយខ្យល់ ។ បណ្ឌិត គប្បីសំដែងពាក្យទាំងពួង ឲ្យបានពិស្តារ តាមន័យដែលពោលហើយក្នុងកាលមុនថា "តាំងតែអំពីដើមមក មហាមេឃ ដែលញាំងកប្បឲ្យវិនាស តាំងឡើងហើយ" ដូច្នេះជាដើមនុ៎ះឯង ។ តែសេចក្តីនេះជាសេចក្តីប្លែកគ្នា ។ ខ្យល់តាំងឡើងព្រម ដើម្បីប្រល័យកប្ប ក្នុងវាយោសំវដ្តៈនេះ ប្រៀបដូចជាព្រះអាទិត្យ ទី២ ក្នុងតេជោសំវដ្តៈនោះឯង ។ ខ្យល់នោះ ជាដំបូង ញាំងធូលីគ្រើម ឲ្យតាំងឡើង បន្ទាប់

មក ក៏ញ៉ាំងធូលីល្អិតឲ្យតាំងឡើង ញ៉ាំងខ្យាច់ល្អិត ញ៉ាំងខ្យាច់គ្រើម ញ៉ាំងវត្តុទាំងឡាយមានក្រួស និង ថ្ម ជាដើម ឲ្យតាំងឡើង ដូច្នេះ ជរាបដល់ញ៉ាំងថ្ម ទំហំប៉ុនផ្ទះកំពូល និង ដើមឈើធំ ដែលឋិតនៅ ក្នុងទីគោក ឲ្យតាំងឡើង ។ វត្តុទាំងឡាយនោះ ឡើងពីដី ទៅកាន់ អាកាស តែមិនធ្លាក់មកទៀតទេ ។ វត្តុទាំងនោះ រលាយបាត់ខ្ទេចខ្ទី អស់ ក្នុងអាកាសនោះតែម្តង ។ លំដាប់នោះ ខ្យល់តាំងឡើងហើយ ព្ធដ៏ខាងក្រោមនៃមហាប្រឋពី ញ៉ាំងផែនដីឲ្យត្រឡប់បាស់ជើងឡើង ទៅខាងលើ ហើយបោះទៅព្ធដ៏អាកាស ។ បំណែកមួយៗ នៃផែន ដីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ក៏មានប្រមាណ ២០០ យោជន៍ ៣០០, ៤០០, និង ប្រមាណ ៥០០ យោជន៍ ក៏មាន បានបែកខ្ចាយហើយ ត្រូវកម្លាំងខ្យល់បក់ឡើងហើយ ល្អិតខ្ទេចខ្ទី រលាយបាត់អស់ ព្ធដ៏ អាកាសដូចគ្នា ។ សូម្បីភ្នំចក្រវាឡ សូម្បីភ្នំសិនេរុ ក៏ខ្យល់បក់ឡើង ទៅលើ ហើយបោះទៅ ព្ធដ៏អាកាសដែរ ។ ភ្នំទាំងពីរនោះ ប៉ះទង្គិច គ្នានឹងគ្នាហើយ ក៏ល្អិតខ្ទេចខ្ទី រលាយបាត់អស់ ។ ខ្យល់នោះ កាល ញ៉ាំងវិមាននៃកុម្ភដ្ឋកទេវតាទាំងឡាយ និង វិមានអាកាសដ្ឋកទេវតា ទាំងឡាយ ឲ្យវិនាស ដោយឧបាយ ដូចគ្នានោះឯង ធ្វើនូវកាមាវចរ ទេវលោក ៦ ជាន់ ឲ្យវិនាសហើយ ទើបញ៉ាំងសែនកោដិចក្រវាឡ ឲ្យវិនាស ។ ភ្នំចក្រវាឡ ជាមួយនឹងភ្នំចក្រវាឡ ភ្នំហិមពាន្ត ជាមួយ នឹងភ្នំហិមពាន្ត ភ្នំសិនេរុ ជាមួយនឹងភ្នំសិនេរុ ទាំងឡាយ ក្នុងសែន កោដិចក្រវាឡនោះ ប៉ះទង្គិច ជល់គ្នានឹងគ្នាហើយ ក៏ទៅជាល្អិតខ្ទេច

ខ្ទី វិនាសអស់ទៅ ។ ខ្យល់ចាប់យក តាំងអំពីផែនដីឡើងទៅ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកជាន់តតិយជ្ឈានភូមិ ។ ខ្យល់នុ៎ះ ញ៉ាំងព្រហ្មលោកបីជាន់ ក្នុងតតិយជ្ឈានភូមិនោះ ឲ្យវិនាសហើយ ក៏តាំងនៅចុចយកព្រហ្មលោក ជាន់វេហប្ផលៈ ។ ខ្យល់នោះ ញ៉ាំងវត្ថុ ដែលរាប់ថាសង្ខារទាំងពួង ឲ្យវិនាស យ៉ាងនេះហើយ ក៏វិនាសខ្ជនឯងទៅផងដែរ ។ អាកាស ឰដ៏ខាងលើ ជាមួយនឹងអាកាសឰដ៏ខាងក្រោម ក៏ឆងឹតសូន្យឈឹងតែមួយ ។ ពាក្យទាំងពួង ដូចគ្នានឹងពាក្យដែលពោលហើយ(ក្នុងតេជោសំវដ្តៈ) ។ ប៉ុន្តែក្នុងវាយោសំវដ្តៈនេះ លោករាប់ពីសុភកិណ្ហព្រហ្មលោក ជាដើមទៅ ក៏កើតប្រាកដ ។ ចំណែកឯសត្វទាំងឡាយ ចុតិ ចាកព្រហ្មលោក ជាន់វេហប្ផលៈហើយ ក៏ទៅកើត ក្នុងទីទាំងឡាយ មានព្រហ្មលោក ជាន់សុភកិណ្ហៈជាដើម ។

(រយៈកាលនៃអសង្ខ្យៃកប្បក្នុងវាយោសំវដ្តិៈ)

ក្នុងកប្បទាំង ៤ នោះ ចាប់តាំងអំពីមហាមេឃញ៉ាំងកប្បឲ្យវិនាស ដរាបដល់ខ្យល់ញ៉ាំងកប្បឲ្យវិនាសជាច់ស្រឡះទៅ នេះជាអសង្ខ្យៃយមួយ ។ តាំងពីជាច់ស្រឡះបាត់ខ្យល់ទៅ ដរាបដល់មហាមេឃកកើត (ភ្លៀងធំជាគ្រឿងសំរេច) នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី២, តាំងពីមហាមេឃកកើត ដរាបដល់ការកើតឡើងប្រាកដ នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី៣, តាំងពីការកើតឡើងប្រាកដ នៃព្រះចន្ទ និង ព្រះអាទិត្យ ដរាបដល់មហាមេឃញ៉ាំងកប្បឲ្យវិនាសម្តងទៀត នេះជាអសង្ខ្យៃយ ទី៤ ។ បួន អសង្ខ្យៃយនេះ

ជាមហាកប្បមួយ ។

ការវិនាស ដោយខ្យល់ និង ការតាំងឡើងសាជាថ្មី (នៃពុទ្ធក្ខេត្ត) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប តាមនយដែលបានពោលមកហើយនោះឯង ។

(លោកវិនាសដោយអកុសលមូលជាហេតុ)

(២៥៤) សួរថា "លោក វិនាសយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វី?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះអកុសលមូលជាហេតុ" ។ មែនពិតហើយ កាលបើអកុសលមូល ជុះជាលឡើងហើយ, លោក តែងវិនា យ៉ាងនេះ ។ ក៏លោកនោះ កាលបើភគៈ ក្រាស់ជាង ក៏វិនាស ដោយភ្លើង, កាលបើទោសៈ ក្រាស់ជាង វិនាស ដោយទឹក ។ ប៉ុន្តែ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា "កាលបើទោសៈ ក្រាស់ជាង លោក វិនាស ដោយភ្លើង, កាលបើភគៈ ក្រាស់ជាង វិនាស ដោយទឹក" ដូច្នេះ ។ កាលបើមោហៈ ក្រាស់ជាង វិនាស ដោយខ្យល់ ។

ក៏ឯលោក កាលវិនាសយ៉ាងនេះ វិនាស ដោយភ្លើង អស់ ៧ ថ្ងៃ មិនមានចន្លោះឡើយ, ក្នុងថ្ងៃ ទី៨ ទើបវិនាស ដោយទឹក, វិនាស ដោយភ្លើង អស់ ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃ ទី៨ វិនាស ដោយទឹក ម្តងទៀត ដោយនយនេះឯង លោក កាលវិនាស ក្នុងថ្ងៃជាគម្រប់ ៨ ៗ យ៉ាងនេះ វិនាស ដោយទឹក អស់វារៈ ៧ ដង វិនាសដោយភ្លើង អស់ ៧ ថ្ងៃ ម្តងទៀត ។ ដោយកាលមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ៦៣ កប្ប ជានកន្លងទៅហើយ ។ ក្នុងចន្លោះ ៦៣ កប្បនោះ ខ្យល់ដែលទប់នូវថ្ងៃដែល

ទីធ្វើនាស ដោយទឹក សូម្បីមកដល់ហើយ បាននូវឱកាសហើយ ក៏កំចាត់កំចាយនូវសុភកិណ្ណព្រហ្ម ដែលមានអាយុ ៦៤ កប្ប ពេញបរិបូរ ញុំាងលោកឲ្យវិនាសបាន ។

(កែបាឡីដៃលសំដៅងអាការរលឹក)

ក៏ភិក្ខុ អ្នករលឹកបាន អស់កប្បទាំងឡាយ សូម្បីការរលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស ក្នុងចំណោមកប្បទាំងនោះ តែងរលឹកឃើញ អស់សំវដ្តកប្ប មិនតែមួយខ្លះ អស់វិវដ្តកប្ប មិនតែមួយខ្លះ អស់សំវដ្តវិវដ្តកប្ប មិនតែមួយខ្លះ ។ រលឹកបានដោយប្រការដូចម្តេច? ។ រលឹកបាន ដោយនយថា "**អមុត្រាសិំ**" ដូច្នេះជាដើម ។

ក្នុងបាឋៈនោះ ពាក្យថា "**អមុត្រាសិំ**" សេចក្តីថា ក្នុងសំវដ្តកប្ប ឯណោះក្តី ក្នុងភពឯណោះក្តី ក្នុងកំណើតឯណោះក្តី ក្នុងគតិឯណោះក្តី ក្នុងវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ឯណោះក្តី ក្នុងសត្តាវាស ឯណោះក្តី ក្នុងសត្តនិកាយ ឯណោះក្តី ខ្ញុំបានកើតហើយ ។ ពាក្យថា "**ឯវំនាមោ**" គឺ ខ្ញុំឈ្មោះ តិស្សៈ ឬ បុស្សៈ ។ ពាក្យថា "**ឯវំគោត្តោ**" គឺ ខ្ញុំ ជាកច្ចាយនគោត្រ ឬ កស្សបគោត្រ ។ ពាក្យទាំងពីរនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយអំណាចនៃការរលឹកឃើញនូវឈ្មោះ និង គោត្រ របស់ខ្លួន ក្នុងភពដែលកន្លងទៅហើយ របស់ភិក្ខុនោះ ។ ប្រសិនណាបើ ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីរលឹកឃើញ នូវការដល់ព្រមដោយពណ៌សម្បុរក្តី នូវការៈនៃខ្លួនជាអ្នករស់នៅថោកទាប ឬ ថ្លៃថ្លាក្តី នូវភាពជាអ្នកមានសេចក្តីសុខ ឬ ទុក្ខ ដ៏ក្រាស់ក្រែលក្តី នូវ

ការៈនៃខ្លួនជាអ្នកមានអាយុវែង ឬ អាយុខ្លីក្តី របស់ខ្លួន ក្នុងកាលនោះ កិក្ខុនោះ រមែងរលើកឃើញ នូវកំណើតទាំងនោះបាន មែនពិត ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា "មានពណ៌សម្បុរយ៉ាងនេះ ។បេ។ មានកំណត់កាលនៃអាយុយ៉ាងនេះ" ដូច្នេះជាដើម ។

*ក្នុងបាឋៈទាំងនោះ ពាក្យថា "**ឯវំវណ្ណោ**" គឺ ជាអ្នកមានសម្បុរស ឬ មានសម្បុរខ្មៅ ។ ពាក្យថា "**ឯវមាហារោ**" គឺជាអ្នកមានបាយនៃអង្ករស្រូវសាលីដែលផ្សំដោយសាច់ ឬ មានផ្លែឈើ ប្រព្រឹត្តទៅជាភោជន ។ ពាក្យថា "**ឯវំ សុខទុក្ខប្បដិសំវេទី**" សេចក្តីថា ជាអ្នកសោយនូវសុខ និង ទុក្ខ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងកាយ និង ចិត្ត ឬ មានវត្ថុដែលប្រកបដោយអាមិស និង មិនមានអាមិសជាដើមជាប្រភេទដោយអនេកប្បការ ។ ពាក្យថា "**ឯវមាយុបរិយន្តោ**" គឺ មានកំណត់អាយុប្រមាណ ១០០ ឆ្នាំ ឬ មានអាយុដល់ទៅ ៨៤,០០០ កប្ប យ៉ាងនេះ ។ ពាក្យថា "**សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទបាទិ**" សេចក្តីថា មួយទៀត អាត្មាអញនោះ ចុតិ ចាកកព ឬ ចាកកំណើត ចាកគតិ ចាកវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ចាកសត្តាវាស ចាកសត្តនិកាយនោះ ហើយកើតក្នុងកព ឬ ក្នុងកំណើត ក្នុងគតិ ក្នុងវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ក្នុងសត្តាវាស ក្នុងសត្តនិកាយ ឈ្មោះឯណោះ ។ ពាក្យថា "**តត្រាបាសិ**" សេចក្តីថា បន្ទាប់មក សូម្បីក្នុងកព ឬ ក្នុងកំណើត ក្នុងគតិ ក្នុងវិញ្ញាណដ្ឋិតិ ក្នុងសត្តាវាស ក្នុងសត្តនិកាយនោះ អាត្មាអញ ក៏បានកើតហើយ ម្តង*

ទៀត ។ ពាក្យថា "**ឯវំនាមោ**" ដូច្នេះជាដើម ក៏មានន័យដូចបានពោលមកហើយហ្នឹងឯង ។

ន័យមួយទៀត ពាក្យថា "**អមុត្រាស៊ី**" នេះ ជាពាក្យរលឹកឃើញ តាមប្រាថ្នារបស់កិក្ខុនោះ អ្នកចុះកាន់ការរលឹកតាមលំដាប់ ។ ពាក្យថា "**សោ តតោ ចុតោ**" នេះ ជាពាក្យពិចារណារបស់កិក្ខុដែលនឹកត្រឡប់មកវិញ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យថា "**អមុត្រ ឧទបាស៊ី**" នេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា "ជាពាក្យគឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅយក នូវទីជាទីកើតនៃកិក្ខុនោះ ជាលំដាប់នៃការកើត ក្នុងភពនេះហ្នឹងឯង ត្រាស់ហើយ ក្នុងបទថា "ទៅកើតហើយក្នុងភពនេះ" ដូច្នេះ ។ ចំណែកពាក្យថា "**តត្រាបាស៊ី**" ដូច្នេះ យ៉ាងនេះជាដើម គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដើម្បីសំដែង នូវការរលឹករឿយៗ នូវឈ្មោះ និង គោត្រ ជាដើម ក្នុងទីជាទីចូលទៅកើត មិនមានចន្លោះនៃការចូលទៅកើតនេះ ក្នុងភពនោះនៃកិក្ខុនុ៎ះ ។

ពាក្យថា "**សោ តតោ ចុតោ ឥធូបបន្នោ**" សេចក្តីថា អាត្មាអញនោះ ច្យុតចាកទីនោះ គឺចាកទីជាទីចូលទៅកើត មិនមានចន្លោះហើយបានកើត ក្នុងទីនេះ គឺក្នុងត្រកូលក្សត្រ ឬ ក្នុងត្រកូលព្រហ្មណ៍ឈ្មោះឯណោះ ។

ពាក្យថា "**ឥតិ**" គឺ **ឯវំ** ប្រែថា ដោយប្រការដូចពោលមកនេះ ។ ពាក្យថា "**សាការំ សឧទ្ទេសំ**" សេចក្តីថា នូវបុព្វេនិវាសដែលឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទើដោយឧទ្ទេស ដោយអំណាចនាម

วิสุทฺธิมคฺคปฺปเภ

និង គោត្រ, ឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទើដោយអាការ ដោយអំណាចពណ៌សម្បុរជាដើម ។ មែនពិត ដោយនាមនិងគោត្រ សត្វគឺលោកសំដែងឡើងថា "តิสฺสะ: กสฺสปะ:" ដូច្នេះជាដើម ។ ដោយប្រការផ្សេងៗ មានពណ៌សម្បុរជាដើម សត្វ ត្រូវគេដឹងបាន ដោយផ្សេងគ្នាថា "មនុสฺสสฺเรฬม มนุสฺสสฺส" ដូច្នេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ នាម និង គោត្រ ឈ្មោះថា ខន្ធសៃ, ហេតុទាំងឡាយ ផ្សេងពីនេះ ឈ្មោះថាអាការ ។ ពាក្យថា "**อเนกวิหิตํ ปุเพฺพนิวาสํ อนุสฺสรติ**" នេះ សុទ្ធតែជាពាក្យមានសេចក្តីងាយយល់ទេ ។

បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណកថា ចប់ហើយ ។

♣ ♣ ♣

ចุตูปปาตญาณกถา

(๒๕๕) បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបសេចក្តី ក្នុងការពណ៌នា នូវញ្ញាណ ក្នុងការច្យុត និង ការចូលទៅកើត នៃសត្វទាំងឡាយ ដូចតទៅនេះ ។

(កែអត្ថបាឡីក្នុងចុตูปបาตญาณ)

ពាក្យថា "**จุตูปปาตญาณายฯ**" សេចក្តីថា ដើម្បីដឹង ក្នុងការច្យុត និង ក្នុងការចូលទៅកើត ។ មានអធិប្បាយថា "ការច្យុត និង ការចូលទៅកើត នៃសត្វទាំងឡាយ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាប ដោយញាណឯណា, ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ញាណនោះ គឺដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទិព្វចក្ខុ ញาณ" ។ ពាក្យថា "**จิตฺตํ อภินีหรติ**

អភិនិន្នោមេតិ សេចក្តីថា កិកូនោះ បង្អោនបរិកម្មចិត្តទៅ និងបញ្ជូនបរិកម្មចិត្តទៅ ។ ពាក្យថា ***"សោ"*** គឺកិកូអ្នកមានការបង្អោនចិត្តទៅបានធ្វើហើយនោះ ។ ចំណែកក្នុងពាក្យទាំងឡាយ មានពាក្យថា ***"ទិព្វេន"*** ជួរច្នេះជាដើម មានអធិប្បាយដូចតទៅ ៖

(ទិព្វចក្ខុ)

ចក្ខុ ឈ្មោះថា ទិព្វ ព្រោះភាវៈនៃចក្ខុនោះដូចជារបស់ទិព្វ ។ មែនពិត បសាទចក្ខុ របស់ទេវតាទាំងឡាយ ជាធម្មជាតកើតអំពីសុចរិតកម្ម គឺទោសទាំងឡាយ មានប្រមាត់ ស្លេស្ម និង ឈាមជាដើម មិនរាំងស្ទះហើយ អាចទទួលនូវអារម្មណ៍ សូម្បីក្នុងទីឆ្ងាយបាន ព្រោះភាវៈនៃទិព្វចក្ខុនោះ រួចស្រឡះហើយចាកគ្រឿងសៅហ្មង ទើបឈ្មោះថាជាទិព្វ ។ ក៏សូម្បីញាណចក្ខុ ដែលកើតអំពីកម្លាំង នៃវីរិយភាវនានេះ ក៏ជ្រាកដដូចជាបសាទចក្ខុនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ញាណចក្ខុនោះ ទើបឈ្មោះថា ទិព្វ ព្រោះភាវៈនៃញាណចក្ខុនោះ ជ្រាកដស្មើដូចជាទិព្វ ។ ញាណចក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ទិព្វ ព្រោះភាវៈនៃញាណនោះ គឺកិកូបានចំពោះហើយ ដោយអំណាចនៃធម៌ ជាគ្រឿងនៅដូចជាទិព្វ និង ព្រោះជាទីអាស្រ័យនូវធម៌ជាគ្រឿងនៅដូចជាទិព្វ របស់ខ្លួនផង ។ ញាណចក្ខុ ឈ្មោះថា ជាទិព្វ ព្រោះមានពន្លឺភ្លឺខ្លាំង ដោយការកំណត់នូវអាលោកកសិណផង ។ ឈ្មោះថា ជាទិព្វ ព្រោះមានដំណើរទៅខ្លាំង ដោយការឃើញនូវរូបដែលតាំងនៅ ក្នុងទីមានខាងក្រៅជញ្ជាំងជាដើមបានផង ។ ពាក្យថា ***"ទិព្វ"*** ទាំងអស់

នោះ បណ្ឌិតប្បីជ្រាប តាមទំនងនៃគម្ពីរសំរាប់តែសពួងណោះចុះ ។

ញាណនោះ ឈ្មោះថា ចក្ខុ ព្រោះអត្ថថា ឃើញ មួយទៀត ឈ្មោះថា ចក្ខុ ព្រោះដូចជាភ្នែក ហេតុធ្វើកិច្ចនៃភ្នែក ។

ញាណចក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ស្អាតប្រែក ព្រោះភាវៈនៃញាណនោះ មានការស្អាតដោយវិសេសគឺទិដ្ឋិជាហេតុ ព្រោះកិរិយាឃើញនូវការច្យុតិ និងការចូលទៅកើត ។ ព្រោះថា បុគ្គលណា ឃើញត្រឹមតែចុតិប៉ុណ្ណោះ មិនឃើញនូវការចូលទៅកើត បុគ្គលនោះ តែងប្រកាន់យកឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ បុគ្គលណា ឃើញនូវត្រឹមតែការចូលទៅកើតប៉ុណ្ណោះ មិនឃើញនូវចុតិ បុគ្គលនោះ តែងប្រកាន់យកសស្សតទិដ្ឋិ ព្រោះការកើតឡើងប្រាកដនៃសត្វថ្មី ។ ចំណែកបុគ្គលណា ឃើញនូវចុតិ និង ការចូលទៅកើតទាំងពីរនោះ បុគ្គលនោះ ព្រោះហេតុដែលរំលងផុត នូវទិដ្ឋិទាំងពីរយ៉ាងនោះបាន ទើបការឃើញនោះ របស់បុគ្គលនោះ ជាហេតុនៃទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ។ ចំណែកឯ ភិក្ខុពុទ្ធបុត្រទាំងឡាយ តែងឃើញនូវចុតិ និង ឧបបាតទាំងពីរនេះពិត ។ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំពោលថា “ញាណចក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ស្អាតប្រែក ព្រោះជាហេតុនៃទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ព្រោះការឃើញទាំងចុតិ ទាំងឧបបាត” ។ ញាណចក្ខុនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា “ឈ្មោះថា កន្ទងនូវចក្ខុជារបស់មនុស្ស ព្រោះឃើញនូវរូបកន្ទងឧបចារៈ របស់មនុស្សបាន ឬ ឈ្មោះថា កន្ទងនូវចក្ខុជារបស់មនុស្ស ព្រោះភាវៈនៃញាណនោះ កន្ទងនូវមំសចក្ខុ ដែលជារបស់នៃមនុស្ស ។ ដោយ

ទិព្វចក្ខុ ដ៏បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងនូវចក្ខុជារបស់មនុស្សនោះ ។

ពាក្យថា "**សត្តេ បស្សតិ**" គឺ កិក្ខុក្រឡេកមើល នូវសត្វទាំងឡាយ ដូចជាគេមើលឃើញ ដោយមំសចក្ខុ ដែលជារបស់មនុស្ស ។ ក្នុងពីរបទថា "**ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ**" នោះ មានអធិប្បាយថា ក្នុងខណៈនៃចុតិក្តី ក្នុងខណៈនៃឧបបត្តិក្តី អ្នកណាមួយ មិនអាចដើម្បីឃើញ ដោយទិព្វចក្ខុបានទេ ។ ចំណែកសត្វទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានចុតិជិត នឹងច្យុត ក្នុងពេលឥឡូវនេះ ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយថា "កំពុងច្យុត" ដូច្នេះ, ចំណែកសត្វទាំងឡាយឯណា ដែលចាប់បដិសន្ធិហើយ កើតហើយ អម្បាញ់មិញនេះ ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ហើយថា "កំពុងចូលទៅកើត" ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងថា "កិក្ខុនោះ ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយនោះ ដែលកំពុងច្យុត និង កំពុងចូលទៅកើត មានសភាពបែបនេះ" ដូច្នេះ ។

ពាក្យថា "**ហីនេ**" សេចក្តីថា ឈ្មោះថាត្រូវគេបៀតបៀនហើយ គឺ បៀតបៀនជ្រុលហើយ លាមហើយ លាមញ៉ោសហើយ ដោយអំណាចនៃហេតុទាំងឡាយ មានជាតិត្រកូល និង ភោគៈ ជាដើម ដែលឈ្មោះថា ទាបថោក ព្រោះប្រកបដោយផលនៃមោហៈ ។ ពាក្យថា "**បណីតេ**" គឺ ឈ្មោះថាផ្ទុយអំពីថោកទាបនោះ ព្រោះប្រកបដោយផលនៃអមោហៈ ។ ពាក្យថា "**សុវណ្ណេ**" គឺ ឈ្មោះថា

ប្រកបហើយដោយសម្បុរជាទីជ្រាថ្នា ជាទីរីករាយ និង ជាទីពេញចិត្ត ព្រោះប្រកបដោយផលនៃអទោសៈ ។

ពាក្យថា "**ទុព្វណ្ណ**" គឺ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយសម្បុរមិនជាទីជ្រាថ្នា មិនជាទីរីករាយ និង មិនជាទីពេញចិត្ត ព្រោះប្រកបដោយផលនៃទោសៈ អធិប្បាយថា "មានរូបមិនល្អផ្សេងពីរូបសមរម្យ" ។ ពាក្យថា "**សុគតេ**" គឺដល់ហើយនូវគតិល្អ ឬ គឺថា ជាអ្នកសុកស្តម្ភ ជាអ្នកមានទ្រព្យច្រើន ព្រោះប្រកបដោយផលនៃអលោភៈ ។ ពាក្យថា "**ទុគ្គតេ**" គឺ ដល់នូវទុគតិ ឬ ទីទ័លក្រ គឺថា មានបាយនិងទឹកតិច ព្រោះប្រកបដោយផលនៃលោភៈ ។ ពាក្យថា "**យថាកម្មុបគេ**" គឺកម្មណាៗ ដែលខ្លួនសន្សំទុកហើយ ចូលដល់ហើយ ដោយកម្មនោះៗ ។

(យថាកម្មុបគញ្ញាណ)

(២៥៦) ក្នុងបទទាំងនោះ កិច្ច នៃទិព្វចក្ខុ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយបទខាងដើមទាំងឡាយ មានបទថា "**ចវមានេ**" ជាដើម ។ ចំណែកកិច្ចនៃយថាកម្មុបគញ្ញា(ញាណដឹងថា សត្វចូលដល់គតិតាមកម្មរបស់ខ្លួន) គឺព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយបទ (**យថាកម្មុបគេ**) នេះ ។ ក៏នេះជាលំដាប់ នៃការកើតឡើងនៃញាណនោះ ។

ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនអាលោកកសិណ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់នរក ឮដំខាងក្រោម រមែងឃើញ នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលកើត ក្នុងនរក ដែលកំពុងតែសោយ នូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ធំ, ការ

អភិញ្ញានិទ្ទេស

ឃើញនោះ គ្រាន់តែជាកិច្ច នៃទិព្វចក្ខុប៉ុណ្ណោះឯង ។ កិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា "សត្វទាំងឡាយនេះ ធ្វើនូវកម្មអ្វីហ្ន៎ បានជាសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនេះ" ។ លំដាប់នោះ ញាណដែលមានកម្មនោះជាអារម្មណ៍ ក៏កើតឡើង ដល់កិក្ខុនោះថា "សត្វទាំងនេះ សោយនូវមហាទុក្ខនេះ ព្រោះធ្វើកម្មឈ្មោះនេះ" ដូច្នេះ ។ នយដូចគ្នានោះ កិក្ខុចំរើនអាលោកកសិណ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទេវលោក ឮដ៏ខាងលើ រមែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលកំពុងតែសោយសម្បត្តិដ៏ច្រើន ក្នុងទិព្វវិមានទាំងឡាយ មាននន្ទវន មិស្សកវន និង ផារុសកវន ជាដើម, សូម្បីការឃើញនោះ ក៏គ្រាន់តែជាកិច្ចនៃទិព្វចក្ខុហ្នឹងឯង ។ កិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា "សត្វទាំងឡាយនេះ ធ្វើនូវកម្មអ្វីហ្ន៎ ទើបសោយនូវសម្បត្តិនេះ" ។ លំដាប់នោះ ញាណដែលមានកម្មនោះជាអារម្មណ៍ ក៏កើតឡើង ដល់កិក្ខុនោះថា "សត្វទាំងនេះ សោយនូវសម្បត្តិនេះ ព្រោះធ្វើនូវកម្មឈ្មោះនេះ" ដូច្នេះ ។ ញាណគឺការដឹងនេះ ឈ្មោះថា យថាកម្មុបគញ្ញាណ ។ ឈ្មោះថា បរិកម្មផ្សេង មិនមានដល់ញាណនេះទេ ។ ក៏បរិកម្មផ្សេងនៃញាណនេះ មិនមាន យ៉ាងណា, សូម្បីអនាគតំសញ្ញាណ ក៏មិនមាន បរិកម្មផ្សេង យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រោះថា ញាណ ដែលមានទិព្វចក្ខុជាទីតាំងទាំងឡាយហ្នឹងឯង រមែងសំរេចបាន ជាមួយនឹងទិព្វចក្ខុនេះ មែនពិត ។

(ទុប្ផរិតំ)

ក្នុងបទទាំងឡាយមានបទថា "**កាយទុច្ចរិតេន**" ដូច្នេះជាដើម

វិសុទ្ធិមគ្គប្រែ

*មានអធិប្បាយថា: ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ឬ ការប្រព្រឹត្តិ ត្រូវទោសប្រទូស្តហើយ ព្រោះជាការប្រព្រឹត្តិដែលស្អុយដោយកិលេស ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា ទុច្ចរិត ។ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ដោយកាយ ឬ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ ដែលកើតឡើងហើយ តាមផ្លូវកាយ ហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា កាយទុច្ចរិត ។ នយ សូម្បីក្នុងបទទាំងឡាយក្រៅនេះក៏នយនេះដែរ ។ បទថា "**សមន្នាគតា**" ជាអ្នកប្រកបព្រមហើយ ។*

(អរិយុបវាទ)

*ពាក្យថា "**អរិយានំ ឧបវាទកា**" សេចក្តីថា ជាអ្នកប្រាថ្នានូវសេចក្តីវិនាស ជាអ្នកវិនាស អធិប្បាយថា ជាអ្នកជេរ ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈ គឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និង ព្រះសាវ័កទាំងឡាយ ដោយហោចទៅ សូម្បីព្រះសោតាបន្នជាគ្រហស្ថទាំងឡាយ ដោយអន្តិមវត្ថុ ឬ ដោយការកំចាត់គុណ ។ ក្នុងអាការទាំង ២ នោះ បុគ្គលអ្នកពោលថា "សមណធម៌ របស់បុគ្គលទាំងឡាយនេះ មិនមានទេ, បុគ្គលទាំងនេះ មិនមែនជាសមណៈទេ" ដូច្នេះ គប្បីជ្រាបថា "តិះដៀល ដោយអន្តិមវត្ថុ" ។ បុគ្គល កាលពោល នូវពាក្យទាំងឡាយមានពាក្យថា "ឈានក្តី វិមោក្ខក្តី មគ្គក្តី ផលក្តី របស់បុគ្គលទាំងឡាយនេះមិនមានទេ" ដូច្នេះជាដើម គប្បីជ្រាបថា "ពោលតិះដៀលដោយអំណាចនៃការកំចាត់គុណ" ។ ក៏បុគ្គល អ្នកតិះដៀលនោះ កាលដឹង ពោលតិះដៀលក្តី កាលមិនដឹង ក៏ពោលតិះដៀលនូវព្រះ*

អរិយៈក្តី, (ការតិះដៀលនេះ) ជាការតិះដៀលនូវអរិយៈ ដោយប្រការទាំងពីរមែនពិត ។ ការតិះដៀលព្រះអរិយៈនេះ ជាកម្មដ៏ធ្ងន់ឃាត់សួគ៌ផង ឃាត់មគ្គផង ប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរិយកម្មដែរ ប៉ុន្តែជាកម្មដែលនៅកែបាន ។ ដើម្បីបំភ្លឺ នូវកម្ម គឺការតិះដៀល នូវព្រះអរិយៈនោះ ឲ្យបានច្បាស់ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបរឿងនេះ ដូចតទៅ ។

(រឿងភិក្ខុកំលោះ តិះដៀលព្រះអរិយៈ)

បានឮមកថា ព្រះថេរៈ មួយអង្គ និង កិក្ខុ កំលោះមួយអង្គ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងស្រុកមួយ ។ លោកទាំង ២ អង្គនោះ បាននូវបបរក្តៅ ត្រឹមតែមួយចោយ ក្នុងផ្ទះជាជំបូងហ្នឹងឯង ។ ឯចំពោះព្រះថេរៈ ខ្យល់ក្នុងពោះ ចាត់ដោត ។ ព្រះថេរៈនោះ គិតថា "បបរនេះ ជាទីសប្បាយ ដល់អាត្មាអញ, បបរនេះ មិនទាន់ត្រជាក់ ជរាបណា អាត្មាអញនឹងហុត នូវបបរនោះ ជរាបនោះ" ដូច្នេះ ។ លោកគង់ហុតបបរ លើកំណាត់ឈើ ដែលបុគ្គលទាំងឡាយនាំមកហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ធរណីទ្វារ ។ កិក្ខុ កំលោះក្រៅនេះ ក៏ខ្នាញ់ចំពោះព្រះថេរៈនោះ ពោលថា "លោកតាចាស់ ស្រេកឃ្លានខ្លាំងក្លាណាស់ ទើបបានធ្វើនូវកម្ម ដែលគួរខ្មាសអៀន ដល់អាត្មាអញ" ។ ព្រះថេរៈ ត្រាច់ទៅ ក្នុងស្រុកហើយ ក៏និមន្តទៅវត្ត ពោលទៅកាន់កិក្ខុកំលោះថា "ម្នាលអាវុសោ ទីពឹង ក្នុងព្រះសាសនានេះ របស់អ្នកមានដែរឬទេ?" ។ កិក្ខុកំលោះ ទូលថា "ព្រះករុណា ព្រះគុណម្ចាស់ខ្ញុំព្រះករុណា ជាសោតាបន្នបុគ្គល" ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា "ម្នាល

អាវុសោ បើដូច្នោះ អ្នកកុំបានធ្វើហើយ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីមគ្គ ឮដ៏ខាងលើឡើយ” ។ ភិក្ខុកំលោះ ទូលសួរថា “ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះគុណម្ចាស់?” ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា “ព្រះខីណាស្រព គឺអ្នកតិះដៀលហើយ” ។ ភិក្ខុ កំលោះនោះ ញុំាងព្រះថេរៈនោះ ឲ្យអត់ទោសហើយ ។ ព្រោះការសុំខមាទោសនោះ កម្មនោះ របស់ភិក្ខុកំលោះនោះ ក៏បានជាកម្មតាំងនៅ តាមប្រក្រតីវិញហើយ ។

(វិធីខមាទោស)

ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីបុគ្គលឯណាមួយ តិះដៀល នូវព្រះអរិយៈ, បុគ្គលអ្នកតិះដៀលនោះ គប្បីទៅ, ថាបើ លោកចាស់ជាងខ្លួន គប្បីអង្គុយច្រហោងហើយ ញុំាងព្រះអរិយៈឲ្យអត់ទោសឲ្យថា “ខ្ញុំបានពោលហើយ នូវពាក្យនេះផងៗ ចំពោះលោកដ៏មានអាយុ, សូមលោកម្ចាស់ អត់នូវទោសនោះ ដល់ខ្ញុំផង” ដូច្នេះហើយ, ថាបើភិក្ខុអ្នកតិះដៀលនោះក្មេងជាង ត្រូវថ្វាយបង្គំហើយអង្គុយច្រហោងផ្គងអញ្ជលី ញុំាងព្រះអរិយៈ ឲ្យអត់ទោសឲ្យថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំកុរណា បានពោលហើយ នូវពាក្យនេះផងៗ ចំពោះព្រះគុណម្ចាស់ សូមព្រះគុណម្ចាស់ អត់នូវទោសនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះកុរណាផងចុះ” ។

ប្រសិនបើ ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកចៀសចេញ ទៅហើយ កាន់ទិស ភិក្ខុអ្នកតិះដៀលគប្បីទៅដោយខ្លួនឯង ឬ បញ្ជូនសហធម្មិកទាំងឡាយ មានសទ្ធិវិហារិក ជាដើមទៅ ហើយគប្បីញុំាងព្រះអរិយៈ

ឲ្យអត់ទោសឲ្យ, តែថា ប្រសិនបើ ភិក្ខុអ្នកតិះដៀល ជាអ្នកមិនអាច ដើម្បីទៅ ទាំងមិនអាចដើម្បីបញ្ជូនទៅទេ, ត្រូវទៅកាន់សំណាក់នៃ ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលគង់នៅ ក្នុងវត្តនោះ, ថាបើ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នក ក្មេងជាង, គប្បីអង្គុយប្រហោង, ថាបើភិក្ខុទាំងនោះជាអ្នកចាស់ជាង, គប្បីប្រតិបត្តិ តាមនយដែលលោកពោលហើយ ក្នុងវុឌ្ឍបុគ្គលនុ៎ះ ឯង ហើយគប្បីពោលសុំខមាទោសថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំបាន ពោលហើយ នូវពាក្យនេះផង។ ចំពោះលោកដ៏មានអាយុ ឈ្មោះ ឯណោះ សូមលោកដ៏មានអាយុអង្គនោះ អត់នូវទោសនោះ ដល់ខ្ញុំ ផង" ដូច្នេះ ។ កាលបើព្រះអរិយៈ មិនអត់ទោសឲ្យ ក្នុងទីចំពោះ មុខទេ, ភិក្ខុ អ្នកតិះដៀល គប្បីធ្វើការញុំាងភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យអត់ ទោសនោះឲ្យ មែនពិត ។

ប្រសិនបើ ព្រះអរិយៈនោះ ជាភិក្ខុអ្នកគ្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង, ទីកន្លែងដែលលោកគង់នៅ ក៏មិនជ្រាកដ ទីដែលលោកទៅ ក៏មិន ជ្រាកដ, ភិក្ខុអ្នកតិះដៀល គប្បីទៅកាន់សំណាក់ នៃភិក្ខុជាបណ្ឌិត មួយរូបហើយ គប្បីពោលថា "បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ខ្ញុំបានពោល នូវពាក្យនេះផង។ ចំពោះលោកដ៏មានអាយុឈ្មោះឯណោះ, កាលខ្ញុំ រលឹកឃើញ នូវពាក្យនោះ រឿយៗ តែងមានសេចក្តីស្តាយក្រោយ តើខ្ញុំនឹងធ្វើដូចម្តេចទៅ?" ។ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតនោះ នឹងពោលថា "លោក ម្ចាស់ កុំគិតឡើយ, ព្រះថេរៈ នឹងអត់ទោសឲ្យ ដល់លោកម្ចាស់, សូមលោកម្ចាស់ ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ចុះ" ។

ឯកិក្ខុអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈនោះ ត្រូវបែរមុខឆ្ពោះទៅកាន់ទិស ដែលព្រះអរិយៈនិមន្តទៅហើយ ផ្គងនូវអញ្ជលីហើយ គប្បីពោលថា “សូមព្រះអរិយៈនោះ អត់ទោសឲ្យផង” ។

ប្រសិនបើ ព្រះអរិយៈនោះ ជាអ្នកបរិនិព្វានទៅហើយ, កិក្ខុអ្នកតិះដៀលនោះ គប្បីទៅកាន់កន្លែងគ្រែដែលលោកបរិនិព្វាន ឬក៏ទៅកាន់ទីត្រឹមតែព្រៃស្មសាន ហើយគប្បីសុំខមាទោស ។

កាលបើកិក្ខុអ្នកតិះដៀលធ្វើ (ការសុំខមាទោស) យ៉ាងនេះហើយ, កម្មនោះ មិនបានឃាត់សួគ៌ មិនបានឃាត់មគ្គទេ គឺជាកម្មតាំងនៅ តាមប្រក្រតីវិញហ្នឹងឯង ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(មិច្ឆាទិដ្ឋិ)

(២៥៧) បុគ្គលអ្នកមានការយល់ឃើញវិបរិត ឈ្មោះថាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញខុស ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានកម្ម មានបែបផែនៗ សមាទានហើយ ដោយអំណាចនៃការយល់ឃើញខុសផង ញុំាងជនទាំងឡាយឯទៀតៗ ឲ្យដល់ព្រម ក្នុងកម្មទាំងឡាយ មានកាយកម្មជាដើម ដែលមានការយល់ខុស ជាឫសគល់ផង បុគ្គលទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានកម្មសមាទានដោយអំណាចនៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

ក៏ក្នុងអរិយុបវាទ និង មិច្ឆាទិដ្ឋិនេះ សូម្បីកាលបើអរិយុបវាទគឺលោកសង្គ្រោះហើយ ដោយសព្វគីវាចីទុច្ចរិតហ្នឹងឯង និង កាលបើមិច្ឆាទិដ្ឋិ គឺលោកសង្គ្រោះហើយ ដោយមនោទុច្ចរិតសព្វ ក៏ដោយ,

តែការត្រាស់នូវបទទាំងពីរនេះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា “ដើម្បីទ្រង់សំដែងនូវភាវៈនៃអរិយុបវាទ និង មិច្ឆាទិដ្ឋិនោះ មានទោសច្រើន” ។ ពិតមែនហើយ អរិយុបវាទ ឈ្មោះថា មានទោសច្រើន ព្រោះជាទោសប្រហែលគ្នានឹងអនន្តរិយកម្មមែនពិត ។ ពិតមែន សូម្បីព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់បានត្រាស់ព្រះតម្រាស់នេះ ថា “ម្នាលសារីបុត្រ ភិក្ខុ បរិបូណ៌ដោយសីលហើយ បរិបូណ៌ដោយសមាធិហើយ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាហើយ គប្បីសំរេចអរហត្តផល ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង យ៉ាងណាមិញ, ម្នាលសារីបុត្រ តថាគត ពោលនូវហេតុ (នៃការមិនលះបង់នូវវាចាជាដើម របស់បុគ្គលនោះ) ថា មានឧបមេយ្យប្រហែលគ្នាយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលនោះ បើមិនលះបង់នូវវាចានោះទេ មិនលះបង់នូវចិត្តនោះទេ មិនលះបង់នូវទិដ្ឋិនោះទេ នឹងធ្លាក់ទៅរងទុក្ខ ក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ យ៉ាងដូច្នោះឯង (๑) ” ។ មួយទៀត ទោសដទៃ ឈ្មោះថា មានទោសធំជាងមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិនមានឡើយ ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតរំពឹងមើលមិនឃើញធម៌ដទៃ សូម្បីតែធម៌មួយដែលមានទោសធំយ៉ាងនេះ ដូចមិច្ឆាទិដ្ឋិនេះឡើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសទាំងឡាយ មានតែមិច្ឆាទិដ្ឋិជាទោសក្រៃលែង (๒) ” ដូច្នេះឯង ។

(អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត និរយៈ)

๑- សុ. ម. ភាគទី ๒๐ ទំព័រទី ๒๗๑ ។ ๒- អ. ឯក. ភាគទី ๔๐ ទំព័រ ๗๖ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

ពាក្យថា "ព្រោះការបែកធ្លាយនៃរាងកាយ" គឺ ព្រោះលះបង់នូវឧបាទិន្នកខន្ធ ។ ពាក្យថា "បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ" គឺក្នុងការកាន់យកនូវខន្ធ ដែលកើតហើយ ក្នុងលំដាប់ នៃឧបាទិន្នកខន្ធនោះ ។ ម៉្យាងទៀត ពាក្យថា "ព្រោះការបែកធ្លាយនៃរាងកាយ" គឺ ព្រោះកិរិយាកាត់ផ្តាច់នូវជីវិតន្ទ្រិយ៍ ។ ពាក្យថា "បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ" គឺ ក្នុងខាងលើ អំពីចុតិចិត្តទៅ ។

*ពាក្យថា "**អបាយ**" យ៉ាងនេះ ជួរច្នេះជាដើម ទាំងអស់ ជាពាក្យផ្លាស់ប្តូរនឹងពាក្យថា នរក ហ្នឹងឯង ។*

មែនពិត និរយៈ ឈ្មោះថា អបាយ ព្រោះប្រាសហើយ ចាកសេចក្តីចំរើន ដែលសន្មតហើយថា បុណ្យដែលជាហេតុនៃសួគ៌ និងនិព្វាន ឬថា ព្រោះមិនមានសេចក្តីចំរើន នៃសេចក្តីសុខទាំងឡាយ ។ និរយៈ ឈ្មោះថាជាទុគ្គតិ ព្រោះជាដំណើរ គឺជាទីអាស្រ័យនៃសេចក្តីទុក្ខ ។ ម៉្យាងទៀត ឈ្មោះថាទុគ្គតិ ព្រោះជាដំណើរ ដែលកើតហើយដោយកម្មដែលឈ្មោះថាអាក្រក់ ព្រោះភាវៈនៃកម្មនោះច្រើន ដោយទោសៈ ។

និរយៈ ឈ្មោះថា វិនិបាត ព្រោះជាទីធ្លាក់ចុះទៅ ដោយមិនមានអំណាចនៃបុគ្គលអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីអាក្រក់ទាំងឡាយ ។ ម៉្យាងវិញទៀត ឈ្មោះថា វិនិបាត ព្រោះជាទីធ្លាក់ចុះទៅ យ៉ាងវិនាស គឺមានអវយវៈតូចធំ បែកធ្លាយ (នៃបុគ្គលអ្នកធ្វើអាក្រក់ទាំងឡាយ) ដូច្នេះក៏បាន ។

អាយៈ (សេចក្តីចំរើន) ដែលសំគាល់ហើយថាសេចក្តីត្រេក អរ មិនមាន ក្នុងទីនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទីនោះ ទើបឈ្មោះថា និរយៈ ។

នយមួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវកំណើត នៃ សត្វតិរច្ឆាន ដោយអបាយសព្ទ ។ មែនពិត កំណើតនៃសត្វតិរច្ឆាន ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាអបាយ ព្រោះប្រាសចាកសុគតិ, តែមិនឈ្មោះ ថា ទុគ្គតិ ព្រោះជាទីកើតព្រមនៃសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ដែលមាន សក្តិធំ មានស្តេចនាគជាដើម ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវប្រេតវិស័យ ដោយទុគ្គតិ-សព្ទ ។ មែនពិត ប្រេតវិស័យនោះ ឈ្មោះថា អបាយផង មែនពិត ឈ្មោះថា ទុគ្គតិ ផង ព្រោះប្រាសចាកសុគតិ និង ព្រោះជាដំណើរ នៃសេចក្តីទុក្ខ ។ តែមិនឈ្មោះថា វិនិបាត ព្រោះប្រេតវិស័យនោះ មិនបានធ្លាក់ទៅ ឃ្លាងវិនាស ដូចជាអសុរ ឡើយ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវអសុរកាយ ដោយវិនិបាត-សព្ទ ។ មែនពិត អសុរកាយនោះ ឈ្មោះថា អបាយផង ឈ្មោះថា ទុគ្គតិ ផង មែនពិត ដោយសេចក្តីដូចដែលលោកពោលហើយ និង លោកហៅថា វិនិបាត ព្រោះអសុរកាយនោះ ធ្លាក់ប្រាសចាកសេចក្តី ចំរើនសព្វគ្រប់ ។

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវនិរយៈ មានច្រើនប្រការ មានអវិចីជាដើមហ្នឹងឯង ដោយនិរយសព្ទ ។

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បទថា “**ឧបបន្នា**” គឺ ចូលដល់ហើយ អធិប្បាយថា “កើតចំពោះហើយ ក្នុងអបាយជាដើមនោះ” ។

(សុគតិ)

ចំណែកខាងល្អ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ដោយបរិយាយផ្ទុយដែលលោកពោលហើយហ្នឹងឯង ។ តែសេចក្តីប្លែកគ្នា មានដូចតទៅនេះ ។

ក្នុងពាក្យថា សុគតិ ជាដើមនោះ ឯដំណើរទៅកាន់មនុស្សលោកសង្រ្គោះ ដោយសុគតិសព្ទ ។ លោកសង្រ្គោះដំណើរទៅកាន់ទេវលោកហ្នឹងឯង ដោយសគ្គសព្ទ ។ សេចក្តីនៃពាក្យនេះថា “ក្នុងពាក្យថាសុគតិ នោះ ឈ្មោះថា សុគតិ ព្រោះជាដំណើរល្អ ។ ឈ្មោះថា សួគ៌ ព្រោះប្រសើរដោយប្រពៃ ដោយអារម្មណ៍ទាំងឡាយមានរូបជាដើម ។ ទាំងអស់នោះឯង ឈ្មោះថា លោក ព្រោះអត្ថថា ទ្រុឌ ទ្រោមទៅ” ដូច្នេះ ។

ពាក្យមានពាក្យថា “***ឥតិ ទិព្វេន ចក្ខុនា***” ដូច្នេះជាដើម គឺជានិគមវចនៈទាំងអស់ ។ សេចក្តីដែលពោលមកនេះ គឺជាសេចក្តីសង្ខេប ក្នុងបាឡីនេះថា “ភិក្ខុ ឃើញ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ” ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(បាប់ផ្តើមធ្វើទិព្វបក្ខ)

(២៥៨) ចំណែកឯកុលបុត្រជាអាទិកម្មិកៈ អ្នកប្រាថ្នាដើម្បីឃើញ យ៉ាងនេះ គប្បីធ្វើនូវឈាន មានអភិញ្ញាជាទីតាំង ដែលមាន

កសិណជាអារម្មណ៍ ឲ្យគួរដល់ការនាំចិត្តទៅដោយអាការទាំងពួង ហើយ ធ្វើកសិណ ណាមួយ ក្នុងចំណោមកសិណទាំងឡាយ ៣ នេះ គឺតេជោកសិណ ឱទាតកសិណ អាលោកសិណ ឲ្យជាកសិណជិត ។ កុលបុត្រនោះ គប្បីចំរើនឧបចារជ្ឈាន ធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ តម្កល់ទុក ។ អធិប្បាយថា "អប្បនា គឺព្រះយោគី មិនគួរឲ្យកើតឡើង ក្នុងអារម្មណ៍ដែលបានចំរើនហើយនោះទេ" ។ ព្រោះថា ប្រសិនបើព្រះយោគី ញុំាងអប្បនាឲ្យកើតឡើង ។ អារម្មណ៍នោះ ក៏ជាទីអាស្រ័យនៃឈានដែលជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មិនមែនជាទីអាស្រ័យនៃបរិកម្មទេ ។

ក៏ក្នុងកសិណទាំង ៣ នេះ អាលោកសិណ តែម៉្យាង ប្រសើរបំផុតជាង ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី គប្បីញុំាងអាលោកសិណនោះ ឬ ញុំាងបណ្តាកសិណទាំងឡាយក្រៅពីនេះ កសិណណាមួយ ឲ្យកើឡើង តាមន័យដែលលោកពោលហើយ ក្នុងកសិណនិទ្ទេសហើយ ឲ្យតាំងនៅ ក្នុងឧបចារភូមិនេះឯង ហើយគប្បីចំរើនចុះ ។ សូម្បីន័យ ក្នុងការចំរើនអារម្មណ៍នោះ ក៏បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាមន័យដែលបានពោលហើយ ក្នុងកសិណនិទ្ទេសនោះដូចគ្នាដែរ ។

ព្រះយោគី គប្បីឃើញរូប ដែលមានខាងក្នុង នៃទីដែលខ្លួនចំរើនហើយៗ តែម៉្យាង ។ ក៏កាលព្រះយោគីនោះ ឃើញនូវរូប, ភាវៈនៃបរិកម្ម តែងប្រព្រឹត្តទៅ ។ បន្ទាប់ពីនោះមក ពន្លឺ ក៏ជាត់ទៅ ។ កាលបើពន្លឺនោះ ជាត់ទៅហើយ សូម្បីវត្ថុដែលជល់នូវរូប ក៏មិន

ជ្រាកដ ។ កាលបើដូច្នោះ ព្រះយោគីនេះគប្បីចូលនូវឈានជាទីតាំងនោះឯង ចេញអំពីឈាននោះ ហើយ គប្បីផ្សាយពន្ធឹ ឲ្យបានរឿយៗចុះ ។ កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះ ពន្ធឹ ក៏រមែងដល់នូវភាពរឹងមាំ ដោយលំដាប់ ។ ព្រះយោគីនោះ អធិដ្ឋានថា "ពន្ធឹចូរមានក្នុងទីនេះ" ដូច្នេះហើយ កំណត់អស់ទីត្រឹមណា, ពន្ធឹ ក៏បឋិតនៅ ក្នុងទីត្រឹមនោះឯង ។ ការឃើញរូប រមែងមាន ដល់ព្រះយោគីអ្នកអង្គុយមើល អស់មួយថ្ងៃក៏បាន ។ ក៏បុរសអ្នកដើរទៅកាន់ផ្លូវ ក្នុងពេលយប់ ដោយគប់ភ្លើងធ្វើពីស្មៅ ជាឧបមា ក្នុងពាក្យដែលពោលនេះ ។

បានឮថា បុរសម្នាក់ទៅកាន់ផ្លូវ ក្នុងវេលាយប់ ដោយគប់ភ្លើងធ្វើអំពីស្មៅ ។ គប់ភ្លើងធ្វើអំពីស្មៅនោះ របស់បុរសនោះ រលត់ហើយ ។ គ្រានោះ ទីរាបស្មើ និង មិនរាបស្មើ មិនជ្រាកដហើយដល់បុរសនោះ ។ បុរសនោះ កៀរនូវគប់ភ្លើងធ្វើពីស្មៅនោះ លើផែនដីញ៉ាំងគប់ភ្លើងឲ្យ ឆេះហើយ ម្តងទៀត ។ ក៏គប់ភ្លើងធ្វើពីស្មៅនោះ លុះឆេះហើយ បានធ្វើហើយនូវពន្ធឹដ៏វិសេសជាងពន្ធឹដែលមានមកពីមុន ។ កាលបើបុរសនោះ ធ្វើគប់ភ្លើងធ្វើពីស្មៅដែលរលត់ហើយៗ ឲ្យឆេះឡើងវិញរឿយៗ យ៉ាងនេះ, ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើងហើយ តាមលំដាប់ ។ កាលបើព្រះអាទិត្យ រះឡើងហើយ, ការប្រើគប់ភ្លើង ក៏មិនមាន ដូច្នោះ បុរសនោះ ក៏ចោលនូវគប់ភ្លើងធ្វើពីស្មៅនោះ បានទៅហើយ អស់មួយថ្ងៃក៏បាន ។

ក្នុងពាក្យឧបមាទាំងឡាយនោះ ពន្ធឹនៃកសិណ ក្នុងកាលជាទី

ធ្វើនូវបរិកម្ម ប្រៀបដូចជាពន្ធីនៃគប់ភ្លើង ។ ការដែល...កាលបើពន្ធី រលត់ហើយ ព្រោះហេតុដែល... កាលព្រះយោគីមើលនូវរូប កន្ធ នូវវារៈនៃបរិកម្ម ក៏មិនឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជា កាលបើ គប់ភ្លើង រលត់ហើយ មិនឃើញ នូវទីរាបស្មើ និង មិនរាបស្មើ យ៉ាង ដូច្នោះឯង ។ ការចូលទៅរៀយៗ ហាក់ដូចជាការញ្ចប់នូវគប់ភ្លើង ។ កាលបើព្រះយោគី ធ្វើនូវបរិកម្ម ម្តងទៀត ការផ្សាយនូវពន្ធី ដ៏មាន កម្លាំងដោយវិសេសទៅ ហាក់បីដូចជាការដែលគប់ភ្លើង ធ្វើនូវពន្ធី ដ៏ធំដោយវិសេស ជាងពន្ធីដែលមានមក ក្នុងកាលមុន ។ ការដែល ពន្ធីដ៏មានកម្លាំងរឹងមាំ ឋិតនៅ តាមទីដែលបានកំណត់ទុក ហាក់បី ដូចជាការដែលព្រះអាទិត្យរះឡើង ។ ការដែលព្រះយោគី លះបង់ ចោលនូវពន្ធីដ៏តិចតួច ហើយមើលនូវរូប អស់ពេញមួយថ្ងៃ ដោយ ពន្ធីដែលមានកម្លាំងរឹងមាំ ហាក់បីដូចជាការដែលបុរស ចោះនូវគប់ ភ្លើងធ្វើពីស្មៅចោលហើយ ដើរទៅបាន រហូតពេញមួយថ្ងៃ យ៉ាង ដូច្នោះឯង ។

(កាលបើទិព្វចក្ខុកើតឡើង)

ក្នុងការឃើញនូវរូបនោះ រូបនេះ គឺ រូបដែលនៅខាងក្នុងពោះ រូបដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងហទយវត្ថុ រូបដែលអាស្រ័យនៅ ក្នុងផ្ទៃ នៃផែនដី ពួជខាងក្រោម រូបដែលនៅខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅភ្នំ និង ខាងក្រៅកំពែង រូបដែលតាំងនៅ ក្នុងចក្រវាឡដទៃ ដែលមិន មកកាន់វង្វង់ នៃមំសចក្ខុ របស់ភិក្ខុនោះ តែងមកកាន់វង្វង់នៃញាណ

ចក្ខុ (របស់កិក្ខុនោះ) ជារូបហាក់បីដូចជាជ្រោកដ ដល់មំសចក្ខុ ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលនោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា "ទិព្វចក្ខុ ជាចក្ខុកើតឡើងហើយ" ដូច្នេះ ។ ក៏ក្នុងបណ្តាចិត្តដែលជ្រាវឆ្លងរូបនេះ ទិព្វចក្ខុប៉ុណ្ណោះ អាចក្នុងការឃើញរូប ចិត្ត ជាចំណែកខាងដើមទាំងឡាយ គ្មានសមត្ថភាព ក្នុងការឃើញរូបទេ ។

(ទិព្វចក្ខុ ជាអត្ថរាយដ៏ល្អបំផុត)

ក៏ទិព្វចក្ខុនុ៎ះឯង ជាសេចក្តីអត្ថរាយ ដល់បុថុជ្ជន ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ។ ព្រោះហេតុថា បុថុជ្ជននោះ អធិដ្ឋានថា "ពន្លឺចូរមាន" ដូច្នេះ ក្នុងទីណាៗ, ទីនោះៗ ជាទីមានពន្លឺតែមួយ ទំលុះនូវផែនដី សមុទ្រ និង ភ្នំក៏បាន, ក្នុងគ្រានោះ កាលបើបុថុជ្ជននោះ ឃើញនូវរូបនៃអមនុស្ស មានយក្ស និង អារក្សទឹកជាដើមដែលគួរឲ្យភ័យខ្លាច ក្នុងទីនោះ ភ័យរមែងកើតឡើង, ដែលជាហេតុឲ្យបុថុជ្ជននោះ ដល់នូវការរវើរវាយចិត្ត ជាអ្នកឆ្គួតវង្វេង ព្រោះឈានក៏ថាបាន ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគី មិនគួរប្រមាទ ក្នុងការឃើញរូបឡើយ ។

(លំដាប់នៃការកើតឡើងនៃទិព្វចក្ខុ)

ក្នុងខណៈដែលទិព្វចក្ខុកើតនោះ នេះគឺជាលំដាប់នៃការកើតឡើងនៃទិព្វចក្ខុ ។ កាលបើមនោទ្វារវជនចិត្ត ធ្វើនូវរូបមានប្រការដូចពោលមកហើយនេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ កើតឡើងហើយ រលត់ទៅវិញ, ជវនទាំងឡាយ បួន ឬ ប្រាំ ធ្វើនូវរូបនោះឯង ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ កើតឡើង ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបពាក្យទាំងពួង

*តាមន័យដែលមានមក ក្នុងកាលមុនចុះ ។ សូម្បីក្នុងញាណនេះ កាមាវចរចិត្តទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ និង វិចារៈ ជាបុព្វភាគចិត្ត (ចិត្តជាចំណែកខាងដើមនៃញាណនេះ) រូបាវចរចិត្ត ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ជាចិត្តញុំាងប្រយោជន៍ គឺញាណនេះ ឲ្យសម្រេច ក្នុងទីបំផុត, ញាណ ដែលកើតព្រម ជាមួយនឹងកាមាវចរចិត្តនោះឯង លោកហៅថា "**សត្តានំ ចុតូបបាតញ្ញាណ**" ដូច្នេះខ្លះ ថា "**ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ**" ដូច្នេះខ្លះ ។*

ចតូបបាតញ្ញាណកថា ចប់ហើយ ។

(បកិណ្ណាកកថា)

ក៏ព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបនូវខន្ធ ៥ ទ្រង់បានត្រាស់ហើយ នូវអភិញ្ញាទាំង ៥ ឯណា ដោយប្រការ ដូចពោលមកនេះ, បណ្ឌិត បានជ្រាបនូវអភិញ្ញាទាំង ៥ នោះហើយ គប្បីជ្រាបបកិណ្ណាកកថានេះ ក្នុងអភិញ្ញាទាំង ៥ នោះ ថែមទៀតផង ។

ក៏ក្នុងអភិញ្ញាទាំង ៥ នោះ ទិព្វចក្ខុ ពោលគឺចុតូបបាតញ្ញាណនោះ មានបរិកម្មញ្ញាណ (ញាណជាបរិវារ) ជល់ទៅ ២ គឺ អនាគតំ-សញ្ញាណ ១ យថាកម្មុបគញ្ញាណ ១ ។ ព្រោះហេតុនោះ អភិញ្ញា-ញ្ញាណទាំងឡាយ ៧ មកហើយ ក្នុងទីនេះ គឺ បរិកម្មញ្ញាណ ទាំងឡាយ ២ នេះផង និង អភិញ្ញាញ្ញាណ ៥ មានឥទ្ធិវិធជាដើមផង ។ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ

វិសុទ្ធិមគ្គ ប្រែ

បណ្ឌិតប្បីសំដែង នូវការប្រព្រឹត្តទៅ នៃអភិញ្ញាញាណ ទាំងឡាយ ៧ ក្នុងអារម្មណត្តិក:ទាំងឡាយ ៤ ដែលព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ទ្រង់បានត្រាស់ទុកហើយ ដើម្បីកុំឲ្យវង្វេងច្រឡំក្នុងការវែកញែកនូវអារម្មណ៍ នៃអារម្មណត្តិក: ទាំងឡាយនោះ ។ នេះគឺជាការសំដែង ក្នុងអារម្មណត្តិក: នោះ ។

(២៥៩) ក៏ប្រមាណ ៣ នៃអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៤ គឺព្រះមហេសី ទ្រង់ត្រាស់ហើយ, អារម្មណត្តិក: ទាំង ៤ គឺ អ្វីខ្លះ ។ គឺ បវត្តារម្មណត្តិក: (គឺប្រមាណបី នៃបវត្តារម្មណ៍) ១, មគ្គារម្មណត្តិក: (ប្រមាណ ៣ នៃមគ្គារម្មណ៍) ១, អតីតារម្មណត្តិក: (ប្រមាណ ៣ នៃអតីតារម្មណ៍) ១, អជ្ឈត្តារម្មណត្តិក: (ប្រមាណ ៣ នៃអជ្ឈត្តារម្មណ៍) ១ ។

(ឥទ្ធិវិធញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៧)

ក្នុងអភិញ្ញាញាណទាំងនោះ ឥទ្ធិវិធញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង ៧ ដោយអំណាចនៃបវត្តារម្មណ៍ មហគ្គតារម្មណ៍ អតីតារម្មណ៍ អនាគតារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ អជ្ឈត្តារម្មណ៍ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ សួរថា: ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូចម្តេច? ។

ឆ្លើយថា: ក៏ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាបវត្តារម្មណ៍ ព្រោះមានរូបកាយជាអារម្មណ៍ ដោយឆ្លើសេចក្តីអធិប្បាយថា "ក្នុងពេលណា ព្រះយោគី ធ្វើនូវកាយ ឲ្យអាស្រ័យនូវចិត្ត ហើយប្រាថ្នាដើម្បីទៅ

ដោយកាយដែលមិនប្រាកដ ទើបបង្អោនទូវកាយទៅដោយអំណាចនៃចិត្ត លើកឡើងនូវរូបកាយ ក្នុងមហគ្គតចិត្ត ញ៉ាំងរូបកាយឲ្យកើតឡើង ក្នុងមហគ្គតចិត្ត, ក្នុងពេលនោះ រូបកាយ ជាអារម្មណ៍ដែលបានហើយ ដោយការចូលទៅប្រកប" ដូច្នេះ,

ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាមហគ្គតារម្មណ៍ ក៏ព្រោះមានមហគ្គចិត្តជាអារម្មណ៍ ព្រោះធ្វើសេចក្តីអធិប្បាយថា "ក្នុងពេលណា ព្រះយោគី ធ្វើនូវចិត្តឲ្យអាស្រ័យនូវកាយ ប្រាថ្នាដើម្បីទៅ ដោយកាយដែលប្រាកដ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចនៃកាយ ទើបលើកឡើងនូវចិត្ត ដែលមានឈានជាទីតាំង ក្នុងរូបកាយ ញ៉ាំងចិត្តដែលមានឈានជាទីតាំង ឲ្យកើតឡើង ក្នុងរូបកាយ, ក្នុងពេលនោះ ចិត្តដែលមានឈានជាទីតាំង ជាអារម្មណ៍ ដែលបានហើយ ដោយការចូលទៅប្រកប" ដូច្នេះ,

មួយទៀត ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាអតីតារម្មណ៍ ក៏ព្រោះធ្វើនូវចិត្តនុ៎ះឯង ដែលកន្លងទៅហើយ គឺ ដែលរលត់ទៅហើយ ឲ្យជាអារម្មណ៍,

ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាអនាគតារម្មណ៍ សម្រាប់ព្រះយោគីទាំងឡាយ អ្នកអធិដ្ឋាន(ឫទ្ធិ) ជាអនាគត ដូចជាឥទ្ធិវិធញ្ញាណរបស់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានព្រះមហាកស្សបត្ថេរជាដើម ក្នុងកាលបញ្ចុះព្រះមហាធាតុ ។ បានឮមកថា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ កាលធ្វើនូវការបញ្ចុះព្រះមហាធាតុ បានអធិដ្ឋានហើយថា "កូនទាំងឡាយនេះ

ចូរកុំសាបរលោបឡើយ ផ្ការាំងឡាយនេះ កុំស្វិតស្រពោនឡើយ ប្រទីបទាំងឡាយនេះ កុំរលត់ឡើយ អស់ ២១៨ ឆ្នាំ ក្នុងអនាគត-កាល" ដូច្នេះ ។ គ្រឿងក្រអូបផ្កា និង ប្រទីប ទាំងអស់នោះ បានមានហើយ ដូចដែលលោកអធិដ្ឋាននោះឯង ។

ព្រះអស្សគុត្តត្ថេរ ឃើញនូវភិក្ខុសង្ឃ កំពុងតែធាន់នូវបាយក្រៀម ក្នុងវត្តនិយសេនាសនៈ ក៏បានអធិដ្ឋានថា "ត្រពាំងទឹក ចូរទៅជាទឹកដោះជូរ ក្នុងពេលមុនភត្ត រាល់ៗ ថ្ងៃ" ដូច្នេះ ។ ទឹកដែលលោកជង់ហើយ ក្នុងពេលមុនភត្ត កើតទៅជាទឹកដោះជូរ, ក្នុងពេលក្រោយភត្ត វាក៏ទៅជាទឹកតាមប្រក្រតីហ្នឹងឯង ។

ប៉ុន្តែ ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីធ្វើនូវកាយ ឲ្យអាស្រ័យនូវចិត្តហើយ ទៅដោយកាយដែលមិនប្រាកដ ។

ទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ព្រោះធ្វើនូវកាយ និងចិត្ត របស់ខ្លួនឲ្យជាអារម្មណ៍ ក្នុងពេលដែលបង្អោនចិត្តទៅ ដោយអំណាចនៃកាយ ឬ បង្អោនកាយទៅ ដោយអំណាចនៃចិត្ត និង ក្នុងពេលដែលជំណាងខ្លួនទៅជាកេទផ្សេងៗ មានកេទកុមារជាដើម ។

ប៉ុន្តែ ឥទ្ធិវិធញ្ញាណនោះ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងពេលដែលសំដែងនូវរូបផ្សេងៗ មានដំរី និង សេះជាដើមជាខាងក្រៅ ដូច្នេះ ។

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបការប្រព្រឹត្តិទៅ នៃឥទ្ធិវិធញ្ញាណ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៧ ដូចពោលមកនេះឯង ជាដំបូង ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

(ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៤)

ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង ឡាយ ៤ ដោយអំណាចនៃបវិត្តារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ អជ្ឈត្តា-រម្មណ៍ ហើយ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ សួរថា: ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូច ម្តេច? ។ ឆ្លើយថា ក៏ទិព្វសោតធាតុញ្ញាណនោះ ព្រោះហេតុដែល ធ្វើសំឡេង ឲ្យជាអារម្មណ៍ និង សំឡេងជាបវិត្តធម៌ (ជាកាមាវចរ) ហេតុនោះ ទើបជាបវិត្តារម្មណ៍, ប៉ុន្តែព្រោះធ្វើសំឡេងដែលមាន នោះឯង ឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយប្រព្រឹត្តទៅ ទើបជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍, ក្នុងពេលដែលស្តាប់សំឡេង ក្នុងពោះរបស់ខ្លួន ទិព្វសោតធាតុ-ញ្ញាណនោះ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍, ក្នុងពេលដែលស្តាប់សំឡេង នៃជន ទាំងឡាយដទៃទៀត ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ដូច្នេះឯង ។

ការដែលទិព្វសោតធាតុញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ទាំងឡាយ ៤ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប តាមន័យនេះឯង យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

(បរោបរិយញ្ញាណប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨)

(២៦០) បរោបរិយញ្ញាណ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ ទាំងឡាយ ៨ ដោយអំណាចបវិត្តារម្មណ៍ មហគ្គតារម្មណ៍ អប្បមា-ណារម្មណ៍ មគ្គារម្មណ៍ អតីតារម្មណ៍ អនាគតារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នា-រម្មណ៍ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ សួរថា: ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូចម្តេច? ។ ឆ្លើយថា: ក៏ បរោបរិយញ្ញាណនោះ ជាបវិត្តារម្មណ៍ ក្នុងពេលដែល ដឹង នូវចិត្តដែលជាកាមាវចរ នៃពួកជនដទៃ ជាមហគ្គតារម្មណ៍ ក្នុង

ពេលដែលដឹងនូវ ចិត្តដែលជារូបាវចរ និង អរូបាវចរ (នៃពួកជនដទៃ) ជាអប្បមាណារម្មណ៍ ក្នុងពេលដែលដឹងនូវមគ្គ និង ផល (នៃពួកជនដទៃ) ។

ក៏ក្នុងអប្បមាណារម្មណ៍នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីប្លែកគ្នា ដូចតទៅនេះ គឺ "បុថុជ្ជន មិនដឹងនូវចិត្ត នៃព្រះសោតាបន្នបុគ្គល, ព្រះសោតាបន្នបុគ្គលសោត ក៏មិនដឹងនូវចិត្ត នៃព្រះសកទាគាមី.... បណ្ឌិត គប្បីនាំយកពាក្យដូចពោលមកនេះ (ថែម) រហូតដល់ព្រះអរហន្ត ។ តែ ព្រះអរហន្ត ទើបដឹងនូវចិត្ត នៃព្រះអរិយៈទាំងពួង ។ សូម្បីព្រះអរិយៈ ជាន់ខ្ពស់ដទៃទៀត រមែងដឹងនូវចិត្តនៃព្រះអរិយៈជាន់ទាប" ដូច្នេះឯង ។

ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ ក្នុងពេលដែលមានមគ្គចិត្ត ជាអារម្មណ៍ ជាមគ្គារម្មណ៍ ។ ចំណែកព្រះយោគី ដឹងនូវចិត្តនៃពួកជនដទៃបាន ក្នុងពេលខាងក្នុងនៃថ្ងៃ ៧ ដែលកន្លងទៅហើយក្តី ក្នុងពេលខាងក្នុងនៃថ្ងៃ ៧ ដែលមិនទាន់បានមកដល់ហើយក្តី ក្នុងពេលណា, ក្នុងពេលនោះ ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ ជាអតីតារម្មណ៍ផង ជាអនាគតារម្មណ៍ផង ។

(បច្ចុប្បន្នបិត្ត ៣)

សួរថា "ចេតោបរិយញ្ញាញ្ញាណនោះ ជាបច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ តើយ៉ាងដូចម្តេច ?" ។ ឆ្លើយថា "ឈ្មោះថា បច្ចុប្បន្ន(ចិត្ត) មាន ៣ គឺ: ខណប្បច្ចុប្បន្ន ១ សន្តតិប្បច្ចុប្បន្ន ១ អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន ១ ។

អភិញ្ញានិទ្ទេស

ក្នុងបច្ចុប្បន្ន(ចិត្ត) ទាំង ៣ នោះ (ចិត្ត) ដែលដល់នូវការកើតឡើង ការតាំងនៅ និង ការបែកធ្លាយ ឈ្មោះថា ខណប្បច្ចុប្បន្ន ។ ចិត្ត ដែលរាប់បញ្ចូល ក្នុងវារៈនៃតំណចិត្តមួយ និង ពីរ ឈ្មោះថា សន្ត្តតិប្បច្ចុប្បន្ន ។

(សន្ត្តតិប្បច្ចុប្បន្ន)

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបអធិប្បាយ ក្នុងសន្ត្តតិប្បច្ចុប្បន្ននោះ ដូចតទៅនេះ អារម្មណ៍ រមែងមិនច្រាកដ ដល់បុគ្គលដែលអង្គុយ ក្នុងទីងងឹត ហើយទៅកាន់ទីដែលមានពន្លឺភ្លាមទេ លុះតែដរាបណាអារម្មណ៍នោះ ច្រាកដសិន, ក្នុងចន្លោះនោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបវារៈនៃតំណមួយ ពីរ ។

រូប តែងមិនច្រាកដ សូម្បីដល់បុគ្គលដែលត្រាច់ទៅ ក្នុងទីមានពន្លឺ ហើយចូលទៅបន្ទប់តូច ដោយធាប់ភ្លាមទេ, លុះតែដរាបណា រូបនោះ ច្រាកដសិន, បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបវារៈ នៃសន្ត្តតិមួយ ពីរ ក្នុងចន្លោះនោះ ។

មួយទៀត ព្រះយោគី ឈរក្នុងទីឆ្ងាយ សូម្បីឃើញនូវការកម្រើកដៃ នៃជាងជ្រលក់ និង នូវវិការៈនៃការដំនូវវត្ថុមានស្គរជាដើម ក៏មិនទាន់ឮនូវសំឡេងនៅឡើយទេ, លុះតែដរាបណា ស្តាប់នូវសំឡេងនោះសិន, សូម្បីចន្លោះនោះ ក៏គប្បីជ្រាបសន្ត្តតិវារៈ មួយ ពីរ ។

ព្រះមជ្ឈិមកាណកាចារ្យទាំងឡាយ ពោលយ៉ាងនេះមុន ។

ចំណែក ព្រះសំយុត្តកាណកាចារ្យទាំងឡាយ ពោលនូវសន្តតិ ២ គឺ រូបសន្តតិ ១ អរូបសន្តតិ ១ ហើយពោលថា "កាលបុគ្គលដើរជាន់ទឹក, លុះតែជរាបណា គំនូសនៃទឹកដែលជាន់ហើយ ក្បែរឆ្នេរ មិនទាន់ថ្វា, នេះឈ្មោះថា រូបសន្តតិ (១), កាលបើបុគ្គលមកអំពីផ្លូវឆ្ងាយ, លុះតែជរាបណា ភាពក្តៅស្អុះ ក្នុងកាយ មិនទាន់រម្ងាប់, នេះឈ្មោះថា រូបសន្តតិ (១), កាលបុគ្គលមកអំពីកំដៅថ្ងៃ ហើយចូលទៅកាន់បន្ទប់, លុះតែជរាបណា ភាពនៃងងឹត មិនទាន់ទៅប្រាស, នេះឈ្មោះថា រូបសន្តតិ (១), កាលកិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវកម្មដ្ឋាន ខាងក្នុងបន្ទប់ ហើយបើកបង្អួចក្រឡេកមើល ក្នុងពេលថ្ងៃ, លុះតែជរាបណា ភាពព្រិលនៃក្អែក មិនទាន់រម្ងាប់, នេះឈ្មោះថា រូបសន្តតិ (១) ជរាបនោះ, វារៈនៃជវន ២-៣ ឈ្មោះថា អរូបសន្តតិ" ដូច្នេះហើយ ពោលថា "សន្តតិទាំងពីរនោះ ឈ្មោះថា សន្តតិប្បច្ចុប្បន្ន" ។

(អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន)

ធម្មជាតដែលកំណត់ត្រឹមតែភពមួយ ឈ្មោះថា អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន ដែលព្រះមហាកច្ចាយនៈ សំដៅយក ពោលហើយ ក្នុងកទ្ទមកត្ត-សូត្រ ថា "ម្នាលអាវុសោ ចិតឯណាផង ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយណាផង, ចិត្ត និង ធម្មារម្មណ៍ទាំងពីរនោះឯង ជាបច្ចុប្បន្ន, វិញ្ញាណ ជាធម្មជាតជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ ក្នុងចិត្ត និង ធម្មារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ននោះឯង, បុគ្គល រមែងត្រេកអរចំពោះចិត្ត និង ធម្មារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ននោះ ព្រោះវិញ្ញាណជាប់ចំពាក់នឹងឆន្ទរាគ, បុគ្គល កាល

ត្រេកអរចំពោះចិត្ត និង ធម្មារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ននោះ ឈ្មោះថា រសេមរសាម ក្នុងពួកធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាបច្ចុប្បន្ន [1] " ដូច្នេះ ។

ក៏ក្នុងបច្ចុប្បន្នទាំងពីរនោះ សន្ততិប្បច្ចុប្បន្ន មកហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយ, អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន មកហើយ ក្នុងព្រះសូត្រ ។

ក្នុងបច្ចុប្បន្នចិត្តទាំង ៣ នោះ អាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា "ចិត្ត ជាខណប្បច្ចុប្បន្ន ចាត់ជាអារម្មណ៍ នៃចេតោបរិយញ្ញាណបាន" ។ សួរថា "ព្រោះហេតុអ្វី?" ។ ឆ្លើយថា "ព្រោះថា ចិត្ត របស់បុគ្គលអ្នកមានឫទ្ធិ និង បុគ្គលដទៃ រមែងកើតឡើង ក្នុងខណៈតែមួយបាន" ។ ចំណែកឯ ពាក្យនេះ ជាពាក្យឧបមា នៃចិត្តទាំងឡាយនោះថា "កាលបើបាច់ផ្កា គឺ បុគ្គលបោះទៅហើយ ឰដ៏អាកាស, ផ្កាមួយទង រមែងជាប់ទង ដោយទង នៃផ្កាមួយ ដោយពិត យ៉ាងណា, កាលបើចិត្តដែលមហាជន នឹកគិតហើយ ដោយអំណាចជាក្រុមថា "អាត្មាអញនឹងដឹងនូវចិត្ត នៃបុគ្គលដទៃ" ដូច្នេះ, ចិត្ត នៃបុគ្គលម្នាក់ រមែងចាក់ផ្ទុះចំពោះ ដោយចិត្តមួយ (នៃបុគ្គលណាម្នាក់) ក្នុងឧប្បាទក្ខណៈ ឬ ឋិតិក្ខណៈ ឬ ភង្គក្ខណៈ ដោយពិតប្រាកដ ក៏យ៉ាងដូច្នោះឯង" ។

ប៉ុន្តែ ពាក្យនៃកេចិអាចារ្យទាំងនោះ ត្រូវបានគេបដិសេធហើយ ក្នុងអដ្ឋកថាទាំងឡាយថា "ពាក្យនោះ មិនគួរ" ព្រោះបុគ្គលសូម្បីនឹកវិតក្កៈ អស់ ១០០ ដងក្តី ១,០០០ ដងក្តី ចិត្ត ជាគ្រឿងគិតវិតក្កៈ និង ចិត្ត ជាគ្រឿងដឹងទាំងពីរនោះ មិនមានទីជាមួយគ្នា និង

១- សុ. ម. ឧ. ភាគទី ២៨ ទំព័រទី ៣៥ ។

ព្រោះទោស គឺអាវជ្ជនចិត្ត និង ជវនចិត្ត ដល់នូវភាពមានអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ក្នុងទីជាទីមិនជ្រាបថា” ។

ចំណែកសន្តតិបច្ចុប្បន្ន និង អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា “ជាអារម្មណ៍ (នៃចេតោបរិយញ្ញាណ)” ដូច្នេះ ។ ក្នុងអដ្ឋកថាសំយុត្ត លោកពោលហើយថា “ក្នុងបច្ចុប្បន្នទាំងពីរនោះ ចិត្ត ណា នៃបុគ្គលដទៃ ក្នុងកាលប្រមាណ ២-៣ ជវនវិថី ដោយអំណាចនៃអតីត ឬ អនាគត អំពីជវនវិថី ដែលកំពុងតែប្រព្រឹត្តទៅ, ចិត្ត នៃបុគ្គលដទៃ ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា សន្តតិបច្ចុប្បន្ន, ចំណែក អទ្ធា-បច្ចុប្បន្ន បណ្ឌិតគប្បីសំដែង ដោយអំណាចនៃជវនវារៈ” ដូច្នេះ ។ ពាក្យនៃព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទាំងនោះ គឺលោកពោលហើយ ដោយប្រពៃ ។ នេះជាការសំដែង ក្នុងអទ្ធាបច្ចុប្បន្ននោះ ដូចតទៅ ៖

ភិក្ខុ អ្នកមានឫទ្ធិ ជ្រាបថាដើម្បីដឹងចិត្តនៃបុគ្គលដទៃ ទើបនឹកពិង ។ អាវជ្ជន:(ចិត្តនោះ) ធ្វើខណប្បច្ចុប្បន្ន ឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ ទើបរលត់ទៅ ជាមួយនឹងអារម្មណ៍នោះឯង ។ បន្ទាប់អំពីនោះមក ជវនៈទាំងឡាយ ៤ ឬ ៥ ដែលចុងក្រោយ ជាឥទ្ធិចិត្ត, ជវនៈទាំងឡាយដ៏សេសនោះ ជាកាមាវចរ, ចិត្ត ដែលរលត់ទៅហើយនោះឯង ជាអារម្មណ៍ នៃចិត្តទាំងពួងទាំងឡាយនោះ និង ចិត្ត ទាំងឡាយនោះ មិនមែនជាចិត្តមានអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ទេ ព្រោះភាវៈនៃចិត្តទាំងនោះ មានបច្ចុប្បន្ន ជាអារម្មណ៍ ដោយអំណាចនៃកាល ។ មួយទៀត សូម្បីកាលបើមានភាវៈនៃចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ឥទ្ធិចិត្តហ្នឹងឯង

តែងដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលដទៃបាន, ចិត្តទាំងឡាយ ក្រៅអំពីនេះ ដឹងមិនបានទេ ប្រៀបដូចជាចក្ខុវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុទ្វារប៉ុណ្ណោះ តែងឃើញនូវរូប, វិញ្ញាណក្រៅអំពីនេះ មិនឃើញទេ យ៉ាងនោះឯង ។

ចេតោបរិយញ្ញាណនេះ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយអំណាចនៃសន្ততិបច្ចុប្បន្ន និង អទ្ធាបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងដូច្នេះឯង ។

ម៉្យាងទៀត សូម្បីសន្ততិបច្ចុប្បន្ន ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអទ្ធាបច្ចុប្បន្ន ផងដែរ ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុនោះ សន្ততិបច្ចុប្បន្ននោះ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបថា បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ដោយអំណាចនៃអទ្ធាបច្ចុប្បន្ននោះឯង ។

ឯចេតោបរិយញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថា ពហិទ្ធារម្មណ៍ ក៏ព្រោះមានចិត្តនៃបុគ្គលដទៃជាអារម្មណ៍មែនពិត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ការប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៨ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយប្រការដូចបានពណ៌នាមកហើយនេះឯង ។

(បុព្វេនិវាសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨)

(២៦១) បុព្វេនិវាសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៨ ដោយអំណាចនៃ បរិត្តារម្មណ៍ មហគ្គតារម្មណ៍ អប្បមាណារម្មណ៍ មគ្គារម្មណ៍ អតីតារម្មណ៍ អជ្ឈត្តារម្មណ៍ ពហិទ្ធារម្មណ៍ និង នវត្តព្វារម្មណ៍ ។ សួរថា “ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូចម្តេច?” ។ ឆ្លើយថា “ក៏បុព្វេនិវាសញ្ញាណនោះ ក្នុងកាលជាទីរលឹកវឿយៗ នូវខន្ធដែលជាកាមាវចរ ជាបរិត្តារម្មណ៍, ក្នុងកាលជាទីរលឹកវឿយៗ នូវ

ខន្ធដែលជារូបាវចរ និង អរូបាវចរ ជាមហគ្គតារម្មណ៍, ក្នុងកាលជាទីរលឹកវៀយៗ នូវមគ្គដែលខ្លួន ឬ បុគ្គល ដទៃ ចំរើនហើយ និង នូវផលដែលខ្លួន ឬ បុគ្គលដទៃ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ក្នុងអតីត-កាល ជាអប្បមាណារម្មណ៍, ក្នុងកាលជាទីរលឹកវៀយៗ នូវមគ្គដែលខ្លួន ឬ បុគ្គលដទៃ ចំរើនហើយតែម៉្យាង ជាមគ្គារម្មណ៍ ។

ប៉ុន្តែតាមការនិយម ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ ជាអតីតារម្មណ៍មែនពិត ។ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីប្លែកគ្នានេះគឺ “ក្នុងញាណទាំងឡាយនុ៎ះ សូម្បីចេតោបរិយញ្ញាណ និង យថាកម្មូបគញ្ញាណ ទាំងឡាយ ចាត់ជាអតីតារម្មណ៍ ក៏ពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែបើទុកជាដូច្នោះ បណ្តាញាណទាំងពីរនោះ ចេតោបរិយញ្ញាណ មានចិត្តជាអតីត ឰដ៏ខាងក្នុង នៃថ្ងៃ ៧ ជាអារម្មណ៍ ។ ព្រោះថា ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ មិនដឹងនូវខន្ធដទៃ ឬ នូវវត្ថុដែលជាប់ដោយខន្ធដទៃទេ, តែដោយបរិយាយ លោកពោលហើយ ថា “មគ្គារម្មណ៍” ព្រោះមានចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយមគ្គជាអារម្មណ៍ ។ ឯយថាកម្មូបគញ្ញាណ ក៏មានត្រឹមតែចេតនា ដែលជាអតីតប៉ុណ្ណោះ ជាអារម្មណ៍ ។ ប៉ុន្តែខន្ធទាំងឡាយ និង វត្ថុអ្វីមួយ ដែលជាប់ទាក់ទងដោយខន្ធ ដែលជាអតីត ឈ្មោះថា មិនមែនជាអារម្មណ៍ នៃបុព្វេនិវាសញ្ញាណ មិនមានទេ ។ ព្រោះថា បុព្វេនិវាសញ្ញាណនោះ ជាញាណមានដំណើរ ស្មើដោយសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺ ខន្ធ និង វត្ថុដែលជាប់ទាក់ទងដោយខន្ធ ដែលជាអតីត” ដូច្នេះ ។ នេះជានយនៃអដ្ឋកថា ក្នុងរឿង

អតីតារម្មណញ្ញាណនោះ ។

ចំណែក ក្នុងគម្ពីរបដ្ឋាន លោកពោលហើយថា "ខន្ធ ទាំង ឡាយ ជាកុសល ជាបច្ចុប្បន្ន នៃឥទ្ធិវិធញ្ញាណ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ នៃបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ នៃយថាកម្មូបគញ្ញាណ នៃអនាគតំ-សញ្ញាណ ដោយអារម្មណបច្ចុប្បន្ន [1] " ព្រោះហេតុណា, ព្រោះហេតុ នោះ ខន្ធទាំងឡាយ ៤ ក៏ជាអារម្មណ៍ នៃចេតោបរិយញ្ញាណ និង យថាកម្មូបគញ្ញាណ បាន ។ មួយទៀត ក្នុងញាណទាំង ២ នោះ ខន្ធទាំងឡាយ ទាំងកុសល ទាំងអកុសលហ្នឹងឯង ជាអារម្មណ៍នៃ យថាកម្មូបគញ្ញាណ មែនពិត យ៉ាងដូច្នេះ ។

ឯបុព្វេនិវាសញ្ញាណនោះ ក្នុងកាលជាទីរលឹកឃើញ នូវខន្ធ របស់ខ្លួន ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីរលឹកឃើញនូវខន្ធ របស់ អ្នកដទៃ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ ក្នុងកាលជាទីរលឹកឃើញនូវវត្ថុដែល ជាប់ដោយខន្ធ មាននាម គោត្រ និង និមិត្ត នៃផែនដីជាដើម ដោយ នយ មានជាអាទិ៍ថា "ក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះ នាមវិបស្សី ទ្រង់បានកើតហើយ, ព្រះមាតា របស់ព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះ នាមពន្ធុមតី, ព្រះបិតាទ្រង់ព្រះនាមពន្ធុមា" ដូច្នេះ បុព្វេនិវាសញ្ញាណ នោះ ជានវត្តព្វារម្មណ៍ ។

*ក៏ពាក្យថា "**នាមនិងគោត្រ**" ក្នុងបទនេះ បានដល់ សភាវៈ ដែលជាប់ដោយខន្ធ សម្រេចដោយការសម្មតិ, គប្បីជ្រាបសេចក្តី*

១- អភិ. ប. ភាគទី ៩៤ ទំព័រទី ២៣១ ។

នៃព្យញ្ជនៈ, មិនមែនជាព្យញ្ជនៈទេ, ព្រោះថា ព្យញ្ជនៈ ជាធម្មជាតតូចឆ្នាវ ព្រោះភាវៈនៃព្យញ្ជនៈនោះ គឺលោកសង្គ្រោះហើយ ដោយទីជាទីកើតនៃសព្ទ (សទ្ទាយតនៈ) ។ សមដូចជាព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា "និវុត្តិប្បដិសម្ភិទា មានអារម្មណ៍តូចឆ្នាវ [១] " ដូច្នេះ ។

ការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៨ នៃបុព្វេនិវាសញ្ញាណ បណ្ឌិត គប្បីជ្រាប ដូចបានពោលមកនេះឯង ។ នេះជាសេចក្តីគាប់ចិត្ត របស់យើង ក្នុងនវត្តព្វារម្មណ៍នុ៎ះ ។

(ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៤)

ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង ៤ ដោយអំណាចនៃបវិត្តារម្មណ៍ បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ អជ្ឈត្តារម្មណ៍ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ សួរថា "ប្រព្រឹត្តទៅ យ៉ាងដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយថា "មែនពិត ទិព្វចក្ខុញ្ញាណនោះ ធ្វើនូវរូបឲ្យជាអារម្មណ៍ផង ធ្វើនូវរូបជាកាមាវចរផង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ទើបជាបវិត្តារម្មណ៍, មួយទៀត ឈ្មោះថា បច្ចុប្បន្នារម្មណ៍ ព្រោះទិព្វចក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងរូបដែលកំពុងមានប៉ុណ្ណោះ, ក្នុងកាលជាទីឃើញនូវរូបកំបាំង មានរូបដែលនៅ ក្នុងពោះជាដើម របស់ខ្លួន ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍, ក្នុងកាលជាទីឃើញនូវរូបនៃបុគ្គលដទៃ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍" ដូច្នេះឯង ។

ការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង ៤ នៃទិព្វចក្ខុញ្ញាណ

១- អភិ. វិ. ភាគទី ៨២ ទំព័រទី ៥០ ។

បណ្ឌិត គប្បីជ្រាបដូចពោលមកនេះឯង ។

(អនាគតំសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ៨)

(២៦២) អនាគតំសញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំង ឡាយ ៨ ដោយអំណាចនៃបរិត្តារម្មណ៍ មហគ្គតារម្មណ៍ អប្បមា-ណារម្មណ៍ មគ្គារម្មណ៍ អនាគតារម្មណ៍ អជ្ឈត្តារម្មណ៍ ពហិទ្ធារម្មណ៍ និង នវត្តព្វារម្មណ៍ ។ សួរថា "ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយ ថា "ក៏អនាគតំសញ្ញាណនោះ ជាបរិត្តារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងថា "ក្នុងអនាគត បុគ្គលនេះ នឹងកើតក្នុងកាមាវចរភព" ដូច្នេះ, ជា មហគ្គតារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងថា "ក្នុងអនាគត បុគ្គលនេះ នឹង កើតក្នុងរូបាវចរភព ឬអរូបាវចរភព" ដូច្នេះ, ជាអប្បមាណារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងថា "ក្នុងអនាគត បុគ្គលនេះ នឹងញុំាងមគ្គឲ្យចំរើន នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផល" ដូច្នេះ, ជាមគ្គារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទី ដឹងថា "ក្នុងអនាគត បុគ្គលនេះ នឹងចំរើនមគ្គ" ដូច្នេះហ្នឹងឯង ។

តែបើពោលតាមនិយមហើយ អនាគតំសញ្ញាណនុ៎ះ ជា អនាគតារម្មណ៍ មែនពិត ។ ក្នុងអនាគតារម្មណញ្ញាណទាំងឡាយ នោះ សូម្បីចេតោបរិយញ្ញាណ ជាអនាគតារម្មណ៍ ក៏ពិតមែនហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះ ចេតោបរិយញ្ញាណនោះ មានចិត្តជាអនាគត ក្នុងខាងក្នុងនៃថ្លៃ ៧ តែប៉ុណ្ណោះ ជាអារម្មណ៍ ។ ព្រោះថា ចេតោ-បរិយញ្ញាណនោះ មិនដឹងខន្ធដទៃផង នូវវត្ថុដែលជាប់ដោយខន្ធ ដទៃផង ។ (តែ) វត្ថុអ្វីមួយ ក្នុងអនាគតកាល ឈ្មោះថា មិនមែនជា

អារម្មណ៍ នៃអនាគតំសញ្ញាណ មិនមានទេ តាមន័យដែលពោលហើយ ក្នុងបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ។

ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងថា "អាត្មាអញ នឹងកើតក្នុងភពឯណោះ (ក្នុងអនាគត)" ដូច្នេះ ។ ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងថា "(ក្នុងអនាគត) បុគ្គលឯណោះ នឹងកើតក្នុងភពឯណោះ" ដូច្នេះ ។ ក្នុងកាលជាទីដឹងនូវនាម និង គោត្រ ដោយន័យថា "ក្នុងអនាគត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមមេតេយ្យ នឹងឧប្បត្តិឡើង, ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសុព្រហ្ម នឹងជាបិតា របស់ព្រះអង្គ, ព្រាហ្មណី ឈ្មោះព្រហ្មវតី នឹងជាមាតា របស់ព្រះអង្គ" យ៉ាងដូច្នេះជាដើម ជានវត្តព្វារម្មណ៍ តាមន័យដែលបានពោលមកហើយ ក្នុងបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ហ្នឹងឯង ។

ការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ๘ នៃអនាគតំសញ្ញាណ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយប្រការដូចបានពោលមកហើយ នេះឯង ។

(យថាកម្មូបគញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ ๔)

យថាកម្មូបគញ្ញាណ ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ๕ ដោយអំណាចនៃបរិត្តារម្មណ៍ មហគ្គតារម្មណ៍ អតីតារម្មណ៍ អជ្ឈត្តារម្មណ៍ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ ។ សួរថា "ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូចម្តេច?" ។ ឆ្លើយថា "មែនពិត យថាកម្មូបគញ្ញាណនោះ ជាបរិត្តារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងនូវកម្មដែលជាកាមាវចរ, ជាមហគ្គតារម្មណ៍

អភិញ្ញានិទ្ទេស

ក្នុងកាលជាទីដឹងនូវកម្មដែលជារូបាវចរ និង អរូបាវចរ, ជាអតីតា-រម្មណ៍ ព្រោះដឹងនូវកម្មដែលជាអតីតតែម៉្យាងប៉ុណ្ណោះ, ជាអជ្ឈត្តា-រម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹង នូវកម្មរបស់ខ្លួន, ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ ក្នុងកាលជាទីដឹងនូវកម្ម របស់អ្នកដទៃ" ដូច្នេះ ។

ការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ៥ នៃយថាកម្មបគ-ញ្ញាណ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាប ដោយប្រការដូចបានពោលមកនេះឯង ។

ចំណែកក្នុងការពណ៌នា នូវអជ្ឈត្តារម្មណ៍ និង ពហិទ្ធារម្មណ៍ នេះ ពាក្យឯណា ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយថា "យថាកម្ម-បគញ្ញាណនោះ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ផង ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ផងមែនពិត" ដូច្នេះ, ពាក្យនោះ ព្រះអង្គត្រាស់ហើយថា "យថាកម្មបគញ្ញាណនុ៎ះ ជាអជ្ឈត្តារម្មណ៍ផង ជាពហិទ្ធារម្មណ៍ផង ក្នុងកាលជាទីដឹងក្នុងខាង ក្នុង តាមកាល ក្នុងខាងក្រៅ តាមកាល ប៉ុណ្ណោះឯង " ដូច្នេះឯង ។

បរិច្ឆេទ ទី១៣ ឈ្មោះ អភិញ្ញានិទ្ទេស

ក្នុងបករណ៍វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ

ដែលខ្ញុំរៀបរៀងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាវីរភាយទូទៅ

ចប់ហើយ ដោយនូវប្រការអម្បាលនេះឯងហោង ។

ចប់ បករណ៍វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គប្បែ

ភាគ ទី ២

នៅថ្ងៃអង្គារ ៣កើត ខែចែត្រ ព.ស.២៥៥១ ត្រូវនឹងថ្ងៃ ទី៨ ខែមេសា គ.ស.២០០៨

សៀវភៅវិសុទ្ធិមគ្គប្រែ ដៃលព្រះតេជគុណ អស់លោក លោកស្រី ពុទ្ធបរិស័ទ កំពុងតែអាននៅនឹងដៃនេះ គឺជាស្នាដៃ ប្រែដោយ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជិត ជន រៀបរៀង ដោយ ព្រះភិក្ខុវិនយធរោ មហាយិន ឆឿន ដៃលគណៈកម្មការពុទ្ធិកវប្បធម៌អង្គការមូលនិធិវត្តបញ្ញាធំ បានទទួលយល់ព្រមយកទៅបោះពុម្ព ផ្សាយជាធម្មទាន ក្រោមការឧបត្ថម្ភបោះពុម្ពរបស់មូលនិធិពុទ្ធិកសិក្សានៅតៃវ៉ាន់ (The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation) ។

ការទទួលយកទៅបោះពុម្ពផ្សាយជាធម្មទាននេះ ដោយអាស្រ័យលើការមើលឃើញនូវកត្តាចាំបាច់មួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- រក្សាស្នាដៃវប្បធម៌ព្រះពុទ្ធសាសនាឲ្យគង់វង្សស្ថិតស្ថេរ
- តម្រូវការរបស់សិក្ខាកាមអ្នកប្រាថ្នាចង់យល់ដឹងនូវខ្លឹមសារពុទ្ធសាសនា
- ផ្សាយនូវធម្មទាន ធ្វើឲ្យព្រះពុទ្ធសាសនាកាន់តែមានភាពរីកចម្រើនរុង-រឿងក្នុងលោក

ក្នុងករណីដៃលលោកអ្នកអានបានប្រទះឃើញនូវសៀវភៅនេះមានដាក់លក់នៅកន្លែងណា ឬបានឃើញនូវកំហុសឆ្គងណាមួយ ចង់ឲ្យយើងកែតម្រូវ ឬចង់បានសៀវភៅធម៌យកទៅអាន

សូមទាក់ទងមកយើងខ្ញុំតាមអាសយដ្ឋានដូចខាងក្រោម:

វត្តបញ្ញា សង្កាត់ក្រាំងធ្នង់ ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ

លេខទូរស័ព្ទ: (៨៥៥) ១២ ៩៦១ ៤២៩, (៨៥៥) ៨៨៧ ៩៦១ ៤២៩

អ៊ីមែល: maha.panna@gmail.com

គេហទំព័រ: http://www.mahapanna.org

With bad advisors forever left behind,
From paths of evil he departs for eternity,
Soon to see the Buddha of Limitless Light
And perfect Samantabhadra's Supreme Vows.

The supreme and endless blessings
of Samantabhadra's deeds,
I now universally transfer.
May every living being, drowning and adrift,
Soon return to the Pure Land of Limitless Light!

✻ The Vows of Samantabhadra ✻

I vow that when my life approaches its end,
All obstructions will be swept away;
I will see Amitabha Buddha,
And be born in His Western Pure Land of
Ultimate Bliss and Peace.

When reborn in the Western Pure Land,
I will perfect and completely fulfill
Without exception these Great Vows,
To delight and benefit all beings.

✻ The Vows of Samantabhadra Avatamsaka Sutra ✻